

Валентин КАРПОВ. Сергій ЛИСЕНКО.
Боротьба заради життя

Валентин КАРПОВ
Сергій ЛИСЕНКО

**Боротьба
заради життя**

**Карпов Валентин Євгенійович
Лисенко Сергій Вікторович**

Боротьба заради життя

Документально-художнє видання
з ілюстраціями українською мовою

Кропивницький
2025

УДК 355.01 (477):327 «20» – серія.
К – 26;

Карпов В. Є., Лисенко С.В.

К–26; Боротьба заради життя

418 с., із ілюстраціями українською мовою.

Кропивницький: Видавець Лисенко С.В.

ISBN 978-617-8494-13-1 – серія

Війна в Україні від 2014 і наступних 2020-х роках буде визначальною на багато років уперед, бо це тема життя та смерті української держави і її людей. Автори нашої книги надають читачам мало відому інформацію про події і людей за 1000 днів війни, де з окремих описів складається українська воєнна історія сьогодення. Україна має чуйну націю, яка багато чого пережила у своїй історії, ми переживемо й війну 2014-2025 (і коли треба) - наступних років. Український народ повстав на справедливую вітчизняну війну за свою державність і за своє право на життя. Колесо історії не стоїть на місці і вже сьогодні ми стаємо учасниками пам'ятних подій сучасності. Книга розрахована на широке коло читачів.

УДК 355.01 (477):327 «20» – серія.

ISBN 978-617-8494-13-1 - серія

Рекомендовано до друку Кіровоградським будинком вчених (протокол № 1 від 10 січня 2025 року). Узгоджено з ТОВ «Знання» України в Кіровоградській області (протокол № 1 від 17 січня 2025 року).

© Карпов В.Є., 2025

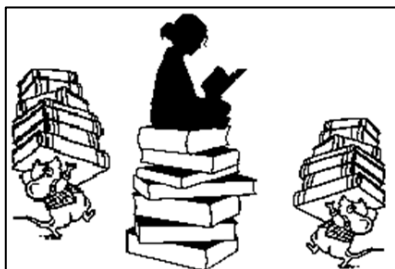
© Лисенко С.В., 2025

Кропивницький
2025

Зміст книги	3
Передмова	5
Відомості про авторів книги	11
1 глава. Попит народжує пропозиції	12
Так починалася війна в Україні	13
Код доступу «Україна»	21
Різні війни за одним сценарієм	35
Невблаганний маятник війни	48
Мала та велика війна	61
2 глава. Погляди на війну зсередини	81
Непоправні втрати на війні	82
На війні, як на війні	91
Спогади комбрига Холодного яру	103
Дивна евакуація з «Азовсталі»	113
Війна без глянцю	125
Курс новобранця	139
3 глава. Через терни до перемоги	146
Коротко про непопулярне	147
Новий скандал у ЗСУ	159
Відсутність єдності між суспільством і армією	169
Терпиш більше ніж живеш	180
Старим в армії не місце	190
Мир завдяки силі	204

4 глава. Територія життя і смерті	217
Найстаріша армія Європи	218
Бумеранг ніхто не відміняв	224
Спеціальні операції на території Росії	245
Операція «аеродром Канатове»	254
Неможливе стає можливим	268
5 глава. Рубаючи Гордіїв вузол	279
Наступ в Курській області	280
Війна це завжди шлях обманів	290
Різні думки про Курську і Покровську битви	305
Як фейки по світу ходили	316
Як до Курська «товкли» воду у ступі	327
6 глава. Йшов 1000-й день війни	339
Україна у світовій свідомості	340
Тисячу днів повномасштабної війни	355
На грані життя та смерті	366
Своя і чужа стратегія війни	379
Справжнє обличчя війни	395
7 глава. Бібліографія книги	412
Посилання	413
Інтернет	414
Статті, монографії, брошури,	416
Використана література	417

ПЕРЕДМОВА

Слово в передмові надається відомій громадській діячці Кіровоградського регіону Архіповій Наталії Миколаївні (на фото). Народилася 1957 року в українській сім'ї с.Вишняківка Кіровоградського р-ну. Від 1964 по 1971 р. навчалася там-же у восьмирічній школі. В зв'язку з переїздом батьків до міста Кіровограда (нині м. Кропивницький), отримала

середню освіту у 1974 р. в цьому місті. Згодом поступила на навчання до Кіровоградського будівельного технікуму, по закінченні якого отримала спеціальність техніка-будівельника. Свою трудову діяльність за фахом розпочала (1981) в Кіровоградському проектному інституті і продовжувала навчання на курсах підвищення кваліфікації. Пізніше освоїла додаткові професії бухгалтера та менеджера управління персоналом.

У 1983 р. перейшла на роботу до Кіровоградської ПрАТ "Швейна фабрика «Зорянка». Більше 30 років пропрацювала контролером на різних виробничих процесах швейного виробництва. Паралельно займалася громадською роботою, неодноразово нагороджувалась різноплановими грамотами і подяками. Від 2013 року на заслуженому відпочинку – пенсіонерка. Загальний виробничий стаж 39 років. За сімейним станом – одружена від 1976 року. Має 2 дорослих дітей: доньку (1977 р) та сина (1982 р), у котрих свої власні сім'ї і живуть окремо.

Незважаючи на пенсійний вік продовжує навчатися і займатися громадською роботою. Являється старостою ГО Університету третього віку "Натхнення» Кіровоградського Центральноукраїнського державного університету імені В. Винниченка. Пропагує ветеранський рух Кіровоградського регіону, приймає участь у різноманітних науково-практичних конференціях, патріотичному вихованні молоді та всеукраїнському чемпіонаті зі скандинавської ходьби, де встановила рекорд України (2021). Власні наукові інтереси направлені на розробку психолого-педагогічних констант підвищення професійної надійності підготовки молодих спеціалістів за 4 блоковою моделлю, яка скла-

дається: з фізичного здоров'я, моральної стабільності, інтелектуальної підготовки й закріплення професійних якостей. По даних напрямках готувить свої публікації...

Далі пряма мова Архіпової Н.М.: «Історія повторюється двічі: спершу як трагедія, потім - як фарс». А від фарсу до трагедії - один крок. Ці слова належать Гегелю, але стали відомими завдяки К. Марксу. Правда Б.Наполеон (1769-1821 р. ж.) казав трохи по іншому: «Всі великі історичні події повторюються двічі, але їхня друга ітерація нагадує радше карикатуру на самих себе». Щось подібне може повторитись і в Україні. Правда не все велике в історії підпадає під трагедію, або під фарс. І ще треба пам'ятати, неможливо домовитись про мир з тими особами, хто прийшов тебе вбивати...

Як би там не було, але автори нашої книги старалися реально висвітлити воєнні події в Україні 2024 року і вселити віру, що українська нація переможе московську імперію зла. Паралельно описували як країна тисячу днів напружувала всі свої сили у повномасштабній війні з Росією, щоб досягти реальних і відчутних цілей. Бо якоїсь миті люди можуть дійти висновку, що їхні страждання та зусилля марні, і опустять руки. Саме на це з нетерпінням чекають у Москві. Тож альтернатива такому розвитку подій – це оптимізм, поєднаний із реалізмом.

Відома істина говорить, що для песиміста склянка, яка стоїть на столі - наполовину порожня, а для оптиміста – наполовину повна. Але в початковий період великої війни ми були оптимістами-максималістами. Ми вважали, що вітчизняна склянка води (як віри) завжди буде повна по вінця. Ми не сумніваємося, що отримаємо все й одразу: вийдемо на кордони 1991 року, дочекаємося розпаду імперії зла, побачимо Москву в руїнах, а російських воєнних злочинців у Гаазі. Підстави для таких сподівань справді були, проте історія війни розпорядилася трохи інакше.

Станом на 2025 р. нам доведеться стати помірними оптимістами і навчитися бачити «склянку віри» наполовину повною, а не порожньою. Цінувати те, що вдалося захистити та зберегти ціною колосальних людських жертв. Дорожити тим, чого досягли найдостойніші, найвідважніші та найвідданіші з наших співвітчизників. І боротися за те, чого справді можна досягти в найближчій перспективі у цій проклятій війні.

Війна, як мало і в той же час багато сенсу вкладається у це слово. Не всі цивільні люди знають, як працюють різні військові підрозділи, як працюють ті ж дрони та інші види зброї й так далі. Величезну кількість інформації треба десь шукати і подавати нашим читачам. А коли робиш аналізи за тисячу днів повномасштабної війни в Україні – це дуже важко. Реальний світ – інший, не вся інформація може бути озвучена, а кожен день на фронті – це реально одна книга на 400-500 сторінок. Часто читаєш фронтові новини про якісь ураження дронами ворожих об'єктів, але в тебе немає повноти картини. Усі ми любимо дивитися "перемогу" – успішно уражену ворожу техніку, склад боєприпасів, підбиту російську техніку й так далі. Але в реалі ефективність успішно виконаних завдань на FPV може сягати 30–50% від кількості вильотів, тому що існує РЕБ, різні радіогоризонти й так далі. Є велика кількість прихованих складових і це велика наполеглива робота щодня.

Підводячи підсумки тисячу днів війни, автори книги звертають увагу на те, що 2024 рік в деяких питаннях видався катастрофою... Навіть найзапекліші песимісти та "зрадофіли" не дорікнуть 2024-му в тому, що він не виправдав надії мільйонів українців. Запланований розгром російської армії не відбувся, вихід ЗСУ на межі 1991 року затримався, кава в Ялті – відміняється, крах путінського режиму і розпад РФ на безліч частин – переноситься на пізніший час. Всі ці заповітні вітчизняні мрії, автори книги переносять на 2025-2026 роки.

Російську армію 2024 рік теж добре розчарував, це перенесені бої на території РФ, неочікувані підриви стратегічних російських об'єктів, падіння проросійського режиму Асада в Сирії і багато іншого. 2024-го р. ворожа армія так і не виконала завдання-мінімум, яке було поставлено перед нею ще в початковий період повномасштабного вторгнення. Станом на 01.01. 2025 року росіянам не вдалося вийти на адміністративні кордони Донбасу. Агресор не шкодував людей та техніки для досягнення цієї мети, але обставини були проти них. Не виправдало російських надій і нове вторгнення на Харківщину: ворог не зміг загарбати навіть прикордонний Вовчанськ.

Українців порадувало, що росіян дуже засмутила зухвала операція наших Збройних сил у Курській області. Несподіваний український наступ став серйозним іміджевим ударом по Крем-

лю. І, незважаючи на всі ворожі старання, витіснити ЗСУ з російської території до кінця 2024 року знову-таки не вийшло. Словом, хоча 2024-й рік став надзвичайно важким для ЗСУ та відносно успішним для російських загарбників в Україні, це були явно не ті успіхи, на які розраховував Кремль.

Сучасна російсько-українська війна є війною не тільки з путінською Росією, це війна за повний і остаточний розрив України з радянською, тоталітарною та імперською спадщиною. У світлі нашої історії нинішня широкомасштабна війна з Росією не є несподіваним явищем, а радше – навпаки, позаяк відображає багатовіковий імперський синдром російського суспільства імперії зла, який воно плекало і впродовж 69 років існування Радянського Союзу.

Теперішню війну називають "гібридною", представляючи її новим способом реалізації агресивної політики РФ. Але практично всі її інструменти, (спроба закріплення свого впливу на українських теренах через підтримку лояльних українських політичних середовищ, внутрішньополітичний розкол українського суспільства засобами московської пропаганди, врешті відкрите військове втручання в Україну, намагання представити агресію як внутрішній громадянсько-український конфлікт), випробовували російські керівники ще з далеких XVII–XVIII століть. Найбільш яскраво такий сценарій проявився у діяльності більшовиків проти Української Народної Республіки під час Української революції 1917–1921 років. Його знову спробували використати від 2014 року РФ.

Яким би важким та депресивним не був цей 2024 рік, він не розчавив Україну та не обеззброїв її. Наша країна – наче той боксер, якому міцно дісталось на рингу, але якого так і не вдалося відправити в нокаут. Із цього не випливає, що вітчизняний запас міцності в Україні поки ще міцний. Маємо надію, що в 2025 році ЗСУ зможуть звільнити Донецьк, Луганськ, Маріуполь чи Севастополь. Збройна агресія – лише один із інструментів війни РФ проти України, останній аргумент, коли всі інші засоби підкорити українців вичерпали себе. Російські пропагандисти крок за кроком формували ідеологічну платформу для агресії. Важливе місце займала інформаційна кампанія, спрямована на послаблення патріотичних настроїв в українському суспільстві, наприклад, через активне використання міфу про спільне мину-

ле двох держав, Росію як “старшого брата”, ностальгії за СРСР, дискредитації українських героїв та української історії тощо.

Заглядаючи в історію, автори книги бачать, як Росія століттями використовувала «культуру згвалтувань» української нації в своїх різних імперських війнах. Подібне вона робила із іншими народами, зокрема під час Кавказької війни 1817-1864 років, що описано в класичних текстах російської літератури; в Чеченських війнах: 1994-1996 та 1999-2009 років та інше. Український спротив і війна з російськими окупантами є війною за незалежність та територіальну цілісність Української держави.

Російсько-українська війна від 2014 року має: 1) всеохопний і нищівний обшир; 2) цивілізаційно-екзистенційний характер. Її мета з боку Російської Федерації – знищення держави Україна й усього українського народу, а відтак цілком обґрунтовано її можна і потрібно визначати як тотальну війну. Окремі політичні діячі називають її національно-визвольною війною. Ні, так не можна вважати, бо Україна не була колонією РФ, окупованою чи поневоленою Росією. Натомість український народ повстав на справедливую вітчизняну війну, за свою державність і за своє право на життя.

Автори книги наголошують, що російсько-українська війна, за своїми лаштунками, виходить за рамки двостороннього конфлікту й виявляє у собі виразні ознаки загальної кризи світової системи безпеки, що пізніше призведе до ланцюга глобальних змін планетарного значення.

Історично й документально доведено, що РФ цілеспрямовано і поетапно готувалася до знищення суверенної держави Україна як геополітичної реальності ще від часів розвалу СРСР у 1991 р. З того часу РФ провадила комбіновану гібридно-агресивну політику щодо України за допомогою ретельно спланованих енергетичних, торговельно-економічних, фінансових, дипломатичних, культурно-історичних та суспільно-політичних війн з метою спочатку перетворити її на свого політичного сателіта й господарчо-енергетичну колонію з подальшим розчленуванням, поглинанням й знищенням української держави...

Сучасний світ – складний, і жодна нація не може собі дозволити пройти шлях війни наодинці. Тому ми повинні продовжувати зміцнювати наші союзи, настільки, щоб усі знали: їх неможливо розірвати. Але стримувати Росію – недостатньо. Ми

повинні перехопити ініціативу, стаючи на захист демократичних цінностей по всьому світу. Відважні українські воїни вже досягли неймовірних успіхів. 1000 днів повномасштабної війни – тому підтвердження. Західні держави і США стараються всіма силами допомогти Україні в цій жорстокій війни проти РФ...

Почалася нова ера в європейській політиці, і ми всі разом повинні бути готові стримувати наших ворогів та захищати демократію. З початком XXI ст. ера миру закінчилася. Ми перейшли до передвоєнного світу, де ініціатором виступає московська імперія зла. Для України 2025 р. буде важким, можливо в цьому році буде вирішуватися доля української нації. Для світу це також буде рік суперечок і компромісів. Захід не залишить Україну наодинці у війні з російським окупантом. В.Путін вважає, що Заходу забракне стійкості і можливостей допомагати Україні.

Європейці побачивши російські танки на «порозі» Європи, перестали вірити московським обіцянкам. На зміну епохи ідеалізму прийшов період жорсткої реальності. Українці готові стримувати ворогів імперії зла, ми готові захищати нашу націю від будь-якої загрози, що може виникнути. Ми готові «стати щитом Європи», тільки допоможіть Україні зброєю, разом ми будемо непереможними. Ось маленький приклад, коли президент США Джо Байден їхав до України у 2023 році, американці застерегли росіян, якщо ті обстріляють потяг з їхнім президентом Джо – то вони знищать В.Путіна, а Москву зрівняють з землею. Це може привести до Третьої світової війни, але Російська Федерація розпадеться на десятки окремих держав. «Великої» Росії більше не буде, на карті світу постане маленька московська країна в старих історичних кордонах Московського улусу Золотої орди на момент свого виникнення у 1277 р. а російський народ знову стане плем'ям «великоросів» в кавичках.

Тож сучасна московська влада притихла, здалеку спостерігала за потягом з президентом США Джо Байденом, коли той їхав до України, а пізніше повертався назад у США у 2023 році. Цим прикладом автори книги показують, що Росія розуміє тільки силу.

І на закінчення Наталія Архіпова зазначила: «Українці, не зважаючи на всі перепони у сьогоднішній повномасштабній війні з РФ, обов'язково переможуть! Українська нація буде щасливо і гідно житиме у віках! Ми в це віримо». Слава Україні.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ КНИГИ

1) Карпов Валентин Євгенійович унікальна людина, офіцер запасу Збройних Сил України, лікар, письменник та викладач ВНЗ. Провідний спеціаліст «Будинку вчених Кіровоградщини»; наукового вісника «Інноваційні технології» (Україна); член Всеукраїнського товариства «Знання»; Спілки слов'янських письменників України. Має науковий ступінь доктор наук, вчене звання член-кореспондент декількох Міжнародних академій, професор. Автор більше 45 науково-популярних книг та трьох навчальних посібників для ВНЗ. Відомий громадський діяч України. Фаховий спеціаліст з національно-патріотичної тематики, фундатор розбудови Українського козацтва від часів Незалежності України (1991) на теренах Кіровоградської області. Нагороджений Золотою зіркою «Герой козацького народу». Повний кавалер орденів «Козацька Слава». Головний отаман Кіровоградського центрального козацького округу, відомче звання генерал-полковник.

2) Лисенко Сергій Вікторович - економіст, письменник, підприємець, видавець, поліграфіст і засновник: Кіровоградського ПРВЦ «Код», ГО «Варта Конституції» та «Фонду родини Лисенків». Талановита людина й унікальний керівник. Підприємницькі інтереси направлені на видавничу справу підготовки і підвищення професійної надійності сучасних спеціалістів. По даних напрямках готує свої публікації.

Співавтор двох книг: 1) про сучасну війну «Довгі місяці війни»; 2) про історію та краєзнавство Кіровоградської області «Споглядаємо минулі часи». Має різнопланові нагороди від українських установ, підприємств та релігійних організацій. Відомий громадський діяч України.

Перша глава

Попит народжує пропозиції

ТАК ПОЧИНАЛАСЯ ВІЙНА В УКРАЇНІ

На початку нашої книги ми розповімо читачам маловідомі епізоди, як ФСБ Росії підтримувала довіру до Євромайдану 2014 року в Україні і готувала вторгнення російської армії спочатку у 2014, а потім у 2022 році. А ще про план «А» (захоплені Києва за 3-5 днів) і план «Б» - довгострокова і виснажлива війна на території України та проголошення нової Новоросії.

Для цього РФ треба було створити на окупованих українських територіях та в Криму «федеральний округ». Росіяни планували, що в «федеральний округ» увійдуть захоплені: Херсонська, Запорізька, Донецька і Луганська області. І цей округ стане новою «Новоросією».

Голова Луганської обл. військової адміністрації Артем Лисогор у своєму телеграм-каналі написав, що «на законодавчому рівні федеральні округи не є суб'єктами РФ та не передбачені Конституцією Росії. Їх просто будуть вважати адміністративно-територіальними одиницями нового типу – без правового статусу». Наприклад, є «Центральний федеральний округ» - це Москва і все, що прилягає до Москви. Є «Північнокавказький федеральний округ» – це територія північного Кавказу. Ці округи дозволяють В.Путіну проводити своє адміністрування.

Призупинимось і повернемося у 2013-2014 роки, бо це умовний час задіяння російських планів «А» і «Б». Відправною точкою став український Євромайдан (21 листопада 2013 року) – день, коли влада України під керівництвом В.Януковича зупинила підготовку Угоди про асоціацію з ЄС. Утім, за офіційною версією слідчих ДБР, російська гібридна агресія від 2014 року і повномасштабна війна від 2022 року розпочалася задовго до київських протестів 2013 року.

За версією українських правоохоронців, на початковій стадії Євромайдану реалізацією задумів росіян в Україні займався заступник секретаря РНБО Володимир Сівкович. Варто згадати, хто саме стояв на чолі ключових правоохоронних структур в Україні. Це так звані російські «засланні козачки». Власне, переважна більшість топсиловиків ще в лютому 2014 року втекла до Росії. А дехто, наприклад, тодішній голова СБУ

Олександр Якименко – залишився. Дехто з керівників силовиків навіть не приховував російське громадянство. Наприклад, Мін. оборони очолював громадянин РФ - Павло Лебедев. МВС, СБУ, військова і зовнішня розвідки – всі вони працювали зі своїми колегами з РФ. А під час втечі до Росії забрали з собою всю інформацію, яку могли вкрати. Зокрема і щодо агентурної мережі, – розповів колишній в.о. президента України та экс. секретар РНБО Олександр Турчинов. Неприховане застосування насильства до мирного протесту створило для української влади точку неповернення.

Спочатку росіяни намагалися втримати Україну завдяки впливу на Януковича, але 18 лютого 2013 стало зрозуміло, що він втрачає контроль над ситуацією. Тоді Азаров вилетів приватним літаком до Санкт-Петербурга, а потім поїхав до резиденції "Валдай" на зустріч із Путіним. Про що говорили між собою ці два мерзотники, ми не знаємо. Азаров повернувся в Київ і почав готувати «з'їзд народних депутатів» у Харкові. Пішла підготовка до операції "Сєверодонецьк-2". Ціль: створити у Харкові центр України і перенести туди столицю, щоб показати нікчемність Києва. І ще одна операція росіян, яка замаскована під це Олімпіаду-2014 у Сочі. Це було прикриття для розгортання російських військ у Криму. У 2013 р було створено російське угруповання, яке забезпечувало проведення Олімпіади-2014.

Натомість до Харкова гелікоптером вилітає В.Янукович. Його охорона приїжджає до Палацу спорту, де мав відбуватися з'їзд, проте Янукович чомусь там так і не з'являється. Щось його злякало. На думку слідства, найбільш імовірний сценарій, який мав відбуватися під час "Сєверодонецька-2" – оголошення про перенесення столиці до Харкова або й узагалі проголошення «Південно-Східної України» з проханням про допомогу до Путіна. Що фактично відповідає легенді російсько-білоруських навчань "Запад-2013", які відбулися у вересні 2013 року. Після цих навчань Росія почала дві війни та анексувала Крим". Подібні навчання, але вже за назвою "Запад-2017" поблизу кордонів Литви відбулися у 2017 році. Активність збройних сил наших сусідів (Росії і Білорусії) поблизу наших кордонів, на суші, в повітрі та на морі – залишилася й після навчань. Цілі москалів були зрозумілі: відбудова імперії, розпад ЄС і НАТО і відхід Америки з Європи.

Для підтримки з'їзду у Харків приїжджають російські губернатори Белгородської, Воронежської та Псковської областей. Там же був і Олексій Пушков – на той час голова комітету Госдуми з міжнародних справ. За задумом Кремля, влада в Україні на момент харківського з'їзду мала обнулитися через провокації, зраду, страх та недовіру. Оголошують, що Верховна Рада не може зібратися, Кабінет міністрів тікає, на українських вулицях – стрілянина і заворушення. Для цього, пізно ввечері 19 лютого 2014 в Києві в ботанічному саду біля станції метро "Університет" зібрали групу молодих "тітушок". Як розповідав прокурорам один із тих «тітушок» Юрій Крисін: «Їм роздали купу зброї». Мається на увазі зброя, яка зникла у невідомому напрямку зі складів МВС. Це 156 автоматів та 40 тисяч набоїв, пістолети тощо.

Але стається непередбачуване: 35 депутатів з Партії регіонів, яких називають "групою Тігіпка", ввечері того ж дня, 20 лютого 2014 приходять до Верховної Ради. Опозиція відкриває засідання й голосує за відведення всіх українських силовиків у місця базування. І міліціонери це рішення виконують. Контроль над державою зберігається, міліція виконує накази влади без президента втікача В.Януковича і це, як переконують у прокуратурі, запобігає стрілянині на вулицях. А 22 лютого 2014 р. український парламент передає повноваження в.о. президента України – О.Турчинову.

Для успішної реалізації ідеї плану "Новоросія" росіянам був потрібен легітимний центр опору. А конфлікт між головою держави та парламентом цілком вкладався в ідею "громадянського конфлікту", яку російська пропаганда намагалася просувати в маси. Втім, як і події в українській Раді, так і з'їзд у Харкові пішов не за планом: В.Янукович там так і не виступив, заклики до створення "окремої України" (як це було в минулому 100 років назад) не пролунали. Не останню роль у цьому відіграла відсутність підтримки серед самих "регіоналів". В.Янукович не мав підтримки і всередині "донецького крила", зокрема не було підтримки Ріната Ахметова. З очевидних причин: він був проти приходу росіян, бо це б знищило його бізнес. Також не було підтримки від мера Харкова Геннадія Кернеса тощо. Фактично Харків мав стати одним із перших міст "Русской весни" – плану росіян із дестабілізації України, але не став.

Якщо говорити з військової точки зору, то з 20-22 лютого 2014 року, коли Росія почала агресивні дії і в подальшому почала окупацію Кримського півострова. Були задіяні всі російські війська, котрі «прив'язані» до Кримського півострова. Можна говорити, що саме 23 лютого 2014, коли уже система управління Південного військового округу збройних сил РФ, угруповання в Криму були переведені в повну бойову готовність. Підрозділи, які залучалися тоді для посилення Чорноморського флоту Росії, уже вийшли з пунктів постійної дислокації і почали переміщення в Крим. Саме 23 лютого 2014, з військової точки зору, – це початок широкомасштабної окупації Кримського півострова.

Багато політиків, дипломатів та інших коментаторів у всьому світі через незнання або навмисно відносять початок російсько-української війни до 24 лютого 2022 року. Однак збройний напад Росії на Україну з використанням регулярних сухопутних військ і нерегулярних збройних формувань почався набагато раніше, у другій половині лютого 2014 р. Незаконна і силова окупація Росією української Автономної Республіки Крим та міста Севастополя тоді не призвела до масштабних бойових дій. Саме ця прихована військова акція Москви, а не так звана "спеціальна військова операція 2022", (СВО) стала початком найбільшої війни в Європі від 1945 року.

Парламент України офіційно визначив 20 лютого 2014 року як день початку російсько-української війни і першого порушення російськими збройними силами офіційно узгоджених правил пересування по Криму. Всупереч умовам "Угоди між Російською Федерацією та Україною про статус і умови перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України", колона бронетехніки незаконно залишила базу 810-ї бригади морської піхоти ЧФ РФ у «Козачій бухті» Севастополя і почала воєнні дії проти ЗСУ. Навіть на медалі Міністерства оборони РФ "За повернення Криму" датою початку операції з анексії півострова Росією вказано 20.02.2014 р.

На початку 2021 року Європейський суд із прав людини (ЄСПЛ) встановив, що Росія до 27 лютого 2014 року встановила фактичний контроль над Кримом. Ця незаконна анексія

стала результатом не динамічного політичного розвитку всередині Криму, а зухвалої операції ззовні. І вона була початком війни з Україною. Трохи пізніше, 25 січня 2023 року ЄСПЛ ухвалив, що Росія здійснювала ефективний контроль над Донецькою та Луганською так званими "народними республіками". Ця Ухвала розвінчала спроби Росії представити так звані українські "народні республіки" як законних представників місцевого населення Донбасу. Низка військових дій високої та низької інтенсивності в Донецькому басейні в період з квітня 2014 року по лютий 2022 року стала окремим епізодом у російсько-українських відносинах.

В окупації Кримського півострова у 2014 р. брали участь орієнтовно 20 000 російських солдат. Серед них вирізнявся 45-й полк спецпризначенців ВДВ, який зазвичай базується в селищі Кубинка Московської області. 27 лютого 2014 року цей полк захопив будівлю Верховної Ради Криму в Сімферополі. Разом із деякими проросійськими нерегулярними формуваннями вони змусили парламент Криму почати процедуру повторної анексії. (ПРИМІТКА: перша анексія Кримського півострова відбулася 8 квітня 1783 року. В цей день імператриця Катерина-II підписала «Маніфест про прийняття Кримського півострова, острова Тамань і всієї Кубанської сторони під державу Російську». Маніфест сповіщав жителів Криму про скасування автономії та включення території півострова до складу Росії. Кінець примітки).

Щоб знизити ймовірність збройної відповіді, Росія у 2014 році скористалася місцевими умовами: бази Чорноморського флоту Росії в Криму розташовувалися поруч із українськими військовими базами, і військовослужбовці знали одне одного в обличчя, по іменам і прізвища. Російські спецслужби почали залякувати членів сімей українських військовослужбовців залякували і погрожували дітям, що з ними може щось трапитися. Деяким обіцяли, що якщо військові ЗСУ вступають до лав російської армії, то їм платитимуть вищу зарплату ніж в Україні. Третім пропонували гроші, четвертим покращення квартирних умов, підвищення у посадах тощо. Московітам улюбий спосіб треба було знешкодити український спротив.

За даними Служби розвідки України, операція Москви в Криму складалася з трьох етапів. На першому етапі, з 20 по 28 лютого 2014 року, на території Криму розгорнулися сили спеціального призначення. На другому етапі, 2–10 березня 2014 р, російське військове угруповання в Криму привели у вищий ступінь боєготовності, також було проведено розвідку. Щоб протидіяти можливій оборонній операції Збройних сил України та резервних сил НАТО в Чорноморському регіоні, додатково були задіяні кораблі та авіація.

Третій етап - в період з 10 по 18 березня 2014 року, саме тоді була завершена операція з анексії Криму, під час якої на аеродромі "Гвардійське" було створено російський об'єднаний командний пункт, а в районі Джанкою – передовий командний пункт. Морським і повітряним шляхом до Криму перекинули понад 7000 військовослужбовців РФ, переважно десантників і спецпризначенців. Стрімка військова окупація та політична анексія Криму російськими збройними силами в 2014 році стала початком російсько-української війни, яка триває станом на початок 2025 року.

Як бачимо, окупація чорноморського півострова регулярними військами РФ була заздалегідь спланованою операцією і вже повномасштабним військовим вторгненням в Україну. Цей насильницький і збройний акт призвів до незаконного розширення території Російської Федерації за рахунок України, а отже став початком російсько-української війни. Маємо цікавинку, у ніч на 1 лютого 2024 року бійці ГУР Міністерства оборони ЗСУ знищили чергове судно (катер "Івановець") Чорноморського флоту РФ. Небагато людей в Україні знають, що знищення "Івановця" мало не тільки мотивуючий, а ще й символічний характер. Бо десять років тому, 23 лютого 2014 року, саме цей катер вивозив колишнього президента В. Януковича, коли той тікав із України в Росію.

Через 5 днів оголошений у розшук експрезидент України В.Янукович «впливе» на сумнозвісній пресконференції в Ростові. А вже наступного дня напише В.Путіну листа, в якому буде попросити про вторгнення армії РФ в Україну. Саме цим аркушем паперу очільник Кремля (Путін) роками буде розмахувати перед світом, аргументуючи введення російських військ до сусідньої України, як «допомога». Цей «паршивий» листок

паперу, підписаний В.Януковичем призвів до захоплення Криму, розпалювання агресії на Донбасі та зрештою до повномасштабного вторгнення російської імперії зла в Україну 24 лютого 2022 року. Ми достеменно не знаємо й на сьогодні, чи усвідомлював Янукович, що виступив у ролі спускового гачка для реалізації плану російського вторгнення в Україну.

Для дискредитації Євромайдану та реабілітації свого вторгнення в Україну, росіяни всіма силами старалися підірвати довіру до воїнів ЗСУ, до руху України в бік ЄС, до патріотичних проявів по збереженню української території тощо. У цій роботі, російська ФСБ об'єдналася із Департаментом захисту національної державності, який був під російським контролем. Запровадили прослушки «Bihus.Info», відслідковували окремих осіб в Інтернеті, вигадували фальшивки у СМІ тощо. Публікували відео на Youtube, які дискредитувати Євромайдан і українців. У подальшому це сприяло спецслужбам РФ в організації так званих референдумів у Криму, Донецькій та Луганській обл.

1 березня 2014 Рада Федерації Росії проводить показове засідання, під час якого дає В.Путіну дозвіл на використання армії на території інших країн (тобто в Україні). Українські політики занепокоїлися, що В.Януковича у 2014 році можуть «привезти» до Києва російський спецназ на танках. В цей час, в Криму військовим ЗСУ, Росія оголосили ультиматум: скласти зброю впродовж 12 годин. Того ж дня росіяни виходять на зв'язок з в.о. президента О.Турчиновим. Йому телефонує голова Держдуми РФ Сергій Наришкін і погрожує наслідками, якщо "з голови російськомовних громадян впаде хоч одна волосина"...

О.Турчинов намагається зв'язатися з В.Путіним, але той не захотів балакати з О.Турчиновим, вважаючи його «меншим за рангом». Тоді останній зв'язався з Наришкіним і сказав, що віддав команду українським військовим застосувати зброю. В подальшому росіяни в Криму обмежилися здебільшого блокуванням військових частин, а їх масові штурми так і не почали. Так починалася російсько-українська війна від 2014, яка у 2022 році переросла у повномасштабне зіткнення двох сторін. Вбивства, катування, насильницькі зникнення, депортації, зґвалтування – це неповний список злочинів росіян, від яких з 2014 року страждають тисячі українців. Кримінальний кодекс досі не містить положень щодо злочинів проти людяності, але

поволі з'являється альтернатива для забезпечення права на справедливість. Злочини проти людяності – одні із чотирьох тяжких діянь, які, за версією авторів Римського статуту Міжнародного кримінального суду, викликають стурбованість всієї міжнародної спільноти.

Це відкритий перелік звірств, які завдають сильних страждань, тяжких тілесних ушкоджень або серйозної шкоди психічному здоров'ю. Злочини проти людяності, на відміну від воєнних злочинів, можуть бути вчинені як у мирний час, так і в ході збройного конфлікту. На жаль злочини проти людяності й досі не є предметом окремого міжнародного договору. Не відображені такі злочини і в Кримінальному кодексі України. Це фактично унеможливлює переслідування окремих діянь Росії, зокрема, поширення російських освітніх стандартів на окуповані території. Прогалина також не дозволяє одночасно кваліфікувати діяння як відразу кілька міжнародних злочинів. Наприклад, ведення бойових дій та облогу Маріуполя, що має ознаки воєнних злочинів та злочинів проти людяності.

Восени 2024 року шостий комітет Генеральної Асамблеї ООН ухвалив рішення щодо рекомендації проекту «Конвенції про злочини проти людяності», розробленого Комісією з міжнародного права ще у 2019 році. Україна активно бере участь в процесі та поділяє спільну позицію держав-членів ЄС та кандидатів на вступ до об'єднання.

Цікаво, що активну участь в розробці Конвенції про злочини проти людяності бере й Росія. Її представник заявив, що злочином проти людяності також слід визнати санкції проти російського суспільства. Зокрема, "коли населення РФ позбавляється доступу до продуктів, ліків та запасних частин літаків". Дивно, що в росіян відразу після ліків для цивільного населення йдуть компоненти озброєнь: «І це надає росіянам сильних страждань та призводить до тілесних та психологічних травм».

І на закінчення розділу «Так починалася війна в Україні» автори книги зазначають, основна причина виникнення війни - прагнення політичних сил використати збройну боротьбу для досягнення різних зовнішньо та внутрішньополітичних цілей. Тож ми пропонуємо назвати цю війну «Українська вітчизняна війна», яка почалася 20.02.2014 і проходить в 2 етапи: війни гідності 2014-2023 р. та повномасштабної війни від 2022 року...

КОД ДОСТУПУ – «УКРАЇНА»

**З чим би Ви зрівняли
сучасну Росію?
- 3 землею...**

День 31 грудня 2024 року йшов на свій відпочинок, настав темний, загадковий вечір. Майже всі люди метушилися в очікуванні Нового 2025 року. Новий Рік – це свято, яке відзначають буквально всі люди Землі. На всій планеті, у кожній країні, у кожній родині діти й дорослі готуються до цього свята, чекаючи нових радісних подій, барвистих подарунків, дивних чудес і виконання заповітних бажань. Мабуть, немає більше таких

свят, які б протягом багатьох століть об'єднували радісним святкуванням все населення світу, незалежно від відстаней, кольору шкіри і віросповідання. Але це зовсім не означає, що всі народи святкують зустріч Нового Року однаково...

Переддень Нового року відомий в Україні як «Щедрий вечір» (або «Сильвестр» у багатьох державах Європи), це останній день року за григоріанським календарем, що передує Новому року. В сучасній традиції, переддень Нового року є окремим від Нового року святом, під час якого починаються урочистості із зустрічі наступного року. Але в умовах війни все йде за іншим планом, урочистості і зустрічі не проводяться. Коли смерть дихає в спину, а реальність змінюється на щось надприродне, тож постає питання: чи доречно проводити урочистості?

Вважається, як Новий рік зустрінеш, так його і проведеш. Щоб рік прийдешній був вдалим, існує низка прикмет, чого не можна у новорічну ніч. Дехто вважає їх забобонами і не вірить у ці прикмети, а дехто переконаний, що все ж краще їх дотримуватися, аби не накликати лиха. Під час свята не можна сваритися, лихословити і сперечатися з іншими - інакше весь рік мине у сварці. У новорічну ніч не можна плакати - це приверне хвороби. Перед Новим роком не можна залишати борги і позичені речі, треба їх повернути. Якщо цього не зробити, то будете у боргах весь наступний рік. Не можна вголос промовляти своє бажання, яке ви загадали у новорічну ніч та багато-багато іншого...

Пригадайте, як бабуся застерігала своїх онуків: - Особливо небезпечною прикметою Нового року є сміття, викинуте в святкову ніч. Вважається, що з вечора 31 грудня до світанку 1 січня разом з сміттям можна викинути свою удачу. Такою ж негативною силою володіє прикмета про омарів, раків і їм подібних. Наявність на столі таких страв в новорічну ніч обіцяє поворнення до старих проблем, відсутність просування вперед і загальну пасивність життя. Тому не варто пригощатися такими закусками в саму новорічну ніч. Але велика війна в Україні від 2022 року внесла свої корективи: - Чим багаті – тим і раді...

Цього 2025 року, напевно, всі в Україні бажають лише перемоги. Ми пам'ятаємо, за успіхами на фронті стоять не супергерої у формі, а реальні люди – воїни ЗСУ. Більшість із них зустрічають Новий рік в окопах, інші під обстрілами чи в тилу ворога. Їхні бажання бувають дуже простими – випрати форму, виспатись, обійняти дітей і коханих. Другі хочуть, щоб війна закінчилась. Але перемога – це не мрія, а реальність. І вони реально кажуть: «Ми не можемо пророкувати як політичний і військовий оглядач, пропагандист Олексій Арестович, або начальник Головного управління розвідки Міністерства оборони України, генерал-лейтенант Кирило Буданов». (Повний кавалер ордена «За мужність». Герой України (2024). Автори нашої книги можуть тільки зробити прогноз, опираючись на фахових спеціалістів.

Треті – песимістично налаштовані, весь час невдоволені всім: «Немає часу святкувати, у нас ще залишається не звільнені від російської нечисті міста: Маріуполь, Луганськ, Донецьк, та й інші населені пункти. Але й вони впевнені, що російські війська будуть відходити назад, до себе в московську імперію зла і українці все зроблять, аби перемогти ворога. Вони кажуть: Нехай Захід допоможе нам із озброєнням, а росіянам ми наб'ємо пику, щоб вони надовго забули дорогу в Україну».

Четверті – сумують. Новий рік для них – це дуже сумне свято. Вони втратили своїх рідних, друзів, побратимів тощо. Хочеться, щоб усі були живі, хочеться спокою. Цю мрію вони не обговорюють – але вона у них спільна. Ми знаємо, що більшість із цієї когорти людей хочуть приходити щовечора додому до батьків, дружин, бачити своїх дітей. Вони хочуть миру, спокою і простого людського щастя...

*О, Боже, прошу, не дозволяй, щоб Україна
Впала перед ворогом на коліна!
Дай сили нашим янголам боротись!
Не допусти розкол в нашій країні!
Ворог не знає, з ким він бореться,
Думав, буде не битва - прогулянка.
Ми прозріли, ми дуже цінуємо
Що наша Україна - нескорена!*

Російсько-українська війна, або російська збройна агресія проти України, викликана прямим й опосередкованим застосуванням збройної сили Російською Федерацією проти суверенітету і територіальної цілісності України, що триває з 2014 року. Окремі аналітики нерідко порівнюють нинішню російсько-українську війну, з Другою світовою війною 1939–1945 р. Не лише тому, що бойові дії точаться на території, де колись гриміли битви Другої світової: на курському, донецькому, харківському та кримському напрямках. І була мета визволення окупованих територій збройним шляхом із подальшим закріпленням їх політичним шляхом.

Ми радимо читачам не поспішати застосовувати лекала того часу (1939-1945) до нашого... Водночас і відкидати історичні приклади не слід. Пригадайте, як 22 червня 1941 року одночасно з першими вибухами в Києві німецький посол у Москві граф фон Шуленбург передав заступнику Ради народних комісарів Молотову офіційну ноту про перетин військами вермахту державного кордону між СРСР та Німеччиною (частина якого пролягала через окуповану вчорашніми союзниками Польщу).

Від 2014 до 2025 р. (коли писалася наша книга) Росія не оголосила Україні війни, ані 24 лютого 2024 року, ані 1 березня 2014-го, коли вдерлася в Крим. Гітлер уголос визнав свою присутність у СРСР. Путін весь час не визнавав російської військової присутності в Україні.

Антигітлерівська коаліція Другої світової війни існувала всупереч здоровому глузду у вигляді 2 держав: США і Британія. Нині Україну підтримує не дві, а десятки західних держав. Про відкриття другого фронту Сталін наполегливо просив союзників від літа 1941 року. І ображався через затягування процесу, навіть називаючи британців та американців «таємними прихи-

льниками» Гітлера. Проте відкриття другого фронту рано чи пізно мало статися, бо Британія та США уже вступили в війну, а пізніше туди долучилися польська Армія Крайова та французька армія під керівництвом де Голля. У нинішній російсько-українській війні, відкриття подібного аналогічного Другого фронту – фантастика, або фентезі. Бо жодна з дружніх нам західних держав воювати із Росією (станом на 2025 р) не хоче.

Перемога над Німеччиною стала можливою лише після її окупації радянськими, британськими, американськими та французькими військами. Після капітуляції країну поділили на зони контролю і цей тривав процес роками. Всі розмови про повернення Україні вкрадених Росією колись земель Дону, Кубані, Зеленого Клину тощо – не стоїть. Україна воює щонайменше за повернення політично закріплених кордонів 1991 року, а максимум – аби Росія більше не лізла до нас. СРСР вів окупаційну війну. Україна веде визвольну. Про парад перемоги ЗСУ на Красній площі в Москві, ми мови не ведемо.

У цьому - головне відмінність нинішньої російсько-української війни від попередньої Другої світової війни. Україна, на відміну від СРСР, ніколи не була агресором і не вела агресивної зовнішньої політики. Так, нинішня Україна не ідеальна. Проте шукати аналогії в минулому означає прирівнювати нашу країну до СРСР сталінського зразка. Сучасна російсько-українська війна - є війною не тільки з путінською Росією, це війна за повний і остаточний розрив України з радянською, тоталітарною та імперською спадщиною.

Окупант є однаковим у будь-якому випадку. Українці так кажуть: "Тоді у 1941 році в нас хати горіли від німецького окупанта, і зараз 2022-2024 р. хати горять від російського окупанта". Сьогодні тисячі цивільних українців, що потрапили в полон до російських окупантів, зазнають системних знущань та тортур, жорстокість росіян не має меж.

Однак аналогії – річ підступна, а вся історія сьогодні перегорнута догори дригом, бо в ролі нацистської Німеччини виступає Росія, а Німеччина перетворилася на наймиролюбнішу країну Європи і допомагає Україні. І тільки російський Путін жалюгідно переконує світ, що українці – нацисти, й намагається підняти рабський російський народ на нову "вітчизняну" війну проти України (або Третю світову війну)...

Коли була Перша світова війна в історії людства? Перша відома вченим війна в історії людства стала понад 13 тис. років тому, можливо її причина кліматичні та екологічні зміни на планеті Земля. Сто років тому відбувся глобальний збройний конфлікт за назвою Перша світова війна в Європі (від 28 липня 1914 до 11 листопада 1918 року), в якому брало участь 38 держав із населенням 1,5 млрд мешканців. Під час неї загинуло понад 10 мільйонів солдатів і цивільних мешканців. Яка країна розпочала Першу світову війну? Політика австрійських німців та мадярських угорців під проводом правлячої династії (монархії) Габсбургів до 1914 року привела до Першої світової війни. Австро-Угорщина (більшість населення якої становили німці) оголосила Сербії війну. У відповідь Росія, (гарант незалежності Сербії), розпочала загальну мобілізацію, після чого Німеччина оголосила їй війну. Далі у війну вступили Англія та Франція. Головним винуватцем Першої світової війни історики вважають Німеччину. Через 4 роки війна закінчилася, (у березні 1918 р) між російськими більшовиками та німецьким урядом було підписано мирний договір. Поразки у Першій світовій війні зазнала Німеччина (самоназва Дойчланд) та її союзники.

За розв'язання Першої світової війни (1914-1918) та загибель 10 млн. людей, ні німці, ні угорці, ні їхні союзники не були покарані. Тож не дивно, що через 20 років держава Дойчланд (Німеччина) розпочала Другу світову війну, вона 1-го вересня 1939 року напала на Польщу. Водночас не меншу роль у розв'язанні війни зіграв Й.Сталін. Підписав «Пакт про ненапад» між СРСР та Німеччиною 23 серпня 1939 р, цим він відкрив шляхи Другої світової війни 22 червня 1941 року. До армій країн-учасниць цієї війни було залучено понад 110 млн солдатів. Загальні втрати військових та цивільного населення під час війни за різними даними становлять від 50 до 75 мільйонів людей. З них приблизно від 8 до 10 млн – українців. У Другій світовій війні загинув кожен п'ятий українець.

Якщо по закінченні сучасної російсько-української війни від 2014 року, не буде покарана Російська Федерація разом з її суспільством, через деякий час Росія розпочне Третю світову війну. Тож давайте разом недопустимо нового армагеддону.

Тим часом, попри деяку подібність, що притаманна всім війнам в історії людства, треба зауважити кілька принципових відмінностей. Російсько-українська війна від 2014 року має: 1) всеохопний і нищівний обшир; 2) цивілізаційно-екзистенційний характер. Її мета з боку Російської Федерації – знищення держави Україна й усього українського народу, а відтак цілком обґрунтовано її можна і потрібно визначати як тотальну війну. Вона, проте, не є національно-визвольною, позаяк Україна не була колонією, окупованою чи поневоленою Росією. Натомість український народ повстав на справедливую війну за свою державність і за своє право на життя. Тож цю війну можна назвати вітчизняною війною.

Автори книги наголошують, що російсько-українська війна за своїми лаштунками, виходить за рамки двостороннього конфлікту й виявляє у собі виразні ознаки загальної кризи світової системи безпеки, що призведе до ланцюга глобальних змін планетарного значення. Ми виділили 5-ть таких ознак:

1. Війна ведеться (поки що 2014-2024) між Росією, яка є ядерною державою з могутнім ракетно-ядерним потенціалом та Україною, яка свідомо (заради примарного "без'ядерного статусу" та сумнівного щастя) задовольнилася ядерні держави та віддала (знищила) своє ядерне й ракетне тактичне та стратегічне озброєння.

Ядерний хижак (Росія) цією війною шантажує та залякує весь світ новим атомним Армагеддоном, при цьому залишається безкарною державою і всім державам світу «втюхує і вішає лапшу на вуха» про свою непереможність. Забувши слова: «Не хвались йдучи на рать». Бо ніхто із Західних держав (поки що) не хоче ризикувати втягненням у Третю ядерну війну з божевільною країною-агресором (Росією). Страх викликати Третю світову війну, що закінчиться знищенням людської цивілізації, паралізує рішення Білого дому США, робить НАТО найбільш пацифістським і безсилим військово-політичним Альянсом в історії (поки що).

На відміну від диванних оптимістів та різного роду «спеціалістів», які закликають не зважати на ядерні погрози Росії, вважаючи їх блефом, автори книги розуміють обґрунтованість страху, що паралізує волю багатьох президентів і владу Західних країн, які знають, що таке ядерна війна і хто такий загнаний

у кут кремлівський щур (Путін), який, втрачаючи владу і життя, може потягнути за собою в «вогняну геєну» підвладну йому Росію. Для порівняння просимо читачів пригадати, як А.Гітлер, розпалюючи Другу світову війну, не мав великої переваги над СРСР, він на рівних боровся з СРСР. Правда на боці Німеччини виступили Італія, Угорщина, Румунія, Хорватія, Болгарія, Словаччина й Фінляндія. Але величезні людські жертви СРСР та гігантський промисловий потенціал США та Великої Британії не дали Гітлеру жодного шансу на успіх. У 1990 році СРСР зобов'язалася виплатити США 674 млн доларів ленд-лізу. У серпні 2006 року Росія оголосила, що закінчила виплати за ленд-лізом.

(ПРИМІТКА: Сполучені Штати офіційно вступили у Другу світову війну у грудні 1941 року після нападу Японії на Перл-Гарбор. Першу сплановану операцію ЗС США провели у січні 42-го, хоча окремі сутички з німцями та японцями ставалися задовго до цього. 8 серпня 1945 року Радянський Союз оголосив війну Японії та вторгся до Маньчжурії. 9 серпня 1945 року США скинули атомну бомбу на Нагасакі. 14 серпня 1945 року, Японія офіційно капітулювала, тим самим закінчивши Другу світову війну).

Під час Другої світової війни були здійснені найбільші в історії злочини проти людства (зокрема Голокост), а також вперше і востаннє використана в бою атомна зброя. Сьогодні світ співчутливо, холодно, цинічно, гнівно, байдуже, зі злорадством чи з жахом приглядається до того, як Україна, спливаючи кров'ю, веде двобій із ядерним гігантом (Росією) та його військом найманців і мародерів. І крім обмеженої допомоги, Західні держави пропонують лише переговори з втратою третини української території.

Цікаві дані прозвучали в розмові співробітників вашингтонського Центру стратегічних і міжнародних студій (CSIS) Макса Бергманна та Марії Снігової з відомими американськими військовими аналітиками Майклом Коффманом та Робом Лі (13.09.2024, Moris Aeterna). Характеризуючи військову допомогу США Україні, вони вживають метафору "варіння жаби на повільному вогні", маючи на увазі дозований і нерідко обмежений характер постачань зброї Україні та не даючи дозвіл на використання західної зброї по російським військовим об'єктам

в глибині Росії. Це немов бійка двох суперників, при цьому одному зв'язали руки за спиною.

Західні аналітики виправдовують ситуацію тим, що США виявилися повністю неготовими до "великої війни" і що запаси Пентагону були дуже обмежені. Хай там як, у розмові наводяться такі цифри: США мають приблизно 370 систем Himaars і станом на травень 2024 року відправили в Україну приблизно понад 40 одиниць; маючи біля 4000 БМП "Бредлі", надали орієнтовно 300 шт; з 4600 одиниць танків "Абрамс" тільки біля 30 штук надійшли до ЗСУ; з понад 60 батарей "Петріот" тільки одна була відправлена в Україну.

Якщо на кінець 2024 року порівняти ці цифри з обсягом поставок США зброї та стратегічно важливих матеріалів під час Другої світової війни до СРСР за ленд-лізом, побачимо різницю.

2. Проти нацистської Німеччини діяла могутня коаліція світових держав, юридичну основу якої склала запропонована Ф.Рузвельтом «Антлантична хартія» 1941 р, до якої приєднався Радянський Союз і низка інших держав. У 1942 році у Вашингтоні 26 держав підписали Декларацію Об'єднаних націй, якою був оформлений військово-політичний союз, спрямований на перемогу над нацистською Німеччиною та Японією. Сторони зобов'язувалися докладати військові та економічні зусилля, щоб досягти перемоги над агресором й не укладати з ним сепаратних угод.

Нічого подібного не існує у війні України 2022–2024 років із російським агресором, попри низку міжнародних документів на підтримку України та неформальну "коаліцію Рамштайна", яка надає суттєву військову допомогу нашій державі.

Формат „Рамштайн“ - міжнародна коаліція, учасники якої надають військову допомогу Україні у 2022-2024, це понад 50 країн, усі країни блоку НАТО, більшість держав ЄС та союзники з Африки та Азії. Уже сформовано 5 додаткових коаліцій в рамках "Рамштайн": авіаційна, ППО, танкова, артилерійська та коаліція морської безпеки. Кожну з цих п'яти коаліцій, очолює одна або дві західні держави.

Великі держави (США, Велика Британія, Франція, Німеччина, Італія, Японія) та інші дружні до України держави такі, як Польща, Чехія, Норвегія, Данія, країни Балтії, Іспанія та інші, не створили формального, юридично оформленого військово-політичного союзу із Україною. А НАТО (станом на кінець 2024) виявилось безсилою організацією. Головною доктриною НАТО стало за будь-яку ціну уникнути прямого зіткнення з Росією.

Дехто із західних держав звинувачує Україну в прагненні втягнути НАТО у війну з Росією. Автори книги мають інші думки, якщо Україна у цій війні не встоїть, то тоді з Росією буде воювати Європа. Ми переконані, що сьогодні є час, в інтересах США і НАТО – не пропустити новий Перл-Харбор, не проґавити "стратегічне вікно можливостей" для того, щоб завдати упереджувальний удар по Росії. Не будьмо наївними, подивіться правді в обличчя: путінська Росія (2014 р) оголосила війну насамперед НАТО, і Україна є лише першою ланкою цього світового протистояння. НАТО не уникнути прямого зіткнення з Росією.

Помилкою НАТО (на думку наших авторів) є те, що дозволена допомога Україні під лозунгом: "не дати ПРОГРАТИ Україні", яскраво свідчить про те, що НАТО думає: «Війна до нас не прийде, Путін побоїться напасти на Альянс», тож не будемо сваритися зі злочинним режимом Путіна. Ба більше, засуджуючи російську агресію й надаючи Україні суттєву військово-фінансову допомогу, Захід зберігає контакти з Путіним і не бажає катастрофічної поразки Росії з її неминучим розпадом.

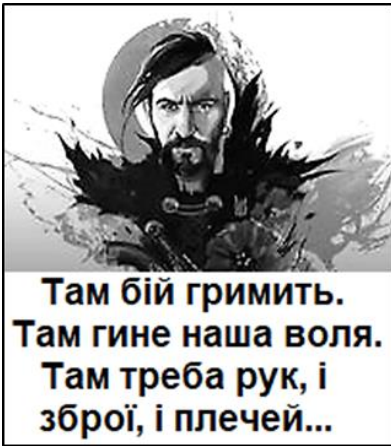
Стратегічна поразка Кремля у сучасній війні в Україні може призвести до хаосу в межах російських кордонів, можливо, до відставки президента Путіна, жорсткої регіональної боротьби за владу та ризиків, пов'язаних зі зброєю масового знищення. Подивіться як надходить західна допомога в Україну. Перші основні бойові танки американського виробництва прибули в Україну в жовтні 2023 р, через понад півтора року після початку повномасштабного російського вторгнення. А винищувачі F-16, ЗСУ отримали лише на початку осені 2024 року. НАТО не хоче розуміти, ні політика Заходу, ні сам Путін не можуть вплинути на те, щоб зупинити розпад Росії. Бо Росія сама глибоко пов'язала у московському болоті зла...

Надумана московська магія "великої російської імперії" – переможниці Наполеона й Гітлера, держави великої культури XIX ст, однієї з опор європейської безпеки – все ще засліплює окремі Західні держави. Чорні окуляри на очах заважають бачити реальну російську дійсність: деградацію – політичну, моральну, технологічну та культурну. Путінська Росія перетворилася на терористичну та фашистську державу, яка становить неминучу загрозу європейському світу. свободи й демократії.

Станом на кінець 2024 року, Путін й досі не засуджений міжнародним Трибуналом як військовий злочинець №1 планети Земля, (ордер на арешт МКС ігнорується багатьма країнами й не має такої ваги, як рішення спеціального Трибуналу, який й досі не створений). Ця ситуація докорінно відрізняється від того, що спостерігалось під час Другої світової війни. Звичайно, Путін, якщо порівнювати з Гітлером, здається жалюгідним плагіатором і бездарним копіїстом – як за вимірами диявольської особистості, так і за масштабами скоєних злочинів.

Росія постійно стверджує, що вона – «миростворець» і прагне миру. З початку військового конфлікту в Україні в 2014 році постійно був присутній наратив про «порятунок» тих, кого Росія начебто приходить захищати. Так відбувалося впродовж десятиліть, і світ цього практично не помічав. Лише відсіч України і героїзм українських військових дали зрозуміти світу, що це – не локальний конфлікт, а вже цілком глобальна війна.

Чому сирій полковник КГБ, з комплексом меншовартості й жадобою особистого збагачення й помсти Україні, рухається курсом Гітлера як у внутрішній, так і зовнішній політиці. Хоч і намагається приховати це за завісою "суверенної демократії". Можливо отримати відповіді на ці питання, нам допоможуть самі читачі. Бо ми поки не бачимо, щоб Захід готував шибениці для Путіна та головних російських військових злочинців. Якщо цього замало, пригадайте, як у 1992–1993 р. Росія окупувала Придністров'я. У 1992–1993 р. спровокувала Абхазьку війну. 1994-1996 роках відбулася перша російсько-чеченська війна, а у 1999–2009 роках друга російсько-чеченська війна. У 2008 році була російсько-грузинська війна, а у 2014 р. розпочалася російсько-українська війна, яка у 2022 р. перетворилася на велику, тотальну війну. Тут доречно пригадати вторгнення Росії в Сирію у 2015–2022 роках...

3. Російсько-українська війна стала передвісником, прелюдією воєн майбутнього. Від 2022 року розпочався докорінний перегляд воєнних доктрин часів Другої світової війни щодо організації бойових збройних сил, характеру дій і ролі нових військових технологій. Свого часу, після Першої світової та Громадянської воєн 1918-1922 пішли в забуття стрімкі кавалерійські атаки полків минулого. Під час Другої світової війни зникли на дні океанів важкі

морські лінкори із залогою до 1500 моряків. (Згадаймо трагічну долю німецького лінкора "Бісмарк").

У сучасній війні 2014–2024 років не спостерігалось атакуючого гуркоту танкових армій маршала Рибалка, бо Джавеліни та дрони спалювали сталевих монстрів десятками й сотнями. Тепер воєнні теоретики обговорюють подальшу долю танків у битвах майбутнього. Впала російська мрія розчавити Європу танковими виробами Уральського вагон-заводу та вийти на береги Португалії. Можливо, дорогі, важкі та здатні легко вибухати танки замінять легкими й швидкісними, удосконаленими "махновськими тачанками" сучасності – броньованими машинами з артилерійськими й ракетними установками. Принаймні бойові машини піхоти "Бредлі" та інші вироби американського ВПК є набагато більш затребуваними на цій війні, ніж танки.

Небесні роботи, дрони, що сотнями й тисячами б'ються в небі України, визначають сьогодні долю багатьох наступальних і захисних операцій, завдаючи значних уражень та знищуючи живу силу й техніку ворога. Нові морські дрони, застосовані Україною, відкрили ще один перспективний напрямок бойових дій - морський. Не виключено, що в новій війні, з водної поверхні океанів зникнуть авіаносці, подібно до лінійних кораблів ХХ століття.

Якщо на війнах минулого найбільше цінувалися висококваліфіковані танкісти, артилеристи й льотчики, на українській війні різко зросла потреба в операторах дронів, спеціалістах з

електроніки та зв'язку, персоналі об'єктів протиповітряної та протиракетної оборони, інших високоосвічених спеціалістах, що працюють із надскладними роботизованими оборонними системами тощо.

Докорінно змінилася система медичного забезпечення військ, її функції та протоколи. Важливими факторами порятунку поранених стають індивідуальна підготовка кожного бійця, вправність його в наданні первинної допомоги, наявність якісних кровоспинних турнікетів і сучасного оснащення медичних аптечок, а також організація евакуації поранених з поля бою.

У сучасній війні особливо увиразнилася роль логістики в життєзабезпеченні військ та значення операцій, які руйнують шляхи постачання амуніції, резервів, пального, харчів, інших необхідних матеріалів. Ракетно-дронові удари по логістичних центрах на відстані до 300 і більше кілометрів суттєво ускладнюють ведення бойових дій та висувають питання щодо нових підходів до цієї проблеми. Постає питання: «Чи існує межа людських можливостей чинити опір обставинам війни нового типу, яка народжується на українських полях»?

4. Ця війна, на відміну від Другої світової, безпрецедентно висвітлена й зафіксована в мільйонах фотографій, відеосюжетів, коментарів і свідчень у соцмережах, на гаджетах приватних осіб, у Телеграмі, де зберігаються найкривавіші сюжети, в Ютубі, де вибухають літаки і бронетехніка, горять нафтобази й лежать у руїнах житлові будинки. Інформаційна революція змінила образ війни. Це – справжня планета Солярис, страшна і ще не досліджена, що складається з безмежної кількості доль, облич живих і мертвих, героїв і зрадників, скорботних криків і шепоту молитов. І безкінечного матюкальника – цього універсального замітника народних емоцій.

Ніяка війна ще не була так детально й усебічно документована, бо замість колишнього Совінформбюро й міністерства пропаганди Геббельса - з'явилися мільйони неконтрольованих інформаторів, свідків, інтерпретаторів подій. Інколи здається, що на грудях кожного сучасника висить боді-камера поліцейського – відеореєстратор, що незупинно фіксує потік кривавої війни в Україні.

Інша річ – хто, як і коли зможе (і чи взагалі це можливо) оцінити й використати цю інформаційну хмару при підведенні підсумків російсько-української війни. Почекаємо, час покаже.

5. Інформаційна відкритість і насиченість суспільства засобами комунікації породжує вразливість до інформаційно-психологічних ворожих операцій та змасованих пропагандистських кампаній. Кожен охочий як в Україні, так і в Росії може підключатися до джерел інформації противника. Ведеться прямий діалог (або суперечка) між пропагандистами ворогуючих сторін, свідками якого стають численні користувачі Інтернету. Інформація поширюється майже миттєво, й успіх пропаганди нерідко залежить від швидкості реагування на події – хто перший "застовбить" за собою оцінку ситуації, той виграє.

Ця інформаційна відкритість, конкурентність та змасованість впливів пропаганди на мільйони людей відрізняється від часів Другої світової війни. Колишні радіовисилання успішно глушилися, а листівки не відігравали значної ролі в змінах настроїв і поглядів на фронті й у тилу в 1939-1945 р). "Психологічний фактор" (мотивація, настрої, погляди, фобії, політичні й моральні переконання, віра та сподівання) - стає невід'ємним чинником перемоги чи поразки у війні нового типу – нарівні із забезпеченням зброєю, амуніцією, транспортними та іншими засобами. А масові рабські відеозвернення росіян до кремлівського диктатора з проханнями про допомогу, стали новим явищем, неможливим за часів Сталіна. В майбутньому вони здатні перетворитися на вагомий протестний фактор в РФ.

Закінчуючи цей розділ, ми зазначаємо: - Остаточні підсумки російсько-української війни будуть підведені після того, як вона закінчиться й будуть оприлюднені чимало засекречених матеріалів. Але вже сьогодні можна стверджувати, що на багатостраждальній українській землі, яка витримала битви Першої та Другої світових воєн, виникає новий формат бойових дій на суходолі, морі й у повітрі. Хоча, здавалося б, що нового може принести війна? Гори трупів, тяжкі поранення, полум'я та руїни, страждання мирного населення, вічний страх дітей і сльози батьків. Ми додаємо: «Ще надію і перемогу, волю і свободу», а ще віру: «Україна буде незалежною державою».

Успіхи України на полі бою показують, що Росія вже майже використала увесь свій арсенал, яким тільки могла погрожувати. Залишилась лише ядерна зброя і це їхня єдина карта. Цілком може бути, що Росія сама в певному сенсі боїться своєї ядерної зброї. Можливо, там до кінця не впевнені в її нормальному стані. Адже це високий ризик, як для російських арміїців, так і для громадян РФ. Все зводиться до погроз та різких заяв президента Росії.

Президент України абсолютно правий у тому, що обмеження, які зараз існують в Україні на використання американської тактичної ракетної системи, а також британської Storm Shadow, аналогічної ракети великої дальності, мають бути зняті. Ця ситуація схожа з минулими рішеннями, які Білий дім приймав надто довго на окремі види озброєння, наприклад, надання літаків F-16, танків Abrams, Leopard та ракет ATACMS.

Наші автори книги в попередніх книжках багато разів казали: «Є три технології, які можна було б використовувати в Україні від періоду повномасштабної війни 2022 року:

1) закрите небо над Україною. Росія свідомо атакує цивільне населення. Партнери давали статистику, що 3-ри з 4-х ракет Росія направляє по цивільній інфраструктурі, тому потрібна допомога у вигляді систем ПРО;

2) удари по російській військовій логістиці. Треба знищувати все, що перебуває на відстані 100–500 км від кордону з Україною, тоді матимемо зовсім іншу інтенсивність бойових дій по лінії фронту. Це питання і дозволів, і кількості ракет. Для українців це досі загадка, чому в міжнародному праві прописали, що саме так може поводити себе країна, яка веде оборонну війну. Чому Україні не дозволяють це робити;

3) чому НАТО не збиває російські літаючі об'єкти (навіть дрони) над країнами Альянсу. Перший раз – надали ноту протесту, другий раз – автоматично збивають. Тоді росіяни по-іншому почнуть сприймати війну. Страх і сила – це два інструменти, які можуть впливати на Росію».

Відтак наступальні операції Росії закінчаться. Тоді почнеться оборонна війна, до якої росіяни не готові. Ми це побачили в Курській області, це спровокує максимально панічні настрої.

РІЗНІ ВІЙНИ ЗА ОДНИМ СЦЕНАРІЄМ

Аналітики зазначають, що Путін напав на Україну не через її територію, а щоб перешкодити їй стати процвітаючою, орієнтованою на Захід - демократією. Далі вони акцентують на тому, що партнерам потрібно, аби Зеленський переконав свій народ, що "найважливішим призом у цій війні" залишається якраз це прагнення України до демократичних цінностей. А ще Путін напав на Україну, бо українці

обрали свободу замість московського рабства. Українське суспільство усвідомило себе частиною Європи, бо Україна вирішила вийти з-під контролю Кремля та не хоче почуватися як частина імперії зла.

Про те, що війна Росії спрямована проти українців як нації неодноразово заявляла друга частина міжнародних політиків та оглядачів. Путін хоче консолідувати цивілізаційний кордон Росії, як він це називає, і робить це шляхом вторгнення в суверенну європейську країну – Україну. Це не конфлікт росіян та українців. Це конфлікт між тиранією та свободою, це конфлікт між прогресом та регресом, і мракобіссям. Це конфлікт між смертю та життям – між естетикою смерті та цінністю людського життя.

Московіти бездушні це люди,

Облуда у них у крові.

Брехня там гуляє повсюди,

А "камінь" тримають в собі.

В них людяність, й щирість відсутні,

Чужа, не хвилює біда.

Відношення грубі й підступні,

В артеріях спирт і вода.

Третя частина західних аналітиків кажуть: - Мета сучасної російсько-української війни, знищення держави Україна й всього українського народу, а відтак цілком обґрунтовано її можна і потрібно визначати як тотальна війна. Проте ця війна не є національно-визвольною, позаяк Україна не була колонією, окупованою чи поневоленою Росією. Натомість український

народ повстав на справедливу вітчизняну війну за свою державність і за своє право на життя.

Сам президент Росії В.Путін заявив, що причиною їхньої війни проти України є політика «опонентів Москви». Західні держави завжди намагався нас розділити, намагаються це зробити і зараз. А наша мета в іншому – в об'єднанні всього російського народу. Ми (росіяни) захищаємо свої національні інтереси РФ, інтереси наших громадян в Україні, – зазначив Путін і додав, що 99,9% росіян готові «покласти своє життя» на користь своєї країни.

Журнал The Economist стверджує: "За кордоном настає втома від війни між Росією і Україною. Країні праві в Німеччині та Франції стверджують, що підтримка України – марна трата грошей. Дональд Трамп цілком може стати президентом США. Він здатний на все, але його слова свідчать про те, що він хоче продати Україну російському Путіну. Правда журнал не вказав, що хоче Д.Трамп в замін. Якщо український президент Зеленський продовжить ігнорувати реальність, наполягаючи на тому, що українська армія може повернути всі землі, які Росія забрала з 2014 року, він відштовхне прихильників України за кордоном і ще більше розділить українське суспільство.

Незалежно від того, чи переможе Д.Трамп, чи ні, єдина надія на збереження підтримки Америки та Європи і об'єднання українців – це новий підхід, який починається з того, що лідери чесно заявляють, що означає українська перемога. Знаючи думки кожної сторони, можна робити певні висновки... Автори книги наголошують, що російсько-українська війна, за своїми лаштунками, виходить за рамки двостороннього конфлікту й виявляє у собі виразні ознаки загальної кризи світової системи безпеки, що призведе до ланцюга глобальних змін планетарного значення.

Ми зробили маленький аналіз, Росія від 1700-х років роз'язала 197 збройних конфліктів (станом на 2024 рік). У 33 конфліктах Росія отримала «по мордасах», вважаючи себе програючою стороною і більше до тих країн не рипалась. Але у 167 збройних конфліктах Росія приносила страшне лихо поневоленим країнам і народам. Тож не дивно, що за всі роки існування, Росії приклеїли ярлик «імперія зла». У всіх 197 збройних конфліктах, Москва звинувачувала інших, а собі створював образ

такого собі "миротворця". Сучасна РФ наслідує царську Росію і більшовицький СРСР, додатково виробила власний алгоритм, де представляє себе "миротворцем", спотворивши значення цього слова.

Росія не звикла брати на себе відповідальність за свою агресію. Україна відчула це на собі за період спільного існування в царській Росії і минулій державі СРСР. Наведемо короткі приклади, як Росія розв'язувала збройні протистояння в інших країнах. Зокрема, у Придністров'ї, дві війни проти Ічкерії, Грузії, Сирії, гібридну війну проти України у 2014 році, втручалася у конфлікти на території так званого Глобального Півдня, а також отримала кілька воєн у спадок від СРСР. При цьому російський агресор використовує ті ж методи та наративи на протязі сотні років. Правда з роками вона удосконалювала сценарії, однак розв'язання повномасштабної агресії проти України від 2014 року стане її помилкою, що вартуватиме ворогу дуже багато неприємностей.

Повернемося до так званих миротворчих місій Росії. Ще в 2024 році після завершення саміту країн НАТО, який приніс чимало важливих рішень для України, вималювалась чергова ідея Кремля – використати свого "сателіта" прем'єр-міністра Угорщини Віктора Орбана в "миротворчих місіях". Майже відразу після зустрічі із Володимиром Зеленським, де він просив про "припинення вогню на фронтах", Орбан поїхав до Москви, де провів перемовини з В.Путіним, а згодом навіть і до Трампа в США.

Розмова Д.Трампа і В.Орбана залишилася в секреті, але про свою "мирну ініціативу" від Путіна, він висловив Д.Трампу. І це напередодні передвиборчих перегонів у США, де за пост президента змагатимуться Камала Гарріс і Дональд Трамп. Останній відомий своїми висловлюваннями про швидке закінчення війни в Україні, однак його методи відверто специфічні. Перемовини на тих умовах для України – шлях до часткової або й повної окупації. Росія звикла спілкуватись на міжнародній арені мовою ультиматумів, однак наша держава не пристане на них. Миротворча ціна росіян, занадто дорога для України.

Доказом цинізму росіян стали події серпня 2024 року: як тільки Україна провела свій наступ у Курській області, Росія одразу забула про свою миротворчу риторику про "реалії та

землі" та заявила, що жодних мирних переговорів з Україною бути не може. А численні інші "миротворці", від прем'єр-міністра Угорщини Віктора Орбана - до голови КНР Сі Цзіньпіна – притихли. Але ми думаємо – не надовго.

За останні пів року (2024) з України виїхало на 400 тисяч людей більше ніж вїхало, і це збігається з даними нашої Державної прикордонної служби. Безперечно, що міграційний чинник у нас суттєво впливає на демографічну ситуацію. Наразі, за даними ООН, за кордоном перебуває 6,7 мільйона українських громадян, включно зі згаданими 400 тисяч осіб. Наскільки це точне число – сказати наразі важко, але це тривожна тенденція та дуже великі числа. Якщо подивитися на статистику минулого року, то за перше півріччя 2023 року від'ємне сальдо міграції становило приблизно 231 тисячу осіб. Але несподіванкою стало те, що вже у другому півріччі 2023 року спостерігалось позитивне сальдо міграції, тобто до України за цей період часу приїхало більше людей, ніж виїхало – на 111 тисяч. Тобто минулого року Україна мала "мінус" у 120 тисяч.

Заглядаючи в історію створення держави Росія, бачимо, що при зміні влади, війна залишалася у спадок, а миротворчу місію росіяни собі придумували. Радянський союз зустрів кінець Другої світової війни (1939-1945) переможцем, хоча на початку війни був одним із союзників нацистської Німеччини. Це допомогло СРСР отримати певний кредит довіри від світу та вийти на міжнародну політичну арену доволі сильним гравцем. СРСР навіть опинився серед держав-засновниць (ООН) Організації Об'єднаних Націй. Крім цього, став членом Ради безпеки ООН та серед країн-сателітів мав право голосу в ООН. Зокрема в той час, такою країною була й УРСР (Україна).

Не можна забувати, що саме над створенням відповідного миротворчого іміджу працювала радянська та російські пропаганди, які проголосили Радянський союз, а потім і Росію прямими конкурентами США. Так було не довго, трагедія в Афганістані внаслідок загарбницької війни 1979 року. Росія показала своє звірине обличчя на Різдво 1979 року, коли як агресорка

оголосила про введення "обмеженого контингенту радянських військ". Учепившись на миротворчу місію, Росія на прохання тодішнього президента Хафізулли Аміна, (який був лояльним до Москви і не користувався популярністю серед населення), ввела свої війська в Афганістан. В країні спалахнули повстання (1979-1989). Радянські війська (спецназ КДБ) під «шумок» вбив самого ж Аміна, бо його наступна позиція Росії не подобалась. Між армією уряду ДРА, який очолив новий ставленик СРСР Бабрак Кармаль голова Революційної ради Демократичної Республіки Афганістан (1979–1986), і озброєною опозицією моджахедами, розгорілася боротьба за контроль над Афганістаном.

Географічне положення Афганістану, рельєф місцевості (80% території – гори) сприяло нападу СРСР на цю країну, бо Росія хотіла розмістити там ядерне озброєння направлене в сторону США. Але все пішло не за планом Кремля, хоч Радянський союз традиційно стверджував, що в Афганістані він бореться з "терористичними організаціями". Впродовж 10 років війни СРСР так і не вдалося встановити контроль над стратегічно важливою Панджшерською ущелиною. Крім того, кожен афганський чоловік став воїном або партизаном. Афганці з малих літ навчені поводитися зі зброєю, тому радянські війська постійно отримували кулі у спину. Цей специфічний момент, радянське керівництво не врахувало. Все обернулося сотнями тисяч жертв афганців і 15 тис росіян. Але неофіційно кажуть про 100 тисяч загиблих росіян. А скільки було полонених та поранених? Ці дані заховані в нетрях архівів Радянського союзу та його спадкоємиці путінської Росії.

Проїшли роки, розпад СРСР став справжнім стресом для Росії. Коли радянська імперія зла почала давати тріщину, саме Російська федерація намагалась втримати інші держави СРСР, які хотіли незалежності, під своїм впливом. Мовиться про окупацію Придністров'я, дві війни проти Ічкерії, вторгнення до Грузії та, звісно агресія проти України про які ми вже згадували. Всі ці протистояння відбувались у різний час, виникали послідовно одне за одним та насправді мали один сценарій та одну мету – втримати інші країни, які мали кордони з Росією, на короткому повідці ідеології та не допустити самостійного демократичного розвитку цих країн. Станом на 2025 рік від російської агресії найбільше постраждала Україна.

Можливо єдиний спосіб припинити бойові дії в Україні і забезпечити гарантії безпеки, це позбавити Росію будь-якої перспективи подальшого просування на полі бою. Для цього потрібні великі поставки західної зброї, ракет, літаків та отримати дозволи на враження військових цілей в глибині Росії, а ще засоби ППО для захисту її інфраструктури. Що особливо важливо, Україні також необхідно виробляти власну зброю. Правда є другий спосіб: - Зробити оборону України надійною, для цього журнал The Economist вказав: «Надати запрошення України до НАТО від Байде-на вже зараз». Така більш тверда обіцянка членства в НАТО допомогла б Зеленському перевизначити перемогу України в сучасній війні.

Детально розбирати кожну війну, яку Росія розв'язала на пострадянському просторі прикриваючись миротворчою місією, немає сенсу, адже всі історичні факти здебільшого відомі нашим читачам, тому зупинимось на спільних рисах, які складно помітити, якщо дивитись на картину фрагментарно, а не цілісно. До прикладу, Молдова у 1992 році стала незалежною, і тут же спалахнув конфлікт між офіційним Кишеневом та Тирасполем, проросійським анклавом на теренах Молдови. Населення Придністров'я – здебільшого то українці та росіяни – були проти запровадження молдавської мови, як єдиної державної та були налякані чутками про об'єднання Молдови з Румунією. Причиною протистояння було те, що офіційна Молдова хотіла незалежності та зближення з Румунією. Прихильники проголошення автономності Придністров'я обіцяли "не допустити румунізації" та вимагали зближення з Росією.

Так само вийшло і з Грузією, адже відносини загострились саме в той момент, коли вона захотіла вийти з СРСР. Водночас ситуація була й принципово іншою, адже там тривала громадянська війна між грузинами та осетинами. Абхазія хотіла відділитись, щоб не бути частиною цих боїв, тоді Росія запропонувала їй обмежену допомогу. Однак вона була ослабленою, тому фактично допомоги не вистачило б для того, аби розв'язати питання до кінця. І тоді Росія скористалась цим та вивернула ситуацію на свою користь...

Перша російсько-чеченська війна спалахнула через те, що Ічкерія висловила бажання стати незалежною від Росії. Цей випадок відрізняється від всіх інших, адже Ічкерія на той час була частиною нібито федеративної Росії, а президент Б.Єльцин взагалі-то обіцяв дати республікам "максимальний суверенітет", однак сталося інакше і спалахнула війна.

У першій війні чеченці перемогли значно чисельнішу російську армію та відстояли своє право на незалежність, однак не отримали достатньо світової підтримки, адже міжнародне право було на боці Росії. Тому вже у 1999 році Росія повторила свій напад, адже це була справа принципу – скорити нескорених. І цього разу війна супроводжувалась відкритим геноцидом, воєнними злочинами, призвела до окупації та встановлення режиму особистої влади клану Кадірових. Світ визнав за Росією "право на територіальну цілісність", хоча Ічкерія висловлювала своє небажання бути "територіальною одиницею Росії".

Для підтримки «миротворчої місії» Росії, у світі та у самій Росії відбувалось становлення негативного образу жителів Ічкерії. Після першої російсько-чеченської війни з них зробили терористів, адже так світу було легше проковтнути новий геноцид цього кавказького народу. Цікаво те, що відповідні тендерції були не лише в Ічкерії, але й в Татарстані та Башкортостані. У Татарстані навіть провели референдум. Тобто Росія опинилася в ролі Молдови та Грузії.

У 2014 році Росія розв'язала гібридну війну проти України та окупувала Крим після того, як наш народ чітко проголосив курс на зближення з Європою? Очевидно, стерпіти цього Росія не могла і в 2022 році розпочала велику тотальну війну на знищення України. Як це відбувалося розповідають численні повісті, оповідання та книги наших й інших авторів.

Окремої уваги заслуговує участь Росії у громадянській війні в Сирії. Там спалахнули протести у 2011 році у рамках так званої "Арабської весни", однак їх було жорстоко придушено президентом Асадом. Після цього країну охопила справжня громадянська війна, у цій війні Росія підтримала Асада. Але Путін весь час заперечував, що російські присутні в Сирії. Правда через декілька років В.Путін забув про раніше сказане і в 2017 році оголосив, що Росія завершила "воєнну операцію" в Сирії. І так повторив ще декілька разів.

В чому полягає архітектура "миротворчості" Росії? Для того аби переконати весь світ у тому, що вони "миротворці", росіяни використовували різні засоби. Насамперед автори книги зазначають, що пропагандистський апарат у Росії дуже сильний і працював він не тільки на внутрішню аудиторію. В Росії є такий інструмент як програмні статті від різних аналітичних центрів (топових генералів і чиновників). Найвідоміший приклад – стаття 2023 року провладного політолога С.Караганова «Тяжкое, но необходимое решение», в якій він закликав завдати превентивного ядерного удару по Заходу.

За його словами, Росія також має засоби масового впливу, так звану "м'яку силу". Мовиться про мережу пропагандистських каналів Russia Today. Нині вони «забанені» у Європі, але процвітають на глобальному Півдні, наприклад дуже потужна іспаномовна версія «RT». Також Росія дуже активно просуває свої меседжі в соцмережах та саме завдяки цьому її наративи стають популярні в США та Європі.

"Російська воєнна культура" намагається активно індикувати (перетворювати) молодь та робити її своїми прихильниками. Так формується стійкий зв'язок, тобто симпатія до Росії та всього російського. Це стає таким собі ментальним виправдання того, що робить московська влада. Додатково Росія працює з "правими" та "лівими" політиками в Італії, ФРН, Франції, Іспанії, Португалії тощо. Додатковими агентами Росії виступають численні "корисні ідіоти", це симпатики та адепти різних радикальних лівих течій – місцеві комуністи та їхні численні різновиди (спадок від часів СРСР).

Феномен популярності Росії у них полягає в тому, що вони не знають Росію з середини, живуть у власній картині світу. Їм кажуть: Захід – це втілення жажі капіталізму та колоніалізму, а Росія – борець за все добре проти всього поганого. У цій системі координат знаходяться вищезазначені симпатики. Саме ці люди першими вірять у тези російської пропаганди. Зокрема, для них український "неонацистський "Азов" вбиває людей, а президент "Зеленський їм потикає"; "владу у Києві захопили нацисти"; "Київський режим забороняє святу церкву"; "Росія несе мир у Європу"; "Наших (росіян) там немає" тощо. Про дії Московської церкви в Україні ми вже мовчимо. За час повномасштабної агресії РФ Служба безпеки України, згідно з

офіційними повідомленнями, відкрила близько 70 кримінальних проваджень щодо представників УПЦ (МП). 16- із них – щодо митрополитів. Серед викритих злочинів – 20 фактів держзради та колабораціонізму. 26 фігурантам-представникам УПЦ (МП) було повідомлено про підозру, а ще 19 уже отримали судові вирoki.

Для кращого розуміння ситуації потрібно звернути увагу, хто ж опиняється серед прихильників зближення з Росією чи повернення до Радянського Союзу. Наприклад, у Придністров'ї це були етнічні росіяни, вони займали керівні посади та мали суттєвий вплив. Інакше обставини склались в Ічкерії. Росія витратила десятиріччя для того, аби скорити її, бо вважала своєю частиною, хоча прихильників ідеї зближення із Росією там теж було немало.

Читач питає: «Як на території країн, де розв'язували війни, опинялись російські військові»? Насправді шляхи були різні, але суть завжди одна. Наприклад, у Придністров'ї дислокувалась 14-а радянська армія, яка після розвалу СРСР мала стати частиною Збройних сил Молдови, натомість підтримала проросійські сепаратистські сили Придністров'я та залишилась у регіоні після їхньої перемоги як гарант їх існування. До Грузії російський контингент потрапив нібито вже під час повно масштабного вторгнення у 2008 році. Російські військові безпосередньо потрапили у зону бойових дій 7 серпня 2008, коли незаконно перетнули кордон, хоча на території Абхазії майже весь час перебували саме російські "миротворці" (в лапках).

До Ічкерії війська Росії заходили не криючись, адже нібито "повертали своє". В українському Криму в лютому 2014 року діяли якісь "зелені чоловічки", Росія наполягала, що її військових немає ні в Криму, ні на Донеччині, ні на Луганщині - аж до самого повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року, поки вони відкрито не прийшли "на захист" російськомовних громадян.

Тепер ви бачите, як Росія завжди намагається виступати "миротворцем". Вона нібито підтримує меншість, (наприклад, російськомовних громадян), яку неначе змушували відмовитись від власної ідентичності (радянської) на користь румунської, грузинської, української чи європейської. Вона створювала підґрунтя для конфлікту, а потім відкрито (чи не зовсім) переводи-

ла його у військову площину, адже Росія має на меті саме стримування розвитку пострадянського простору, який невпинно віддаляється від неї та зближується із сильнішими гравцями на політичній світовій арені, а війна (або "спеціальна военная операция" рос.мова) – це найкращий метод призупинити розвиток та зруйнувати економіку та інфраструктуру. Тобто військові – це інструмент, який Росія використовує задля досягнення своєї мети, а саме втримання впливу та утвердження себе як сильного гравця, який може "захистити" тих, кого "притісняють", та відстояти чинний режим навіть тоді, коли населення окупованої держави відкрито виступає проти Росії.

На кінець вересня 2024 року визначити точну кількість загиблих і поранених у російсько-українській війні складно, оскільки Росія і Україна відмовляються оприлюднювати офіційні дані, а іноді оприлюднюють цифри, яким багато хто не довіряє. WSJ, посилаючись на конфіденційні дані своїх джерел зазначає, що "кількість загиблих українських військовослужбовців становить 80 000 чол, а поранених - 400 тис чол. "Оцінки західних розвідок щодо російських втрат різняться: за деякими даними, кількість загиблих сягає майже 200 000, а поранених - близько 400 000 чол". Український уряд, як і російський, тримає в секреті дані про жертви війни. У лютому 2024 року президент В.Зеленський заявив, що наразі на фронтах загинуло воїнів ЗСУ близько 31 тисячі військових. Декілька колишніх політичних чиновників і чиновників із безпеки сказали, що недооцінка в 31 тис чоловік була здебільшого спрямована на те, щоб заспокоїти суспільство та допомогти продовжити мобілізацію вкрай необхідних новобранців. Речник Зеленського відмовився від коментарів. Як пише WSJ, за словами колишніх українських чиновників, одна з важливих причин, чому Зеленський відмовляється мобілізувати до ЗСУ ключову когорту українських чоловіків віком від 18 до 25 років, полягає в тому, що більшість із цих людей ще не мали дітей. Якщо призовники цієї вікової категорії загинуть або стануть недієздатними, то подальші демографічні перспективи України будуть ще більше затьмарені. Тому Україна проводить лише часткову мобілізацію. Кількість жертв серед цивільного

населення України поки залишається невідомою. Але за оцінками неурядової організації Human Rights Watch, захоплення Росією у 2022 році лише південно-східного портового міста Маріуполя забрало понад 8 тисяч життів.

Напад Росії мав катастрофічні наслідки для демографічної ситуації в Україні. Зокрема, останній перепис населення 2001 року зафіксував, що в Україні мешкає 48 млн жителів. За даними українських демографів і урядовців, на початку 2022 р, кількість людей впала до 40 млн, включаючи такі регіони, як Крим, який Росія окупувала в 2014 р. За даними ООН, з початку війни в лютому 2022 року понад 6 млн людей покинули Україну, а Росія захопила нові території. Відповідно, загальна кількість населення на підконтрольній Києву території впала до 25-27 млн. Нагадаємо: За даними Генштабу ЗСУ, станом на 17 вересня 2024 року, загальні втрати російських військ у війні проти України сягнули 635 880 військових.

Тепер перейдемо до окремої історії про "глобальний Південь", (або як вагнерівці стали "миротворцями"). Відносини Росії та Заходу ніколи не були простими. Не дивно, що між Росією та країнами "колективного Заходу", а особливо США, спалахнула конкуренція за розподіл сфер впливу на багаті на корисні копалини країни "глобального Півдня" (колишні країни "Третього світу"). Що таке "глобальний Південь"? Це країни, які Світовий банк вважає з низьким або середнім доходом в Азії, Африці, Латинській Америці та Карибському басейні. Ми спростили і вказали, це емпіричний поділ світу на заможніші північні і бідніші південні країни. Останнім часом Україна на рівні влади, і на рівні громадських контактів активізувала співпрацю з країнами «глобального півдня».

До «глобальної Півночі» відносять Західну Європу (деколи всю Європу), Сполучені Штати, Канаду, розвинені країни Азії (4 «азійські тигри», Японія та Ізраїль), а також Австралію та Нову Зеландію (хоча останні дві країни розташовані в Південній Півкулі, їх відносять до «глобальної Півночі»). Середньодушові доходи в 20 найбагатших країнах світу в 37 разів перевищують відповідний показник в 20 найбідніших країнах, при цьому за останні 40 років цей розрив подвоївся. Як приклад, сукупне багатство 225 найбагатших людей планети перевищувало 1

трлн доларів, що дорівнювало щорічному доходу 2,5 млрд бідняків, що складають 47% населення світу. За оцінками програми розвитку ООН, частка найбагатших країн в світовому ВВП становить 86%, частка середніх - 13%, а на частку найбідніших припадає лише 1%.

Елементарний аналіз показує, що кожен, хто згадує про «глобальний Південь», розуміє під ним щось своє. Одні мають на увазі групу держав із колоніальним минулим; інші широкий спектр країн, що розвиваються, або в крайньому разі членів Руху неприєднання, або «групи 77» (це міждержавна організація країн, що розвиваються, діюча в рамках ООН. Має регіональні підгрупи: Африканська, Азійська та Латиноамериканська). Ніхто на світовій арені в цілому не уявляє, що таке «глобальний Південь». Країни «глобального Півдня» дуже різноманітні. До них належать держави з майже ідеальними показниками демократії й відверті диктатури.

Росія рветься всіма силами до країн глобального Півдня. Вона хоче не тільки втримати ці держави на короткому повідці свого контролю, а й мати такий бажаний вплив та хитнути терези у бік переваги Азії та Африки, тобто отримати сильного союзника. Особливо Росія почала налагоджувати контакти з «глобальним Півднем» після того, як відносини із Заходом суттєво погіршились через повномасштабне вторгнення до України. Цікаво, що країни "глобального Півдня" здебільшого мають "нейтральну" позицію щодо повномасштабного вторгнення Росії до України.

Тож Росія вибрала своїм миротворцем в країнах "глобального Півдня", добре відомої всім ПВК "Вагнера" (нині "Африканського корпусу" ВС РФ, аналогії з вояками Роммеля). Саме цих найманців Росія відправила контролювати внутрішні процеси та "мирити" африканські держави одні з одними. Вагнерівці беруть безпосередню участь у війні в Лівії, де Росія завжди мала власні економічні інтереси, присутні у Судані, ЦАР, Нігері, Малі та інших країнах. Мету їхнього перебування можна окреслити приблизно так: вони не дозволяють установити там демократію, яка передбачала б зближення цих держав із Заходом, тобто вони тримають їх на потрібному боці імперії зла.

Наприклад, у Зімбабве та Демократичній Республіці Конго, вагнерівці були "спостерігачами" на виборах. Вони фальси-

фікували результати, підтасовуючи їх так, щоб перемогли ті кандидати, яких вони підтримують, тобто представники режимів, які не мають нічого спільного із демократією. Крім цього, вони поширюють антизахідні тези російської пропаганди та затверджують потрібні настрої в упереджених країнах. До слова, методи вагнерівців не змінюються незалежно від того, у якій державі вони перебувають. Всі ми пам'ятаємо страшне відео, на якому представники російської армії знущаються з українського бійця та відрізають йому голову. У березні 2022 р. росіяни відрізали голову військовому малійцю, поклали її на тіло та сфотографували.

Попри те, що ці "миротворчі місії" відбуваються в Африці, вони все одно мають спільні риси із переліченими вище війнами за участі Росії, де вона також намагалась позиціонувати себе як "миротворця". Росія хоче бути «третьою силою», яка нібито виступає між двома ворожими сторонами та намагається "захистити" слабшого. Однак ми знаємо справжню мету таким російським діям, там Росія зацікавлена не в ідеологічній складовій, а саме в економічній, та використовує Африку як ресурс, а не як демонстрацію сили та своєї "цілісності".

Натомість Росія ніколи не отримувала серйознішого покарання за свої дії, ніж обережні західні санкції чи простої "стурбованості" та занепокоєння. У 2014 році світ почав реагувати на дії Росії активніше. Реакція на події в Україні в лютому 2022 року була принципово іншою. Україна отримала техніку та системи ППО від союзників, а також вперше від часів Другої світової війни США ухвалили ленд-ліз. У 2022 році багато країн одразу ж засудили агресію Росії проти України. Було ухвалено низку важливих рішень вже від самого початку повномасштабного вторгнення. Станом на 2024 рік Україна сформувала авіаційну коаліцію та домоглася від світу не просто реакції, а допомоги зброєю та підтримки дипломатичних зусиль на шляху до ЄС та НАТО.

Змінюються тільки війни, а наративи Росії лишаються незмінними. У 2025 році ми побачимо міжнародну реакцію на Росію та її «миротворчу місію» (в лапках). Росія не вигадує нічого нового, а просто підбирає інші слова в різних державах, хоча сенс залишається незмінним. Світ почав ставити Росії неприємні питання: "А хто винен у всіх її збройних конфліктах"?

НЕВБЛАГАННИЙ МАЯТНИК ВІЙНИ

Як ми вже казали, початок написання цієї книги кінець 2024 і перша половина 2025 років. Тож не дивно, що в читачів виникли питання: «Чому у другій половині 2024 року українська влада перестала опиратися на своїх людей в середині держави? Чому всі її зусилля спрямовані на владні структури Заходу. Чому в 4-му кварталі 2024 року не було діалогу з українським суспільством? Чому з українською нацією власна держа-

ва в особі команди В.Зеленського почала розмовляти з позиції сили? І ще багато інших питань - чому? А може автори книги помиляються? Давайте будемо разом розбиратися.

Від початку цього розділу, акцентуємо: - Мабуть українська влада яка складається із представників «команди ЗЕ» забула, Захід не воює з Російською Федерацією, він лише допомагає Україні воювати. Воюють наші українські ЗСУ, люди фронту і тилу. А якщо всі зусилля Банкової спрямовані лише на Захід, який станом на 2024 року не вірив у можливість перемоги над Росією і не ставив перед собою таку мету, то наша українська влада теж перестала вірити, що можна здолати РФ на фронтах цієї війни. З такими настроями українське суспільство підійшло до зустрічі 2025 року. Не буває диму без вогню, та й військове російське командування інформаційно перебільшує свої територіальні успіхи у війні на українських фронтах. З цього приводу постійно репостять (активно діють) СМІ та Інтернет. Як приклад, колишній голова міноборони РФ Сергій Шойгу перебільшив російські успіхи в Україні з середини червня 2024 року, коли заявив, що російські загарбники окупували 420 квадратних км української території за 45 днів (з 15 червня до 01 серпня 2024 року). Тоді як насправді росіянам вдалося захопити 290 квадратних кілометрів. Це викликало хвилювання в українському суспільстві.

Якби українська влада вірила у свій народ (націю), вона б ставку робила насамперед на людей всередині держави. І це проявлялося б у політиці єднання нації, діалогу з народом,

створення стимулів для ефективної війни тощо. Але станом на середину 2024 року, в нас взагалі не стало «внутрішньої політики єднання влади і нації». Повторюємо, в Україні вся політика влади В.Зеленського, спрямована тільки на Захід, поки великих успіхів немає. Правда аналітики ISW вважають, що переваги для України від ударів західною зброєю вглиб Росії перевищують ризики російської відплати по ударах українських міст.

Росія докладает значних зусиль, щоб вплинути на розмови українського президента Зеленського і лідерів західних держав щодо дозволу Україні використовувати західну зброю. Президент В.Путін знову повернув у західний і російський інформаційні простори кілька найефективніших наративів Кремля і пристосував свою типову шаблонну мову до поточних дебатів на Заході щодо України. Тому, що навіть невелика кількість успішних українських ударів з великої відстані в глиб Росії можуть змінити перебіг війни.

Видання The New York Times (NYT), посилаючись на джерела, повідомило, що оцінки американської розвідки "применшують" ефект, який можуть мати на хід війни в Україні українські удари по Росії з ракетних систем дальнього радіусу дії, наданих США, Великою Британією та Францією, через обмежену кількість такої зброї в Україні та невизначеність щодо майбутнього надання більшої кількості систем дальнього радіусу дії.

Тож про яку стратегію В.Зеленського можна говорити, якщо російські війська продовжують наступ на сході України, ми повністю залежимо від Заходу в поставках зброї, а керівники західних держав та США не поспішають змінити ситуацію на фронтах в Україні. Щоб бути суб'єктивними, потрібно мобілізувати всю українську націю і менше розраховувати на США та ЄС. Використовувати їх не як основне джерело сили, а як партнерів, помічників та додатковий ресурс.

Ми (українці) маємо бути тактиками, а не стратегами, якщо ми не самостійні у виборі дій. Мабуть це не погано, і не добре. Це констатація факту від середини 2024 і початку 2025 р. І мабуть це не вина президента В.Зеленського, це результат діяльності української держави та всього суспільства за більш як 30 років незалежності. Не тим шляхом ми йшли панове українці, не на тих людей ви ставили на виборах і зараз маєте те, що маєте...

*Якби могла я щось змінити,
Щоб колосилися лани,
Щоб в Україні вільній жити,
Де всі живі й нема війни.*

*Де діти радо йдуть до школи,
Де хліб пахучий на столі,
Щоб ароматні матіюли
Цвіли у кожному селі.*

*Щоб закінчилося безчинство,
Була повага до усіх,
Щоб процвітало материнство,
І щоб лунав дитячий сміх.*

Ми що не знали, що для створення та реалізації стратегії виживання в незалежній державі необхідно консолідувати суспільство навколо демократичної моделі завтрашньої України. Без російського миру, корупції і старої радянської системи. Знали і бачили, але у різних регіонах хотіли будувати завтрашню Україну по-своєму. І часто протилежно. Звідси і мотивація воювати після 2014 року. Попередній аргумент "Помри, щоб урятувати державу" не працює, тому що мертвим держава не потрібна. Воювати треба за майбутнє щасливе життя. За своїх дітей в новій, незалежній Україні. Люди змінюються, якщо змінюються обставини їхнього життя.

Подивіться, Донбас для України сьогодні – це поле бою, в якому Україна має виграти, якщо хоче завдати поразки Росії та завершити, а не призупинити війну. На окупованих територіях вже сьогодні люди відокремлюють свою ідентичність від російської. Сьогодні поведінка та реакції місцевих жителів на окупованих ворогом територіях, як військових ЗСУ, так і цивільних людей, викликають повагу і навіть гордість. Росіяни це теж визнають і дуже злятаються...

До 2014 року, українці боролися з російським наслідком, а не причиною яка засіла у всіх «поверххах» влади. Це немов боротьба з молотком, яким тебе вбивають, а не з вбивцею, що тримає його в руках. Мабуть до 2014 р. ми були надто слабкі. На початку 2022 року все помінялося, але ще далеко до радикальних заходів. Ми дивилися на західних партнерів, тому що вони були рівні з РФ, ніж Україна. Від 2024 р. ми стали сильніші, але в українському суспільстві побільшало ліній розлому...

*Уклін тобі, солдате, материнський
За стійкість, за відвагу й героїзм,
За те, що нищиш намір сатанинський...
Даєш серцям надію й оптимізм!
Чи їв, чи спав... в холодному окопі
Ціною свого власного життя
Ти носив втер Америці й Європі
Борониш світ без неба покриття.
Зі слів молитви зшию сорочину
Ворожа куля серця не торкнись!
Живим і неушкодженим в родину,
Будь ласка, кожен воїн, повернись!*

З висоти 2025 року, споглядаючи назад у 2024 рік, британські аналітики назвали основні причини провалу контрнаступу ЗСУ у 2023 році. Британський аналітичний центр із проблем безпеки RUSI опублікував 48-сторінкову доповідь «Попередні уроки українських наступальних операцій 2022-2023 рр», у якій названо основні причини невдалого контрнаступу Збройних сил України та висловлюється сумнів щодо нового наступу у найближчому майбутньому.

Дослівно: «Початковий задум автори RUSI називають обґрунтованим: 12 українських бронетанкових і механізованих бригад мали здійснити прорив на ділянці завширшки 30 км, ізолювати Токмак протягом 7 днів, а потім прорватися на південь до Мелітополя. За такого темпу Росія б не встигла підтягнути резерви і українським військам, що наступали, потрібно було лише подолати опір 6 російських полків в обороні". Але, як зазначають автори доповіді RUSI, реалізації цього задуму завадили помилки, допущені як союзниками України, так і самим українським командуванням.

Перше: західні союзники поставили недостатньо техніки та озброєнь. На відміну від Росії, Захід не встиг перевести промисловість на військові рейси, тому озброєнь у них не вистачало. Поставки йшли із запізненням. Це призвело до того, що на освоєння нової техніки в українській армії часу було мало.

Друге: українське командування вирішило кинути на прорив менш підготовлені частини, тоді як більш досвідчені мали тримати фронт. Крім того, воно розпорошило свої сили за кіль-

кома напрямками.

Третє: найсерйозніша помилка українського командування, на думку аналітиків RUSI, полягала в тому, що воно розраховувало: російські війська, які обороняються, не витримають і побіжать, як це було під Харковом у 2022 році. Коли цього не сталося, ЗСУ безнадійно втратили темп.

Крім того, російське командування явно точно знало, де буде напрямок головного удару ЗСУ. У цьому автори RUSI вбачають провал оперативної безпеки з боку як України, так і її союзників. Автори RUSI при цьому не торкаються таких обговорюваних чинників, як щільність російських мінних полів і можливості ударних дронів, здатних з великою точністю вражати цінну бронетехніку.

Четверте: автори RUSI у своїй доповіді вважають, що відновлення українських наступальних дій у найближчому майбутньому на українських фронтах неможливе. У той же час, Україна може зосередитися на нанесенні максимальної шкоди російській армії, а також нарощувати удари по російській інфраструктурі, що генерує доходи для російського бюджету.

Думка українських спеціалістів різниться від аналітиків RUSI. Ще у травні 2024 року президент В.Зеленський в інтерв'ю «AFP» заявив, що Україна має перспективи перейти до контрнаступальних дій за умови достатньої укомплектованості ЗСУ західною зброєю. За його словами, для цього потрібно передусім стабілізувати ситуацію на фронті: «Вона не стабільна, ви бачите. Я би так сказав: «Зараз їх черга. Їх треба зупинити, ми зупинимо їх. І потім мати відповідну укомплектованість бригад ЗСУ, підемо у контрнаступ».

Відповідаючи на питання, чи може цей новий контрнаступ відбутися у 2025 році, президент Зеленський сказав: «Не можу сказати. Знаю, але не можу». Що з цього приводу думає українське суспільство? Як завжди – думки розділилися. Перед нами два альтернативні наративи, що сформувалися в українському суспільстві за час масштабного військового протистояння з Росією. У 2022–2024 роках носіями та розповсюджувачами обох наративів виявлялися ті самі люди. Звісно, перепади народного настрою бували в Україні й до повномасштабного вторгнення РФ, але настільки різких коливань, з однієї крайності в іншу не спостерігалось. Песимістично налаштовані люди кажуть:

1). «Ми всі помремо. Зупинити Путіна та його дику орду нема кому в Україні. Патріотів повибивали на фронтах. На Печерських пагорбах – зрадники. У тилу залишилися ухлянти. У Вашингтоні та Брюсселі – боягузи. Попереду – нові штурми Харкова та наступ на Київ. А далі нові аморальні дії росіян в Бучі та Маріуполі. Путін частину України забере до Росії. Українців мобілізують до російської армії. Путін на Україні не зупиниться і перенесе війну на територію Європейського Союзу».

2). Оптимістично налаштовані стверджують: «Українська перемога над Путіним неминуча. На боці України – історія, Господь Бог та весь цивілізований світ із винищувачами F-16 та далекобійними ракетами. Попереду у нас – знищення Кримського мосту; повернення Криму і інших окупованих територій; вихід на кордони 1991 року; введення військ НАТО до України; руйнування Москви та розпад Російської Федерації»...

Ми звернули увагу, що після початку повномасштабної війни 24.02.2022 емоційний маятник війни гойдався від шапкозакидництва - до зрадофілії, практично не затримуючись у проміжних станах. З одного боку – невгамовна "байрактарщина". З іншого – така ж яскраво виражена "всепропальщина". Багато українців від страху побігли за кордон. Близько 6 млн українців, виїхали за кордон до ЄС. Решта півмільйона - вирушили до інших країн. Приводом для радикальної зміни наративів могло послужити все, що завгодно.

При цьому обидва протилежні наративи завдавали і завдають Україні відчутної шкоди. Перестаратися з підбадьорливим шапкозакидництвом так само небезпечно для країни, як і перегнути палицю з витверезною зрадофілією. Коли цивільним українцям розповідали, що все добре, що ворожа російська армія складається з жалюгідних "чмонів", а перемога в нас у кишені, це демотивувало мешканців українського тилу. Далі наперед йшли прикрашені реляції з фронту, які допомагали максимально абстрагуватися від війни. І доки країна перебувала у теплій інформаційній ванні, було неможливо пояснити українцям, навіщо потрібне посилення мобілізації, і для чого сотні тисяч цивільних чоловіків мають надіти військовий одяг.

Але коли населенню розповідають, що все дуже погано, що фронт тріщить по швах, а ворог стає сильнішим з кожним днем, це демотивує мешканців тилу ще більше: «У Сірка від

страху очі стали дибки». Скажіть, хто із вас був готовий ризикувати життям заради справи, яка виглядає безнадійною на початку 2022 року? Хто захоче зустрітись з добре озброєним противником, наслуховавшись розповідей про його надзвичайну силу? І хто забажає брати участь у війні, якщо її оголошують майже програною? Патріотично налаштовані одиниці.

Закон емоційного маятника війни неблаганний: що сильніше ви хитнете його в один бік, то з більшою силою він хитнеться в інший. Що більше "байрактарщини" було на початку 2022 року, то більше "всепропальщини" стало у 2023-2024 р. Що активніше українського обивателя переконували, що перемога над Росією гарантована, то швидше він повірить у неминучість нашої поразки. Песимізму додають затримки поставок західної зброї, немає дозволу від керівників США і ЄС на удари в глибину Росія, нехватка солдат у ЗСУ і багато іншого.

Зрозуміло, сьогодні Україну хочуть поховати не лише вітчизняні зрадофіли, а насамперед російська пропаганда у СМІ і Інтернеті. Але успіх ворожих меседжів в українському суспільстві багато в чому визначено попередніми діями нашої власної пропаганди. Самі того не бажаючи, українські пропагандисти значно полегшили завдання російським колегам. Поряд працює російська пропаганда у ЗМІ, You-Tube, телеграм-каналах та соцмережі «Х» тощо. Російські пропагандисти знайшли різні способи налаштовувати жителів країн Європи проти України та її громадян. Серед іншого вони використовують групи підтримки та допомоги українським переселенцям, які залишили домівки через агресію Росії. До українців намагаються прив'язати образ нахабних нероб, які мандрують у пошуках високих соціальних виплат. Крім того, російські пропагандисти поширюють наративи про небажання українців протистояти вторгненню Росії та необхідність замирення з агресором.

Чи було щось подібне в минулому часі? Не можна сказати, що нинішній досвід є унікальним: подібні ситуації були типовими і для великих воєн минулого. Наприклад, на початку 1941-го року відомий британський інтелектуал Герберт Веллс теж запевняв своїх громадян, що Вермахт – це збіговисько "чмонь". Їхні гармати, їхнє спорядження надто недосконалі, та й те, що в них було, здебільшого безглуздо втрачено через дурні спроби Гітлера вторгнутися на Британські острови. Повітряна когут-

ність німців майже зникла. Їхня авіація не відповідає сучасному рівню, а найкращі льотчики або загинули, або вимоталися і втратили бойовий дух. Весь їхній примітивний вишкіл поспіхом йде прахом, ледь з'явилось розуміння, що бліцкриг провалився і що гітлерівська війна – справа довга. І багато рядків з тогочасної британської публіцистики здадуться нам знайомими.

Але коли того 1941-го німецькі "чмоні" окупували Грецію та Югославію, розгромили англійців на Криті, вторглися до СРСР і дійшли до Москви, то ці безглузді слова вдарили по британському моральному духу набагато болючіше, ніж гітлерівська зброя. Повертаємось до подій в Україні.

Вже ніхто в Україні не сумнівається і ніхто не сперечається з тим, що великою помилкою була реклама переможного контрнаступу та прогнози про деокупацію Криму до літа 2023 року. На тлі непомірно завищених і нездійснених надій будь-яка вітчизняна невдача – навіть тимчасова та локальна – починає здаватися катастрофою. Але якщо ми будемо чесними до кінця, то доведеться визнати ще одну українську помилку: ототожнення перемоги з виходом на кордони 1991 року. Тим самим Україна фактично прирівняла будь-який інший результат бойових дій - до власної поразки. А оскільки тепер стає очевидним, що в доступній для огляду перспективі вийти на кордони 1991-го не вдасться, то і перемога у війні теж починає здаватися

недосяжною.

Ми знову щосили хитнули маятник військових очікувань, а тепер він повертається назад і б'є по моральному духу мільйонів наших співвітчизників. Хоча насправді між капітуляцією Києва та виходом на межі 1991 року – безліч проміжних варіантів. І далеко не всі можуть вважатися програшем України. Так чи інакше, сьогодні в нас немає альтернативи «грамотній роботі» над помилками. Читачам самим потрібно розібратися з емоційним маятником війни. Зменшити амплітуду його коливань. І, нарешті, позбутися судо-

мних метань із однієї крайності до іншої.

А українському керівництву доведеться переконати мільйони громадян, що ситуація складна, але далеко не безнадійна. Що ворог сильний, але аж ніяк не всесильний. Що західна підтримка не є чудесною панацеєю, але вона допомагає стримати російський тиск. Нам самим треба шукати напрямки для перемоги, а їх може бути безліч. І що шанси вистояти і взяти гору в протистоянні з Кремлем зберігаються і в 2025 р. Навіть якщо український успіх не супроводжуватиметься великими військовими здобутками.

3). Є третій напрямок, який ми хотіли обговорити з читачами можна назвати «закрити пельку на петельку» і почнемо від австрійського письменника Стефана Цвейга (або Штефана Цвайґа). На піку своєї літературної кар'єри, у 1920-1930 роках, він був одним із найбільш перекладених і популярних письменників у світі. Візьмемо за приклад крихітне прикордонне містечко в Боснії - Зандшак.

«Кухарка, яка ніколи не виїжджала за межі свого міста й після школи ніколи не відкривала жодного атласу, вірила, що Австрії не прожити без містечка Зандшак. Візники сперечалися на вулиці, яку контрибуцію накладуть на Францію: 50 мільярдів чи сто, не уявляючи, що таке мільярд», – так письменник Стефан Цвейг описував атмосферу в суспільстві часів Першої світової війни. Відтоді змінилося чимало. Візників замінили водії «Uber» та «Bolt», а куховарок – фуд-блогерки. Соціальна мобільність населення різко зросла. Доступ до інформації надзвичайно спростився. Проте жваві суперечки точаться вже не на вулицях Зандшака, а в соціальних мережах.

Проте дещо з 1914 року залишилося незмінним: війну в Україні від 2014 року коментує безліч людей, які нещодавно були нескінченно далекі від неї. Особливо яскраво ця тенденція проявилася в 2024 році під час зухвалого наступу Збройних сил України в Курській області РФ. Пригадайте, як на передодні цих дій, українське командування ЗСУ свідомо обрало інформаційну тишу. Натомість у соцмережах знайшлися тисячі вітчизняних пророків, різних Клаузевиців та Сунь-цзинів, природжених знавців військової тактики та стратегії. І кожен із них попішав поділитися власним аналізом ситуації – похвальним чи критичним в залежності від свого настрою.

На думку наших авторів, кожна людина має право на своє тлумачення тих, чи інших військових подій на українських фронтах. Але це не дає їй право лізти із своїми думками в СМІ та Інтернет. Вже не вперше після 24.02.2022 прозвучала теза про те, що хід великої війни не повинні оцінювати всі кому не ліньки – це не приносить користі країні і може зіграти на руку супротивникові. Давати будь-які оцінки, коментарі та прогнози – це доля обраних громадян-спеціалістів, які відповідають певним критеріям. А решті треба б закрити «пельку на петельку».

Найчастіше у нашому публічному просторі згадуються три критерії. По-перше, компетентність. Ситуацію на фронті та військові перспективи України має коментувати професійний військовий, і бажано спеціаліст за певним напрямком діяльності, бо піхотинець, або артилерист не знає тонкості роботи льотчика. Великої біди може натворити дилетант у цивільному (диванний експерт), який поверхнево освоїв фронтову термінологію і дає свої поради. Вітчизняна аудиторія готова слухати й читати всіх, а попит народжує пропозицію.

По-друге, поінформованість. Ситуацію на фронті та військові перспективи України може коментувати людина, яка має доступ до інсайдерської інформації, а не сторонній спостерігач, який переживає новини з відкритих джерел. Авторам нашої книги часто приходиться консультуватися з різними військовими спеціалістами та посилатись на компетентні аналітичні центри і інститути вивчення сучасної війни, перед тим як викласти в книзі військову інформацію.

Після 24.02.2022 цей критерій в Україні був дискредитований ще швидше, ніж попередній. І річ не тільки в тому, що сучасний цифровий світ дарує ілюзію поінформованості будь-якому читачеві анонімних телеграм-каналів. Ще важливіше те, як повелися справді обізнані люди, наближені до керівництва країни. Пригадайте, на самісінькому початку російського вторгнення поінформований радник Офісу президента Олексій Арестович переконував населення, що повномасштабна війна триватиме приблизно два – три тижні. Пізніше поінформований радник Банкової Михайло Подоляк запевняв співгромадян, що вже за пів року він вийде в ефір із деокупованої Ялти.

А поінформований голова ГУР Кирило Буданов спочатку прогнозував, що активні бойові дії завершаться до кінця 2022-

го, а потім – що війна завершиться 2023-го виходом України на межі 1991 року. Звісно, все це озвучували з добрими намірами: для підняття морального духу українців. Але намагаючись підбадьорити співвітчизників, поінформовані спеціалісти і спікери скомпрометували власну поінформованість в очах населення – і фактично прирівняли себе до непоінформованих коментаторів (диванних експертів).

По-третє, причетність. Ситуацію на фронті та військові перспективи України має право коментувати громадянин, який безпосередньо залучений до війни. Як приклад, жовтень 2024 рік, державний секретар США Ентоні Блінкен заявив, що наданий українським президентом В.Зеленським «План перемоги у війні», спеціалісти, адміністрація та партнери України вивчають і, за потреби, розглядають «додаткові дії», щоб допомогти Україні досягти перемоги над Росією. Теоретично це виглядає логічно. Але чи є шанси запровадити її на практиці, час покаже.

Критерій причетності виглядає найсправедливішим: при умові, чим сильніше людина залучена до війни, то більше в неї моральних прав коментувати хід війни. Ось тільки розділити наших співвітчизників на "достатньо" та "недостатньо залучених" до війни не виходить. Натомість вимальовується досить складна й заплутана ієрархія. Українці за кордоном. Українці в Україні. Мешканці тилових міст. Мешканці прифронтових міст. Жінки й люди похилого віку, які не підлягають мобілізації. Цивільні чоловіки мобілізаційного віку. Військовослужбовці в тилу. Військовослужбовці на передовій тощо... Розібратися в цій ієрархії не так вже й просто.

Чи має право пускатися в розмірковування про війну людина, яка втекла за кордон і мешкає в комфортній та мирній Європі? Чи може вимагати перемоги за будь-яку ціну 60-70 річний пенсіонер, якого точно не відправлять в окопи? І він навіть одного дня не ночував у бліндажі. Нібито ні. Але коли в нашої вищезазначеній людині, в ЄС воює чоловік (або близький родич), а в пенсіонера воює син, (або молодший брат). Це докорінно змінює справу. Правда автори книги не знають, який ступінь дружби з фронтовиком дає моральне право оцінювати людині ситуацію на фронті?

Опоненти кажуть: - У будь-якого військовослужбовця ЗСУ більше прав коментувати хід війни, ніж у будь-якого цивільного.

Нібито так. Але хіба цивільного мешканця Харкова чи Херсона війна торкнулася не більшою мірою, ніж людину в формі, яка всю війну прослужила діловодом в Ужгороді чи Чернівцях? Ступінь залучення українців у велику війну не лише широко варіюється – він може й різко змінюватись.

Як би там не було, у мільйонів громадян з'явився стимул пильніше стежити за перебігом війни, пропускати ситуацію на фронті крізь призму особистих інтересів і ділитися власними упередженими оцінками. Потенційні солдати та члени їхніх сімей вважають, що таке право їм дає сам факт посилення мобілізації.

Четверте, компетентність. Після 24 лютого 2022 року цей критерій був досить популярним в українському суспільстві. Багато тилових спостерігачів, наслухавшись порад, намагалися не коментувати становище на фронті, можливо вважаючи себе недостатньо компетентними. Уявлення про те, що перебіг бойових дій можуть оцінювати самі лише військові, протрималося в українському тилу досить довго: аж до торішнього (2023) контрнаступу ЗСУ, який супроводжувала вкрай невдала комунікація.

Спочатку тріумфальний наступ був розрекламований офіційною пропагандою. Потім почалися тяжкі бої на півдні України. Анонсованих перемог не було. І вже влітку 2023-го чимало громадян запідозрили, що щось пішло не так. Проте офіційна пропаганда «команди ЗЕ» намагалася зберегти добру міну за поганої гри. Вважалося, що український наступ нібито йде за планом, але цивільному населенню бракує компетентності, щоб це досягнути.

Трохи пізніше вийшла резонансна стаття Валерія Залужного (2023), в якій тодішній головнокомандувач підтвердив усі підозри тилових спостерігачів. Те, що з дилетантського погляду виглядало неуспішним контрнаступом, насправді виявилось неуспішним контрнаступом, а не реалізацією якогось хитрого плану, що недосяжний для розуміння цивільних. Після чесного зізнання Залужного мільйони тилових коментаторів повірили в себе та свої стратегічні здібності.

Тепер військові операції ЗСУ – чи то оборона Бахмута, чи то утримання плацдарму в Кринках, чи то бої в Курській області – обговорюють у тилу без жодних самообмежень. І навряд чи

тут вдасться «загнати випущеного на волю джина назад у пляшку». Диванні експерти дуже люблять «побалакати» і кожий із них вважає себе правим.

Продовжуючи напрямок «тримати пельку на петельці» зазначимо, якщо ви переконуєте населення, що завтра воюватимуть усі, то вже сьогодні ситуацію на фронті та військові перспективи України теж коментуватимуть усі. Включно з тими, кому зрештою воювати так і не доведеться. Всіх тривожить одне питання: «Коли закінчиться війна»? Військовий експерт Ігор Романенко розповів, коли можливе припинення активних бойових дій. Війна, яку розв'язала Росія в Україні триває від 2014 року, а велика війна від 2022 року. Ситуація на фронті більш ніж гаряча. Ворог повільно, але наступає на Донеччині, а ЗСУ стрімко захоплюють нові території на російській Курщині та контролюють їх, дивуючи увесь світ. Активні бойові дії спонукають до роздумів щодо можливості закінчення війни.

На думку військового експерта, генерал-лейтенант у відставці та заступника начальника Генштабу (2006-2010) Ігоря Романенка існують три сценарії розвитку подій. Перше, закінчення війни можливе 2025 (або 2026) року. Але це залежить від кількох факторів. Один з них – наскільки довго Росія зможе ресурсно вести війну в такому вигляді, як зараз. Тут Романенко додав, що йдеться не про класичне закінчення війни, а саме про припинення ведення активних бойових дій. Адже закінчення війни передбачає підписання відповідних документів.

Чого прагне Путін? Експерт додає, що зараз Путін відчайдушно намагається здобути в цій війні позицію сильного, щоб диктувати нам свої умови миру, але український прорив на Курщині знову поставив під великий сумнів міф про непереможність російської армії. Погляньте, РФ почала наступальні дії від кінця 2023 року, і продовжує цей наступ зараз, використовуючи значні ресурси, точніше, стираючи їх. Повільно, з величезними втратами, але ворог продовжує наступ на Донбасі. Гадаю, що Путін буде далі це робити, поки у нього є ресурси – а його мета захопити український Донбас. Для цього російський диктатор уже двічі збирав раду оборони РФ. Він ставив завдання негайно зупинити просування наших військ на Курському напрямку у 2024 р, а потім відкинути їх до кордонів РФ. Заявив вищеназваний експерт, генерал-лейтенант І.Романенко.

МАЛА ТА ВЕЛИКА ВІЙНА

Динаміка змін і швидкість воєнних подій в Україні від 2014 року відбувалися в темпі ніким не очікуваному і не прогнозованому. Про це ми писали в своїх попередніх книжка: «В пошуках істини» (2014); «Незламна Україна» (2014); «Нескорені» (2022); «Вільні від народження» (2023); «Нація сталевих людей» (2023); «Довгі місяці війни» (2024) тощо. Від 24.02.2022 р. ми пройшли щонайменше три етапи війни: маневрового характеру, перехід до позиційного протистояння і етап гібридної війни, яка поєднує новітні технології і конвенційні практики минулого століття. На сьогодні (2025) маємо перехід до четвертого етапу – накопичення спроможностей, плануємо п'ятий етап - перебудова і зосередження.

Правда наш горизонт прогнозування, з кожним місяцем зменшується до розмірів повної невизначеності. Зараз значення має тільки швидкість і реактивність подій на українських фронтах та подача обробленої інформації для населення в тилу. Ефективнішим стає той, хто за одиницю часу аналізує більше даних, ухвалює рішення і має механізми їх реалізації. Програмні продукти дій від генштабу ЗСУ – до українських фронтів, інстальовані в бойові реалії, стають абсолютно невід'ємною частиною війни. Станом на 2025 рік Україна створила і провела фронтові випробування абсолютно унікальних програмних розробок, які стануть основою для воєн майбутнього і української перемоги натепер.

Наприклад, використання Силами оборони України різноманітних безпілотних систем – це новація і революція у військовій справі. Статути збройних сил, підручники і стратегічні документи військового планування всіх країн світу будуть переписані з урахуванням українського досвіду. Українські військові виступили піонерами масованого і системного використання БПЛА в умовах повномасштабної війни. Наш досвід є без прецедентним, предметом актуального інтересу і вивчення воєнних дій.

Чутки про "смерть" українського військово-промислового комплексу виявилися надто перебільшеними. І з цього приводу автори нашої книги посилають в Росію «привіт солодкій паро-

чці» (Кисильово-Соловийову). В наступні місяці подібні «вітання» будуть регулярно передавати українські "Богдани" і "Корсари"; "Нептун" і морські дрони "SeaBaby"; FPV-дрони і снайперська гвинтівка UAR-10; і ще сотні інших смертельних видів озброєння з маркуванням "Made in Ukraine". Після перших потрясінь, пов'язаних із російськими ракетними ударами, захопленнями територій, втратами промислових потужностей і кадрів, українські виробники зброї створили справжнє чудо. В умовах російської ракетної досяжності і можливості ураження всієї української території, нами були побудовані нові технологічні комплекси, часто верстати встановлювали просто під відкритим небом (як це було в період Другої світової війни). Станом на 2025 рік державне замовлення на українську зброю виконується своєчасно.

Прискореними темпами йде освоєння українськими військовими техніки, яка стоїть на озброєнні країн – членів НАТО. Те, про що ми і мріяти не могли на початку 2022 року, стало реальністю в 2025 р: зенітно-ракетні комплекси "Patriot", IRIS-T, NASAMS, танки "Abrams" та "Leopard", реактивна система HIMARS, почали надходити літаки F-16 і десятки інших найменувань стали синонімами гарних новин. Нова зброя, яка проходить не полігонне, а реальне випробування, і військові, які набувають не теоретичний, а практичний досвід – все це є в Україні. Українська армія зразка кінця 2024 і початку 2025 років – це армія в рази сильніша і досвідченіша, ніж була в 2022 році. Поступово Україна створюємо армію визволення і армію помсти, і цей процес ніщо і ніхто не зможе зупинити.

В Європі і в країнах демократії теж відбулися фундаментальні зрушення в переоцінці місця та ролі Росії в сучасному світі. В цьому напрямку було пройдено значний шлях, значення: «Росія – держава терорист» і їх почали називати «рашка», «русня» тощо. І це не варто недооцінювати. Сьогодні Європа отримала можливість перекоонатися у краху роздутого міфу про військову "велич і силу" Росії, але одночасно сама Європа переконалася, що у потенційному конфлікті з Росією, вона може стати легкою здобиччю і почуватиме в безпеці тільки завдячуючи парасольці Сполучених Штатів. Цей висновок, який для себе зробили європейські еліти з огляду на турбулентні процеси в США, будуть мати довготривалі стратегічні наслідки.

Стає зрозумілим, що російська агресія проти України – це не локальний регіональний конфлікт, а виклик всьому Заходу. Тому, так чи інакше, Європа почала готуватися до війни, а це позитивний сигнал для України. Негативний сигнал в тому, що в Україні ж на тлі розчарування від завищених очікувань перемоги якої немає, тотальної корупції у військоматах та втоми від війни, було зірвано плани щодо мобілізації. А до дефіциту снарядів додалася ще й нестача солдатів ЗСУ на фронтах. Ознайомтесь з віршем Ляни Костенко:

Вірш Ліни Костенко.

Київ співає, а Херсон догорає,
Все то в одній країні буває.
Стелять бруківку, дерева саджають,
А десь, в Бериславі люди вмирають.
У Львові салюти, весілля до ранку,
А там, десь на півдні
Гради і танки...
Десь приховали гуманітарну допомогу,
А мати хоронить дитя під тривогу...
Простим українцям підняли квартплату,
За те зарплатня підросла в депутата.
Країна одна, та начебто дві,
Хтось казиться з жиру,
А хтось у крові...
Хтось пикою світить на телеекрані,
А хтось у окопах, а хтось у вигнанні...
Людей із полону не можуть звільнити,
І тільки базікають - треба терпіти...
Якось не весела картина буття,
Та справа у тім, то є наше життя...
Чому ж у нас бидло приходить до влади?
Чому 30 років усе не до ладу?
Чому ж, навіть, зараз,
В криваву годину,
Безжально грабують, свої ж Україну?
Мальдіви вам рідні,
Майорка, Балі?
Чому ж вам плювати на сльози людські?

Ми повинні взяти до уваги, що армія РФ провела роботу над помилками і зараз, за визнанням командирів ЗСУ та західних експертів, воює більш професійно, ніж на початку війни. В 4-му кварталі 2024 року, після провалу плану швидкого розгрому Росії, на Заході настало деяке сум'яття, викликане як нерозумінням подальшої стратегії, так і внутрішньополітичними проблемами (протистоянням республіканців і демократів у Конгресі США), а також труднощами із запуском військового виробництва на західних підприємствах наших союзників.

Загалом, повторюється ситуація початку великої війни 2022 року, тільки навпаки. Тоді не спрацював розрахунок Росії на швидку перемогу із захопленням більшої частини України та встановленням у Києві підконтрольного Москві уряду. Кремль сильно недооцінив силу українського опору і переоцінив власні сили, відправивши на завоювання великої європейської країни (України) армію в 180 тис чоловік, ймовірно чомусь вважаючи, що військова кампанія нагадуватиме операцію "Дунай" – вторгнення військ Варшавського договору до Чехословаччини в 1968 році. Те, що початковий план не спрацював, Путін зрозумів ще у березні 2022 року, а тому спробував дуже швидко закінчити війну через Стамбульські угоди на досить м'яких для України умовах (включно з відведенням військ на кордони 24 лютого 2022 р). Але від компромісів відмовився Київ та Захід, побачивши перспективу завдання Росії військової поразки.

Але цей колективний розрахунок не виправдався (2023-2024). І зараз (2025) усі учасники війни стоять перед можливим роздоріжжям із III-х варіантів (якщо не придумают щось нове): Перший – зупинити війну на лінії фронту плюс ще деякі домовленості у трикутнику Україна-Захід-Росія. Наприклад, гарантії безпеки України, нейтральний статус і може бути ще щось.

Другий - продовжувати війну на виснаження Росії в надії, що противник звалиться. Але Україна теж має обмежені ресурси. Для цього треба перейти в оборону, знекровити в ній російські війська, вирішити проблеми з мобілізацією, постачанням та виробництвом зброї, різко наростити випуск дронів, отримати літаки F-16 та далекобійні ракети від Заходу, завдавати ударів углиб території РФ (чого зараз немає), почекати поки західна військова промисловість наростить своє виробництво. Після чого, можливо після 2025 року перейти у наступ. Ну, а доти

підтримувати бойовий дух в українському суспільстві, перетворюючи на «велику перемогу» України кожен збитий літак, кожен потоплений корабель, кожен приліт полігоном і кожную нафтобазу, що горить в РФ. Безперечно, не можна виключати, що цей план спрацює на 100%. Також не можна виключати, що ситуація насправді не така катастрофічна для України, як це зараз описують західні ЗМІ (4-й квартал 2024).

Третій – можливо відбудеться пряме зіткнення НАТО і РФ (або через вступ у війну країн Альянсу на стороні України, або через ультиматум Росії до країн НАТО з вимогою припинити допомогу Україні, наприклад, у разі ударів західною далекобійною зброєю по російських містах), що з великою ймовірністю призведе до світової, глобально-ядерної війни. Можливо в 2025 році Україну приймуть в НАТО, і тоді Росія стане на роздоріжжі: 1) визнати війну в Україні програною; 2) вступити у війну з країнами Альянсу.

Цього боїться Захід? Він не хоче третього варіанту, а тому (можливо) буде обирати між першими двома варіантами, причому в міру затягування війни та погіршення ситуації для України, буде зростати кількість прихильників першого варіанту. Тим більше, що за сценарію "довгої війни" загроза її переростання у світову ядерну зберігатиметься постійно. Але поки що зовні ситуація виглядає так, що, за фактом, все ж таки реалізується другий варіант - війна обирає оберті на виснаження.

Чи можливо примусити Росію до миру на початку 2025 року? В Україні є план перемоги, який В.Зеленський повіз для розгляду в США. Кажуть, що в цьому плані перемоги 4 пункти: 1) наступ у Курській області; 2) глобальна безпека і роль України в цій глобальній безпеці; 4) примус Росії до закінчення війни; 4) стабілізація української економіки. Чи вистачить чотирьох пунктів для перемоги України? Якщо хоча б трохи, цей план дав збільшити ресурсні можливості України, на прикладі Курської операції, або задіяв 2 пункт, це було б добре. Поки західні спеціалісти та генерали США обраховують різні додаткові варіанти. Щодо економіки України, то має бути прогарантована фінансова та інвестиційна складові, тому що це не тільки війна України. Це війна за повернення глобального світу до міжнародного права, до прогнозованих відносин навіть у конфліктних ситуаціях між державами.

**Василь Васильович Бурба генерал – полковник
Збройних сил України. Розвідка.**

**Офіційно заявив: Льотчики РФ, Вас міняти
ніхто не буде! Ви тварюки бомбите мирне
населення і якщо ви потрапите в полон – Ви
додому вже не повернетесь! Відмовляйтесь від
наказів! Пишіть відмову! Робіть що хочете! Але
якщо ви потрапите в полон на Україні, забудьте
про свій дім!**

Війна пішла не за сценарієм Путіна, вона перейшла на територію РФ. Курська операція показує, що немає жодних

"червоних ліній". Захід погодився на військові операції в Курській області, але поставив умови: - Україна може проводити сухопутні операції на прикордонній території РФ, але може із західної далекобійної зброї завдавати системних масованих ударів у глиб Росії. Якщо Україна хоче бомбити російські об'єкти на глибину 500–700 кілометрів, то нехай це робить із своєї далекобійної зброї, використовує для ударів українські дрони та свої модернізовані ракети різного калібру. Тоді до Курської області додадуться масовані удари вглиб Росії: Рязанська, чи Орловська, чи Липецька, чи Московська області. Нехай вони бачать зруйновані військові об'єкти, побачать паніку та відчують страх. В подальшому паніка буде поступово наростати в російських збройних силах та політичних елітах.

Чому В.Путін назвав війну проти України головною умовою економічного розвитку Росії? (Про це він заявив на нараді з чиновниками кабміну та Центробанку Росії, передало «The Moscow Times»). За словами президента РФ, зараз економіка Росії "продовжує зростати хорошими темпами" і цьому сприяє успіх російської армії у війні проти України, яка є головною умовою подальшого розвитку Росії. А після успішного завершення так званої "СВО", економічна політика уряду Росії має бути націлена на зміцнення економічної бази для потреб власної армії. Тобто, якщо забрати складову, яка називається війна, то можна зрозуміти, що на території Росії немає фундаменту для «росту економіки». Випуск військових товарів в Росії підскочив з 2022 року на 60%, тоді як цивільні галузі пішли в низ. Запитання до керівників західних держав: «То як у цьому випадку можна змусити Росію завершити війну в Україні»?

Дослідники кажуть: - В більшості випадків сучасна гуманістична культура пропагує цінності, що розходяться з вимогами воєнного часу. Війна вимагає прославляти мілітаризм, як запоруку виживання країни та нації. А сучасна культура вчить ставитись до збройних конфліктів, як до безглузвих м'ясорубок. Війна вимагає заохочувати ксенофобські настрої у суспільстві. А сучасна культура підштовхує до думки, що споконвіку порочних націй та народів не існує. Війна вимагає зневажати слабких людей, які віддають перевагу принизливій ролі жертви перед роллю воїна та захисника. А сучасна культура змушує співне-реживати таким людям.

З погляду москowitzів, є 20 основних гравців у світі (крім Росії), які хотіли б розв'язати війну в Україні. Окремі пропагандисти пишуть: Війна в Україні буде йти не тому, що її хоче Росія, а тому, що її бажають через свої причини багато різних третіх країн. На жаль в цих словах майже 50% правди, бо інші 50% будуть відноситись до сучасної московської пропаганди. Дуже багато охочих суб'єктів до розв'язки війни в Україні і Європі, і вони війну в Україні все-таки спровокували у 2014, а підсилили її у 2022 році. Просто зараз вони дозволяють злу взяти гору над добром. Дозволяють вбивства і катування. Легалізують насильство в Україні, як спосіб для досягнення своїх політичних цілей. І ці секретні файли не гуляють у вільному доступі в СМІ та Інтернеті, їх тримають в секреті у броньованих сейфах.

Занепокоєні наслідками для безпеки свого континенту, в разі якщо Вашингтон відійде від справ і Україна впаде, європейські уряди упродовж останніх місяців збільшили допомогу Україні. Разом вони надали чи пообіцяли надати Києву більше зброї, ніж Вашингтон, і понад удвічі більше, якщо говорити про економічну допомогу. Це значна зміна порівняно з першими днями війни, але цього недостатньо, щоб переломити ситуацію в Україні. Коли і як закінчиться ця війна? Кремль чітко дав зрозуміти, що єдиний варіант завершення війни, який він прийме шляхом переговорів, – це капітуляція України. Україна так само чітко дала зрозуміти світові, що вони продовжуватимуть чинити опір Росії і не пустить московську імперію на свою територію.

Ми ще довго будемо пам'ятати ранок 24.02.2022 року, а потім почався найдовший день в житті кожного українця – день великого російського вторгнення. Правда «чергова» війна з Росією почалася ще раніше, а саме у 2014 році. Ми просимо читачів підрахувати: Станом на сьогоднішній день, скільки сонце встигло піднятися і сховатися за горизонтом? Читачі добре пам'ятають, як західний світ до 2014, та й до 2022 року ворожив, нападе чи не нападе Росія на Україну. А ще читачі пам'ятають героїзм солдатів ЗСУ по всіх лініях фронтів і важку роботу цивільних людей і волонтерів в тилу.

Автори книги не будуть кидатись банальностями про велику війну з РФ з Україною від 24 лютого 2022 і те, що цей день розділив життя українців на «до великої війни і після неї». Всі знають про це, навіть ті, хто виїхав за кордон і не відчув цього на власній шкірі. Повномасштабна війна, яка має на меті знищення України, окупація її території та спроба ліквідації активної частки населення – це надто велике соціально-політичне та кінетичне явище, щоб сприймати її інакше.

Українці механічно рахують велику війну роками. Перший 2022 рік був про згуртованість, надію та боротьбу за виживання. Для когось воно полягало у втечі через кордон навіть на «зустрічній смузі». Для когось – у поході в ТЦК, донатах в Інтернеті та інших видах активного спротиву. Другий 2023 рік став кінострічкою з негативним присмаком. В цьому році ми дізналися, що попередні успіхи не гарантують нових перемог, а супротивник швидко вчиться і вміє повертати проти нас - наші ж винаходи, які до цього давали перевагу нам, наприклад дрони.

У 2023 році Україна жила очікуванням швидкого та успішного наступу ЗСУ, який обіцяли представники влади. Потім планували похід до Криму, а там і до кордонів 1991 року недалеко. Західні політики та ЗМІ відверто знущалися з російської армії та РФ – "колоса на глиняних ногах". Тепер західні ЗМІ рясніють заголовками про загрозу розгрому України та про майбутній напад Росії на Європу. Не маючи поваги і любові до В.Путіна, ми побачили, як зовсім недавно (2023 р) він став об'єктом загальних глузувань. В Україні його інакше як "чокнутим бункерним дідом" і не називали. А В.Зеленський був головним героєм світових ЗМІ. І ніхто йому не міг відмовити ні у фінансовій допомозі, ні у зброї.

Тепер Путін знову повернувся на сторінки західних ЗМІ в образі "всесильного зла", яке ось-ось може здобути перемогу. Український президент Зеленський зараз зіткнувся з падінням підтримки всередині країни, посиленням політичної напруги на тлі проблем на фронті та незрозумілої відставки колишнього головнокомандувача Збройних сил України Валерія Залужного. Міжнародна ж преса щодо В.Зеленського дедалі діє неоднозначна. Підтримка Україні, нашими партнерами виділяється через силу і з небажанням, а Конгрес США, який ще рік тому аплодував Зеленському стоячи, тепер уже котрий місяць бло-

кує виділення допомоги Україні. Про причини такої різкої зміни ситуації ми писали в своїх попередніх книжках про війну. Якщо коротко, то станом на початок 2025 року, не спрацював стратегічний розрахунок України та Заходу на швидкий розгром РФ.

Ключовим виявився червень 2023 року, коли забуксував український наступ, а також провалився заколот Пригожина, на який у Києві була особливо велика ставка щодо дестабілізації та занурення РФ у смути. Але Пригожина по злодійськи ліквідували. Ніхто не знає, чи буде в 2025 році, черговий заколот в РФ. А ще так багато нестижовок на наших фронтах і важко робити прогнози навіть на 2026 рік. Ми не знаємо, чи буде Росія існувати через 12 місяців? Чи буде політично існувати хтось із тих, від кого тут і зараз залежить питання нашого фізичного існування. Існування як незалежної країни вільних людей.

Декілька слів про ресурси РФ. Росіяни наступні декілька років будуть почуватися відносно добре до початку 2027 року. Свою перемогу, або хоча б мир на своїх умовах вони хочуть отримати в 2025-му, бо з 2026 року і надалі через низку об'єктивних причин, час може перестати грати їм на руку. Та й ми маємо розуміти, що є багато ознак того, що В.Путін (якщо не помре) хоче почати пряме протистояння з НАТО ще за свого біологічного життя. А для цього потрібно буде довести до якогось результату питання війни з Україною і відновити після цього свою російську армію. Тому москалі будуть поспішати, а значить, і робити неоптимальні та нестандартні для себе кроки. В подальшому світ буде втомлюватися від наших (українських) проблем і концентруватися на своїх, незалежно від того, завершилася війна в Україні, чи ні. Але це не означає, що все пропаде і Україна програє війну Росії. Шановний читач, ми вже відчуємо в риториці керівників західних держав, вони натякають, що навіть те, що українцям дають сьогодні – це багато і взагалі не гарантовано, що будуть давати завтра. Наше виживання буде покладено на українську націю... Можливо українцям у 2025 році потрібно згуртуватися, як це було у 2022 році. Бо поки війна не прийде на територію Європи, вони не до кінця усвідомлюють загрозу для себе: «Ситий – голодного не розуміє».

Зробіть невеличке порівняння: початок Другої світової війни (1939-1945) з початком російсько-української війни (2014-20??), як простий прецедент у світовій історії. Друга світова війна для України розпочалася 1939 року – з німецької та радянської агресії проти Польської республіки (а фактично навіть раніше – з угорської анексії Закарпаття). На той час українці, котрі були далеко від епіцентру військових дій, не сильно переїмалися і тривожилися. Але для більшості тодішніх українців тривога і страх розпочалися 22 червня 1941 року, з гітлерівського вторгнення до СРСР. Саме тоді війна перевернула їхній особистий побут, і саме ця дата масово відбилася в сімейній пам'яті – навіть без допомоги радянських пропагандистів. І багато громадян і сьогодні вважає початок Другої світової війни не 1939, а 1941 рік.

Війна з путінською Росією розпочалася для України 20 лютого 2014 року, коли росіяни розпочали захоплення Кримського півострова. Для материкової (більшої) частини українців та війна не торкнулася. Від 2014 до 2022 року пройшло 8 років війни в Україні і протягом цих восьми років війна торкалася лише деякої частини українського суспільства. Тих, хто бився в зоні АТО/ООС. Тих, хто проводжав на фронт друзів та близьких у 2014-2021 р. Тих, кому довелося залишити рідний Крим, а пізніше Донеччину чи Луганщину. Решта громадян відчули війну повною мірою лише 24.02.2022, коли почалося масштабне російське вторгнення в Україну, коли росіяни "Київ бомбили" – майже як німці у 1941 році. І для більшості наших співвітчизників словосполучення "до війни" означає життя до лютого 2022-го, а не до лютого 2014 року.

Таке сприйняття початку війни в Україні, засмучує людей, по яких російська агресія вдарила задовго до 2022 року. Але інакше бути просто не могло – нинішня велика війна від 2022 р. дуже відрізняється від малої гібридної війни від 2014 р., майже всім. Неспівставні масштаби бойових дій. Абсолютно інші масштаби руйнувань та жертв. А головне – зовсім інший ступінь вразливості обивателів перед війною. І ворожі ракети, і масова мобілізація від 2022 р. можуть спіткати будь-яку родину в будь-якій точці України. Тож повністю абстрагуватися українцям від воєнного протистояння, як у 2014-2021 роках за всього бажання не вийде.

Достатньо згадати, що чи не головною українською перемогою часів гібридної війни від 2014 року вважалося здобуття безвізу. І тоді ж прозвучала знаменита репліка П.Порошенка: "Сьогодні кожен українець може випити фантастичну каву в Братиславі, полетіти лоукостом до Варшави, або відвідати Віденську оперу". Зовсім по іншому стало від 2022 року, першим символів великої війни – це закриття кордонів для мільйонів українців. Почалося полювання на чоловіків в Україні і мобілізація, а ще невдахи-втікачі чоловічої статі, виловлені з річки Тиси живими чи вже бездиханними.

Контраст між обмеженим гібридним конфліктом з Росією (2014) і повномасштабним воєнним протистоянням (2022) настільки великий, що маса наших співвітчизників мимоволі запитує себе: а чи можна було втримати російську агресію проти Києва в гібридних рамках й далі? Чи міг український політичний бій з Кремлем так і залишитися малою, а не великою війною? Ми поки відповісти на це питання не можемо.

За словами президента В.Зеленського, на одного українського солдата, який загинув у бою, припадає п'ять російських. «Ми знаємо, що десятки тисяч людей були вбиті. Десятки тисяч дітей були депортовані. Якщо порівнювати кількість загиблих солдатів, я б сказав, співвідношення 1:5, в окремі періоди 1:6. Ось таке приблизна статистика», – сказав президент. За даними Генштабу ЗСУ, втрати росіян на українських фронтах подаються кожного дня в оновленому вигляді. Правда без урахування дезертирства, ось подивіться на приклад, протягом березня 2024 року в РФ було винесено 700 судових вироків по статті 337 російського кримінального кодексу – дезертирство.

На запитання про «український політичний бій з Кремлем» відповіли прихильники экс-президента П.Порошенка. Якби він залишився при владі, то Путін не ризикнув би розпочати повномасштабну війну в Україні. Водночас прихильники президента В.Зеленського наголошують, що велика війна була неминуча, і натякають, що якби при владі залишався Порошенко, то Україна у 2022 одразу капітулювала би перед Москвою.

Насправді характер агресії визначається не так діями жертви, як первинними планами та логікою агресора. Очевидно, що В.Путін готовий прийняти існування України лише як під московським чоботом, це можна порівняти із сьогодишньою Білоруссю. І протягом останніх років, стратегічна мета Кремля – повний контроль над Україною, залишалася без змін. Змінювалися лише засоби задля досягнення цієї мети. Автори книги думають, що Путін не вдався до великого вторгнення в Україну у 2017 чи 2018 році не тому, що боявся Петра Порошенка чи Віктора Муженка, а оскільки вважав, що зможе досягти бажаного результату гібридними методами та за рахунок кремлівських маріонеток в Криму, на Донбасі та політичного реваншу проросійських сил у Києві. Тодішнє українське керівництво не прагнуло зруйнувати цю путінську ілюзію.

Хоча під час останньої президентської кампанії П.Порошенко взяв на озброєння радикальну військово-патріотичну риторику, насправді його козирем були дипломатія та хитрість. Тактика п'ятого президента (П.Порошенка) полягала в тому, щоб не забирати в Кремля віру в можливість проросійського реваншу – і тим самим зволікати з масштабним військовим вторгненням. Шостим президентом України став Зеленський. Всі вони запам'яталися важливими стратегічними рішеннями, підписаними угодами, гучними заявами, великими трагедіями, смішними мемами та курйозними ситуаціями.

Цьому сприяли Мінські угоди, які не виконувались на практиці, але теоретично дозволяли завести троянського коня "ДНР" та "ЛНР" на материкову частину України. Цьому допомагала й вільна діяльність компанії «Медведчука та К», які де-факто займали маргінальну нішу в українському політикумі, але у хворій уяві Путіна були всенародними улюбленцями та без п'яти хвилин переможцями в політичній боротьбі за владу. Йшли роки, але політичних змін в Україні, у вигляді Майданів за період П.Порошенка не відбувалося.

Велику війну проти України російський диктатор розв'язав тоді, коли зрозумів, що часи В.Януковича минули, жодного політичного реваншу в Україні не буде. У цьому сенсі тригером стали не результати президентських виборів 2019 року, де шостим президентом України став В.Зеленський і навіть не наступна позиція В.Зеленського щодо Мінських угод.

Начальник Головного управління розвідки Міністерства оборони України Кирило Буданов стверджує, що війна, яку розв'язала РФ проти України у 2014 році, була неминуchoю. У Кремлі її планували ще задовго до Революції Гідності та втечі експрезидента В.Януковича. Московіти 2014 року скористалися зручним для них моментом, і в принципі далі ми все бачили, як війна рухалось українською територією. Розпочати повномасштабне вторгнення в Україну Росія планувала у березні 2021 р. Проте плани РФ були викриті. Тоді Україна оприлюднила всі матеріали по великій війні для розуміння іноземних партнерів, і з їх допомогою дипломатично почала шукати шляхи для завадження. В принципі це вийшло 50% на 50%.

Очевидно, безпосереднім поштовхом для Кремля став розгром медіа-імперії Віктора Медведчука. У хворих фантазіях Путіна його кум поставав беззаперечним фаворитом українців, і нейтралізація Медведчука ламала природний перебіг подій, який нібито мав призвести до тріумфу проросійських сил в

Україні. Припустимо 2021-го українське керівництво не чіпало би путінського кума Медведчука. Чи реально було відтягнути велику війну ще ненадовго у часі? Мабуть, так. Чи реально було уникнути великої війни в Україні? Очевидно, що ні.

Ілюзію швидкого проросійського реваншу в кремлівських мізках неможливо було підтримувати вічно – надто сильно уявлення Путіна про Україну розходилися з об'єктивною дійсністю. І російський диктатор у жодному разі не став би нескінченно довго чекати, поки Україна сама впаде до його ніг. Його похилий вік і його хвороби не залишали йому такої опції.

Зауважимо, що хоча рішення про початок «СВО» (війну) в Україні було ухвалене Путіним на підставі хибних оцінок ситуації, мабуть він не шкодує про свою авантюру з нападом на Україну. Можливо російський тиран Путін шкодує про інше – про те, що не здійснив великого масштабного вторгнення в Україну раніше, наприклад у 2015 році, витративши надто багато часу на гібридну війну 2014-2021 р. Але якщо переростання малої війни 2014 р. у велику 2022 р. було неминучим, то чи можливий зворотний процес? Чи може повномасштабне воєнне протистояння знову змінитись гібридним конфліктом низької інтенсивності? Теоретично – так. А практично таке є можливим у трьох випадках:

- 1) Якщо Кремль вичерпає ресурси для великої війни і буде змушений повернутися до гібридних методів – принаймні на якийсь час.
- 2) Якщо Кремль раптом вирішить, що гібридними методами він зможе досягти більшого, ніж шляхом продовження повномасштабної агресії.
- 3) Якщо Кремль відмовиться від повного контролю над Україною та поставить перед собою менш амбітну мету, яка потребує менших зусиль. Цей варіант майже виключений, поки живий і дієздатний Путін. Але ми знаємо багато історичних прикладів: «Сьогодні живий, а на завтра знайшли мертвим».

Уявімо, що в майбутньому один із цих сценаріїв все-таки виявиться реалізованим – не без участі наших західних партнерів. Чи зітхне Україна з полегшенням? Чи зрадіє тому, що реалії, які існували до 2022 р, хоча б частково повернулися? Чи навпаки – буде пригнічена тим, що після стількох страждань і

жертв остаточно крапка в протистоянні з РФ так і не поставлена? А що далі? Українці отримають нову версію малої гібридної війни на невизначений строк – замість повноцінної перемоги над Росією та справжнього миру в Україні? Шановний читач, особисто вам потрібна довга гібридна війна на виснаження, як гнійний процес (хвороба) в середині вашого тіла?

Чим довше йде війна в Україні, тим більше примусу використовуватиме держава щодо своїх громадян, щоб змусити їх "стійко переносити тягар та позбавлення воєнного часу". Тим менше обидві країни (Росія і Україна) будуть схожі на ті держави, якими вони були в 2021 році. Ми думаємо, що Росія і Україна стануть схожі на Північну Корею та Таїлан. Пройдуть роки війни на виснаження, і навіть якщо одна з країн таки зможе домогтися якоїсь умовної перемоги, то її ціна буде настільки великою, що вона мало буде відрізнятиметься від поразки. Та вже й зараз із такою кількістю жертв станом на 2025 рік, які зазнали Україна та Росія, говорити про чиясь велику перемогу неможливо. Сльози радості і слези по загиблим все знівелюють. Коли говоримо про перемогу і вказуємо число жертв на фронтах та втрати цивільних людей в тилу, а ще згадуємо біженців, це вже поразка. Тож чим швидше війна закінчиться, тим меншим буде масштаб втрати людей. Нам потрібна повна перемога над московською імперією зла.

За словами експерта, генерал-лейтенант Ігоря Романенка завершення цієї війни залежить від всебічного потенціалу, який матимуть обидві сторони. Наприклад Росія зможе воювати без «затягування поясів» ще два роки. Щодо України, то ми суттєво залежні від постачання озброєння, техніки та боеприпасів від західних партнерів. Вітчизняний ВПК наразі задовольняє наші потреби лише на 20%. На сьогодні саме ця залежність і є ключовою проблемою. Згадаймо паузу на пів року, коли ми нічого не отримували від американських партнерів, а нас лише годували обіцянками. Все це затягнуло війну на шість довгих місяців, а ще зіграло на руку Путіну. Завдяки цій паузі російські війська отримали реальне вікно можливостей і просунулися в нас-

тупі на українських територіях. Звісно, що були й власні помилки 2022-2024 років щодо проведення наземних операцій. Ми могли б їх швидко виправити, якби мали відповідне забезпечення, але нам його просто своєчасно не надавали.

Експерт І.Романенко пригадує затягування з надаванням нам винищувачів F-16 та заборону на використання далекобійної зброї по території РФ. Отримані нещодавно винищувачі можна використовувати лише як захист у складі системи ППО зі старими ракетами малої та середньої дальності. Лише наприкінці 2024 року почалися розмови про дозвіл на використання західних ракет до 300 кілометрів. А тим часом ворог нищить наші міста, гинуть наші люди, а принципової західної допомоги як не було, так і немає.

Навіть малій дитині відомо, зараз як ніколи, Україні потрібна саме далекобійна зброя, щоб нищити військові склади з керованими авіаційними бомбами, а також інше озброєння, техніку й живу силу противника. Саме далекобійна зброя може зупинити просування противника та дозволити нашим ЗСУ стабілізувати ситуацію на фронті. Україна розпочала активний наступ на Курщині РФ, а американців це бентежить. Вони не розглядали подібні варіанти, що бойові дії можуть перейти на територію Росії. Мабуть, це відбувається тому, що американцям зараз не потрібна швидка перемога України. Їм також не потрібна повністю переможена Росія, а лише ослаблена і не здатна в майбутньому воювати.

Глава Офісу президента України Андрій Єрмак пояснив, за підсумками візиту президента В.Зеленського до США (2024), стало зрозуміло, що наші партнери розуміють українські дії, переломну важливість Курської операції в РФ, нашої стратегії на фронтах, наші потреби в зброї,

наш План перемоги і чим він відрізняється від Формули миру. План перемоги створює умови для того, щоб Формула миру почала виконуватися через застосування сили. Україна повинна бути сильною для отримання справедливого миру. Скоро окремі деталі плану перемоги світ побачить в діях ЗСУ на ворожій території. Ці окремі моменти перемог ЗСУ приведуть до остаточної перемоги над москалями...

Далі Ігор Романенко наголошує, що зараз усе залежить від того, коли американські партнери нарешті змінять режим «очікування» на режим «активної допомоги», а також від темпів проведення мобілізації в Україні та укомплектування бригад ЗСУ, які воюють на лінії зіткнення. Є надія, що новий закон про мобілізацію нарешті дасть перші результати, бо ми більше 2-х років виконували мобілізаційне завдання лише поверхнево. Зараз уже наведено лад з військовим обліком, тож новобранці поповнюють бригади. Але проблем із цим багато. Росіяни щомісяця постачають на фронт 30-40 тисяч новобранців. Нам потрібно добре навчати своїх воїнів, щоб вони мали перевагу. До того ж наша армія – найстаріша воююча армія в Європі, де середній вік солдата – 42 роки. Це теж потрібно змінювати. Можливо, навіть за рахунок ухвалення непопулярних рішень.

Є дуже висока вірогідність того, що 2025 року настане час для проведення переговорів з Росією і припинення бойових дій на території України. Дуже важливо, з яким результатом ми дійдемо до цього моменту. Але якщо американці й надалі надаватимуть нам допомогу "чайними ложечками", то кардинальних змін на фронті не відбудеться. Навпаки, ми повільно втрачати-мемо здобутки, отримані на російській Курщині, а росіяни продовжуватимуть наступ і захоплюватимуть нові українські території. І якщо це влаштовує американців, то нас – однозначно ні.

Якщо буде своєчасне постачання озброєння та техніки, про які ми просимо, то наші воїни могли б уже на початку 2025 року стабілізувати ситуацію на фронті та зупинити просування противника. А далі – формувати необхідні резерви та ресурси, щоб на середину 2025 року розпочати масштабні деокупаційні дії українських територій, які в подальшому дозволяли б мати надію, що на кінець 2025 року ми досягли такого стану, щоб на твердій позиції сильного вести переговори з противником, – підсумовує експерт Ігор Романенко.

Тепер коротко розглянемо варіант, коли США при новому президентові, передивиться свої можливості і від «режиму очікування», перейде до «рішучих дій» з надання всебічної військової допомоги Україні та зняття заборон на використання далекобійної зброї в глиб Росії. Це теж може призвести до переговорів з Путіним, але повністю на умовах Альянсу, які можуть не задовольнити Україну. Питання до читачів. Що робити?

Експерти кажуть: Україні та її союзникам необхідно змінити курс дій на російсько-українських фронтах. Знову нагадуємо як президент В.Зеленський відвідував США в кінці 3-го кварталу 2024 року і потім була заява: у Сполучених Штатах українська делегація реалізувала "багато завдань", а в Конгресі США отримали повну підтримку стратегії наближення миру. Пряма мова: «Повертаємось додому зі Сполучених Штатів. Багато завдань за цей візит реалізували. Дякую президенту Байдену за найбільший за весь час пакет підтримки – майже 8 мільярдів доларів. Це зброя для фронту, і ППО для наших міст, і розширення тренувальної місії F-16. Я представив український План перемоги, і ми домовились, що вже незабаром у Німеччині (у форматі Рамштайну) обговоримо наші кроки разом із західними союзниками».

Якщо Україна та її західні союзники хочуть перемогти Росію, вони повинні спочатку мати сміливість визнати, що 2023-2024 роках програвали Росії. Протягом цих років Росія та Україна вели війну на виснаження, яка обходиться дорого. Це неприпустимо в довгостроковій перспективі. За останніми оцінками, Росія втрачає приблизно 1200 солдатів вбитими і пораненими щодня. Проте Україна, з населенням у 5 разів меншим, ніж у Росії, також зазнає відчутних втрат. Її оборонні лінії не витримують, перш ніж вичерпаються військові спроможності Росії.

Україна стикається з труднощами також поза полем бою. Росія знищила значну частину енергетичної інфраструктури, через що українці муситимуть пройти через сувору зиму та щоденні відключення електроенергії тривалістю до 16 годин. Людей виснажила війна. Армії ЗСУ важко мобілізувати та навчити достатню кількість солдатів, щоб утримувати позиції, не кажучи вже про повернення українських територій. Виникає дедалі більший розрив між прагненням багатьох українців до повної перемоги та їхньою готовністю чи можливістю за неї боротися.

За кордоном починає відчуватися втома. Ультраправе крило в Німеччині та Франції стверджує, що підтримка України – марнування коштів. Єдина надія на збереження підтримки США та ЄС полягає в тому, щоб випрацювати новий підхід. Але спочатку треба визначити, що є перемогою для України.

Застій на полі бою в Україні породив у США суспільний скептицизм, який ставить під загрозу подальшу американську підтримку незалежно від того, хто виграє президентські перегони у США. На тлі візиту В.Зеленського (2024) до США, Джо Байден оголосив про різке збільшення безпекової допомоги для України. Виділять на зброю для ЗСУ у найшлихті місяці майже \$8 млрд, включно з Patriot і авіабомбами JSOW. Про свої інші плани Д.Байден нічого не розповідав. В той же час, з початку 2024 року РФ запустив по Україні щомісячно приблизно 200 ракет малої та середньої дальності (без урахування С-300/400 та КАБів). Хай як Зеленський не прагнув би вигнати Росію з усієї території України, включно з Кримом, у нього немає ані достатньої кількості військових, ані зброї для цього. Тож США, ЄС та НАТО повинні забезпечити Україні необхідні військові можливості та гарантії безпеки. Щоб Україна могла вистояти у війні з Росією і не пустити цю імперію зла до Європи.

Це вимагатиме більших поставок західного озброєння, про які просить В.Зеленський. Україні потрібні ракети великої дальності, здатні вражати військові об'єкти глибоко в тилу Росії, згода США на їх використання вглиб РФ, а ще системи протиповітряної оборони для захисту своєї інфраструктури. Правда постачання вітчизняної зброї надійніше і дешевше, ніж західної. Вітчизняна зброя також може бути більш інноваційною і далекобійною.

Чому експерти забувають слова речника Держдепартаменту США Метью Міллера на брифінгу 30 вересня 2024 року: - Україні не потрібен дозвіл США, щоб завдавати ударів у відповідь по цілях углиб Росії, вона може використовувати свою зброю. Прямая мова: «Україна є суверенною країною і може використовувати зброю, яку виготовила самостійно, а її в Україні багато. Подивіться на програми, які вона запровадила протягом останнього року. А також, якщо ви поглянете на зброю, яку ми їм надаємо, ми чітко дали зрозуміти, що вони можуть використовувати її для ударів у відповідь по російських цілях через кордон, з яких проводяться атаки. Сьогодні Україна має величезну кількість засобів для захисту і нападу».

Друга глава

Погляди на війну зсередини

НЕПОПРАВНІ ВТРАТИ НА ВІЙНІ

Прямі та непрямі втрати силових структур України, спричинені російською війною проти України та збройним протистоянням з агресором будуть підраховані після закінчення війни від 2014 та наступних років. За підрахунками експертів, загальні втрати українців на війні, станом на початок 2025 року складають близько 250 тис. осіб. Ці втрати не остаточні, але дуже вірогідні. Всі інші цифри, які називають проросійські сили у світі та Кремль – брехня. В кінці 2024 року заглядаємо у Вікіпедію і читаємо: - За період 2014-2021 років, за даними ООН, в російсько-українській війні загинуло 13100-13300 осіб. З них щонайменше 3375 цивільних осіб, приблизно 4150 українських військових та приблизно 5700 членів проросійських сил. Всього було 29500-33500 поранених (7000-9000 цивільних осіб, 9700-10700 українських військових та 12700-13700 проросійських сил). Далі дивимось на цифри, котрі зазначені закордонними експертами.

Загальна кількість військовослужбовців, убитих та поранених з обох сторін війни в Україні за півтора року, що минули з початку повномасштабного вторгнення РФ (2022), наближається до 500 тисяч. За даними «New York Times» (серпень 2023 р), число жертв у військах України і Росії з початку широкомасштабного вторгнення 2022 року сягнуло 500 тис. осіб: Україна втратила 70 тис. загиблими і 100—120 тис. пораненими, Росія втратила 120 тис. загиблими і 170—180 тис. пораненими. Ми думаємо, що тут є невідповідність і применшення загиблих.

Інше закордонне видання «Wall Street Journal» пише в ексклюзивному матеріалі, що кількість убитих і поранених на війні українців і росіян з лютого 2022 року сягнула близько одного мільйона людей. Високі цифри втрат - які до того ж швидко зростають - матимуть руйнівний довгостроковий ефект для обох країн. Тож президент Росії В.Путін старається збільшити населення у глибині Росії шляхом поглинання українців різного віку і відправки їх у віддалені і малозаселені російські регіони. Путін хоче використати Україну та її народ для консо-

лідації слов'янського ядра Росії. Наприклад, анексія Криму в 2014 році додала близько 2,4 мільйона людей до Росії.

Росія традиційно покладалася на трудову міграцію з Центральної Азії, але війна скоротила її, а в деяких випадках навіть повернула назад потік трудових мігрантів. Це посилило дефіцит робочої сили в Росії, оскільки населення Сибіру та Далекого Сходу швидко зменшується. Пов'язані з урядом експерти публічно висунули ідею імпорту робочої сили з Північної Кореї.

Напад Росії на Україну (2014) мав катастрофічні наслідки для населення України. Останній перепис населення 2001 року зафіксував 48 мільйонів жителів. На початку 2022 року в Україні було 40 млн населення. На початку 2025 року загальна кількість населення України на підконтрольній Києву території впала до 25-27 мільйонів. Населення України буде підраховано лише через кілька років після закінчення війни, коли буде зрозуміла кількість тих, хто повернувся із-за кордону.

Йдемо далі, втрати третіх держав у вищезазначеній війні. 17 липня 2014 року з території, що контролюється терористами, російською стороною було збито пасажирський літак Боїнг 777 рейсу МН17 «Малайзійських авіаліній». Усі 298 осіб на борту, з яких 80 пасажирів - діти, включаючи 3-х немовлят, загинули. Інші втрати третіх держав будуть оприлюднені по закінченні війни в Україні.

Обидві сторони воєнного конфлікту (Росія і Україна) майже не дають інформації про свої втрати на війні. Тож давайте будемо разом розбиратися з цим питанням. Військовий експерт та экс-радник Маргарет Тетчер Філіп Карбер в інтерв'ю «Голосу Америки» сказав: «Я розмовляв з одним командиром ЗСУ, і він каже: у мене є взвод на 30 солдатів. Зараз у нього залишилося близько 17 вояків. Через 30 днів мій взвод припинить своє існування через втрати. Зазвичай бригада має таких 27 взводів. Далі він каже: я вбиваю по 10 росіян на кожного свого хлопця на день. За 30 днів я вбив 300 росіян, але втратив увесь взвод. Більшість командирів ЗСУ не йдуть на таку крайню міру, і не дозволять нищити свій взвод. Росіяни пруть не рахуючись із

своїми втратами, а мені треба берегти своїх хлопців, а ще дати їм відпочити. Тож треба зробити ротацію, а де взяти заміну? Тому коли вам кажуть, що бійці ЗСУ вбивають лише 2-х росіян за кожного українця, це взагалі не життєздатно, - пояснив він. Росіян вбивають набагато більше, але й українські втрати – великі.

Вантаж 200 – це кодове позначення загиблих вояків. Походження терміну пішло за номером відповідного наказу колишнього Міністерства оборони СРСР (Наказ Міністра оборони СРСР від 08.10.1984 № 200), Інші кажуть, вантаж 200 - це назва відповідно до нормативної ваги контейнера з тілом військовослужбовця (200 кг). Після початку великої війни (2022), з поваги до загиблих українських військових героїв, термін «вантаж 200» в Україні набув визначення - «на щиті». Відповідно до інших термінів: «Вантаж 300» означає транспортування пораненого солдата, якого вивозять із зони бойових дій. При перевезенні пораненого заповнювалась форма документа № 300 (типовий бланк). Звідси й пішла ця назва. «Вантаж 500» (або 500-й) - символ неволі, втрати свободи, вчинення шкоди здоров'ю пов'язаної з воєнними діями. Цей термін з'явився спонтанно, коли народна артистка України, співачка-волонтер Руслана Лижичко та її команда вивозили полонених, серед яких був 500-й визволений (про це вона розповіла 20 листопада 2014 року в ефірі Еспресо TV). Так закріпилася назва «вантаж 500». До цього у воєнній термінології це поняття не вживалося. До речі, «вантаж 700» - це позначення грошей при транспортуванні.

Україна. Повертаємось у лютий місяць 2022 року. У перші дні війни сигнал повітряної тривоги викликав страх та лише одне бажання – негайно бігти в укриття. Сьогодні ж більшість українців ігнорують ймовірну загрозу. Чому так сталося і як повернути втрачений інстинкт самозбереження? Жити у стані постійної напруги неможливо: це швидко виснажує організм фізично та психологічно. Спочатку у нас з'являється втома, потім – звикання. Небезпека втрачає свою гостроту, а сигнал повітряної тривоги більше не викликає жодних реакцій, крім

лайки у бік Путіна. Мозок людини намагається заспокоїти: ракет у небі не видно, вибухи стаються в інших містах, значить все нормально. Але це самообман.

Перш за все потрібно усвідомити, що загроза життю дійсно існує. Причому неважливо, як далеко ви живете від зони бойових дій: «прильоти» можуть статися несподівано і по всій країні. Тож дайте собі вказівку: коли звучить сигнал повітряної тривоги – я прямую до укриття, або до безпечного місця. Час перебування в укритті має асоціюватись з чимось приємним або хоча б нормальним, а не принизливим та гнітючим. Якщо це місце у вашому домі чи офісі (пам'ятаємо про правило "двох стін") – зробіть його максимально комфортним для очікування. В укритті зовсім не обов'язково сидіти без діла і рахувати кожну хвилину. Думайте про подорожі, які на вас чекають, про майбутню купівлю автомобіля, чи ремонт у домі. До речі, пошуком шпалер чи нової кавоварки можна займатись і сидячи в укритті, де вашому життю нічого не загрожує.

Російська Федерація. Президент Росії В.Путін сказав, що російські війська приблизно втрачають в Україні по 20 000 осіб щомісячно. Можливо ця цифра дорівнює, або є трохи нижчою від кількості нових військовослужбовців, яку Росія генерує щомісяця до свого війська. Далі думки військових аналітиків, вони пишуть, що Путін припускає, що приблизно 5 000 російських військовослужбовців гинуть під час бойових дій в Україні щомісяця. А ще приблизно 15 000 російських військовослужбовців отримують поранення, виходячи зі стандартного співвідношення поранених до вбитих як три до одного.

Закордонні аналітики та ISW не можуть підтвердити озвучену Путіним (приблизну) цифру втрат, однак ця цифра збігається з нижньою межею українських повідомлень про російські втрати на всіх українських фронтах. Станом на початок жовтня 2024 року сумарно-орієнтовні втрати росіян на 950-й день війни склали 650-660 тис бійців особового складу. У січні 2024 року заступник начальника Головного управління військової розвідки (ГУР) України генерал-майор Вадим Скібіцький повідомив, що Росія вербує до свого війська близько 30 000 осіб на місяць.

Командувач Сухопутних військ України генерал-лейтенант О. Павлюк заявив, що російські війська втрачають від 25 000 до 30 000 вбитими і пораненими щомісяця (загалом) на

українських фронтах. Керівник московського Центру аналізу стратегій і технологій і член цивільної консультативної ради при Міністерстві оборони (МО) Росії Руслан Пухов в середині квітня 2024 року сказав, що нинішні російські зусилля з мобілізації генерують приблизно 30 000 нових військовослужбовців щомісяця. Російські офіційні особи занепокоєні зниженням темпів вербування напередодні російського наступу влітку 2024 р, і незрозуміло, чи зможе Міністерство оборони Росії зберегти рівень вербування у 30 000 осіб до січня 2025 року.

За останні місяці (2024) російські війська створили більш стійкий апарат генерації сил для поточних наступальних операцій в Україні і активізували зусилля зі створення резервів оперативного та стратегічного рівня. Російські війська використовували свою ініціативу на всьому театрі бойових дій в Україні, щоб диктувати темп бойових дій в останні місяці 2024 року. Вербування у 30 000 осіб до російського війська, дозволить РФ негайно поповнювати втрати вздовж лінії фронту і підтримувати загальний темп наступу в Україні. Якщо втрати росіян знизяться, ця кількість дозволить створити додаткові резервні сили для підкріплення та оперативних резервів.

На початку 4-го кварталу 2024 року видання «Financial Times» писало, що президент США Джо Байден може дати згоду змінити статус заявки України на членство в НАТО до того, як залишить свою посаду у січні 2025 р. Президент Зеленський заявив, що жовтень 2024 р. буде "часом прийняття рішень". Новий генеральний секретар НАТО Марк Рютте заявив, що на своїй посаді домагатиметься виконання зобов'язань, даних Україні з боку Альянсу – зокрема, щодо незворотності її шляху до вступу в НАТО. Але дуже мало хто з 32 членів Альянсу вважає, що воно можливе без повного припинення вогню на фронтах в Україні і чіткої лінії кордону на карті. "Земля в обмін на членство в НАТО» - це єдине рішення, всі це знають. Ніхто не скаже про це вголос... Можливо це буде Західно-німецька модель поділ Берліна після Другої світової війни між країнами антигітлерівської коаліції на чотири окупаційні зони. Можливо будуть пропонувати інші варіанти...

Коли всюди зникає в нас світло,
Нема газу, води і тепла.
Ми стаємо лицем проти вітру,
На русню закипає злоба.

Скільки горя вже, бід і розрухи,
Принесла нам "глуха" кацапня.
Ми не хочемо, чути їх духу,
Будем гнати і бити щодня.

Ми в борні здобуваємо волю,
На віки у цей раз, на завжди.

Завдамо ворогам, ми ще болю,
Помстимося, лиш хвилику, зажди!

Не пробачить їм Бог наші сльози,
Покарає їх суд на землі.
Пригадаємо хлібні обози,
Що поцупили в нас крадії.

Їхні дії достойні лиш гніву,
А їх вчинки лиш варті образ.
Всій Європі це дикість і диво,
А бурятам "белѣишко" в запас.

Розбредуться каліки в Росії,
Зрозуміє, можливо, народ.
Помилкова війна - їхні дії,
Й «соловей» їх - брехун і сексот...

В них немає ні сил, ні надії,
Щоб зламати український народ.
Бо живе в наших душах і в тілі,
Запорожець, боєць-патріот!

Розбудили в нас лють - начувайтесь,
Стали кровні ви нам вороги.
І не варто вже тут сперечатись,
Ви ізгої тепер, а не брати!

Голова Національного банку України Андрій Пишний сказав: «Збитки України, завдані російською агресією, ще в кінці 2023 року - Світовий банк оцінював у 500 мільярдів доларів. Пройшов ще один рік війни в Україні і на кінець 2024 року збитки – поки не підрахували. Як би там не було, але на думку авторів нашої книги, заморожених російських активів не хватить на покриття українських збитків. Подивіться самі, Захід

після початку повномасштабного вторгнення в Україну, заморожив російських активів, це близько 300 млрд доларів. Тобто цієї суми не вистачить, щоб компенсувати всі втрати та руйнування, завдані країною-агресором». Маємо надію, що Захід про це знає і прийме відповідне рішення.

Повертаємось до втрат на фронтах. У першому кварталі 2024 року у Харківській, Луганській та Донецькій областях діяла група росіян, яка у 7-10 разів була потужніша за українське угруповання "Хортиця", що тримає лінію фронту в цих регіонах. Механізоване, піхотне, мотопіхотне, стрілецьке відділення – це, як правило 8-10 осіб плюс бойова машина. Пізніше у відділеннях ЗСУ залишилося по 2, або по 3-4 бійців, які були повинні захищати 100 метрів фронту замість необхідних 20 м. по нормі. А що робити? Дві людини на 100 метрів оборони, це абсурд. Якщо взяти норму оборони взводу, йому належить обороняти ділянку 400 метрів на 300 углиб. Людей у взводі ЗСУ немає, нема кому обороняти від 240 до 320 метрів фронту. Подібне і в бригаді, їй за статутами наділяють до 15 км фронту. Через нестачу людей бригада може тримати оборону максимум 5 км. фронту. Що робити, катастрофічно не хватає людей? Як протистояти російській навалі?

Чому на фронті постійно йдуть непоправні втрати? Часто трапляються трагічні випадки та що потрібно, щоб вони не повторювалися? 25 лютого 2024 року, президент В.Зеленський в ході пресконференції за результатами форуму «Україна. Рік 2024» повідомив, що з 24 лютого 2022 року і на початок 2024 року загинуло 31 тис. українських військовослужбовців. Автори книги не погоджуються з цією цифрою. 23 вересня 2022 року, президент В.Зеленський в інтерв'ю французькому виданню «Ouest-France» заявив, що впевнений у перемозі свого народу. За його оцінками, на фронті гине по 50 (і більше) українських солдатів на день. «Це у п'ять разів менше, ніж російських військових», — сказав український президент.

Чому в Україні не розкривають втрати у війні з Росією? Одна з причин такого рішення – безпека самих захисників, каже колишня заступниця міністра оборони України Ганна Маляр. В інтерв'ю «Еспресо» вона наголосила, що раніше і сама не розуміла доцільності приховування цієї інформації, поки їй не пояснили військові. За словами Маляр, нерозголошення кількості

втрат не стосується питання свободи слова. Одна з ключових причин полягає в тому, що під час планування операцій військові спираються на дані щодо кількості боєздатних осіб у підрозділах противника.

Люди дуже знесиленні і потребують відпочинку. Пригадайте, як у мирний час вас заставляли на підприємствах через кожні 11 місяців йти у відпустку. А українські фронти, це далеко не мирні підприємства. Відбуваються різні психологічні зриви. Нагадаємо, 9 квітня 2024 комітет Верховної Ради з питань нац. безпеки виключив із документа про мобілізацію положення про демобілізацію військових. Повідомлялося, що ініціатором виключення став головком ЗСУ Олександр Сирський. У листі до міністра оборони Рустема Умерова, О.Сирський зазначив, що це слід розглянути окремим законопроектом...

Головнокомандувач Збройних сил Олександр Сирський почав терміново проводити аудит всіх Сил оборони. Чому? Тому що є бригади або підрозділи, які 2 роки на війні стоять без ротачії, а є підрозділи, які жодного разу не були взагалі на фронті. Армія ЗСУ нараховує від 900 тисяч – до 1 млн бійців, умовно із них 300 тисяч воюють з ротачією, а останні 600 тис вояків – ні. Чому? За його словами, під час аудиту було вже виявлено 8 тисяч осіб, які "просто прикомандировані до Генерального штабу, і ніколи не воювали". Він вважає, що за результатами аудиту ця цифра буде набагато більша. Ті працівники ЗСУ, яких виявив аудит, вже отримали відповідний наказ і зараз їх готують на підсилення сил на фронті.

А ще близько 15 тис військових ЗСУ отримали дисциплінарні покарання за невиконання чи відмову виконувати наказ та самовільне залишення частини. Про це заявив нардеп Ю.Камельчук: "Зараз ці люди фактично ніде не застосовуються. Можливо вони працюють неофіційно, ми цього не знаємо. Дивно, що до сих пір немає жодних засідань суду, щоб визначити їхній статус». Більшість із них визнали свої помилки, і ці 15 тис вояків дуже потрібні на фронтах ЗСУ. Вони знають, що державна зрада карається позбавленням волі на строк від 12 до 15 років з конфіскацією майна або без такої.

Тепер декілька слів про самоволку. В кінці квітня 2024 р. юрист Ростислав Кравець повідомив у ЗМІ, що понад 100 тисяч українських військовослужбовців самовільно залишали свої вій-

ськові частини. За його словами, ухилинтами ніхто не опікується, оскільки військові суди в Україні ліквідовані, а військова служба правопорядку не має відповідних повноважень. Якщо їхдесь зловили, то командири частин намагаються не доповідати командуванню про випадок самовільного залишення частин, а спрямовувати "самовольців" на тиллові роботи. Наприклад, рити окопи тощо.

Як бачимо, у війську ЗСУ є різні люди, одні патріотично налаштовані, інші різного роду ухилинти. Коли українська держава говорить про "громадянський обов'язок", то найчастіше мається на увазі захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України і це є конституційним обов'язком громадян України. А в ст. 68 Конституції йде мова - «кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності». Збройні сили України та весь український народ довели, що Україна не збирається капітулювати перед рашистами та рішуче налаштована на подальшу боротьбу з російським агресором. Ми воюємо не "проти" - ми воюємо "за". За право своєї країни на існування, за можливість розвитку України за тими принципами й цінностями, що важливі для нас.

Територія України завжди перебувала в центрі геополітичних подій. У різні періоди її землі були складовими частинами різних імперій. Вони закладали наш генетичний фундамент стійкості та характерну волю до незламності у майбутньої української нації. Це немов вселенське цементування нашого народу та неосяжний обсяг культурного насліддя, залишений нам у спадок всіма поколіннями наших предків (всіх національностей та віросповідань). Цей спадок творить поняття «Україна» в центрі Європи. Дивно, що окремі держави хочуть показати Україну недолугою державою, така собі прикра історична помилка і державність вона отримала випадково. Чому з українців весь час намагалися робити неосвічених селяків. Чому у школах колишнього СРСР застосовували масове «отруєння»: з боку освіти, сфери культури, інформаційного середовища тощо. Чому у 21 ст. Росія вважає, що Україна повинна бути тільки її колонією. Ні, так не буде. Українці заслуговують на свою незалежну державу. Коли вся нація чинить опір. Це неймовірно!

НА ВІЙНІ ЯК НА ВІЙНІ

Спочатку розглянемо деякі юридичні терміни про війну. Що означає оголошення війни в Україні? Це юридична, дипломатична процедура в міжнародному праві та міжнародній політиці, яка полягає в офіційному, в установленому порядку повідомленні однією державою іншої про припинення між ними миру та перехід у

стан війни. Чи оголосила РФ стан війни Україні? Ні. Росія, розпочавши війну у 2014 році, назвала її «воєнною операцією». У контексті міжнародного права держава, яка оголошує війну, є агресором. На початку повномасштабного вторгнення (2022) у пропагандистських кремлівських пабліках доволі часто наголошувалося: якщо Україна не оголошує стану війни РФ, то визнає, що російська армія проводить лише «спеціальну воєнну операцію для зачистки країни від нацистів» (СВО), як і заявляв диктатор Путін. Російській пропаганді вигідно, щоб Україна першою оголосила стан війни і набула внаслідок цього статус держави-агресорки.

Чи оголосила Україна стан війни Російській Федерації? Ні. Україна не зобов'язана оголошувати війну Росії, оскільки міжнародне право визнає агресію однієї держави проти територіальної цілісності іншої війною за фактом, без додаткових резолюцій та законодавчих актів. Оголошуй не оголошуй – в Україні триває війна від 2014 року, і всі норми права, які стосуються війни, вони застосовані до України і до війни, яку ми ведемо. Тим паче, оголошення чи не оголошення війни не має жодного юридичного сенсу від періоду повномасштабного вторгнення Росії до України у 2022 році.

Чому в Україні оголошено воєнний стан, а не стан війни? Воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної

агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Визначення "стану війни" в українському законодавстві немає. Чого тоді пишуть «стан війни» і що він означає? Стан війни – це народне визначення. Як приклад, війна в Україні триває від 20 лютого 2014 року. Відтоді у країні діє особливий період. А 24 лютого 2022-го, після повномасштабного вторгнення РФ в Україну, запроваджено воєнний стан. Відповідно до Статуту ООН, Україна здійснює захист своєї території в умовах обох режимів — і під час особливого періоду, і під час воєнного стану. Де-факто українці перебувають у «стані війни».

Тож «стан війни» - це особливий стан в державі, порядок управління, що запроваджується на всій території держави чи в окремих її місцевостях у разі оголошення війни, збройної агресії або загрози війни, нападу. Який сьогодні стан в Україні: воєнний чи військовий? В Україні запровадили воєнний стан з 05 год 30 хв 24 лютого 2022 року по всій підконтрольній Україні території. Яка різниця між прикметниками воєнний і військовий? Прикметник "воєнний" стосується війни. Наприклад, воєнні дії, воєнний стан, воєнна загроза. Натомість прикметник "військовий" стосується війська. Військовим може бути квиток, військова частина, військовий комісаріат, військовий поїзд. Чому кажуть воєнна розвідка, а не військова розвідка? Насправді розвідка буває військова і воєнна. Воєнна займається збором даних щодо Збройних сил держави-агресора. Військова розвідка забезпечує необхідними даними штаби чинної армії.

04.10.2024 року начальник Департаменту протидії злочинам, вчиненим в умовах війни Офісу генпрокурора Ю.Бєлоусов в ефірі національного телемарафону заявив: Ми маємо інформацію про загибель 93 бійців ЗСУ, які були страчені росіянами на полі бою. У Telegram-каналах було поширено відео. Ми відразу з Головним слідчим управлінням СБУ зареєстрували кримінальне провадження. Ведеться розслідування.

5 жовтня 2024 року сотні військових 187-го батальйону 123-ї бригади ТрО вийшли на мітинг у місті Вознесеньку Миколаївської області. Вони самовільно залишили військову частину на Донбасі, щоб звернути увагу на недостатню підготовку та нестачу озброєння для участі в бойових діях. Командир взводу Сергій (прізвище не вказуємо) заявив, що неодноразово звертався до командування ЗСУ з проханнями видати хоча б кулемети, але отримував відмову. Твердження командира Сергія К. заперечує начальник управління психологічної підтримки персоналу командування сил ТрО О.Пухальський. Він запевняє, що зброєю та військовою технікою підрозділ повністю укомплектований. (ПРИМІТКА: Кримінальним кодексом передбачено, що три дні у військового є, умовно це дисциплінарна відповідальність. На четвертий день в діях військовослужбовця фактично вбачаються ознаки кримінального правопорушення).

А зараз автори книги перекажуть читачам подробиці трагедії у 128-й бригаді ЗСУ, і чи може командир відправляти на смерть свого бійця. Українське суспільство активно обговорює болючу тему непоправних втрат на війні. Часто вони стаються через некомпетентність або недалекоглядність деяких командирів. Ця тема набула актуальності в українському суспільстві після заміни керівного складу ЗСУ. Варто зазначити, що в українській армії достатньо вправних та адекватних командирів, які намагаються максимально вберегти життя особового складу. Але є і ті, хто віддає сумнівні накази або дотримується у війську старих, ще радянських традицій, які призводять до непоправних втрат та смерті.

Найбільш шокувальною для суспільства стала трагедія у листопаді 2023 року, у 128-й окремії гірсько-штурмовій бригаді на Запорізькому напрямку, коли ворог завдав ракетного удару по скупченню особового складу, який вишикували начебто для нагородження. «Добрі» наміри обернулися смертю та пораненням бійців ЗСУ. Вище військове керівництво ЗСУ й досі не покарало винних. Чому погані командири й далі знаходяться на своїх посадах?

Тим часом стаються інші трагічні випадки. У соціальних мережах українці обговорювали випадок, коли досвідчених операторів дронів 74 ОРБ кинули на штурм у якості піхоти, і хлопці загинули, бо не мали належної підготовки для штур-

мових дій та були без прикриття. Їхні дрони залишились, а от операторів немає, бо треба час на підготовку нового кваліфікованого оператора. Постає питання, це що спеціальна диверсія недолугих командирів ЗСУ? Активісти наголошують, що такі випадки непоодинокі і це дійсно велика проблема для армії ЗСУ. Що робити?

І таких історій багато, і вони трапляються регулярно в ЗСУ. Дивно, чому в якості покарання такі командири від вищого командування ЗСУ отримують підвищення або лишаются і далі на своїх посадах. У нас є відповідальність для солдат, але немає для командирів. А вона має бути, якщо ми хочемо воювати розумом, а не втрачати людей там, де цього можна уникнути. Якщо командир втрачає людей більше, ніж це допустимо, і показники втрат вищі за середньостатистичні на його ділянці, він має бути відсторонений, а у разі доведення його вини - покараний. Відповідальність має нести і вище командування ЗСУ, якщо віддає бригадам/батальйонам відверто злочинні накази, які призводять до невиправданих втрат. Але поки від вищого військового керівництва ЗСУ немає якоїсь чіткої та зрозумілої реакції на такі випадки. Хіба що обнадійлива відписка на чергову скандальну доповідну військовослужбовця ЗСУ на ім'я командира.

На дворі 4-й квартал 2024 року, у «Financial Times» написали, що Україна разом із союзниками розглядає варіант вступу в НАТО в обмін на окуповані українські території в майбутньому. Для України цей крок стане важливим психологічним рішенням, адже це означатиме обмін не лише на території, а й громадян. Головний консультант «24 Каналу» Іван Ус, зауваживши, що важливим залишається збереження санкцій проти Росії. У такий спосіб в країні-агресорці можуть початись бунти та Кремль буде зосереджений на внутрішніх проблемах. Чи погодиться Україна на пропозицію НАТО: «Вступ до Альянсу замість окупованих територій»? Це важке психологічне рішення. З однієї сторони Україні потрібні гарантії НАТО, з іншої – відмовляти від своїх людей та територій не варто. В.Зеленський каже: «Україна не торгує своїм суверенітетом і територіями».

Тим часом є проблеми з неадекватними наказами від молодих командирів, які йдуть всупереч Статуту ЗСУ. Чи прощають помилки молодим командирам? В своїй більшості – так, все залежить від ступенів провини. А от хто визначає ці ступені провини – невідомо. Розглянемо медичну роту ЗСУ. Якщо командир медичної роти всупереч наказам своїх прямих командирів утримує майже 30 людей, у «засвіченому» приміщенні, де вдень з його наказу проводиться амбулаторний прийом бійців від 30 до 50 за день. Ворог завдав удару по "засвіченому" медпункту, це нагадує трагедію 128-ї бригади ЗСУ. У нашому випадку загинуло 5 медиків та було 13 «важких 300», але командування бригади провело тільки розслідування по втраті майна! Виходить, що для них люди лайно! 5-ть добре підготовлених медиків було вбито і 13 військовослужбовців важко поранено. Командування ЗСУ сказало: «На війні, як на війні, всяко буває». На вимоги щодо зміщення з посади ротного командира медроти, командування пояснили, що він "молодий командир". Виходить, раз молодий, то все зійде з рук?

Таких фактів чимало, але якщо ми хочемо, щоб наші ЗСУ могли йти в наступ, то необхідно провести аналіз втрат за 2022-2024 р, яких можна було уникнути. Чи потрібно проводити аналіз втрат на війні і що там враховувати. Автори книги думають, що там треба врахувати звільнення чи здачу позицій та населених пунктів підрозділами, які понесли втрати. А вже за результатом аналізу замінити неефективних командирів. В аналізі треба врахувати й специфіку роботи підрозділу тощо. Треба своєчасно міняти ідіотів на розумних командирів, які вміють берегти і шанувати військових фахівців, що воюють розумом та досвідом й бережуть людей.

Які зміни чи заходи планують провести в ЗСУ, аби унеможливити повторення подібних трагедій? Адже успіхи на фронті залежать від правильних дій та наказів командирів. Чи будуть нести відповідальність командири за накази, які призводять до таких непоправних втрат? Як можна виправити таку негативну тенденцію у військах, адже вона зовсім не сприяє мобілізації? Ми повинні посилитись і берегти людей, особовий склад ЗСУ – усіх наших воїнів. Бо люди можуть закінчитися. Техніка на фронті посилює спроможності армії, а інновації дозволяють берегти людей: «Безглуздо відправляти людей на забій».

Працівники ДБР викрили керівницю Хмельницького обласного центру медико-соціальної експертизи депутатку облради от партії "Слуга народу" Тетяну Крупу та її сина Олександра Крупа (посадовця обласного управління Пенсійного фонду) - на не законному збагачені. Під час обшуків у них знайшли лише готівкою майже 6 млн доларів США та іншу валюту. У керівниці МСЕК в робочому кабінеті було виявлено 100 тисяч доларів США, а також низку підроблених медичних документів, списки "ухилянтів" із прізвищами та фіктивними діагнозами. Крім того, вдома у посадовців працівники ДБР знайшли майже 5 млн 244 тис. доларів США, 300 тис. євро, понад 5 млн грн, брендові прикраси та коштовності. Також, правоохоронці виявили, що родині топчиновників належать чималі інші статки. Вони володіють 30 об'єктами нерухомості в Хмельницькому, Львові та Києві, 9 елітними автівками, корпоративними правами на 48 млн грн, готельно-ресторанним комплексом на майже 3 тис. кв м. в одному із парків Хмельницького. За кордоном у їхній власності є нерухоме майно в Австрії, Іспанії та Туреччині. На валютних закордонних рахунках ця родина також "накопичила" майже 2,3 млн доларів США.

В Управлінні зав'язків з громадськістю ЗСУ повідомили, що спільно з співвиконавцями, опрацювали запит щодо випадку, який трапився у 128-й окремій гірсько-штурмовій Закарпатській бригаді, а також ряду інших питань, які стосуються 74-го окремого розвідувального батальйону, стабілізаційних пунктів та інших загальних питань по недостатній підготовці та нестачі озброєння бійцям для участі в бойових діях.

Начальник Управління зав'язків з громадськістю ЗСУ - Богдан Сенік повідомив, що за фактом загибелі військовослужбовців 128-ї окремої гірсько-штурмової Закарпатської бригади та мирних жителів під час обстрілу населеного пункту в Запорізькій області 3 листопада 2023 року, представниками Державного бюро розслідувань було зареєстроване відповідне кримінальне провадження за частиною 4 статті 425 КК України (недбале ставлення військової службової особи до служби).

Процесуальне керівництво було покладено на Спеціалізовану прокуратуру у сфері оборони Східного регіону.

За словами зазначеного в інших розділах військового експерта Ігоря Романенка (генерал-лейтенанта у відставці, кандидата військових наук, доктора технічних наук, професора. А ще він був заступником начальника Генерального штабу ЗС України (2006-2010 р), будь-яка оцінка діяльності командира під час війни завжди буде суб'єктивною з боку цивільних людей. Він вважає, що не маючи повної картини усіх обставин події, не можна давати однозначну оцінку діям командирів. На війні буває по-різному, але для того, щоб робити висновки – потрібно знати усю інформацію зсередини.

Щоб зрозуміти чому командир прийняв саме таке рішення, потрібно дуже глибоко стати на його місце, побувати у його шкурі, і не в теплій квартирі на дивані. Треба посидіти десь у окопі, по коліно у багні та ще й під час бомбардування. Часто-густо цивільні люди оцінюють дії військового командира по якихось поверхових, мінімальних фактах. Тому вважаю, що перед тим, як звинуватити у нібито неправильному наказі - потрібно провести об'єктивне та всебічне розслідування і не займатися голосливим розвішуванням ярликів, - сказав Ігор Романенко.

До цього він додає, що під час війни бійцям доводиться виконувати різноманітні накази командирів. Вся відповідальність лежить на командирі. Буває й таке, що віддаючи наказ, командир сам не знає кінцеву ціль наказу (його знає лише вище керівництво), виконуючи, наприклад, обманний маневр, щоб відволікти увагу противника. Або ж наказ пов'язаний з тим аби вберегти хоч частину людей, вийти з оточення і винести поранених тощо. Часто-густо, перед командиром ставляться завдання і він до кінця не розуміє мету, щоб його виконати, командир доведеться втратити частину своїх підлеглих – наприклад, залишити трьох бійців на позиції, щоб врятувати 10 душ. Ось уявіть себе на місці цього командира, як би діяли ви? Напевне ви будете казати, що збережете усіх. Але так на війні не буває. Я достеменно не знаю, які обставини були з операторами дронів, яких було відправлено піхотинцями на штурм ворожих окопів. Можливо, вони були в оточені, і була загроза потрапити в полон, або ж інша причина, чому їх відправили на штурм. У таких умовах командир завжди стоїть перед важким

вибором, і він має миттєво віддати наказ. І звичайно, саме він несе за цей наказ повну відповідальність, моральну передусім, - зазначає Ігор Романенко.

Є такий вислів на фронті: "Золота година" рятує життя, це відноситься до медичних працівників. Тривають важкі бої, ми зазнаємо відчутних санітарних втрат. Поранені на полі бою залишаються живими ще впродовж 1,5-3 годин, далі загинуть від крововтрати (62,9%), крововтрати (12,4%), шоку (10,9%), інших причин (13,8%). Тож перейдемо до вищезазначеного медичного стабілізаційного пункту. Щоб зрозумів читач, стабілізаційний пункт на фронті – це порятунок життя, де він розміщений – відповідальність звісно на командирі та його вищому керівництві. Мабуть не просто так він був там розташований. Є таке поняття на фронті, як «золота година». Якщо поранений солдат протягом години отримає меддопомогу – він житиме. Тактичні медики, санітари роблять все можливе, щоб використати цю "золоту годину" і евакуювати пораненого з переднього краю до стабілізаційного пункту і надати медичну допомогу. Ворог може завдати по медиках удар спеціально, або ж по наводці, - пояснює Ігор Романенко.

Україна та її західні союзники на початку 4-го кварталу 2024 року обговорювали можливий компроміс, за яким Київ може отримати членство в НАТО в обмін на дипломатичне розв'язання питання: «Віддати окуповані українські території Росії у майбутньому. Нова стратегія, яку президент В.Зеленський представив американським лідерам в 4 кварталі 2024 року, полягає в тому, щоб попросити своїх союзників зміцнити позиції України у військовому та дипломатичному плані, а ще змусити Росію сісти за стіл переговорів. Планом передбачається мовчазна згода на те, що окуповані Росією українські землі мають бути повернуті у майбутньому Україні - дипломатичним шляхом. Однак це є чутливим питанням для українців, особливо коли подається як основа компромісу з Москвою. Більшість прихильників такого плану визнають, що Москві ця ідея не сподобається, а скептики побоюються, що це може спровокувати ескалацію. Членство в НАТО – це заманливо, але якою ціною?

Відносно трагедії з бійцями 128-ї бригади, експерт погоджується – шикування для нагородження воїнів було зайвим. Є правила, які пишуться кров'ю. Хоча там теж варто розібратися, чому командир зібрав людей на відкритій території. І.Романенко прослужив у війську 40 років, і усі ці шикування на плацах та "дівщину" хронічно не сприймав. Завжди зазначав, що у війську є багато зайвого. Але називати ці шикування "радянщиною", теж не вірно, бо у інших арміях світу таке теж присутнє. Тут варто розуміти, що на цій сучасній війні виникає багато нових правил поведінки і дій. На жаль, майже всі нові правила поведінки на війні, пишуться кров'ю, - зауважує Ігор Романенко.

Загиблій захисниці із Кропивницького Валентині Макаренко у жовтні 2024 року присвятили пісню «Вічність». Валентині було 23 роки, коли вона загинула 9 січня 2024 на Харківщині під час виконання бойового завдання. Ще раніше 6 вересня 2022 року на Харківщині загинув її 47-річний батько Віталій Філіпов з позивним "Патон". До речі, на Харківщині дівчина познайомилась зі своїм нареченим Сергієм. 16 січня 2024 року вони мали одружитись, але не судилося. Пісню «Вічність» виконала близька подруга Тереса Паредес у дуєті з солісткою музичного гурту «KAZKA» Олександрою Заріцькою. Тереса Паредес зазначила: «Це моя перша авторська пісня, яка пролунала в колі своїх людей і на великій сцені. Пісня «Вічність» - частина моєї душі. Вона присвячена моїй подрузі і всім, хто, на жаль, більше не з нами. Але я вірю, що музика має силу зцілювати і можливо, ця пісня допоможе комусь пережити втрату. Нехай вона стане символом пам'яті та надії». Рідна тітка загиблої захисниці, кропивничанка Наталія Вельгун зазначила: «Тереза, не проспівала, вона прожила цю пісню. З болем, гіркотою, стражданнями. Її роз'ятрена від втрати рана відгукується нам за сотні кілометрів. Ми тобі вдячні за спогад, за пам'ять про Валентину Макаренко. Умовно Валюшка була на сцені з тобою, тримала тебе за руку. Вона так мріяла про сцену, пробувала себе в багатьох конкурсах, ризикувала, уперто добивалася цілей, тому твій успіх - це втілення і її мрій. Цей виступ, безсумнівно, є кращим із кращих за всіма критеріями». У загиблої Валентини залишились мама та брат...

Тепер знову переходимо до теми, чи має командир право посилати на смерть бійця. За словами експерта Ігоря Романенка, тема непоправних втрат на війні дуже болюча. Але люди мають розуміти, що теперішня війна – це використання сучасних технологій. Ворожий дрон може проти усі наказів командира влетіти у гелікоптер, або вдарити по зенітній установці по наводці зрадника, прилетіти у скупчення військових, які лише на мить забули про безпеку. Думки у суспільстві з приводу чи має командир право посилати на смерть бійця розділились: хтось критикував і казав: «Не має права», а хтось навпаки наголошував: «Має право». А як думають наші читачі?

На командирі лежить величезна відповідальність – він відповідає за кожного бійця. Але на війні командир має право посилати людей на смерть. На жаль, це жорстокі закони війни. Командиру доводиться віддавати наказ окремим бійцям йти на загибель, щоб вберегти інших та продовжувати знищувати якомога більше ворогів. Бо смерть кожного ворога – це крок до перемоги. І це потрібно пам'ятати даючи оцінку діям командирів на війні, - підсумовує Ігор Романенко. І на кінець цього розділу ми розповімо про кіровоградських героїв та їхні нагороди.

Піщанобри́дська сільська рада на Кіровоградщині. 11 березня 2023 року під час виконання бойового завдання біля селища Богданівка Бахмутського району загинув захисник Аркадій Горшовський, який народився 17 квітня 1972 року в селі Давидівка Чернівецької області. У 1993 році він переїхав в с. Новоглинняне Піщанобри́дської громади на Кіровоградщині. Тут проживав з дружиною та трьома дітьми. У 2023 р Аркадій Горшовський долучився до лав ЗСУ, де служив старшим стрільцем. Указом президента України №9/2024 сержанту Аркадію Горшовському присвоєно орден «За мужність» III ступеня (посмертно). Орден передали сину полеглого захисника Роману Горшовському. Ця нагорода є визнанням не лише безмежної відваги, але й тієї жертви, яку Герой приніс заради захисту рідної землі. А.Горшовський, як і тисячі інших захисників України, став символом мужності та незламності духу нашого народу.

01.10.2024 року на Кіровоградщині у Кропивницькому, на центральній площі міста до Дня захисників і захисниць України провели нагороду почесними відзнаками. До заходу долучилися військовослужбовці, родини полеглих воїнів, волонтери, представники місцевої та обласної влади. Пам'ять полеглих воїнів вшанували під час хвилини мовчання під звуки дзвонів.

Орден “За мужність” отримали:

Кирило Глігор — матрос;

Роман Лебедєв — солдат.

Медаль “За військову службу Україні” отримали:

Віталій Завгородній — солдат.

Медаллю “Захиснику Вітчизни” нагородили:

Богдана Булата — солдата;

Петра Смиловенка — молодшого сержанта;

Відзнаку Кіровоградської області

“За мужність і відвагу” отримали:

Антон Кіндей - старший солдат;

Віталій Загнибіда — старший сержант;

Євген Бобко — солдат;

Михайло Шестун — солдат;

Олександр Долін — старший сержант;

Олексій Ветер — старший солдат;
Роман Тарасенко — головний сержант;
Роман Шаманський — солдат;
Сергій Власенко — солдат;
Ігор Філіпенко — учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, колишній військовослужбовець, старший солдат;
Сергій Давидяк — учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, колишній військовослужбовець, солдат.

Відзнаку “Орден матері бійця” отримали:

Алла Проценко — мати загиблого Героя Олександра Проценка;
Віта Булгаз — мати загиблого Героя Віталія Булгаза;
Галина Заболотнева — мати загиблого Сергія Заболотнева;
Зоя Яцун — мати загиблої Героїні Наталії Фраушер;
Катерина Румянцева - мати загиблого Олександра Румянцева;
Лариса Шамін — мати загиблого Героя Артема Шаміна;
Наталія Верета — мати загиблого Героя Руслана Верети;
Олена Косова — мати загиблого Героя Євгенія Косова;
Олена Шевченко — мати загиблого Героя Миколи Шевченка;
Ольга Довгенко — мати загиблого Героя Сергія Довгенка;
Тетяна Бердник — мати померлого Героя Віктора Бердника.

Почесні грамоти Кропивницької міської ради та виконавчого комітету отримали:

Владислав Євтушенко — старший солдат;
Михайло Тюпа — солдат;

Грамотами Кропивницької міської ради та виконавчого комітету нагородили:

Ігоря Репу — солдата;
Олександра Бондаря — капітана;
Олександра Фомічова — солдата;
Юрія Сівака — старшого сержанта;

Подяки Кропивницької міської ради та виконавчого комітету вручили:

Максиму Сукачу — солдату;
Михайлу Матвійчуку — солдату;
Олександру Гаршину — старшому солдату;
Роману Дворнику — старшому солдату;

Іменні годинники вручили:

Марині Сухарніковій — старшій лейтенантці.

СПОГАДИ КОМБРИГА ХОЛОДНОГО ЯРУ

Павло Паліса

Уявіть собі велику аудиторію на десятки довгих рядів, які розташовані амфітеатром. Приблизно дві тисячі слухачів у військовій формі. Майже всі – офіцери армії США, незначна частина – з інших країн. Виступати в Ейзенхауер-Холл було трохи моторошно, пригадує полковник Павло Паліса, позивний «Хантер» (на фото). Він випускник львівського інституту сухопутних військ, командир 93 окремої механі-

зованої бригади «Холодний Яр», яка обороняла Бахмут. А ще випускник командно-штабного коледжу армії США та кавалер ордена Богдана Хмельницького третього ступеня.

У 2007 році він закінчив Львівський інститут сухопутних військ Національного університету «Львівська політехніка» (нині Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного), 2019-го — командно-штабний інститут Національного університету оборони України. Внаслідок повномасштабного російського вторгнення (2022) перервав навчання в Командно-штабному коледжі армії США, щоб долучитися до оборони України.

Описане місце події – аудиторія «Командно-штабний коледж» армії США у форті Лівенворс у штаті Канзас. Найвідоміший навчальний заклад в Америці після академії «West Point». Самі імена випускників вже говорять про рівень. Це легендарні для армії США командири: Девід Ейзенхауер, який звільняв Європу від німецької окупації, генерали Абрамс та Бредлі, чиї імена більшість українців знають опосередковано, завдяки важкій техніці, названій на честь цих командирів та переданій нашому війську. Потрапити на навчання в такий коледж – мрія всіх офіцерів. П.Паліса зміг це зробити в 2021 році. А на лютий 2022-го у нього вже були заплановані: 1) доповідь та 2) презентація про Україну.

Згідно з розкладом, П.Палісі призначили день його виступу перед іншими військовими на 23 лютого 2022 року. Буквально за пару годин до презентації полковник Паліса отримав коротке повідомлення від своїх побратимів в Україні: "Вони вже

кілька годин в режимі радіомовчання. Точно завтра розпочнеться". Паліса не став скасовувати свій виступ. Він розповідав про видатних українців, історію запорізьких козаків та сучасне українське військо. Показав на слайдах розбудову та розвиток великих міст – Києва, Харкова, Маріуполя. Американські офіцери стоячи аплодували полковнику ЗСУ. "Я відчував гордість за свою країну", – пригадує П.Паліса. За кілька годин після його виступу перші ракети росіян вже летіли на українські міста.

*Павло Сергійович Паліса (позивний «Хантер»)
- український військовослужбовець, полковник
93 ОМБр Збройних сил України, учасник війни.
Лицар ордена Богдана Хмельницького (2023). У
2007 році закінчив Львівський інститут сухопут-*

них військ Національного університету «Львівська політехніка» (нині Національна академія сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного), у 2019 р. командно-штабний інститут Національного університету оборони України. У червні 2022 р. - американський навчальний заклад командно-штабного коледжу армії США. Реакцію військових США відповідно до війни в Україні Павло Паліса поділив на 2 типи: суто людську: жах, і суто професійну - цікавість. Жах, тому що це повномасштабний конфлікт з залученням всіх доступних неядерних засобів. Такого масштабу конфлікт з часу Другої світової війни був тільки в Кореї. А жах (мабуть) тому, що думали: «Україна довго не протримається». Ніхто в обличчя це не казав, але співчували П.Палісі: «О Боже, це ж росіяни. Як ви тримаєтесь. Молодці...».

Служба у війську для Павла Паліси – свідомий вибір. Батько Паліси все життя прослужив в армії. Син теж мріяв служити з дитинства. Наслідував приклад тата? "Якщо чесно, батько навіть був проти того, щоб я став професійним військовим. Казав: вже вистачить в родині одного військового, обери собі цивільну спеціальність. Попереджав: дивись, аби потім не пожалкував". Справді, у військовій кар'єрі комбрига 93-ої П.Паліси були такі моменти, коли він не був у захваті. Це тепер служба в ЗСУ – престижна та шанована суспільством. Про військових пишуть книги, знімають фільми, вони під постійною увагою

медіа. Але до 2014 року все було інакше, зарплата була дуже скромна, грошей не вистачало, Павло підробляв як таксист у Львові, (це інша тема).

За роки служби в ЗСУ 39-річний Павло Паліса брав участь у багатьох військових операціях в АТО. Позивний отримав у спадок від одного зі своїх командирів – "Хантер". Тоді, 23 лютого 2022 року, Паліса для себе вирішив одразу – треба кинути слухати лекції та повертатись у стрій і боронити країну. За домовленістю з керівництвом коледжу США, він повернеться до навчання та написання дипломної роботи, щойно завершиться війна в Україні.

Паліса повернувся в Україну на початку березня 2022 р. В ці дні до війська приєднувалися тисячі добровольців, яких треба було збирати в нові полки та бригади. Командування Сухопутних військ ЗСУ доручило досвідченому командирі П.Палісі створити штурмовий полк. Головна задача на такому рівні – підібрати людей. Цей полк мав складатися з кількох тисяч солдатів, які розділені на бойові, тилові та технічні батальйони чи роти. Треба було продумати логістику і масу інших питань.

П.Паліса одним із перших запросив до штурмового полку підполковника Валентина Литвинчука – кадрового військового з великим досвідом служби. Потім почав підбирати заступників, офіцерів, сержантів, а після почали набирати солдат-штурмовиків. Нових солдатів вистачало. Якщо до повномасштабного вторгнення в ЗСУ було орієнтовно 250 тисяч бійців, то вже наприкінці літа 2022 року – майже 750 тисяч. Полковник П.Паліса формував свій полк саме в той період, коли люди постійно йшли до війська. Головне було не зібрати людей, а відібрати саме добровольців, хто здатен йти на ризик, та виявить рівень агресії, необхідний саме для атаки.

Формування та злагодження нового підрозділу в мирні часи зазвичай триває орієнтовно рік чи півтора. В П.Паліси цього часу не було. Перших бійців зарахували до складу штурмового полку наприкінці березня 2022, а перший бій один із батальйонів полку прийняв за три місяці – 24 червня 2022 року, на Луганщині, біля Лисичанського нафтопереробного заводу. Перші бійці штурмового полку – то була легенда. Проміжок між боями вони сприймали дуже нетерпляче, весь час рвалися у бій проти російських загарбників...

Сховався місяць за хмарину,
Закрили сонце дим і гар.
Прийшов загарбник в Україну,
Для всього людства це тягар.

Б'ють "гради", "смерчі", "іскандери",
В нас в Україні йде війна.
Мов повернулась давня ера,
Й не двадцять перший зараз вік.

Рашистські танки "повалили",
Немов стара батийова орда.
З металу вирости "могили"
А люди з чезли як вода.

Палає Сумщина й Чернігів,
Палає Харків і Донбас.
Під звук сирен, та гулу "мігів",
Для нас йде іспит в котрий раз.
Горять будинки, храми, школи,
Горять "садочки" і мости.
Нам тяжко зараз, як ніколи,
Сягнути мрії і мети.

Палає в небі, мов світило,
Іде нічний запеклий бій.
Хай Бог почує, дасть нам сили,
В тилу ж сім'я, будинок свій...
Душа бійця мов просить: - Дій !

За чисте небо в Україні,
Полеглих й ранених бійців.
За мир наступним поколінням,
Та щирий сміх усіх батьків.
Ми переможемо супостата,
Мети в нас іншої нема.
Орду ми звідси будем гнати,
Туди, де майже рік - зима.

Хай буде мир у всьому світі,
Панує щастя на землі.
Залишим внукам в заповіті:
- Немає путлера в Кремлі!

Відібрати керівний склад штурмового полку – лише перша
задача. Всіх бійців треба було підготувати до боїв. Зазвичай

для цього організовують навчання на полігоні – стрілянина, злагодження підрозділу, тактична медицина. Все це вкрай важко під час повномасштабної війни – ворог давно знає всі українські полігони, і вони постійно під загрозою удару. Пригадайте як росіяни обстрілювали міжнародну базу біля Яворова, полігон "Десна" та інші полігони, найближчі до Києва. Сам полковник на позивний «Хантер» і його командири вирішували ці проблеми самостійно. Знаходити інші території, де можна підготувати бійців і транспорт, щоби їх туди доставити", – згадує майор Олександр Тельвінов, який служив у Паліси командиром роти зв'язку.

Наприкінці червня 2022 року перший батальйон їхнього полку вступив у бій в Луганській області – прикривав відведення основних сил ЗСУ з Лисичанського НПЗ. Той бій пригадує лейтенант Сергій Крайняк на псевдо "Агроном", зараз він командир взводу роботизованих систем, а тоді – простий рядовий. На одну з позицій він заводив групу, яка мала прикривати відступ основних сил. І був на постійному зв'язку з Хантером. Він керував боєм по рації, аби не витратити час на передачу наказів від нього до комбата, ротного та взводного.

Спілкування з командиром полку «Хантером» С. Крайняк згадує досі. "Це людина завжди дуже відкрита для всіх, незважаючи на звання, – каже Крайняк. – Якщо важкий бій, «Хантер» не буде десь ховатися далеко. Попри доступність П.Паліса не переходить на фамільярність. Скільки я пам'ятаю нарад із ним, він завжди звертався ввічливо на "ви" та "панове офіцери", – згадує майор Тельвінов, командир роти зв'язку в П'ятому полку.

Після боїв першого батальйону біля Лисичанського НПЗ «Хантер» на короткий час повернувся до тилових розташувань решти батальйонів свого полку. З командирами та сержантами інших батальйонів ми розбирали, що саме треба змінити в підготовці, щоби покращити її вже з урахуванням бойового досвіду першого батальйону, – згадує «Хантер». І вже потім, поступово, в бій вводилися решта підрозділів полку. "Спочатку підрозділи виконували завдання там, де було спокійніше, потім – з більшою інтенсивністю, потім ще більше", розповідає П.Паліса про ті часи. В той час п'ятий полк тримав лінію фронту в районах Торецька, селища Нью-Йорк та села Майорське. І ніхто не міг себе почувати безпечно, – згадує «Хантер» літо 2022 року.

Біля села Майорське 30 жовтня 2022 року росіяни почали потужну атаку. Командир третього батальйону полку підполковник Валентин Литвинчук, якого Паліса покликав одним із перших, сам поїхав на бойові позиції батальйону, щоби на місці "стабілізувати ділянку". Пострілом ворожого танку В.Литвинчук був поранений. Комбата вдалося швидко евакуювати та зберегти життя. "Але в тому бою полк втратив одного з досвідчених командирів", – згадує полковник П.Паліса. Ціною величезних зусиль просування росіян вдалося зупинити. "Хлопці билися, як леви", – каже Хантер про солдатів полку.

Наприкінці січня 2023-го року Павло Паліса отримав підвищення. Він став командиром бригади – легендарної 93-ої ОМБР "Холодний Яр". Це один із перших підрозділів ЗСУ, сформований ще в 1992 році. За часів АТО та ООС холодноярівці звільнили багато територій Донеччини, пройшли пекло Іловайська. А за часи повномасштабної війни звільняли Сумщину, а також готували плацдарм для успішного контрнаступу на Харківщині. Це один із найвідоміших бойових підрозділів ЗСУ. У січні 2023-го П.Паліса був нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня. До 93-ї штурмової бригади на командні пости, полковник «Хантер» підбирав людей із лідерськими якостями: командирів, які будуть готові надихати бійців власним прикладом.

Попередні командири 93-ої бригади зазвичай ставали генералами та командувачами більш високого, стратегічного рівня. У випадку з полковником «Хантером» це підвищення привело його в саме пекло. До Бахмуту. Вибухи кожні 2–3 хв., по кілька десятків російських атак щодня. "В січні 2023 р. мені здавалося, що ми протримаємося до кінця місяця", – казав потім комбриг П.Паліса. Насправді ЗСУ тримали оборону в цьому місті значно довше – ще чотири місяці, до кінця травня 2023 р. "Якщо ви йдете через пекло – продовжуйте йти", – ці слова Вінстона Черчилля можуть частково описати, через що довелося пройти бійцям "Холодного Яру" в Бахмуті.

Саме в цей період російський ватажок ПВК "Вагнер" Євген Пригожин посилав сотні російських «зеків» на нові м'ясні штурми та накривав місто вогнем артилерії – згадує П. Паліса. "Вперше я побував у Бахмуті в 2014 році і досі пам'ятаю, яке це було красиве місто. Зовсім не депресивне, тепер воно зручно-

ване вщент. Зараз боротьба ведеться за кожну багатоповерхівку, а іноді – за кожен під'їзд. Якщо доживу до кінця війни, якось напишу про це книгу", каже полковник П.Паліса. Він охочіше розповідає про офіцерів і солдатів "Холодного Яру", ніж про свою участь у боях. Сім загиблих бійців його бригади отримали звання "Герой України" посмертно, ще троє Героїв зараз знаходяться у строю. Один із його офіцерів, командир розрахунку ПТРК (протитанковий ракетний комплекс) на псевдо "Бостон", лише в 2023-му році підбив 18 танків.

Назва "Холодний Яр" заохочує новобранців. Наприклад, один із бійців – аеророзвідник з позивним "Стус", який корегує вогонь артилерії, приєднався до 93-ої добровольцем і свідомо обрав саме цю бригаду. Ще до великої війни (2022) за порадою свого друга Романа Ратушного він прочитав книгу "Холодний Яр". Це історико-документальний роман Юрія Горліс-Горського про боротьбу українців у 1918–1922 р у Холодноярській Республіці. Боєць «Стус» народився та виріс на Донеччині, поблизу Слов'янська, а захотів воювати у 93-й бригаді. Донбаський націоналізм – найзапекліший і найщиріший, – говорив він в березні 2023 року. Бо якщо ти народився на Донеччині, та став на проукраїнські позиції, то вони набагато міцніші, ніж будь-де.

Холодноярська Респбліка (1918–1922) короткочасне державне утворення на землях Української Народної Республіки (УНР), у Чигиринському повіті Київської губернії (нині Черкаському районі Черкаської області), у районі лісового урочища Холодний Яр, зі столицею в селі Мельники. У часи СРСР історія цього утворення і його діячів замовчувалась або подавалась викривлено. Тоді Головним Отаманом Холодного Яру був Василь Чучупак. Йому підпорядковувалися інші отамани Герасим Нестеренко-Орел, Трифон Гладченко, Михайло Мелашко, Сірко, Око, Чорний Ворон (Чорногузько), Мефодій Голик-Залізник, Семен Вовк, Олекса Коцюбенко, Калюжний, Канатенко тощо. Також 1-й і 2-й Олександрійські полки Єлисаветградщини (Кіровоградська область). У російському ЧК розробили спеціальну операцію з нейтралізації та захоплення холодноярських отаманів. То інша тема, бо ті події відносяться до української державності (революції) 1917–1921 р.

Згадуючи інших героїв 93-ої, «Хантер» розповідає про зразковий штурм – захоплення позицій "вагнерів" наприкінці лютого 2023 року в районі Маріупольського кладовища, що на південних околицях Бахмута. В цю атаку бійців повів ротний командир із позивним "Черепаха". Дві невеличкі штурмові групи по шість бійців кожна за рахунок якісної підготовки та раптової атаки вибили значно переважаючих росіян, – згадує Паліса. Бійці захопили рацію вагнерівців та тривалий час знали всі дії ворога. Так вони змогли знищити кілька груп, які намагалися вибити їх з нових позицій. "Серед штурмової групи були двоє бійців, які щойно повернулися з курсів підготовки, і кілька досвідчених солдатів зі «сталевими яйцями», – розповідає Паліса. Захоплену у ворога позицію попри постійні обстріли та м'ясні штурми "вагнерів" холодноярівці тримали цілий місяць. Біля тих окопів все було всіяно трупами росіян, їхні обморожені тіла хлопці ЗСУ складали на бруствер, щоб пізніше передати «по-дарунок» В.Путіну.

"Дуже часто це молоді, амбітні хлопці, яким ще немає і 30-ти років, але з дуже великим бойовим досвідом за плечима. Для мене честь служити разом із ними", – каже «Хантер». Йшов час, щоб уникнути загрози оточення, в другій половині травня минулого року командування ЗСУ поступово почало відводити свої війська з Бахмута на нові позиції. Воюють не бригади і не батальйони, воюють колективи, вважає Паліса. І розповідає про підлеглих, які не знають слово "неможливо". Армія – це відображення суспільства, часто говорять солдати. 93-та бригада – так само. І тут є різні проблеми. Деяких офіцерів Паліса звільнив невдовзі після свого призначення, переважно за дисциплінарні порушення.

Бували проблеми і на нижчому рівні. Звичайні мобілізовані солдати іноді відмовляються виконувати накази командирів. "Сьогодні зранку стали і всі десятеро сказали: "Ми не будемо воювати", – розповідав один із бійців на псевдо «Штик» в березні 2023-го. Зі всіма поговорили, майже всі погодилися, але 2 все одно сказали, що воювати не будуть. Як бути в такій ситуації? П.Паліса наголошує на необхідності проводити індивідуальну роботу з кожним бійцем. І додає: зазвичай командири батальйонів та рот самі добре розуміють, що для виконання задач їм треба мати надійних людей. Тому в атаку «на нуль»

посилають тих, хто вже морально до цього готовий.

В 2024-му 93-тя бригада "Холодний Яр" продовжувала тримати оборону на східному фронті. У бригади тепер власний рекрутинг (вербування), свої курси підготовки новобранців та нове озброєння від союзників, наприклад, батарея американських гаубиць M109A6 "Паладін". (ПРИМІТКА: Це сучасна автоматизована система озброєння, здатна швидко реагувати на появу цілі, вражати достатньо маневрені об'єкти й при цьому добре захищена. M109A6 Paladin («Паладін») є 4-ю модернізацією оригінальної самохідної гаубиці, що надійшла на озброєння армії США у 1992 році. Основним озброєнням цієї самохідної установки є 155-мм гаубиця M284 з довжиною ствола 39 калібрів, встановлена в башті на гарматному лафеті M182A1. Дальність стрільби при використанні звичайного пострілу становить 24 тис м, при веденні вогню активно-реактивними снарядами дальність стрільби збільшується до 30000 м). Дивлячись на «M109A6 Paladin», полковник «Хантер» іноді згадує про навчання в США.

Україна обмежена у своїй здатності створювати ефективні бойові підрозділи через затримки та недостатність західної військової допомоги. Американські аналітики згадали заяву президента України В.Зеленського в інтерв'ю CNN про те, що Україні "потрібно 14 бригад, щоб бути готовими" до невизначеної вимоги. А Київ не зміг оснастити навіть 4 з цих бригад. Глава держави наголосив, що країна нарощує внутрішнє виробництво БпЛА і перекидає стару техніку зі складів або резервних бригад, щоб спробувати компенсувати недостатню військову допомогу Заходу. Це призвело до втрат українського особового складу. Американський аналітичний центр «ISW» пише, що здатність України захищатися від Росії, значною мірою залежить як від надання військової допомоги Заходом і від зусиль України відновити існуючі підрозділи та створити нові (останнім з яких Україна приділила значну увагу). Разом з тим, зауважують в ISW, створення більшої кількості української піхоти без відповідного збільшення механізованої техніки суттєво не підвищить боєздатність ЗСУ України. Маємо тупикову ситуацію...

В.Зеленський: «Ми вже не тримаємо ні в якому секреті, що ми готували 14 бригад ЗСУ. Ці 14 бригад ми хотіли укомплектувати насамперед західною зброєю. Це бригади, які повинні захищати нашу Україну і повинні бути резервами для того, щоб ми ротаційно відпускали хлопців відпочити. Ми говорили з партнерами «ІФ-У» і готували відповідні пакети про комплектацію цих 14 бригад. Як ви вважаєте, на вашу думку, якщо з 14 запланованих бригад - укомплектовано три, можна зупинити росіян»? - заявив президент в інтерв'ю французьким ЗМІ.

Далі В.Зеленський наголосив, "Мають бути ротації в армії, солдатам потрібно відпочити. А як ви проведитимете ротації, якщо резервні бригади стоять без зброї. Ось вам і відповідь, коли ми зможемо зупинити росіян, які пруть мов скажені в другій половині 2024 року. Зупинимо, коли укомплектуємо зброєю свої бригади".

Глава держави України також заявив, що другою причиною, через яку не вдається зупинити просування росіян на фронті, є те, що "росіяни, які йдуть уперед, бояться повертатися назад. Бо їх розстрілюють власні підрозділи". Їх просто убивають, якщо вони біжать назад. А ми навіть під час найжорстокіших викликів, ми не зможемо собі дозволити це. Ніколи. Тому що ми боремося за життя наших людей. Ми не можемо вбивати своїх людей. І не будемо цього робити. А Путіну все одно. Він своїх солдат не рахує.

По-третє, вважає Зеленський, зупинити просування Росії на українському фронті допоміг би дозвіл партнерів України використовувати далекобійну західну зброю по цілях у самій глибині РФ. Зеленський: «Це серйозний виклик, що ми не можемо використовувати цю зброю так, як нам потрібно, щоб зупинити ворога. Щоб ви робили на нашому місці, наприклад, якби ви знали, що там стоять літаки, які бомбардують нас, або якісь установки РСЗВ, які стріляють по нам? Або інша зброя, «гради С-300», які вони використовують із Белгорода, наприклад, знаючи, що в нас немає прав знищити їх далекобійною зброєю... Ми ламаємо голову - що робити? Якщо ЗСУ буде використовувати далекобійну зброю по глибинних російських об'єктах, а потім Захід може сказати - ми вам більше не дамо ніякої допомоги. Ось вам ризик, - резюмував український президент. Ми запитуємо у читачів: «Що робити»?

«ДИВНА» ЕВАКУАЦІЯ з «АЗОВСТАЛІ»

Свою розповідь про евакуацію з «Азовсталі» ми побудуємо на історії визволеного з полону 23-річного бійця ЗСУ з позивним «Тарпан». Оборона «Азовсталі» - бойові дії, що тривали з 18 березня до 16 травня 2022 року на території маріупольського металургійного комбінату «Азовсталь». 24 лютого 2022 року окупаційні російські війська атакували територію України, в тому числі й місто Маріуполь. А 27 лютого російські війська наблизились до західних око-

лиць міста з окупованого Криму, а вже 2 березня 2022 р. місто Маріуполь було оточене. І з кожним днем російська петля навколо «Азовсталі» затягувалася. Металургійний завод "Азовсталь" - основний осередок українського опору в оточеному Маріуполі. Тут перебували близько тисячі цивільних і військових ЗСУ. Росіяни щоденно бомбардували цю територію.

15 квітня 2022 сили оборони заводу «Азовсталь» поповнили військовослужбовці полку Азов та інших підрозділів, які боронили правий берег Маріуполя. В ніч з 15 на 16 квітня 2022 оборонці правого берега здійснили успішний прорив з облоги на завод Азовсталь. Також у квітні 2022 сили оборони заводу поповнили військовослужбовці 36-ї окремої бригади морської піхоти, які боронили Маріупольський морський торговельний порт. Сюди ж прорвались практично усі захисники Маріуполя - десантники, прикордонники та поліцейські, які спільно оборонялися з полком "Азов".

15-го травня 2022 року на оточеному росіянами заводі "Азовсталь" у Маріуполі ще йшли бої та обстріли. Наступного дня (16.05.2022) українські бійці за наказом вищого військово-політичного керівництва держави України почали виходити з металургійного комбінату. «Дивна евакуація» тривала чотири дні. 20 травня 2022 з "Азовсталі" вийшов останній український військовий. У 2022 році битва за Маріуполь була однією з найжорстокіших у російсько-українській війні.

"Азовсталь" - це металургійний гігант, який має майже 100 річну історію і займає величезну територію на лівому березі річки Кальміус. Територія заводу затиснута між річкою з одно-

го боку і берегом Азовського моря - з іншого. Завод має свій власний вантажний порт і розгалужену систему підземних комунікацій. Загальна площа території заводу - близько 11 квадратних кілометрів.

Вихід із заводу "Азовсталь" українська влада називала "евакуацією". Але по факту українські бійці здавалися в полон росіянам. Подальший обмін полоненими гарантували ООН та Міжнародний комітет Червоного Хреста. Рядовий солдат ЗСУ Олександр Іванцов став єдиним українським військовим на оточеному меткомбінаті «Азовсталь», який відмовився здатись росіянам у полон, він сховався у тунелі і згодом втік.

Після 7 днів переховування у вологому й темному тунелі глибоко в надрах металургійного заводу «Азовсталь» у Маріуполі, коли навколо нього горіло місто, О.Іванцов був на межі колапсу. Він знав, що його план може здатися трохи божевільним, але на той час був переконаний, що мав кращі шанси вижити, якщо сховатись, аніж здатись росіянам, масове знущання яких над військовополоненими було добре відомо українським військам. Тож він пробив дірку у стіні, щоб дістатися до невеликого тунелю, сховав деякі запаси та планував там протриматись протягом 10 днів, сподіваючись, що росіяни, які взяли під контроль зруйнований завод, до того часу уже не будуть такими пильними і не побачать, як він вночі непомітно буде пробиратися крізь руїни до своїх.

Протягом тижня О.Іванцов з'їв 6 банок тушкованої курки, 10 банок сардин і випив майже 8 півтора літрових пляшок води. «Мені було дуже погано, я був зневоднений, і мої думки почали плутатися. Я зрозумів, що потрібно йти до своїх, бо не зможу прожити там ще три дні», – згадує О.Іванцов. Його «подорож до своїх» тривала 18 днів. На момент приходу до своїх бійців ЗСУ, його ноги були закривавлені, а спина й коліна боліли так сильно, що він не міг йти. Коли настав момент переходу фронту на підконтрольну територію України, він вже діяв на рівні адреналіну. «Але у мене були сталеві нерви, жодних емоцій, жодних думок, лише ціль і холодний розрахунок: «Дійти до своїх». Ось як я психологічно налаштував себе. Я вже змирився зі своєю смертю», – зазначає О.Іванцов. Він таки зміг дійти до своїх, хоча в очах багатьох виглядав божевільним...

В подальшому йому не вірили про «мандрівку у 18 днів по

тилу окупантів». Вважали його «засланим козачком», але деталі розповіді про втечу з «Азовсталі», підтвердилися фотографіями та відео з міста та заводу. Його прихід до ЗСУ (вихід з окупованої території) було засвідчено фотографіями бійців ЗСУ, підтверджено офіцерами та медичними записами, де було задокументоване його лікування. Проте, його історія здавалася настільки надуманою, що українські спецслужби змусили його пройти тест на поліграфі, аби переконатися, що він не подвійний російський агент. Зараз О.Іванцов продовжує воювати за Україну, допомагає підрозділу безпілотників біля Бахмута. Але то вже інша історія.

Українське суспільство й досі пам'ятає про масове вбивство полонених в Оленівці, де з 24 лютого 2022 року збройні сили РФ створили фільтраційну тюрму військовополоненим із «Азовсталі». Терористичний акт проти українських військовополонених в селищі Молодіжному Оленівської селищної ради російські окупаційні війська здійснили у ніч на 29 липня 2022 р. Від вибухів на території колишньої Волноваської виправної колонії № 120, де утримували захисників Маріуполя, загинуло щонайменше 53 полонених, понад 130 бійців поранено. Всього за даними росіян в тому горезвісному бараци, де стався вибух, на той момент перебували 193 людини.

Від 16 травня 2022-го року минуло два роки, як українська влада і міжнародні організації пообіцяли військовослужбовцям з «Азовсталі» визволити їх із російського полону за 3–4 місяці. За даними Асоціації родин захисників "Азовсталі", в неволі перебувають понад 1,6 тисячі оборонців заводу. З цього приводу люди в українських містах приходять з прапорами та банерами, плакатами та портретами військових. Серед них символіка «АЗОВУ», плакати із назвами Запорізького зонального відділу Військової служби правопорядку, Запорізької військової частини ВСП «Сармат», 57-ї бригади 34-го батальйону та інших військових підрозділів.

Про жахи полону розповідають ті, кому вдалося вижити і повернутися. Їм пощастило – їх обміняли і для них завершилися ці страшні тортури. На жаль, живими повертають не всіх.

"Коли я виходив із заводу «Азовсталі», думав: «слава Богу, що живий залишився». Вижити в російському полоні було майже нереально", – розповідає захисник "Азовсталі" з позивним "Тарпан". На прохання бійця ми не розкриваємо його ім'я та прізвище. Коли ми (бійці ЗСУ), по розпорядженню української влади здалися в полон росіянам, то вірили в те, що нас визволять через 3–4 місяці. Але все пішло проти українського плану.

Зараз бійцю «Тарпану» 23 роки. До початку великої війни 2022 р. він був контрактником і служив у Маріуполі. В лютому 2022-го долучився до оборони міста. Після виходу з "Азовсталі" два роки перебував у російському полоні. "9 травня 2022-го на "Азовсталі" – був мій другий день народження". Спочатку наша група забезпечувала бойові бригади боєприпасами й іншими розхідниками. Ми приносили для бійців, які розміщувалися в різних секціях заводу, зброю, снаряди, паливо для генераторів під постійними обстрілами. Найчастіше робили це вночі, щоб росіяни не могли прицільно нас вбити.

Згодом почали брати участь у бойових діях на заводі. Стали універсальними бійцями: і стріляєш, і тягаєш. Іншого виходу не було. Московські кацапи зосередили дуже багато сил на Маріупольському напрямку. Вони хотіли нас затиснути на "Азовсталі" і знищити. "Азовці", морпіхи, інші українські військові на одному заводі – це був "подарунок" для них. Тому росіяни застосовували, напевно, все, що могли – авіаційні бомби, фосфорні снаряди, обстрілювали з танків, літаків, мінометів.

Ще використовували термобаричні бомби, які здатні буквально "випаровувати" тіло людини. Після такого удару по одному з бункерів заводу 120-кілограмового бійця ЗСУ, який опинився в епіцентрі ураження, збирали по частинах і виносили в двох пакетах АТБ. Тільки по розгрузках (жилет для зручного перенесення і зберігання спорядження) зрозуміли, що це він. Хороший був мужик каже боєць з позивним «Тарпан». Над нашими позиціями навіть розвіювали гірничий порошок з дронів. На перший погляд, цей порошок не страшний штука, але, якщо надихатися цією сумішшю, внутрішні органи пошкоджуються.

Обстріли заводу не припинялися взагалі. Пересуватися територією було дуже ризиковано. Під час одного з наших бойових виходів росіяни почали конкретно "навалювати" з мінометів. Я, («Тарпан») з двома напарниками вирішили перечека-

ти в невеликому приміщенні заводу. Щойно зайшли туди, одразу почало "прилітати". Нам із побратимами дивом вдалося вижити. І ще одне – особисте: на "Азовсталі" я відчув, що вищі сили існують. Як себе налаштуєш, так і буде. Коли йшов на позиції, переконував себе в тому, що все буде добре, бо інакше не можна – вдома чекають. А коли хлопці налаштовували себе на те, що все буде погано, так воно зазвичай і було. Пам'ятаю, перед виходом приходив напарник і каже: "Пацани, нам хана. Не повернемося звідти". Мені тоді був 21 рік, вмирати точно не хотілося. Подумав про себе: "Да, обнадіяв ти себе", але все одно намагався налаштовуватися на позитив. І зміг повернутися, а інші – ні.

*Якби ви знали паничі,
Як важко нашим воїнам вночі.
То ви б казни не розкрадали.
Своїх кишень не напихали!
Не їздили б ви за кордони.
За людські гроші - за мільйони!
По ресторанах не ходили б.
А землю-матінку любили б!
І хити б ви не купували
Й простих людей не обдирали
Державі б вірою служили
І люди б вас усі любили.*

На завданнях не так страшно було загинути, як втратити кінцівки, бо ліків практично не було. Бійці, які лежали без ніг, без рук, просто загивалися від болю. Нормального знеболювального не було. Їм кололи тільки простий новокаїн. Та що казати про ліки, навіть бинтів не було, тампонували рани якимись тряпками. Правда кілька разів до нас прилітали українські гелікоптери. Доставляли їжу, медикаменти, боеприпаси, старлінки. Звісно, цього було мало, але хоч щось. Назад забирали важких поранених, але всіх не могли забрати... Пізніше росіяни почали збивати наші гелікоптери, і "доставки" припинилися.

Із їжею на заводі було дуже скрутно, але в нас була одна мета – вижити, тому на адреналіні багато чого вигадували. Готували на імітованих плитах – вату замочували в антисептиках, клали на дріт, підпалювали – мали вогонь і на нього ставити чайник або каструлю. На таких пристосуваннях готували майже

все – каші, супи, хліб, каву, чай. Хліб дуже просто готували. Борошно перемішували з водою, додавали сіль. А тісто смажили на сковорідці. Ми зробили все можливе та неможливе, аби відтягнути на себе переважаючі сили противника, каже командир "Азова" Денис Прокопенко на позивний «Редіс».

Смерть багато разів наступала мені на п'яти. 15-го травня 2022 нам сказали виходити із заводу. Росіяни затиснули так, що вже не можна було ні вдихнути, ні видихнути. Боєприпасів майже не залишилося. Одна "стрілкотня". Артилерії не було, техніки дуже мало. Жодного контрпрориву не можна було зробити. 17-го травня 2022 я востаннє по мобільному телефону спілкувався з сім'єю. 18-го числа вийшов із заводу «Азовсталі». Командування ЗСУ не дозволяло нам розповідати про здачу росіянам в полон. У 2022 р. наш полон назвали «евакуацією». Чому мене, бійця на позивний «Тарпан», який захищав «Азов-сталь» - "евакуювали" в російську в'язницю?

Спочатку бійця «Тарпана» привезли в Оленівку. Військові, які раніше потрапили в полон, розповідали, що спершу в оленівській колонії були "ДНРівські" наглядачі. Вони готували пекарські умови для "азовців", яких вважали втіленням всесвітнього зла. Але незадовго до нашого заїзду "ДНРівців" чомусь замінили на росіян. Ущербні московські кацапи забрали все, що мав при собі «Тарпан» – куртку, водовідштовхувальні плащі, фліску, тактичну сорочку, портфель, документи. До речі, паспорт і посвідчення водія йому повернули після обміну. І ще віддали дві маленькі ікони з молитвами, одна з яких – "Боже великий, єдиний, нам Україну храни". Чесно кажучи, він був шокований.

Далі боєць «Тарпан»: «Умови в Оленівці були жахливі. Спали ми на гнилих матрацах. Нас майже не годували – два черпаки води з кількома шматочками картоплі, що вони називали супом, і кілька шматочків сухого хліба на день. Воду майже не давали. Іноді приїжджала пожежна машина, викидала шланг із болотною водою з водоростями: що зачерпнув – те й можеш пити. Не хочеш – не пий. Доводилося хоч кілька ковтків робити, щоб не померти».

Мене встигли вивезти з Оленівки до російського теракту. Зайшли вертухаї, назвали прізвища, сказали: "Постройтесь в ряд. 5 минут на сборы". Я зрадів. Думав, що буде обмін. Але мене перевезли в російську колонію барачного типу. Спочатку

нас допитували. Одне із запитань, яке ставили всім – чи спілкувалися з цивільними на заводі. Якщо хтось казав, що спілкувався, допомагав, ділився водою, їжею і медикаментами, росіяни записували, що він незаконно утримував людей у бункері, бив, катував і ґвалтував цивільних. Ставлення до таких бійців ЗСУ було, м'яко кажучи, жахливим. Як росіяни нас тільки не називали: і "антихристами", і "українськими головорізами", і "бандерівцями", і "нацистами", і "фашистами".

Найгірше те, що вони реально вірять своїм словам: «Самі придумали, самі вірять». У москалів 24 години на 7 днів в тижнях працює божевільна пропаганда. В нашому баракі стояв телевізор. Доводилося дивитися пропагандистські телеканали, щоб дізнаватися хоч щось про Україну. Найчастіше в ефірах показували програми неадекватної пропаганди. Російські псевдо журналісти цілодобово вливають бруд про те, що Росія – "велика страна, которая всех победит", що в них "самое лучшее ПВО", "самая лучшая авиация". А ще розповідають, що росіяни вбивають по 1,5 тисячі наших військових за день. Вони свято в це вірять, навіть не задумуючись, що при таких розкладах в Україні би вже людей не залишилося.

Дивитися їхнє брехливе телебачення було дуже важко. Два роки в ізоляції. Не маєш доступу до достовірної інформації. Тільки слухаєш, як росіяни вигороджують свої злочини і розповідають, які вони "красавчики". Із їжею в цій колонії було краще, ніж в оленівській. Навіть картоплю з макаронами давали. Про щось смачне типу солодощів тільки мріяли. Мені найбільше хотілося печива і згущеного молока, а знайомий постійно згадував про "Київський торт". Казав, що тільки-но повернувся з полону за один раз з'їсть 5 кг тарту. Цього хлопця визволили одночасно зі мною.

Воду пили брудну. Черпали її з іржавих баків. Для купання і прання вода була в окремих баках. Засобів гігієни, наприклад, мила, зубної пасти і прального порошку дуже не вистачало, їх практично не було. А так хотілося просто вмитися нормально, зуби почистити, речі випрати, надягнути чисту форму. Із позитивного, якщо можна так сказати, на території колонії була капличка. Ми там молилися, а ще могли читати книжки. Я читав багато літератури про природу і подорожі. Це допомагало переключитися від навколишнього негативу.

Наприкінці 2024 року письменник, опозиціонер, публіцист та громадський діяч Ростислав Мурзагулов, висловив думку що Р.Кадиров відчув силу. Той, хто думає, що він "прогнеться", глибоко помиляється. Глава Чечні Рамзан Кадиров почав відкрито атакувати Кремль. Він порадив російській владі налагодити "грамотну систему міграційного контролю". Мовляв, "якщо В.Путін і його друзі не слухатимуть його, то він влаштує бунт у Росії". Глава Чечні цілком реально може організувати "похід на Москву". Він чудово розуміє, що вистачить одного сірника, щоб все загорілося настільки швидко в РФ, що ніхто й оком не моргне. Росія перетвориться у великий емірат на чолі з пашею Кадировим. Це насправді дуже легко зробити...

Продовжуємо розповідь від імені бійця на псевдо «Тарпан»: - Час у полоні підступно тягнувся. Я спостерігав за годинником, але ніколи не стежив за датами. Календаря в нас не було. І не потрібен він у полоні. Навіщо зайвий раз перейматися через те, що втрачаєш роки життя в російській колонії? Одного зимового дня наглядачі залетіли в барак, зачитали список прізвищ, серед яких було й моє. Вивели нас на вулицю. Посадили в холодні авто "Урали". Ніхто не сказав, куди їдемо. Натягнули шапки на очі, замотали скетчем обличчя. Руки теж зв'язали скотчем.

Нас переправляли більше доби. Спочатку довго їхали тими авто "Уралами", потім пересіли на літак. Не знаю, куди прилетіли, але там нас загрузили в автозаки, в яких везли майже до кінцевої. Перед самим обміном для "показухи" пересадили в теплі автобуси. Увесь цей час ми були із закритими очима і нічого не бачили. Це жахливі відчуття – здуріти можна. Ще й дуже холодно було. Воду і їжу нам не давали. У туалет теж не відпускали.

Десь через добу розрізали скотч на руках, а потім сказали знімати шапки і бушлати які забрали росіяни. Вони настільки дріб'язкові, що навіть забрали в нас старий одяг. Після цього ми ще трохи проїхали. Зупинилися. Росіяни запропонували бажаним залишитися на їхній стороні в РФ. Звісно, усі бійці ЗСУ відмовилися. Тоді росіяни сказали, що вдруге нас у полон

не візьмуть – одразу розстріляють. Військовополонених повели до автобусів, посади і наказали чекати. Через деякий час у автобус зайшли інші люди, і прозвучало омріяне: "Доброго вечора, хлопці. Ви в Україні". Це було просто неймовірно. Незабутні слова. Нам дали українські прапори. Ми в них закуталися. Це просто кайф! Неможливо словами передати емоції.

Серед тих, хто нас зустрічав під час обміну, був очільник Головного управління розвідки Міноборони України - Кирило Буданов. Це дуже підбадьорило. Бо московські кацапи в своїх новинах ледь не щоразу його "вбивали", коли били ракетами по Києву. На наше питання, коли може закінчитися війна він відповів: "Я вважаю наступний рік". Ми одразу поїхали в реабілітаційний центр, де нарешті змогли нормально покупатися, переодягнутися, поїсти, зателефонувати рідним. Останнє було найстрашнішим. Я ж не знав, що в них сталося за два роки.

Як виявилось, коли я потрапив у полон, тато одразу мобілізувався. Він отримав поранення на Бахмутському напрямку, а потім помер у госпіталі. Я востаннє бачив його наприкінці 2021 р. Вони з мамою проводжали мене на службу в Маріуполі. Тоді навіть уявити не міг, що бачу його востаннє. Мій собака теж помер, дуже розумний був. Я мав з ним особливий зв'язок. Рідні розповідали, що він почав сумувати, коли я потрапив на "Азовсталь". Зрештою не витримав і помер.

Після повернення в Україну я почав цінувати звичайні речі, які раніше навіть не помічав: моменти з близькими людьми, цвітіння дерев, спів пташок, зоряне небо тощо. У полоні не було можливості насолоджуватися елементарними речами. Там нічого, окрім високих бетонних стін, не було. Якщо пташці вдавалося залетіти за колючий дріт, усі раділи дивлячись на неї. Знаходячись серед своїх, я відчуваю справжню свободу. Недарма в нашому гімні написано: "Душу й тіло ми положим за нашу свободу". Без свободи нереально важко. Її треба цінувати і боротися за неї.

Тому вже незабаром солдат на псевдо «Тарпан» почав задумуватись про повернення на фронт. Він хоче відплатити росіянам за все зло. Виявляється, є величезна різниця між читанням новин, слуханням історій тих, хто вижив, і особистим переживанням усього цього. Звичні слова не підходять для цього, а інших просто немає. Зло має бути покараним...

Продовжимо наш розділ «Дивна евакуація з «Азовсталі» розповіддю іншого військовослужбовця ЗСУ. За словами заступника командира полку Азов Святослава Паламара 18 квітня 2022 року невелика група військовослужбовців полку Азов потрапила в оточення російських військовослужбовців, та були вимушені здатися у полон, але підлі російські окупанти вбили азовців, не дивлячись на те, що військові склали зброю. Також за словами С.Паламара російські окупанти сфотографували труп українського військового, та скинули його матері. Це підло і підступно...

Як ви вже знаєте, основну частину захисників «Азовсталі» російські окупанти утримували в селищі Оленівка та місті Новоазовськ на тимчасово окупованих територіях України. За деякою інформацією, командирів батальйону «Азов» російська сторона направила у Москву на територію Лефортовської тюрми, де їх тримали в окремій камері. Влітку почали з'являтися численні повідомлення про те, що російські окупанти готують так званий «суд» над захисниками «Азовсталі», полком «Азов», який мав відбутися 24 серпня 2022 року на День незалежності України. 22 серпня 2022 український президент В.Зеленський заявив, що якщо так званий «суд» відбудеться, Україна відмовиться від будь-яких переговорів з Росією. Тож так званого «судового процесу» не відбулося.

У ніч 21 вересня 2022 року відбувся наймасштабніший на той момент обмін полоненими між Україною та Росією з початку російського вторгнення. Правда частина звільнених військових ЗСУ поки залишилися в Анкарі, Туреччина. Загалом з російського полону звільнили 215 військових. З них 108 це бійці "Азову". Також звільнили 10 іноземців, які воювали на боці ЗСУ, серед яких громадяни США, Британії, Марокко, Швеції, Хорватії тощо. В обмін на 200 українських захисників Україна передала зрадника Віктора Медведчука. Водночас до Туреччини, в місто Анкара, прибули 5 командирів підрозділів, які боронили Азовсталь і Маріуполь: Прокопенко Денис, Паламар Святослав, Сергій Волинський, Олег Хоменко та Денис Шлега. За домовленостями, вони повинні були знаходитись у Туреччині до кінця війни під відповідальність президента Туреччини Реджепа Ердогана. Посередниками у цьому обміні були Туреччина та Саудівська Аравія.

Тепер знову повертаємось до колонії № 120 в Оленівці, де в російському полоні утримувалися захисники «Азовсталі». За словами заступника командира полку Азов Святослава Паламара 28 липня 2022 р. на території виправної колонії № 120 в Оленівці, де утримувалися захисники «Азовсталі», російські окупанти вчинили масове вбивство полонених, внаслідок якого загинуло 53 бійців полку «Азов», ще 130 отримали поранення. 30 липня 2022 року родини військовополонених вийшли на протест на Софійську площу в Києві із закликами до міжнародної спільноти визнати Росію державою - спонсором тероризму і домогтися обміну полонених, зокрема дружина командира полку «Азов» Катерина Прокопенко наголосила, що коли захисники «Азовсталі» склали зброю та були взяті у полон, ООН та Міжнародний комітет Червоного Хреста запевняли, що їхньому життю та здоров'ю нічого не загрожуватиме. Водночас Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець запросив Червоний Хрест допомогти потрапити на місце злочину в Оленівку.

За даними Офісу генпрокурора України, попередньою причиною вибуху в будівлі колонії № 120 в Оленівці могла бути термобарична зброя. Водночас у Міноборони Росії заявили, що по тюрмі в Оленівці спеціально вдарили ракетами HIMARS українські військові. При цьому Москва не допустила представників ООН до місця трагедії в Оленівці. У відповідь ООН не засудила Росію, яка не допустить в окуповану Оленівку місію міжнародної організації щодо розслідування загибелі українських військових. Міжнародний комітет Червоного Хреста дав інформацію, що їхніх представників Росія теж не допустила до Оленівки. Родичі полонених військових вражені бездіяльністю міжнародних організацій.

До речі, серед керівників Оленівської колонії № 120, де стався вибух, були і колишні українські правоохоронці, які зрадили присязі ще 2014 року. Автори нашої книги вважають, що загибель українських полонених військових в Оленівці може стати предметом розгляду в Міжнародному кримінальному суді, але Україна не ратифікували Римський статут. Наразі Україні, внаслідок складних переговорів і за посередництва Міжнародного комітету Червоного Хреста, вдалося повернути тіла 54 загиблих внаслідок вибуху в Оленівці військовополонених...

У неділю, 13 жовтня 2024 року у місті Кропивницькому відбулася акція на підтримку українських військових, яких утримують у російському полоні. На центральній площі Героїв Майдану зібралися багато учасників і учасниць акції. Рідні військовополонених й небайдужі містяни тримали у руках фотографії військових, плакати із закликами «Поверніть героїв додому», «Не мовчи, полон вбиває!». До мітингу долучалися перехожі, а проїжджі автівки та автобуси сигналізували на підтримку.

«Сьогодні тут не тільки рідні військових з Маріупольського гарнізону. Тут і 36-ї, 56-ї, 25-ї бригад. Ми будемо виходити й в дощ, і в мороз», розповів кропивничанин, волонтер Олександр. Він разом з друзями постійно допомагає різним бригадам ЗСУ із необхідним: від їжі - до автомобілів і дронів. У руках у нього прапор з написом «Азов». Він пояснив, що близько знайомий з родиною Володимира Митюна з Кропивницького. Останній родом з Кропивницького, долучився до лав полку «Азов» у 2018 році, де отримав позивний «Ласточка». Він був серед бійців ЗСУ, які прорвалися у Маріуполь, щоб допомогти в обороні міста і потрапив в полон. У російському полоні В.Митюн утримується з травня 2022 року.

Також в акції у Кропивницькому взяли участь й кохана В.Митюна - Софія та його рідна тітка Ольга Маркович. Вони розповіли, що щомісяця такі акції проводять у Кропивницькому, у Києві, Одесі й інших містах, а також за кордоном. Спілкуються з представниками ООН, Червоного Хреста, закликаючи звернути увагу на те, що українських військових роками утримують у полоні, що у російському полоні катують і вбивають людей. «Ми хочемо докричатися до влади, до всього світу, що наші рідні досі перебувають у полоні. І що ми не опустимо руки, поки вони не повернуться додому», - наголосила Ольга Маркович.

Нагадаємо, що подібні акції в м. Кропивницькому проходили й раніше, як приклад, 21 вересня 2024 р, у «День міста» з нагоди 270-річчя заснування міста, у Кропивницькому пройшла акція на підтримку військовополонених, до неї долучилися сотні містян. Щоб залучити людей до акції, в іншому місці - на площі Театральній (перед театром Корифеїв) організували святковий ярмарок. На ньому місцеві крафтовики представляли свою продукцію: випічку, мед та медові ласощі, свіжі фрукти, імбирні пряники, зефір та інші смаколики. Було багато охочих...

ВІЙНА БЕЗ ГЛЯНЦЮ

За три роки повномасштабної війни Росії проти України (від 2022) виявилось, що Захід, за масштабами збройного виробництва, не може протистояти в озброєнні новосформованій осі зла Росія-Білорусь-Китай-Іран-КНДР. Під час європейського турне президента Зеленського в 4-му кварталі 2024 року, багато слів звучало про мир, дипломатію та переговори. При цьому постійно наголошували, що

війна Росії проти України має вирішитися за столом переговорів. Але, як цього досягти? На момент написання книги, відповіді на це запитання ніхто з наших західних союзників не дав.

На думку авторів книги, саме в Криму є ключ до успіху у повномасштабної війни Росії проти України, оскільки звільнення цього регіону гарантовано призведе до демонтажу путінського режиму в РФ. І домагатися цього Україні треба шляхом нанесення по Кримському півострову ударів із далекобійної зброї, після чого можливе введення сухопутних сил ЗСУ. Крим для росіян – немов відірваний шматок. Там російська армія практично замкнута у географічній пастці. Для Путіна головне, щоб зберігалася легітимність його влади та контроль над РФ.

Нападаючи на Україну в лютому 2022 р, в Кремлі хотіли легкої перемоги, яка б повторила ситуацію 2014 року, саме тоді рейтинги московської влади (після анексії Криму) злетіли до максимальних показників. Ґрунтуючись на цьому твердженні, ми вважаємо, що Путін згорне так звану спецоперацію (СВО), як тільки вона стане по-справжньому непопулярною серед росіян і призведе до протестів. В цей період 76% українців заявили, що вважають саме російський народ винним у тому, що зараз відбувається російсько-українська війна.

Ми воюємо не проти – ми воюємо за... За право своєї країни на існування, за можливість розвитку України за тими принципами й цінностями, що важливі для нас і ще багато-багато «ЗА». Жорстокість російського солдата до України зумовлена тим, що його не навчили бути вільним в своїй країні. Відповідно, росіяни у своїх діях керуються тим, як відповісти очікуванням влади, пристосуватися до її вимог. Чому?

Ми, українці, інші. Важливо зрозуміти, що ми інші саме тому, коли нас не влаштовує влада, ми виходимо на Майдани. Якщо після війни, розбивши москаля, ми змінимося на гірше й перетворимося на корупційне болото, таким чином погубимо спробу створити нову Європу, новий світ із ефективними й чесними інституціями в Україні. Нас (українців) будуть показувати як антиприклад в тоталітарних країнах і пояснювати, чому ми стали схожими на московське болото.

Від початку війни Україна не розголошує точну кількість полеглих військовослужбовців. Нерозголошення кількості втрат на фронтах, не стосується питання свободи слова. На думку авторів книги - причина такого рішення, це безпека самих захисників. Пригадайте, як ми раніше писали: - під час планування операцій військові спираються на дані щодо кількості боєздатних осіб у підрозділах противника. Навіть знаючи приблизну кількість втрат, ворог може оцінити можливості підрозділу, на який планується напад. Україна оприлюднює тільки кількість ліквідованих московських загарбників.

У січні 2024 року стало відомо, що Голова фракції "Слуга народу" Давид Арахамія запропонував президенту В.Зеленському розкрити дані про втрати України у війні. На його думку, усвідомлення справжньої кількості загиблих у війні покаже суспільству, що втрати "не такі великі, як вони самі собі уявляють". Але військові ЗСУ попросили цього не робити. Скільки мирного населення загинуло в Україні за два роки повномасштабної війни? Точно – невідомо. Можливі втрати серед цивільного населення України за даними ООН стали понад 30 тисяч мирних громадян України: 10 тисяч 378 людей загинули та 19 тисяч 632 було поранено.

Яка українська область понесла найбільші втрати на цій війні? Найбільші збитки понесли населені пункти, що знаходяться (або знаходились) на лінії фронту, зокрема: Маріуполь, Харків, Чернігів, Северодонецьк, Рубіжне, Бахмут, Мар'їнка, Лисичанськ, Попасна, Ізюм та Волноваха. Скільки зараз воює українців? Щорічно досягають призовного віку 482 000 (станом на 2018 р). У липні 2021 року було затверджено чисельність нашої армії в кількості 261 тис. осіб, зокрема - 215 тис. військовослужбовців. Активних службовців станом на 2024 рік маємо приблизно ~ 800 000 тис чоловік. Резерв 1 000 000 чол. Мико-

лаївська область посідає перше місце в Україні за кількістю мобілізованих, проте кричущих порушень прав громадян з боку представників ТЦК СП наразі не зафіксовано.

За даними видання «The Military Balance» 2024 р, Сили територіальної оборони ЗСУ мали чисельність у 200.000—350.000 військовослужбовців. Вони були організовані у різні 31 легко піхотні бригади. З'явилися нові частини, такі як бригади, полки, батальйони, також було реформовано структуру управління. Скільки жінок в ЗСУ 2024 року? Чисельність жінок у ЗСУ продовжує збільшуватися. Станом на січень 2024 року в українській армії служать 45 587 військовослужбовиць. Це на 2 108 військову жінку більше ніж у жовтні 2023 року. Про це повідомляє «Military Media Center». Скільки в Україні жінок-генералів? У нас у Службі сьогодні понад сто генералів, серед яких жодної жінки. В ЗСУ жінки працюють або на незначних посадах, або у якості обслуговуючого персоналу.

Скільки військових в США? Чисельність - 1 258 472 чол. Військових: 1 005 725 о/с, у тому числі 485 000 о/с; Регулярної армії (2021) 336 000 о/с; Національної гвардії армії (2021) 189 500 о/с; Резерв армії (2021) 252 747 цивільних чоловіків. Основними складовими армії США є: активний компонент Регулярна армія та два резервні компоненти: Національна гвардія+Резерв армії. Обидва резервні компоненти комплектуються військовослужбовцями, які працюють неповний робочий день і лише частину свого службового часу витрачають на бойову підготовку. Один раз на місяць проводяться навчальні збори або тренування у складі підрозділів і частин, а також щорічні 2-3 тижневі збори. Середня річна зарплата рядового, або сержанта армії США складає близько 32 тисяч доларів. Офіцер в середньому отримує не менше 64 тисяч доларів на рік. Їхня зарплата залежить від вислуги років тощо.

Загальні бойові втрати росіян з 24.02.2022 по 05.05.2024 орієнтовно склали: особового складу росіян – близько 474260 (+860) осіб; танків 7375 (+9) одиниць; бойових броньованих машин 14179 (+18) од; артилерійських систем 12212 (+21) од; РСЗВ 1057 (+1) од; засоби ППО 790 (+2) од; літаків 349 (+1) од; гелікоптерів 325 од; кораблі+катери 26; підводні човни 1 од.

Є популярний вислів про те, що історія рухається по спіралі. Якщо це так, то зараз ми опинилися у точці, що відображає 1941 р. Бо надто багато складається паралелей, правда будь-які прирівнювання історичних епох є хибними, а аналогії – обмеженими. Дуже часто війну прийнято подавати якось патетично. У нас створюється імідж воїна як людини зі сталі, з міцним потужним характером, сталеву волею тощо. Але є різні люди. Всі вони живі, і

в кожного є свої слабкості, свої страхи, свої переживання тощо.

Але, як з'ясувалося, є багато інших чинників. Пригадайте, як у лютому місяці 2022 року Україна зазнала віроломного військового нападу московської орди. Тодішні реалії – це ворожий наступ на Київ, обстріли інших міст, потоки українських біженців на дорогах, спорожнілі магазини та заправки. Але водночас було небувале емоційне піднесення української нації та почуття національного єднання. Пригадайте патріотичні черги людей у військкомати та самовідданість волонтерів, взаємодопомога та взаємовиручка. Все це було, чому на початку 2025 року все стало по іншому. Що з цього приводу думає наш читач?

Зими 2022–2023–2024 років залишилися позаду, і напевно хтось із нас згадуватиме їх добрим словом. Мабуть, за весь час повномасштабної війни рівень недовіри і "зради" в українському суспільстві не був настільки високим. Ці зими продемонстрували, що дефіцит оптимізму набагато страшніший, ніж дефіцит електроенергії. Що внутрішні психологічні проблеми українців б'ють по Україні сильніше, ніж ворожі ракети та дрони-камікадзе. А удари, завдані безжальним противником, не такі болючі, як удари, отримані від "своїх" в середині держави. Парадокс у тому, що, якщо розглядати минулі зими в приземлено-

му побутовому вимірі, вони виграють порівняно зі своїми попередницями. Але життя української нації було розділено: «До війни і в період війни». Як буде після війни, ми напишемо нову книгу, як залишимося живі...

Головнокомандувач ЗСУ Олександр Сирський заявив про складну ситуацію на фронті у лютому місяці 2024 і порівняв її з груднем 2024 р. На початку зими, особливо напружена ситуація склалася на Авдіївському напрямку. Він наголошував, що окупаційна російська армія продовжує активні наступальні дії на багатьох напрямках лінії фронту. Головнокомандувач О.Сирський відзначив дії військовослужбовців 54 ОМБр; 25 ОПДБр; 47 ОМБр та 79 ОДШБр.

Більшу частину 2024 року Україна страждала від російського енергетичного терору. Нашим співвітчизникам доводилося годинами і навіть цілодобово сидіти без світла, води та опалення. Але всі тодішні поневіряння проживалися з високо піднятою головою. Країна озброїлася генераторами, повербанками, туристичними плитками – і пишалася своєю незламністю. І вітчизняна ППО, і наші енергетики впоралися зі своєю роботою на відмінно. Правда моральний дух українців постраждав сильніше, ніж за всі попередні місяці великої війни. Правда в зимові місяці 2024 року ворожі танки не рвалися до української столиці. В той період сильно постраждав "Київстар" внаслідок кібератаки, стався масштабний збій. Президент компанії «Київстар» Олександр Комаров заявив: «Це найбільша у світі хакерська атака на телеком-інфраструктуру». Атака сталася на тлі російського вторгнення в Україну. Відповідальність за атаку взяло на себе російське хакерське угруповання «Солнцепёк»

На початку квітня 2024 року відомий астролог Влад Росс стверджував, що президента РФ В.Путіна вже немає в живих: «Він вже здох. Це його двійник». Падіння двійника Путіна та клана ФСБ має відбутись 2025 року. Московська влада зміниться остаточно та безповоротно. У В.Путіна є три двійника. Два з них з'являються на публіці, третій сидить у бункері. Автори книги попереджають: - Астрологія, тарологія, нумерологія, гадання тощо не є науками і передбачення не завжди справджуються на 100%.

Як не сумно, але у 2023–2024 років в Україні намітився той самий психологічний перелом, якого ворог не досяг ні в перші дні повномасштабного вторгнення, ні після втрати Маріуполя, Сєвєродонецька чи Лисичанська, ні в розпал масованих ракетних ударів по нашій енергетичній інфраструктурі. Здавалося, Україна живе одним негативом і навіть не намагається шукати позитив – хоча такий теж був. Здавалося, поганим новинам немає кінця, і вони надходять звідусіль: з фронту, з Печерських пагорбів, з Європи та США.

Ще була сумна новина, це «тертя» між військовим ЗСУ та політичним керівництвом країни (командою ЗЕ). Відставка популярного головнокомандувача ЗСУ - Залужного. Нападки хейтерів на його наступника. Новий наступ росіян та падіння Авдіївки. Несеча людей на фронті та обговорення жорсткого законопроєкту про мобілізацію. А ще силовий тиск на бізнес та скандал із стеженням за журналістами «Bihus.Info». За кордоном блокування американської допомоги у Конгресі та незадовільні результати Мюнхенської конференції з безпеки. Протести польських фермерів на кордоні по перевезенню українського зерна, висипання зерна з вантажівок та залізничних вагонів тощо.

Ймовірно, ці негаразди проживалися би не так важко, якби їм не передував тривалий період ейфорії та завищених очікувань. Наше суспільство пов'язало надто багато надій із попередніми контрнаступами ЗСУ, зустріли зиму в «стані фрустрації» (обман, марне очікування або негативний психологічний стан), і це позначилося на сприйнятті всіх наступних подій. Одна річ – просто пережити втрату Авдіївки, коли в найближчий час нічого не плануєш. Інша – пережити втрату Авдіївки, коли тобі обіцяли літній відпочинок у деокупованому Криму. Якщо шапкозакидництво 2022–2023 років стало для України своєрідним інформаційним наркотиком, то всю зиму 2024 року країна страждала від «абстинентного синдрому» (порівняння з алкогольною або наркотичною залежністю).

Але є й інший, не менш значущий фактор. Проблеми 2024 року сприймалися болісно тому, що їхнім джерелом ставав не зовнішній ворог, а "свої" внутрішні перевертні. Одна річ, коли противник не шкодує солдатів, бронетехніки та авіабомб, штурмуючи українські позиції. Інша – коли нашу обороноздатність підривають наші міжусобні чвари. Пригадайте, як болісно реа-

гувало українське суспільство, коли у ЗМІ з'явилася інформація про розбіжності між президентом Зеленським та головнокомандувачем ЗСУ – Залужним. Спочатку команда ЗЕ її офіційно спростувала, але потім сказала: «генералу Залужному таки доводиться піти у відставку».

Нам не подобається, коли коментатори, які відпрацьовують внутрішній політичний порядок денний, починають інкримінувати новому головному ЗСУ - Сирському його етнічне походження і колишній зв'язок з росіянами. Коли у коментарях з фронту накопичуються численні претензії до людей з тилу, а у цивільного населення – до військового командування ЗСУ. Будь-які внутрішні розбрати демотивують країну більше, ніж ворожий тиск.

Одна річ, коли беззаконня на українській землі творить окупаційна армія. Інша – коли зневажання закону починає асоціюватися з нашою власною державою. З українськими силовиками, які переслідують вітчизняний бізнес. З представниками ТЦК, які діють поза правовим полем. Зі співробітниками СБУ, які влаштували стеження за командою «Bihus.Info» тощо. Хоч би що робив наш ворог, він здатний зруйнувати лише віру в цивілізованість Росії. Але ця віра й так давно мертва. А беззаконня, які чинять "свої", підривають віру в цивілізовану Україну – це дуже погано, тому демотивуючий ефект від таких дій набагато сильніший.

Зрештою одна річ, коли по Україні б'є московська влада та дружні їй диктаторські режими. Інша – коли йдеться про країни, які вважалися надійними союзниками Києва.

*Я вірю, що закінчиться війна,
І будуть люди рахувати втрати.
Понівечила скільки доль вона?
А скільки діточок ростуть без тата?
В землиці свіжі рани заживуть,
Нові будинки можна збудувати...
Руїни, сльози — війн кровава суть.
Ніколи сина не поверне мати...*

Українці не чекали і не чекають нічого хорошого ні від Китаю, ні від Ірану, ні від КНДР. Натомість від Сполучених Штатів ми чекали стабільної і своєчасної підтримки – а не ганебних торгів у Конгресі. Від Західної Європи ми чекали військової та

політичної консолідації – а не безсилим промов у Мюнхені. Від сусідньої Польщі ми чекали на солідарність з Україною – а вона нам творить безчинств своїми фермерами на кордоні. Будь-який неприємний сюрприз від цивілізованих країн сприймається Українським суспільством, як удар у спину та демотивує українців незрівнянно більше, ніж іранські дрони чи північно-кореєські балістичні ракети.

На жаль, за понад тридцять років незалежності України, питання національної безпеки поступово були відсунуті навіть не на другий, а десь на десятий або останній план, бо ми в майбутньому ні з ким воювати не збиралися. Хоча українські військові та розвідка постійно наголошували та демонстрували факти про те, що небезпека від росіян є і вона досить суттєва. Росія не вміє жити дружньо з сусідніми державами. Тож в Україні навіть було сформоване «Північне оперативне командування», представники якого постійно наголошували про небезпеку від Росії. Але з часом політичні лідери України прийняли рішення розформувати це командування, бо повірили брехливим словам представникам «руського міра». До яких наслідків це призвело, ми зараз бачимо. У Верховній Раді вже давно потрібно було б сформувати «Комітет з питань війни», і досить проводити дискусії, чи варто залучати держслужбовців на фронт. Держслужба та держслужбовці, повинні входити до складу Сил оборони України, і пройти через фронт. І тільки після цього їм мають надавати якісь відсотки під бронювання.

Автори книги звертають увагу на приховану, а потім все більш явну атаку Росії на Захід, який посилюється від липня 2024 року. Кібератаки та інші форми гібридної війни посилились у країнах Балтії. Відбуваються зіткнення на інших кордонах з сусідніми державами. Росія використовує Білорусію як привід для початку масштабних навчань на своїй території та інше. Чи буде Росія стримана НАТО, залишається відкритим питанням. В Європі є 5 років, щоб підготуватися до можливої військової загрози РФ на східному фланзі Північноатлантичного альянсу. Наприкінці 2023 року американський Інститут вивчення війни

(ISW) зауважив, що заяви президента РФ В.Путіна про те, що РФ не зацікавлена у вторгненні до країн НАТО, дуже схожі на заяви Кремля наприкінці 2021 р. та на початку 2022-го, про те, що Москва не має наміру нападати на Україну. Утім, 24 лютого 2022 року Росія розпочала широкомасштабну війну з Україною.

Останні два роки ми маємо питання, на яке ніхто не знає відповіді. Воно звучить просто: чи готова Москва воювати з НАТО? Від відповіді на нього залежить набагато більше, ніж ми думаємо. Зокрема наше повоєнне майбутнє і безпека української нації. Особливість Північноатлантичного альянсу в тому, що з ним ніхто ніколи не воював. Ніхто ззовні не ризикував нападати на його членів. Усі військові операції проходили поза межами контуру безпеки НАТО. Для одних цей факт – найкраще підтвердження ефективності Альянсу. Для інших – привід поставити його ефективність під сумнів.

Повномасштабне вторгнення (2022) в Україну загострило цю дискусію, і ми вже живемо у її відлуннях. По суті є два варіанти відповіді на головне питання – і кожен тягне за собою свій світоглядний обоз.

Позиція номер один. Кремль не ризикне напасти на Північноатлантичний Альянс. Тому що боїться США, тому що вірить у солідарну оборону, тому що розуміє непорівнянність ресурсів. У рамках цієї концепції Україна стала жертвою агресії саме через те, що не встигла стати частиною НАТО. І тепер ми розплачуємось за власну короткозорість перших років незалежності.

Друга позиція полягає в тому, що війна Росії з НАТО є лише питанням часу. Що Кремль ладен «спробувати на зуб» західну солідарність. Що Москва зважиться на те, на що не наважився Радянський Союз – і лише український опір відтягує момент нападу на НАТО. У рамках такого підходу західна допомога Україні є елементарним розрахунком. Спроба зупинити ворога "на підступах" до кордонів Альянсу. Прагнення «стесати зуби дракона», вибити найбоєздатніші російські частини руками українського суспільства, захистити країни НАТО за рахунок мужності української армії.

У рамках позиція номер один - вся допомога Заходу, це історія цінностей. Про допомогу слабкому, про боротьбу з нес-

праведливістю, про готовність простягнути жертві руку допомоги. Західні країни жертвують нам свої ресурси, включаючи військові – із солідарності з нашою боротьбою. Ми воюємо не за них, а за себе – але в цій війні ми маємо друзів. Бо сьогодні війна прийшла в Україну, а завтра може прийти в Європу. У разі української поразки кордон Росії наблизиться до кордонів Альянсу. Опоненти кажуть: - всю другу половину 20 століття НАТО та СРСР вже прожили пліч-о-пліч, а тому наявність лінії зіткнення ще не означає початок війни. Західні країни можуть почувати себе в безпеці. А їхня допомога Україні пояснюється не взятими на себе зобов'язаннями, а лише етичними стандартами та вірністю моральним принципам.

Прихильники позиції номер два стверджують, що Україна сьогодні бореться за країни Альянсу. За безпеку всіх, хто встиг вступити до НАТО. Що наш опір дає змогу європейцям жити у безпеці й не відчувати на собі тягарів та поневірянь воєнного часу. У рамках такого підходу Україна може претендувати на будь-яке озброєння країн НАТО, а сьогоднішнє вагання європейських столиць позбавлені логіки. Україна каже: «Або ми захистимо вас - вашою зброєю на нашій території і своєю армією, або будете захищатиметеся самі, але вже на своїй території і своїми солдатами».

Вибирайте, якщо це буде перший варіант, то дайте нам дозвіл на застосування далекобійної зброї по російським військам та сполучним об'єктам. Ми боремося за вас і замість вас, а тому будь-які обмеження по зброї аморальні та нелогічні. Не можна воювати з РФ із зв'язаними руками за спиною... Якщо західні держави виберуть другий варіант, то наші коментарі зайві. РФ може використовувати заворушення як привід для початку військових навчань у Білорусі та зміцнення Калінінграда. Потім Москва перевірятиме на міцність Польщу та країни Балтії. Основний акцент буде направлений на розпалювання прикордонного конфлікту у Сувальському коридорі між Польщею та країнами Балтії.

Можливо самі ж бойові дії Росії проти НАТО почнуться в 2025-му році. Якщо НАТО в безпеці, то Україні принципово треба стати його частиною. Західні країни зберігають свій моральний пріоритет, адже допомагають Києву із солідарності та доброї волі. Україна продовжує воювати не за Альянс, а за себе.

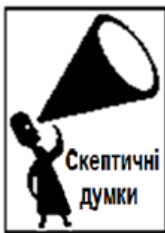
Відносини Києва із Заходом із ціннісних переходять у прагматичні. Україна отримує право на дипломатичну жорсткість, а разом – моральний пріоритет, адже вона встигла довести свою військову спроможність на полі бою. Будь-який сценарій закінчення війни, який не співпадає з українськими очікуваннями, пояснюватиметься недостатньою допомогою союзників.

Виникає просте питання: - Ми захищаємо НАТО чи НАТО допомагає нам захищати себе? Українське майбутнє безпосередньо залежить від відповіді на це запитання. Від нього залежатиме наш післявоєнний порядок денний. Рівень соціального ресентименту (обурення, злопам'ятність, озлоблення) та політичні програми повоєнних партій. Від нього залежатиме внутрішньоукраїнський опис війни та, зрештою, самовідчуття українських громадян.

Якщо ми боремося за себе (чи не лише за себе)? Тоді ми мусимо бути вдячні за допомогу західним країнам. Чи це вони мусять дякувати нам – за їхній захист? Все це контури нашої майбутньої дискусії. Тієї самої, що чекає на нас, коли на зміну єдності воєнного часу прийде дроблення на політичні табори. Тієї самої, що йтиме як усередині країни, так і поза її межами. Тієї самої дискусії, що поділить нас на єврооптимістів і на євроскептиків.

І тут свій голос подали люди із третьої терористичної групи: - Єдиний шанс уникнути всього, що ви написали вище – це розпочати Третю світову війну. Для цього треба, щоб Україна програла повномасштабну війну РФ, і тоді країни-учасниці НАТО муситимуть воювати с Росією. Очільник Пентагону заявив: - Якщо Україна зазнає поразки, Путін на цьому не зупиниться. Він просто продовжить просуватися далі й атакувати суверенну територію своїх сусідів.

В рамках зміцнення обороноздатності НАТО командування Альянсу розпочало військові навчання «Nordic Response 2024». У них було задіяно 13 країн-членів, які своєю участю в маневрах демонструють готовність до захисту своїх територій на тлі недавнього розширення за рахунок приєднання Фінляндії та уже майже оформленого вступу Швеції. Фінляндія має з РФ спільний кордон довжиною 1340 км, (вона є членом НАТО). Швеція зараз перебуває на останньому етапі вступу до НАТО як 32-й член. І на останок розділу – про внутрішніх ворогів.

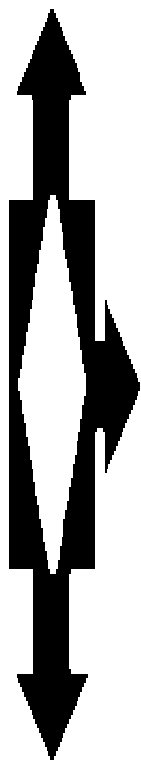
На жаль, окрім зовнішнього ворога, ми маємо і внутрішнього. Внутрішнім ворогом вважаємо того, хто своїми усвідомленими діями віддаляє перемогу ворогу, і наносить шкоду Силам оборони. Якщо українець - українцю стає ворогом, то й жодних зовнішніх ворогів не треба. Інформація під час війни - це конкретні життя людей і якщо вона негативна, то призводить зневіри...

За словами військового з позивним «Чех», Олександр Дмитрієв на прізвище "Тихоход", який представляється радником командувача Сухопутних військ Олександра Павлюка нібито з іще одним цивільним - Сергієм Жуком, незаконно й самовільно зайшли у приміщення режимної військової роти «Асгард», де були особовий склад, зброя й техніка. Як стверджують бійці, «Тихоход» почав ставити завдання й роздавати вказівки щодо переміщення особового складу роти "Асгард". Що це за підрозділ? «Асгард» це спецпідрозділ (рота) БПЛА, створений свого часу для активної протидії ворогу.

Хто такий «Тихоход»? У ЗМІ з мало згадувань про О.Дмитрієва. Наприклад в тексті Бабеля він колись фігурував як радник командуючого Сухопутних військ ЗСУ - Сирського, коли той не перейшов на іншу посаду. Колись О.Дмитрієв обіймав посаду радника тодішнього міністра оборони Резнікова і коментував у серпні 2023-го тему використання дронів на фронті. Зараз він представляється радником командувача Сухопутних військ ЗСУ Олександра Павлюка). О.Дмитрієв стверджував, що має повноваження від командування Сухопутних військ і ЗСУ, хоча "юридично це є неможливим, оскільки тільки командир має право віддавати накази". О.Дмитрієв цивільна особа яка визнана непридатною до служби в ЗСУ.

"Коли бійці відмовилися слухати О.Дмитрієва, той почав лаятися, принижуючи бійців, відкрито погрожуючи їм", – додав військовий «Чех». Далі йде запитання: - Як може командувати військовим підрозділом людина, яка «признана непридатною до служби в ЗСУ»? Тому військовослужбовці опублікували фрагмент розмови з О.Дмитрієвим, додатково є звернення бійців роти «Асгард». У зверненні від 14 жовтня 2024 року бійці повідомили, що О.Дмитрієв на прізвище "Тихоход" погрожував та принижував військових їхнього підрозділу та обіцяв "зламати

їх через коліно". Бійці закликали командування втрутитись у ситуацію, а від О.Дмитрієва вимагають публічних вибачень.

Надаємо читачам можливість ознайомитись із цим зверненням: *«Ми, бійці підрозділу Асгард. Наша мета - перемога України над російськими окупантами. Третій рік повномасштабного вторгнення ми наближаємо її, знищуючи окупанта на всій лінії фронту. Ми знаємо, що Росія сильний ворог. Щоб його перемогти нам треба бути єдиними. Але окрім зовнішнього ворога, на жаль ми маємо й внутрішнього. Внутрішнім ворогом вважаємо того, хто своїми усвідомленими діями віддаляє перемогу окупантам, наносить шкоду силам оборони ЗСУ. Олександр Дмитрієв, на прізвисько «Тихоход», цивільна особа, яка дозволяє собі втручатись у роботу нашого підрозділу. А саме: віддавати накази військовим, погрожувати «ломати їх через коліно», та принижувати їх гідність. Схоже на те, що досвід нардепа Колі «Катлети» (Миколи Тищенка) їх нічому не вчить. Ми поважаємо вище командування та довіряємо йому. Тому просимо втрутитись у ситуацію, а від «Тихохода» вимагаємо публічних вибачень. Українці - сильна нація, яка вміє боротися зі свавіллям. Ми розраховуємо на вашу підтримку і просимо максимально розповсюдити це звернення. Дякую за увагу, Слава Україні».*

Хто такий Коля Тищенко на псевдо «Катлета»? Це символ беззаконня і несправедливості в країні де править В.Зеленський при сірому кардиналі – А.Єрмаку. Народний депутат України «Коля Катлета» прославився розбоєм і підривом морального духу бійців ЗСУ. Цікавими спогадами з приводу скандальних подій «Колі Катлети» (Тищенка) поділився Юрій Луценко. Добре пам'ятаю, як під час запеклих боїв за Бахмут бійці, стоячи в окопах по пояс в воді, в перервах між атаками вагнерівців казали, що найбільше їх дістав Коля Тищенко своїми розбоями. Народні депутат не втомлюються плодити зашквари – від «мега хабарів до торгівлі гуманітарною, від їзди в наркосп'янінні до торгівлі документами на виїзд з країни». Але «Коля Катлета» залишається символом беззаконня в Україні.

Командир роти «Асгард», за словами бійців, представляв О.Дмитрієва людиною, яка «вирішує питання роти з командуванням». «Це так званий „решала“ у кабінетах чиновників». Якщо МВС і ДБР швидко і публічно не покарають нардепа Миколу Тищенка і його тітушок-підлабузників за посягання на волю, честь і гідність особи (розділ третій ККУ) та присвоєння владних повноважень (стаття 353 ККУ), то рано чи пізно «Котлету» пристрелять і він стане «чорним лебедем» для своїх вінценосних покровителів (кінець цитати). До речі, М.Тищенко, (або Коля Оболонський), він же «Коля Котлета» був у банді Савлохи, завдяки чому сколотив свої статки і став нардепом.

Схоже на те, що досвід «Колі Катлети» (Миколи Тищенка) їх нічому не вчить", - зазначили бійці роти «Асгард». Засновник підрозділу "Асгард" - Герман на позивний "Фармацевт" прокоментував конфлікт бійців ударної групи з цивільною особою Олександром Дмитрієвим. На його думку, хтось розробив план зі знищення цього підрозділу, тому що хлопців почали розкидати по різних екіпажах. Тобто не буде роти, яку створювали 2-ва роки. За цей період було уражено близько тисячі ворожих цілей і знищено понад тисячу осіб особового складу противника, - розповів Герман на псевдо "Фармацевт".

Командувач Сухопутних військ ЗСУ Олександр Павлюк відреагував на повідомлення про погрози та приниження військових підрозділу "Асгард" з боку Олександра Дмитрієва на прізвисько "Тихоход" та ініціював проведення службового розслідування. Пряма мова Павлюка: "З метою встановлення реальних фактів та обставин, надання належної правової оцінки щодо подій, про які повідомила група "Asgard" на власних ресурсах в соціальних мережах, мною ініційовано проведення службового розслідування Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України. Будуть з'ясовані обставини справи, аргументи та докази обох сторін конфлікту. Діям учасників конфлікту буде надана правова оцінка. Висновки і рішення будуть публічними. Доводжу до всіх сторін, що справедливість буде забезпечена у повній відповідності до норм чинного законодавства".

Герман на псевдо "Фармацевт" каже: «Я думаю, що ніхто не вибачиться, нічого не зміниться, а прокурори хлопців ЗСУ з «Асгарду» затягають. Владі наплювати на бійців, які захищають країну. Окремо наплювати на інвалідів ЗСУ»...

КУРС НОВОБРАНЦЯ

На питання, що не так із базовою підготовкою для новачків військових ЗСУ, нам відповіла Ангеліна Страшкулич: «Базова загальновійськова підготовка – це всього потроху і нічого толком. За місяць у вас впишуть як мінімум річний курс солдата. Тактична медицина за день під час усього курсу інженерно-саперна справа за день». Ви вважаєте це серйозно? З новобранців хочуть шви-

дко зробити «якісну» піхоту. А що має робити піхота? Вона має якісно воювати і занадто швидко не помирати на полі бою. При цьому якісно вражати ворога. А як це зробити, при тій підготовці, що існує на кінець 2024 року в ЗСУ? Як не вмирати при мізерній підготовці на медицину, інженерно-саперну справу, топографію, а курс виживання піхотинця, здається, не передбачене після закінчення БЗВП, – розповідає військовослужбовець Данило Панімаш із позивним "Куратор". Він проходив таку підготовку влітку 2024-го.

Базова загальновійськова підготовка на шляху кожного новобранця до військової частини – обов'язковий крок. Як її робити по застарілим програмам і інструкторів без бойового досвіду. БЗВП триває 30 днів і вона наступна після мобілізації або підписання контракту. Після її проходження бійці отримують базову спеціальність – "стрілець". А далі йди вчитись на полі бою, якщо виживеш в перші три дні при нестачі досвіду.

Зараз в Україні працюють понад 25 навчальних центрів, де готують новобранців для різних родів військ. Сухопутні війська, морська піхота, повітряні сили та десантно-штурмові війська мають свої навчальні центри і готують військовослужбовців винятково для себе. За словами Юрія Подлесного, керівника інструкторського відділу благодійного фонду "Повернись живим", порівняно з початком великої війни (2022) кількість навчальних центрів збільшилася в рази. Але вони все одно не здатні одночасно розміщувати і навчати стільки мобілізованих і контрактників, скільки потребує держава під час гарячої фази війни. Звідси випливає безліч проблем, від нестачі зброї – до фахових інструкторів.

Секретар Комітету ВР з питань нацбезпеки, оборони і розвідки Роман Костенко каже: - В навчальних центрах не вистачає всіх типів боєприпасів для повноцінної підготовки військових, насамперед патронів. Щоб отримати нормальний "настріл годин", новобранець має вистріляти хоча би 500 патронів за місяць. Однак з огляду на чималу кількість мобілізованих і проблеми з постачанням патронів, реалізувати це на практиці неможливо.

"За місяць навчання нас лише тричі вивозили на стрільби. Відстріляли максимум по 20 патронів, тобто загалом – по 60 шт", – пригадує солдат із позивним "Кіт". Дефіцит боєприпасів відчутний як на полі бою, так і в навчальних центрах. Але довготривала війна в умовах обмежених ресурсів визначає пріоритетність забезпечення. Керівництво ЗСУ каже: «Постачання боєприпасів українській армії здебільшого залежить від західних партнерів. Після окупації росіянами Луганського патронного заводу в 2014 році, Україна втратила спроможності виробляти власні патрони. Відтоді цим займалося невелике приватне підприємство – Науково-виробничий центр "Спецтехномаш". І лише цьогоріч український оборонно-промисловий комплекс (ОПК) відновив виготовлення таких боєприпасів для стрілецької зброї».

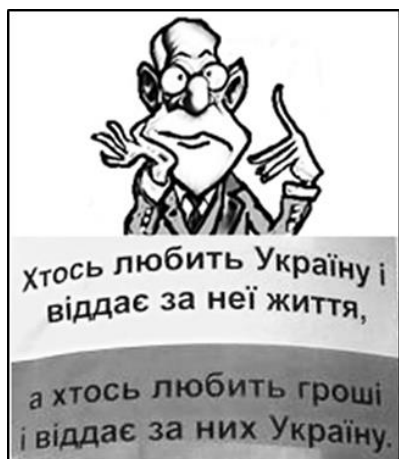
Чому інструктори без бойового досвіду? Викладати в «учебці» може будь-який військовослужбовець, який пройшов базовий загальновійськовий і фаховий вишколи, курс підготовки командира відділення та навчання інструкторській справі. Загалом навчання інструкторів триває орієнтовно шість місяців. Інструктори в навчальних центрах – не викладачі за фахом. Вони «викладають як уміють», за методичками, розробленими Генеральним штабом ЗСУ. Часто-густо не мають бойового досвіду, бо «теплі місця» зайняли синочки чиновників різного рангу. А тих, хто має бойовий досвід, за словами секретаря оборонного парламентського комітету Р.Костенка, командири не хочуть відпускати на тилу роботу.

Правда сержанти з бойовим досвідом й самі не дуже прагнуть працювати на таких посадах. Адже рівень зарплати там невисокий – 20 100 гривень і додаткові щомісячні виплати від 15 до 30 тисяч гривень (залежно від навантаження й умов). Військовий Д.Панімаш із позивним "Куратор" каже: «На моїй БЗВП

не було інструкторів із бойовим досвідом, які могли б розповісти, як насправді все відбувається на лінії зіткнення, а не як вчать радянські "підручники", та ще й на російській мові. Серед десятка співрозмовників із новобранців, лише один сказав, що більшість його інструкторів на базовій загальновійськовій підготовці мали бойовий досвід».

Контрактник ЗСУ із позивним "Писар" проходив БЗВП в одному з навчальних центрів на Київщині. За його словами, «умовно бойових» інструкторів можуть "висмикувати" з навчальних центрів і відправляти на фронт. Через це в нього двічі за період навчання змінювався командир навчального взводу. Особисті якості інструкторів БЗВП теж є проблемою. Розповідає борець на позивний «Куратор». Ми вирушаємо на тактичні заняття зі штурму будівлі. З нами йде молодий (сопливий) хлопчина (цей синочок), каже: "Мене смикнули з відпустки, нахер мені ця робота». Приходимо на ділянку, він так ліниво починає розповідати, як штурмувати будинок. Потім пару разів відпрацювали, а останню годину лежали і курили.

Візьмемо для прикладу медичну підготовку. Інструктор каже, в кого яка кінцівка поранена, і рекрут має накласти сам собі турнікет. Потім інструктор ходить і перевіряє, якщо 2 пальці під турнікет не влязуть, то він каже, що нормально затягнули. Нам на три дні дали бойового медика, він нам так затягував турнікети, що там не два пальці, а голка не пройшла б. І ми ще вили від болю. Ось вам і різниця в підготовці...

На кінець травня 2024 сили оборони ЗСУ зупинили окупантів на Харківщині. Воїни ЗСУ наносили ворогу величезних втрат, а окупанти йшли на м'ясні штурми немов п'яні. Втрати: 1 українець на 8 росіян (1 до 8). В.Путін свої руки не відмиє від крові, яку він пролив на українській території. Вбиті російські вояки перемішані з українською землею. На кінець 2024 р, Росія щоденно втрачала по 1200-1700 вбитими бійцями.

Декілька слів про неактуальні програми та коротко тривале навчання. Навчальна програма БЗВП складається з тактичної, розвідувальної, вогневої, фізичної, інженерної, психологічної та національно-патріотичної підготовки, занять з військової топографії, зв'язку, тактичної медицини, радіаційного, хімічного й біологічного захисту, правил поведінки під час бою. План комплексний, але він розбивається об короткотривалість навчання, а зміст деяких предметів не відповідає реаліям сучасної війни. Особливо це стосується гуманітарних дисциплін як-то національно-патріотичного виховання.

Як приклад, сидять (чи стоять) 30 мужиків, а взводний читає їм із листочка про велич українських щедрівок та колядок, про причини нападу Росії і те, яка вона погана, підступна і так далі, про звичаї та обряди українців. І мужики сидять і думають: "Нахрен воно потрібно? Я хочу додому", – згадує боєць на позивний «Куратор». За стандартами, котрі затверджені Генштабом, на такі навчання відводиться 2 години. Тактична підготовка має викладатися 21 годину, розвідувальна – 10 год, вогнева – 10 год, медична – 13 год, (з яких практичних лише 8 год). Зазвичай у кожному навчальному центрі час на вивчення різних дисциплін відрізняється. Але всі вони викладаються швидко і поверхнево.

"За 8 годин на день ви не навчитеся правильно накладати турнікет і робити тампонування, штурмувати ворожий окоп або будинок та працювати в команді двійками і трійками", розповідає військовий Д.Панімаш. Найбільше мене дратували люди, які не розуміли, до чого їх готують, і вважали проходження БЗВП – курортом, – пригадує боєць «Куратор». Після завершення базової загальновійськової підготовки новобранці одразу можуть обіймати посади стрільців у підрозділах, куди їх розподіляють. Однак, якщо військові частини потребують кулеметників, гранатометників, операторів безпілотників, або інших вузькопрофільних спеціалістів, вони мають пройти фахову підготовку в підрозділах, яка триває два місяці.

Де що про незбалансоване харчування та погані умови в БЗВП. Часто в навчальних центрах замість ліжок – матраси на холодній підлозі, душ і туалети надворі. Новобранці мають самостійно організовувати побут. А багато речей доводиться купувати власним коштом. Держава дає мінімум – це військова

форма. І ніхто не розповідає, що треба брати з собою у БЗВП. Автори книги порахували, скільки приблизно треба грошей, щоб купити все, аби себе забезпечити. Вийшло від 40 до 60 тис гривень. Ось приблизно що треба: аптечка; засоби гігієни; білизна та шкарпетки; спальник; постіль; посуд і столові прибори; термобілизна; масло для чищення зброї; турнікети; сезонний одяг; дощовик; павербанк тощо.

Ситуація з харчуванням новобранців у навчальних центрах різниться. Десять годують нормально. Новобранець із позивним "Писар" зізнається, що сподівався схуднути в «учебці», але набрав 5 кілограмів. "Нас годували тричі на день висококалорійними стравами. Давали фрукти, овочі, іноді кисломолочний сир. Голодними точно не сиділи", – каже він. Десять ситуація з харчуванням гірша – дехто зі співрозмовників харчування в БЗВП називав "поміями". Один із них за місяць навчання, втратив 14 кг. «Клейстерні каші, жалюгідні шматочки ковбаси, сиру, м'яса. У нас був доступ до магазинів і Нової пошти, тому ми майже не їли в їдальні", пригадує боець «Куратор». Приїжджає старий авто ГАЗончик на полігон – привозить їжу у великих казанах. Видали залізні миски, а прибори – ні. Багато хто з хлопців не мав із собою ложок. Їм сказали: "А треба мати свої виделку і ложку. Як не маєш – їсти будеш руками". Насипали черпаком в миску, а далі твоя проблема.

Деяких новобранців Україна відправляє навчатися за кордоном, де вони можуть проходити як базову, так і фахову підготовку. Організувати фахову підготовку пілотів, танкістів і артилеристів за кордоном набагато легше, ніж в Україні. "Найкращий приклад – літаки F16. В Україні зараз неможливо створити навчальну базу для підготовки пілотів, тому набагато швидше і дешевше навчати їх за кордоном. Аналогічна ситуація з важкою технікою – танками, специфічними артсистемами", – пояснює керівник інструкторського відділу "Повернись живим" Подлесний.

Упродовж 2022–2024 років, за даними Генерального штабу ЗСУ, на території країн-партнерів пройшли підготовку понад 100 тисяч українських військових. Хто з новобранців навчатиметься на території країн-партнерів, вирішує командир військової частини. Відгуки бійців щодо навчання за кордоном дуже різняться. Щоб ефективно підготувати українських воїнів, парт-

нери мають адаптувати свої навчальні програми під реалії України, що дуже складно. Адже жодна з цих країн не перебуває в стані війни. Доволі добрі бази підготовки в Англії.

"БЗВП у Британії в рази краще, ніж в Україні. Правда дехто казав, що один із британських інструкторів казав, хотів впахнути в бійців програму за один місяць, що була розрахована на один рік, ", – розповів солдат із позивним "Лис", який влітку 2024 року проходив підготовку у Великій Британії.

Військовий "Лис" жартував, що під час британської БЗВП він почувався, ніби в тризірковому готелі Туреччини. Українські новобранці жили в модульному містечку – в кожному будиночку було по 4–6 ліжок і душ з цілодобовим доступом. Сніданки, обіди й вечері були у форматі «all-inclusive» (все включено). Також бійців забезпечували всім необхідним – від форми і бронезжилетів - до сонцезахисного крему та зубної пасти. Після завершення навчання вони забрали все екіпірування з собою в Україну. Що подумали британці з цього приводу, ми не знаємо.

Навчальна програма була не дуже актуальною для України. За словами «Лиса», корисними були стрільби, які тривали 10 днів без обмежень у використанні патронів, фізична підготовка і заняття з тактичної медицини. Якщо говорити про штурми окопів, ніби й потрібні навчання, але в нас це відбувається зовсім по-іншому. Ти можеш бути в окопі, дрон прилетить, скине на голову бомбу, і ти в кращому випадку будеш "300", а в гіршому – "200". Британці взагалі не вчать, як користуватися дронами. За місяць нам лише один раз показали безпілотник. А про засоби РЕБ узагалі не розповідали.

Ще нас вчили ходити "шахматною" ходою і патрулювати лісосмуги. Нічого складного, але на полі бою і близько таке не використовують. Якщо на фронті отак будуть ходити "шахматками", через 1-2 дні – всі будуть трупами, – каже солдат «Лис».

Станом на 2-й квартал 2024 р, щонайменше 54 депутати Верховної Ради IX скликання отримали підозри у скоєнні кримінальних злочинів. Тобто кожен 8-й обранець народу може виявитися злочинцем. Така інформація є у СМІ. Крім того, народні обранці фігурують у провадженнях СБУ, Офісу генпрокурора та інших правоохоронних органів.

В жовтні 2024 року на базі 4-х навчальних центрів ЗСУ запустили пілотний проєкт для покращення підготовки новобранців – тривалість БЗВП збільшили від 30 днів - до 1,5 місяця. Генштаб оновив навчальну програму, яку поки що тестують на 4-х учебках. Серед новацій – заняття з основ застосування безпілотників та окопних засобів радіоелектронної боротьби і розвідки (РЕБ/РЕР), виживання на фронті, особливо в холодну пору року, посилена тактико-вогнева і фізична підготовки, розвідувально-диверсійна діяльність, збільшення часу для вивчення військової топографії тощо.

Генеральний штаб також планує створити школу підготовки інструкторів, де їх навчатимуть за єдиними стандартами та вимогами ЗСУ. Також створять курси підвищення кваліфікації для чинних інструкторів. До цього Генштаб залучатиме громадські організації. Доцільно запровадити ротації інструкторського складу між військовими частинами та навчальними центрами. Ротації за рахунок не просто виділення, а заміни інструкторів офіцерами, солдатами і сержантами з бойовим досвідом, – каже заступник начальника Головного управління доктрин і підготовки Генштабу ЗСУ Євген Межевікін.

Також встановлений строк адаптації новобранців у військових частинах, після яких їх можна відправляти в зону бойових дій – 10 діб. Але це опція, а не закон. Адаптація відбуватиметься на розсуд командира і залежно від обстановки, де підрозділ виконує ті, чи інші бойові завдання. Важливо створити умови, за яких до навчальних центрів не потраплятимуть непридатні до військової служби новобранці, що є поширеною проблемою. Тоді інструктори не витрачатимуть час і ресурси на підготовку бійців, від яких згодом відмовлятимуться всі командири. Часто це хворі люди, алкаші і наркомани. Одного разу прислали новобранця віком 59 років 10 міс. Який з нього буде воїн ЗСУ?

Ще одним із варіантів покращення підготовки новобранців може бути проведення БЗВП в обраних підрозділах, а не в загальних навчальних центрах. Зараз такий механізм практикують військові частини, які з жовтня 2024 року рекрутують добровольців без участі ТЦК. Якщо військовозобов'язаний вирішив долучитися до армії саме так, він проходить БЗВП на базі обраних підрозділів. Це дозволяє якісно готувати бійців під потреби конкретної військової частини.

Третя глава

Через терни до перемоги

КОРОТКО ПРО НЕПОПУЛЯРНЕ

Ми щоразу говоримо про те, що сучасна війна в Україні – "повномасштабна", "вітчизняна" та "народна". Якщо це так, тоді чому українське суспільство поклато захист країни тільки на ЗСУ. Окремі версти українського суспільства заявляють: «Це справа рук лише військових». Цивільні і різні «заброньовані» виведені в спеціальну касту: між ними та рештою країни встановлений незрозумілий «ніпель переходу». Станом на 2024 рік, військову форму легко надіти, але неможливо зняти. Немає ротації у військах. Вся вітчизняна законотворчість останніх років працює на тих, хто її все ж таки не вдягнув, бо так захотіли нинішні депутати ВР.

Строки служби хвилюють хіба що самих військових та членів їхніх сімей. У найзагальніших рисах – йдеться про 4-ри мільйони людей, а це 10–15% населення країни. Для всіх інших верст суспільства ця тема є небажаною, тому що демобілізація одних означатиме зустрічну мобілізацію інших. А ці інші люди йди до війська ЗСУ не хочуть. Складно запідозрити сотні тисяч наших співгромадян у готовності змінювати свій налагоджений побут, а тому ця тема перетворюється на явно непопулярну для політиків.

У війні від 2014 року жодна зі сторін не змогла забезпечити собі реальну перевагу (автори в дужках зазначають, що це непогано, бо стартові умови Росії і України були дуже різними). Переломний момент у війні ще не настав, але він потроху наближається. Бо жодна зі сторін не має безкінечної стійкості й безкінечних ресурсів. Кожна зі сторін має вразливості, і завдання кожної зі сторін – захистити їх та вдарити по об'єктам супротивника.

На думку авторів книги, на поточному моменті найбільша вразливість України – це згода громадян на ведення війни довгий час, при підтримці західних країн. Але крім зброї, фронт потребує бійців, яких у демократичного режиму немає. (До речі, авторитарний режим не потребує згоди: вождь сказав, що треба померти за імперію, значить – треба. І викидають лозунг: «діди-прадіди помирали і нам заповідали»). Насправді сьогодні

в Україні ніякого жаху нема. Все стабільно погано. Правда ми поки не зазнали поразки, і вона настане не завтра (якщо тільки росіяни не обвалять нашу суспільну стійкість). Союзники нас не кинули, фронт не прорваний, наша військова індустрія не зупинилась, ворог не захопив Київ, логістика функціонує, ППО захищає міста, військове командування зберігає керованість ЗСУ, парламент збирається (хоч інколи), волонтери працюють, податки платяться, хліб щодня випікається, тролейбуси їздять, триває звичайний третій рік великої війни. Важко, але Україна тримається.

Тоді в чому найбільша українська вразливість на поточний момент? Росіяни хочуть і роблять зараз все можливе, щоб українське суспільство обвалилося. Кількість коментаторів (не ботів, а живих людей), які набігають з криками на українські вулиці, що ми вже зазнали поразки, свідчить про російський успіх «руського міра». Почав зростати % згоди суспільства на закінчення війни і укладення миру без жодних гарантій. Можливо такий мир буде триватиме не більше ніж пів року чи рік, а далі новий удар накопиченими й оновленими силами РФ. І тоді вже буде кінець української незалежності.

Якщо виникне подібна ситуація, то вона вже не буде підкорятися міністрам і генералам, ця ситуація буде залежати від конкретно кожного українця. Від його прийнятого рішення. Не впасти у відчай, не опустити руки, не поширювати паніку. Не звинувачувати інших. Допомогати іншим. Треба хоч щось зробити для оборони. Щодня. Психологічно підготуватися воювати самому, коли прийде повістка від военкомату. Психологічно підготуватися і намагатися тримати розум холодним. Періодично чистити його від інформаційної брехні і «трухи», яку туди закладають росіяни. Не звинувачувати інших. Триматися й допомагати триматися іншим.

І ще, у 2024 році українська армія опинилася за дужками суспільного рівняння. Тяготи воєнного часу непропорційно розподіляються між тилом і військовими. Як приклад, за останній рік військовим посилили відповідальність за порушення наказів. Зняли "дефолтну" доплату 30 тисяч гривень. У 2024 році мінімальна зарплата солдата становить 20 130 грн. 50 тис. грн військових, які виконують бойові (спеціальні) завдання. 100 тис. грн для військових, які перебувають у зоні активних бойових

дій, або проходять лікування чи реабілітацію внаслідок отриманої контузії, травми, каліцтва. Також надбавка передбачена для тих, хто потрапив у полон. Молоді строковики в ЗСУ отримують 6 тис. грн.; курсанти військових училищ – 2 350 грн; для інструкторів передбачена платня 15-30 тис. грн. (Пригадайте, як ми в попередній главі писали: - Середня річна зарплата рядового або сержанта армії США складає близько 32 тисяч доларів. Офіцер в середньому отримує не менше 64 тисяч доларів на рік. Їхня зарплата залежить від вислуги років).

Середній рівень грошового забезпечення військовослужбовців у 2024 році, починаючи з 01.02.2023 року, які беруть безпосередню участь у бойових діях: Командир бригади / командир полку ССО – 150 тис. грн.; командир батальйону – 136 тис. грн.; командир роти 131 тис. грн.; командир роти – 128 тис. грн.; головний сержант роти – 126 тис. грн; командир відділення – 122,5 тис. грн.; стрілець – 120 тис. грн. Військовослужбовці ЗСУ які не включені до складу угруповань та не виконують бойові (спеціальні) завдання отримують грошове забезпечення в три рази менше. У 2024 році мінімальна зарплата солдата ЗСУ становила - 20 100 грн; мобілізованого військовослужбовця становитиме 33 тис гривень.

Сім'я кожного військового ЗСУ, який загинув, захищаючи Батьківщину під час повномасштабної війни, має право отримати компенсацію – одноразову грошову допомогу у розмірі 15 млн грн. Право забезпечує 168-ма постанова Кабміну. Якщо тіло загиблого військового не змогли вивезти, факт смерті має підтвердити командир військової частини. На допомогу від держави можуть розраховувати не тільки члени сім'ї загиблого захисника, але й особи, які перебували на його утриманні, зокрема, батьки й діти. Строк на звернення за одноразовою грошовою допомогою – три роки з моменту смерті військового. Компенсація розподілятиметься порівну між кожним членом сім'ї. Настала мить, яка від нас вже не залежить. Важко, але на світі можна все пережити. Нам треба жити, якимось треба жити і сили берегти. Нам для нащадків треба пам'ять зберегти...

Ви, байстрюки російських катів осатанілих

Не забувайте виродки ніде:

«Народ мій є! В його гарячих жилах

Козацька кров пульсує і гуде»!

**Тихо плаче Україна
Сльозами і кров'ю...
Кат буде своє завтра
На горі людському.**

**Гірко плаче Україна
І тяжко ридає...
Своїх синів, що померли
Сльозами вмиває
Плаче ненька Україна,
Плаче кожна мати,
Та що сина відпустила
Волю здобувати.**

Сьогоднішня наболівша тема в українському суспільстві – мобілізація. Про неї ми постійно згадуємо, бо той Закон довго «мучали» у ВР, безглуздо та вихолощуючи відповідальність. Тема демобілізації потихеньку перестала лунає в промовах політиків тощо. Мабуть політики забули, що навіть метал може втомлюватись і ржавіти. Натомість вся дискусія у ВР зведена до того, як правильно прописати для цивільних «правила економічного бронювання». Забули панове, коли загорілася хата, вогонь треба гасити гуртом, а не чекати поки хтось погасить.

Чому ви правила в Законі про мобілізацію, стараєтесь написати так, щоб життя в тилу мало чим відрізнялися від довоєнного рівня. Промислову мобілізацію не запроваджуєте, систему обов'язкової військової підготовки для цивільних – також. До сих пір ми не маємо обмежень на імпорт, лімітів на споживання тощо. Додаткових податків на війну (правда трохи пізніше податок на війну збільшили). Завдяки західним партнерам Україна може дозволити собі тримати економіку на плаву – уникаючи тих сценаріїв, які зазвичай супроводжують війни такого масштабу.

Кудись зникли спільні інтереси, якість життя в тилу непропорційна умовам фронту. На нашу думку це якраз правильно і закономірно. Але в умовах загальної загрози розподіл ризиків виявився нерівномірним. В умовах повномасштабної війни

захист країни має бути спільною справою. Але створюється відчуття, що її залишили під опікою одних лише військових. Які тепер стежать за тим, як влада готує систему економічного бронювання. І якщо вам здається, що у військовому середовищі все це сприймається як легалізація відкupu, то ви не помиляєтесь. Злість військових ЗСУ проти таких дій все більше наростає, це добром не закінчиться. А тут ще фанати «руського міру» підливають масла у вогонь.

У 4-у кварталі 2024 року в Україні одразу відбулося кілька скандалів з фанатами "руського міра". Мешкаючи в Україні і щодня бачачи російські атаки по цивільних, ці персонажі не лише не припиняють любити ворога, а ще й публічно демонструють свою прив'язаність до москалів: обзивають українських співгромадян "щурами", а росіян - героями та розвішують російські прапори. Напередодні шок та обурення в українській мережі викликала молода жінка, яка раділа вибухам під час російської ракетної атаки по Києві 7 жовтня 2024 р. Нею виявилась 23-річна уродженка Донеччини Аліна Волошина, яка останнім часом мешкала у Києві. Під час повітряної тривоги вона перебувала на залізничному вокзалі і записала там відео, в якому насміхалася з киян, що бігли до укриття. Іншим ненависником України виявився 45-річний уродженець Харкова – Віценко, який останнім часом мешкає у столиці. Являючись фанатом «руського міра», за підризну діяльність під час війни, йому загрожує до 5 років в'язниці.

Можна зрозуміти бізнес, який хоче зберегти кваліфікованих співробітників. Можна зрозуміти владу, якій потрібно звести бюджетні доходи з видатками. Зрозуміла навіть логіка тих, хто не хоче служити і готовий за це доплачувати не воєнкому, а в бюджет. Але залишається запитання: а як у всьому цьому питанні планується врахувати інтереси тих, хто воює? Що робити військовим ЗСУ, їм потрібен відпочинок.

Війна за незалежність ризикує перетворитися на війну бідних і багатих, бо багаті вирішили не приймати участь у захисті Батьківщини. Мобілізація відтепер визначатиметься не сліпим випадком: «кого спіймали на вулиці» та не потребою армії

в конкретних навичках. Економічне бронювання запроваджує для цивільних прейскурант за право не вдягати військовий одяг. (І це можуть зробити ті люди, в кого є гроші. А що робити бідним)? Тоді чому у військовослужбовцям ЗСУ не ввели в закон розцінки на дострокову мобілізацію. Багато бійців ЗСУ вже мають достатню зароблених грошей. І тут відразу заволали депутати ВР і різношерсті чиновники: «А хто залишиться на українських фронтах і буде захищати Батьківщину»? Що з цього приводу думає читач?

Можна сказати, що «прейскурант відкупку» існував і раніше, але без введення його в законодавство. Запропонований «прейскурант відкупку» на рівні Закону означатиме, що держава на рівні правил гри закріплює за військовими роль «знедолених» і без конкретних строків на демобілізацію. Служать ті, хто бідний. Тож нехай служать безстроково, кричить окрема група українського суспільства.

Сьогоднішня війна в Україні – це тест для нації на солідарність. Вона перевіряє, чи відчуває суспільство той рівень внутрішньогрупової єдності, заради якого люди готові йти на ризики. Вона визначає, чи готові незнайомі між собою громадяни інвестувати в спільне завдання - своє життя, здоров'я та свої ресурси. А тому перемога у війні найчастіше перетворюється для нації на головне свято єдності і служить доказом суб'єктності народу. Але щоб війна сприймалася в ролі "загальної" та "народної", під ці ж критерії мають підходити офіційні правила, за якими живе країна під час війни. Якщо порушення правил стає не "спотворенням на місцях", а новою нормою, то й війна припиняє бути спільною справою. Стаючи натомість чимось, відданим на аутсорс - це коли компанія наймає співробітників іншої компанії для роботи від її імені. І тоді депутати, чиновники та різні пройдисвіти заявляють: «Ми заплатили за право не помічати війну в Україні, тож не турбуйте нас».

Війна потребує солідарності. Солідарність народжується з відчуття справедливості. Справедливість формулюється встановленням правил в середині держави. Правила вимагають публічного обговорення. Але поки що влада вважає за краще вголос формулювати правила лише для людей тилу. Відмовчуючись про те, як виглядатиме майбутнє для тих, хто вже носить військову зброю. Вважаючи за краще уникати питань про стро-

ки служби та демобілізації. А як же бути із сім'ями котрі втрати на цій війні своїх близьких?

Якщо на якусь тему немає комфортної відповіді, це не означає, що немає чесних правил. Якщо прогноз неприємний, він все одно має бути озвучений. Якщо вам нема чого пообіцяти нам окрім крові, поту та сліз – наберіться сміливості це сказати прямо в обличчя: «У нас одні правила для всіх. На період війни ми всі рівні і однакові».

Часто на фронті, командири різних підрозділів кажуть: - Цілком можливо, що повномасштабна війна в Україні і справді не залишає місця для демобілізації до кінця війни. В більшості військових підрозділів, приблизно 70% служать з весни 2022 р, і якщо вони підуть, то ці підрозділи перестануть воювати. Можна припустити, що історія не знає прикладів запровадження термінів служби у війнах такої інтенсивності. Але всі ці аргументи сьогодні лунають у суперечках військових із цивільними. Ті, кому належить розставити в цьому питанні крапки над «І», вважають за краще відмовчуватися на непопулярну тему. А ті, кому належить ставити політикам першого ешелону питання про неї – чомусь «забувають» про це запитати. Саме тому українська армія, станом на 2024 рік відчуває свою самотність...

Керівник Головного управління розвідки Кирило Буданов заявив, що Росія хотіла б завершити війну проти України до кінця 2025, початку 2026 року своєю перемогою, тому що з літа 2025 р. в неї почнуться серйозні проблеми в економіці й виникне необхідність невідкладної мобілізації внаслідок фронтових втрат. Росія знає, що після 2025 року в неї виникнуть фінансово-економічні та соціально-політичні фактори. Можливо ці проблеми постануть в літній період 2025 року. Слова Буданова: «Росія прогнозує, що всі проблеми у них почнуться влітку 25-го року, бо негативний вплив на економіку почне бути дуже відчутним». Також, за його словами, у Росії дедалі гостріше звучатиме питання недобору в армію. Вони зіштовхнуться з дилемою – або оголошувати додаткову мобілізацію, або треба зменшувати інтенсивність бойових дій в Україні, що для них може бути, врешті-решт, критичним, – зазначив К.Буданов.

Глава військової розвідки України К.Буданов, посиляючись на російські документи, далі зазначив, що Росія вчиться на своїх помилках, а неефективність українського Міністерства оборони в умовах війни - це прямі втрати на фронті. В разі відсутності російської перемоги до кінця 2025 року у світі залишаються лише дві наддержави – США і Китай, а місця РФ там не буде. Москалі це ясно усвідомлюють. Для них це ключовий період. Тому вони будуть робити все можливе, щоб у їхньому розумінні перемогти Україну. Інакше вони вилітають з абсолютно всіх світових процесів «вищої ліги». Усе, на що вони можуть розраховувати – це регіональне лідерство, а це їх не влаштовує. В той же час, дедалі більше росіян, як цивільних, так і військових йдуть на співпрацю з Силами оборони України. Мешканці Курщини масово повідомляють про кадировців, (або інших найманців) бо тільки так можуть захиститися від них.

Автори книги припускають, що Росії доведеться збільшити угруповання для того, щоб провести контратаку у Курській області, (або залучати найманців). На кінець вересня 2024 року аналітики нагадали заяву президента В.Зеленського про те, що у Курській області Україна зосередила 40 тисяч своїх військовослужбовців. Кремль планує сконцентрувати у цьому районі своїх солдат близько 60–70 тисяч. Але цих російських вояків замало, співвідношення бійців повинно бути не менше 1:5, щоб москалі могли перемогти військових ЗСУ.

Аналітики резюмували, що зростання чисельності російського угруповання в Курській області свідчить про те, що оперативний тиск, спричинений вторгненням ЗСУ, змусив Росію передислокувати свої підрозділи з України. Крім того, новостворені російські підрозділи також відправляють у цей регіон, хоча спочатку їх планували відправити на фронт в Україну. Зараз ворог залучив на Курщині внутрішні резерви. Є й бойові бригади, які вони зняли з фронту. Однак поки вони не можуть там досягнути успіхів. Трохи пізніше ми більш детально поговоримо на сторінках нашої книги про події в Курській області.

А зараз ознайомимо читачів з 13-ма чесними фактами про війну в Україні, котрі були викладені в кінці жовтня 2024 р. Валерієм Залужним (на фото), колишнім головнокомандувачем Збройних сил України (2021–2024), на сьогодні - послом України в Великій Британії – це його виступ у Королівському інституті

міжнародних відносин «Chatham House».

Доброго дня. Я радий усіх вітати і насамперед дякую за запрошення у таке чудове місце. Це велика честь для мене знаходитися не тільки тут, а посеред вас, дуже розумних і відомих людей. Перш як перейти до свого виступу. Вже традиційно, користуючись нагодою, кожную зустріч із своїми друзями і партнерами я розпочинаю і закінчую словами вдячності за підтримку. Я дякую за

те, що ми вистояли, дякую за те, що ми продовжуємо боротися, і сподіваюся, що не зважаючи на слабкість політиків, продовжимо боротьбу і здобудемо Перемогу не лише України, а й для усього цивілізованого світу, над московською чумою, яка прийшла у цей світ в 21 столітті.

Отже, шановні присутні, прошу вибачення, але знаходьчись у цих стінах, я хотів би, щоб наша розмова була чесною. Лише чесність приведе нас до правильного розуміння тих процесів, що відбуваються. Тоді, я сформулю декілька фактів дійсності, які можуть претендувати на емпіричні судження. Але чи є вони науковими, звісно, вирішувати вам.

З першим фактом дійсності (думаю ви зі мною погодитеся), це існування визначення "колективний Захід". Він дійсно існує, і ми вважаємо це групою розвинутих західних країн, з високо розвинутими економіками і демократіями та власною системою безпеки. Наприклад, такими як НАТО. У світі існує низка авторитарних країн, з високою концентрацією влади в одних руках. Ці країни позбавлені демократії. Їхні економіки базуються на запасах корисних копалин, або на плановому регулюванні, і призначені для обслуговування інтересів правлячого лідера або «парії» (особа з нижчої касты) чи руху.

У світі є країни, яким внаслідок історичних подій та прагнення власного народу вдалося вийти зі складу авторитарних імперій та режимів. Деякі з них приєдналися до колективного Заходу. Деякі, в основному через супротив авторитарних імперій, продовжують свою боротьбу за приєднання до цивілізованого світу, при цьому зберігають небезпеку втрати власної незалежності. Деякі, такі як Грузія, Білорусь вже втратили формальну незалежність. Така країна як Україна, внаслідок шале-

ного опору Росії та власної нерішучості в середині країни, опинилася у війні за власну незалежність від авторитарної імперії.

Дуже важливе ствердження для розуміння війни в Україні. На відміну від Білорусі та Грузії, що втратили свою незалежність майже безкровно, Україна вже 10 років зі зброєю в руках бореться саме за свою незалежність від 2014 р. Повномасштабна війна вже триває майже три роки від 2022 р. Багато тисяч українців вже загинуло. Сотні тисяч отримали поранення, але ми продовжуємо боротися. Цей факт, мабуть є головним доказом того, що ми, українці, прагнемо жити у цивілізованому західному світі. І попри усі негаразди, ми маємо право на своє власне майбутнє. Наш ворог, зневажаючи наше власне бажання, заперечує нашу історію та культуру, намагається саме знищити нас як націю. Підтвердженням цього є не лише події з історії минулого століття. Такі як голодомор та геноцид, зовсім недавні події у Бучі та Гостомелі, інші звірині події на окупованих українських територіях. Саме цей факт унеможлиблює будь-яке мирне співіснування з Росією у майбутньому і відповідно не може розглядати будь-які варіанти зупинення війни на основі будь-яких намірів про взаємну безпеку.

Причиною того, що відбувається сьогодні в Україні, є закономірні наслідки небажання саме колективного Заходу впливати на глобальну систему безпеки. Саме користуючись слабкістю Заходу і безпосередньо США, у 2008 році Росія розпочала розширення власного "простору безпеки". Вже згодом у 2014 році, під мовчання все того ж колективного Заходу, Росія розпочала війну проти України, яка врешті стала самою кривавою війною 21 століття в центрі Європи.

Вже сьогодні, щоб Захід продовжував боятися далі, президент РФ – В.Путін говорить то про «червоні лінії», то про ядерну зброю, а західні політики все частіше, знаходячись у заручниках своїх виборців, читають молитву про необхідність уникнення ескалації. Це лише факт дійсності. Але, чи обмежиться ця війна саме апетитами В.Путіна, тільки Україною, на це вже повинні дати відповідь якраз західні політики, своїм виборцям.

Колективний Захід не вірив в Україну. Тому західна преса, боячись В.Путіна, давала Україні спочатку три години, потім три доби на війну з РФ. Потім, прийшовши на допомогу Україні, Захід, боячись чи то ядерної війни, чи то ескалації не забезпе-

чив Україну необхідною кількістю зброї, тому ми не змогли досягти у 2023 році якихось значущих успіхів у розгромі Росії і увійшли у стан «затяжної» війни, вихід із якою вже сьогодні здається неможливим. Я не буду зупинятися на цьому. Сподіваюся, що ви могли ознайомитися із моїми попередніми статтями на цю тему. До речі, я писав їх саме для вас. Бо саме тоді ми втратили можливість самотужки підійти до завершення війни. І ось чому.

Цей факт дійсності вже стосується усіх нас, хто знаходиться у цьому залі. Скажіть, будь ласка, чи є сьогодні секретом, що навколо Росії об'єдналися Китай, Північна Корея та Іран? Ні. Чи хтось вважає, що вони об'єдналися проти України? Ні. Якщо так, то хай я буду першим, хто сказав «Ні». Більшість у цих країнах навіть не знає, де знаходиться Україна. А якщо уважно подивитися на таку організацію як БРІКС, а особливо на її перспективи? Він буде розширюватися. А що ж колективний Захід? Він все ще боїться ескалації?

Важливий факт дійсності. Війна. Хочете ви цього чи ні. Хочуть цього ваші виробники зброї з контрактами на руках, чи ні, війна вже стукає у ваші двері. Корейської війни зразка 1950-1953 років вже не буде. Вона закінчилася влітку 2023-го року в Україні. У той момент, коли на поле бою прийшли механічні роботи. Я пригадую як західна преса і натівські генерали у 2023 сміялися з мене. Вже в 2024 році в бій прийшли зовсім нові технології. Їх привів штучний інтелект (ШІ). Від 2024 року з мене вже ніхто не сміється. Навіть тут у Британії вже переглядають стратегію національної безпеки. Дивно чому мовчить НАТО. А що тоді з глобальною безпекою світу? Чи вона досі тримається на винищувачах, авіаносцях і дорогих ракетах? Я вас трохи засмучу. На жаль «Ні». На цій темі я зупинятися не буду.

Ми, українці, що воюємо за власну свободу від 2014 року бачимо перемогу дуже просто. Нам необхідно отримати три базові відчуття. 1) Відчуття власної безпеки. Ми маємо бути впевнені, що хоча б 100 років на Україну ніхто не нападе. Ми хочемо мати гарантію власної безпеки для себе і своїх дітей. Це можна зробити найшвидше найпростіше. Україні потрібно вступити в НАТО. Або зробити з України НАТО. Як наприклад Ізраїль. Так, сьогодні альтернативи НАТО немає. Спірне питан-

ня щодо військових спроможностей НАТО. Але заміни НАТО сьогодні немає.

2) Ми маємо отримати відчуття необмежених можливостей розвитку. Будь-хто в Україні має мати необмежені можливості. А це – відновлення післявоєнної України. Це те, про що зараз багато розмов на Заході. Але чи можливе відновлення без безпеки? Чи згоден інвестор вкладати кошти в країну, де завтра може бути знову війна? І тут я вас засмучу – «Ні». Ніяких довгих перспектив без безпеки не існує апіорі.

3) Тому кожний українець має відчувати, що він знаходиться у власній домові. Що він вдома. Де він народився і виріс, де поховані його батьки і де живуть його діти. У мирі і спокої.

Я прийшов сюди не критикувати Захід чи НАТО. Я абсолютно розумію, що Україні, навіть за Будапештським меморандумом, ніхто нічого не винен. Україна щодня б'ється за виживання. Я всього лиш хочу, щоб американський філософ і письменник іспанського походження пан Джордж Сантаяна був не правий. Пам'ятайте: ми, людство, у чийх руках доля 21 ст. Тож ми повинні бути розумними і пам'ятати своє історичне минуле, щоб не пережити його в майбутньому. Кінець промови.

За Д.Сантаяною, основна задача філософії має полягати не в поясненні світу, а у напрацюванні «морального ставлення» до нього. Д.Сантаяна став відомий завдяки шеститомній праці «Життя розуму» (1905-1906), працям «Скептицизм і тваринна віра» (1923), «Останній пуританин» (1935) та іншим, а також есе, віршам та своїм романам.

Як бачимо, посол України у Великій Британії - Валерій Залужний дорікнув Заходу про недостатню підтримку і попередив про ще гірші наслідки у війні з РФ при бездіяльності західних держав. Далі він розповів, що не підтримує мобілізацію молоді 18-25 років, бо ця вікова категорія – «це майбутнє України». До цього можна прийти лише у крайньому разі. Відповідно українських жінок: «Ми повинні запобігти повномасштабній війні в Україні та Європі іншими способами, а не шляхом призову молодих хлопців та українських жінок на українські фронти»...

НОВИЙ СКАНДАЛ У ЗСУ

Наприкінці 2024 року виник новий скандал у ЗСУ. Воїни 155-ї бригади самовільно залишили фронт. Про це заявив журналіст Юрій Бутусов у ЗМІ «Масове дезертирство в 155-й окремій механізованій бригаді». Кількість військових ЗСУ, більше 1,7 тисяч - пішли в СЗЧ. Один із керівників формування бригади помер від серцевого нападу. За розслідування такого ганебного факту взялося ДБР, а президент В.Зеленський на початку 2025 року скликав Ставку. Що відомо про цю ситуацію і як відреагували на скандал військові з інших бригад, ми розповімо нашим читачам посилаючись на Юрія Бутусова.

31 грудня 2024 року журналіст Юрій Бутусов написав про проблеми 155-ї механізованої бригади "Анна Київська", яка завершила підготовку у Франції, приїхала до України і вступила у бій під Покровськом. За його словами, бригада зіштовхнулася з низкою проблем тому перед першим боєм її самовільно залишили близько 1 700 військових, командира Дмитра Рюмшина звільнили, а один із керівників формування бригади помер від серцевого нападу.

Справа на контролі Верховного головнокомандувача (президента) В.Зеленського, міністра оборони Р.Умєрова та головнокомандувача ЗСУ Олександра Сирського. Комбрига Дмитра Рюмшина одразу звільнили після вступу бригади у бій. До того, як бригада під Покровськом зробила перший постріл, її самовільно залишило 1700 військовослужбовців. Слідчим ДБР поставили завдання знайти винних. Юрій Бутусов провів власне розслідування, здобув значну кількість свідчень та матеріалів, щоб показати суспільству, до чого призводить формування з нуля нових бригад за номерами 140 - 150-х та вже навіть 160-х без наявності досвідчених командних кадрів, технічних фахівців, озброєння, дронів тощо.

ДБР почало своє розслідування обставин формування 155-ї ОМБр "Анна Київська", і виявила, що ще у Франції, де вели підготовку, з бригади втекло понад 50 військовослужбовців ЗСУ. Розслідування триває. Говорити про якісь попередні результати поки що рано, заявила радниця з комунікацій ДБР

Тетяна Сапьян в коментарі ЗМІ. Тим часом Юрій Бутусов у статті на "Цензор.нет" розповів, що приводом для порушення справи ДБР стали події у Франції, куди направили на підготовку 155-ту бригаду "Анна Київська". Журналіст зазначив, що цей проєкт має найвищий політичний пріоритет, оскільки Верховний головнокомандувач (президент) В.Зеленський готував для наших союзників по НАТО план формування 14 нових подібних бригад, для яких Україна зобов'язалася знайти людей, а західні партнери – озброєння.

За розрахунками Міністерства оборони та Генштабу ЗСУ, вартість проєкту однієї такої нової бригади обійдеться у 900 мільйонів євро. Якщо ми 900 помножимо на 14, то взнемо загальну вартість підготовки подібних бригад. Це мали бути не живі гроші, бо 80% вартості мало становити важке озброєння у вигляді танків, бронетехніки та артилерії, яке союзники мали поставити зі своїх запасів озброєння або виробити нове. Першим таким проєктом нової комплектної української бригади стала саме 155-та окрема механізована бригада, і заявив про цю бригаду сам президент Франції пан Макрон. Слід визначити, що Франція виконала всі зобов'язання по озброєнню та підготовці 155-ї бригади, які вимагали українці. Але на етапі підготовки з нової 155-ї бригади ще у Франції втекло понад 50 військово-службовців, про яких ми вже згадували. Це викликало питання у керівництва Франції щодо серйозності ставлення українців до реалізації такого дороговартісного проєкту по формуванні бригад для ЗСУ із числа виловлених чоловіків на вулицях українських міст.

Такий підхід серйозно дискредитує увесь задум нашого президента В.Зеленського, і тому почався скандал, тема була порушена на Верховній Ставці в українській армії, і ДБР відкрило кримінальну справу. Основне питання, яке надіслало ДБР 10 грудня 2024 року до командування Сухопутних військ ЗСУ, – чи містили розпорядження ГШ ЗСУ та КСВ будь-які застереження щодо мобілізованих військовослужбовців, які не можуть бути рекомендованими як кандидати для проходження навчання на території Франції? Додатково ДБР розслідує основне для В.Зеленського питання - хто має відповісти за втечу солдатів у Франції? Треба знайти «цапа відбувала». Але слідство ДБР не бачить, що насправді події у Франції не могли не відбутись у

155-й бригаді, бо цей хаос був визначений заздалегідь.

Хто відповідав за формування 155-ї бригади? Вона почала формуватись у березні 2024 року. Її командиром був призначений досвідчений офіцер – Дмитро Рюшин, це видавалось обнадійливим. За формування та комплектування бригади відповідало Оперативне командування "Захід", пише Ю.Бутусов, а також командувач - генерал Шведюк, начальник штабу полковник Селецький, та командувач сухопутних військ – генерал Павлюк.

Командир 155-ї бригади - полковник ЗСУ Рюшин Дмитро Євгенович, учасник російсько-української війни. Лицар ордону Богдана Хмельницького III ст. Перший бойовий досвід отримав в районі Дебальцевого і Харцизька. Російське широкомасштабне вторгнення в Україну 2022 року зустрів в місті Харкові. На той час проходив службу у військовому званні «капітан». У 2023 році брав участь в контрнаступі на Запоріжжі, командував 33 ОМБр. В лютому–березні 2024 року, під час оборони Авдіївки, виконував обов'язки командира 47 ОМБр. Під керівництвом полковника Д.Рюшина 47 ОМБр тримала фланги біля села Бердичі, де ворогу були завдані великі втрати. В подальшому був призначений командиром 155-ї ОМБр. В грудні 2024 року полковник Рюшин перестав виконувати обов'язки командира 155-ї ОМБр, бо проводиться розслідування.

З самого початку виявилось, що у ОК "Захід" нема ні командних кадрів, ні солдатів, ні озброєння, ні ресурсів для створення нового з'єднання. Формування 155-ї бригади з перших днів було суцільним організаційним хаосом буквально в усіх компонентах, і служба вимагала великих зусиль від тих, хто намагався служити чесно, і до великих втрат через самовільне залишення частини з самого початку формування", – зазначив журналіст Ю.Бутусов. Для більшої наглядності журналіст опублікував графік комплектування 155-ї бригади, чисельність особового складу до моменту виходу на фронт на кожен місяць та скільки у той же місяць бійців пішло у СЗЧ. Отже, у березні 2024 в бригаду набрали 46 бійців, троє дезертували. У квітні

2024 прийшло 123 бійця, із 6 пішли у СЗЧ, у травні 2024 взяли 217 чоловіків з вулиць українських міст, з них 31 осіб втекли, у червні 2024 набрали ще 1978 військових, з них 185 осіб пішли у СЗЧ, у липні 2024 бригада поповнилася на ще 3 882 бійця, з них 310 бійців пішли (втекли) у СЗЧ, у серпні 2024 набрали ще 2748 військовослужбовців, з них 217 осіб – пішли у СЗЧ, у жовтні 2024 додалося ще 3211 бійців, з них 339 осіб зразу десертували, у листопаді 2024 бригаді надали 5832 людини, з них 448 зразу втекли у СЗЧ. 155-ту бригаду відправили на навчання у Францію у жовтні 2024 року, на той момент у бригаді вже було 935 СЗЧ (дезертирства), зазначає Ю.Бутусов.

Тобто командування ОК "Захід" та командування Сухопутних військ, і ті, хто посилав бригаду до Франції, не могли не розуміти всі скандальні наслідки набраних з вулиць випадкових чоловіків, різних п'яничок та наркоманів. Командування ЗСУ не могли не розуміти, що СЗЧ буде і у Франції, можливо ще в більших розмірах – зазначив Ю.Бутусов. Журналіст звертає увагу на те, що фактично комплектування бригади почалось у червні 2024 року, але пройти повноцінну підготовку, набрані бійці не встигли, бо у липні та серпні 2024 з 155-ї бригади забрали понад 2550 військовослужбовців на поповнення інших частин! Відібрали кращих осіб, а решту залишили на «перевиховання».

Цим фактично «обнулили» усі попередні чотири місяці роботи, у березні-червні 2024. Увесь склад 155-ї бригади довелося організовувати по новій у серпні 2024, і тоді ЗСУ видали наказ готуватись усім, хто залишився в 155-й бригаді, до поїздки у Францію у кінці вересня 2024 року.

Кого відправили на навчання у Францію? В результаті у Францію, у складі 155-ї бригади було направлено 1924 військовослужбовця, з них досвід військової служби понад рік був лише у 51, досвід до року – у 459 військовослужбовців, а більшість 1414 осіб, були набрані з вулиць і служили в ЗСУ менше двох місяців. Особливо проблемними видавалися близько 150 людей, (можливі наркомани) щойно набрані без всякого відбору, і саме їх було направлено до Франції без проходження базової військової підготовки! Саме серед них і була найбільша кількість втікачів у Франції, зазначає журналіст. Можливо вони чекали, коли їх безкоштовно переправлять через кордон, а вже у Франції вони втечуть...

Виходить, що у Францію командування Сухопутних військ ЗСУ та ОК "Захід" направили не організовану та керовану військову частину (155-у бригаду), яку можна навчити військовим азам, а натовп людей з вулиць, тільки-но одягнутих у військову форму. Приблизно 30% від штату бригади, тільки під час поїздки до Франції займатись організацією та знайомством між собою та з своїми майбутніми командирами! Але і це ще не все. Далі Ю.Бутусов розповідає і про те, що поки усе командування 155 бригади було на навчанні у Франції, у бійців не було командира бригади та командирів батальйонів. Половина бійців 155-ї бригади ставилися до навчання відповідально. З 15 листопада 2024 року рядовий склад бригади почали повертати в Україну, а штаб 155-ї бригади залишився за планом підготовки для завершення штабних занять у Франції, за які французькі інструктори поставили їм найвищі бали.

А знаєте...

А знаєте, війна колись закінчиться

І з часом відбудуються міста,

Але ніколи більше не повернуться

Всі ті, кого забрали небеса,

Їх вже немає, безліч їх загинуло,

Але за що? Чому така ціна?

Вони на небі мабуть, поруч з ангелами,

Їм там спокійніше, бо на землі війна,

Це все так боляче, що серце розривається,

Де правда і в чиїх руках життя?

Чому війна лише простих людей торкається?

А для політиків здається просто гра...

Знову до неба я з молитвою звертаюся,

Благаю Боже, спокою пошли,

Щоб моя рідна серцю Україна

Не знала більше пострілів війни,

А знаєте, війна колись закінчиться

І тільки спогади залишаться в серцях,

Благаю Боже, збережи мою країну,

Молюсь до Тебе, збережи усім життя.

"Штаб 155-ї бригади прибув до України 30 листопада 2024, але познайомитися зі своїми новими 4 тисячами підлеглими бійцями та окремими командирами, які чекали у навчальному центрі та провести заплановані додаткові навчання з ними, хто не зміг отримати усіх необхідних знань, комбриг полковник Д.Рюмшин не встиг. За відсутності штабу бригади та комбатів, командування ОК "Захід" та КСВ почали перекидати ненавчених та незлагоджених людей 155-ї бригади у район Покровська", – пише Ю.Бутусов.

Далі Ю.Бутусов також зазначає, що одночасно після прибуття комбрига Д.Рюмшина до Покровська, під час розгортання 155-ї бригади, 4 грудня 2024 туди завітала комісія Сухопутних військ ЗСУ, яка швидко написала висновок, що у втечі 50 військовослужбовців бригади у Франції винуватим є командир 155-ї бригади, полковник Д.Рюмшин, який нібито не приділяв часу спілкуванню з особовим складом, і тому бійці повтікали! (Дуже дивний висновок). За словами Бутусова, за кілька днів комбриг Д.Рюмшин, який тільки-но встиг створити у цьому хаосі якусь мінімальну керованість у 155-й бригаді і намагався врятувати ситуацію, був відсторонений від посади, також з ним було відсторонено декілька офіцерів штабу, один з комбатів, і призначені нові командири, які взагалі не мали ніякого розуміння щодо стану справ у 155-й бригаді.

В результаті, каже Ю.Бутусов, хаос в управлінні бригади тільки посилювався, керованість стала значно гіршою, і за перший тиждень грудня 2024 року ще до вступу у бій, у 155-й бригаді ще 198 осіб втекли у СЗЧ, а з першого дня виконання бойових завдань почалися значні втрати людей бригади через погану керованість та навченість. Виставлені у Франції оцінки «добре» в підготовці 155-ї бригади – виявилися фейкові. Ось що каже про організацію та підготовку один із офіцерів 155 бригади на умовах анонімності на псевдо «Бувалий»: "Від самого початку, людей давали в 155 бригаду, тільки щоб нагнати процентовку заповнення штату, суто формально. Цих людей підготували, але їх чомусь забрали до інших частин. Присланих новачків почали готувати знову, пізніше і цих забрали на фронт. Знову пригнали нових з вулиць, але не дали підготувати на конкретних посадах, не дали часу організувати підготовку відповідно до спеціальності і таке інше".

Журналіст Ю.Бутусов також заявив, що 95% командирів 155-ї бригади не воювали, і самі потребували тривалої підготовки та відбору, перед тим як довіряти їм командування бійцями. У них не було простих військових навичок управління, це були командири набрані із цивільного середовища. "100% тех. - нічних фахівців бригади треба було готувати з нуля, на дрони, на техніку, на управління тощо. Нажаль часу зліпити з них добрих фахівців не дали", – зазначив журналіст.

Другою проблемою у бригаді стала постійна зміна штатів, яка взагалі не дозволяла закріпити та навчати людей на посадах. А оскільки штаб бригади був у Франції, якість підготовки більшості особового складу, які перебували у навчальному центрі ОК "Захід", була низькою. Погано організований та некерований колектив 155-ї бригади якісно навчати не вдалося. Про це говорять декілька інструкторів 10-ї гірсько-штурмової бригади, яких ОК "Захід" залучив до бойової підготовки. Крім того, якість підготовки по багатьох спеціальностях у 155 бригаді, насамперед, оператори БПЛА, виявилась дуже низькою. Фактично, усі люди, призначені на посади технічних фахівців 155-ї бригади, не були готові до негайного виконання обов'язків, і потребували додаткового відбору та стажування у бойових частинах, щоб набути реальної боєздатності. Таку підготовку 155 бригада отримала можливість робити тільки після введення їх у бій. І це проявилось у фронтових умовах.

Тепер декілька слів про озброєння 155-ї бригади. Опираючись на слова журналіста Ю.Бутусова, зазначимо, що за штатом бригади передбачено озброєння понад 150 дронів, у тому числі 137 шт марки «Мавік-3». Цифра незначна, з огляду на те, що штат передбачав 6 взводів БПЛА у кожному механізованому та стрілецькому батальйонах. Втім, журналіст заявив, що жодного дрону для виконання бойових завдань 155 бригада від держави не отримала. А купляти дрони, обладнання, машини зі своїх тилових зарплат, одні бійці не змогли, інші не захотіли. Таким чином, повністю укомплектована піхотою, артилерією та бронетехнікою 155-та бригада не мала дронів – основних засобів розвідки та управління у сучасній війні, що робило її фактично обмежено придатною для ведення бойових дій.

За допомогою волонтерів 155 бригада після прибуття на фронт змогла розгорнути не більше 5-6 стрімів одночасно,

основною проблемою є відсутність навчених операторів. 17-ть мільйонів гривень для закупівлі партії дронів бригада отримала від Міноборони через 10 днів після вступу у бій. Повністю були відсутні засоби РЕБ, не було часу обладнати всі бойові машини надійними решітками, не було самих решіток. Усе це прохали у волонтерів, жодних заявок на дрони та РЕБ Міноборони не виконало. В результаті новенькі танки "Леопард-2 А-4" та бронемашини «VAB» зазнали втрат при перших же спробах застосувати їх на фронті від ворожих російських дронів. Бронемашини «VAB» та танки «AMX-10» після прибуття до бригади навіть не були обслуговані, через це багато технічних проблем. Дивізіон новітніх 155 мм САУ "Цезар", уся інша 155 бригадна артилерія та мінометники не встигли пройти повноцінний курс стрільб, та почали вчитися стріляти вже під час виконання бойових завдань. Усі 120 мм мінометні міни виробництва підприємства Мінстратегпрому, (це Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України - центральний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України), які видали 155 бригаді, виявились бракованими. 4 грудня 2024 року, при проведенні випробувальних стрільб з 10 мін - не вибухнула жодна. Міномети не могли надати вогневу підтримку, навчити мінометників не було чим, Міноборони постачання мін до війська не контролювала, а браковані міни не вилучала", – написав Бутусов. Значить підприємства Мінстратегпрому гнали кількість, нехтуючи якістю.

Водночас Журналіст Ю.Бутусов зазначив, що більшість воїнів 155-ї механізованої бригади на фронті намагаються чесно виконувати свої обов'язки. Але в результаті такого ставлення до життів воїнів, 155-та бригада з перших днів мала значні втрати. Там є комбати, які самотужки ходять на штурм, тому що більше нема кому, там є солдати, які до останнього б'ються за кожну позицію, і з перших днів роблять справжні подвиги. Люди навчаються бути військовою частиною ціною великих втрат. І значна частина тих, хто не встиг відчувати єдності з колективом, продовжувала тікати у СЗЧ. Крім цього, Ю.Бутусов заявив, що нині військове командування ЗСУ намагається зняти з себе відповідальність у цій некрасивій історії з 155-ю бригадою. Вище командування ЗСУ старається зробити винним «молодшого стрілочника».

У суспільства є питання, чому вище військове командування, яке зараз намагається заховати правду і використати справу ДБР для зняття з себе відповідальності. При направленні на фронт 155 бригади ОК "Захід" та КСВ на початку виставили їм оцінку "незадовільно" в Акті оцінки спроможностей бригади. Але хтось надавив зверху у керівництві Генштабу ЗСУ, і генерали пізніше підписали і випхали на фронт взагалі небоєздатну 155 бригаду, намалювали їй "задовільно", закреслив оцінку «незадовільно». Полковник Галимський з ОК "Захід" без узгодження з командуванням 155 бригади погнав людей на фронт, не даючи їм навіть зібрати речі, частково бійці були без зброї: «Захопите зброю у ворога»...

А ще журналіст Ю.Бутусов заявив, що власне намагання командування ОК "Захід" та командування Сухопутних військ позитивно відзвітувати перед вищим керівництвом ЗСУ, МО та Ставкою призвело до фальсифікації реальності. "Головнокомандувач ЗСУ Олександр Сирський після зняття комбрига полковника Д.Рюмшина посилив боєздатність 155-ї бригади направленням у Покровськ комісії у складі командувача ОК "Захід" - Шведюка та начштаба ОК - Селецького, які раніше відповідали за її підготовку. Висновок такої комісії був запрограмований. Все йшло на нервах, на криках, українському суспільстві треба розібратися з таким хаосом в ЗСУ, бо його створює наша влада.

Примітка: 30 грудня 2024 полковник Селецький помер від серцевого нападу під час виконання службових обов'язків, каже Ю.Бутусов. "Селецький переживав за справу, і тому, якщо ми хочемо зберегти життя людей та розслідувати справу 155-ї бригади добросовісно, щоб таке більше не повторювалось, питати треба не з загиблих бійців, звільнених командирів та не з померлого полковника Селецького. А з тих живих та бадьорих чиновників при владі, які дали такі накази та висували такі неадекватні вимоги. І почати треба з президента Зеленського, який дав нереальні обіцянки президенту Франції Е.Макрону; з українського Міністра оборони Умерова, який не звернув жодної уваги, як готується та оснащується така важлива бойова бригада; з Головнокомандувача ЗСУ О.Сирського, який ставить завдання у ручному режимі і не організовує плановий процес у підрозділах підготовки та застосування резервів; з командуван-

ня сухопутних військ – Павлюка та командувача ОК "Захід" - Шведюка, які знали, що відбувається у 155-й бригаді, але сліпо виконували неадекватний наказ і направили небоездатну частину на фронт; з Міністра стратегічної промисловості Сметаніна, який продовжує безсоромно та безкарно постачати на фронт браковані міни і освоювати бюджетні кошти на крові українських воїнів", – пише журналіст Ю.Бутусов.

Крім того, Ю.Бутусов наголосив, що відповідати за те, що відбулося з 155-ю бригадою мають і багато керівників ОК та КСВ, які все це знали, бачили, але підписують папірці та поставили бригаді задовільні оцінки, які від них вимагали в ЗСУ, а потім за ці фейкові звіти та акти спроможностей платили кров'ю кращі з кращих солдатів. Українське суспільство сподівається, що керівництво країни відзначить героїзм солдат та офіцерів 155 бригади, які в таких умовах, попри все, продовжують битися за Покровськ, бо більшість бійців показали свій бійцівський характер, і їх дії в таких умовах заслуговують похвали та визнання. А також висловлює сподівання, що будуть зроблені висновки і щодо інших подібних бригадах, аби історія не повторилася у 140-х, 150-х і 160-х бригадах.

На розслідування Ю.Бутусова відреагували й військові з інших бригад. Зокрема заступник командира Третьої окремої штурмової бригади, майор ЗСУ Максим Жорін заявив, що ситуація із ймовірним масовим дезертирством у 155-й механізованій бригаді «Анна Київська» - не унікальна. Подібна ситуація майже «типова» для всіх новостворених підрозділів. Приходять люди без бойового досвіду, без офіцерської та сержантської основи, без структури. І їх, непідготовлених, кидають на важкі напрямки фронту. Можна навчати людей у Франції, або в Штатах, де завгодно - але якщо немає структури з досвідченими кадрами, немає розуміння, як побудувати дієвий підрозділ, і взагалі, як йому воювати в сучасних умовах - в результаті можуть бути лише «просрані» мільйони фінансування та сотні СЗЧ. На полі бою ці, розбиті в перші ж дні підрозділи, все одно пізніше напружать до досвідчених бригад і це створить для цих бригад проблеми, адже управляти «хаосом» дуже складно. А засновник аналітичної групи «Frontelligence Insight» на псевдо «Tatarigami» каже: причини масового дезертирства в бригадах ЗСУ криються в "організаційному та лідерському провалі"...

ВІДСУТНІСТЬ ЄДНОСТІ МІЖ СУСПІЛЬСТВОМ І АРМІЄЮ

Основна причина виникнення війни, прагнення політичних сил використати збройну боротьбу для досягнення різних зовнішніх та внутрішніх політичних цілей. Зараз у світі маємо рекордну кількість воєн за 30 років. Станом на початок 2025 року на планеті відбулося 183 регіональних збройних конфліктів. Як війна впливає на суспільство? Війна роз'єднує суспільство, на кшталт «око за око, зуб за зуб», «друг-ворог»

тощо. А ще війна впливає на емоційний стан, побут і повсякдення, громадську думку, між людські стосунки, соціально-економічне становище, зайнятість, громадську активність.

Масштаб цих змін є безпрецедентним як для України, так і для Європи. Що робить війна з людьми? Війна призводить до багатьох втрат, будь то втрата рідних людей, друзів, домівок або втрата рутини і стабільності. Ці втрати можуть викликати сильний біль, скорботу і навіть відчуття порожнечі. Людина може мати проблеми з впорядкуванням своїх емоцій і знайти шляхи для примирення зі своїм горем...

Російська агресія проти України породила не лише справжніх героїв та самовідданих захисників країни, а й когорту екзальтованих «диванних бійців». Не беручи особисто участі у військових діях, ця безкомпромісна публіка сидить на дивані і чекає на розпад РФ і вихід ЗСУ на рубежі кордонів 1991 року. На менше незламний «диванний воїн» не згоден, і жоден інший фінал активної фази війни його не влаштує, він кричить: «Зрада». Він, як і раніше, прагне отримати все і відразу: парад перемоги в Севастополі, Москву в руїнах, Путіна на лаві підсудних не доклавши до цього власних зусиль.

Ось лишень реалізовувати цю максималістську програму має хтось інший – той, хто бореться та вмирає на фронті. Боєць диванного фронту – універсальний типаж. Його не обмежують професійні, вікові, статеві чи географічні рамки. Він власник надійної броні або відстрочки від мобілізації, впевнений, що особисто йому не доведеться одягнути військовий одяг (піксель). Це також може бути пенсіонер, який не має синів чи онуків мобілізаційного віку. Молода самотня жінка, яку гендерна

програма звільнила від більшості обмежень воєнного часу. Українець чи українка, які перебувають за кордоном і не обтяжені близькими родичами на фронті.

Кожен/кожна з них має спокусу – максимально підняти планку вимог до наших Збройних сил, до військово-політичного керівництва, до самого поняття "українська перемога". Коли виконання особистих бажань не пов'язане з болісними особистими жертвами. І на жаль, далеко не кожен/кожна в змозі протистояти цій спокусі.

Стараннями великої «диванної армії» в Україні зберігається максималізм, який давно відірваний від реальності й дисонує з непростюю ситуацією на фронті. Досяжні та практичні цілі, які можна й потрібно ставити перед країною, губляться на тлі утопічних і фантастичних надуманих вимог. А реальні успіхи, яких ЗСУ досягають величезними зусиллями, не цінують гідно, а лишень розбурхують сторонніх спостерігачів і збільшують простір для абстрактних фантазій. "Як дійшли до Суджі, так дійдемо і до Москви!" – вигукував типовий «диванний воїн». При цьому він має на увазі, що ворожу столицю Москву штурмуватиме не він сам або його близькі, а хтось інший.

В середині літа 2024 року, феномен безкомпромісної війни з дивана був перекладений мовою цифр, тобто проведено відповідне соціопитування. Як з'ясувалося, 61% наших співгромадян відкидають будь-які домовленості під час гіпотетичних переговорів із Москвою. 51,5% називають - звільнення всієї України в кордонах 1991 року і тільки тоді можна завершувати війну. Однак при цьому 46% українців вважають, що в розпал повномасштабного військового протистояння не соромно бути ухилиянтом від мобілізації до ЗСУ. Протилежної думки дотримуються лише 29%, це чоловіки яким мобілізація вже не загрожує. Натомість готовність протестувати, якщо фінал війни не збігатиметься з народними очікуваннями, зберігається на досить високому рівні – в цьому випадку 49% опитаних прогнозують громадянський спротив у середині України.

Коли за кордоном сперечаються про прийнятні для Києва сценарії закінчення війни, їх часто намагаються пов'язати з особистою позицією президента В.Зеленського. Але це не зовсім правильно, оскільки президент був і залишається своєрідним дзеркалом, в якому відображається українське суспільство.

*Невже від цього легше стало,
Як ви державу продавали?
Як ви кусали і давились,
І по країні кров полилась!
В боях вмирають діти наші.
Гуляють в нічних клубах ваші.
В окопах наші юнаки - в грязі
А ваші, їздять, як князі!*

*Ми молилось за всіх героїв.
Даємо їм гроші на зброю!
Ми по нитці "шиємо сорочку",
Щоб воїн-тато зміг обійняти свою дочку!*

*Як би ж ви вчилися у народу
Й не каламутили ви воду,
То танки б в вас були свої!
Не було б шансів у русні!*

З перших місяців президентства В.Зеленський та його команда ЗЕ намагалися "відчувати зал": уловлювати запити мільйонів українців та по можливості на них реагувати. В цьому сила нинішнього глави держави, і в цьому його слабкість. Адже далеко не всі народні запити піддаються практичній реалізації. Наприклад, диванне шапкозакидування по-українськи породжує взаємовиключні запити, які прямо суперечать один одному. Так, з одного боку, мільйони наших співвітчизників прагнуть беззастережної перемоги над ворогом, яку можна було б порівняти з розгромом нацистської Німеччини 1945 р. З іншого – мільйони наших співвітчизників не збираються нести на собі тягар військових труднощів, який можна порівняти з реаліями 1940-х років в період Другої світової війни.

Що робити з суспільством де:

- 1) Одні й ті самі люди хочуть якнайшвидшого закінчення війни – але чекають, що її активна фаза завершиться на українських умовах і без жодних поступок супротивникові без їхньої участі.
- 2) Одні й ті самі люди мріють про повне знищення Росії – але виступають проти посилення мобілізації в Україні.
- 3) Одні й ті самі люди вимагають виходу ЗСУ на кордони 1991 року – але не планують особисто брати участь у відвойовуванні Донецька, Луганська чи Криму.

Іншими словами, безліч наших співгромадян бачать себе в ролі тих «патріотичних» воїнів. Вони готові всіляко демонструвати свою войовничість і безкомпромісність, оспівувати українську перемогу та створення «буферної зони до китайських кордонів». Інша подібна категорія громадян кричить: «автомат – наш дипломат», але при цьому не хоче обтяжувати власні руки автоматами і не йде до ЗСУ. Тож нашим читачам треба навчитися розпізнавати подібних громадян.

2024 рік вже позаду, український фронт бореться і тримається. Продовжується складна ситуація на всіх напрямках українських фронтів. Продовжується тактика російського енергетичного терору, нестача засобів ППО та іншої зброї. Бійці ЗСУ на фронтах втомилися, їм потрібний перепочинок. Нова мобілізаційна хвиля принесла Україні та українцям чимало тривоги. Але, мабуть, найтривожніший симптом – це руйнація єдності між фронтом та тилом. Між широкими народними масами та армією, що захищає цей самий народ. Чому так сталося?

Не треба бути експертом-соціологом, щоб помітити, як зростає напруга між двома частинами українського суспільства. З одного боку – люди в пікселі (військовому одязі), з іншого – ті, хто ще не надягнув піксель і, прямо скажемо, другій частині людей не надто кортить йти до ЗСУ. Фактично в умовах заморожування політичного життя в Україні сформувалися дві умовні партії з власними пріоритетами: "військова" та "цивільна".

- 1) До складу "військової" партії входять не лише бійці та командири ЗСУ, але також члени їхніх сімей та близькі друзі.
- 2) Своєю чергою "цивільна" партія включає не лише військовозобов'язаних чоловіків у тилу, а й усіх тих, хто їм співчуває.

На початку повномасштабної війни 2022 це розмежування не впадало у вічі, оскільки тоді в Україні діяв стихійний суспільний договір: армія, укомплектована високо мотивованими добровольцями, бореться на фронті та захищає цивільних, а цивільні – вірять у ЗСУ, підтримують військових морально та матеріально, але самі залишаються в тилу. Саме цю гармонійну модель пропагували на державному рівні. На жаль, уже 2023 року вона себе вичерпала, а 2024 року прірва поглибилась. Що робити, запитують у читачів автори нашої книги?

Якщо в ЗСУ на фронті не хватає снарядів для захисту власної території, будемо «доставати» Росію безпілотниками кричать «дивані бійці». У 2024 році в Брянській, Калузькій та Белгородській областях Росії губернатори повідомляли про вибухи та атаки українських безпілотників. В російських регіонах горять об'єкти енергетичної інфраструктури, є загиблі росіяни. За даними російського відомства, їхні сили ППО перехоплюють та знищують масу українських безпілотників, а от скільки безпілотників попали в ціль, росіяни не повідомляють.

Український фронт виснажений і відчайдушно потребує поповнення. Український тил не готовий постачати це поповнення в необхідній кількості. "Військова" партія вважає вітчизняну мобілізацію неприпустимо м'якою. "Цивільна" партія - навпаки, цивільні – стають надмірно жорсткими. Чіпляючись за колишню єдність, "штатські" часто намагаються протиставляти непопулярних військкомів авторитетним героям-фронтовикам. Натомість, "військові" наголошують, що жодної принципової різниці немає, і більшість співробітників ТЦК у недавньому минулому теж побували на фронті. Передбачається, що знак рівності між військкомом та фронтовиками позитивно позначиться на іміджі ТЦК. Але можливий і протилежний ефект: народна ворожість до військкомів здатна перерости в негативне ставлення до Збройних сил.

При цьому представники обох умовних партій досить терпимо сприймають порушення українського законодавства.

Більшість цивільних вважають, що незаконне ухилення від мобілізації цілком можна пробачити. Згідно з березневим опитуванням 2024 р, проведеним Інститутом соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України (НАПНУ) спільно з Асоціацією політичних психологів України, майже 54% наших співгромадян згодні з твердженням: "Тих, хто ухиляється від мобілізації, можна зрозуміти – ніхто не хоче вмирати".

А значна частина "військової" партії вважає цілком припустимими незаконні дії співробітників ТЦК. Мовляв, у боротьбі з ухилянтами хороші будь-які методи. Церемонитися з цією его-

їстичною публікою не варто, і навіть якщо люди у формі переги-нають палицю, нічого страшного в цьому немає. На кону вижи-вання країни а законність та демократію поставимо «на паузу».

Своєрідним лакмусовим папірцем став нещодавній скан-дал зі спробою вручити повістку журналістові "Слідство.Інфо" Євгену Шульгату. Як вдалося з'ясувати, співробітники Соло-м'янського ТЦК виконували негласну вказівку СБУ, яка виріши-ла помститися Шульгату за розслідування корупції в її рядах. Звичайно, представники "штатської" (цивільної) партії сприй-няли цей інцидент як яскраве підтвердження власної правоти. Хіба історія з журналістом Є.Шульгатом не доводить, що терто-ріальні центри комплектування та соціальної підтримки потону-ли в зловживаннях? Хіба це не привід вважати їх розсадниками свавілля та таврувати ганьбою? І почали знаходити компромат і корупційні дії в рядах "військової" партії.

Останні почали захищатися і заявили: 27-річний журна-ліст Є.Шульгат не оновив свої дані до ТЦК і відмовився від повістки. Багато коментаторів зазначали, що ухилинт з журна-лістським посвідченням не відрізняється від будь-якого іншого ухилинта і не заслуговує на привілеї. І тому проблема помсти з боку військових ТЦК і працівників СБУ відступала на другий план. Люди з військових і цивільних партій почали сперечатися між собою. Вони не брали до уваги, що з кінця 2023 року пішло посилення мобілізації цивільних, це необхідно для того, щоби демобілізувати сотні тисяч фронтовиків. Довгий час обидві нор-ми були присутні в законопроекті № 10449 як єдиний комплект. Але перед ухваленням нового закону пункт про демобілізацію звідти прибрали. Бо офіційні особи почали пояснювати, що до завершення бойових дій це нереально.

Очевидно, українське керівництво спочатку розуміло, що демобілізувати з фронтів основну масу бійців ЗСУ у жодному разі не вдасться: і що посилення мобілізації допоможе лише закрити дірки на фронтах. Однак у боротьбі за новий мобіліза-ційний закон державі було важливо заручитися активною підт-римкою "військової" партії, щоб зламати опір «цивільної» партії та її публічних адвокатів. Тому протягом кількох місяців військо-вослужбовців та їхні сім'ї переконували в тому, що надто м'яке поводження з ухилинтами в тилу – єдина перешкода на шляху до демобілізації, і що жодних інших об'єктивних перешкод не

існує. Так створювалося емоційне тло, яке дозволило провести через парламент непопулярний законопроект № 10449. На жаль, для цього довелося ще більше налаштувати «військову» частину українського суспільства проти «цивільної» партії.

В результаті новий закон про мобілізацію не сподобався жодній з двох вітчизняних партій. "Цивільні" вважають його надто жорстким. "Військові" – недостатньо жорстким. І мало хто – оптимально компромісним. Розбіжності між двома таборами надалі наростають, і це створює серйозні ризики для нашої внутрішньої стабільності. На сьогоднішній день почалися відкриті зіткнення між двома партіями – на зразок нападів чоловіків та жінок із «цивільної» - на співробітників ТЦК із «військової» партії. Для України життєво важливо, щоб у ході посилення мобілізації вони не набули масового характеру між цими партіями.

Країні необхідно уникнути не тільки катастроф на фронтах, а й чогось схожого на американські «draft riots» (громадянська непокоря «неділі призиву» 1863 р), знайомі нам за "Бандами Нью-Йорка" Мартіна Скорсезе. Інакше ми отримаємо справжню прірву між народом та армією: і туди проваляться українські шанси вистояти у війні з Росією. Саме так виглядає ідеальний сценарій із погляду нашого ворога. Сценарій, в який Росія готова вкладатися і всіляко реалізувати. Але росіяни не зможуть його втілити без тисяч мимовільних помічників з «руського міра» в Україні. І щоб не виступити в цій непристойній ролі, представникам "військової" та "цивільної" партій доведеться зважувати кожен крок, кожне слово та кожен свій вчинок. А ще треба військовослужбовцям з вищого ешелону ЗСУ бути більш обачними у військових підрозділах і не допускати свавілля.

Багато країн у Європі мають свої Patriot. Серед них Німеччина, Іспанія, Греція, Румунія та Швеція. Також ці американські ЗРК чергують в Ізраїлі, Саудівській Аравії, ОАЕ, Єгипті, Бахреїні, Йорданії, Катарі, Кувейті, Тайвані, Південній Кореї та Японії. Тому прем'єр-міністр Нідерландів Марк Рютте публічно запропонував цим країнам купити їхні ЗРК, щоб потім передати Україні: «Гроші у нас є, продайте частину своїх Patriot в кількості 20-26 шт і ми передамо їх Україні».

Середині 2024 року (червень місяць), начальник штабу бригади "Азов" Національної гвардії Богдан Кротевич подав заяву до Державного бюро розслідувань із закликом провести розслідування щодо командувача Об'єднаних сил ЗСУ генерал-лейтенанта Юрія Содоля. У ДБР підтвердили, що така заява надійшла, і додали, що з нею працюють слідчі. Б.Кротевич звинувачує генерала Ю.Содоля в перевищенні службових повноважень та некомпетентному командуванні військами, що призвело до втрат великої частини території України і просить перевірити командувача на факт співпраці з ворогом. Начштабу "Азова" також висловив готовність свідчити у справі.

Пряма мова Б.Кротевича: "Я ...написав листа в ДБР з закликом про відкриття розслідування на одного військового генерала ЗСУ, який, на моє переконання, вбив більше українських військових, ніж будь-який російський генерал. Мені похрін чи почнуть розслідування проти мене і мені похрін чи посадять мене в тюрму. Але мені не байдуже, що судять комбатів та комбригів бригади "Азов" за втрату спостережного посту, але не судять генерала за втрату областей та десятків міст України та втрату тисяч солдат ЗСУ.

Ті умови, при яких зараз воюють бригади ЗСУ - це нереальний героїзм, в першу чергу солдат, командирів взводів, рот, батальйонів та бригад. І героїзм їх покладається в тому, що вони стримують ворога не завдяки, а всупереч всяким правилам. Іноді мені здається, що світ посилає нам командирів-покидьків, щоб нас згуртувати. І всі військові зараз розуміють, про яку людину я кажу, бо 99 відсотків військових його ненавидять за те, що він робить. Це генерал-лейтенант Ю.Содоля, він починає розслідування проти командирів, які наступають і не втрачають позиції, але не лижуть йому жопу. Проте проти себе він службові розслідування не ініціює і присікає на корені. «Мене це дістало, Рубікон перейдений», сказав Богдан Кротевич.

Згодом журналісти «The Washington Post» отримали доступ до тексту документа, який Б.Кротевич відправив до ДБР. Ось у чому начштабу "Азова" звинуватив генерала: "Ю.Содоль неадекватно командує військами, а його рішення призвели до загибелі тисяч військовослужбовців ЗСУ, Нацгвардії та інших підрозділів оборони, що призвело до ослаблення позицій на фронті та втрати великої кількості солдатів та території. Дивина

в тому, що генерал Ю.Содоль не керував обороною міста і не провів у Маріуполі жодної години, але йому було надано звання Героя України «за оборону Маріуполя».

Ю.Содоль не постачав бригаді "Азов" боєприпаси, не нарощував сили та укріплення в місті перед наступом. Коли один із командирів у Маріуполі попросив Содоля дати інструкції: «Як діяти в складній обстановці»? Той відповів: "Ніяк, нам всім скоро кінець" і поклав слухавку. Генерал Ю.Содоль наказав бригаді "Азову" наступати без спецпідготовки і відсутності артилерійських боєприпасів. Коли йому навели аргументи, чому це неможливо, проти командира бригади «Азова» було розпочато офіційне розслідування".

Зауважимо, що ще до заяви Начштабу бригади «Азова» Б.Кротеви́ча генерал Ю.Содоля отримав порцію критики від народної депутатки Мар'яни Безуглої. Зокрема, вона зробила гучну заяву про прорив ворога на Донеччині, що стався з вини генерала. За словами депутатки, ЗСУ втратили позиції на Донеччині, які тримали від 2014 року по причині п'яного Ю.Содолі. За інформацією М.Безуглої, під час пропущеного прориву на Торецьк (Донеччина) керівник східного фронту генерал Содоль пиячив у ресторані "Облака" в Одесі і не зміг своєчасно потрапити на фронт бо був несамовитий.

Пізніше депутатка М.Безугла зробила допис, як він навмисно сприяв "вбивству" українських солдатів: "Керівник східним фронтом генерал Содоль вбив (у лапках) більше українських військових, ніж будь-який російський генерал. Маріуполь, Кринки, Авдіївка, Очеретине, Вовчанськ... Невже це буде й далі продовжуватись? Чому із-за недолугих генералів ми втрачаємо своїх бійців і українські території.

Що відомо про Юрія Содолю, йому 53 роки, народився у Чугуєві на Харківщині в сім'ї військовослужбовців. Він закінчив артилерійське командне училище в Сумах та Національну академію оборони України, здобувши спеціальність «Бойове застосування та управління діями підрозділів Сухопутних військ». У 2003 році розпочав службу в Десантних військах ЗСУ, а через 4 роки став командиром 25-ї окремої повітряно-десантної бригади. На цій посаді він зустрів початок війни на сході України у 2014 році. Далі брав участь у боях за Рубіжне, штурмі Ямполь, обороні Донецького аеропорту, його бригада забезпечувала

прикриття виходу ЗСУ з Дебальцевого тощо. На початку 2015 був призначений першим заступником командувача Десантно-штурмовими військами. З березня 2018 року командував Морською піхотою ВМС ЗСУ. Того ж року йому присвоєно звання генерал-лейтенанта. Після початку широкомасштабного вторгнення РФ в Україну у 2022 році брав участь у боях під Волновахою та в обороні Маріуполя. Він удостоєний звання Героя України.

У лютому 2024 року, в результаті кадрових змін у вищому військовому командуванні, Юрія Содоля було призначено командувачем Об'єднаних сил замість Сергія Наєва. (Примітка: Сергій Іванович Наєв – командувач об'єднаних сил ЗСУ (2020-2024), генерал-лейтенант. Заступник начальника Генштабу ЗСУ та командувач Об'єднаного оперативного штабу ЗСУ (2018-2019). Герой України (2022).

24 червня 2024 року президент України Володимир Зеленський змінив командувача Об'єднаних сил ЗСУ Юрія Содоля на бригадного генерала Андрія Гнатова. У нас в ЗСУ, якщо генерала звільняють – то на рівнозначну або на вищу посаду. Жоден генерал ЗСУ поки не покараний. На думку військового експерта генерал-лейтенанта у відставці Ігоря Романенка, зміна командувача генерала Ю.Содоля навряд чи суттєво вплине на ситуацію на фронті. З його слів, «прості заміни» мало що дають, бо люди, які приходять на їхні місця «не чарівники». Багато залежить від простих бійців які вже виснажені, їм потрібен відпочинок.

Генерал з старих римських часів – це військовий, який керує тисячами солдатів, тому відповідальність дуже велика. І у зв'язку з цим дуже виважено треба себе поводити у спілкуванні з товаришами по службі і політичними лідерами. Мабуть, іспит на такі підходи генералу Ю.Содолю не вдалося пройти, і тому ми маємо наслідки, коли Верховний головнокомандувач ЗСУ В.Зеленський ще раз поспілкувався з військовим і прийняв рішення щодо генерала Содолі, який «воював людським ресурсом за принципами «совка». Він дійсно винен за загибель десятків тисяч українських солдат. Його справу приєднано до матеріалів фактової кримінальної справи щодо обставин прориву російськими військовими кордону в Харківській області. Зараз важливо, щоб українське суспільство знало правду...

Наступна тема: В українській армії страшна бюрократія. Складнощі з оформленням документів, процедури, правила, права та обов'язки: «Треба пройти сім кіл паперового пекла». А ще різного роду аферисти наживаються на військових. Із цим ми не виграємо війну.

Бюрократія в армії дратує військовослужбовців і заважає їм виконувати свої обов'язки. Багато палок у колеса вставляють у нашої внутрішній системі ЗСУ: ці всі журнали, які зовсім не потрібні, книги перевірок, акти – тощо. Десь якась одна буква не так – всі акти повертають. І це дуже гальмує весь процес роботи. Ухвалений у другому читанні законопроект №10062 дозволить армії прискорити процеси обміну інформацією. Послуги та процеси для військовослужбовців перейдуть у зручний цифровий формат, зазначив міністр оборони Рустем Умеров.

У новій редакції законопроекта 10062 з'явилися такі пункти, щоб у реєстрі були персональні, службові дані військовослужбовців і резервістів ЗСУ. В разі ухвалення проекту реєстр міститиме інформацію про всіх чоловіків і жінок віком від 17 до 60 років (зараз від 18 до 60 років). Народна депутатка ВР від фракції "Європейська Солідарність" Ірина Геращенко заявила, що до другого читання внесли "антиконституційні" норми. Туди внесли дивні норми про надмірне втручання у приватне життя. Наприклад, до реєстру хочуть вносити інформацію про адміністративні правопорушення і всі виїзди за кордон, боргові зобов'язання тощо. Я не можу сказати, в якому кінцевому вигляді буде цей законопроект", – каже депутатка. Відповідно до тексту проекту №10062, доступ до реєстру матимуть Міноборони, СБУ, органи розвідки, оперативні командування, а також ТЦК областей.

Тему – «аферисти що наживаються на ЗСУ» треба винести в окрему главу (або книгу). Знахабнілі шахраї вимагують гроші і у волонтерів, які мали піти на військову допомогу ЗСУ. Під час війни шахраї стали нахабнішими та вдаються до нових хитрощів, щоб ошукати українців. Багато ошуканих волонтерів досі чекають дрони або компенсацію від аферистів-постачальників. Жертви шахрайських схем багаторазово писали заяви до поліції та СБУ: «А віз і нині там». Автори книга кажуть: «найкращі прикраси для шахраїв – це кайданки». Тож перевіряйте репутацію організації (людей), яким ви маєте намір задонатити.

ТЕРПИШ БІЛЬШЕ НІЖ ЖИВЕШ

Спецпризначенець Андрій Вергуленко 33 роки на псевдо «Бунтар» каже: - Перед початком великої війни я працював у туристичному агентстві та возив людей у тури з України за кордон: в Ісландію, Норвегію, Доломітові Альпи. Тож міг там легко залишитися. Але від початку повномасштабної війни (2022 р) добровільно мобілізувався до лав Збройних сил України в грудні 2023-го. Хоча намагався зробити це від самого початку повномасштабного російського вторгнення. І паралельно волонтерив у благодійній організації "Едельвіра".

Моя хата не скраю і на війні ми робимо те, що можемо робити. У цій війні немає чужої біди. Тут не спрацює принцип «моя хата скраю». Українці щодня творять дива, рятують одне одного, допомагають незнайомим, віддають останнє потерпілим, знаходять необхідне для захисників, навіть коли інші кажуть, що знайти неможливо. У цій війні кожен українець - свій. Ця єдність є нашою суперсилою. Вона вражає світ. Україна для всього світу символ надії та боротьби, Росія – символ ганебності і смерті.

Потужний волонтерський рух, чисельні батальйони добровольців, сильні бізнес спільноти та ефективні громадські організації – це все є невіддільною частиною нашого суспільства. Все це повністю руйнує міф про "Моя хата скраю – нічого не знаю" і нарешті повертає на його місце справедливе, якщо "Моя хата скраю – я першим ворога зустрічаю".

А.Вергуленко вступив на службу в ЗСУ з п'ятої спроби. Перші чотири рази, коли збирався мобілізуватися, потрапляв у ДТП – тричі на мотоциклі, а четвертий раз – на машині. "Напевно, це були якісь знаки, що ще не час", – згадує А.Вергуленко (на псевдо «Бунтар»). Зрештою взимку 2023-го йому вдалося потрапити до бажаного підрозділу Сил спеціальних операцій (ССО). Зараз Андрій є пілотом FPV-дронів. Знаходячись в армії почав обдумувати, як зробити тури на передок фронту для цивільних (?), щоб вони бачили пекло власними очима, що там відбувається в реалії. Це може бути крута бізнес-ідея: «До мене цього ніхто зробив, тож я хочу бути першим».

Вночі проти 19 жовтня 2024 р. українські повітряні сили вперше збили крилату ракету РФ класу "повітря-поверхня" Х-69, яка мала касетну бойову частину. Про це заявив військовий експерт та речник Української добровольчої армії Південь Сергій Братчук. Російська високоточна малопомітна крилата ракета класу Х-69 є модернізацією ракети Х-59. Призначена для ураження наземних цілей та надводних об'єктів. Ракету Х-69 розробило МКБ «Радуга» і вперше представили її в Дубаї у 2023 році.

Боєць на псевдо «Бунтар» сказав: «Один із моїх командирів ткнув кулаком у груди: - Звикай бути військовим. В армії чітка ієрархія». Але я як людина цивільна відповів, що не хочу до цього звикати, бо у війську залишилось дуже багато тупорилого "совка", – пригадує Андрій. Саме через бунтарську натуру він обрав собі позивний "Бунтар". Далі пряма мова Андрія Вергуленка як потрапив до ССО, чому його забавляють підходи до мобілізації в Україні і що не так із інформаційною політикою держави та команди ЗЕ.

Спочатку відбір до ССО і навчання в Іспанії. Перед початком військової служби в Силах спеціальних операцій я пройшов місяць базової підготовки. На жаль, це був не «Q-курс» (спецкурс ССО), а звичайна БЗВП. Як виявилось, щоб потрапити в ССО, не обов'язково проходити «Q-курс», достатньо мати відношення від військової частини. Правда випускники «Q-курсу» гарантовано отримають посади у військових частинах Сил спеціальних операцій ЗСУ.

Перед "учебкою" був фізичний тест. Нам розповідали, що в ССО все серйозно, що не кожен зможе здати нормативи, а по факту ми в якомусь селі попідтягувались на перекладинах, потім побігали з місцевими собаками по вулиці і все. Фізичний тест – зданий, далі інші тести. В мене на «учебці» був чувак, який підтягнувся нуль разів, дуже слаба фізична підготовка, але йому сказали: "Окей, ми тобі накинемо один бал за те, що турнік прокручується, і ти не можеш утриматись на ньому, далі підеш в навчальний центр і набереш м'язи". Раніше я думав, що в ССО тільки еліта служить. Типу не витягуєш – іди в інший підрозділ. Але ні, виявилось, що беруть ледь не всіх підряд.

Через 10 днів в "учебці" нас відправили на навчання в Іспанію. Я був шокований, коли ми туди приїхали. В іспанців немає поняття, яка у нас війна. У них є свої застарілі стандарти, так звана "база", по якій вони вчать, і все. Наприклад, вишикуватись в лінію й бігти на окоп. Ми намагалися їм пояснити, що українська війна – «технологічна», – це дрони, які усе бачать і можуть вражати будь-де. А вони казали: «Розуміємо, але, сорі, у нас таке програма. Швидко біжіть до окопу»...

Ми місяць там тренувалися – більшу частину часу на тих курсах «вступу ходили в броніках і касках по горах». Далі якісь базові штуки, наприклад, як ходити таким чи іншим строєм. Пізніше відправили на стрільби. Я терпів, бо мав розуміння, що через місяць потраплю на війну в Україну, де нікому непотрібно знати "шахматний крок" і патрулювання дороги. Цього ніхто на передовій не робив і робити не буде. Через деякий час ми повернулись додому з якимись незрозумілими навичками, хіба що трохи навчилися стріляти. Нас усіх розділили між підрозділами: хтось потрапив у ССО, хтось у десантно-штурмові, а хтось до інших військ ЗСУ. Були люди, які пройшли іспанську "учебку", потрапили в Україні на передову і майже одразу загинули, бо в них вцілили дрони...

«Бунтар»: Які б круті "рекси" (супер-десантники), розвідники чи "козаки-вікінги" в ЗСУ, вони завжди закінчуються. А на заміну їм приходять все менше й менше вмотивованих людей. Рівень підготовки у воюючій країні, я думаю, мав би бути трохи інакший. Усіх бійців мають готувати, як піхотинців і штурмовиків, чи операторів дронів - так, щоб вони володіли хоча би базовими навичками. І обов'язково має бути якісне навчання по тактичній медицині. Я намагаюся розвінчати міфи і водночас максимально реалістично показати щоденну роботу військових.

Є документальний фільм "Шлях солдата" - це розповідь про трьох дуже різних героїв: – 22-літню дівчину, 27-літнього інтелігента та 41-річного батька 4-х дітей. Усі вони вчорашні цивільні, які самі приєдналися до ЗСУ. Захист держави в нинішніх умовах - справа не тільки професійних військових, а всіх громадян. Більшість військовослужбовців, які зараз захищають Україну - були цивільними і мобілізовані в 2022 році.

Перші бойові виїзди Андрія Вергуленко на псевдо «Бунтар» - Авдіївка та Роботине. Далі його розповідь: «Наприкінці грудня 2023 року я закінчив підготовку, а вже в січні 2024-го поїхав в Авдіївку. Ми були там до останнього дня. Бувало, що навколо нас за півтори години 34 КАБи (керовані авіаційні бомби) лягали. (Примітка: КАБ це один з видів авіаційних боєприпасів, авіаційна бомба, оснащена для підвищення влучності влучання в ціль аеродинамічними поверхнями та системою наведення. Створення керованих авіаційних бомб призвело до ретроактивного перейменування старих авіаційних бомб на некеровані або «тупі» бомби). Тож коли КАБи падають, до їм не важко, які в бійців СЗУ броніки чи рівень підготовки».

Останні дні Авдіївки. Що призвело до виходу українських сил з міста і як він відбувався. Андрій на псевдо «Бунтар»: «Навесні 2024 року ми стояли біля Роботиного. Були ситуації, що офіцери з суміжних бригад не могли налагодити взаємодію між собою. Хтось не хотів нормально попросити допомоги в розвідці, а інші не збирались допомагати тим, хто на них "бикував". До цього додайте також погану логістику на деяких ділянках і зрозумієте, чому так важко на фронті.

Були окремі випадки в самому Роботині, коли командири, які відповідали за оборону цієї ділянки доволі довгий час, не знали, працює їхній РЕБ (засоби радіоелектронної боротьби) чи ні, чим заважали літати нашим дронам. Або ж наказували своїм пілотам уразити якийсь підвал, а вже в процесі вибуху дізнавалися, що там сиділи бійці ЗСУ. (Примітка: «РЕБ» - це технології, які створюють перешкоди для радіозв'язку між оператором та усім радіоелектронним обладнанням противника, включаючи безпілотні літальні апарати (БПЛА), системи протиповітряної оборони (ППО) та артилерію).

Не скажу, що це масове явище, але такі ситуації траплялися. Адже подекуди у військових підрозділах ЗСУ й досі є "совкові" командири, яким важливіше отримати зірочки на погони, ніж перемогти москалів. І ніхто про це не говорить, бо бояться, що їх пошлють на "виконання задачі 200", тобто в один кінець – на смерть. Немає строптивої людини, - немає проблеми. Я не намагаюся нікого налякати, але вважаю, що люди мають усвідомити, що реальна війна – це не телемарафон. Треба бути до цього готовими і зняти рожеві окуляри».

Командир батальйону "Свобода" Петро Кузик відверто розповів про бої та ситуацію на Сіверському напрямку фронті, де українські військові змушені тримати широкий периметр оборони під постійним тиском ворога. Попри значні втрати та дефіцит боєприпасів, українські підрозділи демонструють героїзм і витривалість та протистоять численним атакам російських військ, які використовують радянські тактики з сучасними методами. Петра Кузика запитали: - У чому різниця між Сіверським вклиненням і виступом, та іншими напрямками на вашому фронті? Чому на одних рубежах росіяни просуваються, а тут стоять: «Немов уперлися в стіну»?

Подивіться на карту, але вона не відображає всю складність ситуації. На жаль, зараз склалося так, що деякі фланги "оголені" з об'єктивних та інших причин. Були моменти, коли нам доводилося працювати (відстрілюватися) майже на 270 градусів, тримати втричі більший периметр оборони, ніж той, який треба було б тримати по нормам. Ворог не може пробити Сіверську ділянку вже другий рік. Ви питаєте, у чому різниця між Сіверським вклиненням і виступом, та іншими напрямками? Чому ми не даємо ворогу просунутись? Можливо причини в кращій організації між підрозділами. Ми працюємо пліч-о-пліч з іншими підрозділом, наприклад, з «К-2» (другий лінійний механізований батальйон 54 ОМБр імені Івана Мазепи. Ця механізована бригада з'явилася у 2014 році в Бахмуті, на Донеччині), на них можна покластися. Ми ділимося інформацією і допомагаємо один - одному. Тут воюють затяті армійці, які знають, як прогнати ворога з нашої землі.

Українські солдати утримують позиції завдяки злагодженій роботі підрозділів та підтримці волонтерів. Ситуація на фронті залишається складною, з постійними атаками та нестачею ресурсів, але українські військові продовжують обороняти свої позиції, адаптуються до змін та придумують нові тактики. Поки що ми стоїмо. Що буде завтра, я не можу сказати, тому що ми працюємо від оборони і ще й в системі координат, де не зовсім стандартна робота. Зараз прикро загинути, бо дуже хочеться подивитися, чим закінчиться ця клята війна. Із однієї роти (80 чол) лишилося 6-ть бійців.

Як сприймає боєць на псевдо «Бунтар» із М. Кропивницький (на фото) - мобілізацію та "ухилянтів"? Андрій: - Мене забавляє, як зараз відбувається мобілізація. В моєму рідному м. Кропивницькому періодично, напевно, раз на місяць бувають такі собі рейди, коли працівники територіальних центрів комплектування і поліцейські стоять на виїздах із міста. Вони кожного зупиняють і перевіряють. Коли буваю у Кропивницькому і мені назустріч водії блимають фарами, попереджаючи про

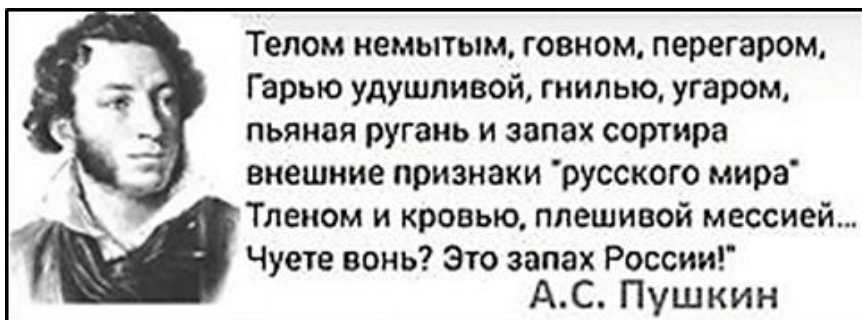
ТЦК, просто посміхаюся. Бо за кермом сидить дорослий чоло-вік, який боїться мобілізації і виконання своїх обов'язків – це просто смішно. Люди – «А-У», що з вами робиться»? Я знаю жінок, які воюють на рівні з чоловіками. Мені не зрозуміло, чому жінки сидять у окопах під обстрілами, сплять із пацюками, б'ють москалів на передових позиціях, і не мають страху, а наші українські чоловіки ховаються від ТЦК. У дівчат в окопах іноді набагато більше сили волі, ніж у чоловіків, незважаючи на те, що вони можуть бути фізично слабші.

Як можна сидіти вдома чоловікам, ховатися під сукнею своєї мами, бабусі або дівчини чи дружини, коли дівчата і жінки воюють, отримують поранення, а деякі помирають? А ви чоловіки у погрібі (або під полом сидите), який приклад ви показуєте своїм дітям. А якщо ви не одружені, то що ви в майбутньому будете брехати своїм дітям. Мені набридло слухати ваші тези, що це війна політиків, що чоловіки не хочуть помирати за владу. Не називайте себе чоловіками і не позорьте тих, хто на фронті. Чуваки, ми не за владу йдемо битися і помирати, влада прийшла і пішла, а ви і ми залишимося. Як ви нам подивитесь в обличчя і хто буде захищати наші сім'ї?

Боєць на псевдо «Бунтар»: Я думаю, що Україна має шанс на перемогу. Війну треба переносити на територію Росії. Операція в Курській області – це дуже позитивна історія. Україна має дійти до перемовин із росіянами з максимальним тиском. Коли ми працювали (воювали) на Роботиному, розговорився з військовим із іншої бригади. Він сказав: "Скільки пацанів полягло вже, скільки техніки втрачено, що у декого

виникають думки: «А може все це марно»? Я йому відповів: "Як це марно? Навіть якщо залишиться 1 квадратний метр землі, за нею треба стояти і вмирати, тому що це твоя земля".

І тут справа не в патріотизмі, а в тому, що ти захищаєш своє. Давайте будемо відвертими: більшість бореться за своє. Ми не воюємо глобально за всю країну, а захищаємо те, що любимо. Якщо люди у 2025 році не прокинуться і не підуть воювати, росіяни через якийсь час просто завалять нас своїм москальським "м'ясом". Кирило Буданов сказав хорошу фразу: "За допомогою безпілотної можна завдати ворогу втрат. Але поки, як у середньовіччі, не прийде солдат і не встановить прапор на певній ділянці землі – нічого не зміниться".

І скільки б у нас не було дронів, танків, літаків F16, якщо не буде людей, які зможуть ними керувати, все ця зброя до сраки. Бо людей у війську ЗСУ більше не стає, бо ви пацани тікаєте. Якщо це не зміниться, росіяни тупо візьмуть нас кількістю своїм «м'ясом». Просто завалять своїми трупами, повторюючи свою улюблену мантру: "*Нас много, наши бабы нарожают еще*". Я сам мобілізувався. Мене ніхто не бив і не загоняв до ЗСУ, не змушував, не закидав у м'ясні штурми, або копати окопи на "нулі". Я пройшов базову підготовку, потрапив туди, куди хотів – в один із підрозділів ССО, і нічого страшного в цьому немає. Я воюю, як і тисячі моїх побратимів.

Людський ресурс Сил оборони ЗСУ не безмежний і його немає ким поповнювати. Я розумію, що це проблема проваленої інформаційної політики команди ЗЕ. В Україні немає культу військового, але дуже багато тупорилих людей із своїми довба-

ними новинами. Наші опоненти починають думати і кричати, що в усіх ТЦК по країні людей ловлять, б'ють і відправляють в "учебки" одразу. Люди не хочуть йти в армію, бо бояться, що їх уб'ють. Але їх і ракета в тилу може вбити в будь-який момент. Чим довше вони сидять, тим більша ймовірність, що настане критична точка, коли дійсно будуть хапати на вулицях усіх під-ряд, щоб утримати фронт. І тоді вже не буде ні вибору, ні часу підготуватися.

Українській владі треба було інакше будувати інформаційну політику на початку повномасштабної війни. Згадаймо Вінстона Черчилля, який під час Другої світової війни сказав британцям: "Я не можу запропонувати нічого, крім крові, важкої праці, сліз і поту". І люди розуміли, до чого треба готуватись. Вони усвідомлювали, що помруть, якщо нічого не робитимуть. А в нас такого немає.

До речі, Андрій Вергуленко на псевдо «Бунтар», десь біля 5 років працював журналістом у кропивницьких ЗМІ, в медіа-порталі «Акула» тощо. Але пішов із професії, бо розчарувався. Мовляв, журналістські матеріали часто не приносять практичного результату. Наша політика побудована на тезі, що всі українські військові – герої, які можуть все. Але політики не готували цивільних до того, що бійці – це такі ж люди, як і вони. Якщо ти надягнув форму, то не стаєш героєм автоматично. Треба мати внутрішні стимули і потяги.

Будемо чесними, є багато прикладів, коли до ЗСУ йдуть люди, які ніяк не реалізувалися в сьогодиньньому житті, тому пішли в армію заробляти гроші. Умовно кажучи, вчора він сидів і бухав у себе на кухні, а сьогодні надягнув форму і пішов до ЗСУ воювати. Але це ж не робить його героєм. Він як був «тихим алкашем», так і залишився ним, але тепер у військовій формі. Коли стало зрозуміло, що не всі бійці святі і вмотивовані, коли люди почали бачити в переходах Києва п'яних чоловіків у військовій формі, «шаблон патріотизму» розірвався.

На сьогоднішній день, провалена інформаційна політика влади В.Зеленського дає такий результат, що люди просто не хочуть воювати, розуміти військових і допомагати їм. Однак це аж ніяк не виправдовує, що цивільні нічого не роблять. Якщо ви не готові воювати, зробіть так, щоб могли воювати ті, хто зараз знаходиться у війську. Але проблема в тому, що українці, як

правило, завжди чекають, що це зробить хтось інший. Можливо якби з'явиться новий лідер і Україні, то за ним підуть люди. Бо В.Зеленському і А.Єрмаку треба сісти на танк і своїм прикладом показати, як треба захищати Україну.

Диванні псевдо патріоти, сидячі в тилу – думають, ось прийдуть бійці з фронту – вони лад наведуть". Я думаю, що так не буде і після 2025 року вже ніхто цього не чекатиме. І самі військові не захочуть "наводити лад", бо їм все вже набридло. Частина з них заберуть сім'ї і виїдуть з України, а хто залишиться – навряд погодяться щось змінювати. Ось ті чоловіки які відсиджувалися у погрібах і у схованці під підлогою, нехай і наводять лад в післявоєнній Україні.

Люди не мають чекати, поки хтось зробить щось за них. Вони мають самі починати змінювати ситуацію в державі вже зараз. Тиснути на правоохоронні органи, щоб покарали таких як генерал-лейтенант Ю.Содоля, щоб посадили за ґрати міського голову Одеси – Г.Труханова, щоб взяли під варту народного депутата А.Дмитрука (до того, як він втече) та інших. А якщо просто сидіти на дивані й у кращому випадку робити репости в соцмережах – нічого не зміниться.

Про ворожу пропаганду і українські дії і бездіяльність. Російська пропаганда на противагу українській працює дуже потужно. Достатньо згадати приказку "моя хата скраю". Росіяни зробили все, щоб українці думали, що Україна їм непотрібна, і третя частина нашого суспільства вірять в подібну «дурь». Одна третина знала, що приказка має завершення: "першим ворога зустрічаю". Одна частина чоловіків ховається під жіночі спідниці, а останні сидять в очікуванні.

А.Вергуленко каже: - Ось вам один приклад роботи російської пропаганди, з яким безпосередньо я зіштовхнувся – мій дід, який, на жаль переїхав з Росії. На момент, коли почалася війна в 2014-му, він уже 40 років жив в Україні, куди переїхав разом із сім'єю, добре спілкувався з сусідами. А щойно російська армія зайшла в Україну, почав повторювати за «руським міром»: *"Все вокруг бендеровцы и фашисты. Путин, введи войска в Украину"*. І це каже людина, яка 40 років прожила в Україні жила: «Іла український хліб і сало»! Розумієте, наскільки глибоко в їхніх головах засіла російська пропаганда? Москалі настільки якісно можуть прополоскати мізки, що навіть через

40 років у людини «мозковий тумблер перемкнувся».

Декілька слів про донорство, волонтерство і донати для війська. Раніше я розповідав як у червні 2022 року я долучився до благодійного фонду "Едельвіра", який забезпечує Київський госпіталь донорами крові для поранених військових. Спочатку сам зголосився бути донором, а згодом став частиною їхньої команди. Зараз, порівняно з початком повномасштабного вторгнення, знизилася залученість людей до донорства. Нещодавно в "Едельвірі" був запит на 155 донорів для поранених бійців. Завдяки репостам медійних людей цей допис побачили на той час 17 тисяч користувачів. Але нам так і не вдалося зібрати необхідну кількість добровольців.

Я ще можу зрозуміти, що люди втомилися донатити, бо не мають грошей, але в чому проблема прийти і здати кров для поранених воїнів? Це ж так просто і не потребує фінансів. Здав кров – врятував три людини. Коли ми в "Едельвірі" зрозуміли, що крім донорства, можемо ще й фінансово допомагати різним підрозділам, запустили свій перший збір на авто-пікап. Нам вдалося зібрати гроші, купити автівку і передати її на фронт за тиждень. Зараз це велика рідкість, бо автівки на фронті під постійними обстрілами.

Простий приклад, до чого призводить відсутність підтримки: один виїзд, один приліт, все – машини немає, трьох РЕБів немає, а це як мінімум пів мільйона гривень. Збір не закривається, хлопцям немає на чому виїжджати на позиції й нормально виконувати завдання, а далі ділянка фронту провалюється. За моїми відчуттями, регулярно донатять одні й ті самі. Я не можу змушувати всіх скидати гроші, але дуже бісить, що більшість людей перестали допомагати фронту, коли потреби бійців не зменшилися. Я прошу вас: «Допоможіть нашим ЗСУ».

І на останок прошу всіх фільтрувати інформацію в мережах Інтернету, бо основна частина українців абсолютно не роблять цього. Дуже яскравий приклад, приліт по "Охматдиту". Багато людей відгукнулися: поїхали розбирати завали, накидали дуже багато грошей на допомогу постраждалим і відбудову, а потім сталася зрада з тендером через шахраїв. І знову люди обурилися: "Більше ніколи не буду донатити, бо я скинув гроші діткам, а їх намагалися вкрати". Дуже співчуваю тим шахраям, котрі попадуть в руки нашим військовим...

СТАРИМ В АРМІЇ НЕ МІСЦЕ

Збройні Сили України (ЗСУ) - військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладені завдання з оборони України, захист її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності. Структурно ЗСУ поділені на 3 види та 3 окремі роди військ/сил. Лондонський Міжнародний інститут стратегічних досліджень у своєму виданні «The Military Balance» 2024 року зазначав, що ЗСУ налічували до 800 000 військовослужбовців, з яких 350 000 у Сухопутних військах, 20 000 у ВМС, 37 000 у Повітряних силах, 40 000 у Десантно-штурмових військах, у Силах спеціальних операцій - невідома кількість та у Силах територіальної оборони до 350 000.

Сухопутні війська ЗСУ мають на озброєнні 858 танків, 1184 бойових машин піхоти, 622 бронетранспортери і 547 розвідувальних бронемашин, 1818 одиниць артилерії, 90 тактичних ракетних комплексів, 35 ударних і 23 багатоцільових гелікоптерів. Військово-морські сили мають на озброєнні 1 фрегат і 10 військових суден меншого класу. Українська авіація налічувала 71 винищувач, 14 бомбардувальників, 31 штурмовик, 29 транспортних літаків. Зенітні війська мали 250 комплексів С-300, 3-ри батареї МІМ-104 Patriot, 1 батарею FSAF SAMP/T, 72 комплекси ЗРК «Бук», і деяку кількість С-125. Зазначені цифри на період війни постійно змінюються.

Рейтинг «Global Firepower» (збройних сил країн світу) охоплює понад сотню країн і складається на основі 60 показників, серед яких чисельність армії, фінансування, логістичні можливості, географічне положення країни, мобільність тощо. В 2020 році експерти відвели Україні 27 місце в рейтингу. Із сусідніх країн Україну у рейтингу обійшла Польща (21 місце). Румунія була на 39 місці, Білорусь – на 53, Угорщина – на 54, Словаччина – на 58, Молдова – на 112. В 2021 році Україна піднялася на 25 місце в цьому рейтингу.

Перед початком повномасштабної війни в 2022 році українська армія піднялася в рейтингу на 22 місце, випередивши армії сусідніх країн (крім російської): Польща – 24 місце, Руму-

нія – 38, Білорусі – 52, Угорщина – 56, Словаччина – 60, Молдова – 105. У 2023 році Збройні сили України включили до двадцятки найсильніших армій світу, вона зайняла 15 місце у рейтингу. Зазначалося, що свою оцінку Україна покращила, зокрема, завдяки фінансовій та матеріальній оцінці Заходу. Беззмінні лідери рейтингу «Global Firepower»: США, Росія, Китай та Індія. На п'ятому місці у 2020-2022 роках була Японія, пізніше Британія та Південна Корея. Аутсайдер рейтингу являється – Бутан (самоназва «Друк Юл»), королівство в південно-східній Азії між Китаєм та Індією.

Вперше Збройні Сили України були засновані 29 березня 1917 року, пізніше незалежною Україною 6 грудня 1991 року. 1917 рік збігається з формуванням сучасної української нації. В офіційній історіографії цей період позначається як «Українська революція» (або «Перші визвольні змагання»). Після потрясінь Першої світової війни та на межі розпаду царської імперії Росії, українці здійснили чергову спробу відновлення державності. Після більшовицького жовтневого перевороту 1917 цей процес одразу ж вилився у гібридну війну з радянською (більшовицькою) Росією. Вже у ході неоголошеної війни було сформовано Армію Української Народної Республіки, проте її формування було перерване німецькою адміністрацією й продовжене в обмеженому вигляді після встановлення Гетьманату.

(Увага рос.мова)

Гнойник созрел, лишь надави и брызнет
И потечёт рекой кровавый гной
Народ российский разучился мыслить
Им делают инъекции останкинской иглой
Таких подонков не было во власти
Так на Земле ещё никто не лгал
Он возбуждает низменные страсти
Чтоб русский — украинца убивал.

Валентин Гафт

Після проголошення 24 серпня 1991 року незалежності України, остання успадкувала від СРСР одне з найпотужніших угруповань військ у Європі, оснащене ядерною зброєю та відносно сучасними зразками озброєння та військової техніки. 24 серпня 1991 року Верховна Рада України ухвалила рішення про взяття під свою юрисдикцію усіх розташованих на українських теренах військових формувань Збройних сил колишнього СРСР, та про створення одного з ключових відомств – Міністерства оборони України. Тоді під юрисдикцію України перейшли: 14 мотострілецьких, 4 танкові, 3 артилерійські дивізії та 8 артилерійських бригад (9 293 танки і 11 346 бойових машин), 4 бригади спецпризначення, 9 бригад ППО, 7 полків бойових вертольотів, три повітряні армії (близько 1 500 бойових літаків) і окрема армія ППО. Стратегічні ядерні сили, дислоковані на території України, мали 176 міжконтинентальних балістичних ракет, що несли сумарно 1 272 ядерні боеголовки, а також близько 2 500 одиниць тактичної ядерної зброї. На час проголошення Україною незалежності чисельність військ в Україні нараховувала близько 980 тисяч осіб.

В основу процесу створення власного українського війська були закладені політичні рішення керівництва України стосовно без'ядерного і позаблокового статусу держави. На 1991 - 1996 роки припадає реалізація ядерного роззброєння України.

Гарантами безпеки України стали: Росія, Велика Британія і США. Одностороннє ядерне роззброєння стало однією із найзначніших історичних подій у світі, оскільки вперше в історії людства одна держава добровільно відмовилася від володіння ядерною зброєю. Нажаль Будапештський меморандум не мав і не має жодного механізму гарантування безпеки України. На 1-ше червня 1996 року на території України не залишилося жодного ядерного боезаряду...

Йшли роки, станом на середину 2000-х років арсенали України містили 760 000 тонн боєприпасів звичайної зброї, з яких у 480 000 тонн збіг строк придатності. В рамках угод з ЄС та НАТО Україна реалізувала декілька програм з утилізації та знищення озброєння. Зокрема, в 2003 р. у Донецьку було знищено 400 000 протипіхотних мін, а в червні 2006 р. було підписано угоду про знищення 1000 одиниць ПЗРК, 1,5 млн одиниць стрілецької зброї та 133 000 тонн боєприпасів впродовж 10 р.

Щоб зрозуміти становлення ЗСУ, нам необхідно коротко заглибитись в історію. Хто такі варяги? Давньоруські літописи серед найманців у війську Київської Русі найчастіше згадують варягів - воїнів, що приходили на терени Русі у пошуках військового щастя зі Скандинавії. Яку назву мало слов'янське військо і хто такі «вої»? Назва слов'янського війська — «вої». Керував воями воєвода. Усі важливі військові справи ведення війни чи укладення миру вирішувалися на віче (на майдані). Як називали воїнів Київської Русі? В часи Київської Русі основу українського війська складали військові дружини, які становили постійну військову силу князя. Їх чисельність була відносно невеликою, десь близько 2-3 тис. чоловік, а то й менше. Дружина поділялася на старшу й молодшу.

Як називалося військо князів Русі-України? З XIII ст. війська удільних князів складалися з дружини та «списів» - васалів. Полк, що складався з 900 «списів», налічував трохи більше 7000 бійців. Через відносно незначну чисельність власної дружини і війська васалів князі під час міжусобиць іноді зверталися до чорних клобуків (чорні шапки), це тюркські племенні об'єднання: торків, печенігів, берендеїв тощо. Як називали українських воїнів після XV ст? Козаків - це збірна назва козаків в Україні та в порубіжних державах з кінця XV ст; в «Початковій історії монголів» (1240 р) вперше було вжито слово „козак“ А в польських письмових джерелах слово «козак» стосовно українських козаків з'явилося в 1516 р. Хто був першим козаком? Першими козацькими гетьманами літописці та пізніші історики називають черкаського та канівського старосту - Остафія Дашкевича і хмельницького старосту - Прецлава Лянцкоронського. Також згадується Юрій Пац.

Хто створив козацьку армію? У період Визвольної війни (1648-1657) запорозькі козаки складали найдосвідченішу, загартовану частину збройних сил, створених Б.Хмельницьким. Українське козацьке військо мало нечувану доти чисельність. У Пилявецькій битві (1648) вона досягла 100 тис, під Львовом - 200 тисяч. Як називалася армія українських козаків? Запорожців називали "рушничим військом", бо рушниця була найважливішою козацькою зброєю. У козаків були також бойові

молотки (келепи), якірці, рогульки, що застосовувались у боротьбі проти ворожої кінноти. Наймані козацькі полки називалися «компанійськими». Козаки говорили тільки українською мовою! Хоча були на Січі козаки-знавці різних інших мов.

Чому Русь - це Україна? Україна-Русь (або Русь-Україна) - термін для окреслення українських (руських, русинських) земель, адже українці до ХХ століття називали себе русинами, тобто руськими людьми. Термін підкреслює історичну, культурну, звичаєву, мовну і світоглядну спадкоємність сучасної України від княжої та королівської доби Русі. Тоді чому Росія називається Росією? Офіційно це слово назвою держави зробив московський цар Петро-I у 1713-му році, прийнявши його як назву свого московського царства, а в 1721 році – вже як назву царської імперії для своєї величі. Отже, з легкої руки Петра-I і Катерини-II Московія стала Росією. Не плутайте з назвою Русь, як це робили в старі історичні часи.

Тепер перейдемо до теми «Старим в армії не місце». Після перемоги в Києві Євромайдану в лютому 2014 року, Росія розпочала військову агресію проти української держави. Давайте скажемо прямо: «Росія воює з Україною дуже давно і в різні способи». Читачі знають, перед початком війни 2014 року, були й інші війни про яких ми вже стали забувати. Наприклад, гібридні війни, далі торгові війни, митні війни, газові війни тощо. Росія весь час міняла способи воювання з Україною, але велика масштабна війна почалася 24 лютого 2022 року.

Станом на 2024 рік Збройні Сили України стали армією із самих старіших армій світу де вік військовослужбовців 40+ і чи вплине зниження мобілізаційного віку на боєздатність ЗСУ. Ми не знаємо, бо старші люди є більш вмотивованими і патріотичними. Перед нами сидить військовослужбовець ЗСУ на позивний "Дід" – це батько п'яти дітей і дід маленької онучки". Як правило псевдо «Дід» надавали найстаршій людині в підрозділі ЗСУ. Легко запам'ятати і ні з ким не сплутаєш. Його ще називають «Снайпер» (ім'я і прізвища не називаємо), він каже: «Молодим не можна на фронт, їм треба мати своїх дітей і підіймати Україну, тож хай воюють старші».

Загальноновидові ознаки «Діда» такі: вік під 60 років, служив строкову ще в радянській армії (у Казахстані і Забайкаллі), де

завчив фрази й російські слова на кшталт "разрешите доложить", "построение" і "дежурный". Військове звання старший солдат, має онуків, до речей ставиться бережно, неквапливий у всьому. Таких людей цікаво описує боєць ЗСУ і журналіст Дмитро Крапивенко. Якщо вік "під 60" сьогодні все ж таки виняток у війську, то 40–45-річні бійці – найпоширеніша група в Збройних силах України. Звісно, це не офіційна статистика, але ми зробили простий аналіз і нас підтримав секретар комітету Верховної Ради з питань нацбезпеки, оборони і розвідки, 40-річний полковник СБУ Роман Костенко. Від початку повномасштабного російського вторгнення (2022) він воює на півдні України.

Автори нашої книги намагалися з'ясувати, чому ЗСУ стали армією бійців у віці 40+, як це впливає на її боєздатність, та чи змінить ситуацію закон про зниження мобілізаційного віку до 25 років, ухвалений парламентом ще в травні 2023 року і підписаний президентом В.Зеленським лише у квітні 2024-го. Чому В.Зеленський майже рік не підписував закон

Восени 2023-го колишній британський міністр оборони Бен Воллес закликав українську владу змінити підхід до мобілізації в ЗСУ. "Середній вік бійців на фронті – понад 40 років. Я розумію бажання президента В.Зеленського зберегти молодь на майбутнє, але факт: Росія нишком мобілізує всю країну. Тому, можливо настав час переоцінити масштаби мобілізації в Україні, як це зробила Британія в 1939 і 1941 роках", – звернув увагу на проблему старіння української армії Бен Воллес. (Примітка: на початку Другої світової війни в Британії масово мобілізували чоловіків від 18 до 40 років. А вже згодом мобілізаційний вік підвищили до 60 років. Але стара армія стала невороткою і неієздатною).

Україна пішла іншим шляхом – не підвищення до 30-35 років, а зниження мобілізаційного віку з 27 до 25 років. (Повторюємо) після ухвалення Радою, цей закон майже рік чекав на підпис президента В.Зеленського. Колишній головнокомандувач ЗСУ - В.Залужний кілька разів нагадував главі держави про цей документ. Але В.Зеленський вагався. На пресконференції наприкінці 2023 р він заявив, що військові запропонували додатково мобілізувати 450–500 тисяч людей, серед яких мали би бути й чоловіки віком від 25 років. Президент сказав, що хоче почути від Генштабу більше аргументів в підтримку цього кроку.

Не в останню чергу Зеленський не наважувався підписати закон через нелюбов до "складних" непопулярних рішень. До того ж фінансування з держбюджету мобілізації такої кількості людей він оцінив приблизно в 500 мільярдів гривень. Плюс до цього Україну очікують додаткові витрати на утримання новобранців. За словами заступника міністра оборони Ю.Джигири, один боєць обходиться державі приблизно в 1,2 млн гривень на рік. В умовах, коли державний бюджет у критичному стані, посилена мобілізація військових спровокує додаткові фінансові проблеми для України. (Чому команда ЗЕ мовчить, скільки коштує життя бійця ЗСУ на війні, яку компенсацію треба виплачувати рідним і скільки він міг-би принести користі в мирний час)?

Зрештою В.Зеленський підписав цей закон. Піти на цей крок його примусило виснаження Сил оборони та безповоротні втрати ЗСУ на фронті. Публічно президент аргументував це рішення тим, що на війні потрібні молоді бійці, які мають кращий фізичний стан та розбираються в нових технологіях. Чи вдасться суттєво омолодити військо завдяки мобілізації 25–26-річних хлопців – питання дискусійне. Особливо з огляду на таку вперту річ як демографія.

За словами заступника директора Інституту демографії та проблем якості життя НАН Олександра Гладуна, розвал економіки на початку 1990-х років призвів до значного скорочення народжуваності в Україні. В 1998–1999 р. в Україні народилося 416 349 хлопчиків. Зараз їм якраз має бути 25–26 років. Звісно, не всі з них потраплять до ЗСУ – хтось через стан здоров'я, хтось опинився за кордоном, або на окупованих Росією територіях. У Генштабі прогнозують, що рішення про мобілізацію з 25 років може реально додати до українського війська приблизно 100 тисяч молодих бійців. Для розуміння контексту: в січні 2024 року в інтерв'ю німецькому телеканалу «ARD» В.Зеленський розповів, що Україна вже має 880 тисяч людей в армії. Якщо додати ще 100 тис чол., вийде цифра 980 тис (майже 1 млн).

За словами демографа О.Гладуна в 1991 р.- 100 українок народжували 178 дітей. Відтоді цей показник все знижувався; у 2001 р. 100 жінок народжували тільки по 108 дітей. При цьому кількість жінок репродуктивного віку не змінилася. Щоб населення не скорочувалося, цей показник має бути вдвічі більшим – приблизно на 100 жінок 220 немовлят.

І знову повертаємось до історії. Хто являється предком українців? Походження українців тісно пов'язане з племенами, що колись жили на землях сучасної України або мігрували через них двічі (вперед і назад). Таких племен і народів було немало: скіфи, гуни, сармати, слов'яни, половці, татари тощо. А задовго до них сучасну територію України населяли первісні племена: кроманьйонці, неандертальці, пітекантропи і т.д. Важливе місце в історії Української держави займала Києво-Руська держава (в історичних джерелах це Русь або Руська земля) - середньовічна українська держава зі столицею в Києві, котра існувала з другої половини IX до середини XIII ст. із своїм населенням. Як називали Україну в давнину? Найстарша назва українського народу й його першої держави - Русь. Так звали ми себе і наші сусіди. Назву «Русь» (або Рось) принесли нам шведсько-варязькі племена, первісно мала географічний зміст і здавна означала територію Середнього Подніпров'я. У процесі створення тут держави вона стала її назвою «Русь», а пізніше набула також етнічного й соціального значення.

Якою мовою говорили в Київській Русі? У Київській Русі існували дві форми усної мови (усне народне діалектне мовлення та усно-літературні койне, тобто «спільні діалекти» для багатьох верств населення) і дві писемно-літературні мови: давньокиївська (давньоруська) і церковнослов'янська. Як раніше називали українців? До XX ст. вживали самоназву русини, рутени, укри, козаки, черкаси. Назви «Україна», український народ щораз частіше вживалися в політичному і культурному житті в період Гетьманщини.

Яка мова виникла раніше: українська чи російська? Точно сказати, коли зародилася українська мова складно, але вона однозначно виникла раніше за російську, німецьку, турецьку тощо. За даними вченого В.Кобилюха, українська мова сформувалася ще від X до IV тисячоліття до нашої ери із санскриту. Якою мовою розмовляли московіти? Назви «російська мова» до часів царя Петра-I, (до 1713 р) не було. Була мова москвинів (або московітів). А «руською мовою» в Європі й у самій Москві до XVIII ст. звалася виключно українська мова. Хто створив російську мову? Ви здивуєтесь, але російську

мову придумали в Україні. "Батьками" сучасної російської мови самі росіяни вважають українців Мелетія Смотрицького і Лаврентія Зизанія, які були авторами перших церковнослов'янських ґраматик для москалів.

Як бачимо, демографічна ситуація в Україні – один із головних факторів, який вплинув на старіння української армії. Зараз вікова категорія чоловіків 40+ суттєво переважає в ЗСУ тих, кому від 18 до 25 років. На початок 2022 року, за даними Державної служби статистики, в Україні було орієнтовно 1,6 мільйона хлопців 18–25 років. Натомість чоловіків 40–59 років – приблизно 5,5 мільйона. Звісно, за 2 роки дані змінилися, але навряд чи це вплинуло на загальну картину – представників старшого покоління втричі більше, ніж молоді.

Окрім довгограючих демографічних трендів, на середній вік української армії вплинули й ситуативні фактори. Багато 30–40-річних українців вступили добровольцями до лав ЗСУ, або були мобілізовані на початку війни в 2014–2015 роках і залишилися служити далі. Відповідно сьогодні їм по 40–50 років. А після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022-го р. до них додалися сотні тисяч нових добровольців, серед яких теж було чимало літніх людей 40-50 років.

Чому підіймається питання «вікової планки» в ЗСУ? Головний мінус "армії дорослих" – фізичний стан захисників. Чим старша людина, то більше записів з'являється в її медичній картці. Її фізичний стан стає все гірше, для порівняння візьміть 25-30 річного бійця і 40-45 річного. Їхня витривалість різна. Як приклад, командир батальйону "Ахіллес" 92-ої окремої штурмової бригади Юрій Федоренко прийняв бойове хрещення на початку АТО в 2014-му р. На той момент йому було 23 роки і він служив контрактником Нацгвардії. Ю.Федоренко брав участь у боях на Донеччині. Отримав поранення і був списаний як обмежено придатний. 2022 року розпочав службу, як доброволець. «В 23 роки моя робота була пов'язана зі штурмовими діями – переважно в міській забудові. Тоді міг носити на собі по 50 кг навантаження на далекі відстані. Після чого набагато швидше відновлювався, ніж зараз – у 33 роки», – розповідає комбат батальйону "Ахіллес" 92-ої окремої штурмової бригади. А от які навантаження я переносив у 23 р, зараз навряд би зміг перене-

сти у 33 р. Уявіть людину в 45 років, яка точно має якісь захворювання, треба пройти до бойової позиції 6 км швидким кроком і пронести на собі до 50 кг БК, – додає військовий.

Втім, вік бійця – не єдиний і не визначальний фактор на полі бою. Не менш важливий професійний досвід і вмотивованість – вважає інший військовослужбовець і народний депутат Роман Костенко. "Завжди треба зважати на спеціальність: професійний танкіст, який має багато досвіду роботи з технікою, може і в 40, і в 50, і в 60 років бути професійним танкістом. Наприклад, мій брат – спеціаліст-технар. Він знає БТР і танк. Йому 50 років, але я не зустрічав такого молодого, який би зрівнявся з ним в управлінні або в ремонті БТР. Він змушує їхати те, що не може їхати. І таких людей багато. Правда піхотинцю краще бути молодшим. Бо в 40 і 50 років неможливо бути таким витривалим, як у 20 р.

Окрім "фізики", старші бійці поступаються молодим в адаптивності до нових умов, швидкості реакції і здатності опановувати нову зброю і технології. Такі переваги молодих військових над старшими відзначають усі дослідники і спеціалісти ЗСУ. Зокрема, командир роти "Гонор" батальйону "Вовки Да Вінчі" 43-річний Олександр Ябчанка. На початку повномасштабного вторгнення лікар Ябчанка долучився до українського війська як доброволець. Він не мав жодного бойового досвіду.

За два роки великої війни (від 2022) Олександр воював на Лиманському, Бахмутському напрямках, брав участь у контр-наступі на Харківщині. Кілька разів був поранений, але після лікування завжди повертався на фронт. У березні 2024 боєць О.Ябчанка став командиром роти "Гонор". Середній вік військових у його підрозділі – понад 40 років. "Молоді військові завдяки швидкості реакції і хорошій пам'яті значно краще розбираються із сучасною технологічною зброєю, ніж "діди". Як на мене, це головна перевага молоді", – розповідає О. Ябчанка. Але загалом 40–50 років – цілком працездатний вік для бійця.

«Під час війни набагато важливіша твоя готовність, а не дата народження в паспорті. За понад 2 роки участі в бойових діях великої війни на складних ділянках фронту я не згадаю жодної ситуації, коли подумав би: Ой, Боже, я вже занадто старий для цього», – додає командир роти "Гонор" Ябчанка. Він також вважає, що старші люди психологічно стійкіші за моло-

дих, що не менш важливо, ніж фізична форма.

Ще один важливий чинник, який впливає на стійкість бійців – це мотивація. На переконання соціального і військового психолога Олега Покальчука, в умовах стресу загострюються всі найкращі та найгірші риси людини. Але дві категорії, на його думку, незалежно від віку, найбільш стійкі психологічно:

- 1) По-перше, патріотично виховані люди, які відчують себе частиною країни і впевнені, що якщо Україна загине, то їх теж не буде.
- 2) По-друге, глибоко віруючі люди. І в першому, і в другому випадках йдеться про цінності та мотивацію.

Вмотивовані вичерпалися на початку повномасштабного вторгнення в 2014 році, коли фронт тримався саме на таких людях різного віку. А лютий 2022 року забрав на фронт «залишки» патріотично налаштованих українців. Ситуація змінилася в 2023-2024 роках, тієї «патріотичної якості» серед молодих людей, яких мобілізують зараз – немає. А чого ми дивуємось, упродовж останніх десяти років так зване військово-патріотичне виховання підростаючого покоління не було пріоритетом. У нас була така ліберальна, пацифістська педагогічна доктрина: «Немає чого запроваджувати совкові методи». Все, що мало відношення до закликів приготування до війни, вважалося екстремізмом. Навіть військову підготовку прибрали із шкільної програми, а фізичну культуру зменшили до мінімуму.

Українським псевдо патріотам доречно ознайомитись як працює система підготовки молодих людей і сама мобілізація в Ізраїлі та чим цей досвід корисний для України. Порівнювати ЗСУ з арміями країн НАТО не дуже релевантно (міра відповідності), тому що вони не перебувають у стані війни. А втім, уявлення про віковий зріз сучасних армій така статистика дає. Наприклад, за даними статистичної платформи «Statista», середній вік британських військовослужбовців у 2023 р. становив 31 рік. Американська армія також значно молодша за українську. Згідно з даними демографічного звіту Міністерства оборони США, у 2022-му середній вік американського військового був 28,5 років. Але все ж таки корисніше аналізувати мобілізаційний досвід воюючої країни. Наприклад, Ізраїлю, де війна триває з моменту заснування держави. За словами ізраїльського воєнного оглядача Ігала Левіна, після досягнення 18-ліття юнаків і

дівчат в Ізраїлі призивають до армії на обов'язкову строкову службу. Підготовка триває від одного місяця до півтора року. Строк визначається відповідно до професії. Умовно кажучи, кухаря навчатимуть місяць, бойового піхотинця – 8 місяців, інші професії – більше часу.

Після підготовки ізраїльські хлопці і дівчата потрапляють у резерв, де перебувають до 40 років, та обов'язково щороку беруть участь у військових зборах на 1-3 місяця, щоб не втратити бойові навички. Після 40-річчя резервісти можуть продовжити службу добровільно. Середній вік регулярної ізраїльської армії 19–20 років. Якщо рахувати разом із резервістами, приблизно 28 років. Резерв – основа армії Ізраїлю. За потреби резервістів залучають до виконання бойових завдань – це можливо одразу після завершення строкової служби. Важливо, що вони мобілізуються виключно за своєю військовою спеціальністю: розвідники – розвідниками, медики – медиками, танкісти – танкістами і т.д. До армії призивають тільки євреїв, арабів не призивають.

На даний момент із семимільйонного єврейського населення Ізраїлю регулярна армія складає приблизно 170 тисяч людей. У разі загострення конфлікту, після оголошення мобілізації вона може зрости до пів мільйона, навіть трохи більше, – зазначає військовий оглядач Ігаль Левін. Резервістів призивають на короткий період, наприклад, на місяць. Потім їх відпускають додому, бо економіка має працювати. Ізраїль не може собі дозволити тотально мобілізувати армію на більший проміжок часу, бо економіка просто помре.

Якщо починається велика війна в Ізраїлі, тотальна мобілізація євреїв має закінчитися за 24 години. Востаннє таке сталося під час війни «Судного дня» в 1973-му році. Під час нападу палестинської терористичної організації ХАМАС на Ізраїль восени 2023 року ізраїльська влада мобілізувала понад половину бійців з військового резерву, але все ж таки не всіх. Як ви зрозуміли, майже вся ізраїльська армія складається з призовників або мобілізованих, які зобов'язані пройти строкову службу. На контракті перебувають тільки офіцери та старшини.

В Україні інша ситуація. По-перше, строкову службу офіційно скасували новим "мобілізаційним" Законом у квітні 2024-го року. Хоча призов не проводився під час воєнного стану.

Натомість тим же Законом запровадили базову військову службу – вишкіл, під час якого військовозобов'язаних навчатимуть виконувати бойові завдання, поводитися зі зброєю та вибуховими пристроями, діяти на полі бою, надавати домедичну та первинну психологічну допомогу.

По-друге, демографічні ситуації в Україні та Ізраїлі кардинально відрізняються. В ізраїльських сім'ях більше дітей, ніж в українських: за даними Світового банку, в 2021 році одна жінка в Ізраїлі народжувала в середньому трьох дітей. Нагадаємо, в Україні - 100 жінок народжували тільки по 108 дітей. Тому повністю змінити українську мобілізаційну систему на ізраїльську, тобто з 25–60 на 18–40 років, не вийде. Це призвело би до суттєвого скорочення мобілізаційного ресурсу.

Водночас Україна цілком могла би перейняти ізраїльський досвід домобілізаційної підготовки. За словами оглядача Ігаля Левіна, ізраїльтян починають готувати до служби в армії з підліткового віку. В усіх школах запроваджена програма підготовки молоді до армії за назвою «ГАДНА» (молодіжні батальйони), яку проходять підлітки у віці 14–18 років. Вони беруть участь у польових навчаннях, проходять комплексну фізичну підготовку, вчать поводитися зі зброєю, звикають до бойового злагодження. Завдяки такій практиці ізраїльські підлітки завчасно налаштовуються на службу в армії – як фізично, так і психологічно. Можливо, якби подібне навчання відбувалося в Україні, мобілізація молоді не сприймалася б суспільством так гостро. Тож українській владі треба міняти підготовку підростаючої молоді.

Один із прикладів того, як можна системно змінювати тенденцію старіння війська – Третя окрема штурмова бригада. За віком бійців ЗСУ це чи не наймолодший підрозділ в Україні, який продемонстрував ефективність на найгарячіших напрямках фронту, зокрема Бахмутському та Авдіївському. За словами керівника київського рекрутингового центру Третьої ОШБр Даниїла Коваля з позивним "Русин", 60–70% бригади – це бійці до 35 років, а наймолодшому військовому – 18 років.

Це сталося тому, що бригада намагається креативно заохочувати новобранців мобілізуватися. Наприклад, організовує «Двіжі» - певний процес (або розвага), під час яких військові розповідають історії з війни та діляться порадами з майбутніми

рекрутами. (Двіж - це сленгове слово з російським корінням). До рекрутингового центру Третьої ОШБр у більшості випадків приходять саме молодь. Юнаки дуже ініціативні. І вони, безумовно, набагато краще показують себе в штурмових діях, ніж старші бійці. Це проста фізіологія, – розповідає Д.Коваль на поливний «Русин». "Специфіка бойового виходу така: машина не може підвезти бійця до зони виконання завдання. Треба ще пройтись, а це нелегка прогулянка – бійці тягнуть амуніцію, зброю та боекомплект. Це вимагає сил, міцних суглобів, витривалості. Загалом люди старшого віку краще себе показують в оборонних діях, а молодші – у штурмах", – пояснює він.

Правда молодики часто підсилюють "стару гвардію" ЗСУ. Повністю замінити бійців 40+ на фронті не вдасться. Тож фраза «старим в армії не місце» - не працює. Проте одна хороша новина для оптимістів точно є. Сьогодні військо – це простір, здебільшого вільний від ейджизму, який притаманний українському суспільству. (Ейджизм - дискримінація людини на підставі її віку поширена як у формальних, так і в неформальних сферах життя певного суспільства)

Пригадуємо 47-річного піхотинця, що копає окопи під Вовчанськом з позивним "Дід". Він сказав: «Коли до 2022-го року я намагався змінити рід діяльності, на співбесідах тер.центрах мені натякали, що я запізно прийшов до ЗСУ. Мій поважний вік називали оверкваліфайд (над кваліфікований), але я свого добився. Сьогодні з цим у мене в ЗСУ немає жодних проблем, бо таких, як я, тут більшість». Тож старим в армії ЗСУ повинно бути місце...

І на закінчення пояснимо чому компанії погано беруть на роботу оверкваліфайд супер-фахівців? Маємо 5 причин:

1) Ліміт за бюджетом на вакантну позицію, наймати такого фахівця занадто дорого.

2) Складнощі в управлінні, бо вони виставляють жорсткі очікування до роботодавця. Сильний менеджер - це людина, яка може створити навколо себе сильну команду.

3) Падіння мотивації із-за низької посади і зарплати в порівнянні з попередньою роботою.

4) Ризики повторного наймання (як тимчасова робота).

5) Прихований ейджизм (дискримінація) орієнтуючись на вік. Людина впорається з роботою, але їй нецікава сама робота

МИР ЗАВДЯКИ СИЛІ

Президент В.Зеленський та представники громадянського суспільства України детально обговорили план перемоги та потребу в об'єднанні (жовтень 2024 р). Треба разом повертати справедливість для України, наближати мир і говорити з партнерами про все те, що може зробити Україну сильнішою. Треба більш активно закликати партнерів до рішучості в оборонній співпраці. І також маємо разом працювати над кроками, які дадуть Україні змогу швидше відновитись після цієї війни», – додав президент. В цей день В.Зеленський вперше докладно презентував український «План перемоги».

Попередня пресконференція президента В.Зеленського 27 серпня 2024 запам'яталася більшості українців новиною про героїчну боротьбу нинішнього голови СБУ Василя Малюка та заступника керівника ОП Олега Татарова з "чеченцями в Києві" на початку великої війни. На тлі такої «потужної заяви» загубилися інші важливі меседжі президента В.Зеленського, зокрема вперше озвучені деталі «Плану перемоги» України. Саме цей документ В.Зеленський представив лідеру Сполучених Штатів Америки Джо Байдену, а також кандидатам у президенти США Камалі Гарріс і Дональду Трампу під час візиту до їхньої країни наприкінці вересня 2024 р.

Нагадаємо, після представлення країнам-партнерам «Плану перемоги» українські дипломати почали працювати разом з американською командою та командами тих європейських держав, від яких залежить підтримка окремих пунктів плану, або взагалі посилення українських військових. ЄС розглядатиме "План перемоги" після виборів президента у США. Поверхнево "План перемоги" Зеленського багато в чому нагадує "формулу миру", яку Київ просував протягом останнього року як основу для встановлення довготривалого миру в Україні і на основі кількох пунктів якої вже вдалося провести перший мирний саміт.

Нічого нового у "Плані перемоги" президента Зеленського не побачив і президент Литви Гітанас Науседа, принаймні так він сказав журналістам під час саміту ЄС. Адже більшість пунк-

тів, зокрема, запрошення України до НАТО, дозвіл на удари західною зброєю вглиб території Росії, постачання далекобійної зброї, - це прохання, які Україна озвучує вже певний час. "Коли я дивлюся на цей план, то бачу рішення, які ми не змогли ухвалити за останні місяці, а то й роки", - зазначив Г.Науседа.

Прем'єр-міністр Угорщини В.Орбан, який блокує фінансову та військову допомогу ЄС для України, назвав "План перемоги" В.Зеленського "більш, ніж жахаючим" і охарактеризував його як "стратегію війни". Протилежні погляди з Великобританії, глава міноборони цієї країни Джон Гілі назвав план В.Зеленського, "свіжим" підходом бо у ньому викладено не тільки те, що Києву потрібно сьогодні. "Президент Зеленський намагається сказати: ось такі потреби ми маємо зараз; ось такі потреби у нас є, якщо ми хочемо бути в безпеці у середньостроковій перспективі; а якщо ви хочете, щоб ми, по-перше, перемогли, а по-друге, були у сильнішій позиції, аби мати справу з Росією в майбутньому, то ось як ми маємо все це з'єднати. Таким чином, це частина схеми та плану. І, на мою думку, подібного ми ще не бачили від українців", - сказав Гілі. Він наголосив, що підтримує цей план і готовий працювати над ним разом з Києвом.

Після представлення "Плану перемоги" у штаб-квартирі НАТО "не сталося жодних радикальних змін" у співпраці України з Альянсом та у напрямках надання допомоги Києву, констатував один чиновник НАТО. За одну ніч великі зміни не відбуваються. Є ціла низка процесів і зустрічей, які тривають, ця робота ведеться постійно, вона не обмежується лише періодами конкретних засідань ради чи приїздами В.Зеленського до Брюсселя. У стилі Брюсселя - послухати, кулуарно обмінятися думками та попередніми висновками, а потім повернутися додому та обговорити план зі своїми експертними групами з огляду на власні національні інтереси. Але згодом країнам доведеться висловити спільну позицію ЄС щодо "Плану перемоги".

Тож, що представляє собою український «План перемоги»? Він складається з п'яти пунктів: перший – геополітичний, другий і третій – військові, четвертий – економічний, п'ятий – безпековий, а також із трьох таємних додатків. На думку західних експертів, п'ять пунктів "Плану перемоги" - це стартова переговорна позиція, яка починається з високих вимог, мета яких врешті-решт зустрітися десь посередині...

*Хіба можна таке пробачити?
Ви забрали у мене хату,
Вже ніколи не усміхатимусь,
Бо немає і мами, й тата...*

*Хіба можна таке пробачити —
Ваші танки, ракети, міни?
Вже немає у мене братика,
Він слухняним був... та загинув...*

*Хіба можна таке пробачити?
У підвалі живі та мертві...
От би хлібчика хоч окрайчика,
І водички, та ще цукерку...*

Хіба можна таке пробачити?

Я ж маленька іще дитина...

Та дорослою зразу стала я...

Ворог нищить усю країну...

Я все ж виживу. Постараюся.

Сонця промінь ясний побачу.

Закарбую навічно в пам'яті

І ніколи москалям не пробачу!

За словами президента В.Зеленського, реалізація цього плану має часові рамки. "Якщо почати рухатися ним саме зараз, то може вдатися закінчити війну не пізніше 2025 року, – заявив президент під час виступу у Верховній Раді. І ще В.Зеленський підкреслив, що цей план можливо реалізувати тільки за сприяння партнерів. "Кожен у світі бачить, що Росія не шукає чесного миру. В.Путін збожеволів і хоче тільки війни. Він сам не зміниться. Він застряг у минулому. Він надто вчорашній. Він глухий до всіх інших. Він бачить і чує тільки себе. Це симптоми дуже заразної хвороби.

Разом із партнерами – ми повинні змінити обставини так, щоб війна закінчилась як найшвидше. Безвідносно до того, чого хоче В.Путін. Ми всі повинні змінити обставини так, щоб Росія була примушена до миру, – наголосив під час виступу в українському парламенті глава держави В.Зеленський. Далі він зазначив, що партнери поставилися до Плану дуже "практично та уважно", а команди західних держав уже почали працювати над його реалізацією. Німеччина – в процесі розгляду окремих позицій. У США чекають виборів президента своєї країни...

► Пункт №1 – НАТО.

Протягом десятиліть Росія використовувала геополітичну невизначеність у Європі, а саме факт, що Україна не є членом НАТО. Саме це спокушало РФ посягати на нашу безпеку. Тепер факт запрошення для України в НАТО може стати справді фундаментальним для миру. Ми розуміємо, що членство в НАТО – це питання подальшого, а не теперішнього. Але Путін має побачити, що його геополітичні розрахунки програшні. Росіяни повинні відчувати, що їхній цар програв геополітично.

- Я, (В.Зеленський) дякую всім партнерам, хто підтримує, що запрошення для України в НАТО зараз із членством пізніше посилює всіх. Invitation (запрошення) – це сильне рішення, яке не потребує нічого, окрім рішучості. І сьогодні запрошення символізує значно більше, ніж тільки НАТО. Рішучість у питанні НАТО для України означає також неминучість євроінтеграції для України та безальтернативність демократії в Україні. Саме тому це початковий пункт «Плану перемоги». Свідчення рішучості. Безумовне запрошення зараз. Це визначеність, як партнери бачать насправді місце України в архітектурі безпеки.

На кінець 2024 року, щонайменше 7 країн чинять опір вступу України до НАТО. Німеччина і США - не єдині «блокувальними» запрошення для України до вступу в НАТО. Угорщина, Словаччина, Бельгія, Словенія та Іспанія також чинять опір. Прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан заблокував кошти ЄС на озброєння України і вийшов з програми НАТО з надання летальної допомоги Києву. Прем'єр-міністр Словаччини Роберт Фіцо раніше попередив, що вступ України до НАТО "стане гарною основою для Третьої світової війни", і пообіцяв, що "ніколи не погодиться" на це.

В Офісі президента Зеленського спростували інформацію про нібито 7 противників вступу України в НАТО, вони кажуть, нам залишилося переконати фактично дві країни. Йдеться про Сполучені Штати та Німеччину.

Видання «Político» пише, що «План перемоги» президента В.Зеленського стикається з проблемою, оскільки базується на отриманні Україною запрошення до вступу в НАТО, а деякі ключові члени альянсу не зацікавлені в тому, щоб це

сталося. «Politico» зазначає, що ключові члени Альянсу стурбовані тим, що можуть бути втягнуті у війну з Росією. Є й інші країни, які не прагнуть швидко рухатися назустріч Києву, а задовольняються тим, що ховаються в тіні.

► Пункт №2. Оборона.

Є чіткий перелік зброї, яка здатна підтримувати силу українських воїнів. А завдяки Курській операції ми побачили, що президент Росії Путін не має достатньо сили, щоб триматись, коли ми міцно тиснемо. Тому ключ до реалізації другого пункту Плану перемоги:

► успішне продовження операцій Сил оборони та безпеки України у визначених районах ворожої території, щоб не допустити буферних зон на нашій землі;

► незворотне посилення позицій української армії та знищення наступального потенціалу Росії на окупованій території України;

► допомога партнерів у комплектуванні бригад резерву для Збройних сил України;

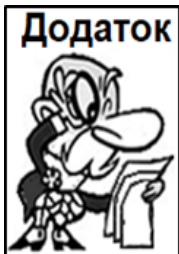
► виведення української протиповітряної оборони на такий рівень, який є достатнім для захисту наших міст і сіл від російських ракет і дронів, а також спільні захисні операції з нашими сусідами в Європі для збиття російських ракет і дронів у межах доступу повітряного щита партнерів;

► розширення операцій із застосуванням наших українських ракет і дронів, а також інвестиції у розширення їх виробництва в Україні;

► зняття партнерами обмежень на застосування далекобійної зброї на всій окупованій Росією території України й на території РФ – по об'єктах воєнної інфраструктури – і надання Україні відповідних далекобійних ракет, дронів та інших засобів ураження;

► надання Україні в реальному часі супутникових даних і даних, що отримуються іншими засобами розвідки тощо.

Цей оборонний пункт «Плану ...» має таємний додаток. І до нього мають доступ саме ті партнери, які мають відповідний військовий потенціал допомоги. В.Зеленський зауважив, що нині процес перебуває на тій стадії, коли для окремих країн секретні додатки «Плану перемоги» - закриті.

Наприкінці 2024 р. в Силах оборони ЗСУ обговорили питання створення Кіберсил у структурі Збройних сил України, як окремого роду сил, це дозволить значно посилити спроможності українського війська, забезпечить ефективне планування та реалізацію повного спектру завдань в кіберпросторі, що, на рівні із суходолом, морем, повітрям та Космосом, визнаний окремим операційним доменом. Учасники засідання розглянули основні положення проєкту концепції з урахуванням досвіду створення та функціонування Кібервійськ провідних країн світу.

► Пункт №3. Стимування

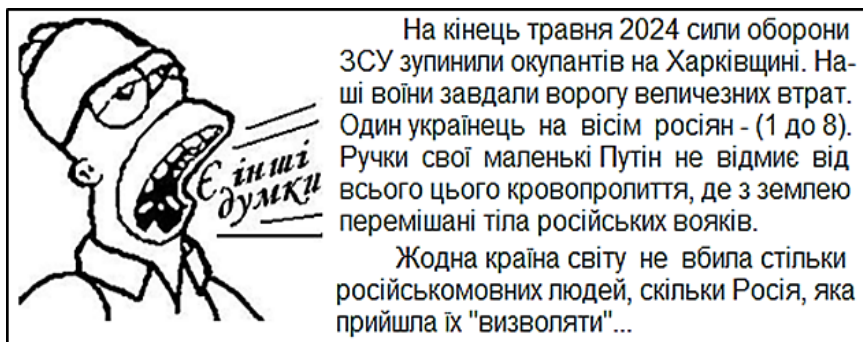
Україна пропонує розмістити на своїй землі комплексний неядерний стратегічний пакет стимування, який буде достатнім для захисту держави від будь-якої воєнної загрози з боку Росії. Він також може звузити варіативність дій РФ до таких перспектив: приєднатись до чесного дипломатичного процесу для справедливого завершення війни або гарантовано втратити можливість продовжувати агресивну війну внаслідок застосування Україною наданого пакету стимування згідно з визначеними військовими цілями. Тобто пакет стимування – це факт, що Росія або йде в дипломатію, або йде до втрати її машини війни. Мир завдяки силі «Peace through strength».

По обидва боки Атлантики, це працює однаково результативно. І цей пункт можна забезпечити, зокрема, фінансуванням у межах уже укладених безпекових угод із партнерами та визначених обсягів фінансової підтримки.

Під третій пункт Плану також є таємний додаток. Його вже отримали лідери Сполучених Штатів, Великої Британії, Франції, Італії та Німеччини. Отримають ще деякі держави, які можуть наповнити змістом для України цю дуже добре відому світові концепцію стимування.

Розвідка США та Пентагон вважають, що дозвіл Україні завдавати дальніх ударів по території РФ принесе Києву більше проблем, ніж переваг. Росія є "ядерною державою, здатною зробити дуже погані речі як Україні, так і США", маючи на увазі хвилю диверсій, про які стало відомо за останні місяці – кажуть опоненти. Шеф Пентагону Ллойд Остін став на захист амери-

канських обмежень на далекобійні удари західною зброєю для України і наполягав на тому, що вона може перемогти Росію навіть без такого потенціалу.

► Пункт №4. Економіка

В Україні зосереджені великі природні ресурси, у тому числі критично важливі метали ціною в трильйони доларів США. Зокрема, уран, титан, літій, графіт та інші стратегічно цінні ресурси, які посилять у глобальній конкуренції або Росію та її союзників, або Україну та демократичний світ. Поклади критичних ресурсів в Україні разом із глобально важливим потенціалом держави у виробництві енергії та продовольства є одними з ключових загарбницьких цілей Росії у війні.

І це наша можливість економічного зростання України. Економічного посилення ЄС заради економічної й багато в чому безпекової автономії Європи. І це можливість США та наших партнерів у «G7» працювати з Україною – союзницею, яка може забезпечити на інвестицію прибуток. Цей економічний пункт нашої стратегії має таємний додаток, який передається лише визначеним партнерам.

Україна пропонує США разом із визначеними партнерами, зокрема з Євросоюзом, частиною якого буде Україна, укласти спеціальну угоду щодо спільного захисту наявних в Україні критичних ресурсів, спільного інвестування та використання відповідного економічного потенціалу. Це угода, що органічно доповнить та посилить наявну систему економічного тиску на Росію, а саме: усі наявні санкції проти РФ та інші заходи тиску. Щоб російські спільники у світі повинні бачити, що у цього режиму немає економічного майбутнього.

На початку листопада 2024 року стало відомо, що диктатор Північної Кореї Кім Чен Ин «продав» частину своєї армії - РФ для незаконної агресивної війни проти України. Солдати Кім Чен Ина є найманцями - «гарматним м'ясом» на українських фронтах. Про це повідомила Національна розвідувальна служба Південної Кореї. Солдати Пхеньяну маскуються під росіян, одягають їхню форму тощо. Підкоряються російському військовому командуванню.

Скоро пропаганда лідера КНДР Кім Чен Ина про "непереможність" його бійців в Росії трісне, як мильна бульбашка.

► Пункт №5. Безпека

Після цієї війни Україна матиме один із найбільш досвідчених та великих військових контингентів. Це наші воїни, які володітимуть реальним досвідом сучасної війни, успішним досвідом застосування західної зброї та різнобічним досвідом взаємодії з військовими НАТО. Цей український досвід має бути використаний для зміцнення оборони Альянсу та гарантування безпеки у Європі. Це достойна місія для наших героїв. Передбачаємо в разі згоди партнерів заміщення окремих військових контингентів Збройних сил США, які дислоковані в Європі, українськими підрозділами. Правда після війни. Українці довели, що можуть бути тією силою, яку російське зло не здолає.

Дуже багато опонентів що до виступу В.Зеленського. В основному вони схожі за своїм змістом: - Це скоріше не «План перемоги», а більш-менш раціональний перелік побажань до наших партнерів. Побачимо, чи вистачить у них політичної волі. На превеликий жаль, Зеленський не окреслив таких важливих складових здійснення цього плану, як припинення розкрадання коштів з українського держбюджету (в тому числі його ж призначенцями), посилення/підвищення ефективності мобілізації та визначення нарешті термінів служби в ЗСУ. Це зрозуміло, бо популісти завжди уникають оголошувати будь-які кроки, які можуть зменшити їхні рейтинги. Тим вони відрізняються від державних діячів.

Постало питання, що робити з не фаховими командирами в ЗСУ? У будь-якій сфері були, є і будуть різні керівники, навіть «тупо рилі». І це не виняток, вони теж, на жаль, бувають дуже

різними – фаховими або не фаховими: «Отримана вища освіта не є показником розуму. Досвід приходиться з роками» А на фронті саме від командира залежить життя та здоров'я солдат. Треба діяти по Закону війни, проштрафився – йди служити простим солдатом. Полковник британської армії у відставці, військовий експерт Глен Грант детально пояснює у статті для сайту «Майдан», що не так з українським військовим управлінням і способами ведення війни. Він наполегливо радить переосмислити деякі чинні військові стратегії та закони, адже це дасть змогу радикально зменшити втрати на полі бою.

Більш зліші люди додають: - Вже давно настав час створити в Україні уряд національної єдності. Бо нинішнє керівництво держави та уряду, не володіє необхідними досвідом та інтелектуальним потенціалом, щоб забезпечити збереження української держави та її народу. Окремих не фахових командирів можна замінити, окремих розжалувати до простих солдатів, а що робити з чиновниками від команди ЗЕ, вони як кради, так і будуть красти.

Подивіться на гучні скандали з мільйонами під диванами, одним людям дають певні терміни ув'язнення, іншим – тільки «пальцем погрозили», бо вони відкупилися, але частина вкрадених мільйонів - залишилася. З такими особами потрібно діяти рішуче – трибунал, суд і відправка до війська. А вже там на передовій нехай діють до стану свого здоров'я – хтось копає окопи, а хтось йде в атаку і безпосередньо виконує поставлені завдання.

Варто посилити відповідальність за ухилянням від військової служби, мовляв, під час війни це цілком справедливо. А ще жорсткіше карати тих, хто у важкий для країни час збагачується на бажаючих ухилитися від мобілізації. Як приклад, скандал за скандалом із медико-соціальними експертними комісіями (МСЕК), це спеціальний заклад в системі охорони здоров'я, що проводить медико-соціальну експертизу особам, які звертаються для встановлення інвалідності.

Розберемо декілька питань: 1) Чому для сотень тисяч українських громадян стало проблемою одягти військовий одяг і стати на захист країни від російської агресії. 2) Кому підпорядковується МСЕК в Україні? Хто входить до складу комісій МСЕК в Україні?

Спочатку відповідь на перше питання: - Люди за своєю природою – істоти абсолютно різні. І вони ніколи не стануть однаковими: навіть якщо ця однаковість зафіксована в Конституції як громадянський обов'язок. Відповідальному українцю, який захищає свою країну зі зброєю в руках, здається, що будь-який військовозобов'язаний чоловік може наслідувати його приклад, переступивши через власний страх та егоїзм. На жаль, на практиці виходить інакше.

Конституційна норма про обов'язок захищати Україну, яка до 2014 року існувала винятково в теорії, а до 2022 року застосовувалася дуже обмежено – розходиться з реальними переконаннями та настроями багатьох українських обивателів. І в найближчій перспективі усунути цю першопричину не вийде. А тому варто подивитися правді у вічі та зробити кілька очевидних висновків.

► Перше. Мобілізація в Україні могла бути більш успішною, ніж зараз, проте вона в жодному разі не стала би ідеальною. Межа ефективності «є і у пряника, і в батоба». Хай би як грамотно використовували заохочення та примус, частина військовозобов'язаних українців все одно не стане воювати на фронті за жодних умов. І це будуть далеко не поодинокі випадки: у вітчизняних в'язницях просто забракне місця для всіх цих людей.

► Друге. Нелегальний ринок послуг із ухиленням від мобілізації не вдасться знищити, доки в Україні тривають війна та мобілізація. Поки є масовий попит, буде й пропозиція. Посилюючи контроль, реально домогтися лише збільшення витрат і ризиків – і, відповідно, підвищення розцінок на нелегальному ринку. Також можна очікувати, що в міру закручування гайок корупційні потоки поступово зосереджуватимуться в руках впливових силовиків.

► Зрештою, третє та головне. Загальна кількість військовозобов'язаних громадян – це абстрактна цифра, яка мало що означає на ділі. Відштовхуватися від неї під час планування українських військових перспектив ЗСУ - безглуздо. Фактично Україна може розраховувати лише на тих, хто справді готовий та здатний її захищати. А цю найкращу частину військовозобов'язаних можна виявити тільки шляхом проб і помилок. При цьому потрібно бути готовими до того, що в кожному випадку

результат суттєво розійдеться з початковими очікуваннями. Завжди знайдуться люди, яким зручніше вірити, що будь-яку соціальну проблему можна успішно вирішити репресивними методами. Тепер перейдемо до другого питання про МСЕК.

Вони підпорядковується МОЗ (охороні здоров'я). До складу їхньої комісії входить не менше трьох лікарів за спеціальностями, перелік яких затверджується Міністерством охорони здоров'я, з урахуванням профілю комісії, а також спеціаліст з реабілітації, лікар-психолог або психолог.

Яка різниця між МСЕК і ЛКК? Осіб старше 18 років оглядає і встановлює діагноз МСЕК. Якщо ж ідеться про осіб віком до 18 років, такий висновок приймає ЛКК. Зараз МСЕК є однією з точок, де військовий чи військова після поранення контактує з державою. Однак поки що тут вони навряд отримують повагу за свою службу. І заміна одних лікарів на інших (при старій радянській системі) – великих зрушень в системі МОЗ не дасть. Медична система України вибудована так, щоб остаточно вимотати людину після травми. Щоб вона, не зважаючи на ступінь поранення, дала хабар, аби «біг по колу» закінчився. Цих людей вже не виправиш, бо вони - частина цієї гнилої системи.

Пригадайте, як в листопаді 2015 року в Україні були ліквідовані Державна автомобільна інспекція (ДАІ) і Міжрайонний реєстраційно-екзаменаційний відділ Державної інспекції безпеки дорожнього руху (МРЕВ). Що від того часу змінилося? Нічого. Неправда кажуть опоненти, стара назва «міліція» Міністерства внутрішніх справ була замінена на нову назву «поліція». Але спрацювала комутативна властивість (або переміщувальний закон): «Від перестановці додатків - сума залишається незмінною». В Україні багато чого треба міняти, бо події розвиваються не на нашу користь.

Тепер декілька слів про додаткові сили для ЗСУ. Де є відповідні спеціальності в армії, і там потрібні жінки, їх потрібно залучати з урахуванням родинного стану. У парламентському комітеті ВР з безпеки та оборони України кажуть, що доцільно зменшити мобілізаційний вік від 25 до 20 років. Навіть наші союзники кажуть, що під час широкомасштабної війни українці винайшли власне "ноу-хау": коли за два роки бойових дій не була проведена належним чином мобілізація, а середній вік солдата у нашій армії становить 45+ роки. Тому на Заході ди-

вуються, як можна говорити про переможні позиції з армією "дідів". У соціальних мережах зростає публічна критика щодо багатьох аспектів українських операцій на фронтах: від тактики, управління, законів (на кшталт 8271 про покарання військових), бюрократії, військового вишколу та закупівель - і до прав сімей загиблих та зниклих безвісти. І ці сфери викликають занепокоєння й у самих військових, і в суспільства.

Ситуація на фронті вимагає додаткових сил. Що потребує армія ЗСУ? Військові називають основні причини аби цивільні українці хотіли йти до війська. Перше – потрібен чіткий термін служби, бо її безкінечність – нищить мотивацію служити. Друге – мотивація захищати

державу, має будуватися на мотивуванні-згоді, а не на залякуванні. Залякування і покарання визивають протилежні дії. Третє – вже у війську мають бути спрощеними дозволи на переведення у інший підрозділ, бо саме це породжує і самовільне залишення частини та інші негативні явища. Четверте – сама армія потребує реформ і змін, а ще адекватних командирів, які вміють чути та розуміти підлеглих, без радянської "совковості", де командир завжди правий, а якщо ти солдат, значить – ніхто. Це армія без солдатів «ніхто і ніщо». Найбільшою проблемою для керівництва ЗСУ є розвиток нової військової культури. Культури того, що кожне життя цінне. З кожним днем армію поповнює дедалі більша кількість людей без військового досвіду. Лише кілька тижнів чи місяців тому новобранці були цивільними. Чимало з них є зрілими людьми з багатим діловим і професійним досвідом, про яке деякі командири навіть уявлення не мають. Й поширена позиція деяких командирів "я – начальник, ти – дурень" їх не влаштовує...

"Україна виграє цю війну, але це коштуватиме країні великої крові, сьогодні війська ЗСУ стікають кров'ю" – сказав виданню «Economist» колишній головнокомандувач Збройних сил України Валерій Залужний. Чіткою метою уряду України має стати різке зменшення кількості людей, які гинуть на передовій, через спроби покращити ситуацію на окремих ділянках фронту.

Ця війна легко може тривати ще від 2 до 4 років. Водночас небезпечно й неправильно продовжувати обмінювати українські мотивацію, хоробрість і кров - на воєнні перемоги. Є багато прикладів кращих практичних підходів у країнах НАТО, які варто запозичити. Результати можуть бути не миттєвими, але сам процес навчання і сама перебудова породить нові ідеї та думки, нове мислення. Я вважаю, що навіть одне врятоване життя варте таких зусиль (В.Залужний).

Радник глави ОПУ Михайло Подоляк: - Російсько-українська війна – це конфлікт альянсів, боротьба за домінування. Якщо погодитися на умови, мовляв, "віддайте території й опісля настане мир у Східній Європі", - це брехня. Саме у цей момент настане Третя світова війна. Війська Північної Кореї вже зайшли на територію України. Росія проводить навчання цих солдатів і відправляє їх на українські фронти. Південна Корея у відповідь пропонує свою допомогу Україні. Чи дійсно на полі бою у війні між Росією та Україною можуть зіштовхнутися дві інші держави: Північна Корея та Південна Корея?

Так, ескалація виникає тільки тоді, коли ви не караєте агресора. Ескалація – це завжди непокараний агресор. Якщо ви вважаєте ескалацію захистом своїх суверенних прав, це признаки психіатричної хвороби, діагноз має встановлювати психіатрична експертиза. Ескалація породжується тільки безкарністю агресора. Подивіться далі, генсек ООН Антоніу Гутерреш приїздить на саміт БРІКС, який організовує країна-агресор, це пряме порушення статутних документів ООН. Оце і є приклад ескалації тому, що воюють не країни одна проти одної, а воюють альянси. Цілі Росії – це домінування через насилля. Росія немає права сидіти за глобальним столом з генсеком ООН Антоніу Гутеррешом, це вказує на те, що Росія почуває себе безкарно.

У нас є демократичний Альянс проти московської імперії зла, в рамках якого Україна одна воює з Росією. Раз так, то в рамках демократичного Альянсу західні країни мають не вести пусті розмови, а навпаки суттєво збільшувати воєнне виробництво і постачання зброї на передній край українських фронтів. Всі ж вважали, що Росія має надпотужну армію, якій немає рівних у світі. Але з'ясувалося, що в Росії немає досвіду сучасної війни, і що Росія не вміє якісно і чесно воювати...

Четверта глава

Територія життя і смерті

НАЙСТАРИША АРМІЯ ЄВРОПИ

Є різні погляди на ведення російсько-української війни, як приклад, перше: "Зараз ми програємо цю війну. Це очевидно. Зараз ми втрачаємо території та найкращих людей". Друге: "Наш переможний шлях тільки починається, і нам потрібно залучати все більше мотивованих людей, щоб продовжувати опір московській імперії зла і досягати перемоги".

Ці два меседжі були озвучені в українському публічному просторі одного й того ж дня – 19 червня 2024 року. Причому озвучили їх представники одного й того ж військового з'єднання ЗСУ: 3-ої окремої штурмової бригади. Похмурішим поглядом на речі поділився комбат Дмитро Кухарчук. Більш обнадіяливим – заступник командира бригади Родіон Кудряшов.

Ми думаємо, що спікери Третьої штурмової навряд чи узгоджують одне з одним кожне публічне висловлювання. Бо вони по-різному оцінюють стан справ на фронті. Але ще вірогідніше, що вони дотримуються різних поглядів на те, як саме необхідно мотивувати український тил. Що корисніше для вітчизняної аудиторії: холодний душ – щоб протверезити наших співгромадян, чи заряд оптимізму – щоб підбадьорити їх?

Мабуть, майору Кудряшову все ж таки ближча друга точка зору. Тому він вважав за необхідне наголосити, що "найважчі місяці для нашої країни та війська ми вже прожили" і "якщо ми будемо засмучуватися, ми програємо". Справді, важко сперечатися з тим, що без оптимізму українцям не вистояти в жорстокій сутичці з Росією.

Звісно, проблема рожевих окулярів в Україні все ще існує. Але сьогодні вона виражена далеко не так гостро, як 2023-го. З кінця минулого 2024 року спостерігається протилежний тренд: наростання втоми, розчарування та зневіри. Легко було бути оптимістами позаминулої осені, коли українці спостерігали за крахом ворожого фронту на Харківщині, святкували визволення Херсона та висміювали російську "могілізацію". Складно бути оптимістами зараз, коли ЗСУ доводиться вести найважчі оборонні бої, коли супротивник захоплює нові шматки української землі, а труднощі з мобілізацією зазнає наша власна держава.

За інерцією Україна продовжила експлуатувати колишні надії та плани – і будувати на їхній основі позитивний військо- вий порядок денний. Тривожні новини та неприємні тенденції в цю ідеальну картинку просто не вписувалися. Внаслідок цього український оптимізм почав асоціюватися з абстрактними гас- лами, відірваними від реальності. А український реалізм – із "зрадофілією" та "всепропальством". Тепер багатьом українцям здається, що тверезий погляд на речі може бути винятково песимістичним, хоч це не так.

Але одна річ, коли країна напружує всі свої сили, щоб досягти реальних і відчутних цілей. А інша – коли фронту та тилу пропонують страждати та боротися в ім'я цілей, які з кож- ним місяцем виглядають дедалі більш утопічними. Якоїсь миті люди дійдуть висновку, що їхні страждання та зусилля марні, і опустять руки. Саме на це з нетерпінням чекають у Москві. І альтернатива такому розвитку подій – це оптимізм, поєднаний із реалізмом. Відома істина говорить, що для песиміста склянка наполовину порожня, а для оптиміста – наполовину повна.

На початок лютого 2018 року чисельність ЗСУ ся- нула 255 тис. осіб. Після підписання указу про тери- торіальну оборону в 2021 р. чисельність ЗСУ вста- новлювалась на рівні 261 тис. персоналу. 1 лютого 2022 р. було підписано Указ Президента про збіль- шення чисельності ЗСУ ще на 100 тисяч осіб. Ста- ном на лютий 2024 року кількість військовослужбов- ців у ЗСУ орієнтовно дорівнювала 800 000 осіб. У резерві пе- ребували 1 000 000 осіб. Наприкінці жовтня секретар РНБО О.Литвиненко заявив, що "усього до Сил оборони ЗСУ було призвано 1 млн 50 тис. А яка чисельність військ НАТО? Зага- льний склад збройних сил всіх членів НАТО - 3,418 млн осіб, з яких в арміях європейських країн - 2,04 млн осіб, а у США - 1,3 млн. Але у категорію "всі європейські країни" НАТО завжди включається Туреччина, яка на фоні краху європейської сис- теми безпеки може також не брати в ній участь. Скільки солдатів в армії США? Активні службовці становлять 1 281 900 осіб, це 3-є місце після Китаю та Індії. Резерв становить - 811 000 осіб, це 10-е місце у світі. Американці можуть про- ходити військову службу, починаючи з 17 років і до 42 років.

А ще важко бути оптимістом, коли вияснилось, що найстаріша армія в Європі за віком, це ЗСУ. Чому в Україні воюють "діди" від 25 років, коли Росія на фронт забирає молодих солдат від 18 років. Постає питання: Який вік солдат найефективніший в армії? Військовий експерт Ігор Романенко пояснив, яким має бути оптимальний вік для ЗСУ. Зовсім недавно в Україні зменшили гранично призовний вік з 27 до 25 років, відповідно це дозволить мобілізувати до війська більш молодих та витривалих чоловіків.

Чи змінить дана ініціатива ситуацію у армії та як загалом це позначиться на ефективності військ? За словами І.Романенка, зменшення призовного віку пов'язане з необхідністю поповнення особовим складом військових частин, які воюють на фронті, а також формуванню резервів, без яких існування армії неможливе. "Всі ці процеси мають відбуватися за рахунок мобілізації. А вона у нас не була проведена у повному обсязі ні з початку війни 2014, ні у 2023 році, коли про це почали говорити військові. Не сталося це й 2024 р, бо законопроект про мобілізацію довго не ухвалювали. Його увесь час відкладали та вносили правки. Питання затягували, а ситуація на фронті потребувала негайного вирішення. Тому проблеми з мобілізацією є, оскільки змінивши лише назву "військкомат" на "ТЦК та СП", ми принципово не змінили сам інструмент вирішення питань призову до Сил оборони ЗСУ. Тому і гідних результатів не отримали", - розповідає військовий експерт Ігор Романенко, генерал-лейтенант у відставці, заступник начальника Генерального штабу (2006-2010 р).

Він додає, що весь 2024 рік над мобілізаційним законопроектом працювали у Верховній Раді, і цей процес тривав не кращим чином. Бо чомусь дехто з парламентарів головним робив не питання мобілізації, а демобілізації. Це на думку І.Романенка абсурд, який вказує на нерозуміння реальності ситуації та загалом умов війни. Незважаючи на те, що президент В.Зеленський зробив досить чітку заяву про те, що проведення демобілізації поки не розглядається, це питання так чи інакше піднімається. І це дивує. Бо відкладання питання мобілізації на 2025 рік, ставить під загрозу ситуацію на фронті.

В той же час, експерт погоджується, що процеси з ротації військових на передовій потрібно удосконалювати, аби дати

людям можливість перепочити. Він підкреслив, що над цим потрібно предметно працювати, а не займатися балачками.

Чому наша армія найстаріша в Європі? Щодо зменшення призовного віку з 27 до 25 років, то Ігор Романенко зауважує, що це дещо полегшить ситуацію в армії, але кардинальних змін не принесе. "Зменшення призовного віку треба було запроваджувати набагато раніше, ми з цим дещо запізнилися. Середній вік українських військовослужбовців у 2024 році складав 42 роки. Відповідно, українська армія вважається найстарішою у Європі. Це неприпустимо, і звісно потребує змін, але на зміни потрібен час, якого у нас немає. Гадаю, що зменшення призовного віку до 25 років полегшить ситуацію, але стратегічно не змінить", - продовжує Ігор Романенко.

Який вік солдат найефективніший на фронті? Романенко додає, що через постійні зволікання, вік наших військовослужбовців залишається дуже високим. Тим часом росіяни захоплюючи наші території часу не гають. "Росіяни ухвалили закон відносно окупованих українських територій, там вони затвердили призовний вік від 18 до 30 років. Тобто до війська беруть саме молодих людей. Це, до речі, найоптимальніший вік для армії, коли людина більш мобільна, ефективна та придатна для виконання різноманітних завдань під час штурмових та оборонних операцій з відповідними фізичними навантаженнями", - розповідає Ігор Романенко.

Експерт додає, що звісно було б краще, якби на фронті воювали молоді люди, яким зараз 25 років, а не "діди", яким під 45, або за 50 років. Але у нас поки такого немає. Тому увесь тягар війни на своїх плечах тягнуть саме "старі" 40-50 річні бійці. "Ми знаходимося у такому стані, коли мобілізувати потрібно усіх, кому зараз від 18 до 55 років. За бажанням до 60 р. І відверто кажучи, через фронт мають пройти всі військові Сил оборони України. Інша справа, що треба об'єктивно оцінювати фізичний стан кожного новобранця. Цей відбір має бути виваженим, тобто не забирати на передній край усіх підряд, а чітко розподіляти людей по стану їх здоров'я на відповідні посади, щоб боєць міг якісно виконувати покладені на нього завдання, робити те, що він добре вміє", - зазначає Ігор Романенко.

В ЗСУ дуже багато залежить від командира. Армія – це не тільки перша лінія оборони. Це ще й над тяжка фізична праця.

У різних сферах – логістика, ремонт техніки, медичне забезпечення, постачання, харчування, зброя тощо. Саме тому питання ефективності військовослужбовця багато у чому залежить від командира, наскільки глибоко він переймається станом військовослужбовця, розуміє його можливості. "Саме командир має бачити перед собою не лише солдата, а ще й людину. Розуміти, що боєць у 50-55 років навряд чи зможе при повній амуніції пробігти 2-3 кілометри. І такій людині потрібно дати інше завдання, наприклад, викопати окоп. Тож тут все залежить від командира, він має чітко розуміти вік та можливості свого підлеглого. На жаль, я заздалегідь можу сказати, що в умовах війни такого ідеального ставлення на 100% не буде. Але, безумовно, до цього потрібно прагнути", - зазначає Ігор Романенко.

Експерт наголошує, що деякі вимоги до військових у нас не завжди відповідають тому стану, який є зараз в воюючій країні. Наприклад, звільнення у запас строковиків, строк служби яких закінчився під час дії воєнного стану. "Строкова служба у нас не така вже й напружена у тилкових містах, як, наприклад, у військовослужбовців на передовій. Але Указ вже вступив у дію. Цілий рік таких військовозобов'язаних не можна повертати на службу. Це не зовсім логічна позиція, під час війни. Бо у цих людей є головне – досвід несення служби та певний вишкіл. А у ситуації, коли нам не вистачає людей на фронті, демобілізація строковиків виглядає дуже дивно", - підкреслює Романенко.

Чому важливий резерв та його поповнення? І.Романенко додає, що останнім часом усі обговорюють новину про те, що головком О.Сирський знайшов резерви серед військових, які не воювали, а перебували у тилкових частинах. Дехто побачив у цьому зраду, мовляв, навіщо тоді мобілізація, якщо людей у формі вистачає. "Насправді зради тут ніякої немає. У будь-якій армії світу військові розділяються на тих, хто безпосередньо воює на лінії фронту та тих, хто забезпечує їх тил. На 1-го воюючого солдата на передовій, працює ще 5-6 осіб, які забезпечують його усім необхідним. Якщо таке забезпечення є, тоді боєць ефективніший у рази, ніж ті, що забезпечують самі себе. Тобто те, що був задіяний резерв означає, що його обов'язково потрібно поповнити, аби забезпечення на передовій було якісним, а для цього й потрібна мобілізація", - зазначає експерт

І.Романенко. Пам'ятайте одне із правил війни: будь-який пол.-ководець, командуючий чи командир, закінчується тоді, коли у нього закінчуюся резерви.

"Оскільки у нас зараз немає стратегічного резерву, а є лише оперативний, то головнокомандуючому О.Сирському виконувати завдання, щоб зупинити просування противника буде дуже важко. Ми не можемо поки зупинити просування ворога, лише робимо це частково, щоб на окремих напрямках стабілізувати ситуацію. На якийсь час збиваємо темпи просування москалів, а в цілому зупинити ворога на сході та півдні поки не вдалося", - зауважує Ігор Романенко.

Робота над помилками. Через зволікання з мобілізацією та з будівництвом інженерних оборонних споруд, ми тепер мусимо усе наздоганяти, виправляти допущені помилки. "На окремих напрямках фронту зараз є перевага противника у ракетному, авіаційному, артилерійському забезпеченні, у боеприпасах та у живій силі. Тож єдина можливість зупинити ворога – надійна система оборони. Її потрібно було будувати ще влітку минулого року, коли стало зрозумілим, що проводити контрнаступ не вдалося. Вже тоді потрібно було переходити до оборони та будувати інженерні споруди, а ми їх почали будувати лише 2024 року. Тепер все це виглядає, як стрільба навздогін, нам доводиться наздоганяти втрачені можливості. Але шанс все виправити ще є. Тому варто не гаяти часу та пам'ятати, що у війні перемагає той, хто працює на випередження ситуації", - підсумовує Ігор Романенко.

Нагадаємо, у грудні 2023 року президент В.Зеленський говорив про необхідність мобілізувати 500 000 осіб. Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль заявив: «Ми з президентом контролюємо ситуацію. Ми змінили головнокомандувача, він провів аудит Сил оборони, почалися ротації на лінії фронту.

Тому мобілізація у 2024 році буде трохи меншою. "У нас є нові бригади – вони вже укомплектовані людьми, але ми чекаємо на обладнання, військову техніку та боеприпаси від західних партнерів. Коли все це прибуде, нові бригади будуть укомплектовані на 100% – і ми суттєво збільшимо нашу бойову міць", – заявив Д.Шмигаль. Примітка: За час незалежності, від 1991 року в Україні змінилося 19 прем'єр-міністрів. Кожний із них обіцяв українцям покращення, «а віз і нині там»...

ЗДОБУВАЧІ ЧЕСТІ І СЛАВИ

В теперішній час бурхливого розвитку інформаційних технологій значно виросла роль не тільки сучасної техніки, а й людського фактора. Причина цього явища проста: більш досконалим засобам праці повинні відповідати і більш досконалі інші фактори, і перш за все - людина. Для цього використовують навіювання (або сугестія) - психологічний вплив на свідомість людини, при якому відбувається некритичне сприйняття ним переконань і установок. Навіювання може використовуватися для спецпідготовки військових підрозділів.

Візьмемо для прикладу підготовку вояків зенітного ракетного комплексу (ЗРК) прийнятий на озброєння 2007 року. Це С-400 «Тріумф» (спочатку С-300 ПМЗ, індекс УО ППО — 40Р6, за кодифікацією НАТО — SA-21 Growler, буквально «Буркун»), створений для ураження всіх сучасних і перспективних засобів повітряно-космічного нападу: літаків-розвідників, літаків стратегічної та тактичної авіації, тактичних, оперативно-тактичних балістичних ракет, балістичних ракет середньої дальності, гіперзвукових цілей, а ще літаків радіолокаційного дозору і наведення та інших. Кожна така ЗРС забезпечує одночасний обстріл до 80 цілей із наведенням на них до 160 ракет

Сугестивність — здатність сприймати психічний вплив з боку іншої особи або групи осіб, ступінь сприйнятливості до впливу. Сугестивність як риса особистості була відома здавна, про що свідчать середньовічні літературні джерела. Тож не дивно, що вояки по обслуговуванні подібних С-400 «Тріумф» завжди були впевнені, що є суперелітою армії. Ще в інститутах їм вбивали в голови: "Ви – еліта! Ви – гроза світу!". І коли зрештою вони потрапляють на службу і сідають за пульти своїх комплексів ППО "С-400", то з кожним днем тільки більше впевнюються у власній нездоланності.

Просте визначення сугестивного методу, це психологічний вплив на особу або групу осіб, розрахований на беззаперечне сприйняття тих, чи інших дій незалежно від їх думок і волі. Подібні люди і озброєння є і в московській армії. Бо що може

бути крутішим за "С-400", про який казали по телевізору, і тому росіяни кричали, що їм "аналогов нет". "Знайти цих росіян було неважко. Проте дістатись до них – ось де справжнє випробування", – пригадує командир взводу безпілотних комплексів 15-ої бригади артрозвідки ЗСУ "Чорний ліс" на ім'я Костянтин. Тому готуватися операторам до перехоплення "С-400" необхідно дуже ретельно.

Аналіз доступних даних давав загальне розуміння, де в обороні ворога можуть бути прогалини. Але як що в них у "сплячому" режимі стоять якісь комплекси РЕБу, про які розвідники перед вильотом навіть не здогадувалися? Тому з кожним кілометром польоту дрона напруження операторів безпілотних комплексів росло. Не щодня летиш знищувати російські "С-400". Візьмемо вчорашній приклад, наш перший дрон ішов за маршрутом, аж раптом – спалах і втрата сигналу. Очевидно його збили.

"Взагалі-то посилати другий дрон було тупим рішенням. Бо якщо тебе збили перший раз, то значить, ворог працює в активному режимі. Навряд чи вони сидять і думають: "А, ну цей збили, йдемо відпочивати". Шанс на це мінімальний, не більше як випадковість", – пояснює командир взводу безпілотних комплексів Костянтин, заходячись при цьому щирим сміхом. Але наш екіпаж ухвалив "тупе" рішення, підняв у повітря другий дрон – і він прорвався! Вражені і щасливі оператори побачили на екрані російські установки комплексу "С-400". Але спершу не повірили в те, що бачать.

"В певних районах, у ворога є "С-300" і "С-400", які постійно роблять якісь маневри, переміщення. А цих ніхто не чіпав, вони були достатньо далеко від лінії фронту – і взагалі москалі розслабились. Щоб ви зрозуміли, зазвичай росіяни тримають окремо і пускові, і радіолокаційні станції, і командні пункти. А ці настільки «обнаглили», що поставили все разом. Ми дивимось на екран: "Та не може такого бути". Але "С-400" є. Тож нам не лишалось нічого, як одним ударом вразити весь російський дивізіон", – пригадує командир взводу БПАК на ім'я Костянтин.

Правда, в кожній успішній історії є своя ложка дьогтю. Так трапилось і у нас. Розрахунок українського комплексу ППО "Панцир", екстрено повернули "з обідньої перерви" побачивши яскраві феєрверки ворожих "С-400". І тут в бік ЗСУ летить дрон

"чорнолісців", який взяв курс назад на базу. Але долетіти йому не судилося. "Панцир" таки виконав свою роботу і збив свій дрон. "Шкода, що його збили. Але він свою місію здійснив. А ця історія у нас не єдина. Ми знищували не лише "С-400", але й "С-300" і "С-350", – пригадує Костянтин.

Ще на початку великого російського вторгнення в лютому 2022 року кожна з таких перемог виглядала б для ЗСУ не меншою фантастикою ніж "Зоряні війни". Адже на той момент в українській армії не було ні ракет, здатних вразити подібні цілі, ні дронів, здатних їх виявити. А головне – не було навчених операторів підрозділів, які могли б поєднати БПЛА і ракети в одну систему знищення. На щастя, в перші тижні великої війни у складі ЗСУ вирішили з коліс створити окрему бригаду артилерійської розвідки, котра і мала виконати таке завдання.

Історія 15 бригади "Чорний ліс" ЗСУ може слугувати чудовим прикладом для того, щоб побачити, який технологічний стрибок зробила українська армія за роки повномасштабного вторгнення росіян до України, як дрони трансформували розвідку ЗСУ і, якщо дивитися ширше, змінили саму філософію застосування артилерії. Мобільність і висока мотивація, винахідливість і децентралізація в ухваленні рішень стали одними з ключових факторів, які дозволили говорити про успішність дій.

На дворі стоїть кінець літа 2024 р. Навпроти через дорогу заправка на околиці одного з великих міст на сході України. Навколо – традиційна для цієї частини світу публіка: усміхнені, але категоричні касирки пропонують каву до заправки, трохи місцевих чоловіків на старих авто, трохи військових, які намагаються триматися разом. Звичайний добродій у цивільному одязі, попиваючи каву, звернувся до військових: «Підкажіть як проїхати до 15-ої бригади артрозвідки ЗСУ "Чорний ліс"»?

Військові переглянулися, бачать цивільне кругле обличчя, помітне черевце, розмашиста простота в рухах. Якраз чудовий типаж для анекдотів про двох кумів чи пасторальних малюнків про козаків. Тож один військовий з холодно-діловим, оцінюючим поглядом відповів: - "Допиваємо каву і їдемо. Командир 15-тої бригади на кілька годин затримається, але ви будете мати нагоди поспілкуватися з бійцями. Їдьте за нами (сказав військовий) – маючи на увазі за білим старим авто, ще десь із минулого століття. Попри такий поважний вік машина досить швидко маневрує по трасі й приводить нас до бази 15-ої бригади.

Після порції обіду із запашної запеченої курочки, рясно приправленої часником та спеціями, і кількох міцнюючих ковтків кави, до нас підійшов комбриг 15-тої бригади, полковник Олександр Попов, який щойно приїхав. Позналились, всілись навпроти один – одного і почали розмову. "У нас частину людей зараз передали в підпорядкування одній штурмовій бригаді. Тому ми швидко змінили всі пункти базування. Бо не дай бог, хтось потрапить у полон, а під російськими тортурами здати базування – це найменше, що можуть зробити полоненні. Краще завчасно перевезти все, ніж потім діставати загиблих з-під завалів. Тому тут зараз майже нікого немає", – розповідає О.Попов за кавою.

Сам він мало схожий на людину, образ якої виникає в голові при слові "полковник". О.Попов – підтягнутий молодий військовий. Почав воювати в 2013-му у званні капітана. Був спершу миротворцем у Конго, а після повернення в Україну в 2014 році і пішов до артилерії. Командував батареєю, яка прикривала вихід українських сил із Дебальцевого. В ході тієї операції працював із нинішнім головкомом ЗСУ О. Сирським: на одному командному пункті вони разом потерпали від обстрілів набридлого російського танка, який постійно вискакував,

робив кілька пострілів по них і знову ховався. Тож О.Попов через декілька днів вполював того клятого танка.

Десь у 2017 році, в армійському командуванні почалися розмови, що артилерії й ракетним військам потрібен окремий підрозділ, який буде займатися винятково розвідкою. "Ми зрозуміли, що у нас дуже мало засобів, які можуть насичувати підрозділи ракетних військ і артилерії інформацією. Була диспропорція, яку треба було якось вирішити: 1) засобів ураження ворога було багато; 2) на той час боєприпасів у ЗСУ ще було достатньо; 3) мізер інформації, куди стріляти. Жодна гармата чи гаубиця не вистрелить, поки ти їй не скажеш, куди саме", – пригадує комбриг.

Головною проблемою було те, що артррозвідка відставала від вимог часу в плані техніки, і ще більше – в плані оперативності та взаємодії різних підрозділів. Сама в цей час почала розвиватися «ера дронів». Артррозвідка, якщо вона хотіла бути ефективною, мусила перейняти цю технологію. Але за старими не добрими українськими традиціями, про потребу поговорили і відставили «на потім», а бригаду створили тільки після повномасштабного вторгнення в 2022 році. "Все створення відбулося рівно за 2 тижні, дуже швидко. Бо ми уже були потрібні", – пояснює з іронічною посмішкою О.Попов.

Новий характер бойових дій після 24 лютого 2022-го, коли почалась повноцінна конвенційна війна за участю всіх родів військ, поставив жорсткі вимоги до сформованої бригади артррозвідки. По-перше, необхідно було швидко збільшити технічні спроможності ЗСУ в отриманні різних видів розвідданих: запустити масову роботу БПЛА; відродити знищені підрозділи радіоелектронної та радіотехнічної розвідки; інтегрувати отримані від партнерів надсучасні технічні засоби.

По-друге, не менш важливо було з усім цим потоком інформації ефективно давати собі раду. "Потрібні були люди, які будуть аналізувати інформацію і допомагати артилерійським командирам приймати рішення. А в штаті органів військового управління не було аналітичних підрозділів, їх треба було створити", пояснює О.Попов, якому цей новий підрозділ і довелося формувати «з нуля». Завдяки грамотній організації процесів, у ЗСУ з'явився підрозділ, який здатний здобути розвідувальну інформацію, обробити її, підтвердити цілі, передати їх артиле-

ристам чи ракетникам й у кінці підтвердити ураження. І що не менш важливо у сучасній війні – записати ефектне відео знищення ворожої техніки.

"Ті технічні засоби розвідки, які у нас є, це дуже високо-технологічні речі. Навіть якщо взяти не армію і країну, а глянути, що взагалі технологічного є у світі, то озброєння нашої військової частини абсолютно йде в ногу з часом", – з гордістю розповідає комбриг "Чорного лісу", полковник О.Попов. Перевага цієї бригади над меншими підрозділами в тому, що вони оснащені за останнім словом військової техніки. Сучасні великі РЛС та інші засоби дозволяють їм виявляти ворога на дуже далекій відстані.

"Безпілотники західного виробництва та свої українські малі літальні апарати працюють в бригаді цілодобово і в любую погоду. У важких погодних умовах, бійці бригади роблять ставку на українські БПЛА. Вони дуже технологічні й класні" – розмірковує О.Попов

Старенький кросовер із нульових – це авто Попова, він не справляє враження машини великого начальника. Але підвіска непогано справляється з розбитою звивистою дорогою в ярах Донбасу. Фари виривають із повної темряви то клопоть ґрунтовки, то перехрестя десь між кущів, то стрімкий спуск розбитою дорогою. Машинка не нова і їде наче непогано. Правда прийшлося ходову повністю переробити, і ще купу дрібниць, які в підсумку коштують дорого. Я дуже не люблю, коли техніка працює паршиво. Бригада в рік на ремонт всіх машин витрачає кілька мільйонів.

Ось чому ми на завдання хлопцям намагаємось вибивати нові авто, щоб вони не ламались десь серед поля", – з посмішкою розповідає О.Попов, вдивляючись в розбиту ґрунтовку. І продовжує: "Повертаємось до літаків... Коли у тебе сотні бортів БПЛА, то час від часу кожен із них потребує ремонту, і бажано швидкого. Чи от в екіпажу щось сталося, і пілоту треба консультація. Не колись, а саме в цей момент. В таких ситуаціях дуже круто, що українські виробники поруч і завжди готові включитись, допомогти, відремонтувати тощо. І роблять це за 10-12 днів, а не за пів року".

Де кілька слів про БПЛА для нової війни. Найбільш поширеним у 15-ій бригаді "Чорного лісу", можна вважати українсь-

кий розвідувальний дрон "Шарк". Цікаво, що цього безпілотника, який уже встиг стати легендою, до початку повно масштабної війни не існувало, як і бригади "Чорний ліс". БПЛА "Шарк" став спробою швидко відповісти москалям на нові реалії бойових дій уже по ходу війни після 24 лютого 2022 року. І створила дрон "Шарк" компанія "Ukrspesystems" (директор Дмитро Хасапов). Значно пізніше нам пощастило, і мали зустріч з цією людиною.

На запитання, як з'явився цей безпілотник Д.Хасапов відповів: «Це був крок назад для нас як для компанії». Бачачи, що його відповідь викликає нерозуміння, директор Д.Хасапов почав свою розповідь від періоду 2014 року. В той час військова розвідка швидко усвідомила, що безпілотники мають величезне значення для майбутніх бойових дій, тому вирішила розвивати цей напрям. Спочатку дрони купували на міжнародному ринку, в основному з Китаю. Першими в небо України злетіли китайські дрони «Mugin», ми їх перелаштовували під потреби армії. Але згодом Китай перекрив нам постачання компонентів для дронів «Mugin».

Коли стало ясно, що імпорт безпілотників більше не може задовольняти потреби армії ЗСУ, в Україні почали шукати варіанти, щоб створити власні БПЛА. Так з'явився перший дрон USS – PD-1, "People's Drone". Попервах продукт був далеким від досконалості. "Спершу були так, злетіли і швидко падали. Були етапи, коли проводка моталася просто ізоляцією, коли корпус ще був пінопластовий і багато інших, смішних тепер, речей. Але згодом ми навіть вийшли на міжнародну арену і мали закордонні контракти", – пригадує Д.Хасапов.

З часом «PD-1» вдосконалювався і перетворився на «PD-2» – більш потужний дрон із купою цікавих "фішок", яких у першій моделі не було. Згодом дрон «PD-2» мав автоматичний зліт та посадка, а ще 12+ годин польоту, 180+ кілометрів дальності. Це вже такий серйозний апарат міжнародного рівня. Тому, коли сталося повномасштабне вторгнення, «PD-2» одразу брав участь в операціях з оборони Києва. І відіграв дуже велику роль. На той час у нас були готові БПЛА на експорт. Пізніше ми вирішили, що всі ці відправки «обнуляються», і ми все віддали нашим силам ЗСУ, які давали відсіч московському агресору», – пригадує директор «USS» - Д.Хасапов.

В кінці 2024 року російські загарбники почали знову масовано завдавати ударів по енергооб'єктах на території України, які є прифронтовими або знаходяться біля кордонів Росії. Мова йде про Сумську, Запорізьку, Харківську та інші області і місто Харків. Москалі використовують таку собі "стратегію сальмі", відриваючи від енергопостачання окремі регіони, окремі населені пункти. Створюючи їм умови відключення або часткове обмежене постачання електроенергії

Втім реалії 2022 року показали, що дрон «PD-2» був занадто складним в експлуатації і трудомістким у виробництві, він не міг стати масовим продуктом. Армія ЗСУ потребувала дешевого, масового дрона – їх потрібні були тисячі. «Ми сіли в компанії і вирішили, що нам потрібно зробити "крок назад", який стане великим кроком вперед для індустрії і поштовхом для ринку дронів. Ми мінімізувати складні фічі (незвичайні ознаки якогось явища), які напрацьовували для «PD-2», і дати максимально спрощений масовий безпілотною. Але щоб він в той же час був достатньо якісним і міг виконувати всі завдання для розвідки та коригування артилерії», – пояснив стратегію компанії «USS» директор Д.Хасапов.

Так з'явився електричний безпілотною "Шарк", максимально простий, з дуже зрозумілим інтерфейсом, з мінімізованим пультом керування, по факту це просто ноутбук. БПЛА «Шарк» став простим і масовим рішенням для нової війни. Він отримав зрозумілу систему злету з катапульт, просту посадку, легкий курс навчання для пілотів-операторів, який триває 5 днів. І при цьому "Шарк" – це масовий БПЛА зі справді гарними тактико-технічними характеристиками: до 80 кілометрів радіус польоту, до 4 годин перебування в повітрі.

Очевидно, що перші БПЛА, знову ж, не були ідеальними. Але розробники мали величезну конкурентну перевагу над закордонними компаніями – вони фізично були в Україні поруч із тими, хто на їхньому дроні літав. "Ми дуже завдячуємо своїм експлуатантам, які нам безупинно дають зворотний зв'язок про наш безпілотною. І наразі той "Шарк", який був у 2022-му році і який є на сьогодні (2025) – це дві зовсім інші версії того самого

продукту. Ми його модернізували до такого стану, щоб всі наші експлуатанти були задоволені.

Там інший зв'язок, щоб мати антиджемінг (протидія подавленню GPS-сигналу). Система приземлення була доопрацьована. Поставили інший підвіс з камерами, який зараз має трекер, захоплює ціль і супроводжує її. *(Пояснення: в нашому випадку трекер - програмне забезпечення «BitTorrent» - спеціалізований сервер, який працює за HTTP-протоколом)*. Тобі нічого не треба робити, просто дивишся в екран, бачиш ціль і передаєш координати – а далі вже арта (артилерійська зброя) робить свою справу. Словом, майже все в "Шарку" було доопрацьовано", – не без гордості розповідає директор Д.Хасапов із компанії "Ukrspesystems".

Щоб справлятися із потоком фідбеку (критичного матеріалу або коментарю) з фронту і швидко адаптувати продукт під реальні бойові потреби, розробники мусили збільшити свій відділ у п'ять разів. А сервісна служба працює в режимі 24/7.

"Ми для себе вирішили, що будемо компанією, яка повністю закриває цикл виробництва і матиме свою екосистему: у нас своя система керування, свої підвіси, своя безпілотна техніка. Ми йдемо повністю в такий, умовно кажучи «РУК» – це розвідувально-ударний комплекс.

Там єдиний термінал управління забезпечує керування усіма нашими розвідувальними комплексами, отримує із них дані, передає координати, по яких ударний безпілотник летить і вражає ціль. Таким чином ми єдиною екосистемою закриваємо усю потребу, яка є зараз на фронті", – ділиться своїм поглядом на шлях майбутнього розвитку безпілотників директор «USS» Д.Хасапов. А тим часом, готуючи технологічний стрибок уперед, компанія зробила ще один "крок назад". Знову ж як відповідь на запит від військових з'явився дрон «Mini Shark».

Він розрахований на роботу на короткі дистанції – до 20 км і польоти тривалістю до 2 години. "Міні Шарк" – це дуже мобільна версія БПЛК. Якщо «PD-2» – це комплекс із трьох БПЛК і сумарно там 16–17 великих ящиків обладнання. "Міні Шарк" пакується в рюкзак. Якщо є завдання прибігти в якесь місце, запустити дрон з руки, подивитися, спакуватися і побігти далі, то "Міні Шарк" якраз про це", – пояснює Д.Хасапов. Таким чином компанія «USS» дає можливість у рамках однієї екосис-

теми проводити глибоку розвідку до 180 кілометрів на «PD-2», оперативну розвідку "Шарком" на 80 кілометрів і контролювати передній край фронту на глибину в 20 кілометрів за допомогою "Міні Шарка".

Зробивши пояснення про створення БПЛК, ми повертаємось до командира взводу безпілотників "Чорного лісу" Костянтина 15-ої бригади артрозвідки ЗСУ. Він каже: «За великим рахунком, нас вже не цікавить 20-кілометрова дальність польоту БПЛК, на даному етапі треба дальність від 30 км і далі, і збільшення годин роботи в повітрі. Як каже комбриг 15-ої бригади полковник О.Попов, у нас дуже цікаві люди із різних протилежних напрямків цивільної роботи. Тож треба спростити керування БПЛК, бо інколи на нас покладають функції по обслуговуванні піхотинців ЗСУ.

Ми ще жартуємо, що після перемоги відкриємо «ПВК» – (приватну вантажну компанію), яка буде дронами доставляти замовлення. Особливо новачків які приходять, ми одразу попереджаємо, що зараз більше вантажимо – розвантажуюмо і доставляємо все, що заказують, ніж полюємо на ворогів. Відповідно до обслуговуючих операторів БПЛК: командира взводу безпілотників "Чорного лісу" Костянтина ми вже знаємо, він сугобо цивільна людина; головний сержант взводу Петро цивільний інженер з дипломом Харківського авіаційного інституту; поряд стоїть Денис – штурман далекого плавання на флоті і так далі. В підрозділі взводу безпілотників "Чорного лісу" жодного кадрового військового не було в момент створення. Тільки коли один наш початковий екіпаж розрісся до батальйону, то тоді з'явилися кадровики.

Військовослужбовці із «Чорного лісу» кажуть: «Те, що більшість людей у нас не були в армії – це плюс. Ми більш гнучкі, ми більш схильні проявляти ініціативу, подавати ідеї на покращення, – ділиться спостереженнями Денис (в мирний час штурман на флоті). Ми знаходимо окупантів і знищуємо дуже багато москалів. Ось в цьому насправді цінність нашої роботи. Усі погоджуються на одному – щоб мати перевагу на війні, головне не зупинитись в оновленні й удосконаленні техніки. Це може стати смертельною помилкою в прямому сенсі. Артилерія – це богиня війни, але вони без нас – сліпі кроти. БПЛА, високоточна артилерія та ракети - всі разом робимо спільну роботу»...

БУМЕРАНГ НІХТО НЕ ВІДМІНЯВ

На одній зустрічі із громад у Кропивницькому, авторів книги запитали: «Чи є в ЗСУ свій спецназ»? Для початку треба розбіратися, що таке спецназ і спеціальні операції. Спеціальні операції – це дії, які виконуються спеціально утвореними частинами і підрозділами. Сили спеціальних операцій (спецназ ССО ЗСУ) – окремий рід сил у складі ЗСУ, до складу якого входять частини спеціального призначення і підрозділи інформаційно-психологічних спеціальних операцій, що комолектуються спеціально навченими фахівцями, які мають спеціальні можливості у сферах розвідки, прямих акцій та військової підтримки для виконання складних, небезпечних, інколи політично чутливих операцій, що проводить командування ССО.

Емблемою ССО є зображення крокуючого вовка срібного кольору, підперезаного золотим бойовим поясом-наузом, на тлі вінка з лаврового листа (на фото). Знизу розташований двозуб – княжий знак Святослава Хороброго. А під вінком розміщено девіз «Іду на ви». Цей легендарний вислів князя київського Святослава Хороброго тепер є гаслом спецназу. Образ вовка як емблеми ССО обрали, зокрема, на підставі українських легенд та переказів про козаків-характерників, здатних перетворюватися на тварин (зокрема на вовків, або вовкулаків).

Варто зазначити, що Сили спецоперацій намагаються відроджувати військові традиції предків та започатковувати нові. Наприклад, у травні 2021 року розвідники 3-го окремого полку спецпризначення присягали на вірність Україні в Холодному Яру (Черкащина) – історичному місці для української визвольної боротьби. Саме в Холодному Яру українські воїни в різні часи освячували зброю та отримували благословення на боротьбу з ворогом.

Історія створення Сил спеціальних операцій ЗС України бере свій початок з 2007 року. Очолив Управління розробник його концепції - Юрій Серветник. Підрозділ проіснував до 2012 року, після чого його реформували в окрему структуру (ССО) Сил спеціальних операцій, котра підпорядковувалася Міністерству оборони України. 5 січня 2016 року Міністр оборони приз-

начив командувачем Управління Сил спеціальних операцій генерал-майора Ігоря Луньова. Функції, завдання та особливості діяльності Сил спеціальних операцій (спецназу ЗСУ) визначаються законами України та Положенням, яке затверджує Президент України.

У липні 2022 року президент В.Зеленський здійснив кадрові перестановки, пізніше новим командувачем ССО став генерал-майор Віктор Хоренко. У листопаді 2023 року Сили спецоперацій очолив полковник Сергій Лупанчук. А в травні 2024-го його замінив на цій посаді бригадний генерал, Герой України Олександр Трепак. Спецпризначенців навчають бути розвідниками, брати участь у рейдах у тил ворога, підпільній роботі за лінією фронту і створенні агентурної мережі, пошуку та евакуації полонених або заручників, антитерористичній діяльності, наданню медичної допомоги тощо.

Особливістю тренувального курсу в ССО (спецназу) є наявність спеціального дзвону. Щоб добровільно залишити курс, кандидат має обов'язково в нього вдарити. Як пояснюють у ССО, "дзвін на плацу – символ слабкої волі, психологічної неготовності та поразки перед самим собою". За оцінкою ССО, 90% кандидатів б'ють у дзвін, не доходячи до кінця курсу. Цікаво, що минулого року кваліфікаційний відбір до ССО (Q-курс) пройшла перша жінка-військово-службовець, прізвище якої не озвучується. Діяльність ССО зазвичай є засекреченою. Деталі спецоперацій озвучуються рідко і не одразу після їх проведення.

Ось приклади спеціальних операцій ЗСУ:

1) Оборона аеродрому Гостомеля. Воїни ССО одними з перших прийняли на себе удари військ РФ 24 лютого 2022 р.

2) Оборона аеропорту Миколаєва. Ця сторінка з життя ССО протягом місяців була маловідомою. На початку вторгнення, коли війська РФ намагалися захопити миколаївський аеропорт, на їхньому шляху стали воїни ССО.

3) Битва за Мощун. В обороні Київщини визначальними вважаються бої, які точилися навколо села Мощун у березні

2022 року. Де бійці спецназу закрили ще один шлях наступу росіян на Київ.

4) Операція на острові Зміїний. Бійці ССО входили до групи українських військ, які звільняли від окупантів остров Зміїний у Чорному морі. Виконавши завдання, група українського спецназу неушкодженою повернулася на базу.

5) Деокупація Херсону. Спецпризначенці ССО одними з перших зайшли в місто Херсон 11 листопада 2022 року. Під час багатотижневої операції з деокупації правобережжя Херсонщини бійці не лише звільняли в боях населені пункти, а й займалися роботою з партизанами на тимчасово окупованих землях.

6) Блискавична операція на Харківщині. У складі Сил оборони України військові ССО брали участь у блискавичному звільненні територій Харківщини. Під час контрнаступу у вересні 2022 року вдалося деокупувати майже всю територію регіону. Війська РФ не очікували активних дій української армії на цьому напрямку, а тому їхня оборона дуже швидко посипалася.

7) Бої за Бахмут. Сили спецоперацій були задіяні в захисті однієї з найгарячіших точок фронту – міста Бахмут (Донецька область). На цьому напрямку війська РФ застосовували проти наших бійців усі види зброї, включно із забороненими фосфорними боєприпасами, кидали в безкінечні штурми колишніх в'язнів та найманців ПВК Вагнера. Однією з місій ССО в районі Бахмута була «операція Джетта». Вона проводилася 2023 року. Ще донедавна про неї нічого не повідомлялося “з міркувань операційної безпеки”.

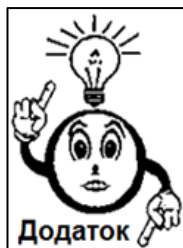
8) Операції на Дніпрі. На Херсонщині є каскад островів між лівим і правим берегами Дніпра. Це своєрідна “сіра зона”, оточена водою з усіх боків. Як зазначали в Генеральному штабі ЗСУ, вона стала місцем, де протягом кількох місяців українські воїни та путінські солдати вели “тиху війну” на Дніпрі.

9) Операція «Dragonfly». Це успішна спецоперація ССО, проведена вночі 17 жовтня 2023 року. Тоді було вражено аеродроми в тимчасово окупованих Бердянську та Луганську. На той момент ворог розмістив там значну кількість авіації та спеціальної техніки, а також боєприпасів.

10) А ще бої за село Старомайорське; удар по базі окупантів у Макіївці; ураження ВДК Мінськ і підводного човна Ростов-на-Дону; спецоперація ССО «Крабова пастка» в окупованому

Севастополі; операція «Цитадель» де сили спеціальних операцій ЗСУ підірвали важливий об'єкт РФ у Чорному морі – одну з незаконно захоплених видобувних платформ та інші

Тож Сили спецоперацій ЗСУ – це нескорені, мужні воїни, котрі захищають рідну землю в найбільш запеклих і складних боях, руйнуючи задуми та плани окупантів.

Росіяни в агонії через спротив українців на окупованих територіях і визнають, що нічого не можуть з цим зробити. Крім того, Росія посилює мобілізацію на окупованих територіях і заводить військовими заводами Лівобережжя. Вони вдаються до всіх заходів, які унеможливають фіксацію того, що відбувається, адже їм

дуже не подобається поінформованість усього суспільства щодо цих процесів в Маріуполі. Подібне автори книги зустрічали в літературі, яка описувала 1937 рік. Зараз в Маріуполі така сама ситуація. Це тотальний терор, Кремль думає як одночасно відправити все місто в концентраційний табір. І ще, дуже велику кількість людей забирають під призов до російської армії.

А зараз ми вам розповімо про спеціальний загін № 2245. Що це за загін? Це бойовий підрозділ був створений для бойового забезпечення розвідувальних операцій на Сході нашої держави і на території Криму разом з 5-тим управлінням СБУ. У 2014 році цей підрозділ укомплектовували молодими офіцерами, які народились саме після здобуття Україною Незалежності. Ці молоді хлопці не мали агітаційно-російського впливу, саме вони у 2014 році провели операцію з контррозвідки, коли задокументувати колишнього голову СБУ – О.Якименка (2013-2014) за часів В.Януковича, який фінансував військові операції на території України. Саме вони перехопили цілий корабель зброї з окупованого Криму до Запорізької області, який відправив підозрюваний у державній зраді і злочинах проти людства під час подій Євромайдану колаборант із Росії – О.Якименко. Цей корабель був захоплений з кількістю понад 3000 автоматів і великою сумою готівки, щоб там на території Запорізької обл. створювали чергові так звані «народні республіки»...

До 2014 року Україна офіційно не вела жодної розвідки зі своєї території проти Росії. Політично тоді завжди такі речі блокувались українською владою яка була під контролем Росії. Після 2014 р. почали таємно створювати українські спецгрупи, підрозділи, бази і центри для «роботи» як на території ворога, так і на окупованих територіях. Як приклад, у 2014 р, "вздовж російського кордону", разом з ЦРУ США було створено 12 секретних баз. Правильно не бази, а центри. Саме тоді США зрозуміли, що щодо Росії вони можуть отримувати не менш важливу інформацію з території України, ніж із самої Росії.

Про це писала газета «The New York Times». На цих базах, які в основному були розташовані в підземних бункерах, українські ЗСУ відстежували (і зараз відстежують) російські супутники-шпигуни та підслуховують переговори між командирами російських військ, додатково прослуховували російський ефір, а зараз з цих баз керують дронами-камікадзе, які Україна використовує проти РФ.

Деталі партнерства між українською та американською розвідками протягом десятиліття були засекречені. ЦРУ та інші американські спецслужби надають розвіддані для цілеспрямованих ракетних ударів, відстежують пересування російських військ та допомагають підтримувати шпигунські мережі. А українські розвідслужби, за даними видання «The New York Times», передали спецслужбам США радіоперехоплення, пов'язані з катастрофою МН-17 у 2014 році на Донеччині. А також допомагали США у викриттях, пов'язаних із втручанням у тамтешні президентські вибори у 2016 році. Ці бази майже повністю фінансувалися та працювали на обладнанні ЦРУ.

Це перетворило Україну на одного з найважливіших розвідувальних партнерів Вашингтона у боротьбі з Кремлем, пише видання «NYT». За даними «NYT», одним з офіцерів цього підрозділу був нинішній керівник ГУР Кирило Буданов. ЦРУ також допомогло підготувати українських шпигунів, які діяли всередині Росії, по всій Європі, на Кубі та в інших місцях. До речі, за кілька тижнів до початку масштабного нападу Росії у лютому 2022 року, адміністрація президента США Джо Байдена евакуювала персонал окремих секретних баз «у віддалені місця» на Західній Україні. Зараз ця мережа стала дуже важливою, оскільки Росія наступає, а Україна все «більше покладається на

диверсії й ракетні удари великої дальності, які потребують присутності шпигунів далеко в тилу ворога».

Операція ГУР спецзагону № 2245 в Криму. Коли Росія захопила Крим у 2014 році, а асиметричні дії України призвели до того, що Україна перекрила воду до півострова і Крим лишився без води. Росіянам потрібно було шукати нові

можливості пошуку води для побутових нужд. Вони дуже великі сподівання покладали на політичну партію Медведчука. Та коли були закриті проросійські телеканали в Україні, тоді В.Путін вирішив використати свої конвенційні сили для досягнення мети. (Перше, конвенційні сили – це війна, яка ведеться з використанням звичайного озброєння та військової тактики між двома або більше державами у відкритій конфронтації. Друге, ексглава ЦРУ Девід Петреус про російські конвенційні сили так сказав: - Ми знищимо всі конвенційні сили РФ, які зможемо побачити та ідентифікувати на полі бою в Україні та в Криму, а також усі російські кораблі в Чорному морі, якщо Росія застосує ядерну зброю (ескалацію) проти України, чи будь-якої іншої держави НАТО. Досить В.Путіну, заступнику голови Ради безпеки Д.Медведєву і голові Чечні Р.Кадірову вихвалитися ядерною зброєю). Далі про спецзагін.

Українська розвідка у 2016 р. отримала інформацію, що Росія розміщує велику кількість гелікоптерів на території окупованого Криму, на аеродромі Джанкой. Можливо це була підготовка до десантної операції на низьких висотах, коли наша ППО не буде здатна ані помітити, ані вразити ворожі гелікоптери. Треба щось робити. Кирило Буданов тоді був керівником цієї групи, яка була настільки жертвовною. Вони розуміли, що в разі їх затримання росіянами, будуть закатована та убиті. Тому група переодягнулася в російську форму і домовилась між собою: «живими у полон не здадуться». Операція загону № 2245 пройшла успішно. Навіть коли український спецназ повертався додому уплав через притоку на протязі 6 годин, вони тримали гранати на поясі «на всякий випадок». Навіть, якби цих хлопців намагались росіяни дістати з води, ніхто б живими їх не дістав. Це безпрецедентна мужність і відданість українському народу.

За інформацією журналістів видання «NYT», 22 лютого 2022 директор ЦРУ Вільям Бернс приїздив до України, щоб запевнити українське керівництво у продовженні співпраці. Цей візит був десятим від початку повномасштабного вторгнення РФ до України. Зараз призупинимось і коротко розглянемо початок цієї секретної спецоперації. У 2014 році 5-те управління СБУ, українські спецпризначенці ССО та розвідка ГУР почали старанно співпрацювати з ЦРУ і поступово стали життєво важливими для американців. Їхня ціль – Росія.

Валентин Наливайченко, який у 2014 році очолив СБУ, запропонував посилити українські спецслужби за рахунок співпраці з ЦРУ США шляхом створення спецвідділу. «NYT» пише, що у Києві В.Наливайченко обрав свого давнього помічника, генерала В.Кондратюка, керівником контррозвідки, і вони створили новий воєнізований підрозділ, який розгорнули у тилу ворога для операцій і збору розвідувальної інформації, яку не могли надати Україні - ЦРУ або MI-6. Цей підрозділ, відомий як «П'яте управління», був укомплектований молодими офіцерами, народженими після 1990-1993 років. Вони не мали жодного зв'язку з Росією, – сказав генерал Кондратюк. – Вони навіть не знали, що таке Радянський Союз. (Пригадайте, що подібне ми писали про молодих офіцерів із спецназу ССО).

Партнерство ЦРУ в Україні можна простежити з 2-х телефонних дзвінків у ніч на 24 лютого 2014 року, за 8 років до повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Мільйони українців щойно скинули прокремлівський уряд країни, а двічі судимий президент Віктор Янукович і його шпигуни втекли до Росії. У метушні до влади швидко прийшов крихкий прозахідний уряд. Голова СБУ Валентин Наливайченко прибув до штаб-квартири вітчизняної розвідки у Києві і знайшов у дворі купу тліючих документів, які спалили агенти Кремля. Усередині багато комп'ютерів були стерті або заражені російським шкідливим програмним забезпеченням.

«На підвір'ї було порожньо. В будинку не було світла. Жодного керівництва. Нікого не було», сказав В. Наливайченко. Було близько опівночі, він пішов до офісу і подзвонив начальнику відділення ЦРУ та місцевому керівнику MI-6 і викликав їх до будівлі, попросив допомоги у відновленні агентства з нуля і запропонував тристороннє партнерство.

Відповідно до пункту 16 статті 24 та статті 32 Закону України "Про Службу безпеки України" (2229-12), постійний контроль за діяльністю Служби безпеки України здійснює Уповноважений Президента України з питань контролю за діяльністю Служби безпеки України. Від 2007 року першим Уповноваженим був Буяльський Володи-

мир Федорович. Уповноважений Президента України - це різновид інституту спеціалізованого омбудсмена. Першим керівником контррозвідки був Кондратюк Валерій Віталійович - український офіцер спецслужб, генерал-лейтенант. Голова Служби зовнішньої розвідки України (2020-2021), заступник голови Адміністрації Президента України (2016-2019), начальник ГУР МОУ (2015-2016), начальник Департаменту контррозвідки Служби безпеки України (2014-2015). У 1991 він був командиром групи спеціального призначення 260 окремого загону спеціального призначення (військова частина 83484, м. Кіровоград). А у 1992-1994 роках помічником начальника розвідувально-інформаційного відділення 9 окремої бригади спеціального призначення (військова частина А-0759, м. Кіровоград (нині Кропивницький)).

Генерал В.Кондратюк мав широкі особисті зв'язки в ЦРУ та з майбутнім главою американської резидентури у Києві на прізвище «Санта-Клаус» (прізвище не повідомляємо). Генерал Кондратюк переконував американців передати українській розвідці функції з вербування росіян. Вони домовились про співпрацю і у 2015 році генерал В.Кондратюк прийшов на зустріч із заступником начальника ЦРУ і без попередження передав стос надсекретних файлів... Як приклад, у цій першій пачці були секрети Північного флоту ВМФ Росії, включно з докладною інформацією про нові конструкції російських атомних підводних човнів. Невдовзі з його кабінету стали регулярно виходити групи працівників ЦРУ з цілими рюкзаками документів. Чому це робилося? Генерал В.Кондратюк пояснив: «Нам треба було створити умови для довіри. Спочатку треба щось дати, щоб потім – взяти».

На тлі ескалації насильства в аеропорту Києва приземлився урядовий літак США без розпізнавальних знаків, на борту

якого перебував Джон О. Бреннан, тодішній директор ЦРУ. Він повідомив пану Наливайченку, що ЦРУ зацікавлене у розвитку відносин, але тільки в тому темпі, який влаштовує їхнє відомство, згідно з заявами американських і українських чиновників.

ЦРУ було вражене наданими українцями таємних документа Росії і взяло на себе перші серйозні зобов'язання, надавши захищене обладнання для зв'язку і провівши спеціальну підготовку для членів «П'ятого управління» і двох інших елітних підрозділів. Дослідники пишуть, що співпраця з Україною була настільки успішною, що у США думали над тим, щоб створити подібні підрозділи в інших європейських спецслужбах, для протистояння РФ. У січні 2016 року генерал В.Кондратюк прилетів до Вашингтона на зустріч з представниками ЦРУ у Скеттергуд. Так налагоджувалось партнерство і почався обмін з американцями всіма необхідними розвідувальними даними.

Влітку 2015 року президент України Петро Порошенко «струснув» службу безпеки і призначив свого наближеного, замість довіреного партнера ЦРУ пана Наливайченка. Але ця зміна створила можливість в іншому місці. У результаті перестановок генерал В.Кондратюк був призначений головою військової розвідки країни, відомої як ГУР, де роками раніше він розпочав свою кар'єру. Це стане першим прикладом того, як особисті зв'язки, а не політичні зміни, поглиблюють участь ЦРУ в Україні. На відміну від внутрішньої розвідки, ГУР мала повноваження збирати розвідувальні дані за межами країни, в тому числі в Росії.

Посилення наступу російської окупаційної армії у жовтні 2024 року призвело до рекордної кількості втрат у ворога за один місяць — 41 980 осіб, це найбільша місячна втрата від початку повномасштабного вторгнення в Україну. 2024 року втрати серед окупантів перевищують сумарну кількість за перші 2 роки повномасштабної війни: 2022 року втрати військ РФ склали 92 920 осіб; 2023 р. - 253 290 чол; а в 2024 році більше 350 тис. чол. Такі високі показники обумовлено тим, що піхота стає превалюючим наступальним потенціалом, тоді як техніка - дедалі стає дефіцитнішою.

Приблизно у 2016 році ЦРУ розпочало підготовку українського «Загону 2245», який захоплював російські дрони та засоби зв'язку, щоб у ЦРУ могли їх зламати. Одним із офіцерів цього підрозділу був Кирило Буданов, нинішній голова ГУР. Уявіть себе у лісі, вузька дорога веде до секретної бази, навколо територія обрамлена мінними полями, встановленими як лінія оборони через кілька тижнів після російського вторгнення (2014). З грошима та обладнанням, наданими ЦРУ, в таких секретних базах (центрах) працюють українські спеціалісти. У бункері встановлене потужне комунікаційне обладнання та великі комп'ютерні сервери. Українська команда використовує базу для злому захищених мереж зв'язку російських військових.

«Це штука, яка зламує супутники і розшифровує секретні розмови», — сказав генерал Дворецький журналісту видання «Times» під час спеціальної екскурсії на базу, додавши, що вони також зламують супутники-шпигуни Китаю і Білорусі. Інший український офіцер на псевдо «Краб» поклав на стіл дві нещодавно виготовлені карти, як доказ того, як Україна відстежує російську активність по всьому світу. За останні десять років ця співпраця перетворила Україну на центр збору розвідувальної інформації, який перехоплював російські повідомлень ніж собою і задіявали супутникові станції. ЦРУ в Росії. Програма отримала назву «Операція Золота рибка» і таких баз було розгорнуто 12 штук уздовж російського кордону.

Прикладом роботи українських офіцерів із такої бази може та спецпідрозділу «2045» може послугувати ліквідація російського командира Михайла Толстих, більш відомого як «Гіві»; розгортання партизанської війни на території Росії; спецоперації в Криму, (переодягнений у російську форму, тодішній підполковник Буданов провів спецназівців через вузьку затоку на надувних човнах, висадившись вночі в Криму і провели диверсію); підри в ліфті Арсенія Павлова, відомий як «Моторола», (внутрішня розвідка України навіть розробила нашивки з словом «Lift», британський термін для позначення ліфта); є цікава спільна операція команди ГУР і офіцерів бази, яка обманом змусила офіцера російської військової розвідки надати інформацію про роботу росіян і хакерської групи «Fancy Bear» в втручання у президентські вибори в США та низці інших країн тощо.

Саме трьох стороння співпраця цих 12 баз дозволило у

березні 2021 року своєчасно виявити, як російські військові почали стягувати свої війська до кордону з Україною. Минали місяці й чим більше російських військ оточувало Україну, тим гостріше поставало питання війни. У листопаді 2021 року та в наступні тижні ЦРУ та MI-6 доставляли єдине повідомлення своїм українським партнерам, що Росія готується до повномасштабного вторгнення (2022), щоб обезголовити український уряд та встановити в Києві президента-маріонетку, який буде виконуватиме вказівки Кремля.

За словами офіційних осіб США американські та британські спецслужби мали перехоплені зашифровані розвіддані, до цього шрифту не мали доступу українські спецслужби. У нових розвідданих перераховані імена українських посадовців, яких росіяни планували вбити чи захопити, а також продажних українців, яких Кремль сподівався поставити при владі.

Напередодні російського вторгнення (2022) офіцери ЦРУ та MI-6 здійснили останні візити до Києва та зустрілися з своїми українськими колегами. Один з офіцерів MI-6 на псевдо «Вуж» розплакався перед українцями, побоюючись, що скоро росіяни вб'ють їх усіх. За наполяганням директор Центрального розвідувального управління США Вільяма Бернса, невелика група офіцерів ЦРУ була звільнена від загальної евакуації до США та переїхала до готельного комплексу на заході України. Вони не хотіли залишати своїх українських партнерів. Ці офіцери ЦРУ в готелі були єдиними представниками американського уряду в Україні.

На початку березня 2022 року (на восьмий день війни), команда ЦРУ надала точний огляд російських планів на найближчі два тижні війни в Україні. Того ж дня росіяни планували відкрити гуманітарний коридор з обложеного Маріуполя, а потім відкрити вогонь по мирним українцях, які ним захотіли скористалися. Такої підлості у світі ще ніхто не бачив. На півдні Херсонської області, яка була окупована Росією в перші тижні війни, почали створювати партизанські мережі, які за словами генерала Кондратюка, вбивали місцевих колабораціоністів і диверсантів. Американське ЦРУ, українське ГУР та 5-те управління СБУ продовжують свою співпрацю й сучасний час, тож спокою росіянам на українській землі не буде.

СПЕЦОПЕРАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ РОСІЇ

Автори нашої книги знають дуже багато військових інцидентів, які включають бойові дії, обстріли, диверсії, вбивства та катастрофи, пов'язані з вторгненням Росії в Україну, що тривали тільки з 24.02. 2022 по 2025 роки (початок написання цієї книги). А ще різні провокації Кремля, ось приклад: 21 лютого 2022 близько 6-и

години ранку, за повідомленням представників Південного військового округу ЗС РФ, в районі станиці Мітякінської Ростовської області від кордону Росії нібито зайшла «українська диверсійно-розвідувальна група». Її виявили російські прикордонники, які запросили підкріплення військових РФ. На місці розпочався бій, під час якого з території України через російський кордон «в'їхали» 2 бойові машини піхоти. У ході бою бронетехніку та 5 членів «української диверсійної групи» було знищено, серед російських військових та прикордонників втрат не було. Пізніше виявилось, що це провокація.

У той же день директор ФСБ Росії Олександр Бортніков заявив, що вночі на російську територію проникли дві українські диверсійні групи, знищені прикордонниками та військовими, при цьому 1 український військовослужбовець потрапив у полон. Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба назвав заяви про «посилку» Україною диверсантів та про обстріли нею території РФ дезінформацією та повідомив, що Україна подібних дій не здійснювала та не планує. На прохання надати українській стороні тіла вбитих бійців, росіяни – відмовили.

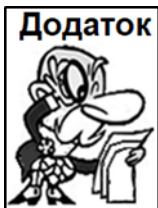
21 лютого 2022 р. на брифінгу для преси високо поставлений представник Білого дому заявив, що ряд відеозаписів про інциденти були зроблені росіянами заздалегідь, про що говорять метадані файлів: «Це російська дезінформація». Справжні рейди українських спецпризначенців, про яких ми писали вище, розпочалися значно пізніше лютого місяця 2022 року, як відповідь російським окупантам. Приклад – збиття російського літака А-50 «літаючий радар». Москва спочатку заперечувала збиття цього літака, а пізніше раптово визнала, що її недосяжний "літаючий радар" літак А-50 збили ЗСУ. Інші

приклад, третій день горить нафтобаза на Ростовщині, про що з сумом звітує ростовський губернатор; вчергове щось здетонувало в Криму, цього разу на мисі Чауда і так далі... Якщо дивитися ширше, то багато чого під час російсько-української війни для москалів відбулося вперше.

Важливо, що ці та інші спецоперації Сил оборони, проведені Службою безпеки України та Головним управлінням розвідки Міністерства оборони України, завдають ворогу болючих ударів. І працюють не лише на дестабілізацію російської воєнної машини, а й мають вплив на сприйняття Росії її "величч" й надування щік про "другу армію світу" - на міжнародній арені. Видання «УНІАН» дуже цікаво писало, як "неморська держава" Україна «перемолола» третину російського Чорноморського флоту, починаючи з флагмана – крейсера "Москва" і таке інше. Сумувати окупантам є за чим.

Є руський добровольчий корпус (РДК) це підрозділ ЗСУ, сформований з виходців із правого руху у Росії у серпні 2022 р. для захисту України від російського окупаційного війська під час повномасштабної російсько-української війни. Входить до складу Інтернаціонального легіону ТрО України. Корпус проводить бойові дії на Авдіївському, Лиманському, Сватівському напрямі, Запоріжжі і на території Росії. Найбільша операція корпусу була, розпочата 12 березня 2024 року на території Белгородської та Курської областей при підтримці інших російських підрозділів та ГУР МО для відведення частини російських резервів з території України на захист прикордонних областей. Командир РДК - Денис Євгенійович Нікітін (Капустін), позивний «White Rex» у березні 2024 сказав: "Наші рейди в РФ справжній шок для росіян".

Він росіянин, називає себе "плохим русским", але воює на боці України. Зараз у його підпорядкуванні понад тисяча бійців, серед яких є, зокрема, вихідці з ПВК "Вагнер" та окремих бійців підрозділу "Шторм Z". Що таке «Шторм-Z»? Це низка штрафних військових частин «штурмове м'ясо», створених Росією у квітні 2023 року. Організацією їх займається Міністерство оборони Росії не довіряючи цей процес стороннім особам після конфлікту міністерства та Євгена Пригожина. До цих російських загонів відправляють засуджених із допрів та покараних бійців за дисциплінарні порушення.

Бійців москалів «Шторм-Z» у своєму складі має майже будь-який російський підрозділ, який воює в Україні, заявив речник пресцентру Сил оборони Таврійського напрямку Олександр Штупун. За його словами, ці загони кидають на штурми задля «економії кадрових військових». Це легка піхота, яка кидається загалом на штурми. Противник привозить свіжих бійців, які ще не зовсім знають, куди вони потрапили, – кидає їх уперед і таким чином економить кадрових військових. А цими «м'ясними штурмами» намагається зламати дух наших воїнів», – розповів Штупун. Він каже, бійців «Шторм-Z» можна зустріти на різних ділянках фронту. У десантних військах, мотострілецьких підрозділах тощо. По суті, бійці «Шторм Z» офіційно фактично не існують в РФ, у них немає на руках довідок, контракту на службу в російській армії. Сьогоднішній «Шторм Z» можна порівняти зі штрафними батальйонами, які існували у Червоній армії під час Другої світової війни (1941-1945 р).

Д.Нікітін (Капустін), командир "Російського добровольчого корпусу" на позивний «White Rex» каже від середини 2022 і до весни–літо 2023 р, рейди РДК на територію Російської Федерації – були «закритою» темою, пізніше стали топновиною для багатьох світових ЗМІ. Після цього, до початку березня 2024-го окремі спецоперації "Російського добровольчого корпусу" стали знову «секретною темою». Нині ж РДК гучно повертається в інфопростір: разом із легіоном «Свобода Росії», «Сибірським батальйоном», «Грузинським національним легіоном» та іншими - оголосили, що зайшли на прикордонну територію Росії.

Як приклад, "Російський добровольчий корпус" воює проти Росії уже понад рік пліч-о-пліч з бійцями ЗСУ і виконує спільні операції зі спецпідрозділом ГУР МО, наприклад, з підрозділом «Тимура» - це оперативно-бойовий підрозділ, який працює комбінованими методами. (Головне управління розвідки Міністерства оборони України (ГУР МОУ це в/ч А-0515, розвідувальний орган Міністерства оборони України). Офіцер цього підрозділу з позивним «Іванов» характеризує бійців РДК як одних із найбільш мотивованих та відданих військових, з якими йому довелося коли-небудь воювати.

Додаток

Легіон «Свобода Росії» - російський легіон у складі Збройних сил України сформований у березні 2022 року для захисту України від російського вторгнення під час російсько-української війни. Входить до Інтернаціонального легіону ТРО України, ці підрозділи (ІЛ ТРО) зібрані у військову частину ЗСУ, у якій служать добровольці-громадяни інших країн. Легіон сформовано з колишніх військовослужбовців ЗС РФ та інших росіян, подекуди білорусів, що перейшли на сторону України. Легіон використовує на нарукавних шевронах біло-синьо-білий прапор замість офіційного біло-синьо-червоного прапора РФ. Легіон почав формуватися 11 березня 2022 року, зі складу роти (понад 100 осіб) армії РФ, що добровільно перейшов на український бік. Слід підкреслити, що багато керівників закордонних держав відмовляли своїх громадян йти на війну до України.

12 березня 2024 бійці з РДК та Сибірського батальйону здійснили рейд до Белгородської та Курської області. В ГУР заявили, що ці угруповання діяли на території РФ автономно, як самостійні структури, виконуючи власні задачі. Батальйон «Сибір» (або «Сибірський батальйон») — підрозділ збройних сил України що комплектується представниками корінних народів Росії. У батальйоні служать громадяни РФ, які приїхали до України й вступили до лав ЗСУ. Батальйон «Сибір» є частиною регулярної української армії. Серед бійців є, як етнічні росіяни, так і буряти та якути. Представники цих народів у батальйоні заявляли, що прагнуть незалежності від Росії та бачать перемогу України як крок до реалізації своєї мети. Ще є «Грузинський національний легіон» (ГНЛ) військовий підрозділ, що був заснований 2014 року добровольцями-грузинами, і брав участь у російсько-українській війні на боці України. Від 24.02.2016 р. легіон інтегрувався у 25 батальйон «Київська Русь» 54-ї ОМБр (3-я рота) ЗСУ. В історії України це перший випадок, коли до складу ЗСУ офіційно прийняті іноземці. Перший військовий квиток був виданий командирі легіону ГНЛ, громадянину Грузії - Мамуці Мамулашвілі. Від 2022 р. ГНБ — являється спеціальним стратегічним підрозділом Головного управління розвідки. Трохи пізніше ми надамо перелік спец підрозділів ГУР ЗСУ для ознайомлення.

Командир "Російського добровольчого корпусу" Д.Нікітін (Капустін) на позивний «White Rex» каже: - У січні 2023 в РДК було 19 людей, один кулемет, 15 калашів і 4 ящики патронів. Минув рік, підрозділ швидко наповнявся людьми і я перетворився на командира великого підрозділу. Зараз у нас є бази, в яких зберігаємо стрілецьке озброєння, кулемети, міномети тощо. Змінилося і ставлення українського суспільства до нас: що більше ми показували нашу участь у зухвалих операціях, то більше українське суспільство поверталось в наш бік.

Далі розповідь Д.Нікітіна: - Ми могли не брати участі в цій війні, сказати: "Це не наша війна, бо тут – наші друзі українці, а там – наші співгромадяни". Але для нас такого вибору не було. Московський окупант прийшов на землю, яку ми вважаємо і нашим домом. Українці нам нічого поганого не робили. Для нас війна В.Путіна – продовження більшовицької окупації, яку вони робили на території Росії. Я брав участь у протестних демонстраціях, псував майно системи МВС РФ, підпалювали офіси "Єдиної Росії". Зараз просто ставки стали вищими. Тому ми взяли до рук зброю. Можливо, спочатку це було інстинктивно, але зараз це відбувається свідомо.

Глобально мотивація наша не змінювалася: Російська Федерація в тому вигляді, в якому існує зараз – це ворог не лише України, а й наш ворог, із яким ми боролися і боротимемося до перемоги. Тому ми почали приймати до себе колишніх бійців ПВК "Вагнер" та "Шторм Z". Як вони себе проявляють на полі бою? Блискуче. Краще за всіх! Виявилось, що колишні полонені бійці цих підрозділів – кращі ніж добровольці. Це найкращий контингент, бо вони розуміють, що вчинили злочин, що до них ще більша увага, і вони хочуть спокутувати свою провину перед власною совістю, перед цією країною, тому працюють по максимуму. Вони супермотивовані.

Правда бували випадки, коли до нас потрапляли «заспані козачки». Таке часто було на початковому етапі нашого існування, коли ми не надто багато уваги приділяли нашій безпеці. Тоді просто було важливо: "Росіянин? Давай до нас у РДК!". Тобто фокусувались не на якісному складі людей, а на їхній кількості. І таким чином одну таку людину проґавили. Вона не одразу розкрилася. Але згодом ми звернули увагу, що в колективі почав дуже сильно погіршуватись клімат. Із часом ми зро-

зуміли, що через цю людину: яка не просто плела інтриги, а хотіла перехопити важелі керування і ліквідувати підрозділ. Ми з нею вчинили відповідно до закону воєнного часу – розстріляли, бо вона працювала в інтересах ворога.

Надаємо скорочену структуру (назву) спецпідрозділів чисельність ГУР МО України. У авторів книги є багато цікавого матеріалу по нижче вказаним спеціальним підрозділам: 10-й окремий загін спеціального призначення; Спецпідрозділ «Тимур» Загін спеціальних дій «Nobody»; Християнський підрозділ «Братство»; Підрозділ «Стугна»; Підрозділ «Химера»; Підрозділ «Аратта»; Підрозділ «Raven Group»; Підрозділ «Art Division»; Підрозділ «Spectre 33»; Підрозділ «Paragon Company»; Підрозділ «Black Winter»; Підрозділ «Юнгер»; 2-й загін спеціальних дій імені Владислава Перешенка; Підрозділ «Відар»; Російський Добровольчий Корпус; Сибірський батальйон Підрозділ «1514»; Білоруський підрозділ «Терор»; Білоруський Добровольчий Корпус; Підрозділ «Firebird»; Батальйон «Шаман»; Спецпідрозділ «Kraken»; Тактична група «Реванш»; Спецпідрозділ «Артан»; Міжнародний легіон при ГУР МО України; Спецпідрозділ «Кабул - 9»; Спецпідрозділ «Group -13»; Спецпідрозділ «Крила»; Спецпідрозділ «Хімік»; «Вільно-козачий загін» Російського добровольчого корпусу усередині РДК, що складається з добровольців-козаків з Півдня Росії та України. Засноване вихідцями з козачих самостійних молодіжних рухів та окремих козацьких товариств Україні. В зазначених підрозділах воюють козаки з Кіровоградського обласного осередку «Центральний козацький округ»...

Запитання: «Чому після початку літа 2023 року про вищезазначені спецпідрозділи і їхні секретні операції РДК дуже довго нічого не було чути? Ви вже самі майже відповіли на поставлене питання. Бо то були секретні операції»... У РДК обіцяють здивувати всіх у 2024 році "великими та яскравими сюрпризами" операціями на території РФ. Чому час від часу доводиться чути закиди, мовляв, насправді рейди до Росії – справа рук інших підрозділів ЗСУ, а РДК просто прийшли, перетягнули славу на себе і сказали: "Ми це зробили".

Д.Нікітін (Капустін) на позивний «White Rex» каже: «Я це чую постійно, що ми "ТікТок батальйони", що я "сиджу в Києві і займаюсь п'янкою", що у нас за спиною "стоять французькі куратори, британські спецназівці, американські найманці і таке інше: *«На чужой роток не накинешь платок»*. Я взагалі вважаю, що це російський наратив. За нас говорять наші справи: є величезна кількість фото- та відеоматеріалів, які підтверджують нашу безпосередню участь у боях, в операціях. Бійці РДК беруть полонених, бійці РДК, на жаль, гинуть на цій війні. І якби ми були "іграшковими ТікТок підрозділами", у нас би, мабуть, ніколи не було би втрат.

Коли ми вперше зайшли до Брянської області, мені незнайомі хлопці писали: "Ви – красені! Ми зараз на Бахмуті й просто ковток повітря від цього отримали. Це дуже круто! Треба було давно перенести війну на територію Росії". Звичайно, ми маємо ексклюзивне право воювати на території РФ тому, що ми в своїй більшості – громадяни Росії і нам не потрібно долати юридичний чи психологічний бар'єр, щоб розпочати там війну. Сьогоднішня московська влада - це наш ворог, якого ми маємо перемогти».

На погляд Д.Нікітіна (Капустіна) і російське суспільство, і військове, і політичне керівництво країни в той момент відчули справжній шок. Ми однозначно викликали емоцію своєю війною на боці України. Потім якісь придурки бігали тими місцями, де ми колись були, кликали нас на якийсь "чесний бій". Ну, це смішно. Але такої рефлексії з боку Російської Федерації ми б ніколи не отримали, якби не потрапили в ціль. «White Rex» (Д.Нікітін) зауважує, що рейди РДК на територію Росії, з одного боку шокували російське військово-політичне керівництво та самих росіян, а з іншого – позитивно вразили українських військових ЗСУ.

Звісно, зручніше сидіти вдома на дивані, пити чай і дивитися як там "наши мальчики браво бомбят украинские города", бо ти – далеко від цієї війни. А тут – бах, і ми (бійці РДК) переходимо державний кордон Російської Федерації і даємо зрозуміти всім: хлопці, якщо ви цю війну підтримуєте, навіть сидячи вдома на дивані, то вона вас все рівно торкнеться. Ми у ваші двері теж постукаємо, і ми запитаємо про вашу участь у цих подіях та ваше ставлення до війни в Україні.

Зараз на території Росії вже є повноцінна мережа підпілля і після кожного рейду на територію РФ ми поповнюємо свої ряди новими хлопцями, яких не влаштовує московська влада. Щоразу, коли починається якась наша велика операція на території Російської Федерації, у мене "вибухає" телефон, просто "плавиться". Тобто людей, які за таких вдаливих обставин хочуть потрапити до РДК – дуже багато. І, чесно кажучи, ми не до кінця розуміємо, що нам у цій ситуації робити, як їх фільтрувати, бо серед них теж можуть бути і агенти впливу, і шпигуни, і диверсанти.

Є хлопці, які на свій страх та ризик перебігають кордон, щоб потрапити в РДК. Є історії, коли люди річки перепливали, кидали все і лісами-кущами-городами приходили, оминаючи мінні загородження та прикордонників Росії, щоб потрапити до України. Це, звісно, круто. І ці хлопці потім себе дуже добре проявляють. Це – максимальна мотивація. Але, користуючись нагодою, хочу всім нагадати, що у нас є офіційні канали рекрутингу, якими бажано користуватися.

Кількість добровольців, які хочуть долучитись до РДК, за словами Д.Нікітіна, значно зростає на тлі новин про успішні операції "Російського добровольчого корпусу". Росія об'явила нас своїми ворогами, і спокійне життя можливе для нас тільки після повного знищення, або реконструкції путінського, кремлівського режиму. Бійцем РДК можна бути і на території самої Росії, є різні форми громадянської непокори. Обирайте, на що готові і що ви можете. Можете нас забезпечити якоюсь корисною інформацією? Давайте! Можете написати "Слава РДК" на стіні у людному місці? Зробіть це. Можете розклеїти листівки чи підпалити російський автомобіль військовий? Дійте...

Капітан з позивним «White Rex» високо оцінює сміливість і мотивацію бійців РДК, що діють у підпіллі на території Росії. Російський добровольчий корпус бере участь у операціях, які відбуваються і на території України. Одна з них – "Красный Днепр". У РДК кажуть, що це – "рубікон, після якого про підрозділ стали дуже багато говорити у СМІ". Головна мета цієї спецоперації – показати, що ліва сторона Дніпра не має такої кількості ворога та укріплень, які б унеможливили десантування та вогневе ураження ворога на території його умовного контролю. І її вдалося виконати.

Місцем операції була база відпочинку під Новою Каховкою. Воно цікаве, тому що там ширина Дніпра – близько 700 метрів. Нам не вдалось підібратися до ворога непомітними, тому останні 300–500 метрів ми долали вже під щільними кулеметними обстрілами. Слава Богу, кулемети були не дуже точні. Потім під'їхав російський чи то БТР, чи то БМП, але в нього не було можливості опустити ствол на рівень захованих в землі бійців, щоб завдати ураження. Бо вода була нижче, берег – вище. Навіть природа була на боці нашого підрозділу. Після вдалого виконання цього завдання, хлопці стали користуватися великим авторитетом, тому що довели не словом, а ділом свою сміливість.

Москалі часто говорять: "РДК – "плохие русские". Що з цього приводу думає капітан на псевдо «White Rex»? Ми в РДК постійно іронізуємо над цією класифікацією і запитуємо, а хто більший терорист? Ми, чи може В.Путін з своєю шайкою в Москві? Якщо в твою квартиру на території України потрапляє російська ракета, якщо снаряд з російського танку перетворює твій будинок на руїни, якщо кулі російського солдата вбивають твою родину, то тобі всі росіяни на фронті будуть погані. Вони всі будуть "кацапи", "москалі", "сволота", "орки". І я цих людей можу чудово зрозуміти. У них є повне право на свої власні емоції, і це мої співвітчизники, люди, з якими я говорю однією мовою, громадяни Російської Федерації. Чому ці співвітчизники вирішили, що українці – вбивці, ґвалтівники, мародери та злочинці? Бо їм це внесла в голову московська влада Путіна. На жаль я нічого з цим не можу вдіяти.

Командир російського добровольчого корпусу (РДК) - Нікітін (Капустін) на позивний «White Rex» наголошує, що РДК воюватиме доти, доки не впаде путінський режим в Росії. Ми зараз опинилися немов у 1938 році. Очільник Кремля не збирається завершувати війну в Україні. Можливо мир буде тоді, коли ми досягнемо своїх цілей на Україні, заявив В.Путін.

Один із читачів прислав нам запитання до Д.Нікітіна, як українцям та росіянам далі співіснувати поруч? Якщо бодай якась частина Російської Федерації стане вільною і політичним керівництвом цієї території стануть лояльні до України люди, тоді, я думаю, відносини між Україною та новою Росією налагодити буде просто.

ОПЕРАЦІЯ «АЕРОДРОМ КАНАТОВЕ»

Р.Червінський

Коротка розповідь про розвідника Романа Червінського (на фото) з Кропивницького. Це український військовий, контррозвідник, полковник СБУ, колишній начальник 5-го управління Департаменту контррозвідки СБУ, куратор і керівник спецоперації «Авеню», колишній в. о. командира військової частини ССО на Кіровоградщині. Ім'я Романа Червінського почали пов'язувати з Кіровоградською областю у квітні 2023 р.

Тоді йому Служба безпеки України офіційно висунула підозру в перевищенні службових повноважень. За версією слідства, його дії призвели до того, що російська армія у липні 2022 року обстріляла аеродром Канатове. Полковника Романа Червінського «закрили» на півтора року в СІЗО в рамках кримінальної справи про обстріл аеродрому "Канатове". Згодом розвідник опинився вдома. Щоправда, під цілодобовим домашнім арештом. Наразі він може залишати межі своєї квартири лише в разі повітряної тривоги чи для відвідування лікарні.

Що відбулося насправді з Р.Червінським і що не так з обстрілом аеропорту «Канатове»? Ім'я та обличчя Р.Червінського стало відоме широкому загалу в грудні 2021 року, коли він вирішив вийти в публічну площину через зрив масштабної спецоперації із затримання групи бойовиків ПВК "Вагнер". Полковник Р.Червінський був одним із тих, хто готував цю спец операцію. За його словами, після того, як силовики СБУ доповіли про свої плани Офісу президента, спецоперація провалилася. В цьому Р.Червінський побачив особисту відповідальність голови ОП Андрія Єрмака та президента В.Зеленського й назвав їхні дії держзрадою.

Романа Червінського та його керівника в Головному управлінні розвідки Василя Бурбу «терміново» звільнили з посад. В інформаційному полі України з'явився термін "вагнергейт" (гейт - це суфікс, який використовують в англійській мові для назви політичних скандалів за аналогією з Вотергейтським скандалом в США 1972-1974 років). Червінський і Бурба в розмові з журналістами припускали, що був витік інформації від офісу українсь-

кої влади, на рівні Офісу президента (А.Єрмака). У травні 2021 року при Верховній раді створили Тимчасову слідчу комісію для розслідування можливих протиправних дій влади в цій справі. 15 листопада 2021 комісія заявила, що не знайшла підтверджень витоку інформації. Р.Червінський продовжує судитися...

Спецоперація «Авеню» (або «Вагнергейт») — спецоперація українських спецслужб, спрямована на викриття та вербовку (Авеню-1) з наступним затриманням (Авеню-2) найманців приватної компанії Вагнера, зокрема осіб причетних до збиття літака «Іл-76» у Луганську та збиття літака «Boeing - 777» біля Донецька.

Ймовірний зрив завершальної стадії другого етапу (Авеню-2) спецоперації стався через відкладання її критичного етапу, або витік інформації після доповіді в Офісі президента України. Зі слів очільника спецоперації, на її перенесенні наполягав голова офісу президента А.Єрмак. Опублікована журналістами інформація про перенесення та зрив завершальної стадії операції призвела до широкого суспільно-політичного резонансу в Україні, критикували за це президента В.Зеленського та голову Офісу президента Андрія Єрмака. ГУР МО України та СБУ заперечили взагалі наявність такої операції, вказавши, що це - фейк, створений для дискредитації українських спецслужб.

Після скандалу у СМІ, начальник Головного управління розвідки Міноборони Василь Бурба заявив, що Служба безпеки України зобов'язана відкрити розслідування за статтею «державна зрада», а Верховна Рада зобов'язана створити слідчу комісію з перевірки причетності президента В.Зеленського та його найближчого оточення до витоку секретної інформації. В.Бурба наполягав на перевірці на поліграфі глави Офісу президента Андрія Єрмака і першого заступника секретаря РНБО Руслана Демченка, але відразу після цієї заяви, генерал-полковника ЗСУ, начальника Головного управління розвідки (2016-2020). Учасника російсько-української війни - звільнили з посади указом В.Зеленського та виселили разом з сім'єю із службового помешкання за «невідповідністю будівельних робіт»...

Розслідуванням «справи Вагнерівців» зайнялася розслідувальна група «Bellingcat». Один із розслідувачів групи Христо Грозев заявив, що група «Bellingcat» не лише проводить розслідування у цій справі, але й збирається оприлюднити документальний фільм. Що таке «Bellingcat»? Це вебсайт і спільнота журналістських розслідувань, що спеціалізується на фактчекінгу (перевірка фактів) та розвідці відкритих джерел. Першим серйозним розслідуванням «Bellingcat», проведеним без зовнішнього фінансування, було збиття літака «Boeing - 777» (МН-17) біля Донецька в 2014 році. Їхній висновок про відповідальність Росії згодом був підтверджений міжнародною спільною слідчою групою «JIT» під керівництвом Нідерландів у звіті від 25 травня 2018 року, у якому йшлося про те, що збиття літака МН-17 зробили російські військові.

Василь Бурба

Повертаємось до справи полковника Р.Червінського. На фото Василь Васильович Бурба (1978 р.н) генерал-полковник Збройних сил України, начальник Головного управління розвідки Міністерства оборони України (2016-2020). Учасник російсько-української війни. На заклик голови Служби зовнішньої розвідки України (2020-2021) Валерія Кондратюка, В.Бурба перейшов у бойовий підрозділ, сформований Департаментом контррозвідки. Пригадайте як президент В.Зеленський заявив, що скандал із "вагнерівцями" підлаштував ексочільник ГУР В. Бурба і полковник Р. Червінський. Романа Червінського та його керівника в Головному управлінні розвідки Василя Бурбу звільнили з посад.

Ми вже знаємо, що з початком повномасштабної війни (2022) Р.Червінський повернувся на службу, та не в Головне управління розвідки, а в керівництво військової частини Сил спецоперацій Збройних сил України. Там він і долучився до операції з вербування російського пілота, який мав прилетіти на російському літаку на аеродром «Канатове». 23 липня 2022 року організатори операції приїхали на аеродром «Канатове» зустрічати російський літак, але пілот не прилетів. Натомість російська армія почала обстрілювати ракетами аеродром «Канатове».

За словами начальника Кіровоградської обласної військової адміністрації Андрія Райковича, тоді загинули 2 працівників відомчої охорони трансформаторної підстанції та 1 військовий, поранень зазнали 19 людей. Крім того, були знищені два бойові винищувачі Повітряних сил ЗСУ, а злітна смуга зазнала значних пошкоджень.

За інформацією речника СБУ Артема Дехтяренка, Служба безпеки й Головне управління розвідки не давали своєї згоди на проведення цієї операції, тому Червінський діяв на власний розсуд. Російські спецслужби розкрили план українських організаторів, а пілот одночасно вів перемовини з Червінським і співпрацював з російськими спецслужбами. Саме таким шляхом, як стверджує СБУ, російські військові отримали дані про розміщення на аеродромі «Канатове» особового складу Повітряних сил ЗСУ та українських літаків.

Вдруге прізвище полковника Червінського Р.Г. з'явилося в усіх новинах у 2023 році, коли йому оголосили підозру в перевищенні службових повноважень під час проведення спецоперації на аеродромі "Канатове" за частиною 5 статті 426-1 Кримінального кодексу України, "Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень в умовах воєнного стану", що карається позбавленням волі на строк від 8 до 12 років.

За версією слідства, саме дії полковника Р.Червінського спровокували те, що натомість на аеродром «Канатове» прилетіли ворожі ракети. Сам Червінський ці закиди заперечує. Варто додати, що «Канатове» обстрілювали й до того моменту. Наприклад, такі атаки росіян були 1 та 12 березня 2022 року. Р.Червінський каже, що причина цієї справи проти нього — політичне замовлення. Він вважає це помстою за "вагнерівців", а саме через оприлюднення у 2021 році інформації про зраду на рівні Офісу президента.

Виявилося, що Червінського все ще утримували в СІЗО Кропивницького тому, що суд за клопотанням прокурора скористався нормою, яка була введена після повномасштабного вторгнення (2022), вона дозволяла автоматично продовжувати запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Але це рішення суд ухвалив без участі адвокатів Р.Червінського. Адвокати заявили, що це незаконно, оскільки суд порушив конституційне

право на захист. Як повідомила МГО "Міжнародне об'єднання «Народний адвокат», адвокати Червінського подали звернення до Європейського суду з прав людини і ЄСПЛ почало розгляд скарги.

15 липня 2024 року Апеляційний суд Кіровоградської області скасував рішення Кіровоградського районного суду про утримання Р.Червінського під вартою без застави, змінивши запобіжний захід на тримання під вартою до 4 серпня 2024 із заставою 9 млн 84 тис. грн. 16 липня 2024 заставу було внесено благодійним фондом П. Порошенка, Р. Червінського мали відпустити того ж дня. Адвокат Андрій Йосипов повідомив, що суддя Ірина Олексієнко, яка визначила заставу, подала скаргу до Вищої ради правосуддя у зв'язку із втручанням в її професійну діяльність. Адвокат заявив, що втручання здійснюється прокурором із залученням оперативних підрозділів СБУ. 24.09.2024 Шевченківський районний суд Києва зобов'язав Державне бюро розслідувань (ДБР) розпочати кримінальне провадження щодо втручання в діяльність судді Кропивницького апеляційного суду Ірини Олексієнко. Перед цим, 4 вересня 2024 року Кіровоградський суд на засіданні у закритому режимі продовжив Червінському дію обов'язків по запобіжному заходу ще на 60 діб.

Здається проста справа, а як багато «накручено» навколо цієї справи. Автори книги захотіли з'ясувати: «Як планувалась операція на «Канатовому»? На якому етапі до неї долучився Червінський та з чієї санкції діяв? Чому в діях слідства та суду розвідник бачить ознаки політичного переслідування, а саму операцію не вважає провальною»? Опираючись на матеріали слідства було з'ясовано, що підозру Р.Червінському оголосили 21 квітня 2023 року. 25 квітня 2023 у Шевченківському районному суді його взяли під варту на 2 місяці без права внесення застави. Після цього упродовж 2023-2024 років цей запобіжний захід фактично продовжували.

За цей час в Києві відбулося півтора десятка судових засідань - майже щомісяця, а інколи й двічі та тричі на місяць. Деякі засідання переносили, судді брали самовідвід. А потім

стало відомо, що матеріали справи передали в Кіровоградський районний суд. Захисники Р.Червінського були проти цього, вважаючи, що справа має й далі розглядатися в столиці. Попри це 12 квітня 2024 року відбулося перше засідання в Кропивницькому. Містяни почали влаштовувати акції на підтримку Червінського, висловлюючи сподівання, що саме в Кропивницькому "справа розвалиться". Думка кропивничан приблизно така: - Київські суди відмовляються її розглядати, бо вона «зшита білими нитками» та абсолютно безпідставна. У той час, коли судять Р.Червінського, реальних зрадників відпускають, тому що вони ніби покаялись. Роман Червінський незаконно сидить за ґратами, а має виконувати спеціальні операції та захищати Україну. Експерт громадської організації "Бюро аналізу політики" Віктор Бобиренко сказав, що справа Р.Червінського – політична. Вона немає нічого спільного з правосуддям та демократією. "Ракети запускають не по операціях, а по об'єктах, незалежно від того, є там операція чи ні".

Скоро прийде кінець 2024 року, наступ росіян не закінчується, станом на 1 листопада 2024 11 кілометрів залишилось росіянам, щоб дійти до Дніпропетровщини. Новину масово поширюють українці в Мережі, посилаючись на мапу аналітиків «DeepState». На ній видно, що до виходу на кордон Дніпропетровської області ворогу залишилось 29 км - від Покровського напрямку та 11 км - від Гуляйпільського. Потрібно добре знати географію і тоді паніка не сприйметься. 11 км до Дніпропетровщини – це з боку Времівського виступу. Там справді 11 км, але їх звідти до Дніпропетровщини вже другий рік - нічого не змінилося. Росіяни на 1,5 км просунулися у бік Дніпропетровщини. Це район Времівки – тож проблем у нас немає. Тому паніка в Мережі піде нікуди. В Україні "проблемним" можна назвати один – «Східний фронт». Всі московські резерви кинуті саме на цей напрямок. На Курському напрямку йде зв'язування російських військ. Там лінії оборони як такої немає. Запорізький напрямок фронту – стабільний. В основному, глухий кут на фронті змінився перевагою РФ. Якщо не буде ухвалено потрібних рішень для ЗСУ, військова ситуація сягне точки неповернення...

Роман Червінський: - Напередодні (22 липня 2022) я відправив певну кількість людей створювати разом із представниками Військово-повітряних сил коридор для прольоту в «Канатове» російського літака. Вони взяли із собою ПЗРК системи. О 12-й чи 13-й годині того дня (22 липня 2022) відбулася чергова нарада в мене і мого керівника-генерала (прізвища не називаю), а також генерала Військово-повітряних сил(прізвища не називаю), який брав участь у цій операції. Ухвалили рішення, що я разом зі своїми 20 офіцерами виїжджаємо на "Канатове", щоб, якщо ця операція все-таки відбудеться, і літак прибуде, безпечно забрати цього пілота.

Військовослужбовцям аеродрому «Канатове» було вирішено не повідомляти про операцію. Їх було дуже багато, і були ризики, що в них є люди, які повідомляють росіянам секретну інформацію. Після наради я приїхав додому, переодягнувся, і о 16-й чи о 18-й годині ми вилетіли гвинтокрилом до Кропивницького. Гвинтокрил надав командувач Військово-повітряних сил на прохання командувача нашого територіального командування (прізвища не називаю), з яким у нас була нарада. Зі мною летів представник цього командування і ще кілька людей, які налаштовували зв'язок нам. Інші задіяні працівники в цій операції поїхали автомобільним транспортом до Кропивницького, бо вони знали алгоритм дії.

Співробітник Служби безпеки був відряджений до Львова, тому що туди мала прибути дружина російського пілота-перебіжчика, який мав нам перегнати літак. Але вона не приїхала. Ризик гри завжди існує, прибрати його неможливо. Чому не приїхала дружина російського пілота – ми не вияснили...

Аеродром «Канатове» – це військовий об'єкт, який, згідно з міжнародними військовими конвенціями, є легітимним об'єктом для обстрілів. Ворожі ракети запускають не по операціях, а по об'єктах, незалежно від того, є там операція чи ні. Тому обстріл аеродромів під час війни – звичайна справа, це так званий плановий ризик. Тож наша операція (на думку Р.Червінського), жодним чином не пов'язана з обстрілом аеродрому "Канатове". Це був плановий російський обстріл.

Роман Червінський: - Ми жодним чином не послабили ні ППО України, ні ППО аеродрому «Канатове», ми російському пілоту нічого не відкрили. Вказали тільки точку приземлення. До речі, у нашій спецоперації було три кандидата (російських пілота), які були згодні перегнати російський літак до України. Ми обрали саме цього пілота, це був 35-річний Роман Носенко. Чому саме його? Тому що в нього не було контактів із ФСБ і він поводив себе більш-менш коректно.

Наприклад, у іншого пілота та його дівчини були контакти з ФСБ напряму: співробітник СБУ взяв роздруковку їхніх телефонів і побачив, що його дівчина декілька разів приїжджала в Москві до приміщення ФСБ. Тож коли ми провели ті самі заходи з Р.Носенко і його дружиною, перевірили телефони тощо, то і них не було контактів ФСБ РФ.

У дружини Р.Носенко було кілька інших контактів, але вона пояснила це тим, що є співробітницею військової частини - психологом, а психологів використовують інші служби для поліграфів. Тому наша СБУ не мало заперечень щодо продовження цієї операції. Військово-повітряні сили також не мали заперечень. Якщо навіть це була гра ФСБ, ми нічого не втрачаємо, якщо це не гра, ми отримуємо літак, який коштує великих грошей. Хоча гроші – це не оцінка літака. Головна оцінка – це те начиння, яке в ньому є: програмне забезпечення, технологічні розробки тощо. І тому Військово-повітряні сили України дали «добро» на проведення цієї операції.

СБУ не могли самі оцінити літак, створити коридор у повітряному просторі, забезпечити йому безпеку перельоту та супровід і його посадку. Тому вони звернулися до нас із метою контактування з Військово-повітряними силами. Я, (Червінський) доповів своєму керівництву. Керівництво доповіло генералу В.Залужному. Останній дав санкцію на проведення операції. Правда ця санкція була усна, щоб ми з'ясували можливість про-ведення такої операції. У разі посадки літака я разом зі своєю командою мав забрати російського пілота і безпечно доставити його до Києва.

Додатково нам виділили співробітника, який поговорив із російським пілотом про технічні питання перельоту, перевірив, чи той на правильному слензі говорить про керування літаком, і підтвердив, що це справді пілот...

Для ефективної оборони України, на кінець 2024 р. необхідно мобілізувати близько 500 тис. людей. У ЗСУ бригада може бути укомплектована на 50%. А якщо запитати у комбата, скільки стрільців і безпосередньо піхоти, то в роті може бути 15 людей, або 20 чи 25 людей. На паперах людей в бригаді завжди більше. Туди пров'яжуть штаб, тил, зв'язок, безпілотників, снайперів, розвідників і так далі. Але піхотинців немає. Люди, які з початку війни на фронті - дуже втомлені, їх потрібно замінити. Вони три роки в армії без відпочинку - це дуже погано. Якщо 160 тисяч людей, влада «ЗЕ» не знайде для мобілізації протягом наступних 2 місяців, Україні прийдеться підписувати капітуляцію.

У нас в СБУ була створена група слідчих, які розслідували збиття літака «Боїнга – 777». Вони входили в міжнародну групу розслідувачів, де були представники Нідерландів. Перший заступник голови СБУ і начальник Головного управління по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБУ - І.Баканов хотів поміняти Володимира Цемаха (колишнього командира ППО міста Сніжне, підозрюваного у знищенні малайзійського боїнга «МН-17» над Донбасом, але представники Нідерландів його переконали, що не треба цього робити. Іван Баканов сказав, що далі займатиметься цим питанням буде Єрмак. Тоді А.Єрмак сказав слідчим: «Перенесемо передачу В.Цемаха на грудень». А пізніше – переніс на вересень місяць наступного року.

А.Єрмак «притримував» багато людей які були серед тих, хто збивав гвинтокрил з Кульчицьким, хто збивав літак «Іл-76», хто був у зоні дії російського "Бука", який збив літак «МН-17». Цих людей, яких ми могли б поміняти на наших полонених бійців ЗСУ. "Вагнерівців", яких ми планували перевезти в Україну, були не менш цінні, ніж вищезазначені люди. І коли в офісі А.Єрмака «злили» секретну інформацію, я (Червінський) вважав, що моя роль і моє завдання – про це говорити. Я свідомо людина. Я приніс присягу своєму народу і буду йти до кінця, тому що я впевнений, що я правий, що всі ці операції, які я проводив, вони всі успішні, вони всі мали бути проведені. Я б від них ніколи не відмовився...

І на кінець нашої розповіді, коротко про аеродром «Канатове». Це авіабаза (або військовий аеродром), знаходиться неподалік міста із офіційних п'яти назв (попередні) до 1924 р. Єлисаветград; у 1924-1934 роках - Зінов'євськ; у 1934-1939 р. – Кірово; у 1939-2016 роках – Кіровоград; зараз Кропивницький. Поблизу з авіабазою знаходиться однойменна залізнична станція. В 1992-2004 роки аеропорт слугував для 44-го бомбардувального авіаційного полку. З 2015 року став служити резервною авіабазою для Повітряних сил України.

Трохи історії: Коли у другій половині XIX століття на півдні України почалося будівництво залізничних станцій, виникла потреба якось їх називати. Ті, що будувалися поблизу населених пунктів, найменування брали від них. Новатором виявився міністр шляхів сполучення граф О. Бобринський. Збудовану з його ініціативи та фінансової підтримки станцію він назвав «Бобринською» (тепер ім. Тараса Шевченка). І пішло-поїхало. Увічнити себе у залізничних спорудах забажали найвищі царські чиновники, особливо генерали. Так у наших краях виникли станції «Медерова», «Кандаурова», «Адабаша», «Хирова», «Фундуклія», «Трепова». Не обійшли і віце-губернатора Херсонщини І. Канатова. Виникла станція «Канатове». Перші залізничники спорудили поблизу станційного приміщення житло для себе. Поступово тут виник хутірець, який теж назвали «Канатовим».

Станція «Канатове» була відкрита на лінії Знам'янка-Пасажирська-Помічна в 1913 році. Сьогодні відноситься до Знам'янської дирекції Одеської залізниці на лінії Знам'янка-Помічна, між станціями «Трепівка» та м Кропивницький в селі «Високі Байраки» Кіровоградської області. Жителям Кропивницького відома залізнична станція «Канатове», за 10 кілометрів на схід від міста. Поряд з нею розташований об'єкт аеродром з такою ж назвою, на який у радянські часи нікому без спеціальних перепусток не дозволялося заходити, він цілодобово ретельно охоронявся.

У травні 1919 року загін самооборони Єлисаветграда на станції «Канатове» намагався зупинити заколотників отамана Григор'єва. Сили були нерівні, оборонці наклали головами, тож григор'ївці захопили місто. Та це був дрібний епізод у біографії станції і хутора «Канатове», якого ніхто вже й не пам'ятає.

У 1926 році у СРСР були створені військові авіаційні бригади. Вони склалися із штабів, частин і підрозділів авіаційно-технічного обслуговування. На аеродромі Зінов'ївська (нині Кропивницький) в районі Миколаївки базувалася 7-а авіаційна бригада, оснащена бойовими двомісними літаками Р-1. (Слід зазначити, що у Зінов'ївську існував ще один аеродром, на місці сучасного Європейського ринку, пізніше перенесений на Нову Балахівку, вул. Повітрянофлотська, тепер Сергія Сенчука).

Великої популярності аеродром «Канатове» набув після закінчення Другої світової війни. Через нього пройшла майже вся військова авіація колишнього СРСР і незалежної України. Злітно-посадочна смуга мала довжину 1400 метрів. Хто служив чи працював на території авіабази «Канатове», давав підписку про нерозголошення найменших даних про цей об'єкт. Хоча для навколишніх місцевих жителів не було секретом, що у «Канатовому» діє військовий аеродром з підземними ангарами.

Окупувавши Кіровоград (нині Кропивницький) у 1941 році, нацисти заходилися відроджувати зруйноване радянськими спецслужбами міське авіаційне господарство. Особливу увагу приділили авіаремонтним майстерням та військовому аеродрому на Миколаївці. На тих підприємствах працювали переважно німці. Їхні фахівці модернізували майстерні, перетворивши їх на авіаційний ремонтний завод (АРЗ). Одночасно окупанти готували нову злітно-посадочну смугу, здатну обслуговувати їхню техніку. Місцем її будівництва обрали територію поблизу станції «Канатове», що розташовувалася за 5 кілометрів від миколаївського аеродрому. У жовтні 1943 р. необхідне обладнання для аеродрому «Канатове» було готове. Незабаром сюди передислокувалася німецька ескадрилья одного з корпусів люфтваффе, якою командував кращий ас Другої світової війни Еріх Хартманн. Він одержав у повітрі 352 перемоги над різними противниками. Загалом, ескадрилья Хартманна за 4 роки війни знищила біля 10 тисяч літаків.

Закінчилася Друга світова війна (1941-1945). Згідно з директивою начальника Генерального штабу Радянської Армії та наказу командуючого дальньою авіацією 7 травня 1951 року у Кіровограді створили військове училище льотчиків дальньої

авіації. Створювалася додаткова аеродромна мережа, будувалися службові і житлові приміщення, навчальні класи і аеродроми оснащувалися необхідним обладнанням, навчальними і наочними посібниками. Відновлювалися старі і будувалися нові аеродроми у Малій Висці, Хмельовому, Катеринівці, Лелеківці, Щасливому. Всі вони були допоміжними, відволікаючими аеродромами. Головним аеродромом був «Канатове». Він мав прийняти найпотужнішу і найважливішу авіаційну техніку Повітряних сил Радянського Союзу – літаки-атомоносці Ту-4.

Роботи виконувалися в суворій секретності, на об'єкт допускалися ретельно підібрані та перевірені люди. Від більшості викладачів, інструкторів військового училище ще пахло фронтовим порохом. Вже у серпні 1951 р. почалося формування першого радянського бомбардувального полку нового типу. Він отримав умовне найменування «Навчально-тренувальна частина № 8». До складу полку увійшло 22 бойових літаки – носії атомної зброї. Цікава деталь. Під час угорських подій 1956 року з'єднання Ту-4 вилітало на бомбардування Будапешта, але в останню мить політ було перервано за наказом вищого командування Військово-повітряних сил СРСР. Чому атомні бомби у 1956 році СРСР не скинув на Будапешт – ми не знаємо.

Після «Шестиденної війни» у 1967 році, коли за один день ізраїльські Повітряні сили повністю знищили бойову авіацію Єгипту та майже всю авіацію Сирії, у СРСР оцінили ризики, пов'язані зі згуртуванням авіації просто неба, і взялися ша-

леними темпами будувати залізобетонні аркові укриття майже на всіх аеродромах. До початку «перебудови» у 1986 р їх було вже збудовано майже 4 тисячі. Кіровоградський аеродром «Канатове» теж будував свою підземну мережу. На щастя для нас, чимало таких укриттів будували саме на території України, на аеродромах які були ближче до Західного блоку. Аркові залізобетонні укриття будувалися в зонах розосередження літаків і через уніфіковані розміри використовувалися переважно для літаків тактичної авіації. Стандартне укриття – це залізобетонні напіварки з товщиною стіни у пів метра, що в середньому мали розміри 12,9 × 28 м. Ззовні конструкція була засипана землею і зачинялися на міцні ворота.

Як бачимо, капітальної реконструкції аеродром «Канатове» зазнав саме за період колишнього Радянського Союзу як авіаційна база ВПС СРСР. Аеродром забезпечував навчальний процес 60-го військового авіаційного училища льотчиків. Після розформування училища в 1960 році на аеродром був передислокований 190-й винищувальний авіаполк (ВАП) з Буялик. Полк мав на озброєнні винищувачі МіГ-17 (з 1960 р), МіГ-21 (з 1968 р), МіГ-23 (з 1980 р). У серпні 1986 р. 190 полк (ВАП) був перекинутий з «Канатове» в Демократичну Республіку Афганістан де йшла війна. (Афганська війна тривала 3340 днів, з 25 грудня 1979 до 15 лютого 1989 року. За 10 років війни загинуло більше 15 тисяч російських вояків, із них 2378 українців).

10 липня 1987 зі складу ВПС Південної групи військ (Угорщина) на аеродром «Канатове» перебазувався 727-й гвардійський Черкаський ордена Богдана Хмельницького бомбардувальний авіаційний полк (БАП), озброєний літаками Су-24М. Полк увійшов до складу 32-ї бомбардувальної авіаційної дивізії 24-ї повітряної армії Резерву Верховного Головного Командування. З 1992 р полк увійшов до складу ВПС України зі зміною номера та назви полку: на 44-й бомбардувальний авіаційний полк (44 гвардійський (гв) БАП). У 2004 році 44 гв. БАП ВПС України був розформований, а з 30 бомбардувальників Су-24М приблизно 10-12 літаків були включені до складу 7-ї БАП у Старокостянтиніві, а решта передані на бази зберігання. На авіабазі «Канатове» залишилась військова частина А-1405.

Незалежна Україна від 1991 року. Короткі цитати на російській мові: - 1) *После распада Советского Союза аэродром «Канатово» перестал функционировать как авиабаза. Сейчас там базируется военная часть. ЦИК «Канатово» является собственностью Минобороны.* 2) *Вторая половина 1990-х годов, в Кировограде гражданский аэропорт и аэропорт «Канатово» не работают. Экономический кризис 1990-х г. болезненно ударил по этим предприятиях, так и не возобновивших до сих пор свою деятельность.* 3) *В 2000 году авиабаза-военный аэродром «Канатово», являло собой развалины, руины, заброшенный и неиспользуемый объект. Весной 2008 года было принято решение о его приватизации.* 4) *В 2008 г. Кировоградский областной совет передал земли аэропорта «Канатово» на баланс Кировоградской летной академии...*

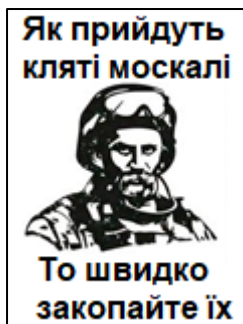
З початком російсько-української війни Міністерство оборони України почало відновлювати закинуті колись аеродроми. Тоді було вирішено відновити аеродроми Вознесенськ, Буялик та Арциз. В травні 2015 року аеродром «Канатове» став запасною авіа базою українських повітряних сил, сюди урочисто прибули 4-ри бомбардувальники Су-24. Пізніше – інші літаки...

З повідомлень ЗМІ: «16 червня 2014 року Державний прапор України знову замайорів над військовим аеродромом «Канатове». 16 червня 2014 на аеродромі «Канатове» запрацювала військова комендатура. Військове формування, яке перестало існувати у 2000-х роках, переживає друге народження. Нову історію аеродрому починають творити військовики, які проходили службу у Джанкої (Крим). Вони не зрадили Україні й після окупації півострова переїхали на материк. Перші з них вже почали виконувати свої обов'язки на новому місці служби.

Загалом на військовому аеродромі «Канатове» працюватиме близько 220 військовослужбовців. Символічно, що в урочистостях з нагоди відкриття аеродрому взяв участь генерал-лейтенант Володимир Шатов, який 10 років тому проводжав звідси останню техніку. У свою чергу ректор Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету Сергій Неділько пообіцяв військовим: кадрову, консультаційну, технічну та будь-яку іншу допомогу льотної академії. З відродженням аеродрому «Канатове» учасників заходу привітали керманічі Кіровоградської області.

Від початку повномасштабного російського вторгнення на авіабазу було здійснено низку ракетних ударів. 1 березня 2022, на 6-й день великої війни з Москвою, військова база «Канатове» зазнала ракетного обстрілу. 28 лютого 2022 року Служба Безпеки України затримала офіцера військової контррозвідки, який встиг 24 лютого 2022 р. передати росіянам інформацію про роботу аеродрому «Канатове», знаходження на ньому літаків, підвезення боєкомплекту... Вранці 23 липня 2022 року авіабаза та залізнична станція, що знаходиться поруч, знову зазнали чергового обстрілу російських окупантів.

Повідомлялося про інших фігурантів-зрадників, які неодноразово поширювали інформацію про переміщення та розташування українських військ на військовому аеродромі «Канатове». Один із них підписав себе «Любитель портвейну»...

НЕМОЖЛИВЕ СТАЄ МОЖЛИВИМ

У майбутніх підручниках історії з цифрами й фактами обов'язково розкажуть про те, чому став можливим той чи інший результат великої війни від 2022 року. При цьому згадають про різні неможливості і назвуть по декілька причин. У будь-якому сюжеті, незалежно від його складності, завжди постане рішення та виправдання тієї, чи іншої події.

Наші діди казали, якщо не знаєш, який шлях обрати, обирай найсміливіший – він і буде найбезпечнішим. Якщо і після війни збережемо той самий дух і єдність – Україна стане іншою.

А неможливе стає можливим, коли думаючи військовослужбовці беруться до справи. Більшість із цих людей не народжені для війни. Автори книги взагалі не зустрічали на своєму шляху людей, хто був народжений для війни. Армійський побут більшості підрозділів на 90% складається з рутини і на 10% – з над зусиль. Причому рутини – це не лише раптові затишшя в окопах. Це ремонт машин та обслуговування техніки. Облік та діловодство. Логістика та продслужба. Це величезна кількість спеціальностей, де потрібні руки та мізки. Але в тому й особливість, що журналісти привозять з армії розповіді лише про ті самі 10% над зусиль, які вселяють глядачеві повагу та страх. В результаті – армія потрапляє у пастку глорифікації (славлення та звеличення когось, або чогось).

А ще медіа створили в Україні два протилежні настрої. Перший: "армія – територія героїв, які здійснюють подвиги". Другий: "я не схожий на них, а значить, це не для мене". Внаслідок цього армія ЗСУ на папері очолює рейтинг довіри, вулиці завішані рекрутинговими білбордами, а чоловіки бігають від повісток з воєнкоматів. Ті, хто хотів стати героями – давно вже ними стали. Ті, хто мріяв про славу та кар'єру – просто зараз добувають одне та інше. Апелювати до них безглуздо, всі ці люди вже встигли вбратися в піксель (військову форму). Героїзація служби в армії вже не потрібна, треба рутинізація. Комп'ютерні ігри навчили людей тому, що солдатські будні 24 на 7 складаються з вогневого контакту. Якщо боєць не спить, то стріляє. Якщо не стріляє – спить. Це не так. Ми від 2022 року

живемо в ситуації «збитої оптики». Чим вище на п'єдестал ставлять військових – тим менше чоловіки хочуть йти до ЗСУ. Чим героїчніше описують побут простих солдат – тим менше інші цивільні хочуть його спробувати. До війни ми часто говорили про те, що заручник «клікбейту» – це здоровий глузд. (Клікбейт – це кнопка клацання на ПК, або заголовок, який змушує користувача Інтернету натиснути на нього). Але чомусь за останні три роки заручниками військового клікбейту з викривленим змістом стала Україна. Тож коли ви попали на гачок маркетологів чи журналістів в СМІ – це теж клікбейт.

**Кохана моя Україна,
Як довго була ти у сні?
Зробили із тебе руїни
Кремлівські кати навісні.**

**В Москві у найбільшого ката
Вино і розкоші кожний день
А наші змарнілі дівчата
Під тюрмами долю кляли.**

**Гей, слухай недолюдок Путін
Потонеш ти в морі пожеж
Ти мрієш нас нищити й далі?
Собако, від нас не втечеш!**

**За чорні години розлуки,
Сльозу що у ньеньки сія,
За всі катування і муки
Відплатить країна моя.**

**І не допоможуть чужинці
Північні клятві корейці
До помсти брати українці,
До помсти великий народ!**

Візьмемо для прикладу «Як взяти в осаду Москву», або «Де подівся український морський борт №1»? В березні 2022 року в Миколаєві українці вимушено затопили морський борт №1 українського флоту "Гетьман Сагайдачний". Командування пішло на цей непростий крок, щоб фрегат не дістався РФ. Попри побоювання, до Миколаєва ворог так і не дійшов, зустрівши потужний опір. А через місяць українці власною зброєю знищи-

ли у Чорному морі "Москву" – флагманський крейсер Путіна. Про що ми писали у своїх попередніх книгах. Ракетний крейсер «Москва» затонув 14 квітня 2022 року внаслідок удару двома ракетами «Нептун» берегового ракетного комплексу РК-360МЦ «Нептун» ВМС України.

Кораблі діють далеко від суспільної уваги і їхня діяльність рідко стає предметом новин. Але вони є великими плавучими частинами національної території, і коли ви втрачаєте один із них, флагман, саме завдяки цьому - на додачу до військової втрати - увиразнюється політична і символічна вага події.

Крейсер «Москва» побудований в 1976 році на суднобудівному заводі у м. Миколаїв, спочатку називався "Слава", згодом його назвали «Москва». Крейсер став головним судном ЧФ Росії та брав активну участь у військових конфліктах.

Наприклад, у серпні 2008 року крейсер дійшов до берегів Грузії під час нападу Росії на цю країну і був залучений до знищення грузинського флоту. В лютому - березні 2014 року "Москва" була залучена до російської операції з захоплення Криму. Зокрема, крейсер блокував вихід кораблів українського флоту із бухти Донузлав біля Севастополя. У 2015-2016 р. крейсер брав участь у російській військовій операції в Сирії.

За даними Радіо «Свобода», ще 10 квітня 2022 р. ракетний крейсер «Москва» Росії стояв на якорі в Севастопольській бухті навпроти Аполлонової бухти. А 14 квітня 2022 р. крейсер «Москва» - затонув. Це перший втрачений флагман російського флоту з часів Російсько-японської війни. Пізно ввечері 13 квітня 2022 року голова Одеської ОВА полковник Максим Марченко повідомив, що українські військові завдали удару по російському крейсеру «Москва» крилатими ракетами класу «Нептун», унаслідок чого він дістав «дуже серйозні пошкодження». Символа російської військової могутності на Чорному морі, під час атаки на острів Зміїний українські ЗСУ направили: «Русский военный корабль, иди на х..». Востаннє подібний корабель такого розміру у світі був знищений у бою 40 років тому (у 1982-му під час Фолклендської війни). За даними РНБО України, з 510 осіб, що перебували на борту корабля «Москва», вдалося врятувати лише 58 особам.

Тепер декілька слів про вимушено затоплений морський борт №1 українського флоту "Гетьмана Сагайдачного". Від 2022 року, у надскладних умовах та обставинах великої війни з Росією, українці доводять світу: якою б величезною не була проблема, вирішити її допоможуть люди з лідерськими якостями. Саме такими, якими в минулі історичні часи володів легендарний гетьман Сагайдачний, згадки про якого досі жахають Москву. Давайте разом пригадаємо, як весною 1618 року ватажок запорозьких козаків Петро Конашевич-Сагайдачний погодився допомогти польському королевичу Владиславу IV, який за кілька місяців до того під час свого походу на Москву застряг в 200 кілометрах від неї.

В таборі королевича Владиславу IV (у Вязьмі) чекали на 20 000 козаків, з якими поляки мали йти далі проти москалів. Але Сагайдачний у властивій йому манері вирішив по-своєму. Він розумів: основні сили московитів зустрічатимуть поляків на в'яземському напрямку. Тому пішов на Москву в обхід, не попередивши навіть Владислава IV. Впродовж двох-трьох місяців козацьке військо, знищуючи ворога на своєму шляху, дійшло до Москви та взяло його в облогу. Вже потім туди підтягнувся королевич Владислав IV. Московити вимушені були капітулювати та повернути значну частину окупованих раніше територій полякам.

Через декілька років після походу на Москву Сагайдачний вдруге рятує поляків, а з ними й Європу. Отримавши від Варшави обіцянки надати козакам певні привілеї, Петро Сагайдачний з військом у 41 000 бійців допоміг зупинити Османське військо. Ще до прибуття під Хотин теперішньої Чернівецької області, Сагайдачний потрапив у османську засідку і був поранений. Але з вогнепальним пораненням руки зміг дістатися своїх та продовжував керувати військом.

Османи переважали в живій силі та артилерії, проте козаки знайшли вихід – влаштовували нічні рейди, які ослаблювали та деморалізовували ворога. Завдяки хоробрості Сагайдачного та його підлеглих козаків тривала і виснажлива «Хотинська битва» закінчилась перемогою об'єднаних сил Речі Посполитої та українського козацтва. Мирний договір був підписаний восени 1621 р. Це змусило Османську імперію відмовитися від свого плану завоювання центральної Європи.

Росія позвала собі на допомогу війська Північної Кореї. Після цих новин у 2024 р, військові експерти назвали можливі сценарії ситуації на російсько-українському фронті у 2025 році. Росіяни будуть воювати переважно людським ресурсом. Велика людська компонента буде домінувати над усіма родами військ РФ. Російська піхота підсилена військами Північної Кореї може стати для ЗСУ проблемою. Тому перед нами буде стояти основна задача, адаптуватися до протидії великої кількості людського ресурсу з боку окупантів. Ми 2023 року змогли адаптуватися до ведення оборонних дій з метою виснаження російських військ, тож подібне прийдеться робити і в 2025 році. Можливо літня кампанія 2025 року може бути направлена на деокупацію Криму.

Ті, хто трохи знає історію, побачивши, як сьогодні Сили оборони України відвойовують панування над Чорним морем, вигукують як у відомому мемі : "Це ж вже було в історії!" Так, історія розвивається по спіралі. Пригадайте, як минулі морські походи козаків наприкінці XVI – на початку XVII ст. наводили жах на Кримське ханство та Османську імперію. В той час козаки здобули в Європі славу найпотужнішої сили в Чорному морі, яка діяла на відносно невеликих, але дуже маневрених човнах – «чайках».

Завдяки організаторським та комунікативним здібностям Петро Конашевич-Сагайдачний вже у двадцятирічному віці був серед тих людей, хто керував рейдами у Чорному морі. Набравшись досвіду й удосконаливши тактику, Сагайдачний очолив тодішні козацькі ВМС. У 1614 році він спланував та здійснив спустошливий похід на турецькі порти Трабзон і Синоп. Далі – більше. Упродовж наступних років Сагайдачний двічі брав порт Стамбул. Ще раз переможно завітав у Синоп і Трабзон. Крім того, взяв величезний порт Кафа – теперішню Феодосію.

З року в рік він успішно масштабував військові операції. Спочатку залучав до баталій 40 чайок та близько 2 000 козаків. А потім – до 150 човнів, що ліквідовували більш потужні турецькі галери так само, як сьогодні морські дрони України нищать російські військові кораблі. З відкілья появився , Петро Конашевич в тодішній Україні? І чому ми проводимо паралель між ми-

нулим і сьогоднішнім часом? Автори книги вірять, що в Україні є достатня кількість патріотично налаштованих військовослужбовців ЗСУ, які зможуть дійти до Москви і взяти її в облогу. Як це зробив більше 400 років тому (11 жовтня 1618 р) Петро Сагайдачний разом з Речі Посполитою. Тоді союзними військами керував вищезгаданий королевич Владислав-IV. Правда слід нагадати москалям, що до Д.Сагайдачного, а саме 24 травня 1571 року, війська кримського хана Девлета Ґерая теж спалили Москву з метою покарати царя Івана-IV за несплату данини. А перед цим, золотординський хан Тохтамиш, у 1382 році взяв в облогу і розорив Москву.

Декілька слів про Петра Сагайдачного (Конашевича), він народився приблизно у 1570 р. у с. Кульчицях поблизу Самбора, що нині на Львівщині, у родині дрібного шляхтича православної віри (написано) «як герб на його образку натякає». Документи Київського Золотоверхого Михайлівського монастиря донесли до нас ім'я батька майбутнього гетьмана - Конан або, по-малоросійськи, - Конаш. Звідси пішло Конашевич по батькові, а не подвійне прізвище, як раніше гадали деякі з наших істориків. Про молодість П. Сагайдачного ми знаємо дуже мало: всього 2-3 факти. Він "час чималий" навчається в Острозькій школі, яку заснував 1576 р. в м. Острозі на Волині князь Костянтин Острозький. Це була перша і найкраща на Україні греко-слов'янська православна школа вищого рівня. Курс навчання складався із знаменитих "семи вільних наук" доби Ренесансу: граматики, риторики, діалектики, арифметики, геометрії, музики і астрономії. В цій школі Сагайдачний не тільки здобув високу на той час освіту, а й сформувався його прогресивний, гуманістичний, патріотичний світогляд.

Потім, коли переїхав з Острога до Києва, він працює домашнім учителем у міського судді Яна Аксака. Одразу після Брестської церковної унії (1596 р.) Петро Сагайдачний написав твір "Пояснення про унію" (невідомо де це сталося у Києві чи Острозі під час навчання), відзначений литовським канцлером Левом Сапегою. На жаль, твір цей не дійшов до нас. З незрозумілих для нас причин, П. Сагайдачний покидає службу у київського судді, і через деякий час опинився на Січі - вступає до козацького війська, щоб оволодіти військовими скілами (стрільба з лука). Показавши себе відмінним лучником, він отримав

прізвисько Сагайдачний (набір з лука зі стрілами тоді називали "сагайдак". Здобувши військову славу, Петро Конашевич отримав псевдо Сагайдачний і запам'ятався європейцям як вправний дипломат, з вимогами та інтересами якого треба було рахуватися у той час.

З точки зору сучасності, козацькі рейди на порти Чорного моря в 1600–х роках вписуються в низку явищ та понять 1990-х років. І хоч в епоху Сагайдачного військові походи з метою зібрати якомога більше трофеїв були невід'ємною частиною "світової економіки", запам'ятався гетьман не як користолюбець. В історію він увійшов як той, хто із зброєю в руках прославляв українське козацтво, воював за народ тодішньої України, приходив по морю в чужі порти, відомі своїми ринками рабів, та звільняв з неволі одновірців.

П.Сагайдачний уособлює своєю постаттю всі ті наріжні елементи, які ми повинні знати сьогодні для того, щоб зрозуміти тональність і ходу української історії, джерела тих усіх переваг і недоречностей, котрі ми маємо зараз у ХХІ столітті. Сучасна російсько-українська війна нам показує, що людей, котрі воюють з розумом, треба наділити винятковими правами й привілеями. Доречно буде сказати, що Сагайдачний був автором концепції знищення Московської держави як такої, її дезінтеграції. Що дуже важливо для нас сучасних на початку ХХІ ст.: зберігся лист Петра Сагайдачного до королевича Владислава четвертого, у якому він запевняє, що докладе всіх зусиль для того щоби народ упертих московитів - під ноги вашої Величної милості покласти.

Петро Конашевич-Сагайдачний є найвідомішим і найшляветнішим гетьманом Війська Запорізького до часів Богдана Хмельницького. Морські походи під керівництвом Сагайдачного, стали прикладом для сучасних воїнів. Людина нестримної, кипучої енергії, патріот своєї землі, освічений, талановитий і хоробрий Сагайдачний зайняв помітне місце в українській історії. Він відкрив нам нову добу в історії українського життя, яка вчить, що російського агресора замирити неможливо. З москалями це не потрібно робити. Адже мир заради миру з ними неминуче призводить лише до нової, більш жорстокої війни. Наразі на планеті маємо 183 регіональних збройних конфліктів, а зараз йде чергова 22 російсько-українська війна.

Коли прийшов наказ від керівництва ЗСУ «потопити крейсер «Москва» (на фото), що брав участь в атаці на український гарнізон острова Зміїний, всі задіяні вояки, почали від задоволення «потирати руки». На дворі стояв ранок 13 квітня 2022 р, небо над Чорним морем уздовж українського узбережжя затягнули важкі дощові хмари. Вони висіли суцільною поволокою на висоті всього кілька кілометрів над водою, і через них годі було хоч щось розгледіти в морі з неба.

Не допомагали ні літаки, ні безпілотики "Байрактар", ні оптичні супутники. В таких умовах міг би зарадити загоризонтний радар, сигнал від якого здатний огинати землю. Але 13 квітня 2022 в оператора комплексу "Нептун" в Одеській області під рукою були тільки звичайні радари, які майже не бачать цілей далі, ніж за 18 кілометрів. Усе це усвідомлювали і на російському крейсері "Москва", команді якого здавалось, що вона в цілковитій безпеці. "Вони розуміли, що з неба їх не видно, з берега – теж. Плюс у них дуже серйозні комплекси ППО на борту й інші системи захисту. Тому вони підплили на 120 кілометрів до українського берега. І ця самовпевненість їх і згубила.

Оператор комплексу "Нептун" в Одеській області (прізвища не називаємо), отримав команду "пуск", і дві ракети з невеликим інтервалом вилетіли в бік російського крейсера Москва».

Орієнтовний час їхнього підльоту мав складати трохи більше 6 хвилин. Що буде після того, як ці хвилини сплинуть, не знав ніхто. Тож ці хвилини підльоту ракет комплексу "Нептун" використовуємо для відповіді на питання: «Що являє собою комплекс «Нептун»? РК-360МЦ «Нептун» - це український береговий мобільний ракетний комплекс з протикорабельними ракетами Р-360 «Нептун». Призначений для ураження бойових кораблів класів: крейсер, есмінець, фрегат, корвет, а також десантних, танкодесантних кораблів і транспортів, які діють як самостійно, так і в складі груп. До складу комплексу входять: командний пункт РКП-360, пускова установка УСПУ-360 з транспортно-пусковими контейнерами ТПК-360, транспортно-заряджальна машина ТЗМ-360 та транспортна машина ТМ-360. 23 серпня 2020 року комплекс РК-360МЦ «Нептун» прийнято на озброєння ЗСУ. Дальність стрільби: від 7 до 280 км.

Ракета Р-360 має масу 870 кг, маса бойової частини - 150 кг; діаметр ракети 380 мм; максимальна дальність пуску - 280 км. Довжина самої ракети з прискорювачем 5 050 мм. Діапазон висот польоту Р-360 над гребенем хвиль - від 3 до 10 м. Політ Р-360 складається з декількох етапів. Одразу після команди «пуск» крилата ракета Р-360 стартує за допомоги спеціального прискорювача, який допомагає ракеті набрати необхідну стартову швидкість та вийти на задану висоту польоту. Летить вона на висоті у декілька десятків метрів над поверхнею (води чи землі) за закладеним у її пам'ять маршрутом. За декілька десятків кілометрів до цілі ракета робить «гірку», піднімаючись до декількох сотень метрів і вмикає активну головку наведення.

Ця головка здатна побачити та захопити ціль на відстані у 50 км. Побачивши та розпізнавши ціль, Р-360 вираховує оптимальну траєкторію для її знищення, знижується та продовжує політ у лічених метрах від води. З урахуванням швидкості ракети у 900 км/год, від моменту захоплення цілі до її знищення проходить декілька хвилин. Комплекс «Нептун» включає в себе 6 пускових установок, які забезпечують можливість залпу відразу 24 крилатих ракет по різних цілях з інтервалом пусків у залпі від 3 до 5 секунд. Нову зброю насамперед вітали у ВМС України, які до появи "Нептуна" просто не мали можливості вирішувати бойові завдання зі знищення ворожих морських цілей на значній відстані від берегової лінії...

За даними "The New Yorker", 13 квітня 2022 р. Україна відправила запит у європейський центр НАТО з проханням підтвердити координати цілі російського крейсера «Москва»- отримала звіт про підтвердження. А видання "The New York Times" переконувало, що для виконання запиту України було задіяно американський літак-розвідник "P-8 Посейдон", який і надав точні координати. Таку ж інформацію надавало й профільне видання "Navy Recognition".

Автори книги скептично ставляться до надмірного перебільшення ролі союзників і видання "The New York Times". Всі ці історії про те, як "великі дяді за кордоном" допомагають нам – це тільки на руку Росії. Насправді ЗСУ самі здатні вирішувати задачі неймовірної складності. Наприклад, ви правда думаєте, що знайти крейсер "Москва" у Чорному морі було складно? Цю 120-метрову гору заліза й електроніки, видно із супутників в будь-якому діапазоні. А 13 квітня 2022 р. російський крейсер «Москва» несподівано сам зайшов у зону ураження українських ракет. Корабель зафіксували, близько 16-ої години і відбулося два пуски "Нептунів", які один за одним вилетіли в бік "Москви".

Але найцікавіша фаза операції почалась якраз після того, як ракети понесли у море. За розрахунками ракетників, політ "Нептунів" на таку відстань мав скласти трохи більше 6 хвилин (про що ми вже казали). Але як дізнатись, чи влучили ракети? Попросили операторів "Байрактарів" (це турецький ударний оперативно-тактичний середньовисотний безпілотний літальний апарат (БпЛА) з великою тривалістю польоту, здатний виконувати дистанційно керовані або автономні польоти), але вони відмовились вилетіти для верифікації (підтвердження) влучання: над хмарами вони б нічого не побачили, а летіти під хмарами – це 100% збиття.

Тому ніхто не знав, чи вдалося влучити. Пізніше прийшли дані, що ракети влучили в "Москву". З траєкторії руху корабля було видно, що крейсер хотів сховатися за "вишки Бойка". Це великий металевий об'єкт, і коли летить ракета, то вона захопить спершу вишку як ціль, а корабель за нею буде в безпеці. Але влучення вже відбулося. До "Москви" одночасно з різних

боків кинулось 4 російські кораблі. Але саме тоді на морі почався несподіваний шторм, і будь-які рятувальні операції дуже ускладнились. Пізніше з Криму до "Москви" вийшов буксир, і українські військові зрозуміли, ситуація на крейсері критична.

Наступного дня шторм на Чорному морі зтих. Хмарне небо polegшало, вітри вляглись. Єдиним, що порушувало після штормову ідилію, був важкий чорний силует крейсера «Москва», який проглядався з відстані навіть десятків кілометрів. Здалеку здавалося, що якийсь випадковий «синій кит» раптом заплив у Чорне море і тепер не може знайти дорогу назад.

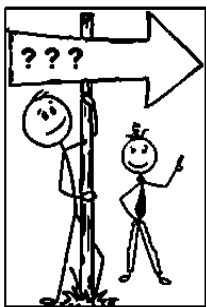
Підбитий двома "Нептунами" крейсер "Москву" бачили сотні російських моряків з інших кораблів, які могли лише безпорадно кружляти навколо. Навіть добуксирувати завалений на лівий борт крейсер «Москву» до Криму було вже неможливо. Бо перші критичні години були втрачені через шторм. Сама природа ніби допомогла Україні відправити флагман окупаційного флоту туди, куди її послали захисники острова "Зміїний" ще 24 лютого 2022 р: *«Русский корабль иди на ...»*. Після затоплення крейсера «Москва», керівництво українських ЗСУ задумалось над перенесенням бойових дій на російські території. Треба було провести операції по відволіканню російських військ, створення зони безпеки на північному кордоні, взяття військовополонених та підняття морального духу бійців ЗСУ.

Як показував досвід війни наших предків, Росія почне «дуже сильно боятись» несподіваних і неочікуваних операцій ЗСУ. Чи стане перенесення бойових дій на територію Росії своєрідним переломним моментом? Давайте пригадаємо Курську битву, що відбулась у липні-серпні 1943 року, за часів Другої світової війни. Чому б українським військам не створити Курську дугу у 2024 році? Чи має українська армія достатньо резервів, які вона може кинути в бій? При тому, що в нас є брак зброї та боєприпасів. Треба щось робити, бо на українське суспільство вплинуло те, що ЗСУ після Авдіївки послідовно почали втрачати позиції та відступали. Здавалося, що головком ЗСУ Олександр Сирський не може взяти під контроль ситуацію на фронтах і знайти якусь асиметричну відповідь на важку негативну енергію російської орди. І тоді 6 серпня 2024 р, О. Сирський дав команду своїм військам перейти кордон і почати бойові дії в Курській області Росії.

П'ята глава

Рубаючи Гордіїв вузол

НАСТУП В КУРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Якби автори книги обирали головну подію літа 2024 року, то безперечний фаворит у цій номінації знайшовся б легко: зухвала операція ЗСУ в Курській області РФ. Вперше за багато місяців наші співвітчизники відчули призабутий смак перемоги на полі бою. І вперше за час війни з Росією від 2014 р. регулярна українська армія ступила на ворожу територію. Цей несподіваний поворот застав зненацька не тільки нашого супротивника, а й нас самих.

Наступ Сил оборони України на Курську область миттєво став новиною №1 у світі не лише через сам факт заходу регулярних підрозділів армії України на територію країни-терористки Росії. Мабуть ця зухвала операція здатна докорінно змінити правила гри великої війни між цими двома країнами. Поки не можна стверджувати, що вона призведе до якогось переламу у російсько-українській війні чи до повалення режиму Путіна в Кремлі. На це наразі варто сподіватися. Однак втрата Москвою контролю над понад 1000 квадратними кілометрами власної території, захоплення великої кількості полонених строковиків та кадіровців, а також поява десятків тисяч внутрішніх біженців точно не покращує позиції вищої військово-політичної верхівки Росії. Особливо з урахуванням того, що за період боїв сам бункерний фігурер Путін зі своїми посіпаками генералами вкотре показали розгубленість і слабкість.

Якщо Україні представився шанс помститися за страждання наших мирних громадян, то хіба хтось має право обмежувати цю священну помсту? Вибираючи між "око за око" та "ми – не вони", українське суспільство сперечається про справедливість та цивілізованість, про мораль та гуманізм. Але перш за все суперечка йде про те, чи Україна воює лише за своє власне виживання – чи все-таки за щось більше. Щоб розібратися, що відбулося у Курській області 6 серпня 2024 р, треба перш за все проаналізувати події, які цьому передували. Курська область РФ має спільний кордон із Сумською областю України, Курськ розташований за 130 км від українських Сум. У ході операції ЗСУ окупували десятки населених пунктів Росії.

Ще наприкінці 2023 року російська армія заволоділа ініціативою на фронті та почала надзвичайно руйнівне і криваве просування на Донбасі. Попри виснаження власних сил після захоплення Авдіївки, у Кремлі вирішили не зупинятися на досягнутому й за будь-яку ціну рухатися вперед. Користуючись тим, що Сили оборони довгий час не отримували допомогу від ключових західних партнерів, московські воєнні злочинці намагалися захопити максимум українських територій. Вони хотіли встигнути досягнути хоча б якихось успіхів до того, як постачання боєприпасів та зброї з Заходу буде сталим.

Зокрема й через це окупанти зважилися у травні 2024-го почати наступ на Харківщину. У їх планах було не лише підійти до самого обласного центру, але й сформувати можливість для охоплення в кліщі Лимансько-Куп'янської ділянки фронту. Згодом, як зазначав голова української розвідки Кирило Буданов, вони збиралися ще й почати наступ на Сумщину.

Утім, російські війська змогли лише створити собі певний плацдарм у Вовчанську й окупувати кілька невеличких населених пунктів. Натомість цивілізовані країни дозволили Києву використовувати артилерію та РСЗВ по території РФ. Українські війська вперше розгорнули масштабні бойові дії на території Росії, це одразу призвело до серйозного ускладнення для москалів. В той же час Україна заявила, що не зацікавлена в анексії російської території, вона «переносить» військові дії на територію Росії: «Нехай росіяни понюхають пороху».

Що робити В.Путіну і його посіпакам? Треба шукати шляхи визволення Курської області, бо вони загнали на територію України практично всіх доступних своїх контрактників. Тоді Путін та Герасимов максимально залучали до війни у Белгородській та Курській областях свої молодих солдатів строкової служби. Саме вони виконували завдання з захисту кордону та забезпечували логістику військ РФ, що наступали. Тож удари, які обрушилися на молодих строковиків після надання Україні відповідних можливостей, стали одними з ключових передумов для появи Курської, або Білгородської «народної республіки». Назва Курська й Білгородська «народна республіка» походить від так званих Донецької й Луганської «народних республік».

Територія в Курській області Росії, що знаходиться під контролем ЗСУ, (на момент написання книги) розширилася до 1263 квадратних кілометрів. Це приблизно 100-200 квадратних км території, ЗСУ заглибились на глибину близько 10 км від російсько-українського кордону. Зросла кількість підконтрольних ЗСУ населених пунктів РФ. До речі, 14 серпня 1918 року значна частина Курської губернії колишньої російської імперії увійшла до складу Української Держави. Відстань від Курська до Москви становить близько 520 км, варто саме у такому напрямку розвивати основний наступ ЗСУ. Примітка: площа Росії у 28 разів більша за площу території України, майже вдвічі більша за площу США.

Читачі повинні зрозуміти: 1) у В. Путіна в очах немає бажання закінчити війну миром, а є лише бажання «залити кров'ю очі», бажання реваншу і величч, сатисфакції "великої держави". Так було перед Другою світовою у А.Гітлера, тепер те саме у В.Путіна. 2) для того, щоб вступити в ЄС і НАТО, Україні не обов'язково треба "повісити над Кремлем жовто-сині прапори". Але якщо ми все підпорядковуємо стратегічній меті, то повинні бути готові на якісь або тимчасові, або системні компроміси. 3) ми повинні розуміти, що для досягнення стратегічної мети, навіть деякі поразки можуть насправді бути перемогою, а деякі перемоги можуть приводити до наступних поразок. 4) загалом кажучи це не тільки українсько-російський війна, Росія не

стільки воює з Україною - скільки кинула виклик цілому світу, щоб змінити конфігурацію світобудови. Приховані думки В.Путіна не про те щоб тільки відновити московську (радянську) імперію. Це спроба В.Путіна повернутися до світу, умовно в форматі «G-2» чи «G-3». В.Путін під маскою Росії хоче сидіти за столом, де визнають їх як одного з найбільших лідерів світу. І для цього їм потрібна війна в Україні як доказ їхньої сили. Москва витрачає величезні ресурси, бо хоче довести світу, що вона світовий гравець.

Але москалі і В.Путін уже програли. Бо доводячи в такий спосіб світові своє лідерство, вони консолідують світ повстати проти такого лідерства. Будь-яка імперія переживає два етапи: 1) внутрішньої консолідації і 2) зовнішньої експансії. Зараз ми маємо справу з тим, що Російська імперія вирішила любими шляхами домінувати у світі. Тому українці мають з цієї війни точно вийти консолідовані, єдиною нацією, на єдиному розбудованому фундаменті, із єдиним планом подальшого будівництва держави.

Повертаємось до подій у Курській області на кінець листопада 2024 року. Ще 4 травня 2022 року 13-й секретар РНБО України Олексій Данілов в інтерв'ю телеканалу «Ісландія» заявив про можливість перенесення бойових дій на територію Росії, але для реалізації такого сценарію має збігтися низка факторів і не виключено, що на території РФ будуть створені «народні республіки», зокрема О.Данілов сказав, що «на Росії можуть з'явитися Курська, Брянська і Белгородські народні республіки». 7 серпня 2024 року у Курській області оголосили режим надзвичайної ситуації, а очільник російського Генштабу Валерій Герасимов пообіцяв Путіну "розгромити противника й вийти на державний російсько-український кордон".

Правда є «маленьке» але... Річ у тім, що після перших серйозних ударів ЗСУ по прикордону та скупченню особового складу росіян у Курській області, малодосвідчені офіцери, які командували строковиками на місцях, накивали п'ятами. Лейтенанти, капітани та полковники відступили якомога далі від кордону, аби збільшити свої шанси на виживання. При цьому залишивши розгублених російських 18-річних молодих строковиків наодинці зі своїми проблемами. І з загороджувально-каральними загонами кадировських спецпризначенців, які сто-

яли за спинами у цих строковиків.

На початку операції ані у Москві, ані у Курську, ніхто не розумів, якою є ситуація на новому напрямку ЗСУ. Мобільні українські групи Сил оборони стрімко просувалися вперед, обходили населені пункти, створювали локальні котли для російських підрозділів, і лише потім зачищали оточену місцевість. Через необізнаність у тактичній обстановці російські окупанти зазнали безліч втрат, яких могли уникнути. Це принизило В.Путіна і стало шокуючим ударом по Кремлю, бо підірвало суть імперіалістичної ідеології Росії.

Російський правитель В.Путін доручив ФСБ провести контртерористичну операцію в Белгородській, Брянській і Курській областях 9 серпня 2024 р. після початку української операції 6 серпня 2024 р, пізніше продовжив доручати дублюючі завдання Міністерству оборони (МО), ФСБ і Росгвардії Росії. Кремль і російське військове командування намагалися створити злагоджену і ефективну структуру командування і управління щоб відреагувати на українську операцію у Курській області РФ. Залишається незрозумілим, які обов'язки належать до компетенції контр терористичної операції ФСБ (або координаційної ради МО РФ).

Чому росіяни не воюють за Курськ? Чому у Кремлі удають, що не помічають проблеми? Чому Росії не перекидає свої війська з Донеччини для звільнення Курської області? В.Путін не хоче перекидати свої війська з Донбасу, бо вони потрібні для взяття ключового для них міста в області – Покровська. Операцією в Курську українці намагаються перехопити ініціативу у війні, яка протягом багатьох місяців перебувала у «глухому куті». Так коментує цілі України колишній міністр оборони США Марк Еспер в інтерв'ю CNN.

Оглядач часопису Foreign Policy та професор міжнародних відносин Гарвардського університету Стівен Волт вважає, що неочікувана операція Києва досягла короткострокового успіху, але, на його думку, у далекій перспективі вона принесе більше проблем для Києва, ніж користі. Адже при утриманні Курських територій українські війська можуть зазнати великих

втрат, яких вони не можуть собі дозволити. на його думку, доля України визначатиметься насамперед тим, що відбувається в Україні, а не Курською операцією. Тоді як на власній території Україна по трохи поступається територією. Нещодавній військовий успіх України у Курську слід розглядати як можливість почати серйозні переговори з Москвою про припинення вогню, а не як привід для продовження дорогої війни, яку Україна може пережити, але навряд чи виграє", – вважає Стівен Волт.

*Всім доброго вечора! Ми з України!
Ні слава, ні воля не вмерли ще, ні!
Ми — Суми і Харків, і острів Зміїний,
Ми — Київ, Чернігів, Херсон і Ірпінь!
Ми є Маріуполь! Відплата вже близько.
Ніколи не були братами русні,
Бо нас колисали у різних колисках
І різні співали весільні пісні.
Ми — Львів, Миколаїв: в нас доля єдина.
Тому не жалійте ні сил, ані куль.
Всім доброго вечора! Ми — Україна!
Усе буде добре — ми переможемо.*

І тут ми тимчасово призупинимось для ознайомлення з деякими російськими документами, які переважно походять з підрозділів 488-го гвардійського мотострілецького полку Російської Федерації, зокрема з 2-ї роти 17-го російського батальйону. Ці російські документи містять багатомісячні попередження про можливий наступ українських військ, а також свідчать про занепокоєння щодо морального духу російських військових. Військове командування Росії передбачало, що Україна може розпочати свою операцію у Курській області РФ і протягом декількох місяців розробляло плани щодо запобігання їй, пише видання «The Guardian» з посиланням на документи, які ЗСУ вилучили з залишених російських позицій у цьому регіоні.

Деякі з документів – це роздруковані накази, розіслані різним підрозділам, а інші – рукописні журнали, що фіксують події та проблеми на конкретних позиціях. Найбільш ранні записи датовані кінцем 2023 року, тоді як найсвіжіші документи – лише напередодні наступу ЗСУ на Курську область 6 серпня 2024 р. В той же час, наступ України на Курщину застав зненацька західних партнерів Києва і багатьох представників української елі-

ти, оскільки плануванням операції займалася дуже невелика кількість людей. Але російські військові документи містять багатомісячні попередження про можливе вторгнення в цей район і спробу захопити м. Суджу з населенням 5 000 людей, – пише «The Guardian». Значить витік секретної інформації з владних структур ЗСУ і команди «ЗЕ» - продовжується. Як приклад, про "можливість прориву на державному кордоні РФ" з боку українських збройних формувань йшлося ще у повідомленні від 4 січня 2024. Тоді ж російським військам наказували посилити «навчання» для підготовки до відбиття будь-якого нападу.

19 лютого 2024 р. командирів російських підрозділів у Курську попередили про плани України щодо "швидкого прориву з Сумської області вглиб російської території на глибину до 80 км з метою створення чотириденного "коридору" до прибуття основних підрозділів української армії на бронетехніці". В середині березня 2024 р. російські прикордонні підрозділи отримали наказ посилити оборонні рубежі і "організувати додаткові заняття" в рамках підготовки до транскордонної атаки з боку України.

"У середині червня 2024 р. було більш конкретне попередження про українські плани "в напрямку Юнаківка – Суджа, з метою взяття під контроль Суджі", що дійсно сталося в серпні 2024 року. Також було передбачено, що Україна спробує зруйнувати міст через річку Сейм, щоб перервати російські лінії постачання в регіоні, що згодом і сталося. У червневому 2024 р документі нарікали на те, що російські підрозділи, дислоковані на фронті, "укомплектовані в середньому лише на 60-70% і в основному складаються з резервістів зі слабкою підготовкою", – пише «The Guardian». Це видання нагадує: коли 6 серпня 2024 р. розпочався наступ українських військ, то багато російських солдатів залишили свої позиції, і за тиждень Україна повністю взяла під контроль Суджу. Також під час хаотичного відступу росіян українські війська взяли в полон сотні російських солдатів, багато з яких були молодими строковиками.

Далі «The Guardian» пише, що отримані документи дають уявлення про російську тактику протягом 2024 року. В одному з наказів йшлося про необхідність створити окопи і позиції з макетами танків і манекенами солдатів, щоб збити з пантелику ЗСУ

та українські розвідувальні безпілотики. Також вказувалося, що на ці позиції треба відправити кілька солдатів, щоб вони розпалювати вогнища вночі, ходили з факелами і переміщали час від часу манекени. Крім того, росіяни мали створити радіо-переговори про ці позиції з метою їхнього перехоплення.

У березні 2024 в російських документах повідомляли, що почастишали випадки, коли українські диверсійні групи маскувалися для роботи в тилу російських військ, одягаючи російську форму. Щоб запобігти цьому, у російських командирів вимагали запровадити у війську використання певних розпізнавальних знаків "варіанту №6", які мали кріпитися за допомогою прозорої стрічки. Також ці документи свідчать про серйозні проблеми з моральним духом росіян на фронті. Зокрема, у них згадуються самогубства російських солдатів. Крім того, з них випливає, що командири російських підрозділів отримали вказівки забезпечити щоденний перегляд солдатами російських державних ЗМІ для підтримки їхнього "психологічного стану".

Як відрізнити українських військових від російських? Бойова ідентифікація «свій-чужий» введена з доволі давніх часів. Зазвичай це досягалось використанням специфічних кольорів та інших помітних атрибутів: 1) однострій у солдат ЗСУ має так звану «піксельну форму» брудно-жовтого кольору (камуфляж ММ-14). Нацгвардія одягнена у кольори олива. Військові РФ носять камуфляж болотного кольору на заміну старого радянського камуфляжу «Дубок». Російський піксельний військовий камуфляж «ЕМР Тёмный» використовується в Росії з 2008 року;

2) Під час російсько-української війни (з 2014 р), додатково українські і російські солдати носять маркувальні стрічки зі скотчу (або пов'язки) на правому рукаві: для українських сил характерні сині, жовті та зелені, а для росіян: білі, червоні та георгіївські стрічки. Пов'язка має на меті уникнення так званого "дружнього вогню" по своїх, який інколи призводить до 30% втрат. Кольорова пов'язка не є елементом військової форми. На який термін носіння видається одяг бійцям ЗСУ? Шолом (плюс три чохла), бронежилет, балістичні окуляри, берці літні (або зимові), капці, бахіли та гумові чоботи видаються на 2

роки. Цивільні люди, що у мирний та у воєнний час не можуть одягати форму з розпізнавальними знаками ЗСУ. Заборона розповсюджується на осіб, яких засудили за дезертирство чи самовільне залишення військової частини;

3) Колір техніки. Основним камуфляжем української військової техніки, також є піксель (або суцільна олива у Національній гвардії України). Техніка окупантів пофарбована у великі брудні болотяні плями, щось на кшталт кольору «дубок» (або суцільно темно-зелений колір). Росіяни мають мітки на борту, наприклад, латинські літери Z, V, X, A, що характеризує приналежність до виду військ або місця дислокацій;

4) Під час російсько-української війни з 2014 р. сили оборони України використовували вертикальні (поздовжні) білі смуги на наземній техніці та 2 білі смуги на хвостових балках вертолітів;

5) Для розпізнавання союзних сил в інфрачервоному діапазоні використовують різноманітні пасивні засоби (які нічого не випромінюють), але змінюють теплову сигнатуру. Наприклад, це можуть бути бойові ідентифікаційні панелі та інші матеріали що мінімально випромінюють в ІЧ-діапазоні, і тим самим відрізняються від загальної текстури.

Пам'ятайте ідентифікація може ставати предметом військових хитрощів, зловживань, віроломства та навіть воєнних злочинів.

Що означає хрест на одязі? «Хрест ЗСУ» нагадує козацький хрест, один із символів, які найчастіше зображували на козацьких прапорах. Він був одним з елементів герба засновника Запорозької Січі Дмитра «Байди» Вишневецького. Його ми бачимо на прапорі Богдана Хмельницького, на прапорах Київського та інших полків Війська Запорозького.

Повертаємось до початку наступу у Курській області і знову зазначаємо: «Українська операція у Курській області принизила В.Путіна та перевернула логіку війни між Росією та Україною. Тепер західні спеціалісти побачили нестыковки у промовах Путіна, що Україна – це частина «великої Росії», якій варто повернутися (?) в рідне лоно. А на заперечування московських пропагандистів про суверенітет і власну ідентичність України, західні журналісти почали в'їдливо їх підколювати»...

З середини серпня 2024 року саме росіяни, а не українці почали цікавитися, чи у безпеці найближча до району бойових дій атомна Курська станція, що буде з російськими строковиками взятими у полон? Що буде з мирними жителями позбавленими притулку тощо. І В.Путін не витримав, він наказав перекинути невелику частину військ зі Східного й Запорізького фронтів – на поле бою в Курську область.

Амбівалентна ситуація, яку створила Україна своїм вторгненням у Курську область з початку серпня 2024 р, може стати останнім шансом запобігти подальшій ескалації та поширенню війни за межі російсько-української лінії фронту. Тож давайте разом послухаємо аналітика Стокгольмського центру східноєвропейських досліджень (SCEEUS) при Шведському інституті міжнародних відносин (UI) доктора Андреаса Умланда: «Наступальна тактика ЗСУ на російські землі змінить позицію та важелі впливу Києва на гіпотетичні переговори, що їх офіційно просувають багато Західних держав від початку війни 2014 р.

Досі в спілкуванні з іноземними партнерами, Києву довелося спиратися винятково на моральні та правові аргументи, посиляючись на правила світового порядку. Тепер же навпаки, 1) між Росією та Україною теоретично стала можливою менш нормативна, транзакційніша та простіша угода за принципом "земля в обмін на землю".

2) Згідно з інформацією, оприлюдненою «The Wall Street Journal», Дональд Трамп має намір запропонувати перемир'я, яке передбачатиме замороження поточної лінії фронту. Це означає, що території, які наразі контролюються російськими військами, залишаться під їхнім контролем, а українські сили не просуватимуться далі. Захвачену ЗСУ Курську територію Росії обміняти на частину української території. Таким чином, територія, яку зараз контролює Росія на Сході та Півдні України, залишатиметься в її руках, але без подальших спроб просування (або анексії нових земель).

Це перемир'я може дати Україні та Росії шанс на перегрупування сил і зміцнення своїх позицій, але без серйозного політичного діалогу і врахування інтересів усіх сторін, може призвести до ще більших жертв і страждань для цивільного населення. Опоненти кажуть: - Росія не почне переговорів з Україною, поки не звільнить Курську область»...

ВІЙНА - ЦЕ ЗАВЖДИ ШЛЯХИ ОБМАНІВ

Військовий експерт, полковник запасу ЗСУ Петро Черник переконаний, що операція на Курщині 2024 р. – це безпрецедентне явище в ході російсько-української війни. Чому ця операція почалася успішна? Бо вона була раптова і неочікувана. Ворог не чекав, що щось подібне може статися. Війна – це шлях обману. Через подібні операції буде зростати тиск на Росію. На московських болотах уже йде виття на повну силу й істерики від подій в Курській області. ЗСУ правильно створюють такий тиск і такі настрої. Якщо ЗСУ утворюють на території Росії ще одну подібну зону тиску, й росіяни по-справжньому ще одній області відчують, що таке війна, це тільки покращить наші позиції в стратегічному процесі, що призведе до завершення бойових дій в цілому. Але де взяти людей (військових) для ЗСУ?

Головним завданням на Курщині тепер має бути стабілізація плацдарму. Не треба рухатись «умовно і швидко» аж до Москви. Треба закріпитись на цих позиціях. Росіяни в угрупованні "Північ" мають приблизно 75 тисяч особового складу, й вони будуть робити все, аби блокувати та вибивати ЗСУ з Курської області. Можливо будуть залучати найманців із других країн, бо москалі побояться забрати частину своїх військових з головних напрямків бойових дій в Україні.

В українців можуть бути плани і далі Курської області. Що відбувається в Курській області в першій половині серпня 2024 року? Йшли бої за Курськ: (7 серпня 2024), на той момент ворог перебував у Новоіванівці, Ольгівці та Крем'яному. Передові загони ЗСУ почали заходити в Суджу та закріплюватися повноцінно у Гончарівці. Саму ж Суджу почали обходити з півночі. На півдні вдалося звільнити Гуєво та Горналь. Розпочався активний рух в бік Малої Локні. З цього дня і надалі, цей напрямок отримуватиме найбільше суперечливої інформації. Сили оборони України просунулися у Суджі та звільнили Гуєво, Горналь, Гоголівку, Рубанщину, Нижній Клин та Миколаєво-Дар'їво.

Станом на 12 серпня 2024 під контролем українських військ у Курській області перебували близько 1 тисячі кв. км російської території. Про це повідомив головнокомандувач ЗСУ

Олександр Сирський. Російські війська у Курську були дезорганізовані, відбувся захід в тил, що фактично призвів до краху російської оборони; угруповання росіян, що були біля кордону із Сумами, розірвали між собою зв'язок. Росіяни не знімають основних резервів із фронтів в Україні, лише частини, які погано взаємодіють між собою, планують направити до Курська. Паніка росіян продовжується і це добре для України. ЗСУ намагаються розширити наступ і закріпитися на позиціях.

Вдень 12 серпня 2024 лідер Росії Володимир Путін скликав нараду щодо ситуації в прикордонних з Україною регіонах. Очільник Кремля вимагав від Міноборони «негайно видавити супротивника» з Курської області. За даними виконувача обов'язків губернатора Курської області Олексія Смірнова, станом на 12.08.2024 українські військові наразі контролюють 28 населених пунктів області. Тоді як за даними групи «Deepstate», йдеться про контроль над понад 40 селами Курщини. (Примітка: «Deepstate» - це політологічна концепція, згідно з якою в США існує скоординована група (або групи) державних службовців, які не були обрані у верхні ешелони влади, але впливають на державну політику, незважаючи на демократично обране керівництво).

На середину серпня 2024 р. нам не було відомо, скільки українських вояків брали участь в операції, а також цілі та строки рейду в Курській області. Тож послухаємо експерта, народного депутата, полковника СБУ Романа Костенка. Він має 22 роки військового стажу, служив у центрі спецоперацій СБУ "Альфа", керував підрозділами спецназу та брав участь у різних спецопераціях. Захищав Донецький аеропорт тощо.

- Курська кампанія – це приклад асиметричних дій у війні. ЗСУ зробили так, щоб вся увага була прикута до Курської області. Це дуже правильна історія з проривом у Курську область, про цю операцію зовсім не було розмов. А пригадайте, коли ми говорили багато, а досягали маленьких успіхів. Рейд на територію ворога - це дуже складне завдання. Більш того, наші Західні партнери забороняли нам навіть стріляти в бік Росії, але головнокомандувач В.Зеленський, разом із верховним головнокомандувачем О.Сірським ухвалили рішення про вторгнення на територію противника. І це стало несподіванкою як для Росії, так і для США. Це приклад асиметричних дій.

Де зараз ви, кати мого народу?
Де велич ваша, сила ваша де?
На ясні зорі і на тихі води
Бже чорна ваша злоба не впаде.

Народ росте, і множитья, і діє
Без ваших нагаїв і палаша.
Під сонцем вічності древніє й молодіє
Його жорстока й лагідна душа.

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Пощезнуть всі перевертні й прибуду,
І орди завойовників-заброді!

Ви, байстрюки катів осатанілих,
Не забувайте, виродки, ніде:
Народ мій є! В його гарячих жилах
Козацька кров пульсує і гуде!

(Василь СИМОНЕНКО. 24.XII.1962.)

Багато експертів зараз кажуть: Чому ми пішли туди, а не, наприклад, даємо підкріплення своїми вояками на інші напрямки в Україні, де зараз справді гаряче? Друга частина експертів говорить про правильні дії. В таких умовах треба діяти асиметрично і Курськ тому приклад. Тільки за один день ЗСУ захопили там 350 квадратних кілометрів ворожої території.

Росіяни місяцями намагались і не спромоглись захопити такі території на материковій Україні. У москалів були певні успіхи з початку наступу 2014 р, але вони поклали десятки тисяч своїх солдатів і знищено безліч техніки.

Успіх в Курській області був крайнє необхідний для українського суспільства. Відбулася дискредитація української армії, моральний дух падав за відсутності перемог. Тому що багато людей, які не долучені безпосередньо до ведення бойових дій,

сприймали наші повзучі відходи по втраті територій. Останні великі перемоги в нас були в Харківській та Херсонській областях. Тож рейд ЗСУ в Курську область РФ був важливим. І зразу український дух піднімається. Ми показали, що ми здатні й будемо далі проводити такі операції. Це вже успіх, що ми так відпрацювали і працюємо, але, можливо, будуть інші напрямки в найближчий час. Якщо ми можемо атакувати ворога, ми маємо це робити. Автори книги не знають, чому ми раніше цього не робили. Але те, що зараз це показово вирішили зробити, і операція триває, позитивно впливає на ведення бойових дій – це факт.

Нажаль, сьогодні ми не знаємо мету цього рейду. В інформаційному українському просторі обговорюється, як приклад, можливість взяти під контроль Курську АЕС. Можливо у ЗСУ вже є плани і далі Курська. Можливо Україна готує «платформу» для обміну територіями, час покаже. З певністю можемо сказати: «На війні – це один із основних факторів, якого майже неможливо досягнути зараз через технічні засоби. Тому ми бачимо майстерність нашого командування в цій операції. Автори книги думають, що це буде окремо викладатись у військових вишах.

Позитив ми вбачаємо в тому, що противник не знає, чи буде продовжувати наступ ЗСУ, тому що це ніхто не знає. Противник не знає коли зупиниться наш рейд у Курській області, які у нас резерви і як ми будемо діяти в майбутньому. Правда є достатня кількість внутрішньої «наводчі», яка діє проти українського суспільства і ЗСУ.

В середині листопада 2024 військова контррозвідка та слідчі Служби безпеки України затримали діючого агента російської воєнної розвідки в лавах Сил спецоперацій ЗСУ. Ним виявився підполковник, командир одного з підрозділів Сил спеціальних операцій ЗСУ, якого окупанти завербували ще до початку повномасштабної війни 2022 р. Для виконання ворожого завдання "кріт" використовував своє службове становище, завдяки якому отримував інформацію про заплановані маршрути переміщення воїнів Сил оборони, їхнє озброєння та цілі. Йому загрожує довічне ув'язнення з конфіскацією майна.

Війна залежить від багатьох факторів, починаючи від мобілізації, закінчуючи питаннями, як на тій чи іншій ділянці стоїть якийсь батальйон. Чи він вже навчений, чи не втече, чи буде він битися, чи дадуть нам снаряди? Ми багато могли прогнозувати, але коли командир лягає на стіл тривожна відповідь про матеріально-технічний стан і там зазначено, що залишилось лише 5 снарядів для Patriot або Himars, ти починаєш по іншому дивитися на хід війни.

Перш за все командир цього підрозділу постарається подзвонити командувачу в штаб і кажеш: "Тут російський град стоїть, а мені треба Himars". А він тобі відповідає: «Тримайся шановний, в мене одна ракета осталась, і я жду, що буде щось серйозніше». І ти починаєш розуміти, що коли людина, яка керує угрупованням з десятків тисяч людей, а в неї є тільки одна ракета Himars, а все інше - артилерія, про яку сучасну війну можна говорити, які ставити прогнози на майбутнє? Це було конкретно на Херсонському напрямку.

Ми воюємо з великою Росією, яка по території більша за США у 2 рази і в 28 разів за Україну, перебуваючи в умовах обмеженого ресурсу зброї – дуже важко воювати. (Примітка: Загальна площа Росії 17 098 242 кв км (1-ше місце у світі), з яких на суходіл припадає 16 377 742 кв км, а на поверхню внутрішніх вод 720 500 кв км. Площа Росії у 28 разів більша за площу території України, майже вдвічі більша за площу США).

Навіть те, що закордонні держави дають Україні, за оцінками авторів книги, це лише 50% від того, що потрібно ЗСУ, щоб стримувати Російську Федерацію. Ми вже мовчимо про те, які ресурси зброї потрібні Україні, щоб не тільки стримати Росію, завдати їй удару і потім почати наступати.

Українські ж бригади на Курщині спланували наступ так, що не зустріли масованого й ешелонованого захисту: їх зустрічали російські прикордонники, строковики, штабні військові ідесь по лісах розкидані кадирівські бійці. Можливо, саме тому український наступ і почався якраз в цьому районі. Як відомо з відкритих джерел, ядром Курської операції стали дві бригади Десантно-штурмових військ ЗСУ – це легендарна й потужна львівська 80-та та сформована ще торік чернівецька 82-га. На другому тижні операції до них долучилася частина не менш загартованої 95-ої бригади ДШВ. Це десантно-штурмова Полі-

ська бригада (в/ч А0281 і пп В1740) — військове з'єднання у складі Десантно-штурмових військ Збройних сил України. Базується у м. Житомирі. Бригада була створена як 95-й навчальний центр, а згодом переформована на бригаду. Примітка-1: 80-та окрема десантно-штурмова Галицька бригада (в/ч А-0284 і пп В-3720) - військове з'єднання у складі Десантно-штурмових військ Збройних сил України чисельністю у бригаду. Базується у м. Львів. Примітка-2: чернівецька 82-га окрема десантно-штурмова Буковинська бригада (82 ОДШБр) - військове з'єднання Десантно-штурмових військ Збройних сил України чисельністю у бригаду. Базується у місті Чернівці.

Слідом за десантниками на зачистки й утримання позицій на території Курської області заходять щонайменше дві бригади Сухопутних військ, сформовані під час повномасштабного вторгнення, це 22-га та 61-ша. (Примітка: 22-га окрема механізована бригада (22 ОМБр) – це механізоване з'єднання Сухопутних військ ЗСУ чисельністю у бригаду. (Слід відзначити, що ця в/частина існувала у 1992-2003 роках, але була ліквідована. Знову ця в/частина почала існувати у 2023 році як 22 ОМБр). Від того, наскільки їм вдасться вкопатися і закріпитися на зайнятих ДШВ рубежах, залежить, як довго Сили оборони в принципі зможуть контролювати й використовувати у своїх цілях захоплені нині Курські території.

Адже рано чи пізно росіяни підтягнуть резерви й підуть відбивати міста і села Курської області. Тим часом Зеленський уже допускає розгортання там Силами оборони ЗСУ певної форми української "місцевої влади" – військових комендатур. Постає логічне запитання, як далеко українські сили планують просуватися на тих російських територіях? В українському інфопросторі в перші дні «Курської операції» навіть з'являлися ідеї про захоплення російської Курської АЕС та можливість "обміняти" її на українську Запорізьку атомну станцію (ЗАЕС).

З політичної точки зору, такий сценарій сам по собі виглядає фантастичним. Крім того, з аналізу військових наступів ЗСУ видно, що, принаймні на даному етапі, Україна не ставить перед собою мету захопити АЕС. Для її утримання в режимі кругової оборони на відстані сотень кілометрів від кордону і українських баз постачання, з ризиком постійних атак і оточень потрібні значно більші сили, ніж ЗСУ задіяли в Курській опера-

ції. Однак просування українських підрозділів, що триває в бік Курська, може говорити про бажання ЗСУ скувати російські сили в цьому районі. Зі стратегічної точки зору, корисним могло б бути перерізання міжнародної траси Е105, якою здійснюється забезпечення угруповання російських сил у районі Белгорода. (Автошлях Е105 бере свій початок в норвезькому Кіркенесі і закінчується в Ялті. Довжина – 3770 км. В Україні починається на пропускному пункті Гоптівка. Далі збігається з міжнародними автошляхами М20 і М18 і проходить через міста Харків–Запоріжжя–Сімферополь–Алушту та Ялту).

Якби тамтешні окупаційні сили втратили підтримку з півночі, то загрожувати Харкову й утримувати захоплені райони Харківщини їм було б значно складніше. Якщо взагалі подібне – можливо. Припускаємо, що під час планування в О.Сирського сподівались, що для Курська росіяни братимуть підсилення на двох найпекельніших для ЗСУ напрямках – Торецькому та Покровському. Однак за тиждень «Курської операції», підрозділи ЗСУ, що стоять на Покровському напрямку, жодного полегшення вони не відчули. Росіяни продовжують ломитися в палаючий Торецьк і засипати його КАБами, а також практично щодня просуваються в селах дорогою до Покровська. Поки російські війська не мають достатніх сил для контратаки у Курську, ЗСУ почали будувати там свої лінії оборони, що свідчить про намір довго утримувати зайняті території.

Що прогнозують експерти? Ми звернулися до директора інформаційно-консалтингової компанії «Defense Express» Сергія Згурця: - Росіяни перекидають на курський напрямок: батальйони 810-ої бригади (відомої своїм рівнем втрат); інтернаціональну бригаду "П'ятнашка"; кадірівський "Ахмат"; окремі батальйони, що були задіяні у вторгненні в Запорізькій і Херсонській областях та очікуються війська з Північної Кореї. Сама поява північних корейців вже активізувала співпрацю Південної Кореї з Україною – зокрема розвідувальну.

Названі російські в'їждили в «операцію солянка», проте цієї «солянки» замало, щоб змусити українські Сили оборони відступити із зайнятих у Курській області територій. Для цього, за підрахунками С.Згурця, Росії потрібно перекинути на Курщину орієнтовно 30–40 тисяч військових. Поки ж росіяни накопичують резерви і пробують блокувати просування україн-

ських військ по флангах. С.Згурець: - Зараз для нас ідеальна схема виглядає так: ворог забирає сили з інших напрямків, кидає на курський напрямок, оголюючи свої резерви, але навіть цей процес матиме зиск для інших ділянок фронту.

Якщо ж говорити про сценарії дій українських Сил оборони, то можливе як просування по флангах, так і вглиб. Проте що далі буде проникнення вглиб російської території, то більша загроза для нашої логістики і флангових ударів. Тому зараз логічно виглядає те, що ми намагаємося розширити наступ на Захід і Схід. Просуваючись по флангах, ми можемо протягнути лінію Рильськ – Коренево – Суджа, яка десь на 100 кілометрів скорочує протяжність лінії фронту і проходить по російській території. Вона має обмежену кількість доріг, які можна контролювати. Вона має річки, на яких можна будувати оборону. І ця лінія теоретично може триматися певний час ЗСУ як такий проміжний рубіж оборони.

А ще дії українських сил на Курщині нагадали експерту С.Згурцю тактику радянської армії часів Другої світової війни. Тогочасна Курська битва відбулася 1943 року на територіях нинішніх Орловської, Курської, Белгородської та Харківських областях. Вона тривала з 5 липня по 23 серпня 1943 року, і була однією з ключових битв Другої світової війни. Задум радянської Ставки Верховного Головнокомандування полягав у тому, щоб в оборонних боях на Курському виступі знесилити ворожі німецькі війська, а потім перейти у контрнаступ. Бої того часу одразу ж набули вкрай запеклого характеру.

В тогочасній Курській операції (1943 р), як і тоді, реалізували концепцію оперативно-маневрової групи. Коли формуються кілька мобільних бригад, які скеровані на прорив оборони противника, відкриття нового фронту та дії з опертям на власні можливості. С.Згурець каже: «Поеднання цих кращих практик Другої світової війни, сьогоднішній головнокомандуючий ЗСУ О.Сирський вивчав в в'академії, вони були творчо опрацьовані посилені сучасними технологічними рішеннями нового етапу і дали максимальний результат. Це забезпечило шок для москалів і здивування для наших західних партнерів».

Послухаємо інших експертів. Спілкуючись останні кілька місяців із політиками й експертами за кордоном, директорка безпекових програм Ради зовнішньої політики "Українська при-

зма" Ганна Шелест не могла позбутися відчуття, що вона повернулася в перші місяці повномасштабного вторгнення в Україну (2022). Саме тоді, як і зараз, з боку іноземних співрозмовників лунало так багато порад про те, що Україні потрібно йти на переговори та компроміси з Росією. Але з початком «Курської операції» 2024 р. подібні упадницькі настрої зійшли нанівець. Аналізуючи всі розмови, які вона мала у багатьох європейських столицях в останні пів року, Г.Шелест каже, що головний страх був саме залучення цих країн до війни. Західні політики весь час твердили: «Не можна допустити російського удару по території держав - членів НАТО. Треба терміново щось робити, щоб не було загострення чи провокації».

І раптом, коли відбувається «Курська операція» 2024, яка є стовідсотковим загостренням, ми бачимо іншу риторику, або мовчазну підтримку, або навіть схвальні заяви, що Україна має право захищатися. Їхній страх зупинився і в передачі зброї, і в дозволах і таке інше. Як приклад, успіхи Сил оборони ЗСУ на російській території стали для Британії достатньо сильним аргументом, щоб дозволити використовувати ракети дальнього радіусу дії в глибині Росії. Проте Г.Шелест нагадує про те, що і системи «HIMARS» українські військові почали використовувати для ударів по російській території тільки з травня 2024 року.

Психологічний ефект від «Курської операції» не менш важливий, ніж практичні речі на полі бою, впевнений експерт закордонних справ Павло Клімкін. Він вважає, що успіх українських Сил оборони свідчить про вразливість Кремля і змінює сприйняття сьогоденної Росії й особисто В.Путіна під негативним кутом зору. Вразливій людині складно диктувати свої умови: «Вона часто стає в позу». Тобто це створює психологічне й політичне тло для того, щоб переговори відбувалися в іншій логіці.

Зараз, скоріш за все, буде ескалація, підняття ставок. Якщо з боку Росії піднімаються ставки, то і Захід для себе отримує своєрідну нагоду для підняття ставок, – прогнозує Клімкін. Через ескалацію можна прийти до кращого розуміння, хто на яких умовах хоче, чи не хоче домовлятися. Через ці події ми отримуємо точно не гірші позиції на можливих переговорах, а в перспективі, можливо, навіть і кращі. Клімкін не бачить, що ми можемо щось втратити, є можливість більше виграти.

На початку листопаду 2024 року оператор БПЛА 95 окремої десантно-штурмової бригади Іван Кащенко з позивним "Кощей", який бере участь у бойових діях на території країни-агресорки каже: «В українських військових на Курському напрямку все є, але бойовий дух сильно підірваний, оскільки люди вже втомилися». Військовий наголосив, що ситуація нині дуже складна. За його словами йде маневрена війна: «Туди – сюди». Українська влада весь час підкреслює, що ми на Курщину і інші російські території не претендуємо, і рано чи пізно наші військові мають повернутися до України. Водночас росіяни почали тиснути на Курщині та потихенько захоплювати українські території.

Не звертаючи сильної уваги на присутність бійців ЗСУ у Курській області, Росія вже кілька місяців проводить активні наступальні дії на території України. Скільки в неї ще ресурсів продовжувати цей наступ? Коли ці наступальні дії можуть захлинутися? Все це буде залежати від того, які в нас будуть ресурси. ЗСУ зараз на великий відсоток залежить від наших партнерів за кордоном, від їх боєприпасів. Ми певну кількість виробляємо свого, але цього геть не достатньо для війни з Росією. Якщо закордонні партнери будуть давати в достатній кількості, хоча б 50% запланованої зброї, ЗСУ зможе поступово збивати наступальний потенціал Росії. На скільки цього вистачить – важко сказати. Можливо Україну намагаються стримати і посадити за стіл перемовин.

Ніхто цього зараз не знає. Цього не знає навіть В.Путін, цього не знає В.Зеленський, цього не знають навіть ті люди, котрі виграли президентські перегони в США. Бо на початок грудня 2024 року, ці люди не знають як відреагує Китай і яке рішення прийме В.Путін. У Росії дуже великі втрати у живій силі. Із тих всіх завдань, які вони собі ставили на початку вторгнення, і які в них залишились на даний момент на реалізації – це Донецька, Луганська область у кордонах, для того щоб можна було щось «продати» (обміняти) і всім показати, що це було основне завдання.

Точка зору авторів книги, що наступна операція москалів – це південь України. Вони однозначно будуть намагатися за-

хопити Миколаївську та Одеську область. Для них це стратегічний напрям, бо це Чорне море. Вони розуміють, що і життєздатність України залежить від того, хто контролює Південь. І взагалі Москва вважає ці землі історичними своїми, тому що це був їхній вихід у Європу. Нехай не довго, але це достатньо москалям, щоб нагадувати про історично минуле. Тому вони в своїх пропагандистських роликах почали часто згадувати Одесу з Миколаєвом. Для Москви це стратегічне питання: «вихід до Придністров'я через Одесу і Миколаїв». Можливо це їхні плани, що треба робити через 10 років, бо на момент написання книги ми не знаємо, як закінчиться війна.

Можливо війна закінчиться через певний проміжок, коли ЗСУ будуть завдавати москалям втрати, їм буде дуже боляче, і вони скажуть: "Давайте миритися, бо ми не можемо далі вести бойові дії, бо нас задавили закордонні санкції, в нас багато загинуло бійців, або ми втратили весь військовий потенціал". Пам'ятайте, якщо втручається хтось третій і скаже: "Давай ми вас помиримо", як правило, такий мир досить довго не триває. Станом на початок грудня 2024 року Росія в тому положенні, коли вона не хоче йти на перемовини на наших мовах або на чийхось умовах. Вона має тактичну ініціативу, вона зараз має більший ресурс, і намагається маніпулювати деякими політичними елітами і буде робити все для того, щоб у цих перемовинах Україна програла.

Якщо з Росією і розмовляти, то тільки тоді, коли ініціатива буде за Україною, коли москалі зазнають великих втрат і будуть задавлені санкціями. І наше політичне керівництво команди «ЗЕ» має це розуміти. Зараз у цій ситуації розмовляти з Росією – це йти на поступки і переносити війну на «потім», але з іншими наслідками. Опоненти кажуть: «Може бути третій найгірший для нас варіант. Коли все-таки без миру росіяни продавлюють українців і змусять йти на якісь поступки. Автори книги цього навіть уявляти не хочуть»...

На жаль, Європа виявилася дуже не готова до війни з Росією не тільки в плані свого оборонно-промислового комплексу, але і в плані своїх військових запасів. Тож Україні зараз потрібно робити все, щоб розвивати свій оборонно-промисловий комплекс. І цим треба було займатися вчора, не говорити, а конкретно займатися. Зокрема - ракетною програмою.

Передусім тому, що це та зброя, яка може в перспективі стримувати взагалі будь-які просування Російської Федерації. Всі ті війська, або ще щось, Україна можемо знищувати ще на території Росії або просто завдавати таких же ударів, які вони завдають нам в період воєнних дій. І це буде про паритет. Ми вже вигребли всю номенклатуру радянського озброєння в тих країнах, які були дружніми до нас або недружніми через треті країни.

Президент Зеленський переконаний, що правитель РФ - Путін не хоче домовлятися про припинення війни в Україні з українською владою, бо він хоче вести такі розмови з іноземними лідерами для припинення своєї міжнародної ізоляції. В.Зеленський каже: «Путін не хоче миру зовсім, але це не значить, що він не хоче сідати з кимось з лідерів за стіл переговорів. Тому що для нього це руйнація політичної ізоляції. Для нього це вигідно – сідати, розмовляти і не домовляться. Він невізний, а щоб розмовляти – це виїзд кудись, а значить треба йому це розблокувати. Це руйнація ізоляції»...

Як зустріли війну пабліки (різновид спільноти у соціальних мережах) Суджи та Курська? Від наступу України на Курщину російські ЗМІ разом із московською владою почали оговтуватися тільки на другий – третій день. Спочатку пропагандисти повторювали офіційні повідомлення про перекидання резервів, про стабілізацію ситуації, видаючи старі відео з Донбасу за "успішні удари" по колонах ЗСУ в Курській області.

Коли стало зрозуміло, що до Курчатова з його АЕС та міста Курська українці не ще дійшли, в московських студіях дедалі більше почали з'являтися коментатори. На другому тижні «Курської операції» Збройних сил України, один із головних заспокійливих меседжів зводиться до думки, що наступ ЗСУ «*это спланировали генералы НАТО*», проте цей план виявився «абсолютно провальным и бездарным». Хай як заколисувала б російську публіку пропаганда Москви, її чари втрачають силу на території самої Курської області та в місцевих Telegram-каналах, таких як "Суджа Родная", "Курский БомондЪ" тощо. Атмосфера в їхніх пабліках нагадує пристрасті з колишнього

радянського фільму "Гараж". Як так сталося, що на кордоні не було фортифікацій, на які російська влада витратила кілька мільярдів рублів; чому не організували евакуацію з населених пунктів Курщини; де укриття; як доїхати на роботу, якщо зупиняється весь транспорт у Курську; чому немає води і світла?

Місцеві жителі ламають списи навколо вмиль роздутих цін на оренду житла в Курську для біженців. Та навколо непомірних тарифів таксистів, які користуються ситуацією із зупинкою транспорту під час численних повітряних тривог. В чатах і СМІ з'являється чимало питань і до самої Москви. «Глибинний російський народ» обурюється великою кількістю строковиків на Курській ділянці фронту. Роздумує, як прожити на 10 тисяч рублів, що їх пообіцяв В.Путін своїм біженцям. Люди не розуміють, де саме розташовані "червоні лінії" і чому Кремль досі не показав Білому дому "кузькину мат". Дивуються, як так сталося, що Київ досі не стертий з лиця землі разом із усіма його центрами ухвалення рішень.

Гніваються, що на центральних телеканалах РФ не можуть вивчити та правильно вимовити курські топоніми, продовжують показувати розважальні програми. А москвичі сидять по кав'ярнях та радіють життю. Перенесення війни на територію РФ, особливо перші дні боїв на Курщині, показали дезорганізованість та роз'єднаність населення. Проте росіяни намагаються налагоджувати горизонтальні зв'язки в момент реальної катастрофи та бездіяльності московської і місцевої влади. Сотні звернень до бункерного фюрера, в яких росіяни розповідають про те, як вони опинилися у зоні бойових дій, ніхто не прийшов на їх захист, а місцева влада втекла, що путінська "СВО не йде за його планом" і таке інше.

«Курский БомондЪ» ряснів подяками на кшталт "дай Боже здоровья водителю, который остановился и довез меня домой и не взял ни копейки". А російське видавництво "Суджа Родная" почала збирати гроші на авто УАЗ "Буханка" для російського спецназу. Апофеозом безпорадності росіян у ситуації, коли війна прийшла на їхню землю, стала історія, яку роздмухують російські ЗМІ – про якусь "вагітну жінку Ніну Кузнецову", яку *"расстреляли украинцы, когда она пыталась на авто вырваться из Суджи"*. Нібито її тіло й досі рідні *"не могут забрать, потому что украинцы не отдают"*. (Це якась дурня)...

Під кінець листопада 2024 року надійшло рішення Білого дому США дозволити Україні бити американськими далекобійними ракетами по території Росії – виключно в Курської області, це як реакція на залучення у війну військовослужбовців Північної Кореї. Україна є жертвою зовнішньої агресії і відповідно до статті 51 Статуту ООН має невід'ємне право на самооборону. Рішення США має на меті стримати Північну Корею від відправки додаткових своїх сил для допомоги Росії у війні проти України. В Білому домі сподіваються, якщо північнокорейські сили у Росії потраплять під серйозний удар, то вони можуть переглянути своє рішення щодо подальшої підтримки РФ людськими силами. А це у свою чергу негативно позначиться на російському наступі по витісненню українських сил із Курщини.

Російські посадовці продовжують вдаватися до погрозливої риторики, намагаючись утримати США від публічного надання дозволу на використання Україною наданих США ракет АТАСМС в Курській області. Москалі кажуть, що українські удари по Росії з використанням наданих Заходом ракет АТАСМС означатимуть ескалацію і безпосередньо залучать західні країни до війни. Президент Франції Еммануель Макрон заявив, що президент США Джо Байден прийняв "правильне рішення", дозволивши Україні використовувати американську зброю для завдання ударів по території Росії.

По-перше, це дзеркальна відповідь Путіну на його вимоги до України "визнати нову геополітичну реальність" і відмовитись від окупованих територій. Якщо послуговуватись такою логікою, то "ядерна наддержава" мусить теж забути про свої міста в Курській області.

По-друге, це питання справедливості, коли країна-агресор, яка принесла війну на чужу землю, отримує її і на своїй.

Той, хто не поважає недоторканності кордонів, має бути готовим, що його кордон теж перейдуть у будь-якому місці. Країна, яка позбавила дому мільйони українців, має пережити лавину власних розлючених біженців з Курська.

І, по-третє, це, може, найгучніша спроба політичної дестабілізації російської влади. Кремлівський режим спокійно існує

доти, доки забезпечує обивателю сите життя в обмін на можливість монопольно займатись політикою і війною. Початки глибокої економічної кризи, помножені на сотню тисяч внутрішньо переміщених людей, можуть мати непрогнозовані наслідки для російського режиму. Як іронічно сказав Зеленський, правління Путіна почалося з трагедії підводного човна "Курськ" і може закінчитись теж трагедією Курська, але уже міста.

Курська операція показала: росіян можна «рвати на шматки». Про це каже Юрій Жуковець – капітан і командир розвідроти 103-ої окремої бригади тероборони. У свої 25 років він вже Герой України. Наш прихід у Курську область відбувався на ентузіазмі й на адреналіні. Це були ті моменти, коли ти розумієш, що нарешті війна прийшла на російську землю. І ти знаєш, що подібне ніхто з Росією не робив із часів Другої світової війни. Ми показали всьому світу, що не така вже і неприступна ця країна, що в неї є свої слабкості, що її можна рвати і бити по мордасам. Якщо мати трішки більше засобів, сил і натхнення, їхню територію можна порвати на декілька шматків. Погляньте як за 1000 днів великої війни від 2022 р. ЗСУ відмінували понад 724 тис окупантів, понад 20 тис артилерійських систем, понад 19 тис ББМ, понад 9 тис танків та тисячу засобів ППО.

РІЗНІ ДУМКИ ПРО КУРСЬКУ І ПОКРОВСЬКУ БИТВИ

Командувач Сухопутних військ ЗСУ генерал-лейтенант Олександр Павлюк сказав: «В Курській області російські війська, станом на кінець листопада 2024 року перейшли від ведення маневрової оборони до наступальних дій, з метою повернення території під контроль РФ, противник застосовує тактику прориву оборони

ЗСУ. Ворог хоче повернути контроль над територією по лінії державного кордону».

Поки наші захисники та захисниці успішно просуваються там, де з часів Другої світової війни «деди наші ваєвали» та не ступала нога іноземного солдата на землі РФ, послухаємо думки різних спеціалістів про курсько-покровські битви. На цей час противник застосовує тактику малих груп чисельністю до відділення та за підтримки артилерії намагається витіснити наші підрозділи ЗСУ з позицій. Далі генерал-лейтенант каже, що окремі успіхи росіян супроводжуються значними втратами ворога в живій силі, що примушує його постійно переміщувати до Курської області додаткові сили з інших напрямків.

Де знаходиться Покровськ і де – Курськ? Місто Покровськ в Україні - це адміністративний центр Покровської міської громади та Покровського району Донецької області. До 1934 р. це пристанційне селище за назвою Гришине, у 1934–1938 змінено на Постишеве, у 1938-1962 р. знову зміна на Красноармійськ, від 2016 р. - місто Покровськ. (Для довідки: Від Києва до кордону з РФ понад 200 км. Найдовший спільний кордон з Росією має українська Сумщина – 563 км. Відстань від українського кордону до Москви — 415 км).

Місто Курськ знаходиться в Росії, це центр українсько-російського етноісторичного краю, загальна назва «Курщина». Можливо назва міста походить від терміну «кур'я» — «річкова затока, чи вузька протока річки, або затон». Курськ вперше згадується в житті Феодосія Печерського 1032 р, коли Дніпровське лівобережжя перейшло у володіння Ярослава Мудрого. Друга згадка була в Лаврентіївському літописі 1095 р. Тоді курським князем Ізяславом Володимировичем була зведена фортеця. З

кінця 11 століття Курськ був одним з щонайпотужніших форпостів на межі Київської Русі. У 1238 році місто було повністю зруйноване татарами-монголами. Від 1360 року до кінця XV ст. Курськ був у складі Великого князівства Литовського. У XVI-XVII ст. Курськ вже був оборонним пунктом Московської держави (куди увійшов у 1508 р), стояла Курська фортеця на межі з Річчю Посполитою і Диким полем (Україна). 26 листопада (9 грудня) 1917 у місті була проголошена радянська влада. Але 28 листопада 1918 р. у Курську був сформований прорадянський Тимчасовий робітничо-селянський уряд України, який за кілька днів переїхав до м. Суджа. Влада у Курську перейшла до тодішнього уряду України (УНР). 19 листопада 1919 Курськ знову захопила Червона армія москалів.

Курська область межує на південному заході з Сумською областю України, на сході - з Воронежською, на півдні – з Белгородською, на північному заході - з Брянською, на півночі – з Орловською, на північному сході – з Липецькою областями РФ. Популярність Курську принесли Курська битва в період Другої світової війни і Курська магнітна аномалія. (Не плутайте з російським атомним підводним човном «Курськ», який з 118 членами екіпажу затонув в Баренцовому морі 12 серпня 2000 р).

До серпня 2024 року російські війська, які знаходились в Курській області РФ, постійно тероризували українську територію Сумської області. Вночі 6 серпня 2024 окремі підрозділи ЗСУ прорвали російський кордон і почали займати територію Курської області. В області оголосили повітряну тривогу через атаку українських дронів, під обстрілом опинилося місто Суджа. В Курській області базується чимало російської живої сили і техніки. Зокрема 448-ма бригада 20-ї армії РФ, яка має на своєму озброєнні ракети «Точка-У» та «Іскандер-М».

В ніч на 19 листопада 2024 Сили оборони України вперше завдали удару американськими далекобійними ракетами ATACMS по території Росії. Удар нанесли по 67-у арсеналу ГРАУ у Карачеві Брянської області РФ. Повідомлялося, що станом на 2.30 ночі зафіксовано 12 вторинних вибухів та детонація в районі цілі. Американські ракети ATACMS залежно від модифікації можуть мати дальність від 140 до 300 км.

У Курську мають постійну дислокацію 27 військових частин, як приклад, 16-та окрема бригада радіоелектронної боротьби; 27-ма бригада радіаційного та хімічного захисту; авіа-технічна база (в/ч 13830), а ще там діють центри підготовки бойовиків ПВК «Вагнер». В м. Суджі є залізничний вузол, який являється важливим логістичним пунктом постачання військ РФ. Тож 6 серпня 2024 р. ЗСУ атакували відразу 15 населених пунктів Курщини. Про бої у прикордонні писали Telegram-канал «Astra» та російський паблік «Два майора». За даними останнього, вдалося зафіксувати просування російської військової техніки у бік населених пунктів Курилівка та Гончарівка. Генеральний штаб ЗСУ ніяк не коментував таку інформацію ворога.

З 6 по 8 серпня 2024 р. росіяни у своїх СМІ наполягали: усі атаки ЗСУ - відбиті, і 2 дні писали про те, що українці блефують і спробою рейду на Курщину прагнуть «поліпшити свої переговорні позиції». А в.о. губернатора, пан Смирнов закликав росіян зберігати спокій та не піддаватися на провокації. Тривогу розганяв Telegram-канал «Shot», який писав про поранення місцевих мешканців. А Telegram-канал «Mash» виклав фото української ДРГ у складі як мінімум сотні осіб, яка діяла на Курщині. Ворожий канал «ВЧК-ОГПУ» 6-7 серпня 2024 повідомляв, що українські війська вже нібито під Суджею, звідки мешканці у паніці намагаються втекти до Курська. А розрекламований чеченський спецпідрозділ Росгвардії «Ахмат» утік з місця бою.

Чому генштаб ЗСУ вибрав Курську область для свого удару? Керівник Центру військово-правових досліджень Олександр Мусієнко згодився з думкою авторів книги, що на Курщині знаходилось багато російський військових частин. Росія використовує Курську область для обстрілів районів української Сумщини. Тож на думку О.Мусієнка, українські сили активізувалися для того, щоб зняти ризики ударів по Сумщині, завдати превентивні удари і перенести війну на російську територію...

Цікаво, що у Росії захоплення Курщини боялися ще у 2022 році. Так, колишній губернатор області і керівник курського осередку правлячої партії «Єдина Россия» Роман Старовойт навіть демонстрував «документ» з «печаткою українського «Азова», де був розписаний план окупації Україною - Курської області. Паніка серед росіян посилилася після того, як на початку 2022 року президент В.Зеленський підписав Указ про істо-

рично населені українцями території Російської Федерації, серед яких була і Курська область.

Нагадаємо, що сміливі рейди у ворожий тил, бойові операції у прикордонних областях уже були неодноразово. Їх проводили не тільки підрозділи ЗСУ, за офіційною інформацією, російські добровольчі формування що воюють на боці України: Російський добровольчий корпус, легіон «Свобода Росії», Сибірський батальйон тощо. Про три таких бойових операцій у тилу ворога ми вже писали. Вони мали сильний психологічний ефект, демонстрували, що війна прийшла на території Білгородщини та Курщини РФ. (Збройні сутички у Білгородській та Курській областях були у 2022, 2023 та у 2024 тривали від 12 по 21 березня. Курська операція повторилася від 6 серпня 2024 р).

На тимчасово окупованих територія як українськими, так і російськими, в інформаційному просторі розгорнулася одна із найважливіших битв, результат якої може мати чималий вплив на весь хід війни, назвемо її «інформаційна війна». Скажемо чесно, в цій інформаційній битві ми поки що поступаємось ворогові тому, що він має продуманий план інформаційної кампанії, засоби просування потрібної йому «інфи», і централізоване керівництво «інфовійськами», а ми сподіваємось що «правда сама себе покаже». Але час свідчить, що саме сьогодні ми маємо справу саме з черговою і дуже непересічною інформаційною битвою.

Дивимось на початкову диспозицію сторін перед Курською офензивою:

► - У наших ворогів назріває безнадійно глибока криза ресурсів, в першу чергу «збройного заліза», якого лишилось одних видів на рік війни, а інших взагалі на півроку, в другу чергу «людського м'яса», якого поки вистачає, але новий набір до війська йде все важче та дорожче.

► - Наші не глибокі удари по російських територіях ще не знекровили економіку РФ, але вже стали вагомим фактором формування як експортної пропозиції, так і внутрішнього ринку нафтопродуктів; елементарна екстраполяція показує що за рік

другій армії світу буде просто нічим заправляти те збройне залізо, яке на той час ще буде здатне їздити.

► - Криза ресурсів та резервів, яка явно вимальовується на обрії у наших ворогів (і яку добре бачить їхнє командування), буде ще попереду. А тим часом українська мобілізація ще тільки повільно розпочинається, тож поки що на фронті ми в глухій обороні, ворог ціною величезних втрат просувається вперед у Донбасі, і вже націлився на Покровськ.

► - Українське тилове суспільство в глибокій депресії, російський наратив про «їхню непереможність у війні на виснаження» успішно поселився у головах багатьох людей, (всупереч фактам, цифрам та оцінкам експертів), і всякі соціологічні контори вже маніпулюють «опитуваннями» довкола «компромісів» та «прийнятних умов» української капітуляції.

► - На Заході все ще гірше: наратив «непереможності» Москви прийнятий практично безальтернативно, і в їхніх медіа Київ вже остаточно «поховали», та вже відверто «нагинають» українське суспільство на смертельну для нас «заморозку» війни. З цього приводу малюють різні плани...

Китай виступив за мирне вирішення війни в Україні після того, як США дозволили Україні застосовувати американські ракети великої дальності для ураження військових об'єктів на території Росії. Про це на брифінгу заявив представник МЗС Китаю Лінь Цзянь. Китай позиціонує себе як нейтральну сторону у війні в Україні і заявляє, що не надсилає летальну допомогу жодній зі сторін, на відміну від США та інших західних країн.

В цих умовах у Кремлі ухвалюють цілком мудру стратегію: максимально прискорити наступ на Донбасі (за будь-яку ціну, не жаліючи останніх резервів, адже часу мало, якщо просуватись повільно, наступ все одно захлинеється через брак ресурсів, і далі почнеться обвал армії з усіма наслідками). Максимально вичавити з цього наступу (який в реальності нічим не відрізняється від таких само наступів в цій же самій Донецькій області літа 2022 р, зими та весни 2023, зими та весни 2024 р). Подати його як «вирішальний», та встигнути дотиснути ЗСУ на

смертельну для українців та рятівну для росіян «заморозку» війни. Встигнути захопити побільше українських територій до того, як брак ресурсів та резервів російської армії стане очевидним, і тоді з Москвою говоритимуть вже зовсім не про «заморозку» війни та київську капітуляцію. Будуть зовсім інші вектори російсько-української війни.

Розрахунок Кремля не дурний, і цілком міг спрацювати. Для наших ворогів це єдиний рятівний сценарій, при всіх інших за півроку картина для них буде геть нерайдужною, а за рік швидше за все катастрофічною. Тож впоратись із Україною за найближчі 2-3 місяця - є єдиним шансом уникнути програшу у цій війні. Відповідно на реалізацію цього шансу, Росією кинуті всі ресурси, як військові, так і інформаційні та політичні.

І тут раптом ЗСУ заходять на Курщину. Весь путінський план тріщить по швах, та практично обнулюється майбутній російський «план перемоги» – якщо тільки зараз ЗСУ не зроблять фатальної помилки.

Вже перші тижні Курської операції дали очевидні та вкрай непересічні результати:

► - На Заході абсолютно змінились настрої та тональність медіа, теза про нібито «очевидну непереможність» Москви повністю розвінчані. Навпаки – всі вражені тим наскільки «глиняні ноги» виявились у розпіяреного «московського колоса», і наскільки насправді Росія виявилась вразливою та недолюгою. Розмова різко змістилась в площину того, як саме можна і треба перемогти Росію, які для цього потрібні ресурси та можливості, та як би їх нам (Україні) надати.

► - Бажаючи примусити Україну «заморозитись» різко «відморозились» самі, та поки що сидять принішклі (хоч звісно їхні підступні голосочки ми ще не раз почуємо).

► - Абсолютно дезавуйовані тези про «червоні лінії», після яких нібито бункерний фюрер Путін натисне «Страшну червону кнопку», і світ порине у ядерний апокаліпсис – виявилося блефом. «Разруха не в клозетах, а в московських головах», так само і «червоні лінії» існують не на карті, а лише в старечій уяві дідуся Байдена. Подивіться, ЗСУ спокійно та поділовому окупували територію ядерної держави (РФ), і небо не впало на голови, а «Червона кнопка» так і лишилась зброєю кисельових та соловйових свистунів. Реальність зовсім інша.

► - В самій рашці (Росії) запустились вкрай цікаві процеси: починаючи від того, що виявляється полон та смерть дітей російських строковиків сприймається зовсім не так само, як смерть та полон дорослих «добровольців СВО» на фронті, і продовжуючи поступовим усвідомленням того, що король Путін голий-голісінький», і не здатний захистити не лише свіжо приєднані землі, але навіть «корінні та ісконні» землі, тим більше голий король Путін не здатний та не зацікавлений захищати свій московський «лохторат».

► - В якості простого бонусу Україна вперше за війну наблизилась до паритету по кількості російських полонених.

► - Ну і зрештою по мірі розгортання нашої Курської операції, ворог все більше стикається з браком резервів, і таки змушений після відчайдушної спроби зупинити українців силами російських строковиків та найманців, поступово почали знімати одну за одною частини із фронту – спершу із «спокійного» Запорізького напрямку, потім із Харківщини, і от днями перші частини почали перекидатись із Донбасу до Курська.

Курською операцією, загалом ЗСУ добились найбільшого військового успіху після осені 2022 року, і продовжуємо цей успіх закріплювати та розвивати. З усього переліченого вище для нас найважливішими є зміна міжнародної ситуації, бо допомога наших Західних союзників напряму залежить від такого непевного фактору, як їхня віра в нашу здатність перемогти, та внутрішні процеси, які українці запустили у РФ.

Але перше значно ослабне, а друге взагалі не встигне дати значимого ефекту, якщо наша Курська операція закінчиться найближчими тижнями, і виглядатиме як не дуже блискучий рейд чи наскок. Захід може сказати, українці знайшли у ворога слабину, заскочили зненацька, а далі повернулись додому, бо москалі почала воювати по справжньому, і ЗСУ повернулись на українську територію. І знову з усіх ЗМІ понесеться та сама пісня про «непереможність Москви у тривалій війні» з усім що із цього витікає.

Зовсім інша історія якщо ми закріпимось в Курській області на кілька місяців, облаштуємось, просуватимемось скільки можемо вперед (Брянщина від Курщини недалеко), а далі організуємо оборону, та відбиватимемо спроби ворога винести нас назад за «паребрік російського кордону».

При такому сценарії кожна партія трупів російських бійців в критих авто із «ісконно русскої землі» буде в Росії посилювати ефект «голоного короля» Путіна. Треба розуміти психологію росіян: вони пробачають своїм царям та генссекам будь-які звірства та злочини, поки ті демонструють силу; слабкість же не пробачають ніколи. А кожний день нашої Курської операції демонструє слабкість Кремля значно краще, ніж будь-який наш успіх на фронті всередині України. Ці очевидні речі зрозумілі не тільки авторам книги і українським

читачам, але В.Путін та його команда знають про це значно краще за нас.

І от тоді (після першого шоку) Кремль придумав стратегію виходу із ситуації. Стратегія дуже ризикована, але має шанс на успіх. І ключовим елементом цієї стратегії є ми з вами – тилове українське суспільство. У Кремлі прийняли той факт, що у них відсутні військові резерви та ресурси для того щоб швидко викинути ЗСУ з Курщини суто військовим способом – хіба що ціною припинення наступу в Донбасі та перекидання звідти найбільш боєздатних частин РФ. Однак майбутня російська «перемога» такою ціною на Курщині, для Кремля не є перемогою. Чому? Тими темпами ведення війни, які ввела РФ в Україні, надовго не хватить, час-ресурси-зброя в росіян обмежені. До головної російської мети, шляхом війни в Україні – дуже далеко. Якщо почати виручати Курську область шляхом зняття російських військ з основних фронтів в середині України, наступить неминучий колапс окупаційного війська РФ. Тож на тлі провальної для росіян військової ситуації, москалі продумали та скоординували інформаційну операцію. Суть цієї операції: всіляко применшити масштаб та значення подій на Курщині, та

так само всіляко роздмухати роль та значення наступу на Покровськ.

Інформаційну війну направили на ЗСУ і мирне українське суспільство. Возвеличили наступ на Покровськ, живої сили і техніки не жаліють, стирають міфічні «червоні лінії», в українських і російських головах малюють викривлену картинку війни, яка вигідна Москві. «Якась там Суджа» в Курській області не має ніякого значення, натомість можлива втрата Покровська в Україні. Це подається як стратегічна перемога москалів, яка ледь не ставить фінальну крапку в цій війні та не лишає Україні іншого вибору, аніж капітуляція.

Читач скаже, що тут не подобається авторам книги? В цій картинці невірно все. Щодо того, наскільки насправді значимою є наша Курська операція, написано вище, нема потреби повторювати. Натомість варто пояснити дещо про Покровськ, якому за творчим задумом російської пропаганди надається ледь не сакрального значення. Ми згодні з тим, що сьогодні (на кінець листопада 2024 р) росіяни просуваються на Покровському напрямку швидше ніж раніше – це абсолютно логічно, враховуючи що ними обрана стратегія Покровськ - «как последнего і рішительного боя». Необхідно дотиснути ЗСУ негайно, за будь-яку ціну, бо потім буде запізно.

Що має ЗСУ на покровському напрямку? Тримати оборону на цьому напрямку в чистому полі під російськими КАБами та ФАБами та при чисельній перевазі ворога дуже проблематично, і доводиться відступати – інколи продумано та організовано, інколи як не попадає, через втрати позицій. Головне спасти бійців ЗСУ. Після написання цієї книги, росіяни мабуть найближчими тижнями вийдуть на околиці Покровська, це вже практично неминуче. Отже, Покровськ як живе тилове українське місто ми на жаль втрачаємо, населення вже треба евакуювати.

Чи означає це що Покровськ скоро перейде в руки російських окупантів? Жодним чином. Згадаємо Часів Яр (значно менший за Покровськ), на околиці якого вороги вийшли 4 місяці тому. Битва за Часів Яр між українськими та російськими військами почалася у квітні 2024 року. За цей час росіяни зуміли ціною великих втрат «проповзти» приблизно дві третини міста, а третину досі утримують наші оборонці. Місто майже стерте з лиця землі. Але Збройні сили України тримають оборону.

Візьмемо українське м. Торець, 18 червня 2024 року росіяни почали наступ на нього. У Торецьку тривають жорсткі бої й сьогодні: ЗСУ ліквідовують до сотні окупантів щодня. Правда росіяни просунувшись на північ від нього біля Часового Яру і на південь - біля Очеретиного, намагаються перерізати логістичну магістраль ЗСУ - трасу Покровськ - Костянтинівка.

Пригадайте, як до Торецька вороги йшли ледь не «парадним маршем» від 2014 року. Зараз стоїть листопад 2024 року і росіяни ще не просунулись на околиці Торецька.

Згадаємо Соледар, Бахмут та Авдіївку. Ми завжди були та лишаємось сильнішими у обороні в міській забудові, де кожний будинок та підвал є «природним» укріпленням. Бій за кожний квартал – зовсім не те, що наступ у полі, і дається ворогам незрівнянно більшими втратами.

Бахмут росіяни брали 10 місяців, та заплатили таку ціну, що після цієї «Пірової перемоги» повстали ПВК «вагнери» проти московської влади В.Путіна. Значно меншу Авдіївку росіяни брали 4 місяці і з такими втратами, що воєнкор російської газети з відчаю застрелився. Тепер перед росіянами Покровськ – з перспективою таких само довгих та виснажливих вуличних боїв. От тільки ресурс у окупантів вже трохи не той що тоді...

Зрештою, навіть якщо допустити найгірше – що Покровськ розділить долю Лисичанська, Бахмута та Авдіївки – це звісно важко та сумно, але аж ніяк не фатально. Пригадайте початок великої війни від лютого 2022 року, тоді ситуація була набагато гіршою. Дивно що авторам книги доводиться це нагадувати, але це війна не за одне місто Покровськ. Так само навесні 2022 ми не вели війну за місто Київ. Бої були за різні населені пункти, від Суджі - до Маріуполя, натомість війна одна, і ставка в ній – існування всієї нашої країни. І якби для перемоги у війні в якийсь момент вартувало б запустити ворогів до Києва та вести з ним бій на вулицях столиці – так теж могло б бути, і само по собі це не було б фатальним. Фатальною стане лише програна війна – або для нас, або для Кремля, а не поразка в якійсь окремо взятій битві.

Чи могли б наші частини, які наразі переможно крокують Курщиною, зупинити наступ на Покровськ? На жаль, ні. Чи могли б дещо його уповільнити? Так. Але що б це дало нам у великому підсумку? Зараз росіяни кидають всі свої сили на

«повзучий» наступ у Донбасі: «Перемога в Донбасі за будь яку ціну». Якби цей «повзучий» наступ росіян у Донбасі так і далі лишався б єдиною щоденною подією цієї війни, перспектива перед Україною була би лише одна – «заморозка» війни на російських умовах. Правда в наступні роки могла б наступити капітуляція, трохи раніше чи трохи пізніше. І те що Покровськ протримався б на місяць довше, навряд чи це б відмінило майбутні події.

Натомість Курська операція вперше після невдалого наступу ЗСУ у 2023 році відкрила перспективу нашої перемоги, нехай не прямо завтра, але і не за довгі роки. І якщо ціною цього є те, що бої в міській забудові Покровська почнуться на 2-3 тижні раніше, аніж могло б бути якби ми всю живу силу перекинули на цей напрям – це велика ціна.

Під кінець листопада 2024 видання «The Economist» написало, що у 2025 році Україна та Росія можуть почати переговори під тиском США та відсутності потрібної кількості зброї й фінансування. Припускають, що у цей час бойові дії за-тихнуть і може виникнути "напівзаморожений

конфлікт". Обидві сторони близькі до виснаження, і прихильники кожної з них хотіли б, щоб конфлікт завершився. У Вашингтоні це буде пріоритетом нової адміністрації Дональда Трампа. Крім того, у США закінчуються запаси військової техніки, яку вона надсилає в Україну, і їй потрібно подумати про інших партнерів, особливо про Ізраїль і Тайвань. Все це означає, що в США тиск на Україну з боку Росії в 2025 році значно посилиться, щоб вступити в якусь форму переговорів з нею. Ті 7%, які Росія захопила під час свого першого вторгнення в 2014 році (Крим і східний Донбас), безсумнівно, не підлягають поверненню. Ще є 11% українських територій, які Росія контролює після 2022 року.

Зараз давайте призупинимось, із справжнього фронту бойових дій повернемося до інформаційного фронту. Отже, вся стратегія бункерного фюрера Путіна побудована на одному: на нямі завоювати наші з вами мізки значно ефективніше, аніж його армія завойовує наші землі.

ЯК ФЕЙКИ ПО СВІТУ ХОДИЛИ

Продовжуємо попередній розділ нашої книги. Спочатку з'ясуємо в чому стратегічна сила Курської операції? Щоб нам не заважали різні внутрішні фейки, автори книги задали це питання закордонному експерту, генерал-майору Великої Британії у відставці Руперту Джонсону при он-лайн спілкуванні. Джеймс Джонс – 4-х зірковий генерал морської піхоти у відставці, колишній верховний головнокомандувач Об'єднаних збройних сил НАТО в Європі (2003-2006) та радник з питань національної безпеки президента США Барака Обами (2009-2010). Наразі він є консультантом і частим коментатором з питань безпеки, а також активним прихильником військової та іншої допомоги Україні, яка захищає себе у війні з Росією.

Минулої зими Захід більше дискутував, аніж допомагав Україні. Тож збройна допомога в зиму 2024-2025 р. повинна бути іншою. Бо сторони російсько-українського конфлікту показали, що вони "битимуться до кінця". А зараз перейдемо до Курської операції. Для України наступ на Курськ був дуже важливим. Зізнаюся, я вважав, що занадто багато коментарів після того, як Україна напала на Курськ, були недоречними: «Багато фейків». Інші розмови – цікавими, як приклад, командир Третьої штурмової, засновник "Азову" та колишній народний депутат Андрій Білецький розповів слабкі та сильні сторони Сил оборони України. Про Курську операцію тощо. За його словами, армія ЗСУ в багатьох речах — це пострадянська...

Відповідно до операції в Курську, я впевнений, що причина, через яку президент Зеленський це зробив, і його генерали порадили це зробити, полягала в тому, щоб створити справжню не оперативну, а стратегічну дилему для Путіна, взявши під контроль якусь суверенну російську територію. Це справжня стратегічна гра у великій війні, тому що вона дає реальні важелі впливу, і війна буде наблизитися до завершення.

Правду кажучи, російський президент «малий Наполеон», від самозакоханий, впертий і гордий. Російський народ віддний своїй владі до певних моментів, допоки відчують силу свого президента, при слабкості – вони його знесуть. Тож В.Путіну і

російському народу дуже не подобається, що на їхній Курській території опинилися ЗСУ. Це дає Україні певну переговорну силу. (Україна повинна мати якусь переговорну силу, тому що все залежить від ситуації на полі бою). У Курську відбувається те, з чим Путіну доведеться мати справу. Отже, мені здається, це дає Україні сильнішу позицію, ніж вона мала б за інших обставин.

Чи буде Україні складно просуватися ще глибше в Росію? Якби я радив, то сказав би, що вам не потрібно більше території в РФ. Важливий просто факт того, що ви вже утримуєте певну російську територію. Не має значення, чи збільшите ви в майбутньому зону контролю. Я був глибоко переконаний, що після початкового вторгнення на Курщину потрібно було убезпечити оборонну місцевість – будь це лінії річок, об'єкти пагорбів та зайняти міцну позицію, яку ви потім зможете окопати, захистити й утримати її.

Поки українські сили можуть утримувати те, що вони мають зараз в РФ, я не вважаю, що їм потрібно більше захопленої землі. Велика територія вимагає великої присутності військ, це просто факт, що вони перебувають всередині Росії утримують якусь російську область. У цьому є стратегічна сила. Станом на кінець листопада 2024 у ЗСУ є певні території в Курській області, в цьому сенс стратегічної сили.

Чи вірите ви в якісь гарантії безпеки від Заходу на випадок мирного врегулювання, припинення вогню, замороженого конфлікту в Україні? Чи можливо домовитися з Путіним? «Ні, домовитися з Путіним практично неможливо. Він брехун та бреше людям просто в очі. Не можна сумлінно вести переговори з лідерами, які є брехунами. Він поважає тільки силу».

Зранку 21 листопада 2024 армія РФ здійснила удар по Дніпру новою міжконтинентальною балістичною ракетою. В.Зеленський зауважує, що російський "фюрер" Путін використовує Україну як полігон. В.Зеленський сказав: «Путін робить усе що завгодно, тільки б не дати нам вирватися з його рук. І я дякую всім українцям, які захищають Україну від цього зла стійко, хоробро, міцно і гідно. Це одне з головних слів про Україну. Слово гідність, мабуть уже ніколи не скажуть про Росію»...

Росіяни вважають, що українці мають повестись на фейки про «неважливість» Курська та «стратегічну вагу» Покровська і інформаційній війні. Від цього українське суспільство повинно знову впасти у відчай та визнати «непереможність» росіян на полі бою, «вони до Покровська підходять, а ми лише в російському тилу (Курську) воюємо». Щоб не було гірше, ми (українці) маємо змусити наше командування вивести війська ЗСУ з Курщини. Так, саме ми (українці) – бо російська армія з цією задачею не може впоратись.

Через різноманітну агентуру українцям та нашим союзникам закидають два нібито протилежні фейкові повідомлення:

- - Курська операція провалилась, бо її метою було відволікти росіян від Покровська, а цього не сталося;

- - Курська операція стала блискучим успіхом, але вона вже дала максимум можливих результатів, тож її слід згортати, і «тріумфально» повертатись додому, поки росіяни не стягнули туди значні сили та не стало гірше для ЗСУ.

Ці фейкові меседжі розраховані на різні аудиторії: перший на тупішу та песимістичну, другий на трохи розумнішу та оптимістичнішу. Однак результат той самий – з перемогою чи з поразкою, але нам нібито слід забиратись із Росії. Для розумних: - Навіть якби не було ніякої іншої інформації, лише одне це мало б показати всім думаючим людям: наше перебування на Курщині – це найбільша проблема Кремля.

У Кремлі підгорає їхній «план перемоги», там добре розуміють, що кожний день нашого перебування в «ісконной» Росії (Курську) – це тікання годинника, який відраховує час до кінця режиму бункерного фюрера Путіна. Але для України вкрай важливо триматись на Росії якомога довше, тоді як для Кремля - навпаки. Будь-яка людина, яка закликає нас зараз повернутися з Курщини – працює на Кремль, та бере участь у інформаційній операції фейків, вона покликана принести Росії вже майже втрачену надію на перемогу над Україною.

Розуміє це сама ця людина, чи виступає корисним ідіотом – авторам книги байдуже, бо результат той самий. Отже реакція українських спецслужб має бути жорсткою, і не прив'язаною до роздумів про мотивацію агітатора. Гасла на території України «Зеля виводь війська з Курська» має бути прирівняне до – схожих гасл «Путін введі війська» – це така само мантра наших

ворогів, і той хто її поширює працює на Кремль. Курська інформаційна операція – один із моментів істини, черговий лакмусовий папірець, який виявляє «хто є хто»...

Але головне, ми не програти цю битву, перебити (переграти) у нашому інформаційному просторі нав'язані нам наративи про «непереможність» Росії у війні на виснаження. Ми повинні зняти рожеві окуляри та побачити ворога таким яким він наразі є – величезним, безжальним, сильним і дуже небезпечним, але вкрай виснаженим та стікаючим кров'ю. Треба вистояти і добити ворога. Перемога ще не завтра і не за «два три тижні», але її світло вже замаячило в кінці «довжелезного тунелю війни». І це світло замаячило із Курська, із свічок палаючих російських нафтобаз, із засипаних ворожими тілами окопів під Покровськом. Це світло все сильніше та ближче, але втома та зневіра заважають нам його роздивитись.

Росія назвала українську Курську операцію на своїй території «УСВО» (українська спеціальна воєнна операція) і розробила стратегію реагування на неї в інформаційному просторі. Вона полягає в ігноруванні теми в самій Росії та максимальному «роздмухуванні ситуації» (як її називає В.Путін) силами власних медійних агентів впливу в Європі та світі.

Російська пропаганда у своєму експортному варіанті поширює фейки на будь-який смак і шукає серед них той, який міг болюче зачепити людей. Подивіться самі:

► НАТО під Курськом. Серед головних «лякалок» росій-

ських пропагандистів є фейк залучення НАТО до «УСВО» на Курщині, а також применшення стратегічного успіху ЗСУ. Навіть "Спутник-Африка" у редакційній статті від 16 серпня 2024 стверджував, що атака на Курську область Росії "була спланована за участі НАТО. Попри те, що всі провідні видання світу написали, що українська СВО на Курщині готувалася у надзвичайній таємниці й навіть українські солдати та офіцери за добу до початку прориву не знали, що будуть робити. Російські пропагандисти намагаються переконати своїх африканських читачів у протилежному.

► Йдемо далі, головним аргументом є заява російського конспіролога і радника Путіна Миколу Патрушева. Того самого, який раніше доповідав про "золотий мільярд" і "рептилоїдів". Нині він розповідає про "руку НАТО" в Україні. Він заявив, що США брешуть про свою непричетність до українського наступу на Курську область. За словами колишнього секретаря Ради безпеки Росії, Вашингтон постійно говорить одне, а робить інше. Нібито без участі й підтримки США, Київ не ризикнув би розпочати операцію на російській території. І ще: «Саме Захід створив нинішній режим в Києві, а зараз командують її армією».

► За даними російської розвідки, операція Збройних сил України на Курщині готувалася за участю спецслужб США, Великої Британії та Польщі. Підрозділи, які беруть у ній участь, пройшли підготовку у військових навчальних центрах Великої Британії та Німеччини. Військові консультанти з країн НАТО допомагають в управлінні Збройними Силами України, а також у використанні українцями західної техніки. Альянс також надає українським військовим дані супутникової розвідки про дислокацію російських військ на їхній території. Автори книги визнають написане правдою 50х50 процентів.

► Видання "Правда" переклало статтю з російського пропагандистського ресурсу "Царьград". Там відомий маргінальному Драго Босніч на канадському франкофонному порталі «Mondialisation.ca» намагається загасити паніку своїх колег, які вбачають, що вже Росія, а не Україна опинилась в небезпеці. Босніч ставить, як йому здається, риторичне питання: "А чи дійсно Росія програє". Для цього він пропонує забути, що ЗСУ вже громить москалів на міжнародно-визнаній території Росії, та згадати, що наступ Росії на Донбасі ще й досі триває. А обі-

цянки Путін що всі цілі його СВО "будуть виконані", - й досі не виконані.

І хоча перед Драго Боснічем стояло завдання принизити успіх українців в Курську, мимоволі вийшло в нього все мавпаки. Він пише, що операція, яку неонацистська хунта і її натівські куратори планували в Курській області, була дуже добре виконана ЗСУ і включала в себе координацію багатьох рухомих військових частин ЗСУ. Це також свідчить про те, що київський режим засвоїв деякі цінні уроки після свого хваленого контрнаступу минулого (2023) року.

Наприкінці своєї статті Д.Босніч пише: «Я нарешті зрозумів, що немає жодного сенсу оголошувати про будь-яку велику акцію з великими фанфарами за кілька тижнів або місяців до її початку і давати противнику достатньо часу для підготовки адекватної оборони. У цьому відношенні підготовка до вторгнення в Курську область була майже бездоганною виконана і з точки зору конспірації висвітлена в ЗМІ. Навіть «OSINT» (розвідка з відкритих джерел) не могла передбачити цю операцію. Не визнавати цього було б просто нерозумно і саморуйнівно, що призвело б до поразки в досягненні мети».

Дивина полягає в тому, що крім допомоги НАТО, Д.Босніч бачить причину успіху ЗСУ на Курщині "в вживанні наркотиків".

...Неможливо здійснити таку атаку з менш ніж 10 000 – 20 000 солдатів, які перебувають або під впливом наркотиків. Або во-ни просто суїцидальні, щоб пожертвувати собою заради черго-вої "піар-перемоги", або там сталася російська зрада...

В кінці листопада 2024 року французька військова оперативна група "Шампань" завершила місію підготовки нової бригади ЗСУ імені Анни Київської з кількох тисяч українських військових. Після розгортання в Україні підготовлена та оснащена французами бригада (понад 2-х тисяч) українських воїнів може стати грізною силою на полях битв. Французькі військові кажуть, що арсенал бригади включатиме 18 легких танків AMX 10, 18 самохідних артилерійських установок "Цезар", 128 бронетранспортерів, протитанкові і зенітно-ракетні комплекси тощо.

Крім того, існувала негласна домовленість декількох сторін не чіпати цей район через газопровід Єлець – Курськ – Диканька, який забезпечує поєднання газотранспортного хабу у Росії з споживачами газу в Україні і Балканах. Однак, сумнозвісна неонацистська «українська хунта» вкотре довела, що їй не можна довіряти, підсумував російський пропагандист із "Царь-граду" - Д.Босніч. Далі він відверто бреше, коли стверджує, що Росія провела "роботу над помилками" та зупинила український наступ на Курщині. Насправді він триває й тому слова про російську "перемогу" виглядають зовсім смішно.

Д.Босніч пише, як тільки Кремль відповів регулярними частинами, війська ЗСУ отримали неприємний сюрприз. І все пекло вибухнуло, бронетехніка радянських часів, яка була поставлена НАТО - знищена на відстані. Українці продовжують гинути за "піар-перемогу". Авантюра в Курській області не принесла великих результатів, платити ж за "деякі помилки" доведеться не росіянам, а Угорщині та Словаччині, які тепер залишаться без російського газу. І саме це, як пише Д.Босніч, є головною ціллю української УСВО.

Зміна політики Заходу щодо ударів по РФ в кінці 2024 року сталася в умовах посилення бойових дій на сході України, а також на тлі можливого зменшення підтримки Києва після президентських виборів у США. Україна розуміє, що має обмежений час для застосування далекобійної зброї, є лише два місяці для максимального використання озброєння далекої дії до прибуття новообраного президента США Дональда Трампа до Білого дому у січні 2025 р. Росія вперше стикається із застосуванням ударів сучасною західною зброєю на своїй території, і це ускладнює завдання її ППО. Ефективність ракет «Storm Shadow» і «ATACMS» створює загрозу для сотень об'єктів. В межах досяжності цих ракет можуть бути близько 245 потенційних військових цілей. Через такий розвиток подій Росія посилює удари по Україні, зокрема по її енергетичній інфраструктурі. Рішення США та Британії про дозвіл на використання далекобійної зброї по цілях у Росії стало важливим кроком у війні, надавши Україні нові інструменти для боротьби з окупантами.

Москва назвала вторгнення ЗСУ в Курську область "фатальною помилкою" і запевнила, що Україна "гірко пошкодує" про цю акцію. На засіданні в ООН Дмитро Полянський заявив, що "останні підготовлені російські військові резерви на цей момент ліквідуються". Ця заява підкреслює рішучість Росії завдати удару у відповідь Україні.

Далі російські пропагандисти кричать, що в Курській області воюють не українські війська, а іноземні легіонери. Їх підтримали деякі закордонні видання, як приклад, бразильське видання «Mondialisation.ca», автор Лукас Лейруш ле Алмейда стверджує, що розгром в Росії та переляк кадірівців в Курську влаштували "іноземні найманці". Пізніше статтю де Алмейди передрукувала ледь не вся проросійська мережа пропагандистів, а це означає, що агенти Кремля вважають текст важливим.

Вони писали, що іноземні найманці в ЗСУ відіграли головну роль в українському вторгненні в Курськ. Нібито український солдат 80-ї бригади Руслан Полторацький, який здався в полон росіянам, розповів правду про українські війська, залучені в Курській операції. За його словами, серед солдатів ЗСУ в Курську - багато іноземців, зокрема з країн НАТО. Де Алмейда каже: «Це ще один яскравий приклад того, як Київ використовує міжнародних найманців у своїх основних бойових підрозділах, і цим ще більше посилюючи інтернаціоналізацію конфлікту». Де Алмейда вважає, що така глобалізація незабаром призведе до розвалу українських сил.

Він змальовує жахи франкомовних читачів російської пропаганди: «Ця ситуація має тенденцію породжувати все більше і більше проблем. Ми можемо прогнозувати, що найближчим часом буде хвиля невдалих операцій ЗСУ, коли оперативні помилки будуть допущені через труднощі у спілкуванні між самими солдатами. Фактично, трагічне вторгнення в Курськ показало, що Україна більше не здатна здійснювати будь-яку військову діяльність самостійно і повністю залежить від підтримки закордонних найманців. Хоча вони допомагають Києву мати достатньо військ для ведення бойових дій, масова присутність іноземців створює серйозні проблеми, головним чином з точки зору комунікацій і логістики, показуючи, що Київ далекий від того, щоб знайти "рішення" своїх військових потреб шляхом наймання іноземних злочинців»...

Далі Де Алмейда каже: «Нерідко на передовій в Україні гинуть американські та французькі громадяни, що викликає «занепокоєння» з боку західної влади щодо приховування цих смертей. Що стосується поляків, то їхня участь в Україні вже стає напівофіційною. Польські війська стали звичним явищем на полі бою з 2022 року, ці найманці спричинили велику кількість жертв під час дій росіян. На практиці Польща вже є фактичним учасником війни в Україні, як один із найбільших постачальників військ для київського режиму, а також через неї проходить найбільший маршрут постачання зброї НАТО в зону конфлікту. Грузія перебуває в тій же ситуації, що і Польща. Хоча вона не є членом НАТО, Грузія – один з головних постачальників найманців для України. Це можна пояснити сильними русофобськими настроями частини грузинського населення, адже ця кавказька країна є однією з найбільш постраждалих від психологічних операцій НАТО з промивання мізків. Історичний реваншизм і русофобія спонукали багатьох грузинів вступити на захист України, а найбільшою грузинською проукраїнською воєнізованою організацією є "Грузинський легіон" – терористичне угруповання, заборонене в Росії та відоме в усьому світі завдяки публікації відеозаписів «катувань» росіян». Далі автор закликає шкодувати нещасних поляків і грузинів. От тільки є одна проблема – це все брехня. Грузинські добровольці дійсно воюють в складі ЗСУ, але їхня кількість, на жаль дуже мала.

Ще є франкомовне видання пропагандистів «Le Media 4-4-2» яке передрукувало статтю російських воєнних злочинців з видання "Репортер" від 10 серпня 2024 року про «розгром» на Курщині "французького іноземного легіону". Це брехня. Нагадаємо, в цей самий час російські військові в Курській області сотнями здавалися у полон українським військовим. Все це є на відео, чого не скажеш про російські фейки.

Наступний фейк про ядерний шантаж. Російські пропагандисти переконують людей, що метою СВО на Курщині було захоплення Курської АЕС. У такий спосіб агенти Росії хочуть створити наратив "НАТО захоплює російську АЕС". Зокрема, про це пише московський політтехнолог Юрій Баранчик, якого цитує російська "Правда". Наступ на Курську область – це операція НАТО, яке намагалося захопити російську атомну електростанцію. Знову брехня. Наразі ми маємо два випадки захоп-

лення АЕС, це українські АЕС в Чорнобилі та Енергодарі на Запоріжжі. Їх окупували росіяни на початку вторгнення в лютому 2022 року й утримують досі. Тому заяви про ядерну небезпеку та цинічні перестороги – це відверто пусті слова.

Ще є фейк: «Терпіння Путіна має межі». Скоро він страшно відповість. Проходять дні, москалі все в очікуванні. Виявилось, що В.Путін не поспішає з відповіддю, а це означає, що доведеться росіянам терпіти українську СВО на Курщині.

Правда є багато протилежних думок відносно подій в Курській області. Полковник армії Великої Британії Геміш де Бреттон-Гордон у відставці пояснив, що Курська операція може наблизити завершення війни. Це була неймовірно дивовижна операція українських сил. Вони застали росіян зненацька. Моя улюблена цитата одного з найвидатніших британських генералів: "Завдай удару ворогу якомога швидше, якомога сильніше там, де йому буде боліти найбільше і коли він цього не очікує". Це саме те, що українським силам вдалося зробити в Курську і вони продовжують просуватися вглиб Росії у межах операції в Курській області.

Зараз більше 200 тисяч російських біженців прямують на схід до Москви й розповідають усім, що відбувається в Курську. Навіть у російських новинах вже визнають, що Україна "захопила" російську територію. Цей наступ поставить Україну в дуже сильну позицію, а росіян – у слабку. Це великий крок вперед... Як на мене, українські сили не захочуть йти надто далеко, вони просто зміцнять свої поточні позиції і це поставить їх у сильну позицію для переговорів. Важливо, щоб західні лідери підтримували Україну якомога більше, оскільки всі хочуть, щоб ця війна закінчилась якомога швидше і на умовах, які задовольнять український уряд і народ.

Хтось запитав Геміша де Бреттон-Гордона, чи буде Україна наступати на Москву. Він сказав, що це дуже малоімовірно і непотрібно. Цей маневр (операція в Курській області) справив настільки сильне враження на Москву, що зробленого має бути достатньо аби змусити Москву сісти за стіл перемовин. Це дозволить повернути окуповані території України в обмін на можливе повернення Росії частини захоплених територій за останні кілька тижнів. А ще наступ на Курськ повністю розбалансував російське військове командування.

Чим найбільше здивувала світ операція на Курщині? Тим, що з боку російського населення не було такого спротиву, який був в Україні на початку повномасштабного вторгнення (2022). Чому росіяни були не готові захищати власну країну в Курській області? Російський народ годували інформацією про те, що В.Путін є великим військовим стратегом. Лише зараз вони усвідомлюють, що це не так. Західні політики були дуже здивовані фактом, що місцеві росіяни в Курську вітали прихід українських сил. Це, без сумніву, має глибокий вплив на Москву. Вони стали свідками, як інша частина місцевих жителів, а це більше 200 тисяч біженців покинули Курську та Белгородську області й вирушили на Схід, розповідаючи всім цю історію.

Російський народ тільки починає пізнавати правду про так звану "спеціальну військову операцію" В.Путіна. Останні роки їх годували брехнею, але зараз вони розуміють правду й усвідомлюють, що незаконне вторгнення в Україну не в їхніх інтересах. Геміш де Брет-тон-Гордон: «Сподіваюся, вони подбають про те, щоб домогтися зміни керівництва, або хоча б переконати В.Путіна, що йому потрібно якомога швидше домовлятися з Україною».

Перший принцип війни, який не змінювався тисячі років, це несподіванка – якщо ви зможете застати свого ворога зненацька, ви будете на півдорозі до перемоги над ним. Сьогодні Росія схожа на боксера, який зазнав важкого удару й опинився на межі нокауту. Можливо, через кілька років зрозуміємо всі деталі наступу у Курську область та з'ясуємо, як українські сили змогли там застати росіян зненацька.

На кінець листопада 2024 року у зоні бойових дій в Курській області за даними української та західних розвідок, перебувають північнокорейські війська, було поранено генерала армії Північної Кореї. Про це повідомляє видання «The Wall Street Journal». Президент Росії В.Путін теж підтвердив, що в Курській області було завдано удару по командному пункту російських військ разом із північнокорейськими генералами – є загиблі і поранені. Північна Корея не безкоштовно відправила війська на війну проти України. Росія надала КНДР нафту, ракети та засоби ППО. Росія відправила Північній Кореї понад один мільйон барелів нафти в обмін на війська. Це порушує всі санкції ООН...

ЯК ДО КУРСЬКА ТОВКЛИ ВОДУ У СТУПІ

Британське видання «The Telegraph» пише: - Попри мовчання Києва, наступ ЗСУ у Курській області РФ переслідує три ключові цілі України: 1) відволікання російських сил від наступу на Донеччини; 2) розбрат всередині Росії. Зруйнувати дедалі крихке відчуття безпеки в Росії й показати російській громадськості, що війна може прийти й до них; 3) просування угоди про

обмін територіями під час майбутніх переговорів. Обговорюватиметься питання обміну земельних ділянок між Харковом і Курськом. Бо Україні все важче утримати села в Курській області, наступ показав, що прорватися на російську територію легше, ніж зруйнувати російські укріплення на сході України.

Речниця МЗС Росії Марія Захарова заявила, що українські військові атакою на Курську область "спробували посіяти паніку серед жителів регіону". Також вона закликала Європу та США термінову відреагувати на ці події в Росії та «покарати» Україну. Значна більшість російської еліти хоче якнайшвидшого припинення вогню приблизно за наявними лініями фронту. Рано чи пізно українцям доведеться піти з Курська, але ми ніколи не підемо з Криму і Донбасу, - заявив один із російських експертів з безпеки. Існує велика впевненість у тому, що українські військові ніколи не зможуть прорватися вглиб Росії і відвоювати значні обсяги територій РФ.

Московські джерела кажуть: «В.Путін зібрав нараду з російським урядом та звинуватив Україну у "черговій провокації". Жодних переговорів з Україною не буде, поки ЗСУ стоять у Курській області і поставив завдання вибити українські війська з Курщини до кінця року». Час дозволяє це зробити, оскільки, згідно з вищезазначеним планом, діалог (переговори) з боку США по війні в Україні вестиме адміністрація Дональда Трампа після його вступу на посаду 20 січня 2025 року. Плани Москви щодо звільнення Курської області та можливого початку російсько-українських переговорів підтверджуються активністю російських військ на фронті в кінці 2024 року.

Більшість опитаних представників російської еліти в кінці 2024 року вважали, що Росія не зможе захопити великі українські території.

нські міста (такі як Харків), силою зброї. Вони вказували на те, що взяття навіть таких невеликих міст, як Бахмут, за сильного українського опору займає багато часу, призводить до великих втрат живої сили і величезних руйнувань. Тому будь-які сільські райони Харківської області, які можуть бути захоплені, мають розглядатися не як призи, а як розмінна монета в майбутніх переговорах.

Також опитані москалі одностайно визнали, що немає жодних шансів на міжнародне офіційне та юридичне визнання російської анексії українських територій від 2014 року, і Росія не наполягатиме на цьому. Зазначається, що це буде відкинуто не тільки Україною та Заходом, а й Китаєм, Індією та Південною Африкою, жодна з яких не визнає російську анексію Криму 2014 року та іншу українську територію в наступні роки війни. Тому в рамках мирного врегулювання питання про статус цих українських територій може бути відкладене для нескінченних майбутніх перемовин, доки врешті-решт усі не забудуть про них - за прикладом невизнаної, але практично не оспорюваної Турецької Республіки Північного Кіпру. Це означає, що від України не будуть публічно вимагати "відмовитися" від цих територій, а лише визнати неможливість їх повторного завоювання силою.

В середині жовтня 2024 року президент В.Зеленський під час виступу на засіданні Євроради у Брюсселі заявив, що безпеку України може гарантувати або членство в НАТО, або ядерна зброя. Україна хоче створити свою ядерну зброю. Після цього видання «Bild» із посиланням на анонімне джерело в українському уряді написало, що Україна має всі необхідні компоненти, технології та фахівців, щоб створити свою першу ядерну бомбу вже через кілька тижнів після ухвалення такого рішення. А тим часом Україна створює правову основу для виходу з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї через порушення Росією Будапештського меморандуму. (Ця міжнародна угод, укладена 5 грудня 1994 року між Україною, Росією, Великою Британією та США про гарантії Україні у зв'язку з набуттям нею неядерного статусу. Зазначені країни зобов'язались поважати незалежність і суверенітет та існуючі кордони України.

Перед вторгненням військ ЗСУ в Курську область РФ були підписані угоди Мінськ-I 2014 року та Мінськ-II 2015 року. Що це за угоди? Мінські угоди – це врегулювання ситуації на Донбасі. Резолюцією Ради безпеки ООН-2202 від 17 лютого 2015 р. були схвалені Комплекс заходів та «Декларація президента РФ; президента України; президента Франції та канцлера Німеччини на підтримку «Комплексу заходів щодо виконання Мінських угод», прийнятого 12 лютого 2015 року. Мінські домовленості є політичними, а не юридично обов'язковими документами. Саме тому 21 лютого 2022 президент Російської Федерації В.Путін підписав укази про визнання РФ «незалежності» «ДНР» та «ЛНР». У заяві президентів України та Естонії від 22 лютого 2022 р. з цього приводу зазначено, що визнання Росією так званих «ДНР/ЛНР» підтверджує її свідомий односторонній вихід з Мінських домовленостей. У тому ж ключі висловилися Верховна Рада України і низка іноземних держав...

«Мінські угоди», щоправда, передбачали, що Київ справді міг би домогтися врегулювання для материкової України і зрештою повернути під свій частковий контроль де-факто окуповані Росією частини територій Донбасу. Однак це було б можливим лише в тому випадку, якби Київ дозволив місцевим «проксі» (представник або сервер) Москви на сході України стати легітимними гравцями в українській державі. «Мінські угоди» закріпили російські стратегії, які призвели до повно масштабного вторгнення росіян в Україну...

Головнокомандувач ЗСУ Олександр Сирський, підбиваючи підсумки операції у Курській області, повідомив 5 листопада 2024 р. що втрати росіян на Курському напрямку в живій силі становлять 20 тис 842 особи, з них: ліквідовано – 7905, поранені – 12220, в полоні – 717 чол. За його словами, було

знищено 1101 одиницю озброєння і військової техніки ворога. З них: 54 танки, 276 бойових броньованих машини, 107 гармат та мінометів, 5 РСЗВ і 659 одиниць автомобільної техніки. Росія зосередила на Курщині 45 тисяч військових, і намагається збільшити їх кількість. Власних військ Росії на цей напрямок не вистачає, тому вони намагаються залучити туди військових з Північної Кореї.

Щоб реалізувати неоколоніальну схему повторного підпорядкування України, інструментом Кремля на 2014–2021 роки, який передбачали «Мінські угоди», стали б псевдовибори на Донбасі. Київ мав провести місцеві та регіональні вибори на східноукраїнських територіях. І це незважаючи на те, що на час голосування вони залишалися б під фактичним контролем Москви. Очевидно, що подібна вистава стала б об'єктом маніпуляцій з боку Кремля, аналогічних тим, що їх повертають під час російських "виборів" у РФ. Суверенітет України був би обмежений російськими довіреними особами, встановленими через псевдовибори, як гравці з правом вето в Києві та на Донбасі. Дивина в тому, що анексований Кримський півострів взагалі не був включений до мінських дискусій.

Стамбульські переговори 2022 р. в цьому напрямку пройшли під неофіційним девізом "Мир в обмін на безпеку". Це означало, що Москва припинила б свою так звану спеціальну військову операцію (СВО), розпочату в Україні 24 лютого 2022 року, але лише в тому разі, якби Київ обмежив військову обороноздатність та міжнародну вбудованість України. Цим Кремль мав намір послабити національну безпеку української держави, ізолювати її від закордонних партнерів та зробити більш вразливою.

Проект «Стамбульської угоди» 2022 р. передбачав, що попри надання Україні гарантій безпеки, Росія збереже право вето, що дозволяє блокувати міжнародну допомогу українській державі. В результаті Україна стала б або новою післявоєнною Фінляндією, або державою-сателітом, подібною до "народних республік" радянського блоку, або другою Білоруссю. І насамперед легкою здобиччю в разі, якщо Росія наважиться на повторне військове вторгнення.

Провал стамбульських перемовин призвів до того, що у вересні 2022 року Російська Федерація незаконно анексувала ще 4 південно-східні області України. На наступному етапі Росія перейшла до ще більш юридично нігілістичної стратегії – "Мир в обмін на землю" – щодо України. Згідно з поширеною влітку 2024 року кремлівською пропозицією щодо врегулювання, Україна мала не лише обмежити свій суверенітет, а й погодитися з тим, що Росія анексує окуповані українські території. Ба більше, Кремль вимагав від Києва передати Москві неокупо-

вані частини 4 анексованих Росією українських областей: Луганської, Донецької, Запорізької та Херсонської. Кремль офіційно та неофіційно попередив, що в іншому разі РФ продовжить геноцидну війну до повного знищення України – зі зброєю масового ураження чи без неї.

Окупація Росією українських земель триває (і розширюється) з 2014-го. І з кожним роком ідея, щоб Україна хоч частково відмовилася від якихось своїх територій та/або суверенітету, стає дедалі популярнішою у світі. Ці російські підходи протягом 10 років постійно просувалися Кремлем у різних засобах масової інформації, на громадських форумах і в міжнародних організаціях. В результаті їх побічно чи навіть явно підхопили багато третіх сторін. Навіть лунали заклики до нової угоди «Мінськ-III».

Але поступки, на які раніше пішли Молдова, Грузія та Україна, не призвели до відновлення контролю над державними територіями цих країн, як це було зазначено в їхніх письмових угодах із Росією. Не привели ці угоди й до миру в Європі. Проте багато хто, якщо не більшість, західних та незахідних політичних та інтелектуальних еліт розглядали українські "компроміси" як шлях до закінчення війни та міцного врегулювання. Ось чому на горизонті почала маячити угода «Мінськ-III». Багато спостерігачів і сьогодні вважають, що вкидання в пашу російського «крокодила» – після Придністров'я, Абхазії, "Південної Осетії", Криму та частин Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей – ще одного шматка української землі нарешті змусить незрозумілу рептилію насититися. Бред «свої кобили»...

На вулиці стоїть кінець 2024 р, на думку авторів книги президент В.Зеленський (можливо) вичерпав свій електоральний ресурс в суспільстві, щоб далі вести за собою людей. Недовіра до його влади, дійшла до критичних меж, і стримує від електорального вибуху в основному відсутність альтернатив і війна. Люди не хочуть під час війни ще й політичного збурення. Вони хочуть прийти до закінчення війни і вже тоді переавантажитись. В першу чергу переавантажити владу команди «ЗЕ». Суспільство зараз шукає собі «рятівника»...

Переглядаючи попередні угоди з Росією, Київ своєю Курською операцією 2024 хоче уникнути сумнівних угод за схемою "суверенітет - безпека - земля в обмін на мир", перейшовши до більш інтуїтивного обміну територіями. Відповідно до цієї ідеї Україна готова повернути захоплені нею законні російські Курські землі в обмін на відмову Росії від українських територій, окупованих нею з 2014 року. Це ставить В.Путіна в складне становище. З одного боку, те, що Москва й надалі втрачає контроль над законною російською державною територією, є величезною ганьбою для Кремля. З іншого – анексовані східні та південні українські землі, згідно з російською Конституцією від 2014 та 2022 років, нібито (тепер) офіційно належать Росії.

Прислухаючись до розмов більшості московської еліти та населення важливіше, щоб Москва відновила повний контроль над географічною територією РФ (повернула Частину Курської області), аніж продовжила окупувати незаконно набуті землі, які решта світу вважає українськими. Крім того, інтеграція анексованих українських територій у російську державу та економіку потребує великих витрат. (Подивіться на окуповані українські території, все знищено). Незаконна анексія Росією регіонів України й надалі гальмуватиме розвиток РФ, виснажуючи її ресурси та зберігаючи дію західних санкцій.

Нова стратегія, яку Україна почала реалізовувати 6 серпня 2024, може забезпечити додатковий шлях впливу не лише для окремих голосів у російському керівництві, а й для деяких партнерів Росії на міжнародній арені, насамперед Китаю. Окремі представники російського уряду та політики в кабінетах міністрів іноземних держав, зацікавлених у припиненні війни, тепер можуть стверджувати, що нелегальна російська анексія в Україні має бути скасована в обмін на відновлення територіальної цілісності Росії.

Ідея такої угоди: "земля за землю" – ставатиме все популярнішою з кожним новим тижнем, протягом якого Україна зможе утримувати захоплені землі в складі РФ. Принаймні на бункерного фюрера Путіна чинитимуть все більший тиск, щоб він нарешті повернув втрачені російські землі під контроль Москви. Любим шляхом «Військовим чи дипломатичним». Якщо Росія не зможе зупинити українське вторгнення за допомогою звичайних озброєнь, вона, звісно, може спробувати це зробити, зас-

тосувавши шантаж ядерною або іншою зброєю масового ураження. Однак така ескалація викличе відгук у всьому міжнародному співтоваристві й докорінно змінить характер російсько-української війни

Кінцевий результат російської "спеціальної військової операції" (СВО) 2022 став би абсолютно непередбачуваним не тільки для Києва, а й для Москви. Навіть такі партнери Росії, як Китай та Індія, можуть змінити свою позицію щодо Москви. А це може стати катастрофою для російської економіки. Для путінського режиму будь-який зі сценаріїв – продовження приниження в Курську чи небезпечна ядерна ескалація – ризикований шлях. Їх також можуть визнати небажаними як у Пекіні, так і в інших незахідних столицях. На цьому тлі угода "земля в обмін на землю", яку Москва нині відкидає, може набути актуальності.

Якщо Україна й далі продовжить захоплювати російські території, дипломатичне вирішення конфлікту може стати кращим не лише для частини російської еліти, а й для іноземних урядів. В останні 2,5 роки низка офіційно нейтральних країн світу виступає за негайне та беззастережне припинення бойових дій і проведення переговорів між Москвою та Києвом. Як

приклад, у 12-пунктному мирному плані Китаю від лютого 2023 року припинення вогню та "початок мирних переговорів" згадані як пункти № 4 і № 5.

Спільний бразильсько-китайський мирний план із 6-ти пунктів від травня 2024 року, серед іншого, пропонує "всім сторонам створити умови для відновлення прямого діалогу та добиватися деескалації ситуації, аж до досягнення всеосяжного припинення вогню". Китай і Бразилія підтримують проведення міжнародної мирної конференції. Вона мала б відбутися в належний час, визнаний як Росією, так і Україною, у ній мали б взяти однакову участь усі сторони та провести справедливе обговорення всіх мирних планів.

Наприкінці вересня 2024-го під керівництвом Китаю на останній сесії Генеральної Асамблеї ООН було створено так звану групу «Друзі за мир» з російсько-української війни. У зв'язку з цим Міністерство закордонних справ Китаю заявило: «Китай сподівається, що зацікавлені сторони розглянуть можливість відновлення мирних переговорів у відповідний час, підуть назустріч одна одній в діалозі, шукатимуть точки дотику,

відкинувши розбіжності під час переговорів, справедливо обговорять усі мирні плани та сприятимуть створенню нової архітектури безпеки".

Головне питання полягає в тому, чи підтримають члени групи «Друзі за мир» та інші незахідні країни, які офіційно дотримуються нейтралітету в цій війні, на ділі, а не лише на словах, справедливий російсько-український мир, а не мир перемоги (Siegfrieden) Росії над Україною. Бо донедавна різні незахідні мирні плани та аналогічні пропозиції припускали, що Україна більш-менш повністю задовольнить російські територіальні та політичні апетити.

Проте з початку серпня 2024 року Україна, захопивши державну територію Росії (Курську обл.), створила основу для того, щоб між двома державами було укладено не несправедливий мир, як пропонувалося досі, а домовленість про угоди.

Питання «на мільйон доларів» полягає в тому, як відреагують на цю нову ситуацію і як діятимуть офіційно проперемовні та промирні незахідні країни, насамперед Китай.

Звісно, Володимир Путін та інші представники російського режиму ясно дали зрозуміти, що вторгнення України до Росії в Курську унеможливило переговори. Така відмова Кремля від десятирічного публічного відстоювання російсько-українських мирних переговорів не викликає подиву. У нинішній ситуації припинення вогню не означає фактичну капітуляцію України під виглядом дипломатичного врегулювання. Тепер переговори між Росією та Україною мали б реальне значення, оскільки обидві країни мають території, які можуть отримати і втратити. Тож треба обмінюватись.

А.Гітлер, коли зрозумів, що програв Другу світову війну, застрелився 30 квітня 1945 року. Ми маємо надію, що історія повториться і В. Путін застрелиться у 2025 році...

Тим самим попередні мирні переговори втратили в очах Кремля свою функцію. Поки що Москва бачить єдиний спосіб припинення війни у військовій чи дипломатичній перемозі над Києвом, але не у взаємоприйнятному врегулюванні. Деякі з найважливіших політичних та економічних союзників Росії, такі як Північна Корея, Іран чи Сирія, безумовно, зацікавлені в повній перемозі Москви та підтримуватимуть російську агресію в міру своїх можливостей. Не забувайте, Росія економічно та технологічно залежить від іноземної підтримки, насамперед від китайської. Інші країни, більш менш дружні до Росії, включаючи Індію або Бразилію, навпаки, можуть мати суперечливі внутрішні та зовнішні інтереси у своїх урядах, парламентах, економіках та суспільствах.

Деякі внутрішні закордонні табори можуть виступати за продовження війни в Україні та перемогу Росії. Водночас протилежна сила – може висловлюватися за досягнення швидшого і справедливого (а не нерівного) миру між Києвом і Москвою. Як відомо, Пекін отримав значну вигоду з російсько-української війни, як в економічному, так і в геополітичному плані. Війна створила безліч нових можливостей для бізнесу Китаю та інших країнах світу, які не беруть участь у західних санкціях проти Росії. Пекін не тільки набув в особі Москви цінного молодшого партнера у своєму геополітичному протистоянні з Вашингтоном. З лютого 2022 року російсько-українська війна відволікає увагу США та всього Заходу від Індो-Тихоокеанського регіону, а також вимагає залучення все більших західних фінансових, військових та інших ресурсів до Східної Європи.

З іншого боку, продовження війни з кожним місяцем породжує все більше ризиків не лише для Заходу. Деякі з трансконтинентальних наслідків воєнної агресії Росії проти України і посилення некінетичного протистояння Москви із Заходом можуть не відповідати економічним та політичним інтересам Китаю та інших сторонніх спостерігачів. Як приклад, наприкінці вересня 2024-го року лідер Російської Федерації Путін заявив про плани послабити обмеження на застосування ядерної зброї в майбутній редакції воєнної доктрини Росії.

Заява В.Путіна – навіть якщо вона насправді буде реалізована в офіційних російських документах, – як і інші подібні сигнали з Москви останнім часом – звісно, найочевидніше, це

продовження ядерного блефу Кремля, який розпочався з анексією Криму в березні 2014 року. Проте все більш агресивна війна Росії в Україні й постійні погрози Путіна та його оточення щодо ядерної ескалації в Україні та на Захід від неї вже підривають нормативні та психологічні засади всесвітнього режиму нерозповсюдження ядерної зброї. У міру продовження війни зростає ймовірність того, що може відбутися ескалація із серйозними наслідками не тільки для Східної Європи, а й для всього світу.

Стихотворение Ф.Тютчева
"Напрасный труд..."
про росіян на
рос.мові від 1867 р.

*Напрасный труд - нет, их не вразумишь,-
Чем либеральней, тем они пошлее,
Цивилизация - для них фетиш,
Но недоступна им её идея.
Как перед ней ни гнитесь, господа,
Вам не снискать признанья от Европы:
В её глазах вы будете всегда
Не слуги просвещения, а холопы.*

Український історик-ядерник у Гарвардському університеті Маріана Буджерін нещодавно наголосила, що Росія, яка на кінець 2024 року (поки) перемагає в Україні, і може з більшою ймовірністю застосувати ядерну зброю для прискорення своєї перемоги. Така поведінка Росії певною мірою може повторювати те, що зробили США щодо Японії в серпні 1945 року.

Є ще неприємна новина, Кремль постійно публічно залякує західні країни, які підтримують Україну - Третьою світовою війною. Це може стати, навіть якщо й не передбачено пророцтвом. На противагу цій новині, вимальовується й зовсім інший сценарій нестабільності: війна може закінчитися нищівною військовою поразкою Росії в Україні. Це, своєю чергою, може призвести не лише до зміни режиму в Москві, а й до часткового чи навіть повного розпаду Російської Федерації на кілька невеликих держав. Правда є «остання» перспектива – можливий результат, запропонований нещодавно, зокрема, одним із найвідоміших сучасних російських істориків – професором Олександром Еткіндом, який раніше працював у Кембриджському університеті, а тепер – у Центрально-Європейському університеті у Відні.

Вірогідність розпаду Російської Федерації як наслідок війни Росії проти України аналітики з різних країн обговорюють досить давно і уважно. Дехто з оглядачів вважає, що така вірогідність продовжує зростати, на що звертає увагу «Голос Америки». Правда роздроблена, деморалізована Росія, це диявольський майданчик...

Професор Еткінд порівнює дії пізньої Австро-Угорщини з поведінкою Росії 100 років по тому. В 1914 році монархія Габсбургів парадоксально розв'язала Першу світову війну, яка в 1918 році призвела до розпаду Австро-Угорської імперії. У 2014 році Російська Федерація розпочала російсько-українську війну, яка зрештою може розколоти пострадянську імперію Москви. Деякі спостерігачі підозрюють, що цей сценарій може бути однією з причин, через які Пекін цинічно розпалює російсько-українську війну, активізуючи економічну співпрацю з Москвою з 2022 року. За логікою Китаю, що довше триває війна в Україні, тим вірогіднішим стає розпад РФ і поновлення територіальних (суперечливих) питань уздовж її нинішнього законного кордону.

Це стосується не в останню чергу тих нинішніх російських і колишніх китайських територій на Далекому Сході, які царська імперія отримала від династії Цін внаслідок так званих «нерівноправних угод» 19 століття. Зокрема «Айгунського договору»

1858 року та Першої Пекінської конвенції 1860 року. Що таке «Айгунський договір»? Це договір між царською Російською імперією та маньчжурською династією Цін, підписаний 16 травня 1858 року в місті Айгун провінції Хейлунцзян. Території, які передані Росії за цим договором, сьогодні прийнято називати "Зовнішньою Маньчжурією". Пізніша їхня неофіційна назва – "Зелена Україна", бо царська Росія переселилися туди українців після приєднання китайської території до російської імперії. Китай вважає ці території своїми, а «Айгунський договір» - столітнім приниженням їхньої країни.

Якщо Пекін справді таємно сприяє «корозії російської держави» через продовження російсько-української війни, це була б ризикована стратегія. Розпад Росії - створить зону нестабільності на північ від Китаю. Деякі з російських північно-азіатських країн-наступниць, які виходять із нинішньої псевдофедерації (РФ), можуть стати державами, що володіють ядерною зброєю. Тож, чи опиняться російські атомні боеголовки в одній чи кількох державах-наступниках нинішньої Російської Федерації (можливо) і не буде так суттєво. Бо на тих територіях проживатимуть переважно етнічні росіяни. (Вони з'єднанні генетичним корінням і спільною пропагандою). Незважаючи на відрив одне від одного, вони можуть відчувати достатню транскордонну солідарність, щоб підтримувати одне одного в боротьбі з неросійським іредентизмом, зокрема китайським.

Незалежно від того, чи переможе Росія у війні проти України, чи зазнає вражаючої поразки, міжнародні наслідки будь-якого з цих сценаріїв будуть значними: 1) перемога Росії повністю розладнає систему ООН, а також режим нерозповсюдження ядерної зброї. 2) якщо ж Росія зазнає принизливої поразки в Україні, політична нестабільність у Москві матиме ширші наслідки, і перекинеться на сферу міжнародної безпеки.

В майбутньому час покаже: 1) чи зможуть Пекін та інші незахідні столиці переконати Москву припинити вогонь по всій лінії фронту; 2) чи зацікавлені Китай, Індія та Бразилія в мирі настільки сильно, щоб використати свій міжнародний вплив, і примусити Росію до серйозних переговорів? 3) чи будуть Пекін та інші незахідні країни готові та здатні змусити Кремль вийти з російсько-української війни іншим запасним шляхом, без великих територіальних втрат для України? Час покаже...

Шоста глава
**Йшов 1000-й
день війни**

УКРАЇНА У СВІТОВІЙ СВІДОМОСТІ

Цей розділ ми почнемо з питання: - Чи зможе війна в Україні стати для звичайних українців новою нормальністю? Чому українським козакам вдалося, а іншим народам – ні? Щоб зрозуміти період формування й особливості українського народу та національну ідентичність, нам треба призупинитися і на 3-4 сторінках, коротко викласти історію України від далеких часів кількох тисячоліть - до нашої ери. А потім повернутися до теми нашої книги.

Вся історія державності України тісно пов'язана з утворенням і розвитком тих чи інших військових формацій, які забезпечували державний лад, захист та безпеку громадян як від зовнішніх агресорів, так і від внутрішніх дестабілізуючих факторів. Тема українська козащина на фронті – дуже цікавий феномен, який йде далеко в нашу історію, це дозволяє ставити багато додаткових питань. І хоча козацькі традиції на теренах України відійшли в минуле і відбулися певні трансформації. Ця «ідея», козацтва була зрозумілою та близькою для багатьох українців.

Навіть у 1989-1990 р. виникали різноманітні організації, які іменували себе козацькими: «Вільне козацтво», «Козацька Просвіта», «Запорозька Січ», «Буковинський курінь», «Черкаський полк», «Чернігівський курінь», «Харківський слобідський полк», «Мукачівський Кіш», «Херсонський курінь», Кіровоградська «Буго-гардівська паланка», або відомий «Кіровоградський центральний козацький округ» яким більше 20 років керував один із авторів нашої книги – Валентин Карпов. Були спроби об'єднати ці структури в єдину структуру під назвою «Українське козацтво», але справу не довели до кінця. У 1993-1994 р. у Запорізькій області сформувалася організація, яка іменувала себе «Запорізьким козацтвом», її керівництво взяло курс на співпрацю з козащими формуваннями Росії, але пізніше перейшло під український прапор.

У 1999 р. «Українське козацтво» підписало угоду про спільну діяльність із Товариством сприяння обороні України. Загалом члени «Українського козацтва» мали націонал-патріотичну орієнтацію і не підтримували режими українських президе-

нтів в плані співпраці з Росією, тому владні українські структури не підтримували «Українське козацтво». Коли в 2005 р. президентом України став Віктор Ющенко, «Українське козацтво» проголосило його своїм гетьманом. Але демонстративне козакофільство В.Ющенка з часом обернулося проти самих же козаків. Цей президент (на якого покладали великі надії патріотично налаштовані українці), дуже швидко їх розчарував. Невдалими виявився й похід українського козацтва в політику. На початку 2000-х років були спроби створити козацькі партії, але це не принесло очікуваних результатів. Тому сучасне українське козацтво розкололося на безліч течій.

Загалом нині виділяють 4 напрямки козачого руху: реєстровий, запорозький, вільний (українське козацтво) і традиційний (звичаєвий). Правда, цей поділ відносно умовний. На думку авторів нашої книги, козацький рух в Україні, будучи роздробленим на різноманітні козацькі формації, по великому рахунку, так і не став ні серйозним чинником українського національного відродження, ні чинником державотворення.

В червні 2014 р. у «Телевізійній службі новин» каналу «1+1» був показаний сюжет, де ставилося питання, чому сотні тисяч членів козачих організацій, зокрема так звані реєстрові козаки, не воюють на східному фронті. Пізніше появилось спецформування МВС України «Торнадо», саме їх почали називати «першим козацьким батальйоном». Після 2022 року українські воїни, які воюють на Сході, стали називати себе козаками і відроджувати «козацьку ідею». «Козацьку славу» не можна покласти на полицю історії. Ми не можемо розставатися з тим, що вважалося нам близьким і надзвичайно цінним.

Але в минулому часі до козаків були й інші військові формування на теренах сучасної України. Як приклад, наприкінці II тис. до н. е. з індоєвропейської спільноти (дивись вставку про індоєвропейців) виділилося плем'я кімерійців. Це перший народ, що проживав на території України, про який згадується у письмових джерелах «Одіссеї» Гомера. Найбільше і найдостовірніше розповів про кімерійців грецький історик V ст. до н. е. Геродот. Ассирійська назва «кіміраї» означає «велетні». За іншою, давньоіранською версією «кіммерійці» - це «рухомий кінний загін». Мова індоєвропейської спільноти є діалектом іншої, невідомої нам мови...

Індоєвропейці – це близько 200 споріднених народів, саме вони є творцями європейської цивілізації. Найрозповсюдженіша серед лінгвістів та археологів «курганна гіпотеза» передбачає, що прабатьківщиною індоєвропейців була територія Північного Причорномор'я в межах річки Дніпра та Волги, а самі вони були напівкочовим населенням степових районів території на сході України. Всі індоєвропейські мови походять від єдиної доісторичної, праіндоєвропейської мови, якою розмовляли колись в епоху неоліту. Її перш початок нам поки невідомий.

Майже одночасно з кімерійцями в південній частині Криму проживало корінне населення - таври. З VII до III ст. до н.е. жах на племена і держави Східної Європи та Близького Сходу нагнали племена скіфів, які теж оселилися на теренах сучасної України. Скіфи завоювали величезну для тих часів територію між Доном, Дунаєм і Дніпром, а ще частину Криму (територію сучасної Південної і Південно-Східної України), утворивши там державу Скіфію. Протягом III ст. до н.е. - III ст. н.е. в Північному Причорномор'ї панували сармати, які прийшли з приволзько-приуральських степів. Заселення причорноморських степів сарматами не було мирним. Вони винищували залишки скіфського населення і перетворили більшу частину їхньої країни (тобто Великий український степ) - на пустелю. Вони назвали цю територію Сарматія, пізніше з'являється декілька сарматських племінних об'єднань — аорси, сіраки, роксолани, язиги тощо.

Від середини III ст. н. е. сармати втрачають провідне становище в причорноморських степах, бо на історичну арену в українській території почали появлятися слов'яни, спочатку між Середнім Дунаєм і Тисою, а потім поступово розселилися на інших землях. Слов'яни пробули в українських степах від 2-го ст. до н.е. - 1 ст. н.е. До слов'ян відносять: літописних полян, сіверян, деревлян, дулібів, білих хорватів, тиверців, уличів, дреговичів, кривичів, в'ятичів, радимичів та словенів.

Наразі не існує загальновизнаної версії формування слов'янського етносу. У творі «Гетика» 551 р. Йордан називає слов'ян венетами, які у IV столітті мешкали на північ від Карпат. А автори книги вважають, що позначення «слов'яни» з'явилося з

середини VI ст. н. е. А перші слов'янські літературні пам'ятки збереглися з XI ст. н. е. Традиційно слов'ян поділяють на західних (поляки, чехи, словаки, лужицькі серби}, східних (українці, білоруси, росіяни), південних (болгари, серби, хорвати, словенці, македонці, боснійці та чорногорці). Називали слов'янське військо - «вої». Певного бойового порядку у своїх військах давні слов'яни не мали.

Трохи пізніше в Українських степах появилися вихідці з Північної Європи - готи, за ними алани, які завоювали території від Дунаю до Дніпра. У 375 році прийшли загадкові і воевничі кочові племена гунів. Чомусь стародавні, а пізніші автори, описуючи (або переписуючи) історію гунів, не говорять, що вони прибули до Європи - з Азії. Український письменник, лауреат Шевченківської премії (1991) Іван Білик своєю книгою «Меч Арея» (1972) шокував читачів про кочові народи на українських територіях в минулому часі. Книга перевертає всю європейську історію кочових народів. І. Білик писав, що гуни, сківи, слов'яни та руси – це один кочовий народ в часі і просторі, який є предком сучасного українського народу. А іноземні дослідники цей народ у різний час називали по різному. Їхні описи дійшли до нас з глибини віків зі сторінок письмових згадок прадавніх істориків Пріска, Дестуниса, Йордана, Льва Диякона, Карамзіна та інших. Більшість з них очорнили гунів, бо вони: «зруйнували величний і культурний Рим» (завоювали і заставили платити данину) ...

Подивимось як описували тогочасні події: *«В літо 376 року, Великий князь київський Велімир повстає усією Руссю, ѿ скинув іго конунга Германаріха готського, ѿ помстився Германаріхові за смерть князя Буса волинського та його синів і бояр, що були розіпнуті на хрестах. І була військова січа велика ѿ радилися русини з літа до зими ѿ пішли війною на готів. Побігли готи з землі Руської, а хто лишився, то став платити київському князеві дань.*

В літо 382 року упочив князь Великий київський Велімир і сів на вітчому столі син його старійший Данко, спочатку сів у городі Витичеві, ѿ правити почав Руссю, ѿ Деревами, ѿ Сіверою, ѿ Лугами, ѿ готами, ѿ усіма іншими кочовими язиками (народами), які платили йому дань і ходили в рать по Великому князеві, ѿ славили його...

В літо 411 року імператор Гонорій віддав розбитому народу готів Аквітанію, це земля на березі Західного океану, й поселилися готи в Галлії між Піренеями й Луарою. І сулив імператор римський віддати їм ще й Іспанію, якщо виб'ють звідти (з Іспанії) венедеїв. Готи боялися могутніх сусід своїх, тож почали думати. А зимою 412 року студінь міцна зціпила землю Руську. Дніпро замерз у місяці листопаді (411) й крига зійшла тільки в травні (412), й паводки були великі й усіляке зло чинила «дика вода» у Руській країні, теж саме було у Деревській і в Сіврській стороні. І настав голод, і напали недуги на людей. І пішов Великий князь руський Данко, син Велімирів, полками многими в землю грецьку, названу Всхідня Римська імперія й завоював їх і почали вони платити дань...

Як бачимо гуни підкорили і тримали у покорі весь давній воевничий світ. Мабуть тому підкорені народи споминали гунів в негативному тексті. Візантійський пізньо-античний історик Прокопій Кесарійський (562 р) засвідчив цікавий факт, що у VI столітті у Візантії була мода голити бороду, носити довгі вуса і оселедець (волосся на голові). Візантійці називали це «гунською модою». Важко уявити, щоб поважні і гонорові жителі Візантійської імперії наслідували зовнішність диких кочовиків з українських степів, яких вони зневажали і називали варварами. А візантійський імператор Костянтин Багрянородний (у творі «Про управління імперією») казав: «Цей народ ми називаємо скіфами або гунами. Щоправда, самі себе вони звуть русами». Гуни існували на території України з IV по V ст. н.е. Знаючи правду легше зрозуміти і вибирати вірний напрямок руху в творенні більш славного майбутнього України. Йдемо далі.

У часи Київської держави (IX-XIII ст.) з'явилася княжа дружина (військо) яка складалася з оружників, стрільців та кінноти. Пізніше появилось своєрідне народне ополчення - чорні клобуки (чорні ковпаки/шапки). Саме тут постало питання: «Як називали народ від якого походять кияни? Відповідь – поляни. У "Повісті временних літ" полян відносили до слов'ян, які переселилося з Дунайської батьківщини й оселилося на Дніпрі. За повідомленням цього літопису, на чолі полянського союзу стояв князь Кий, а також його брати Щек і Хорив та сестра Либідь, які заснували місто Київ у 482 р. Згодом Київ став племінним центром полян. Історичність існування в Середньому Подніпров'ї

племені полян є предметом дискусії. Хто батьки Кия, Щека, Хорива і сестри Либідь? Це жінка на ім'я Жива була богинею життя і весни (третьою дружиною Дажьбога). Батько - сонячний бог давніх слов'ян, бог Сонця, світла, розпорядник земних благ, можливо він син Сварога, його також називали Дайбог».

Як називали жителів Київської Русі у ті часи? Відповідь: - Русичі, про це писалося у «Слові о полку Ігоровим». Період Київської Русі ми описувати не будемо, бо багато інформації є в Інтернеті. Йдемо далі. Народи за назвою половці у XI-XIV ст. населяли Євразійський (український) степ від Дунаю до Іртиша (відомий як Дешт-і-Кипчак). Самі половці називали себе кипчаками або куманами, а «Половецький степ» ще називали «Кипчацьким». Чітких кордонів Половецька земля не мала. Об'єднав всі половецькі землі хан Шарукан. Половці перебували у тісних воєнно-політичних, культурних і торговельних контактах з Руссю (Київська держава), Візантією, Грузією, Аланією, Угорщиною, Болгарією, Волзькою Булгарією тощо. Коли половці прийшли в українські степи, то значна частина племен печенігів відкочувала до порубіжжя – на так зване літописне Поросся. У 1236-1240-х р. половці були підкорені Монгольською імперією, і увійшли до складу Золотої Орди. Стали основним елементом етногенезу степових кипчацьких народів: кримських татар, казахів, кумиків, караїмів, ногайців та інших.

Монгольська навала на Русь у 1237-1241 роках, поклали край існуванню Київської Русі та незалежності окремих князівств. В 1239-1240 роках Батий захопив південно-руські міста: Переяслав, Чернігів, Київ. Наприкінці 1240 року, монголо-татарські війська під орудою хана Батия штурмом взяли Київ. Оборону Києва очолив галицький воєвода Дмитро. Далі шлях монголів продовжився в Угорщину, Польщу, Хорватію, Трансильванію, Сербію, Болгарію та Молдову. 240 років існувало монгольське іго на Русі.

1340 року литовський князь Любарт Гедимінович (хрещений під іменем Дмитра) зайняв Русі (Волинь). Основний масив українських земель було приєднано до Литви за князювання Ольгерда. Він приєднав Чернігівсько-Сіверські (1357-1358 р), Подільські (1363) та Київські землі (1362-1363), завдавши поразки 1362 року на Синіх Водах татарам.

Україна-Русь двічі (1340 і 1349) забиравала Львів у Польщі.

У 1387 році Польща захопила частину Русі (Галичину). Галицько-Волинська держава остаточно припинила своє існування. До Польщі ввійшли українські землі: Східна Галичина, Холмщина Підляшшя, Західна Волинь. Значно пізніше, а саме 1648 р. під Пилявцями відбулася битва Речі Посполитої (поляків) з українськими козаками. В якій поляки отримали поразку...

1489 рік - у «Хроніці Польській» Марціна Бельського, яка описує похід польського війська під проводом королевича Яна Ольбрахта проти татар, вперше згадуються козаки. Козацьке військово-політичне утворення XVI-XVIII ст. – «Військо Запорозьке» (далі державне утворення Гетьманщина), виникло під час визвольної війни Б.Хмельницького в середині XVII ст. Тоді запорожців називали "рушничним військом", бо рушниця була найважливішою козацькою зброєю. У козаків були також бойові молотки (келепи), якірці, рогульки, що застосовувались у боротьбі проти ворожої кінноти.

У 1492 році козаки атакували турецьку військово-морську галеру під Тягинєю і визволили українців, захоплених у полон і проданих у рабство. Як писав професор Михайло Грушевський, це була перша в історії офіційна згадка про дії козаків на морі й офіційна згадка про українських козаків узагалі. Близько 1554 р. волинський князь українсько-литовського походження Дмитро Вишневецький нижче Дніпрових порогів на острові Мала Хортиця розпочав будівництво форпосту для захисту проти татарської навали. Ця подія ознаменувала заснування Запорізької Січі – козацької фортеці та бази для походів морем та суходолом. Слово Січ означає засіка (згромадження січеного дерева). В історії України у період існування Запорозького козацтва існувало 8 січей, хоча різні джерела подають різну кількість козацьких осередків. Хто був останнім отаманом Запорізької Січі? Останнім кошовим отаманом Січі був Петро Калнишевський.

Чому Україну називали Руссю? Україна-Русь (або Русь-Україна), термін для окреслення українських (руських, русинських) земель, адже українці до XX століття називали себе русинами, руськими людьми. Активними учасниками у «українізації» були Микола Скрипник і Олександр Шумський. «Україна» довгий час була ребрендингом назви держави «Русь» зі столицею у м. Київ, яку населяли предки українців - русини, як об'єднання слов'янських племен, а держава «Росія» - це самоназва

московитів – нащадків угро-фінських племен, які спочатку були приєднані до Русі, а потім утворили свою Московську державу.

Хто створив Московію? Відповідь проста: Московське князівство виникло в 1277 р. за наказом татаро-монгольського хана Менгу-Тимура і була звичайним улусом Золотої Орди. Першим московським князем став Даниїл (1277–1303). Хто заснував російську мову? Як відомо, "батьками" сучасної російської мови вважають українців Мелетія Смотрицького і Лаврентія Зизанія, які були авторами перших церковнослов'янських граматики. Коли Московія стала Росією? Це сталося 1721 р, коли цар Петро-I проголосив Московське царство «Російською імперією», а москвинів – «росіянами».

Хто старше Київ чи Москва? Адміністративна округа навколо Києва була сформувалася на 360 років пізніше умовної дати заснування Києва. Як ви пам'ятаєте Київ заснували 482 р. Це на 283 роки раніше розділення Русі між синами Володимира Мономаха (1125 рік) та на 305 років раніше заснування Москви (1147 рік). Москва була заснована у 1147 році Юрієм Долгоруковим. На момент заснування Москви, Юрій мав тільки один титул - Ростово-Суздальський князь.

У людей є просте питання коли починається історія України? І чому В.Путін стверджує, що Україну створив В.Ленін? Відповідь буде простою: «На перше питання - початки історичного буття України припадають на ті далекі часи кількох тисячоліть до нашої ери, які становлять предмет науки археології. Починаючи від I-го тисячоліття - до появи Христа, з'являються перші літописні відомості про Україну та її населення, це підтверджують різні історичні документи. Вивчення минулого допомагає розуміти та цінувати традиції, мову, культуру та цінності, які сформували наш народ. Знання історії України є основою для збереження національної ідентичності».

На друге питання - на кінець XVIII ст. території, на яких українці становили більшість населення, контролювали Російська (царська, а пізніше більшовицька) та Австрійська імперії. Процес кристалізації української нації відбувався попри спротив імперських центрів, особливо російського самодержавства. У Російській імперії у 1863 та 1874 роках спеціальними циркулярами та указами забороняли навіть використовувати українську мову у публічній площині. Зокрема, були заборонені друк і

навіть ввезення книг та преси, театральні вистави українською мовою. Поневолені імперіями народи почали боротися і творити свої національні держави. Серед них були українці. У грудні 1917 року Ленін висунув Українській Центральній Раді ультиматум та розпочав гібридну війну. В.Ленін був не тим, хто створив Україну, а тим, хто розпочав з Україною війну. Саме Українською Народною Республікою у 1917–1918-му були затверджені герб, гімн і прапор, що нині є символами України.

Україна є однією з держав-засновниць Організації Об'єднаних Націй і являється членом цієї організації. Від 1945 - до 1991 року вона брала участь в роботі ООН як колишня Українська Радянська Соціалістична Республіка, а після відновлення незалежності — як самостійна Україна. Що таке ООН простими словами? Організація Об'єднаних Націй (ООН) - міжнародна організація, заснована 1945 року. Декларованою метою діяльності організації є підтримання й зміцнення миру й міжнародної безпеки, розвиток співробітництва між державами світу.

Своє прагнення незалежної демократичної держави українці втілили у 1991 році. Позбавити населення історичної пам'яті та інсталювати в суспільну свідомість необхідні наративи – важливе завдання для будь-якого завойовника. Упродовж своєї історії українці вперто й послідовно йшли до здобуття свободи. Протягом 20-го століття різні сили в Україні проголошували незалежність 5-ь разів. Лише п'ята спроба в 1991 році виявилася вдалою. І була створена стабільна Українська держава, яка, не зважаючи на різні гібридні війни, вистояла. «Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього», писав видатний поет М. Т. Рильський. А зараз переходимо до теми нашої книги.

Пройшли 1000 днів боротьби з російською імперією зла від початку великої війни (2022 р). 1000 днів незламності, зміцнити нашу віру в майбутнє. На дворі стоїть початок грудня 2024 року армія Російської Федерації просувається в Україні рекордними темпами. Вони окупували територію, що дорівнює половині британського Лондона. Про це повідомляє «Reuters» із посиланням на аналітиків та військових блогерів. За минулий тиждень російська армія захопила майже 235 кв км. «Reuters» пише, що це є рекордним просуванням за тиждень у 2024 році. Загалом у листопаді 2024 р. їм вдалося захопити 600 кв км.

Основне просування росіян відбувається у Донецькій області. Росія контролює 18% території України, зокрема увесь Крим, трохи більше 80% Донбасу (Луганську та Донецьку області), понад 70% Запорізької та Херсонської областей, а також трохи менше 3% Харківщини.

Міністр оборони Великої Британії Джон Гілі заявив, що війна в Україні вступає у критичну стадію, втрати росіян у сотні тисяч убитих і поранених. Україна не здається, вона вперто відстоює свої території. Командувач ДШВ, Герой України, бригадний генерал Ігор Скібюк пояснив, чому українські війська стоять і захищають позиції на фронті “до останнього” і 2025 рік стане вирішальним для завершення війни в Україні. І.Скібюк вважає, що перебіг війни в Україні залежатиме від кількох ключових факторів: яка буде логістика, чи будуть російські війська відступати, чи почнеться економічний крах в Росії, і чи займатиметься президент США - Трамп боротьбою з тіньовим флотом, який дозволяє РФ обходити санкції. Він також зазначає, що адміністрація попереднього президента США Байдена не приділяла цьому належної уваги, дозволяючи Росії продавати нафту понад встановлену ціну. Якщо ціни на нафту різко впадуть, розвиток подій може бути настільки стрімким і неочікуваним, що це здивує всіх.

Високий представник ЄС з питань зовнішньої політики та політики безпеки Жозеп Боррель у листопаді 2024 заявив, що США дозволили Україні завдавати ударів по території Росії на відстань до 300 км. Париж теж надав Україні дозвіл на удари по території Росії за допомогою французьких ракет великої дальності. Тож тепер Україна, отримавши дозвіл на удари по території РФ, може швидко зупинити наступ, знищивши ключову логістику ворога. Крім того, у 2025 році очікується поява українських ракет дальністю до 1000 км, що посилить обороноздатність України.

Все для фронту, все для перемоги! За будь-яку ціну тримаємо кожний метр української землі! Тільки кров, піт і сльози! Мобілізація всіх та всього, що тільки можна мобілізувати. Робота на військових заводах по 12 годин на добу. Жорстке карткове нормування продовольства. Жодних надмірностей і розкошів, без яких можна обійтися. Ці реалії Другої світової війни необхідно ввести в сучасну Україну. І так – до повного розгрому

супротивника чи до власної капітуляції.

Зараз йде жорстока війна з російською імперією зла, чому наш тил має чіплятися за комфортні норми ХХІ століття? Фронтіві реалії 2022–2024 років цілком можна порівняти з кровопролитними битвами Другої світової війни. Тож все для фронту, все для перемоги – повинно діяти. А ще автори книги звертають увагу, що зараз триває війна логістики. У перші кілька місяців воюють армії, в яких є достатня кількість бойового запасу, далі починають воювати логістики. Якщо є можливість впливати на логістику, то військо, як мінімум, наполовину чи навіть на 2/3 одразу втрачає свою бойову готовність.

Саме з цього приводу у генералів В.Путіна зараз почалася істерика, бо АТАСМС контролюють 300-кілометрову зону. За 100 кілометрів можна налагодити логістику та оснащувати частини у режимі нападу, при наступальних операціях. Але якщо під контролем перебуває 300 кілометрів, то наступальні операції оснащувати вже просто неможливо. ЗСУ знайшли больову точку у В.Путіна - логістику.

*Ввійшла орда, обідрана, голодна,
На землю хліборобів, трударів...
Потомки ви "вєлікава" народа?!
Ні, ви — нащадки вічних злидарів!*

*Ви — голодранці, холуї у лаптях,
Ниці раби своїх недоцарів!
Аж тут вам заманулось прийти раптом,
Щоб підкорити край княжих синів!*

*У наших жилах кров тече князівська,
Затим — козацька кров по них тече,
Тож ваше голодране дике військо
Від нашого меча не утече!*

*Ви хочете з землі нас постирати?!
А дзуськи вам! Навіть старі й малі
Готові танки голіруч тримати!
Тож йдіть туди... де ваші кораблі!*

*Поляжете усі! Всі до одного
В землі свободолюбних трударів!
А потім понесете кару в Бога:
За землю цю, за кров наших синів...*

Наприкінці 2024 року появилися ознаки відчаю і у В.Путіна. Він хотів, щоб велика війна від 2022 була швидкою, ефективною та успішною в перші три дні, а зараз вже три роки. Для нього це повна катастрофа. За оцінками українських військових, Росія втратила більше 720 тисяч бійців. А ще 300 мільярдів доларів резервів центральних банків Росії, які заморожені на Заході. І їх в кінцевому підсумку – конфіскують. Росія відрізана від міжнародних держав. Росіяни спустошили всі свої в'язниці, використовуючи в'язнів як солдатів, і вони загинули. Ціна за нового російського новобранця зросла з 4 тисячі доларів до 47 тис. Це складна ситуація для Путіна. Все йде не так, як він планував. А кожен майбутній договір про зупинку війни буде укладений на основі брехливих позицій В.Путіна. Йому треба здобути паузу у війні, перегрупуватися і переозброїтися.

Переходимо до паралельної теми «український тил». Щонайменше з літа 2022 року український тил намагається переконати себе, що велика війна з російськими загарбниками – це нова нормальність. Що до неї можна і потрібно адаптуватися, не ставлячи життя мільйонів людей на паузу. Але періодично впливають болючі нагадування про те, що масштабна війна на українській землі – це все-таки ненормально, і повністю звикнути до неї не вдасться. А те, що обиватель вважає успішною адаптацією до великої війни – лише тимчасова ілюзія.

Спочатку жителі тилових міст України звикають до того, що наше небо надійно прикрите новітніми засобами ППО, і ворог більше не може завдати нам відчутних збитків. А потім виявляється, що противник навчається на власних помилках, накопичує запаси ракет та ударних дронів, удосконалює свою тактику – і починає новий виток повітряного терору.

Спочатку військовозобов'язані чоловіки в тилу звикають до того, що оборону на фронті замість них тримає хтось інший, а вони можуть розслабитися та абстрагуватися від війни. А потім з'ясовується, що за довгі місяці фронт зазнав значних втрат і гостро потребує поповнення. ЗСУ катастрофічно не хватає бійців. І що країна не має іншого виходу, крім посилення мобілізації, яким би непопулярним не був цей захід.

Спочатку наші платники податків звикають до того, що фінансовий тягар війни в Україні повністю несе на собі колективний Захід, і помітного затягування пасків від українців не вимагають. А потім виявляється, що допомога з-за кордону не покриває всіх вітчизняних видатків і Верховна Рада змушена голосувати за історичне підвищення податків.

Спроба одним махом перенести український тил у реальність 1941-1945 років загрожує масштабним соціальним вибухом. І поки що в «українському тилу» прижилися лише окремі прикмети минулого – наприклад, комендантська година, рейди військомів у публічних місцях, мужики які ховаються у власних комірчинах від призову, або юрби городян що ховаються в метро в дні масованих ракетних ударів...

Три роки великої війни (2022-2024) цивільна Україна намагається окреслити контури нової норми, яку можна було б співставити з довоєнним життям, але вони регулярно розбиваються об військову дійсність. І часом перепади між старанною підтримкою "нормальності" і вимушеним визнанням ненормальності мають прямо-таки фантасмагоричний характер. Україні потрібно радикально змінювати підхід до великої війни. Найбільш недовикористаний резерв - внутрішнє оборонне виробництво, яке "зростає більше всупереч діям держави, аніж завдяки їй". Гроші мають йти в першу чергу на війну, а все інше фінансуватися за остаточним принципом. Ми маємо найперше витратити гроші на зброю, а тільки після цього на тиллові нужди...

За даними української розвідки на кінець 2024 року, сухопутна частина російського угруповання, що бере участь у бойових діях проти України, становить майже 580 тис російських військовослужбовців, з урахуванням Курської області. Заступник начальника ГУР Міноборони генерал-майор Вадим Скібіцький зазначив, що 580 тис росіян - це сухопутна компонента РФ, яка безпосередньо бере участь у бойових діях. У червні 2024 правитель Росії В.Путін заявляв, що на території України воює майже 700 тис російських військовослужбовців. Інститут вивчення війни (ISW) звернув увагу на те, що російські війська приблизно втрачають в Україні по 20 000 осіб щомісячно.

І на кінець цього розділу повернемося до цікавого феномену на фронті, до теми українського козацтва. Бо в період Б.Хмельницького, тогочасна війна в Україні стала для українців нормальністю. На думку авторів книги, не можуть бути нормами такі війни, які зараз веде Росія проти України. Уявіть місто, яке десятиліттями славалося своєю промисловістю, своїм морським портом. А зараз місто мертве. Убите Росією. Це Маріуполь. І таких міст в Україні багато. Уявіть одну з найбільших українських цінностей, одну з найбільших людських цінностей – родючі поля, які століттями забезпечували добробут Україні. Сьогодні вони стали смертоносними із-за російських мін і снарядів. Немає такого народу, який міг би залишитися байдужим чи нейтральним до такого зла.

Багато бійців ЗСУ, котрі добре знайомі з історією України, знаходячись в бліндажах (це укриття, влаштоване на бойових позиціях для захисту групи воїнів), розповідають про бойові подвиги окремих представників періоду козацтва XV-XVIII ст. В історії України - це період має назву козащини. Основною причиною зародження козацтва була небезпека з боку орд кочівників, які грабували, нищили та брали у полон український люд. Земля козаків (під назвою *Vkraina*) появилася на Радзивіллівській карті у 1613 р. Але наприкінці XVIII ст. козаки зникають з періодичних видань і на те було багато причин.

Ким на ментальній мапі Заходу є українці? В Україні характеристика "козак" – абсолютний комплімент. Сьогодні частина західної ліберальної тусовки й інтелігенції дивиться на Україну як на країну, яка має врятувати Європу та світ від якогось морального занепаду. Зараз ми бачимо продовження схожих тем про українське козацтво, підлаштоване під вимоги сучасного часу. Суттєва відмінність козацтва XV-XVIII ст. від сучасного часу в тому, що ранішні козаки створили державу. А нинішні козаки повинні утримати цю державу. Кожна з козацьких груп, починаючи з періоду Б.Хмельницького, повинні дбати і зберігати державу Україна.

Унікальність українського козацтва – здібність трансформуватися в часі й народити еліту, яка стала основою модерного українського проекту. І сьогодні ми переживаємо момент творення української держави, модерної нації, яка вимірюється століттями. Бійці ЗСУ шукають психологічної підтримки. Екску-

рси в минуле їм в цьому допомагають...

Візьмемо за приклад долю полковника армії УНР Петра Болбочана, його побратими, козаки-запорожці згадували в еміграції: енергійний та хоробрий джентльмен, професійний військовий, справжній, свідомий патріот. Поряд знаходяться люди, котрі на його адресу викрикували слова: контрреволюціонер, узурпатор влади, керенський недоносок тощо. І саме вони пізніше заарештували полковника П.Болбочана, сфабрикували справу і 28 червня 1919 року на станції біля села Балин на Хмельниччині - підвели його під розстріл.

Сучасники П.Болбочана, які спілкувалися з полковником незадовго до його страти, розповідали: зрозумівши за ґратами, що катами стануть свої українські військові, а не більшовики, він впав у стан сильної нервозності. За 4 місяці до розстрілу П.Болбочан, очікуючи в Станіславові (нині Івано-Франківськ) рішення щодо його долі, у відкритому листі писав до влади УНР: "Я сподівався, що нахожусь в правовій державі. Але ще багато прийдеться Україні пережити, щоб вийти на правовий шлях. Люди запам'ятайте, коли настане тяжкий час для УНР, більша половина теперішньої влади УНР першими будуть тікати за кордон".

Один із головних висновків з трагедії полковника П.Болбочана, історикиня та військовослужбовиця Третьої штурмової бригади Марина Мірзаєва, писала: «Необхідна довіра між солдатом і командиром. Між командирами та політиками. Між армією та суспільством. Не буде довіри, буде хаос та анархія. Не буде регулярного війська. Без довіри ми втратимо все. І прикладом відсутності довіри ми знаходимо в армії Української Народної Республіки (УНР) з лютого 1917 по квітень 1918 року. У радянській та російській пропаганді їх називали «петлюрівці». Етапною датою у становленні Збройних Сил України (ЗСУ) стало 6 грудня 1991 р. Тож ми призиваємо до довіри ЗСУ...

На громадських слуханнях в м. Кропивницькому (2025 р) читачі поставили питання: «Скільки років існує Україна? Повторно відповідаємо: - 830 років тому, а саме в 1187 р. – з'явилася перша письмова згадка слова «Україна». Назви Україна і український народ в період Гетьманщини - «Військо Запорозьке», або «козацька земля». Прочитайте книгу Богдана Барвінського "Звідки пішло ім'я Україна" (надрукована у Відні 1916 р)».

ТИСЯЧА ДНІВ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Від росіян ми постійно чули у 2022 році: "Захопимо Київ за три дні". Далі вони змінили риторiku: "Війна буде йти так довго, як це буде нам потрібно"; «Україна наша історична територія» та інше. Одним із головних наративів путинської Росії є твердження, що України ніколи не існувало в минулому часі, вона була створена більшовиками. Брехня. Україна – це держава з

тисячолітною історією, якої не було в Росії. Україна ніколи не буде частиною Росії. Слід визнати, що майже 150 років від кінця XVIII до початку XX ст. українці перебували під владою двох імперій: 80% із них були під царською Росією, а 20% під імперією Габсбургів. Радянська (більшовицька) окупація України була протягом 1917-1991 років після повалення монархії в Російській імперії. У 1941-1944 роках Україна була окупована німецькими фашистами Третього рейху. Як бачимо, "братні народи" – не є науковим поняттям. Це виключно пропагандистська конструкція. Для прикладу, народи країн Варшавського блоку називалися не "братами", а "друзями".

Від 2022 року пройшло 1000 днів повномасштабної війни: «Абстракцій і слів замало», Москва налаштована на продовження агресії проти України. За три роки повномасштабної російської війни (2022-2024) українці вивчили на пам'ять стільки «не братніх» слів, що росіянам і не снилося. Люди порізному дивляться на проблему нецензурної лайки та її вжитку. Пригадайте відому фразу українського захисника острова Зміїний у Чорному морі: «Рускій военний корабль іді нах*й». Можна зрозуміти емоції, які викликає війна, кров і вся мерзота, яка пов'язана із нею. Описати цю мерзоту в делікатних висловах – практично не вдасться. Ми всі знаємо і живемо в реальному світі, хоча дуже часто вдаємо, що не чуємо ці слова.

На спробу москалів захопити Київ за три дні, ми відповіли далеко не братньому російському нараду нецензурною лайкою і взялися за зброю. Пригадайте, як за тиждень до 24 лютого 2022 року міжнародні авіакомпанії припиняли польоти до України, а західні посольства поспіхом збирали речі й виїжджали з Києва, щоб вже ніколи не повернутися. Вони були переконані,

що Росія захопить Україну, включно зі столицею, якщо не за три дні, то максимум – за кілька тижнів.

Але цього не сталося. Київ встояв. Навесні 2022 року сили оборони України звільнили Київщину й північні українські регіони, змусивши російську армію тікати, а західних партнерів – дивуватися стійкості й спроможності української армії протистояти російській "другій армії світу". Готуючись до успішного контрнаступу в листопаді 2022 року, коли ми відвоювали Харківщину й правобережжя Херсонщини, включно з Херсоном, Київ переконав західних партнерів надати нам РСЗВ HIMARS і першу систему ППО Patriot, яку ми отримали в грудні 2022 р.

Такі заяви країна чула два роки тому. А тоді – рік тому. Сьогодні настав 2025 рік, Україна знову чує щось подібне. Наступні три місяці вирішать долю російсько-української війни. Зима 2024-2025 стане найважчою в новітній українській історії. Від нашої здатності пройти цю зиму та вистояти залежить результат повномасштабного воєнного протистояння. Річ не лише в непередбачуваному президентові США Дональді Трампі. Річ ще в Гегелі та в його законах діалектики...

Проте успіх української армії восени 2022 року оголив й іншу важливу проблему – різницю в поглядах Києва та Вашингтона на те, як може закінчитися ця фаза повномасштабної війни двох не братніх народів. У США були переконані, що рано чи пізно (а краще раніше) Київ має почати переговори з Москвою, хай і ціною болючих для себе поступок. До того ж адміністрація президента США Байдена, разом із ключовими європейськими столицями, постійно піддавалася на шантаж Кремля, включно з блефом про застосування ядерної зброї, накладаючи обмеження на надання Україні більш потужних видів зброї та на їхнє застосування по території Росії.

*Війна! Порожні вулиці, сирени, укриття,
Вдягає ляльку поспіхом розгублене дитя.
Вломились «визволителі» злodingами у дім.
Поборемо, здолаємо! Дамо вогню усім!*

*Ніколи не пробачимо загарбницьку орду
За долі покалічені, за сльози і біду. Війна.
Летять над згарищем лелеки й журавлі,
І вперто лізе паросток зелений з-під землі.
Так і Україна буде незалежною завжди.*

Хибна політика Заходу привела до вигідної для Путіна війни на виснаження та її глобалізації. Коли спочатку Іран та Китай почали активно допомагати Росії, а віднедавна ще й Північна Корея відправила своїх солдатів на війну проти України, стало ще гірше. Обрання Дональда Трампа наступним 47-м президентом США – це однозначний перелом на 4-му році повномасштабної війни. В який бік - покажуть його перші кроки після інавгурації 20 січня 2025 року – час покаже. Проте вже зараз західні лідери, на кшталт канцлера Німеччини Олафа Шольца, який будь-що намагається змінити свій політичний імідж "кульгавої качки", відкривають "схрещу Пандори".

Споглядаючи назад і порівнюючи ситуацію кінця 2024 р, ми бачимо, як 24 лютого 2022 року західні ЗМІ, переважно американські, посилаються на джерела в Білому домі, повідомляли, що українське керівництво оцінювало загрозу повномасштабного російського вторгнення як небезпечну, проте неоднозначну. Всі пам'ятають звернення В.Зеленського 19 січня 2022 року, де він закликав українців не піддаватися паніці, не бігти до крамниць по гречку й сірники, що в квітні 2022 ми відзначимо Великдень, а в травні 2022 буде "сонце, вихідні й шашлики".

Разом із тим ми також пам'ятаємо заклики президента Зеленського до керівництва США та ЄС, запровадити жорсткі превентивні санкції проти Росії і чітко сказати, чи бачать вони Україну членом НАТО. Зневіра Заходу в нашої спроможності дати відсіч російському повномасштабному вторгненню обмежила й збройну допомогу Україні. Напередодні 24 лютого 2022 року США, Британія та деякі європейські країни надали нам протитанкові комплекси Javelin, NLAW, боеприпаси, снайперські гвинтівки тощо, для партизанської боротьби, при цьому пропонували В.Зеленському евакуацію (він відмовився). Саме Джо Байдену В.Зеленський сказав, що йому потрібна "зброя, а не таксі для втечі з України".

Коли стало зрозуміло, що план Росії про "Київ за три дні" провалився, ми побачили візити західних лідерів до України. Першими в березні 2022 року до Києва приїхали прем'єри Польщі, Чехії і Словенії, а також міністр закордонних справ Литви. А пізніше в квітні 2022 – президентки Європарламенту та Єврокомісії Роберта Меццола й Урсула фон дер Ляєн, очільник дип-

ломатії ЄС Жозеп Боррель, а також, зокрема, й тодішній прем'єр Британії Борис Джонсон, який вже тоді наполягав на наданні Україні протикорабельної зброї, щоб захистити Одесу.

Паралельно пам'ятаємо, як Кремль звинувачував Бориса Джонсона, що саме він буцімто заборонив українському керівництву підписувати "мирну" угоду з Росією в Стамбулі в березні 2022 року, на якій Кремль і досі наполягає, як на передумові початку будь-яких переговорів про тимчасове припинення вогню. "Це не більше, ніж нісенітниця і російська пропаганда", - сказав вже в січні 2024 року Борис Джонсон.

Нагадаємо, що, за численними заявами української влади й публікаціями в західній пресі, за так званими Стамбульськими угодами (хоча перша зустріч українських та російських переговорників відбулася на території Білорусі в березні 2022 року), Україна мала відмовитися від вступу до НАТО, суттєво скоротити свою армію до 85 тис. військових, розширити умови використання російської мови. Також ці угоди передбачали скасування всіх санкцій проти Росії. Про останні з цих умов, до речі, стало відомо лише навесні 2024 року з публікацій американських ЗМІ.

Лише в червні 2022 року США надали нам перші РСЗВ HIMARS. Проте множилася й протидія Заходу реальній спроможності нашої армії завдати суттєвої військової поразки росіянам. У листопаді 2022 року, напередодні звільнення Харківщини й правобережжя Херсонщини, включно з містом Херсон, із Вашингтона до Києва почали надходити сигнали задуматися про "доцільність" переговорів з Росією.

На кінець 2024 р. президент В.Зеленський повідомив, що Україна просила оснастити 10 військових бригад для протистояння російській агресії, проте Захід повністю укомплектував лише дві з половиною бригади. За словами президента В.Зеленського, проблема України полягає саме в оснащенні військовослужбовців зброєю та технікою, а не в кількості наявних військ. Серед причин, чому це сталося, Зеленський розповів про бюрократичні рішення, які не стали пріоритетом та додав, що в цій війні завжди так. Виходить, що західні держави хочуть, щоб українці йшли на смерть без зброї?

Тоді ж до Києва, на початку листопада 2022 р, приїхав радник Байдена з нацбезпеки Джейк Салліван. Вже незадовго після цього численні західні ЗМІ написали, що він не публічно радив Києву починати переговори з Росією. Згодом про це заявили очільник Об'єднаного комітету начальників штабів, генерал Марк Міллі, та міністр оборони Ллойд Остін, додавши, що повна перемога України з виходом на міжнародно-визнані кордони 1991 року навряд чи можлива.

У листопаді 2022 року також стало відомо про першу від початку повномасштабного російського вторгнення особисту зустріч в Анкарі директора ЦРУ Вільяма Бернса та очільника Служби зовнішньої розвідки Сергія Наришкіна для обговорення "небезпеки ядерних загроз". Лише 2 роки потому з книжки відомого редактора «The Washington Post» Боба Вудворда "Війна" стало відомо, що в листопаді 2022 року американська розвідка оцінювала ймовірність застосування Росією ядерної зброї, на тлі її військових невдач на полі бою, у 50%.

У своїй книзі Боб Вудворд також навів діалог між Ллойдом Остіном та тодішнім міністром оборони Росії - Сергієм Шойгу восени 2022 року. Це була перша телефонна розмова між очільниками оборонних відомств двох країн після початку російського повномасштабного вторгнення. "Ми знаємо, що ви думаєте про застосування тактичної ядерної зброї в Україні. Якщо ви це зробите, всі обмеження, згідно з якими ми діємо в Україні, будуть переглянуті", - сказав тоді Остін. Шойгу натомість підкреслив, що йому не подобаються погрози, але Остін відповів: "Я лідер найпотужнішого війська в історії світу. Я не погрожую".

Всі ці майже три роки повномасштабної війни (2022-2024) адміністрація Байдена, допомагаючи Україні, керувалася політикою міфічної ескалації з боку Росії, враховуючи ризик застосування ядерної зброї. Через це українська армія ніколи не отримувала вчасно й у повному обсязі необхідної кількості зброї. Це давало Росії дорогоцінний час підготуватися, що й сталося влітку 2023 року, коли український контрнаступ зазнав невдачі. До того ж, квота політика Джо Байдена призвела до глобалізації війни й формування нової осі "зла" Росія-Білорусь-Китай-Іран-Північна Корея.

Таким самим принципом адміністрація США керувалася й щодо членства України в НАТО. Ба більше, й про це вже неод-

норазово писали ЗМІ, це було особистою червоною лінією для Байдена. Він вважає, що навіть запрошення України до Альянсу дорівнює початку ядерної війни з Росією. Хоча ця гіпотеза не витримує критики. Всі прекрасно пам'ятають, які вимоги В.Путін висунув Президенту США Д.Байденоу ще в грудні 2021 року. Нагадаємо, що саме тоді, заступник міністра закордонних справ Росії Сергій Рябков порадив НАТО «збирати манатки й тікати, забиратися на кордони 1997 року». Тобто, Кремль буквально поставив під сумнів кілька хвиль розширення Альянсу на Схід, вимагаючи від США повернутися до часів Варшавського договору. Хоча, разом із тим, В.Путін вдав, що й не помітив вступу Фінляндії до НАТО у квітні 2023 року, коли кордон Росії з Альянсом збільшився ще на тисячу кілометрів.

З обранням в кінці 2024 року Дональда Трампа наступним 47-м президентом США - ситуація поки невизначена до січня 2025 р. З одного боку, він може повністю заблокувати військову допомогу Україні, змусивши нас піти на переговори з Росією з позиції слабкості, що в короткостроковому майбутньому призведе до повної капітуляції Києва. Пригадайте як Трамп це вже робив, коли від вересня 2023 року до квітня 2024 року блокував у Конгресі пакет допомоги Україні на \$61 млрд. Дуже важко сказати, як діятиме Д.Трамп після інавгурації 20 січня 2025 року. Щоправда, на думку колишнього радника Трампа з нацбезпеки Герберта Макмастера, Путін смикає за ниточки Трампа, граючи на його бажанні укласти «велику» угоду.

З іншого боку, президентські вибори в США стали самими протестними голосуваннями американців щодо політики демократів. Тому у Дональда Трампа не так вже й багато простору для маневру, адже переважна більшість виборців голосували за нього, очікуючи сильних рішень. Якщо Д.Трамп піде на поступки В.Путіну по Україні, він продемонструє свою слабкість як всередині країни, так і на міжнародній арені. Разом із тим, це не заважає іншим демонструвати свою слабкість, телефонуючи Путіну вперше за майже три роки повномасштабної війни. Мова йде про канцлера Німеччини Олафа Шольца, який 15 листопада 2024 року мав розмову з кремлівським "фюрером".

На думку авторів книги: «Дзвінок Олафа Шольца – це немов відкриття скриньки Пандори». Після О.Шольца можуть бути інші розмови, інші дзвінки лідерів західних держав. Це саме

те, чого Путін давно хоче: йому вкрай важливо послабити його ізоляцію і мати змогу спілкування на міжнародній арені. А ще послабити ізоляцію Росії. Та вести перемовини, звичайні перемовини, які нічим не будуть завершуватись: «Говорили – балакали без наслідків». Хочемо попередити: "Мінська-3" не буде, нам потрібен реальний мир, - заявив Володимир Зеленський.

Українське суспільство в кінці 2024 року має два протилежних відчуттів. З одного боку, масштабний ракетний терор, розв'язаний Кремлем проти цивільного населення України. Атаки на українську енергосистему та сподівання зламати наш опір. Проблеми з електрикою, опаленням та водопостачанням. Міста і села, занурені в морок. Генератори на кожній вулиці. Паярбанки в кожній родині. Приготування їжі на газових пальниках та сухому спирті. Перебої з Інтернетом та мобільним зв'язком.

З іншого боку – надзвичайне морально-психологічне піднесення, яке переживала наша країна. Радісні відлуння нещодавньої деокупації Харківщини та звільнення Херсона. Передчуття нових перемог ЗСУ, які очікувалися вже наступної весни. Жорстка переконаність у тому, що розгром ворога не за горами. Гордість за свою країну та готовність терпіти будь-які труднощі заради майбутнього українського тріумфу.

Відставка популярного головнокомандувача В.Залужного 8 лютого 2024 року та втрата Авдіївки. Нестача людей на фронті та суперечки про посилення мобілізації в тилу. Блокування американської допомоги в Конгресі та безчинства польських фермерів на кордоні. Здавалося,

Україна буквально тоне в морі інформаційного негативу. Виявилось що у другій половині 2024 року українське суспільство вже немає того потужного заряду ентузіазму та оптимізму, який допомагав переживати воєнні негаразди позаминулої зими. Як і рік тому, поряд з позитивом в Україні переважає негатив: розчарування, фрустрація та пошуки всілякої "зради" всередині країни та за її межами. Гасла, які надихали та мотивували країну наприкінці 2022 р, не спрацюють наприкінці 2024 р, а навпаки погіршують ситуацію. Якщо 2025-го року таки розпочнуться якісь переговори з РФ, Україні доведеться завзято битися за сильну переговорну позицію.

Саме політика адміністрації Трампа щодо Китаю та нової осі "зла" буде багато в чому визначальною й щодо війни Росії проти України. По-перше, всі чекають від Трампа рішення щодо постачання на європейський ринок американського скрапленого газу для заміни російського. Й таку пропозицію вже публічно висунула Урсула фон дер Ляєн. Те ж саме стосується й збільшення експорту американської нафти, щоб знизити світові ціни й зменшити надприбутки Росії.

По-друге, Дональд Трамп вже обіцяв запровадити 60% тарифи на весь китайський імпорт до США, що дуже боляче вдарить по економіці Китаю та, у підсумку, по здатності Пекіна надавати таку суттєву підтримку Москві для продовження війни в Україні. Й у новому контролі над китайським експортом (зокрема електромобілей), інвестиціями та тарифами, щоб захистити важливі західні технології, адміністрація Д.Трампа шукатиме трансатлантичної підтримки, щоб зменшити збитки для американської економіки. Але не всі в ЄС із цим згодні, наприклад Угорщина та Словаччина. Але головною проблемою є навіть не Угорщина та Словаччина, а Німеччина.

Президента Росії В.Путіна дуже непокоять та не влаштовують санкції Заходу, вони досить болючі для РФ, тож потрібно санкції ще більше посилювати. "Багато експертів згадують санкції "по-рейганівськи", коли США застосували їх спільно з представниками ОПЕК, а саме рекордно знизивши ціни на нафту, і таким чином зруйнували економічну основу колишнього СРСР. Виконати подібне можна і зараз щодо Росії, шанси є, але ця процедура займає чимало часу. Тому Україні потрібно швидко та енергійно виконувати "домашнє завдання" щодо мобілізації, а також працювати з союзниками для того, щоб отримувати ефективну сучасну зброю. Лише так ми зможемо протидіяти новим проявам агресії з боку Росії. На поточний час Путін не хоче миру, він розуміє лише одну мову – це мова сили.

Саме сьогодні Україна 1000 днів бореться у великій війні від 2024 року проти російської імперії зла і 10 років бореться за свою свободу від 2014 року. 1000 днів Україна стікаючи кров'ю, викарбувала залізом свою назву на мапі світу. Правда від щоденної статистики втрат, обстрілів, руйнувань, від просувань ворога в стертих з лиця землі населених пунктах на сході України, краще на серці не стає. І кожен, хто проживає цей тисячний

день, неодмінно згадає всі ті етапи протистояння, що викликають не тільки сум, а й гордість, повагу, натхнення на подальшу боротьбу до неминучої нашої Перемоги.

Щоб краще зрозуміти 1000 днів незламності, автори книги пропонують розбити цей період за періодами: кампанія 2022 року, кампанія 2023 року, кампанія 2024-го року. А кампанію 2024 року умовно ділити на: зимово-весняну, весняно-літню, літньо-осінню та зимову. Кожен із цих періодів має свої особливості і характерні риси, пов'язані з кліматом, з територією, з природою, з веденням військових дій. Якщо говорити про кампанію 2024 року, то тут постає питання характеру війни: як ми її бачимо? Ми пишемо історію через власні дії, чи ми пишемо історію через дії супротивника? Опис будь-якої війни полягає в тому, що його можна зробити по-різному. Наприклад, описувати як діяв супротивник і як ми йому протидіяли, або як діяли ми, а супротивник відповідав на наші дії. В цьому є суттєва різниця. Вона полягає в тому, хто задає ініціативу, хто описує 1000 днів незламності. Кажуть, що історію пишуть переможці (а в даній війні ми повинні перемогти), але сучасна ситуація вимагає від авторів книги, писати історію цієї війни саме на 1000-й день, як окремий момент, не дивлячись на те, що кінця війни не видно.

Старі люди згадуючи Другу світову війну, казали, що будь-які негаразди можна пережити, аби не було війни і при цьому розповідали період німецької окупації Києва, який тривав 778 днів. Маріуполь, приміром, в окупації довше, ніж під час Другої світової. Зараз колективна пам'ять українців будує грандіозну канву образів і символів, подій і явищ, героїв та антигероїв, які стали визначальними в українському спротиві російській агресії 1000 днів. Ця колективна пам'ять формує образи: «останньої крові», «української стійкості», «останньої війни» і «день перемоги» для наступних поколінь.

На жаль наше життя поділилося на ДО і ПІСЛЯ війни. 1000 днів війни це: 1000 днів стійкості; 1000 днів мужності; 1000 днів єдності; а ще 1000 днів війни - це 33 місяці мужності, це 143 тижні спротиву, це 24 000 годин відваги бійців ЗСУ. Сучасна війна забрала тисячі життів, як військових, так і цивільних. Будемо пам'ятати кожного із них поіменно. 1000 днів російсько-української війни і майбутня перемога в ній надовго залишаться стрижнем національної пам'яті українців.

І на закінчення цього розділу, давайте разом послухаємо колишнього головнокомандувача ЗСУ, а нині посла у Великій Британії Валерія Залужного. 1). Росія перетворила Донбас на полігон випробування всіх технологій – від військових до інформаційних. Прірва між окупованими територіями та рештою України зростає. Її збільшує кожна крапля крові на фронтах і тилу. Росія знищує все, на збереження чого ми сподівались. Реальне обличчя Донбасу спотворено. Російська пропаганда та агресія зробила Донбас заручником, а жителів окупованих територій – спочатку безправними в їхніх містах, а потім і бездомними.

2). У другій половині 2024 року сталися всі умови для розв'язання Третьої світової війни. Коли РФ залучила до участі в бойових діях проти України військових КНДР, фактично розпочалася Третя світова війна. Росіяни зараз проводять «стратегію із мору». Для В.Путіна найважливіше витіснити ЗСУ з Курського регіону. І всі ці історії, всі ці показові удари новими ракетами по Україні, все це не просто так. Він поставив своїм військам конкретне завдання: «Витіснити ЗСУ з Курської обл. до 20 січня 2025 року. Для нього дуже важливо продемонструвати, що він контролює ситуацію, але він не контролює дії на Курщині. Там дуже складна ситуація...

Під час війни на виснаження, яку веде Росія проти України, військова допомога країн Заходу може виявитися недостатньою. Жодна з країн Заходу не має такої кількості ракет, щоб збивати російські керовані авіаційні бомби (КАБи). (Пояснення: КАБи - один з видів авіаційних боєприпасів, авіаційна бомба, оснащена аеродинамічними поверхнями та системою наведення для підвищення влучання в ціль. Створення керованих авіаційних бомб призвело до ретроактивного перейменування старих авіаційних бомб на «некеровані» (або «тупі» бомби). Тому по військовій складовій КАБів можна сказати, що, мабуть країни Заходу не готові до війни з Росією.

Ми зараз бачимо на полі бою, що немає глибоких проривів противника. А йде поступове видавлювання нас із позиції. Це дається їм дуже і дуже великими втратами. Паралельно відбувається нанесення ударів по нашій економіці, і нанесення ударів по цивільних об'єктах. Вони навчилися спрямовувати прольоти їхніх ракетних систем таким чином, щоб українські

засоби, які перехоплюють ракети, все одно падали на живі об'єкти, тим самим наносили ураження. І ще росіяни удосконалили інформаційну кампанію, яка направлена на знищення української мобілізації у різні способи і засоби. Щоб змінити ставлення українців до війни. Як наслідок, ми маємо проблеми з особовим складом, який на передньому краї. Це врешті-решт призводить до того, що ми поступово втрачаємо позиції.

На сьогодні, росіяни не готові робити глибокі прориви українського фронту, бо у них немає необхідних ресурсів. Йде тактика «дрібних порізів і із мору». Чи готова Україна і Захід до подібної тактики? Чи вистачить наших ресурсів для ведення широкомасштабних воєнних дій на довготривалий період? Давайте разом порахуємо. Дивіться, в жовтні 2024 по Україні було випущено 1643 шт "Шахедів", ще близько 200 інших ракет. Чи є сьогодні в європейських країнах «вільних» 5 тисяч ракет до систем "Patriot", щоби збити російські КАБи? Я щось сумніваюся. Бо вони дуже дорогі, виробляються повільно і проблемно.

Припускаємо, що російська тенденція буде рухатися до того, що ця кількість КАБів збільшуватиметься. Уже в листопаді місяці 2024-го, якщо ми порахуємо кількість "Шахедів" і ракет, які «пішли» по цивільних об'єктах, вже доходить до трьох тис. Отже, російська кількість повітряних цілей зростає, а кількість українських засобів боротьби обмежена і надто дорога. Навіть по цьому показнику Валерій Залужний вважає, що ні Британія, ні країни Європи, ні Україна не будуть готовими до такої війни.

Незважаючи на те, що у Західних країнах є достатня кількість літаків F-16, в яких чудові можливості з протиповітряної оборони, але за 2–3 місяці можна повністю розрядити систему ППО. Європа знаходиться в теплому середовищі і не хоче його зараз залишати. Тому на особисту думку В.Залужного, якщо вони й готові до сьогоднішньої війни в умовах "із мору" то із дуже великими обмеженнями.

Якщо подивитися уважно на історію воєн і воєнного мистецтва, то ми нічого революційного не побачимо. Це абсолютно нормальний еволюційний процес, який у певний момент штовхає науковий прогрес до появи нової зброї. Сьогодні цією новою зброєю є не просто безпілотні системи чи роботи, а їхні технології. І це потягне за собою зміну доктрини війни і підготовки кадрів, а ще системний технологічний процес.

НА ГРАНІ ЖИТТЯ ТА СМЕРТІ

Спочатку розглянемо питання про необхідність перехоплення фронтової ініціативи в Україні. Нинішня теорія перемоги правителя РФ Путіна спрямована на затягування конфлікту, бо він переконаний, що зможе виграти війну на виснаження. Путін та військове командування РФ наказали солдатами упродовж 2024 року вести наступальні дії вздовж лінії фронту на сході та північному сході України. Але ці виснажливі штурми погіршать стан не тільки ЗСУ, російська жива сила і техніка теж зазнають великих втрат, тому російські війська будуть змушені знизити темпи наступу, принаймні на окремих ділянках фронту. Це дозволить ЗСУ позмагатися та перехопити ініціативу на полі бою на цих ділянках.

Командир 2-го штурмового батальйону 3-ї ОШБр Дмитро Кухарчук заявив, що для перехоплення ініціативи на фронті, українська армія потребує низки реформ. «Мені тут сказали що людям не вистачає фронтової аналітики. Припускаю, що це правда, але людям швидше не вистачає хороших новин для підкріплення віри в те, що війна дуже скоро закінчиться і все буде «як раніше». Сенс аналітики полягає в тому, щоб зрештою дати інформацію, яка в результаті роботи над помилками допоможе їх мінімізувати. Будь-яка військова аналітика може діяти, як психологічний фактор, спрямований на корегування суспільної думки в бік настроїв «за мир» чи «за війну».

Звертаємось до думок українських дослідників війни, вони пишуть: «Єдина мета Путіна – "з'їсти" Україну». І його підтримують росіяни в середині РФ, які історично ненавидять українців та готові знищувати наш народ просто «як явище». Експерти сходяться на думці, що найближчими місяцями можливе стихання російського наступу на Донбасі. Видання «The New York Times», пише, що для зовнішніх спостерігачів повільний, але «впевнений відступ» України з Донбасу може здатися сигналом про початок фіналу війни, бо РФ бере перевагу на полі бою за рахунок своєї переваги в живій силі та вогневій міцці. Зараз йде війна на виснаження, коли кожна сторона намагається виснажити іншу, завдаючи максимальних втрат, сподіваючись зламати спроможність і волю супротивника.

*Учіться, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь, –
Свого не цурайтесь:*

*Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цураються,
В хату не пускають,
Свої діти – як чужії,
І немає злomu
На всій землі безконечній
Веселого дому. (Т.Шевченко)*

Україна має менше людей для відправлення на фронт і менше зброї, ніж країна-агресор РФ. Через це у Києва не було іншого вибору, окрім як ухвалити стратегію "торгівлі простором для втрат російських військ". Це сказав військовий аналітик урядового «Інституту стратегічних досліджень України» Микола Белєсков. Але зважаючи на здатність Москви компенсувати свої значні втрати, постає запитання, якою територією українці змушені будуть поступитися, перш ніж російська армія виснажиться? На думку аналітиків «Інституту вивчення війни» (ISW), російський наступ на сході може досягти кульмінації "найближчими місяцями, якщо не тижнями". Однак, як зазначають в ISW, ворог може продовжувати наступ значно нижчими темпами у сподіванні, що тиск не дозволить Україні накопичити власні воєнні сили.

Попри нинішню зневіру щодо перспектив України, Росія далека від досягнення своєї головної мети – встановлення контролю над Донецькою та Луганською областями до кінця 2024 року. Російські війська не зупиняться на фронті, доки їхні операції зазнають успіху. Таку думку висловив головний сержант роти ударних БПЛА ЗСУ Єгор Фірсов. Поки росіяни просуваються, навіть зі швидкістю один кілометр на тиждень, це дає всі підстави їм розуміти, що все вони роблять правильно, треба тиснути на ЗСУ, тиснути й тиснути...

Ветеран Служби зовнішньої розвідки ЗСУ генерал-лейтенант Василь Богдан висловив думку, що президент РФ В.Путін прагне за будь-яку ціну до холодів вийти на адмінкордони Донецької та Луганської областей, а потім піти на Запорізькому та

Миколаївському напрямках і підтягнутися на Харківському. Водночас, за словами ветерана В.Богдана, українським захисникам наразі вдається тримати фронт і не допускати серйозних проривів.

Послухаємо директора платформи «New Geopolitics Research Network» Михайла Самуса, який понад 20 років поспіль досліджує сферу оборони й національної безпеки. Нині він об'єднує аналітиків та науковців, що аналізують глобальні й регіональні безпекові виклики. Про військове мистецтво, Михайло Самусь знає багато із власного досвіду, свого часу він 12 років віддав службі в ЗСУ. «У росіян є часу так само, як і у нас до лютого 2025 року. Ми маємо наближатися до потенційних переговорів у сильній позиції, тому нам треба обов'язково намагатися зробити нестандартні рішення в 2024 році, щоб перехопити ініціативу в росіян» – каже аналітик.

Як саме і де Україна може здійснити вирішальний прорив? Коли Росія відчує дефіцит у бронетехніці, а літаки F-16 змінять ситуацію на фронті? Де Україні брати озброєння, якщо США після виборів припинять військову допомогу? Ці питання були задані Михайлу Самусю.

З аналізу російських стратегічних документів можна виокремити принаймні 4 їхні основні цілі. Перша - унеможливити вступ та наближення України до НАТО і ЄС; друга - закріпити Україну в буферній зоні безпеки між НАТО та ЄС з одного боку й Росією з другого; третя - відновити й посилити російський вплив на центри ухвалення політичних, економічних, військових та інших рішень в Україні. І нарешті змусити Україну визнати окупацію Криму та 2 квазідержавних утворення, так звані ДНР та ЛНР, й тим самим позбутися тавра російського агресора.

М.Самусь каже: «Тільки асиметрично ми можемо перехопити ініціативу в росіян. У березні 2024 року ви зазначали, що "2024 рік має стати роком нестандартних рішень". Чи побачили ми ці нестандартні рішення на полі бою? Ні. Але тільки нестандартно, бо асиметрично ми можемо перехопити ініціативу в росіян. Окремі аналітики кажуть: - Україна зараз має зайняти

стратегічну оборону і збирати сили на 2025–2026 рік. Але я вважаю, що геополітична ситуація розвивається так, що такого шансу в нас може і не бути. Задум Кремля, це прорвати фронт і примусити Україну до капітуляції на фоні зміни геополітичної обстановки (мова йдеться про вибори в США)».

Як ці нестандартні рішення могли створити ЗСУ? – Цим нестандартним рішенням може бути блокада Криму, який є "центром тяжіння" цієї війни і для України, так і для Росії. Тому навіть втрата Росією ефективного контролю в Криму зламає повністю всі її плани, і ми перехопимо ініціативу. Це може бути знищення Керченського мосту, перерізання наземного коридору до півострова, знищення систем ППО та базування російської авіації й флоту на території Криму. Нинішні події в Курській області – це теж варіант нестандартного підходу

Резервів у Росії немає, якщо не зупиняти наступ на Донбасі. А зупинитися, щоб перекинути війська в Курську область – це абсолютно не входить в ту парадигму, яку Кремль собі створив. На 2025 рік у Росії ще вистачить і танків, і броньованих машин. Далі почнеться дефіцит. У нас є перевага в автоматизованій системі управління. Та ж сама "Кропива" або "Дельта". Таких систем у росіян немає. Росіяни у 2014, а пізніше у 2022 роках взагалі підійшли дуже стандартно, неправильно оцінили українську армію і націю. І я донині вважаю, що Росія програла цю війну в лютому – березні 2022 року, коли напала на Україну. А зараз намагається завдяки величезним ресурсам і величезним втратам досягти позитивного виходу для себе з цієї війни.

Питання М.Самусю: Які з факторів заважають нам бути зараз максимально ефективними на полі бою? Одна з найбільших проблем для нас – неможливість протидії російським ФАБам (фугасним авіабомбам) і КАБам (керованим авіабомбам). Ці бомби не надто точні, але за рахунок того, що росіяни використовують їх більше сотні на добу, на деяких ділянках наші позиції просто стираються з землі. Важливо також мати якісне управління і координацію. До нинішньої системи управління ЗСУ є багато критики, бо в нас є бригади, які часто не працюють як єдине з'єднання на полі бою, а діють як окремі підрозділи. У нас можуть бути супер підготовані солдати й офіцери, але вони не можуть виконувати ефективно задачі, якщо вертикаль командування неефективна.

Дискусія про те, яким може бути ідеальний управлінський формат, є зараз, як мені здається, надважливою. І начебто ніхто не проти удосконалювати цю систему. Єдине, що часу в нас немає.

Кропивницькі депутати затвердили нову назву для вулиці Єгорова. Її перейменували на вулицю імені кропивничанина, Героя України Ігоря Замоцького. Історія кропивничанина Замоцького, який загинув рятуючи побратимів. Він підписав контракт зі Збройними силами України у жовтні 2016 року та почав служити в 3-му окремому полку імені Свя-Тослава Хороброго. З початком повномасштабної війни у 2022 році завдяки професійності Ігоря, артилерією ЗСУ знищили багато ворожої та важкої броньової техніки та особового складу ворога.

У травні 2022 року указом президента В.Зеленського його нагородили орденом «За мужність» III ступеня і медалю за військову службу Україні й підвищили до звання молодшого сержанта. Під час виконання бойового завдання Ігор отримав осколкове поранення, але зумів надати первинну меддопомогу собі та побратиму. Через 2 місяці він отримав друге поранення. А 8 червня 2023 року під час виконання бойового завдання в селі Благодатне Донецької області він йшов попереду групи в головному дозорі, під час контрнаступу знищив двох ворогів. Під час бою декілька бійців із цієї групи були поранені, Ігор вирішив зайняти позицію за укриттям, для прикриття виходу групи з пораненими бійцями ЗСУ. Під час цього бойового завдання Ігор загинув, прикриваючи своїх побратимів. І завдяки йому вся група особового складу залишилась жива.

Полеглого спецпризначенця поховали на Алеї почесних війсьських поховань Далекосхідного кладовища в м. Кропивницькому. Його спочатку посмертно нагородили орденом «За мужність» II ступеня. А 30 вересня 2024 р. спецпризначенця І.Замоцького Указом президента України В.Зеленського посмертно нагородили орденом «Золота Зірка». Нагадаємо, раніше вул. Єгорова хотіли назвати на честь архітектора Ф.Полонського (1887-1953).

Росіяни вже випорожнили на 75–80% більшість своїх баз зберігання озброєння та військової техніки. Які тепер перспективи? За підрахунками, на 2025 рік у них ще вистачить танків і броньованих машин. Далі почнеться дефіцит. Зараз росіяни виготовляють не більше 20 танків на місяць з нуля. І якщо вони виготовляють 150–200 танків на рік та можуть відремонтувати 500–600 танків – це не ті цифри, коли ти говориш про війну з НАТО чи з Китаєм. Їм потрібні тисячі танків, але в них їх вже не буде.

Далі М.Самусь каже: На жаль, вони ще можуть з нами воювати як мінімум 1-2 роки, в залежності від того, як будуть все це відновлювати. І, звісно, в залежності від того, як ми будемо знищувати російську бронетехніку. І тут є важливий момент. Зараз всі говорять про FPV-дрони, але в нас є дуже потужний компонент протитанковий – наша "Стугна", яка не гірша, ніж «Javelin». Тому нам треба інвестувати в її виробництво. Європейці були дуже відкриті до росіян і передали їм величезну кількість технологій. Взагалі росіяни найкраще протидіють нам за допомогою РЕБ. Вони почали займатись розвитком цих засобів після багатьох проблем, які виникли з ними під час війни проти Грузії в 2008 році. Їм вдалося тоді зробити дуже потужний ривок у розвитку РЕБ, бо європейці, (повторюємо) були дуже відкриті до росіян і передали їм величезну кількість технологій.

Зараз наші західні партнери в плані РЕБ дуже відстають, вони ще на тому рівні, з яким воювали в Ірані чи Афганістані. І це є проблема, бо часто західна зброя не враховує тих реалій, які є на 2025 рік. Щоб зменшити російський військовий потенціал, Україна завдає ударів по російських НПЗ, військових об'єктах та російському ВПК. Як можна оцінити ефект від цих дій? Дуже просто, коли Україна постійно б'є по різних регіонах Росії, це означає, що росіянам потрібно постійно переміщати свої системи протиповітряної і протиракетної оборони. Проблема РФ в тому, що це найбільша країна світу, тому в неї велике навантаження на систему ППО і ПРО. Це також навантаження на їхню військово-промислову базу. Наприклад, знищення кількох літаків Су-34 для них – величезна проблема, бо вони не можуть виготовляти їх десятками щомісяця. Щось подібне маємо із іншою зброєю...

Хтось говорить: - Давайте створимо в ЗСУ дивізії, які зможуть забезпечувати достатній рівень координації підрозділів. Мабуть, так можна зробити, але це вже буде відхід від західної доктрини і повернення назад до радянської, бо якраз радянська армія готувалася воювати дивізіями. Американська армія дивізіями не воює, хоча в них є дивізії, але це більше такий собі навчальний центр, у рамках якого готуються бригади, котрі потім проводять об'єднані операції.

М.Самусь: «Чесно кажучи, я не бачу масового використання механізованого маневру в армії РФ. Радше на окремих ділянках окремі російські командири намагаються застосовувати механізовані "кулаки". Ці "кулаки" зараз дуже цікаво виглядають, бо там є і штурмовики на скутерах, і танки, і бронетехніка, яка зараз, до речі, використовується не як ударна сила, а як транспорт, щоб дотягти особовий склад максимально глибоко до наших позицій».

Командир 72-ї окремої механізованої бригади імені «Чорних Запорожців» полковник Олександр Охрименко поділився подробицями виходу з Вугледара Донецької області та складнощами, пов'язаними з евакуацією поранених. Коментуючи ситуацію з виходом бригади з міста, О.Охрименко заявив, що ситуація в місті була дуже напруженою, особливо на флангах, оскільки це не дозволяло утримувати Вугледар надалі. Нам протистояли 36-та окрема мотострілецька бригада 29-ї армії Збройних сил РФ, а ще 39-та окрема мотострілецька бригада, 57-ма бригада, 91-й окремий стрілецький полк та інші підрозділи. Співвідношення бійців складало 1:9 на користь російського противника.

Полковник зауважив, що фактично це вже було тактичне оточення, і здійснювати евакуацію та поповнення боєприпасами стало вкрай складно. Резерви, які раніше могли допомогти станом на 27-28 вересня 2024 року вже перебували під вогневим впливом противника. Тими силами та засобами, які були в підпорядкуванні ЗСУ, утримати Вугледар, об'єктивно, можливості не було. З іншого боку, ситуація на півдні Донбасу до кінця вересня 2024 р. так змінилася, що утримання Вугледару втрачало своє значення.

Чи змінилася якимось чином ситуація зараз в ЗСУ? Якщо так, то завдяки чому? Візьмемо для прикладу виробництво снарядів. Із кінця 2022 року в США і в європейських країнах НАТО нарешті розпочалася програма нарощування виробництва снарядів для ЗСУ. На кінець 2024 року, США і наші європейські партнери стараються виготовляти приблизно 2 млн снарядів на рік. Це той мінімум, який був би достатній, щоб українські війська мали певний умовний паритет на полі бою. (Але не за кількістю, а за ефективністю застосування артилерії). Поки що цього ще немає, але є чеська ініціатива, яка нам дуже допомагає. В її рамках Чехія шукає снаряди у виробників, які знаходяться поза НАТО і Європейським Союзом.

– Чому для нас важлива американська зброя? Тому що найкритичніші елементи наших асиметричних інструментів – їхні. Наприклад «HIMARS» – американська зброя, хоча передається з Європи. Вся номенклатура озброєнь до літаків F-16 – американська зброя. А ще боєприпасна сфера, артилерія, система розвідки, зв'язку... Дуже багато американських елементів. Якщо на державному рівні США не будуть нам допомагати, значить зброю треба купувати у оборонних компаніях. Україна має надію, що європейці будуть купувати зброю в американських виробників і продаватимуть Україні.

Президенту В.Путіну треба до кінця 2024 року захопити Донбас, щоб не виглядати слабко на переговорах у 2025 році. Головний фокус наступу російської армії, за словами В.Зеленського, змістився з Харківщини на Донеччину. Якщо уявити, що В.Путін до кінця грудня 2024 не окупує всю Донецьку область, то його ультиматуми під час можливих переговорів у 2025 р. будуть виглядати несерйозно. А ще В.Путін рветься на Покровський напрямок. Бо там у нього зараз найбільші успіхи, на ньому росіянам поки що вдалося прорвати оборону ЗСУ... Якщо росіянам вдасться зараз просунутися там далі, то вони будуть вкидати туди більше своїх резервів, щоб розширювати цей прорив. Повторюємо, В.Путін всіма силами старається захопити Донбас.

Ми звернули увагу на публікації видання «El País», там пишуть, що на Україну ззовні зростає тиск щодо переговорів, у яких наша держава буде змушена піти на болісні поступки. Проте щоб сісти за стіл переговорів, потрібно щось змінити на

фронтах для зміни правил гри так, щоб Росія пішла на мир. Здавалося, таку роль мала б відіграти Курська операція, однак вона на кінець 2024 року принесла мало користі в цьому сенсі. Тож задля зміни правил гри Київ пропонує демонстрацію сили: просить у партнерів дозволити проводити удари по цілях вглибині РФ далекобійними західними ракетами; гарантовані постачання зброї та фінансову допомогу; підтримку вступу до НАТО тощо. На кінець грудня 2024 року цей документ й досі не показали українському суспільству, наша влада лише загальними словами описувала його складники.

Видання «Bloomberg» із посиланням на близьких до НАТО офіційних осіб-партнерів України повідомило, що у грудні 2024 року В.Зеленський пом'якшив свою позицію щодо переговорів з Росією та шукає "більш гнучкий підхід" для закінчення війни. Доктор історичних наук, професор Українського католицького університету Ярослав Грицак вважає, що результатом гіпотетичних переговорів з Москвою може стати лише перемир'я, а не настання миру. Мабуть настане припинення вогню, замороження конфлікту на якийсь час. Ми ж усі розуміємо, що буде не мир, а перемир'я. І тут стратегія має полягати в тому, що Україна в цей час має готуватися до нової майбутньої війни з РФ, або робити все так, щоб В.Путін більше не захотів, або не зміг воювати з Україною.

В.Путін, ймовірно, використає майбутнє перемир'я початку 2025 року, щоб просто спланувати нові напади на ЗСУ, як він неодноразово робив у минулому, зокрема після свого попереднього вторгнення до України 2014 року. Путін давно робить ставку і мріє, що Захід втомиться підтримувати Україну, що російське населення в середині РФ залишиться пасивним, а його армія фінансуватиметься й далі достатньо добре для продовження бойових дій. Російську агресію проти України не вдасться завершити тимчасовими договорами, короткостроковими перемир'ям тощо, переконаний експосол у США Валерій Чалий. На його думку, для закінчення російської агресії потрібно вийти з контактної війни на лінії Росія – Україна. Необхідно розробити новий план виходу з широкомасштабної війни в Україні на іншу інтенсивність конфлікту. Треба більш ширше залучати інші впливові країни. Війну можна закінчити 2025 р, якщо чинити тиск на РФ завдяки дипломатичних інструментів...

7 жовтня 2024 р., Рівнянська та Кропивницька громади Кіровоградщини повідомили про загибель на фронті воїнів-земляків. Рівнянська громада проводила в останній путь військового Вадима Ханенка, 1999 року народження. Поховання та церемонія прощання із захисником відбулася 9 жовтня 2024 року о 10:00 год. Кропивницька громада повідомила про загибель на фронті захисника Романа Тарасенка. Він прийняв свій останній бій 2 жовтня 2024 року поблизу населеного пункту Костянтинівка Донецької області. Тож схилимо голови й шануймо пам'ять українських захисників хвилиною мовчання. Героям Слава!

Видання «The Times» оптимістично прогнозує, що Україна отримає можливість розпочати новий масштабний контрнаступ 2025 року з новою технікою, яку отримує від партнерів. У «The Times» припускають, що Києву допоможе дозвіл на застосування американських ракет «ATACMS» більшої дальності та британських ракет «Storm Shadow» по військових цілях на російській території.

Таку саму думку щодо контрнаступу поділяє полковник ЗСУ, Герой України (2022), повний лицар ордена Богдана Хмельницького С.Мусієнко. Він вважає можливим український контрнаступ 2025 року в разі надходження достатньої кількості західної техніки та дозволу на удари вглиб РФ. Якщо ж цього не станеться, то на фронті все зведеться до позиційної війни з загрозою заморожування в певний час. Експерт висловив сподівання, що українське командування не повторить помилки 2023 року, коли Сили оборони атакували одразу на кількох ділянках і використали всі наявні резерви. С.Мусієнко називав такий сценарій "або пан, або пропав".

А от командир батальйону К-2 Кирило Верес вважає, що наразі Україна не має потенціалу вийти на кордони 1991 року. Зараз треба думати про те, щоб не втратити свою лінію окопів. "Ми йшли до кордонів 1991 року 2022-го, 2023-го, 2024-го років. Настав 2025-й, а ми продовжуємо йти в тому напрямку. Тільки чомусь повернули у зворотний напрямок. К.Верес наголосив, що піхота на фронті виснажена. Наприклад моєму підрозділу потрібен відпочинок хоча б на 2-3 місяці, бо буде «кінець»...

Президент України В.Зеленський 7 грудня 2024 року сказав президенту США Д.Трампу під час зустрічі у Парижі, що Україні потрібен справедливий і сильний мир, який росіяни не зруйнують за кілька років. Світ дуже добре знає, що Путін хворий на війни. Тож з ним потрібно передусім розмовляти про дієві гарантії миру. За словами В.Зеленського, Україна більше за всіх хоче миру. Президент Зеленський назвав російські та українські втрати у війні: ворог втратив 750 тисяч людей. Це 198 тисяч убитих росіян та більше 550 тис поранених. Щодо України, то за час повномасштабного вторгнення вона втратила загиблими 43 тисячі воїнів. Ще 370 тисяч випадків надання допомоги пораненим, половина з яких повертається у стрій. Президент України нагадав, що диктатор В.Путін почав свою кар'єру в РФ з жорстокої війни проти Чечні та постійно розпалює різні війни в інших країнах. І його можна зупинити лише силою

В середині грудня 2024 року президент Д.Трамп розіслав Президентам та Прем'єрам країн-союзниць України, в РФ президенту В.Путіну та в Україну президенту В.Зеленському своє бачення "Мирного плану" по російсько-українській війні. Дональд Трамп назвав свої бачення ймовірних втрат цій війні. За його словами, мова йшла про 400 000 загиблих українських військових та 600 000 росіян. Це безглузді втрати.

Автори книги взяли цю інформацію із закордонних ЗМІ, можливо це фейк і слова Д.Трампа є елементом поствиборчої риторики, яка невдовзі може кардинально змінитися. Президент України В.Зеленський наголошує, що жодна країна чи лідер світу не має права вести переговори з Росією від імені України. Він зазначив, що будь-який діалог з Кремлем можливий лише за наявності узгодженого плану дій і виключно з позиції сили. Україна наносить РФ великих втрат в живій силі і бронетехніці. Британські розвідники підтримали цю інформацію і зауважили, що з лютого 2022 року Росія втратила у війні з Україною понад 3,6 тисячі основних бойових танків і майже 8 тисяч бронемашин. Україна повинна сама визначати своє майбутнє, і жоден інший народ чи політичний лідер не має права диктувати їй умови. Тож почекаємо, час розставить все по

своїх місцях. Перед нами стислий «Мирний план» Д.Трампа:

1. Перемир'я встановлюється по лінії бойового зіткнення.

2. ЗСУ виходять з Курської та Донецької областей, нато-мість РФ виводить свої війська з територій у Харківської, Херсонської та Запорізької областей.

3. Дві південні області отримують статут демілітаризованих автономій з гарантованим міжнародним юридичним статутом.

4. На лінії розмежування вводиться 150-ти тисячний миротворчий контингент за участі військових Франції, Великобританії та країн, які підтримують таку місію. Термін розміщення - постійний, до повного відновлення суверенітету над усіма міжнародно-визнаними територіями України.

5. З РФ частково знімають санкції проти фінансового сектору.

6. Започатковується переговорний процес з ціллю визначити кількість особового складу та озброєнь ЗСУ та армії РФ у Європейській частині.

7. Україна отримає по десятирічним «Безпековим договорам» гарантоване фінансування сектору безпеки та аналог «Плану Маршала» для відбудови та розвитку економіки. Президент Д.Трамп готовий виділяти щороку до 5 млрд доларів на безвід'ємній основі у разі укладення "Угоди про перемир'я".

8. Україна на 50 років відмовляється від вступу до НАТО і це закріплюється міжнародними угодами.

9. Миротворці в Україні отримають статут Гарантів Безпеки, бойові дії РФ проти них будуть дорівнюватись нападу на країни НАТО з автоматичною активізацією "П'ятої статті" статуту НАТО.

10. РФ отримує міжнародно-зафіксовані Гарантії Безпеки зі сторони усіх "Ядерних" країн з постійною верифікацією умов дотримання.

Примітка: Президент України В.Зеленський підкреслив, що Україна не відмовиться від курсу на членство в ЄС та НАТО. За його словами, громадяни добре розуміють усі ризики та виклики цього вибору, але саме членство в НАТО є єдиною надійною гарантією безпеки в майбутньому. До речі, президент США Дональд Трамп знає про небажання України здаватись і заморожувати війну...

На початку 2025 року партнери України почали пропонувати та обговорювати різні сценарії завершення війни, яку розпочала Росія від 2014 року. Дуже важливо, щоб кожен із запропонованих варіантів не суперечив національним цінностям нашої держави. Часто говорять про німецький, корейський та фінський сценарії завершення війни. Історик, доктор історичних наук, професор Українського католицького університету Ярослав Грицак розповів, що ці варіанти не мають великого сенсу. Тому, що їх важко порівняти з українською проблемою в тому, що Росія має на меті не лише окупацію українських територій, але й знищення нашої національної ідентичності: «Люта ненависть до всього українського, не дає спокою московським правителям з періоду далекої історії існування двох держав».

На думку Ярослава Грицака, Україні треба брати за приклад ізраїльський сценарій. Наша держава може погодитись на перемир'я з РФ, але ми повинні розуміти, що це є тільки перепопочинком і можливістю для того, щоб розвивати свої військові потужності у випадку нової війни з російською імперією зла. Ярослав Грицак: «Для мене мир означає тільки одну ситуацію, коли Росія або не зможе, або не захоче більше воювати». Щоб був мир, треба зробити входження України в західний світ, в Європейський Союз і, найголовніше, в НАТО.

Ймовірно, Україна не стане членом Альянсу у 2025 році. Членство України в НАТО не є якоюсь примхою, не є просто бажанням жити краще. Це розв'язання головного питання власної безпеки, яке Україна, на жаль, не може розв'язати останні 300 – 400 років. Зазначимо, США наразі не готові надати Україні гарантії безпеки через вступ до НАТО, але розглядають альтернативні варіанти. Що придумає Д.Трамп у 2025 р – час покаже. Адміністрація США не готова надати гарантії безпеки України у форматі вступу в НАТО. Політолог Семюель Чарап пропонує орієнтуватися на історичні приклади двосторонніх зобов'язань у сфері безпеки, таких як угоди США з Південною Кореєю чи Ізраїлем. Були роздуми та дискусії щодо необхідності відновлення ядерного потенціалу України. Проте є інші засоби, які можуть забезпечити нашій державі потрібний захист. На жаль питання безпеки для України не в тому, чи є в неї ядерна зброя, бо володіння такою зброєю, накладає певні правила та обов'язки, які наша держава зобов'язана виконувати...

СВОЯ І ЧУЖА СТРАТЕГІЯ ВІЙНИ

Організація Об'єднаних Націй: За період з 24 лютого 2022 року до 30 листопада 2024 року Управління Верховного комісара ООН з прав людини зафіксувало в Україні понад 12 340 загиблих і 27 836 поранених серед цивільних осіб. Також відомо про 142 випадків страт українців, - заявила заступниця генсека ООН з питань роззброєння - Ізумі

Накаміцу. До речі, 26 червня 1945 р. Сан-Франциско, міністр закордонних справ УРСР Дмитро Мануїльський підписав Статут ООН. Так Україна стала 51-ою державою-засновником ООН, що стало визнанням вкладу українського народу у перемозі над фашизмом у Другій світовій війні. В 1945 році Україна, (як Українська Радянська Соціалістична Республіка) стала однією з держав-засновників ООН, незважаючи на те, що тоді вона була частиною СРСР. До речі, Україна на той час разом із Білоруською Радянською Соціалістичною Республікою підписала Статут ООН. В 1991 р. розпався СРСР і Україна стала незалежною державою.

Передбачуваною метою диктатора РФ В.Путіна у війні проти України від 2014 року є русифікація та знищення України як незалежної держави з подальшим включенням її території до складу РФ, бо на думку В.Путіна це мало відновити славу більшовицької Росії як імперії. У світі, за всі часи існування Московщини (пізніше Росія), її вважали імперією зла. Цей літературний вираз, став політичною крилатою фразою завдяки президенту США Рональду Рейгану й американським консервативним політичним колам у 1983 р. До Радянського Союзу «імперією зла» американські публіцисти та літератори називали Римську імперію в період до прийняття християнства.

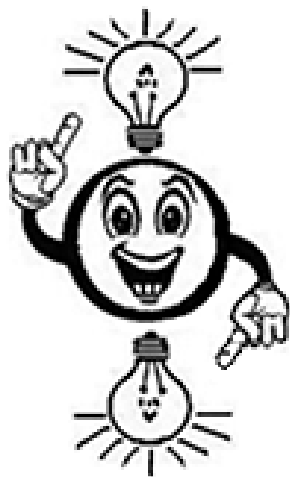
В Україні окремі публіцисти часто люблять згадувати фразу, що "маленька радянська армія (маючи на увазі армію України) ніколи не переможе велику радянську армію (РФ)". За словами Москви армія ЗСУ – є антиподом до армії РФ з людиноцентричністю, розвитком технологій, професійним командуванням і нульовою толерантністю до корупції. Але в Україні, як влада, так і командування ЗСУ постійно повторюють фразу 2-го

президента Л.Кучми: "Україна – не Росія, тож ми інші". Книга з відповідною назвою вийшла з друку в 2003 році в період його президентства. Росію раніше називали Московським князівством, яке виникло в 1277 році за наказом татаро-монгольського хана Менгу-Тимура і було звичайним улусом Золотої Орди.

У 860 році з Києва вийшли загони русичів, відбувся похід Русі на Константинополь, який за літописом очолювали легендарні князі Аскольд і Дір. А у 882 році Київ захопив варязький конунг, напівлегендарний князь Олег, який привіз з собою Ігоря Рюриковича і правив від його імені, цей період вважають початком утворення держави Русі-України. У 988 році на річці Почайна (притока Дніпра), київський князь Володимир Великий охрестив усю Київську Русь. У результаті чого християнство стало провідною релігією на Русі. Українське язичництво було попередньою релігією предків українців. Язичництво — це не просто релігія, це — світогляд, цілісна система уявлень про світ і місце людини у ньому. Повертаємось до своєї і чужої стратегії війни.

Перероблений вірш

Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі,
Стали вам поперек горла,
Москалі є:::учі!
Щоб ви салом отруїлись,
В Дніпрі потонули!
Та дорогу в Україну
Навіки забули!
У нас люди працюваті,
Чорнозем родючий,
А ви ледарі й п'яниці
Пацюки смердючі!
Нам від вашого народу
Не треба нічого!
Краще йдіть собі лікуйте
Ірода дурного.
Геть із нашої домівки!
Ми-навіки Вільні!
Тут Московії не буде!
Слава Україні!

Що таке стратегія і тактика? Стратегія — це спосіб досягнення перемоги у війні за допомогою цілепокладання, загального плану і систематичного впровадження заходів протидії супротивникові з урахуванням постійної зміни бойового простору. Стратегія загальний, не деталізований план певної діяльності, який охоплює тривалий період, спосіб досягнення складної мети. Якщо стратегія - це мистецтво керівництва, що базується на умінні правильно визначати мету, тоді тактика - це прийоми і способи досягнення цієї мети. Розуміння різниці між стратегією та тактикою має вирішальне значення для успіху. Простими словами: стратегія забезпечує загальний напрямок, а тактика - конкретні кроки, необхідні для досягнення цілей.

Форми і види тактичних дій на війні. Основні види тактичних дій: оборона, наступ, пересування, розташування на місці тощо. Основні форми тактичних дій: бій, удар і маневр. Тактичні заняття – основна форма злагодження відділення (екіпажу, обслуги) і взводу. Їх сутність полягає в тому, що всі теми відпрацьовуються з дотриманням тієї послідовності, що характерна для реального бою, без пауз і перерв, на фоні єдиної тактичної обстановки з позначеним противником.

Ми також повинні розуміти 2 слова: військова місія і фізія. Місія дає відповідь на запитання «чому ми тут?» і «що ми робимо?». На її основі щодня приймаються рішення та визначаються стратегії. Візія визначає, де та, чи інша організація, підрозділ (або військо) хоче опинитися в майбутньому. Вона відображає бажаний образ майбутнього.

Є дві прямі стратегії війни: 1) знищення, 2) виснаження противника, їх описували: німець Ганс Дельбрюк у своїй "Історії військового мистецтва" на початку XX століття, і радянський комдив Олександр Свечин у "Стратегії", опублікованій 1927 р. Робота О.Свечина була в кабінеті колишнього головнокомандувача ЗСУ В.Залужного серед інших книжок. Експерт Валерія Залужного зі стратегічних комунікацій Л.Долгоновська назвала причину його публічного мовчання: «ревності до популярності з боку оточення президента». Сьогодні всі полюбляють цитувати "Мистецтво війни" Сунь-цзи, забуваючи, що цим принципом майже 3000 років. Про стратегію непрямих дій на війні говорять дуже рідко, бо хто повірить, що «змах крил метелика біля тебе – може породити бурю на іншому кінці світу».

Керівник фонду "Повернись живим" Тарас Чмут каже, ми всі очікуємо, що наступного 2025 року стане краще. Зараз динаміка на фронтах – сумна, якщо говоримо про оперативно-тактичне угруповання "Донецьк" – це напрямок, де ми відступаємо по всій ділянці фронту, наприклад у червні 2024 ми втратили там близько 100 кв. км територій. У вересні 2024 вже 400 кв. км, в листопаді 2024 р – 610 кв. км. І так метр за метром, посадка за посадкою, село за селом, росіяни витісняють нас. Хаос управління ЗСУ є наслідком рішень, які приймалися в минулі роки. Далі – це невиправдане зростання структур і штатів. Проблема в тому, що вся вертикаль, яка керує війною: президент України, міністр оборони, головнокомандувач, начальник Генерального штабу, командувачі родів, видів, ОСУВ, ОТУ і далі пішло вниз – погано працюють. Посадові особи бояться засмутити свого керівника і кажуть те, що він хоче почути, а не те, що є насправді. На паперах на ділянці фронту людей багато, зброї багато, техніки багато і боєприпаси їм дають – а фронт сиплеться. Не через те, що люди не воюють. А через те, що хаос в управлінні. Ми дивимося на військові технології, а треба дивитися на людей. Люди вирішують війну, люди воюють, люди застосовують технології – все зводиться до людей. Нам треба кардинально змінювати навчання і підготовку, нам треба проводити велику кадрову реформу і трансформацію Сил оборони.

Авторам книги дуже сподобалася заява одного з представників ТЦК: «для тих, хто вмотивований, є служба за контрактом, а для тих, хто не бажає служити, є мобілізація». І це абсолютно типова ситуація у війнах на виснаження. Як тільки починається довготривала війна, витягнути її виключно на добровольцях та контрактниках - неможливо.

Не можна сказати, що принципи воєнного мистецтва є вічними чи незмінними, але вони є доволі-таки сталими. Те, що колись було передовим, згодом стає класикою, але від цього не втрачає ні своїх якостей, ні свого функціоналу. Чи коректно говорити, що війна у другій половині 2024 року знову зайшла в глухий кут і фронт зупинився. В той же час росіяни окупувають все нові території на сході України?

Правда керівництво ЗСУ запевняє: «Фронт рухається, але ситуація все одно в глухому куті». У росіян не вистачає сил кардинально змінити хід подій. Так, вони продавляють бійців ЗСУ своєю масою. Це єдиний для них варіант – вони мусять постійно рухатися вперед, бо інакше не зможуть утримувати захоплену раніше територію.

Як тільки вони зупиняються, Сили оборони України завдають контрудари і відкидають їх назад. За кожен кілометр росіяни сплачують величезними людськими жертвами і в якийсь момент просто зупиняються, бо будь-який наступ потребує надресурсів. Вони не мають ні запасу сил, ні запасу міцності. Правда цей запас не настільки малий, наскільки хотіли би ми, але не настільки великий, наскільки хотіли би вони. Ми це вже проходили 2022-го року. Не можна говорити, що Росія вже виснажена або на грані виснаження, але вона перебуває у цій початковій стадії. Вона не може собі дозволити вільно використовувати людські і технічні ресурси. Тобто Росія ще здатна вести бойові дії в Донецькій області, але їй не вистачає сил робити це одночасно на більшій території.

Після невдалого контрнаступу 2023 р. Україна перебуває в обороні. Чи існують в історії війни, які вигравали в обороні? Експерти скажуть: «Перемогти в обороні неможливо. Точніше, скажімо так, можна виграти війну у випадку, якщо щось станеться в державі супротивника і вона припинить своє існування. Були війни із форс-мажорами, наприклад, Німеччина програла Першу світову війну, не втративши жодного сантиметра своєї території – на той момент її війська знаходилися на території Бельгії, Франції і радянської (більшовицької) Росії»...

У своєму звіті за 20 грудня 2024 року Інститут вивчення війни посилається на речника бригади "Хартія" Національної гвардії України, сержанта Володимира Дегтярьова, який повідомив про атаку Сил оборони України на позиції російських окупантів поблизу села Липці, що розташоване на північ від Харкова. Українські війська вперше провели наземну атаку виключно з використанням безпілотних засобів та дронів FPV. Ця атака стала прикладом застосування асиметричних ударних можливостей, які Україна активно розвиває.

Коли ми говоримо про стратегію виснаження, то треба розуміти, що вона охоплює всі сфери життя, не тільки військові: це і економіка, і політика, і ідеологія, і національна стійкість, і психологія, і інформаційна сфера. Сказати, що країна, яка менша за своїм потенціалом, приречена на поразку в війні на виснаження, або навпаки – що країна, яка менша за своїм потенціалом, однозначно переможе в довготривалій перспективі, якщо виграє час – це не буде правильно. Тому що завжди є дуже багато факторів, які впливають на хід і підсумки конкретної війни – стан економіки країн-супротивників, рівень виснаження, зовнішня допомога, морально-психологічний стан суспільства, рівень підготовки війська тощо.

Будемо чесними – приклади російських м'ясних штурмів, мають місце і в ЗСУ, тільки у нас вони називаються "м'ясна оборона". В цьому ЗСУ стає маленьким двійником радянської (або російської) армії. Командування ЗСУ на місцях вкрай неохоче дозволяє відступ, адже доповідь "наверх" про втрату населених пунктів шкодить і їхній власній кар'єрі, і політичним рейтингам влади. Тому випадки на фронті, схожі з "Успенівським мішком", непоодинокі. В умовах нестачі західної техніки і снарядів оборона лежить на плечах піхоти, яку просто "стирають у нуль" – КАБами, дронами, мінометами та усім іншим.

І якби нас не запевняли, що оборонні споруди побудовані, КСП (контрольний спостережний пункт) – виглядають як непрохідні фортеці, рядові бійці ЗСУ на умовах анонімності стверджують інше: нам приходится окопуватися під вогнем, а існуючі окопи якщо і є, то вони неглибокі, не вище колін. З подібним очезамилуванням наші воїни зіткнулися навесні 2024 року на Авдіївському і пізніше на Покровському напрямку. Халатність відповідальних командирів ЗСУ за побудову укріплень – горе для сотень чи навіть тисяч українських родин, воїни котрих загинули на фронті.

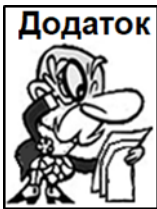

Для того, щоб війна набула ознак світової, в ній мають брати участь декілька країн світу, а бойові дії мають відбуватися в різних його куточках. 2014-2024 р. ми бачимо, що бойові дії відбуваються виключно на територіях України та Росії. Тобто, за усіма суто воєнними ознаками, станом на

сьогодні в Європі йде локальна війна. Хто до цієї війни долучений – інше питання. З огляду на це дійсно можемо говорити, що російсько-український конфлікт має ознаки світового конфлікту. Бо дві протилежні сторони, задіяні у війні отримують допомогу з усього світу - різними способами. Україні допомагають більше країн, ніж Росії. Тепер поглянемо на схожі театри дій Локальної світової війни і Першої інформаційної війни. Якщо брати інформаційний простір, то Локальна світова, (або Перша інформаційна) вже давно йде. Наприклад в нафтогазовій, або міграційній сферах. Все це і є стратегією непрямих дій. Виснажувати ресурси держави супротивника можна не лише на полі бою...

Станом на кінець 2024 року, 55 тисяч українських людей вважаються зниклими безвісти внаслідок повномасштабної війни 2022-2024, такі дані наводить МВС України. Більшість у цьому реєстрі – військовослужбовці. Не під запис військові ЗСУ зізнаються, що більшість зниклих безвісти за 2023-2024 роки, їх вважають «умовно» загиблими, бо їхні тіла не вдалося вивезти (або залишилися на окупованій території). За інформацією Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими, лише у листопаді 2024 було дві великі репатріації тіл (повернення на батьківщину), – 502 полеглих бійців повернули 29 листопада, 563 полеглих оборонців – 8 листопада. Ще 501 тіло повернули 18 жовтня 2024 р.

За інформацією журналіста Юрія Бутусова і військового експерта Дмитра Снегирьова, біля Покровська росіяни фактично без бою захопили потужний укріпрайон за кілька десятків млн грн, який навіть не встигли зайняти наші військові. "Цілий укріпрайон, на будівництво якого було виділено десятки млн. гривень, фактично без бою бійці ЗСУ віддали окупантам, бо там не було жодного українського захисника", – зазначив експерт Д.Снегирьов. Щоб закрити "ту діру", Генштаб ЗСУ почав терміново шукати резерви. І знайшов їх у так званих "опікочуваних вояків" – це відправленні у піхоту люди з інших військових частин: водії, кухарі, артилеристи, медики та спеціалісти Повітряних сил. Про відправлення до піхоти медиків, бійців ППО, і навіть фахівців Повітряних сил, які обслуговують літаки, недавно писала нардепка Мар'яна Безугла...

За підрахунком аналітиків української компанії, що надає доступ до державних даних з основних публічних реєстрів для громадян «opendatabot», за 10 місяців 2024 року правоохоронні органи України відкрили 19 922 кримінальних проваджень про дезертирство військовослужбовців ЗСУ. Через самовільне залишення (СЗЧ) в частин у 2024 році було відкрито 41 950 кримінальних проваджень. З власних суб'єктивних спостережень авторів книги зауважимо, що кількість СЗЧ у 2024 дійсно велика. До того ж, повернувшись з фронту чи військових частин, вони продовжують спокійно жити і абсолютно не цікавлять правоохоронців. Нерідко СЗЧ спокійно ходять на роботу (неофіційно звісно) чи підробітки. Поліція і ТЦК ними мало цікавляться, а у ВСП і ДБР на всіх просто не вистачає сил. На початок 2025 року, даних, скільки СЗЧівців скористалися законом і повернулися на службу по всій Україні, у авторів книги поки немає.

На думку нардепки Ірини Фріз, значна частина СЗЧ сталася через моральне та фізичне знування над військовими ЗСУ. Депутатка Юлія Яцик, коментуючи скандал у 211 бригаді ЗСУ, де військових прив'язували до дерев'яного хреста і жорстоко лупцювали, визнала, що відомо про розриви внутрішніх органів внаслідок побиття, переломи кісток черепа, носа та інші серйозні травми. Керівниця медичної служби "УЛЬФ" окремого батальйону "Вовки Да Вінчі" ім. Дмитра Коцюбайла - Аліна Михайлова натякнула, що такі кричущі випадки пов'язані з проблемою алкоголізму і наркоманії в армії ЗСУ. Адже інакше на них вплинути не можна. Скільки бойових позицій було здано росіянам через п'яних вояків (або наркоманів) ЗСУ. Скільки разів ворог спокійно заходив на позиції ЗСУ, поки українські алкаші спали обри гані в калюжі власного гімна? Скільки сплячих бійців ЗСУ, росіяни забрали в полон або просто зарізали Вам шановні читачі про це не скажуть по телевізору, і не напишуть в ЗСМ,— шокувала розповіддю парамедикіня А.Михайлова.

На жаль, який би ти не був геніальний солдат чи сержант, твоя геніальність «помножиться на нуль», якщо тобою будуть управляти некомпетентні люди. Ексголовний сержант на псевдо "Маґура" вважає, що одна з найбільших проблем армії ЗСУ

полягає у некомпетентності командирів. І причина у тому, на його думку, офіцерів не вчать бути управлінцями. Вони не орієнтуються навіть в азах керування великими колективами. І тим не менш, їх ставлять керувати підрозділами, за масштабами людей співставними з великими металургійними заводами. Яким чином ти можеш вести за собою людей, якщо ти «тупий від народження, а твої батьки купили тобі диплом»...

Недбале ставлення командирів разом з їхньою некомпетентністю і є однією з головних причин необґрунтованих втрат на фронті. Поглянемо у пройдений 2023 рік, чому під час довгоочікуваного контрнаступу 2023 року не вдалося прорвати лінію оборони РФ на півдні України, чи є в цьому винні серед військового керівництва. Так. Для прикладу, 47-ма бригада ЗСУ мала бути одною з головних бригад прориву на Запоріжжі. Проте цього не сталося.

"Ми готові були покласти там своє життя для того, щоб пробити там "дірку" в наступі росіян і відбити ворога. Але не змогли зробити цього і через недооцінку москалів, їхню підготовку, і через те, що росіяни знали про наші плани та готувалися до бою. Зараз розумію, що наша мета «пробити дірку» це було якщо не самогубство, то точно план, який не міг мати успіху", – зазначав командир штурмової роти у 47 бригаді Олег Сенцов.

За словами ексголовного сержанта Маркуса, людей посиляли у щоденні м'ясні штурми, не даючи часу на відновлення. "Щоб таке придумати, треба бути взагалі відірваним від реальності. Але причина цьому дуже проста. Третя частина сьогоднішніх офіцерів ЗСУ, ніколи не були на війні солдатами. Вони не знають, скільки боєць-штурмовик може витягнути фізично і морально. Скільки людям потрібно зброї та іншого б\к і яких. Вони не знають, скільки людям потрібно відновлюватися фізично і психологічно. Вони взагалі не давали бійцям ЗСУ відновлюватися, – стверджує сержант Маркус.

Проблемою нашого законодавства є те, що офіцери ЗСУ можуть понести кримінальну відповідальність за знищення і пошкодження військового майна, але немає відповідальності за загибель людей. В армії ЗСУ, щоб когось позбутися, якщо ти не солдат і не сержант, існує 2 шляхи – навчання в академії, або переведення з підвищенням. Ось чому «недолугі» ростуть по кар'єрні ланці швидше за тих, хто добре робить свою справу.

Поки ви зрозумієте, що той (чи інший) офіцер довбо**б, він уже став полковником, – каже колишній головний сержант Маркус. Армії потрібні зміни. Бо при таких офіцерах чоловіків в Україні скоро не стане. Залишаться малі діти і пенсіонери, а жінки поїдуть за кордон шукати собі чоловіків для створення сім'ї.

Колишній головнокомандувач ЗСУ, а нині посол у Великій Британії Валерій Залужний випустив свою першу книгу в трилогії: під назвою "Моя війна". Далі вийдуть книги "Наша війна" та "Їхня війна". Ексголоваком повідомив, що почав працювати над книгою ще у березні 2023 р, коли був на посаді головнокомандува-

ча. Рукопис редагувала його дружина. В книгах В. Залужний ділиться власною розповіддю про себе, про свої думки та життєві рішення. Це книга про мою війну. По-перше, війну з власними страхами, які не дають щось робити. По-друге, війну з людьми, які перешкоджають досягати мети. І нарешті про війну з обставинами, які стають перепонами у житті, - повідомив В.Залужний.

Двадцять чотири місяці тому назад мільйони наших співвітчизників не мали сумніву, що повномасштабна війна закінчиться 2023 року. Тоді ця віра була пов'язана з анонсами майбутнього контрнаступу ЗСУ, який прирівнювався до розгрому ворожої армії та краху російського режиму. Сьогодні Україна переживає часткове дежавю: багато хто з нас переконаний, що гаряча фаза війни завершиться вже наступного 2025-го. Тільки тепер ця віра пов'язана з приходом Дональда Трампа до Білого дому та гучними обіцянками майбутнього американського президента.

Звичайно, мало хто сподівається, що гіпотетичний мир «по-трампівськи» виявиться справді справедливим, і що після дзвінка з Вашингтона зляканий Путін поверне нам Донеччину, Луганщину та Крим. Ні, так не буде. Можливо від Трампа чекають на реалізацію горезвісного "корейського сценарію" – заморожування воєнних дій без звільнення всіх окупованих територій. Але в сьогоднішній Україні цей сценарій уже не викликає такого беззастережного відторгнення, як кілька років тому.

Згідно з опитуваннями, проведеними американським інститутом «Gallup» у серпні та жовтні 2024 року, орієнтовно 52% українців хотіли б, щоб їхня країна якнайшвидше домоглася про припинення воєнних дій. Більше половини респондентів із цієї групи погоджуються з тим, що заради припинення війни Україна має змиритися з певними територіальними втратами. Причому логіка підказує, що насправді ця цифра може бути вищою. Маємо питання: «Що спільного між українськими прихильниками припинення вогню та американськими виборцями Трампа»? І тих, і інших соціологія виявляє із помітною похибкою; оскільки і ті, й інші часто не схильні до відвертості.

Для порівняння, 2016-го і 2024-го року передвиборні опитування суттєво занижували популярність Д.Трампа: частина його електорату просто соромилася зізнаватись у тому, що підтримує епатажного Дональда. А з погляду українського обивателя, висловлюватися на підтримку "заморозки" не лише соромно, а й загрожує неприємностями. Якщо в недавньому минулому така позиція вважалася відверто зрадницькою, якщо вона досі розходиться з офіційними меседжами Києва, якщо влітку 2024-го на бесіду в СБУ викликали скандальну блогерку Настю Умку, яка закликала до припинення війни за всяку ціну, то під час соціопитувань важко розраховувати на поголовну щирість та чесність респондентів.

Так чи інакше, для багатьох українців стає пріоритетом завершення гарячої фази війни – а не деокупація всіх територій, захоплених агресором. І для цієї частини суспільства Дональд Трамп виступає в ролі Кирила Буданова дворічної давнини: він дарує людям надію. Надію на те, що вже скоро все закінчиться. Що в українському небі перестануть літати ворожі ракети та різні "шахеда" смерті. Що на фронті перестануть вмирати українські солдати. Що з вулиць українських міст зникнуть співробітники ТЦК, а кордони України будуть відкриті всім бажаючим на виїзд. А мобілізовані до ЗСУ чоловіки, батьки та сини нарешті повернуться додому...

Два роки тому переможний характер майбутнього контрнаступу ЗСУ став аксіомою, яку в Україні практично не ставили під сумнів. Тепер аксіомою для значної частини українців ризикує стати неминуче умиротворення від Д.Трампа, який "прийде

та порядок наведе". Цьому сприяють коментарі доморослих (диванних) експертів, які вже подають завершення війни у 2025-му як факт, що майже відбувся. Цьому сприяє публічне обговорення підходів на гіпотетичних українських виборах 2025 року. Цьому сприяє і реальна підготовка до виборів, яку про всяк випадок розпочали деякі політсили. А тим часом віра в успіх миротворця Трампа має під собою не більше підстав, ніж віра в успіх вітчизняного контрнаступу колишнього 2023 р.

Припустимо, зараз американський president-elect Трамп справді збирається заморозити російсько-українське протистояння та вірить у таку можливість. Проте Дональд Трамп – не Господь Бог, а й навіть не товариш Сі Цзіньпін, бо у майбутнього президента США та його команди немає прямих важелів впливу на Росію. А наскільки дієвими виявляться непрямі важелі, сказати важко. Автори книги знають, що заморозка війни неможлива без згоди Кремля, який цю війну розв'язав. Припинити бойові дії в Україні нереально, якщо не примусити до цього РФ, яка їх розпочала. Будь-які домовленості стануть можливими лише в тому разі, якщо Москва перестане вимагати капітуляції Києва.

Це залежить від того, як у Кремлі оцінюватимуть власні військові перспективи, російські втрати та здобутки, ресурси для подальшого ведення війни, можливі загрози та ризики для правлячого режиму тощо. А влізти в голову до Путіна не в змозі ні Д.Трамп, ні українські обивателі, які готові повірити в Трампа. До перспектив завершення гарячої фази війни в 2025-му можна ставитися по-різному. За самим поняттям "заморозка" можуть ховатись різноманітні варіанти: від більш прийнятних для Києва - до відверто руйнівних. Але один із найгірших варіантів пов'язаний з масовою хибною надією. Уявімо, що мільйони українців повірять у швидкий кінець війни у 2025 році, розслабляться та будуть з нетерпінням чекати на повернення до мирного життя, а потім опиняться перед необхідністю воювати далі в наступних роках – з новими жертвами та втратами, з черговим затягуванням поясів, з майже неминучим зниженням мобілізаційного віку.

Для українців це загрожує такою ж масштабною фрустрацією, як і невдача розрекламованого українського контрнаступу в 2023-му р. Причому фрустрація може виявитись особливо

небезпечною, якщо в народних очах винуватцем неприпинення війни буде виглядати не В.Путін і не Д.Трамп, а В.Зеленський. На жаль, є ймовірність що в разі провалу «трампівських мирних» планів усіх собак спробують повісити саме на Україну – і не лише у Москві, а й у Вашингтоні.

Таким чином, найближчими місяцями від українського керівництва буде потрібна максимально грамотна публічна комунікація. *По-перше*, не можна просто так відібрати у своїх громадян надію, яку їм уже подарував іноземний лідер-популіст Трамп. *По-друге*, не можна допустити, щоб ця надія надмірно посилилася і переросла у впевненість та нетерпляче очікування українців. *По-третє*, потрібно не опинитися в ролі цапів-відбувайлів, якщо ця надія не виправдається.

Трохи історії: Москва, якій в загальному плані тільки 870 років, з піною навколо свого рота, доводить Києву, якому більше 1550 років, що вона старша сестра (а може й брат) і що вся українська історична територія, то завжди була земля москалів. Пригадайте, як Москва украла у Київської Русі ім'я і історію, а потім обізвала Русь – Малоросією. В наш час від 2014 року пішла війною на незалежну Україну, а потім назвала це «освобождением исконно московских» земель. Після великої війни в Україні, в прийдешніх поколіннях двох держав має залишитися 2 почуття: 1) українські нащадки мають ненавидіти москалів; 2) російські нащадки мають боятися українців...

А тим часом у Путіна є лише 2025 рік для завершення війни, потім Росія може повторити долю колишнього СРСР. Експерти вважають, що РФ може зіткнутися з економічним колапсом у 2025 р. Наприкінці грудня 2024 року В.Путін переконував росіян, що так звана "СВО" в Україні нібито йде за планом, виправдовував злочини росіян на окупованих територіях і фантазував про економічні успіхи Росії. Виступ диктатора РФ В.Путіна навіть транслявали у дитячих садочках. Він переконував росіян, що не треба звертати увагу на падіння національної валюти, збільшення цін на продукти, а відповідальність за ці проблеми переклав на самих простих росіян.

Очільник Кремля Путін сказав дуже цікаву річ, що у 2026 році буде стабілізація економіки в РФ, тобто зменшення "перегріву", який спричинений розвитком російського військово-промислового комплексу. Це відповідає інформації про те, що пікові фінансові навантаження на російський бюджет передбачені саме у 2025 році. У наступні роки все піде на спад. Це свідчить про великі проблеми у російській економіці. Оточення В.Путіна занепокоєне його діями: ексміністр закордонних справ України Володимир Огризко сказав, що близький кінець диктатора РФ. Невдоволення діями диктатора В.Путіна в його оточенні може відбутися бунт, адже російські еліти не готові втрачати свої фінансові статки через його амбіції. А ще понад 20 мільйонів росіян живе за межею бідності...

В оточенні В.Путіна прекрасно розуміють, що теперішня Росія втрачає свій запас міцності та починає розпадатися. Звернемо увагу на журналістів «The Telegraph» які пишуть, що російська економіка зазнає критичного тиску через низькі доходи від експорту нафти, зростання інфляції та дефіцит робочої сили. За прогнозами, ціни на нафту можуть впасти до 45–50 доларів за барель, і це ускладнить ситуацію. Санкції, обмеження технологічного імпорту та фінансові проблеми ще більше послаблюють здатність Кремля фінансувати свої потреби.

Шукаючи винних у провалах Росії у війні, пропагандист Соловйов кидався на всіх. Він поносив і верхівку Кремля – за те, що розкрадають армію, і простих росіян – за їхню недолугість та навіть посягнув на "святе". В одному з ефірів Соловйова так занесло, що він закликав "царя-батьошку" Росії В.Путіна піти у відставку – і все через корупцію в РФ. Його заява спричинила справжній фурор в Росії і навіть "говорящому рту" Путіна – Дмитрію Пескову прийшлося виходити і коментувати "відставку" В.Путіна, як перегин В.Соловйова.

Мабуть російському пропагандисту Володимирі Соловйову дійсно декілька разів у 2024 році зривало дах. За весь 2024 рік він десятки разів "бомбив" Лондон і Берлін, "бив" по Банковій в Києві та "розбирався" з президентом В.Зеленським та з начальником Головного управління розвідки Міністерства оборони України, генерал-лейтенантом Кирилом Будановим, які не давали йому спокою. Що цікаво, після нескінченних погроз Соловйову навіть прийшлося виправдовуватися (це улюблене

заняття Соловйова у 2024 році), що до сьогодні Росія так і не змогла ліквідувати президента України В.Зеленського.

Важкий рік виявився для іншої "зірки" російської пропаганди – Ольги Скабеєвої. Вона так часто впадала в паніку через постачання Україні різного західного озброєння, що в Москві, певно, закінчився корвалол в аптеках. Нещодавно вона вирішила порахувати, за скільки хвилин славнозвісна російська балістична ракета середньої дальності (IRBM) "Орешник", яка за даними українських військових, може розвивати швидкість понад 12 300 км/год. долетить до різних європейських столиць. Пропагандистка так вихвалялася обороною Росії, що й не помітила, як феєрично зганьбилася, а саме – наговорила купу фейків про російський "Орешник".

Російських пропагандистів можна поділити на дві умовні категорії: придворну пропаганду, – "охранітелів", які безпосередньо працюють на Кремль за гроші з держбюджету, і "турбопатріотів", яких фінансують інші товстосуми Кремля. Перші кажуть, що влада і Путін праві, що вони все роблять правильно, а всі, хто критикують їх чи чимось невдоволені – це вороги. Другі – критикують, але не Путіна, а якихось виконавців за його спиною, яким кажуть: "Ви дискредитуєте Путіна, приховуєте від нього всю правду і не доносите, як йдуть справи в Росії!"

"Охранітелі" і "турбопатріоти" сваряться між собою, хоча і ті, й інші пропагують війну: "турбопатріоти" пропагують війну без правил, радикальну, а "охранітелі" – ту війну, "яку скаже Путін". У будь-якому разі більшість контенту – це груба російська «Z-пропаганда», яка веде відверту ненависть до України і всього західного світу. Вона постійно має підживлювати злобу в російському суспільстві, щоб у осіб із простого суспільства стискалися кулаки, коли вони бачать сцени війни на екранах TV. І, ми пам'ятаємо, як у 2014 році москалі після перегляду телебачення записувались у найманці та їхали на Донбас воювати. Через телеграм-канали російська Z-пропаганда й зараз намагається впливати не лише на росіян, але й на українців. Для цього створили Z-канали "Резидент", "Легитимный" тощо. Ці канали поширюють не лише брехню, вони до 80% правди додають 20% брехні і росіяни вірять тій брехні більше, ніж правді...

Частина російських телеграм-каналів – це так звані «спеціалісти воєнкори». Цікаво, кому зараз вони підпорядковуються

і чи змінилася тональність їхніх повідомлень після ліквідації Євгенія Прогожина? Нагадаємо, Є.Пригожин – засновник приватної військової компанії "Вагнер". 23 червня 2023 року він зробив спробу збройного заколоту в Росії та двинув свої війська на Ростов. А через 2 місяці по тому, 23 серпня 2023 р, Пригожин та його найближчий помічник Уткін загинули в загадковій катастрофі літака «Embraer Legacy 600» поблизу с. Куженкіно. То зараз в Москві є офіційні воєнкори: вони працюють на федеральні ЗМІ, і є неофіційні. Вони більш опозиційні і пишуть більш об'єктивну інформацію про втрати, про проблеми в російській армії. Зараз є воєнкори православного олігарха К. Малофєєва на каналі "Царьград". Це він фінансував у 2014 році Стрелкова та Бородя на початку війни в Україні та інші.

У серпні 2024 року Сили оборони ЗСУ кардинально змінили хід війни. Так, українські захисники прорвалися у Курську область, чим продемонстрували, що війна може тривати не лише на території України, а й на території Росії. Шокований Кремль не встиг роздати методички пропагандистам, тож ті перелякано почали працювати зовсім не на користь Росії. Москві нарешті зрозуміли одну просту істину – Росія цілком серйозно може програти у війні. Та більше, навіть почали готувати росіян, що цими територіями доведеться "пожертвувати". В.Соловйов сказав: «Я вважаю, що треба виходити з позиції того, що Росія може програти. Якщо далі будуть такі ляпи, ми можемо програти війну. І це не панікерство, це абсолютне усвідомлення тієї ціни, яку доведеться заплатити нам і нашій Росії».

У студії пропагандиста Соловйова російський полковник Михайл Ходарьонков відкрито визнав, що реальної війни з НАТО країна-агресорка (Росія) просто не потягне й буде розгромлена. Адже російська армія не має ресурсів, щоб тягатися із Заходом, і загалом війська НАТО мають перевагу практично по всіх позиціях. "Якщо Альянс перевищує Росію вдвічі або втричі, то вступати у таке збройне протистояння тільки з традиційним озброєнням для нас абсолютно безперспективно", – шокував присутніх російський генерал. Далі зауважив, мабуть не треба Росії воювати з колективним Заходом: «добром це не закінчиться». М.Ходарьонков має надію, що Україна програє війну і глобальні рамки безпеки світу перестануть існувати. Тож всі домовленості і все міжнародне право стануть нічого не варті...

СПРАВЖНЄ ОБЛИЧЧЯ ВІЙНИ

«Підсумки 2024 року, що минає» – так в ЗМІ називали рубрики в кінці грудня місяця 2024. Автори книги їх переглянули і скомпонували свої військові підсумки 2024 року, що минув. Коли ми писали про події останніх 12 місяців 2024 р, у когось мабуть з'явилася спокуса максимально згустити фарби. Тож давайте разом будемо оцінювати підсумки 2024 року і назвемо розділ «Справжнє обличчя війни».

Спочатку поглянемо на російського окупанта, з якою стратегією діяла армія РФ в Україні на початку весни 2024 року і де вона готувала головні удари по українським цілям? Одна із головних тем, що обговорюються в той період - це чутки про те, що Росія готує чи то на весну, чи на літо великий наступ. І називалися навіть конкретні напрямки. Найактивніше обговорювалося, що росіяни готують атаку на Харків. І ці чутки влада міста чи не у щоденному режимі спростовувала.

У весняно-літній період 2024 року російська і українська сторони підходили у різному стані. Україна була послаблена відсутністю американської допомоги, що застрягла в Конгресі, а також мала проблеми з поповненням ЗСУ через зволікання із законом про мобілізацію. Відбулося також перезавантаження керівного складу української армії. Росія натомість змогла, хоч і з великими втратами, але взяти важливий український форпост біля Донецька – Авдіївку, і після нетривалої паузи продовжила наступ відразу на кількох напрямках.

Атаки росіяни вели в напрямку Покровська, Часового Яру, Куп'янська, Лиману, Сіверська, Вугледара, Курахового тощо. Крім того, вони спрямовували зусилля, щоб "зрізати" український плацдарм в Кринках на Херсонщині і відбити території біля Роботиного на Запоріжжі. Додатково Кремль відкрив ще два фронти в Україні. В травні 2024 російські війська вторглися на Харківщину біля Вовчанська і Липців, а у червні 2024 – почали наступ в бік Торецька на Донеччині. На усіх цих напрямках Росія «добре» просунулась, потіснивши ЗСУ.

Правда осінь 2024 стала вирішальною в російсько-українській війні. За період весни і літа 2024 російським військам не

вдалося захопити жодного великого українського міста, але вони змогли просунутися на 35 км вглибину на Покровському напрямку, на 9-10 км – на Торецькому, а також покращили свої позиції біля Вугледара і Курахового.

Головком Олександр Сирський 28 грудня 2024 року заслухав доповіді від сил та родів військ ЗСУ щодо 2024 року та поділився частиною інформації про свої плани. За даними українського війська, тільки в 2024 році російські окупанти втратили понад 421 тис осіб вбитими та пораненими. Загальні втрати ворога за весь цей час війни становлять приблизно 785 тисяч військових. О. Сирський нагадав, що завдяки Сил безпілотних систем, кількість знищених цілей і живої сили противника зросла у 3,7 разів.

В той же час, завдяки «м'ясних штурмів» темпи просування російських окупантів у 2024 р. стали найвищими з 2022 року. Як бачимо, щомісяця Україна втрачала якусь частину своєї землі. Протягом 2024 року українські військові відкрито говорили про нестачу людей, прорахунки командування ЗСУ, ризики обвалення фронту. Своєю чергою український тил скаржився на примусову "бусифікацію", корупцію, інфляцію, соціальну несправедливість і відключення світла через ворожий енергетичний терор.

"Коли В Росії все спокійно, розмірено, стабільно, нам нудно. Настає застій, а хочеться двіжухи", так висловився наприкінці 2024 року російський диктатор В.Путін, цим він спровокував обурення серед простого суспільства РФ. В Європі путінські слова сприйняли як своєрідний сеанс самовикриття. Але ініціатор кривавої бійні в Україні не просто озвучив свої мотиви – В.Путін завдав чергового удару по популярних стереотипах, пов'язаних з війнами та їхньою природою.

Не секрет, що коли за кордоном окремі політики розмірковують про причини кровопролитних воєнних конфліктів, то в цих міркуваннях часто переважає лівий ідеологічний порядок денний. До чого він зводиться? Майже всі війни починаються через гроші, окремі через жінок і зовсім мало воюють за територію. Головні палії воєн – це жадібні капіталісти та трансна-

ціональні корпорації, які прагнуть збагачення за будь-яку ціну. При цьому керівники держав – лише маріонетки в руках великого приватного капіталу. При розпалюванні війн особливо стараються виробники зброї та боєприпасів, яким потрібні нові ринки збуту. І лише нещасні народні маси, обдурені мілітаристською пропагандою, не думають про наживу і безкорисливо жертвують собою заради чиїхось надприбутків...

По-перше, Володимира Путіна, який розв'язав нинішню велику війну в Україні, важко назвати маріонеткою в руках підступних грошових мішків. Наймасштабнішу бійню в Європі за останні 40 років розпочала країна (Росія), де силовики взяли гору над олігархами ще в ранніх 2000-х роках. Якщо у 2014 році російські товстосуми мовчали, то руйнівну війну на виснаження в Україні 2022 року, вони сприйняли дуже насторожено. Кремль розпочав цю війну, бо повністю контролював російських товстосумів. Настав 2024 рік і багато мільярдерів вже почали скаржитись на путінську воєнну авантюру, і дехто за кордоном навіть чекав на бунт російських бізнес-еліт. Однак у РФ бізнес-еліти не мають достатнього впливу і не бунтують, а ходять по ниточці перед владою Кремля. Своє життя дорожче...

По-друге, повномасштабна війна проти України почалася не через те, що Путін прагнув захопити більше територій, їх в Росії достатню. Йому також непотрібні гроші і збагачення, свої гроші втратили для старого диктатора колишнє значення. Правда до вторгнення в Україну економічна співпраця Росії із Заходом гарантувала Кремлю надприбутки. Але кремлівського вождя вже не спокусиш перспективою чергової наживи. Він давно отримав від життя всі можливі матеріальні багатства, які все одно не зможе забрати з собою в могилу.

Автори книги думають, що йому не дає спокою слава великого завойовника, якого можна порівняти з царем Петром-I і товаришем Сталіним. Все це кремлівський диктатор лагідно називає "двіжухою". Все це, що на світовому ринку не купиш навіть за величезні гроші, і чого можна досягти тільки силою зброї. Збагачення РФ стало не запобіжником від збройної агресії, а фінансовим фундаментом майбутньої агресії. Воно виявилося не кінцевою метою Кремля, а лише засобом для початку війни. Путінська військово-історична "двіжуха" для російського режиму стала важливіша за будь-яку прибуткову комерцію. Це

типові дії імперії зла.

Справжнім знуцанням над традиційними лівими стереотипами стала поведінка сотень тисяч простих росіян, які беруть участь у повномасштабній війні в Україні. В теорії народні маси, задурманені путінським ура-патріотизмом, мають безкорисливо йти в окопи, щоб збагачувати небагато чисельну купку товсто-сумів при владі в Кремлі. Проте на практиці в Росії ХХІ століття все відбувається з точністю до навпаки. Якщо Путін веде війну в Україні не заради грошей і територій, а заради "військової дві-жухи", то широкими народними масами заволоділа саме спрага наживи. Пафосні промови про російську велич, захист Вітчизни і підступний Захід мало кого вмотивовують. Москалям потрібні гроші для своїх потреб.

Для сьогоденішньої Росії участь в українській "СВО" (війні) за ідейними мотивами – це рідкісний виняток в РФ. Переважна більшість росіян йдуть на фронт, щоб заробити великі гроші, які були недоступні їм у мирному житті. Вони весь час себе заспокоюють, що смерть обмине їх стороною і помирати на фронті будуть інші особи. Таким чином простий народ демонструє більше користолюбства, ніж ініціатори війни в Кремлі. Нам відомо, зіткнення ідеології з реальністю не завжди призводить до перегляду неспроможних ідеологічних догм. Навпаки, дуже часто саме реальність старанно підганяється під звичні догми: навіть якщо для цього її доводиться перевертати з ніг на голову. І поштовхом для цього став В.Путін із своєю «двіжухою».

2024 року Росія інтенсифікувала співпрацю з Іраном та КНДР, а західні партнери України виявляли звичну нерішучість і непослідовність в допомозі Україні і санкціях проти РФ. «Родзинкою на торті» стало обрання епатажного популіста Дональда Трампа президентом США, від якого можна очікувати чого завгодно. 2024 р в деяких питаннях видався катастрофою Щоправда, навіть найзапекліші песимісти та "зрадофіли" не дорікнуть 2024-му в тому, що він обдурив надії мільйонів українців. Запланований розгром російської армії, вихід ЗСУ на межі 1991 р, кава в Ялті, крах путінського режиму, розпад РФ на безліч частин – усі ці заповітні вітчизняні мрії залишилися в 2023-му році. Росіян 2024 рік теж добре розчарував, це бої на території РФ, неочікувані відриви стратегічних об'єктів, падіння проросійського режиму Асада в Сирії і багато іншого.

2024-го ворожа армія так і не виконала завдання-мінімум, яке було поставлено перед нею ще в початковий період повномасштабного вторгнення: до кінця року росіянам не вдалося вийти на адміністративні кордони Донбасу. Агресор не шкодував людей та техніки для досягнення цієї мети, а ситуацію під Покровськом закордонні ЗМІ називали критичною ще наприкінці літа 2024 р. Не виправдало російських надій і нове вторгнення на Харківщину: ворог не зміг загарбати навіть прикордонний Вовчанськ.

Українців радувало, що росіян дуже засмутила зухвала операція наших Збройних сил у Курській області. Несподіваний український наступ став серйозним іміджевим ударом по Кремлю. І, незважаючи на всі ворожі старання, витіснити ЗСУ з російської території до кінця 2024 року знову-таки не вийшло. Словом, хоча 2024-й рік став надзвичайно важким для ЗСУ та відносно успішним для російських загарбників в Україні, це були явно не ті успіхи, на які розраховував Кремль.

Щось подібне можна сказати і про ситуацію на міжнародній арені. Як ми вже казали, перші 4 місяці 2024 року американська допомога Києву залишалася заблокованою, і армії ЗСУ довелося тримати оборону, не розраховуючи на ключового партнера. В той період спроба заручитися підтримкою глобального Півдня на "Саміті світу" в Швейцарії не мала успіху. Так, підсумки листопадових виборів у США 2024 року не порадували українське керівництво, яке до останнього вірило в перемогу демократів. Трохи втішило українців те, що найгірші сценарії для України також не стали реальністю. 2024-го фінансова та військово-технічна підтримка Києва продовжилася: нехай із запізненням та в недостатніх обсягах. Глобальний Південь не перетворився на нашого союзника, але й спроби Москви повністю залучити його на свій бік зазнали невдачі: Індія та інші важливі гравці залишилися нейтральними.

Перемога непередбачуваного Дональда Трампа також була не найгіршим варіантом, що могло статися на президентських виборах у США. Ідеальним варіантом для Кремля, і справжньою катастрофою для Києва – було б невизнання результатів голосування однієї зі сторін та занурення Америки в хаос. Але, на щастя, цього наші заокеанські партнери уникли. Тож очікуємо кінця січня місяця 2025 р, коли Д.Трамп стане у владі.

2024-го року надзвичайно болючою темою для України стало посилення мобілізації. Нове мобілізаційне законодавство не сподобалося нікому: одні визнали його занадто жорстким, інші – недостатньо жорстким. Хтось із нас обурювався через численні порушення законності під час мобілізаційних заходів, а хтось – через усілякі схеми ухилення від військового обов'язку. Безумовно, і те й інше грало на руку нашому противнику. Правда мобілізація 2024 року не обернулася масштабним внутрішнім вибухом, на який так чекали в Москві. Закручуючи гайки в тилу, українське керівництво все ж таки діяло досить обачно, щоб не зірвати різьбу. Випадки нападу на військомів залишилися окремими випадками, не перетворившись на масовий народний рух. Сотні тисяч незадоволених обивателів не поставили знак рівності між "бусифікаторами" з ТЦК та керівництвом ЗСУ в загалі. Розбіжності між фронтом і тилом не переросли у відкриту конфронтацію, яка могла б кинути країну у прірву.

2024 рік став далеко не безхмарним і для мешканців Печерських пагорбів в українській владі. Були і резонансні відставки, і гучні скандали, і відверто невдалі політичні рішення, і проблеми з публічною комунікацією. Але при цьому 2024 року не зіграла одна з головних ставок Кремля: ставка на делегатизацію української влади. В Астані В.Путін заявив: "Київські ватажки сьогодні повністю нелегітимні. І з юридичного погляду не мають навіть права віддавати накази ЗСУ, оскільки вони є узурпаторами влади". Цей виступ Путіна показує провальний задум, в який Москва вклала купу сил і часу, бажаючи відсторонити В.Зеленського від влади.

З початку 2024 року росіяни ретельно копалися в українській Конституції, намагаючись довести, що в травні 2024-го Володимир Зеленський перестав бути легітимним главою держави. Однак ні на Заході, ні на глобальному Півдні російські аргументи не видалися переконливими. А головне, ідея про "нелегітимність" українського президента майже не знайшла підтримки всередині самої України. Це стало не лише досягненням Банкової, а й насамперед заслугою її опонентів. За всієї нелюбові до В.Зеленського більшість вітчизняних опозиціонерів зуміли побачити загрозу власній державі. І це розуміння відрізняє сьогоднішніх політиків від їхніх попередників...

Яким би важким та депресивним не був цей 2024 рік, він не розчавив Україну та не обеззброїв її. Наша країна – наче той боксер, якому міцно дісталось на рингу, але якого так і не вдалося відправити в нокаут. Із цього не випливає, що вітчизняний запас міцності в Україні поки ще міцний. Маємо надію, що в 2025 році ЗСУ зможуть звільнити Донецьк, Луганськ, Маріуполь чи Севастополь.

ГЕРОЇ ІЗ АЗОВСТАЛІ

З якого ви, хлопці, металу?

З якої ви, хлопці, сталі?

Тримали ворожу навалу

Герої із Азовсталі.

Зламавши війни канони,

Тримали що було сили...

Азовського гарнізону

Відважні внуки Атілли.

Поклали і тіло й душу

Ви всі на вітар свободи.

Де море вливається в сушу,

Проклали у вічність сходи.

Ваш подвиг в zenіті слави,

Ви — стражі людського роду.

З якого ви хлопці сплаву?

З якої міцної породи?

Вкраїни сторінка нова,

Історії нашої віха —

Мужні хлопці з "Азову",

Незламні солдати — морпіхи!

Що чекає українську оборонну індустрію у 2025-му році? У 2022 р. Міноборони України витратило на озброєння 242 млрд грн, у 2024 році – 772 млрд грн. Бюджети інших силових структур за цей період зросли на 40-80%. Ще десятки мільярдів гривень отримали відомства, які раніше не купували зброю. Сьогодні Україна витискає максимум із своїх оборонних підприємств і збільшує бюджет на військову техніку. Для цього довелося забрати частину коштів у різних міст і обласних центрів, регулярно виходити за рамки річного плану і переказувати гроші з інших статей тощо. Власне виробництво зброї перетворилося на єдину галузь промисловості, яка стабільно зростає. Джерел

для подальшого збільшення видатків на озброєння всередині країни не залишилося, а питання відкриття експорту військової техніки з місця не зрушило. Чи означає це, що оборонна галузь України на початок 2025 року досягла піка свого розвитку? Ні. Точок зростання залишається вдосталь і 2025 рік може бути успішнішим за попередній 2024. Однак для цього підприємствам доведеться освоїти виробництво нових видів озброєнь та компонентів, а державі – навчитися ефективніше витратити гроші та управляти ринком.

Перший виклик для галузі зброї – почати її виробляти у себе, а не купувати за кордоном. Слід зазначити, що на початку великої війни переважну більшість бюджету на зброю Україна віддавала іноземним постачальникам, бо вітчизняні підприємства не були здатні виробляти всю потрібну для армії номенклатуру. Зараз ситуація змінюється і державне замовлення потроху розвертається на внутрішній ринок. Як розповіли в Агенції оборонних закупівель (АОЗ), у 2024 році 59% від суми укладених контрактів припадали на українські збройні компанії.

Освоївши серійне виробництво артилерії, мінометів, окремих боєприпасів радянських калібрів, деяких радарів, запчастин для військової техніки та електронних компонентів, вітчизняні заводи "відкусили" частину державного замовлення в іноземних виробників. Суттєво зменшити залежність від імпорту вдалося у виробництві броньованих автомобілів. Щодо дронів та засобів радіоелектронної боротьби, Україна за більшістю позицій узагалі перейшла на самозабезпечення. Проте держава й досі купує близько половини зброї за кордоном, адже деякі дефіцитні позиції українські компанії ще не навчилися виробляти в потрібних обсягах. Передусім мова йде про боєприпаси "натовських" калібрів 155 мм та 105 мм, частину снарядів радянських калібрів, важку бронетехніку тощо.

Пробні партії українських 155-міліметрових снарядів зійшли з конвеєра восени 2024-го, а виробництво мін та снарядів радянських калібрів поки що не покриває потребу українських Сил оборони. Колісні бронетранспортери Україна виготовляє в обмеженій кількості, спроможність серійно випускати вітчизняні танки "Оплот" – під великим питанням, а актуальної власної розробки гусеничної БМП в нашій державі поки не має. Організувати масштабне виробництво такої технологічної продукції в

Україні важко, але можливо. Для цього галузь пішла логічним шляхом: кооперація з іноземними компаніями та ліцензійне виробництво західної продукції.

Наприклад, "Українська бронетехніка" пропонувала Міністерству оборони локалізувати збірку іспанської БМП «ASCOD», але поки що безуспішно. "Укроборонпром" оголосив про початок збірки німецької БМП «Lynx». Також були розмови про локалізацію шведської БМП «CV-90», але наразі відомо лише про їх закупівлю. "Українська бронетехніка" підписала договір з чеською «Czechoslovak Group» про спільне виробництво боєприпасів калібрів 155 мм, 120 мм та 105 мм. У 2025 році чехи планують відвантажити 100 тис. снарядів, у 2026-му р. – 300 тис. шт. Також були заяви про ліцензійне виробництво натовських боєприпасів на базі інших українських підприємств у співпраці з німецькою «Rheinmetall», французькою «KNDS», фінською «Nammo», американською «Northrop Grumman» та іншими.

Розгортання ліцензійного виробництва – повільний процес. Спочатку вітчизняні компанії під контролем партнерів навчатимуть свій персонал, потім – робитимуть збірку з імпортних компонентів і лише з роками - працюватимуть самотужки. Проте гра вартує свічок, адже якість такої продукції буде високою, а українські підприємства завдяки західним бізнес-партнерам стануть більш фінансово стійкими та матимуть більше перспектив на світовому ринку.

Розворот державного замовлення зброї на внутрішній ринок має відбуватися послідовно. Найгірше, що може зробити держава, – у ручному режимі перенаправити все замовлення з імпорту на вітчизняний ринок без урахування реальних можливостей підприємств. Цьогорічна історія з бракованими та недопоставленими боєприпасами на одному з державних заводів продемонструвала, що деякі підприємства можуть не впоратися з різким зростанням замовлення, або вводити в оману щодо своїх реальних виробничих спроможностей. Недооцінка ризиків з боку нашої держави призвела до недопостачання боєприпасів на фронт, хоча на початку 2024 року була можливість паралельно законтрактувати імпортних постачальників.

Є над чим працювати і в системі контролю якості. При виході на великосерійне виробництво нової продукції неминуче будуть з'являтися браковані партії. Міністр стратегічних галузей

промисловості Герман Сметанін після потрапляння неякісних мін на фронт заявив, що підприємства посилять контроль якості. 20 грудня 2024 стало відомо, що Кабмін ухвалив проєкційністську постанову "Зброя перемоги", яка зобов'яже державних замовників пріоритетно контракутувати підприємства, продукція яких буде затребувана в Силах оборони і щонайменше на 50% від вартості вироблятиметься в Україні. Як саме рахуватимуть відсоток локалізації і чи не втратять від цього виробники стимул покращувати якість та ціну – станом на початок 2025 року - питання відкрите.

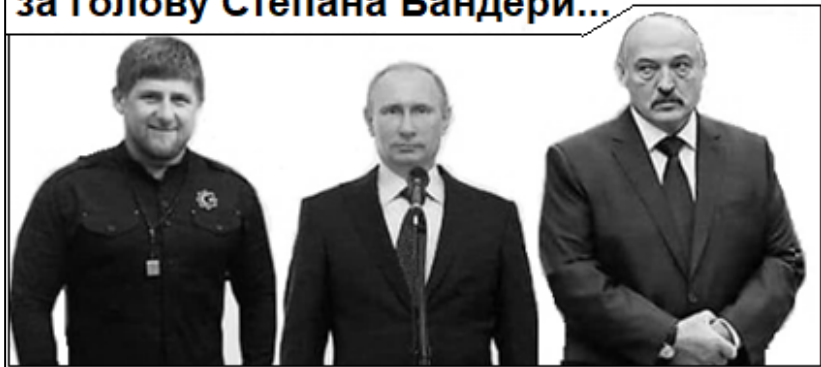
Проте очевидно, що виробництво компонентів в Україні стає більш вагомим фактором для держави при плануванні закупівель озброєнь. Збільшення відсотка локалізації, ще одна можлива точка зростання для української оборонної галузі. Слід підкреслити, що найбільш залежними від закордонних компонентів є українські дрони та боеприпаси. Частка імпорту в цих видах озброєння може сягати 70-90%. Від цього велика частина грошей із замовлення вимивається за кордон, страждає якість продукції та зростає тривалість виробництва.

У боеприпасах ключовими імпортними компонентами є вибухові речовини, особливо порох. Вітчизняні аграрії провели експеримент з вирощування бавовнику для його переробки на нітроцелюлозу та порох. Однак для побудови повного виробничого ланцюга потрібні десятки мільйонів доларів. У 2025 році держава планує почати видавати гранти на будівництво порохових заводів, про що заявив віцепрем'єр-міністр М.Федоров. Оскільки перші кроки в цьому напрямку Україна почала робити лише на десятому році війни, вітчизняний ринок вибухових речовин залишається порожнім.

Аналогічна ситуація – з компонентами для безпілотників. Майже всі українські FPV-дрони залежать від поставчань з Китаю, але, за словами заступниці міністра з питань стратегічних галузей промисловості Анни Гвоздяр, державні замовники надаватимуть перевагу виробам з більшою кількістю українських компонентів. Це означає, що скоро виробники дронів почнуть шукати на ринку українську електроніку, аби отримати конкурентну перевагу. Підштовхують до цього численні браковані партії компонентів з Китаю, регулярні введення цією країною експортних обмежень, а також потреба в спеціалізованих "війсь-

кових" компонентах, які відрізняються від імпортованих "універсальних". Україна шукає власні шляхи по заміні деяких китайських компонентів. Як приклад, українська компанія «V Yuriy drone» розгорнула серійне виробництво компонентів для FPV-дронів і збирає з них безпілотики. Її директор Олексій Бабенко розповів, кількість випущених компонентів за 2024 рік вимірюється сотнями тисяч, а потреба ринку – близько семи мільйонів.

Недавно провели конкурс "Дебіл року" стало незрозуміло, хто зайняв перше місце: В.Путін, який заявляє, що державу Україну створив В. Ленін. Чи може Лукашенку 1954 р.н., який стверджував що його батько загинув у Другу світову війну (1939-1945 р). Від кого тоді він народився? А може Кадирову, який давав Україні час на капітуляцію до 31.02. 2022 р, а пізніше оголосив винагороду за голову Степана Бандери...

Ринок українських компонентів для дронів у 2025 році бурхливо зростатиме і вони ставатимуть дешевшими завдяки власному масовому виробництву. Однак є норма, яка гальмує цей процес: у 2023 році Верховна Рада скасувала ПДВ для імпортованих компонентів, а для вироблених всередині країни – ні. Виходить, що Україна допомагає китайським виробникам виг-

рати конкуренцію у вітчизняних, надаючи їм суттєву конкурентну перевагу. Фактично це немов запрошення для українських виробників компонентів для дронів переїжджати за кордон. Вирівняти правила для українських та китайських виробників оборонні компанії просили декілька місяців у 2024 році, проте український парламент не поспішає вносити відповідні зміни.

Є ініціатива "Зброярів" збільшити виробництво власної зброї, яка дозволяє західним партнерам виділяти гроші на виробництво зброї в Україні. Бо західні партнери фінансують контракти Міноборони або укладають прямі угоди з виробниками. До цієї дипломатичної фандрейзингової ініціативи залучені всі ключові відомства, включаючи Офіс президента. За 2024 рік влада змогла залучити 931 млн дол. для замовлень вітчизняним підприємствам. Найбільшими донорами стали Данія – 351 млн дол., Велика Британія – 67 млн дол., Норвегія – 45 млн дол., а також Євросоюз – 436 млн дол. (коштом прибутків із заморожених російських активів).

Українські виробників зброї, для надання пропозицій партнерам - шукають собі партнерів у «ручному режимі». Щоб зберегти імідж української оборонної галузі, вони обирають підприємства з найменшими ризиками та найбільш затребуваною на фронті технікою. Країна-партнер може сама обирати варіант з найкращими для себе умовами. Так, Данія законтрактувала завод, який виробляє САУ "Богдана"; Литва купила ракети "Паляниця"; а Нідерланди – морські та FPV-дрони і так далі. За словами голови АОЗ Марини Безрукової, для підвищення шансів на участь в ініціативі компанія повинна постачати якісну техніку без зривів та проблем, розвивати виробництво, технології та зарекомендувати себе як надійний партнер.

З початку великої війни (2022) вже багато зроблено, щоб зменшити бюрократичні перепони для розвитку галузі. Компаніям збільшили норму прибутковості, аванси, спростили допуск до експлуатації, децентралізували замовлення. Проте для нового якісного ривка - зміни мають тривати. Найчастіше оборонні компанії просять запровадити довгострокові контракти на два-три роки. Наразі Україна укладає угоди "до кінця того, чи іншого року", оскільки саме так влаштований бюджетний процес. У перші місяці (любого) року готуються угоди та купуються компоненти і вже потім підприємства кілька місяців працюють

на повну потужність. Після цього виробники йдуть у простій за власний кошт до нового контракту, бо закінчився певний рік...

Це гальмує розвиток галузі. Менеджери оборонних компаній не знають, чи зможуть вони претендувати на державне замовлення в наступному році, тож інвестиції в розширення спроможностей та нові технології стають ризикованими. Слід зазначити, що проблема відсутності "довгих" контрактів не нова. За словами М.Безрукової, існує законодавча можливість укладати угоди до 24 місяців, але державі не вистачає коштів на авансування кількох років виробництва в той час, коли потрібно задовольняти нагальні потреби на фронті.

Виходом із ситуації може стати компроміс між державою і виробниками, щоб замовник давав передплату частинами, але гарантував замовлення на роки вперед. Водночас виробник повинен мати доступ до дешевих кредитів на покриття операційних потреб виготовлення зброї. До речі, перший пільговий кредит оборонній компанії під 5% річних видали лише в грудні 2024 року.

Ще одна проблема – негнучкі правила контракування. Технології на фронті швидко змінюються, тож потрібний «гнучкий» процес. За словами М.Безрукової, у контрактах прописується можливість зміни характеристик продукції під час її виробництва, але відсутня можливість підвищити ціну. Тож оборонні компанії, або модифікуватимуть виріб за власний кошт, або просто постачатимуть на фронт не зовсім актуальну продукцію. Чиновниця вважає, що має бути можливість динамічно змінювати не лише технічні характеристики, а й ціну в контракті за наявності відповідного обґрунтування. Щоправда, доведеться розібратись, наскільки така ініціатива відповідає нормам закону.

Іноді навіть Генштаб ЗСУ не знає, чи буде йому потрібна та чи інша зброя через рік. Тож для початку держава має скласти список "вічнозеленої" техніки, яка першочергово претендуватиме на "довгі" контракти. Вирішити це завдання має постановою "Зброя перемоги", текст якої буде опублікований 2025 р. Українські компанії конкурують не тільки між собою, а й з росіянами. Ворог швидко адаптується й знаходить протидію вітчизняному озброєнню, тож інженери змушені постійно підвищувати технологічну планку якості і надійності.

Велику роль у спілкуванні українських компаній із закордонними партнерами відіграє державний кластер «Brave-1», який збирає інформацію про ринок та потреби військових і ділиться нею з виробниками, інвесторами, усіма підприємствами, причетними до оборонної галузі. «Brave-1» здебільшого опікується безпілотними системами та РЕБом, видаючи гранти на розробку та допомагаючи компаніям з кодифікацією. Оскільки за останні два роки кластер добре себе зарекомендував, логічним виглядає його поступове масштабування на ширшу номенклатуру військової продукції.

Експорт військової техніки наразі заборонений, українська влада лише розробляє відповідну політику. Через це деякі українські компанії, самостійно відчиняючи «експортне вікно», інвестують власні кошти у заводи та конструкторські бюро за кордоном. Питання продажу зброї за кордон політично чутливе. Однак якщо доступ на зовнішній ринок і далі залишатиметься закритим, то часткова міграція вітчизняних виробників (спеціалістів) у сусідні країни триватиме.

В кінці квітня 2024 року в громадах Кіровоградщини родинам полеглих воїнів передали державні нагороди, якими захисників відзначили посмертно:

- 1). Орденом за мужність III ступеня посмертно нагородили: - захисника з Новомиргородської громади Олександра Матроса. Він загинув 27 березня 2022 року на Донеччині (орден вручили сестрі Юлії Чарковській);*
- 1.2). Захисника з Новомиргородської громади Артура Батія. Він загинув 24 березня 2023 року на Донеччині (орден вручили батькові Вадиму Батію);*
- 1.3). Захисника з Новомиргородської громади, молодшого сержанта Олександра Молодшого. Він загинув 23 березня 2023 року на Донеччині (орден передали дружині Юлії Молодшій);*
- 1.4). Захисника з Піщанобрідської громади Вадима Сакару. Він загинув 13 березня поблизу населеного пункту Дубово-Василівка Донецької обл. Орден передали дружині Аллі Миколаївні;*
- 1.5). Захисника з Піщанобрідської громади Миколу Цикольку. Орден передали сестрі загиблого – Валентині Іванівні;*

1.5). *Захисника з Вільшанської громади, молодшого сержанта Сергія Турсенка. Боєць загинув 21 жовтня внаслідок отриманих поранень не сумісних з життям під час участі в бою;*

1.6). *Захисника з Вільшанської громади, штаб-сержанта Геннадія Цибулька;*

1.7). *Захисника з Вільшанської громади Радіона Поліщука. Він проходив військову службу на посаді обслуги кулеметного відділення кулеметного взводу стрілецької роти в 39 ОСБ.*

2). *Нагороджений нагрудним знаком "Почесна Відзнака" захисник з Вільшанської громади, стрілець відділення взводу стрілецької роти Микола Теплицький. Він загинув під час виконання бойових завдань в районі Тошківки Северодонецького району Луганської області 20 травня 2022 року.*

3). *Відзнакою Президента України "За оборону України" нагородили захисника з Новомиргородської громади, учасника бойових дій і ветерана війни Федора Савлука...*

В Росії давно обговорюється так званий "карибський сценарій" ведення війни 1962 року. В чому суть такого сценарію? Росія висовує ультиматум Західним державам і США з вимогою припинити постачання зброї Україні з загрозою завдати ядерний удар по Україні. Можливим приводом оголошення ультиматуму називалися поставки різних видів озброєнь. Наприклад, далекобійні ракети і удари ними по території РФ. «Карибський сценарій» може зупинити війну лінією фронту станом на 2025 рік, що не буде ні розгромом, ні капітуляцією України, і західні країни не постраждають. При цьому збережеться українська державність, частковий вихід до моря, а головне – армія ЗСУ.

Автори книги не виключають і такий сценарій: Вторгнення Росії на територію України сприймалося Вашингтоном не як проблема безпеки, а як можливість максимально послабити Росію і прив'язати Європу до США. Навіть якби Росія змогла здобути швидку перемогу над Україною, (а такі оцінки були на Заході досить поширені), то за розрахунками США, Росія все одно була б дуже ослаблена санкціями та необхідністю "тягнути" на собі окуповану Україну. А Європа все одно б увійшла до ще тіснішого союзу зі США, при цьому російські енергоносії були б витіснені з європейського ринку і замінені на американські. (Західні країни і США весь час дбають про власні вигоди).

Наприкінці 2024 і початку 2025 року почали складатися всі передумови для здійснення концепції «американського миру» («Рак-амерікана»). Важливим кроком на цьому шляху став старий план Маршалла, у якому знайшов своє втілення зовнішньополітичний курс Трумена, а здійснення Програми європейського відновлення стало невід'ємною частиною стратегії США в боротьбі за завоювання домінуючої позиції у світі. Існує цілий комплекс причин, які підштовхнули до втілення у життя плану Маршалла у 1947 році. Подібний та перероблений план Маршалла західні країни хочуть запровадити для України.

Трохи історії. Після завершення Другої світової війни у 1945 році Європа особливо сильно страждала від руйнівних наслідків війни. Це був час розвалу економіки, великої політичної нестабільності й численних особистих страждань. Таким був стан справ в Європі, коли на початку 1947 року армійський генерал Джордж Кетлетт Маршалл став міністром закордонних справ Сполучених Штатів і запропонував свій план.

План Маршалла – це програма економічної допомоги європейським державам після Другої світової війни. Висунутий 1947 року держсекретарем США Джорджем К. Маршаллом, він почав діяти у квітні 1948. План реконструкції був розроблений на зустрічі європейських країн влітку 1947 р. Д.Маршалл запропонував таку ж допомогу СРСР та його супутникам, але її було відхилено. Тогочасний план Маршалла був один із перших поштовхів до європейської інтеграції. У довгостроковій перспективі всі цілі плану зводилися до досягнення перемоги в «холодній війні» проти колишнього Радянського Союзу і завоювання світового лідерства США. З погляду на сьогодишню політику США і західних країн проти Росії, подібні цілі старого плану Маршалла – стали актуальні в період повномасштабної війни в Україні. Якщо буде розроблений новий план Маршалла поряд з іншими зовнішньополітичними програмами, він стане реальним інструментом США і новим миром «Рак-амерікана».

Післявоєнний досвід Західної Європи вартий уваги, як із позицій відновлення України, оздоровлення фінансів і грошей, налагодження економічного співробітництва із західними країнами, так і з погляду стратегії промислового розвитку, що забезпечить створення матеріальних передумов для могутнього технологічного прогресу в різних сферах...

І на закінчення цієї книги зазначимо, у 2024 році російська армія зазнала значних втрат в Україні, не досягнувши стратегічних успіхів, зокрема в Донецькій та Луганській областях. Нагадаємо, втрати росіян торік перевищили 430 тисяч вбитими та пораненими. За чисельністю втрат, це складає майже 36 мотострілецьких дивізій. Загалом у 2024 році Росія зазнала сумарно більше втрат, ніж разом у 2022 та 2023 роках. Росіяни поставили у стрій понад 400 тисяч рекрутів у 2024 році. Приблизно таку кількість окупантів ліквідували Збройні Сили України. Умовний баланс для російської армії зберігся, адже загальна кількість військ залишається на тому самому рівні, а завдяки солдатам з Північної Кореї навіть трішки збільшилася. Але це не надовго. Україні треба налаштовуватися, що цього 2025 року ми повинні відминувати ще близько пів мільйона російських солдатів. Загальні втрати ворожої армії вже перевищили 790 тисяч осіб.

За минулий 2024 рік у росіян немає стратегічних успіхів. Жодне завдання, яке ставив В.Путін, російська армія не виконала. Російські війська намагалися наступати на багатьох напрямках, але не змогли перехопити ініціативу, зокрема в Курській області та Харківській області. На півдні та в Запорізькій області росіяни продовжують наступ, але успіхів не досягнуто. Бо станом на 01.01.2025 року ні Донецька, ні Луганська області не захоплені. Автори книги вважають, що найголовніше у 2024 році те, що Росія втратила контроль над частиною однієї зі своїх областей. Курська операція ЗСУ, яка триває вже протягом 5 місяців, змінила архітектуру фронту. Тепер він повернутий на північ у бік Москви.

Українські та російські війська 3 січня 2025 року продовжили бойові дії на виступі України в Курській області. Аналітиками жодних підтверджених змін на лінії фронту виявлено не було. Отож просування окупантів біля Леонідового та Олександрії залишаються виключно у пропагандистських повідомленнях російських військових блогерів.

Декілька слів про транспортування російського газу через Україну після 1 січня 2025 року. Згідно з оцінками, "Газпром" втратить 6 мільярдів доларів на рік, він надасть Європі тільки 5% газу через "Турецький потік". Російська служба ВВС зазначила, що основним джерелом доходу "Газпрому" у 2021 році була 45% частка Росії на європейському газовому ринку...

Сьома глава

Бібліографія КНИГИ

ПОСИЛАННЯ

1. <https://24tv.ua/tsso-sbu-pokazali-robotu-unikal-nogo-medichnogo-pidrozdilu-video>.
2. Марафон незламна країна: www.youtube.com/playlist
3. Telegram без спаму [f.5.ua/telegram](https://t.me/f.5.ua/telegram)
4. Facebook www.facebook.com/5kanal
5. [Twitter.com/5channel](https://twitter.com/5channel) Трансформування ЗСУ.
6. Нарукавні знаки (емблеми) <https://www.ukrmilitary.com/>.
7. Хроніка по дням. Велика російсько-українська війна: www.youtube.com/playlist?list=PL5eQ15vxDEVwkccaP4Lg
8. <https://www.ukrmilitary.com/>. Ukrainian Military Pages.
9. Разом до перемоги: [f.5.ua/pidtrymka](https://t.me/f.5.ua/pidtrymka)
10. Офіс президента Зеленського в обіймах ФСБ (анонси).
11. «Вирок кінцевий і оскарженню не підлягає». Майбутнє В.Зеленського: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3623/>
12. Присуд народного трибуналу президенту В.Зеленському: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3627/180/149208/>.
13. Про вчинення В.Зеленським публічної наруги: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3630/180/149477/>.
14. Історія стосунків України та Росії тривалістю у 8 століть: <http://milnavigator.com.ua>
15. Війна Росії проти України: звідки очікувати ударів?
16. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу». «Офіційний портал Верховної Ради України».
17. Механізми кримінального переслідування агресії Росії проти України (архів).
18. Агресія проти України: Резолюція Генасамблеї ООН.
19. Як створили батальйони територіальної оборони в Україні у «Wayback Machine».
20. Офіційний сайт Міністерства оборони ЗСУ (архів).
21. ВО Федерація організацій миротворців України.
22. Сайт <https://censor.net/ru/b3424254>.
23. Головне управління розвідки Міністерства оборони ЗСУ Центр воєнної політики та політики безпеки (архів).
24. ДК «Укрспецекспорт». Архів.
25. Офіційний сайт українських капеланів. Архів.
26. Історія падінь і злетів ЗСУ. <https://novynarnia.com>

ІНТЕРНЕТ-МАТЕРІАЛИ

1. www.ukrinform.ua.
2. www.eurointegration.com.ua
3. www.unian.net
4. <https://hromadske.ua>
5. Інтерфакс-Україна.
6. <https://Zahid.net>.
7. <https://ТАСС> - дані про великі втрати Росії.
8. Оперативне повідомлення МВС: www.kmu.gov.ua.
9. <http://milnavigator.com.ua/>. Військовий навігатор України.
10. <https://www.ukrmilitary.com/>. «Ukrainian Military Pages».
11. Російсько-українська війна. <https://mil.in.ua/>
12. <http://inosmi.ru/world/20081013/244608.html>
13. <https://rada.gov.ua> (Верховна рада України).
14. <https://iea.gov.ua> (Інститут всесвітньої аналітики).
15. <https://www.007.org.ua> (Пошуково-аналітична система).
16. <http://www.nbu.gov.ua> (Інформаційна аналітика).
17. https://24tv.ua/za-tse-vorog-bitimet-sya-viyskoviy-ekspert-pro-napryamok-de-rosiyani_n1980365
18. https://24tv.ua/zagostrennya-donba-si-plani-putina-intervyu-novini-rosiyi-i-ukrayini_n17363653.
19. Історія падінь і злетів. <https://novynarnia.com>
20. U.S. Embassy Kyiv (офіс прессекретаря США).
21. Цей день в історії. <https://www.jnsn.com.ua>
22. <https://obozrevatel.com> (Обозреватель).
23. <https://korrespondent.net> (Кореспондент).
24. Спеціальна тема: <https://replyua.net>.
25. Оперативна аналітика: <https://LB.ua>
26. Рішення «YouControl»: <https://youcontrol.com.ua>.
27. Портал півдня України: <https://politinfo.net>
28. Портал онлайн-аналітики: <https://ti-ukraine.org>
29. Останні новини України та світу: <https://delo.ua>
30. Національний антикорупційний портал Антикор.
31. Український Медіа Холдинг (УМН).
32. <https://I.UA> (Твій портал).
33. <https://amn.com.ua> (АМН мережа новин).
34. <https://daily.rbc.ua/rus/analytics> (РБК-Україна).
35. <https://data.dniprorada.gov.ua> (Портал Дніпра).

36. Добірка статей: <https://accounts.binance.com>
37. <https://apostrophe.ua> (Новини - апостроф).
38. Західна Інформаційна Корпорація.
39. <https://ictv.ua/ua> (ICTV).
40. <https://gordonua.com> (Гордон).
41. <https://dialog.ua> (Діалог).
42. <https://gazeta.ua> (Газета по українськи).
43. <https://fakty.ua> (Факти і коментарі).
44. <https://www.pravda.com.ua> (Правда)
45. <https://segodnya.ua> (газета Сегодня).
46. <https://УНІАН>.
47. <https://«60.RU»>
48. <https://Цензор.нет>.
49. Суспільне медіа: <https://suspilne.media>
50. <http://surl.li/evtw> Кіровоградська область
51. https://www.youtube.com/watch?v=9M_FWdSRwLg&t=
52. <https://www.youtube.com/watch?v=E4dhili7-YE>.
53. https://censor.net/ua/video_news/3305622/.
54. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-yanukovych-derzhavna-zrada/31074684.html>
55. <https://umoloda.kyiv.ua/number/3504/188/137060/>.
56. <https://censor.net/ua/r3305131>.
57. <https://www.youtube.com/watch?v=g4VPZK2YOsM> 58.
<https://www.youtube.com/watch?v=KBAJluXc-cU>.
59. <https://www.youtube.com/watch?v=NhH2supR518>.
60. <https://zaxid.net/news/> Про перебіг війни
61. <https://umoloda.kyiv.ua/number/3516/188/138227/>
62. ТАСС - дані про великі втрати Росії у 2022 році
63. УНІАН - дані про втрати Росії у 2023 році
64. «60.RU» - викривлені (приховані) втрати РФ на фронті
65. «BBC News» - новини Лондон (Великобританія)
66. «The New York Times» - новини Нью-Йорк (США)
67. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/08/11/7362892/>
68. Отношение к спецоперациям. URL: <https://wciom.ru/>
69. Окупанти в Херсонській області. <https://gordonua.com/ukr>
70. Це війна не тільки Путіна. Українська правда 11.08.2022 р.
71. Рашизм. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Рашизм#mw-head>
72. Огризко: Дещо про «рашизм». <https://www.ukrinform.ua>

СТАТТІ, МОНОГРАФІЇ, БРОШУРИ

1. Олександр Аргат. Утрачена армія здобутої держави.
2. Історична правда про ЗСУ. Архів оригіналу.
3. Ярослав Копаниця. Концепція патчів для ЗСУ. <http://www.ukrmilitary.com/>. Ukrainian Military Pages. Архів..
3. Віталій Гайдукевич. Чому українська армія не знає своєї історії. <http://milnavigator.com.ua/>.
4. Військовий навігатор. Руслан Рудомський, Андрій Коваленко.
5. Михайло Жирохов. Війна і реформи. <https://www.depo.ua/>.
6. Данильченко К. Ответ Гранту: <https://petrimazepa.com>
7. Невигадані історії: f.5.ua/istorii2022
8. Військо українське. (Архівовано у Wayback Machine)
9. Бумеранг Бендери: youtube.com/playlist?list=PL5eQ15vx
10. Хлань Серій. «Радіо Свобода» <https://www.radiosvoboda.org/a/novyny-pryazovya-hotovnist-pivdnya>
11. Червінський Роман. Підбив Херсонських мостів: https://censor.net/ua/news/3414342/viyiskovyiy_rozpovidav.
12. Ярослав Копаниця. Концепція патчів для ЗСУ. <http://www.ukrmilitary.com/>. Ukrainian Military Pages. Архів.
13. Віталій Гайдукевич. Чому українська армія не знає своєї історії. <http://milnavigator.com.ua/>. Військовий навігатор.
14. Руслан Рудомський. Війна і реформи. <https://www.depo.ua/>.
15. Максим Хорошунов. «Брендування» ЗСУ: кому які кольори використовувати. <https://www.ukrmilitary.com/>.
16. Десовєтизація Збройних сил України як чинник творення національного війська в Україні (Wayback Machine).
17. Новий марш Української армії (Wayback Machine).
18. Основні результати впровадження оборонної реформи. <http://www.mil.gov.ua>. Сайт Міністерства оборони України.
19. Андрєєв Н. Обыкновенный рашизм: Заметки по поводу статьи К. Раша «Армия и культура».
20. Сергейцев Т. Что Россия должна сделать с Украиной. РИА Новости. URL: <https://ria.ru/20220403/ukraine>
21. Ідеологія рашизму. URL: <https://theins.ru/en/>
22. Для будущего трибунала. <https://www.pravda.com.ua/rus/>
23. Что такое буква «Z». <https://www.bbc.com/russian>

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аблицов В. Донбас: європейська Україна чи азійське Дикопілля? К.: Інститут історії України НАНУ, 2014.
2. Брехуненко В. Війни Росії проти України XII–XXI ст. - К., 2016. - 248 с.
3. Бутейко А. Куди прямує Україна. – Київ. 2001.
4. Гайдукевич Віталій. Чому українська армія не знає своєї історії. Військовий навігатор України. – К. 2017. 56 с.
5. Карпов В. Мораль перехідного періоду. Кіровоград. 2009.
6. Карпов В. В очікуванні пострілу Аврори. Кіровоград. 2012.
7. Карпов В.Є. В пошуках істини. Кіровоград. 2014. 534 с.
8. Карпов В. Розірвана Україна. Кіровоград. 2015. 516 с.
9. Карпов В. Україна скрита погроза. Кіровоград. 2017. 592 с.
10. Карпов В., Затока О. Нескорені. Кропив-кий. 2022. 440 с.
13. Карпов В., Затока О. Незламна Україна. Кропив-кий. 2023. 420 с.
11. Карпов В., Риба О. Вільні від народження. Кропивницький. 2023. 508 с. ТОВ «Поліграф-Сервіс».
12. Карпов В, Риба О. Нація сталевих людей. Кроп. 2023. 470 с.
13. Карпов В., Лисенко С. Довгі місяці війни. Кроп. 2024. 494 с.
20. Нечепоренко О. Як жив і загинув від рук росіян письменник Володимир Вакуленко. – К. 2024.
15. Марія Міняйло. Оповідки з війни. – К. 2022. 326 с.
16. Магда Є. Гібридна агресія Росії: уроки для Європи. Київ: Каламар, 2017.
17. WoMo. Незламні (про жінок на війні). Львів. 2022. 368 с
18. Мероник А. Щоденник війни. – К: 2022. 342 с.
19. Сергійчук В. Етнічні межі і державний кордон України. –К.
20. Омельченко Григорій. «Домашні завдання» президента В.Зеленського про Вагнергейт і А.Єрмака». – К. 2022.
21. Півторак Г. Міфи й правда про трьох братів зі спільної колиски (українців, росіян та білорусів). - К. 1998.
22. Подберезкин А. Мир и война в XXI веке: опыт долгосрочного прогнозирования развития международных отношений. Издательство «МГИМО–Университет», 2015. 521 с.
23. Рущенко І. П. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ: 2020. 436 с.

Кіровоградська обласна організація «Товариство
«Знання» України в Кіровоградській області».
Кіровоградська обласна громадська організація
«Будинок вчених Кіровоградщини».

Карпов Валентин Євгенійович
Лисенко Сергій Вікторович

Боротьба заради життя

Документально-художнє видання
з ілюстраціями на українській мові

Рекомендовано до друку Кіровоградським будинком
вчених (протокол № 1 від 10 січня 2025 року). Узгоджено
з ТОВ «Знання» України в Кіровоградській області (прото-
кол № 1 від 17 січня 2025 року).

Редактор: Сергій Чеботарьов

Формат 60х84 1/16. Ум. друк. арк 21,12. Облік. видав арк. 18,80.
Тираж 500. Замовлення

Видавець СПД ФО Лисенко С. В.
25006, м. Кропивницький, вул. Дворцова, 31, кв. 4
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8090 від
18.03.2024
kod@kod.kr.ua

Виготовлювач СПД ФО Лисенко Я. С.
25006, м. Кропивницький, вул. Театральна, 31, кв. 4
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8096 від
21.03.2024